

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

PERIODIKUM AKADEMICKÉJ OBCE PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

PREŠOV JANUÁR-FEBRUÁR 1999

ROČNÍK III.

č. 1-2 / 1999

Minister školstva SR Milan Ftáčnik na PU

VZÁJOMNÁ INFORMOVANOSŤ

19. 1. t.r. navštívil PU minister školstva SR Milan Ftáčnik, ktorý sa stretol najprv s vedením PU, potom si prezrel objekty PU, ubytovacie priestory a na záver sa stretol s funkcionármi jednotlivých fakúlt PU. Minister na stretnutí s vedúcimi funkcionármi PU zdôraznil, že na túto univerzitu sa ministerstvo nepozerala ako na jednu z nových vysokých škôl, ktoré vznikli na zelenej lúke, ale ako na školu, ktorej základom sa stali fakulty s niekoľkodesaťročnou tradíciou. Z úst ministra sa vedenie PU dozvedelo, že aj na našej univerzite sa uskutoční ekonomický audit. Minister sa dozvedel o rozvojových zámeroch a plánoch vedenia školy z hľadiska dobudovania PU.

O zámeroch jednotlivých fakúlt diskutovali dekaní fakúlt. MŠ SR plánuje spoločne s rektormi pripraviť plán investičnej činnosti

Okrem iného povedal, že táto požiadavka sa podľa neho opiera o vývoj v Českej republike, kde pri schválení rozpočtu došlo

úrovni odhadovanej inflácie. Milan Ftáčnik pritom nevylúčil, že spolu s ministerstvom financií budú hľadať aj iné zdroje financovania. Rozpočet MŠ SR na tento rok bude podľa Milana Ftáčnika kopírovať rozpočet na rok 1998.

O výsledkoch rektorskej konferencie, ktorá sa konala v Herfanoch 28.-29.1.1999, sme stručne hovorili s rektorom PU doc. K. Fečom. Ten umožnil ubezpečenia M. Ftáčnika o tom, že v priebehu marca vznikne nová akreditačná komisia, ktorá by mala fungovať podobne ako v zahraničí - bez politických vplyvov. Ako rektor

PU povedal, podľa názoru prezidenta Slovenskej rektorskej konferencie je potrebné urobiť v slovenskom vysokom školstve inventúru, pretože v minulých rokoch sa - pod rôznymi, aj politickými tlakmi - vytvorilo na Slovensku bez šance rozvíjať sa. V európskom vysokom školstve prevažuje tendencia integrácie. Diskutovalo sa aj o troch nových univerzitách a ako rektor PU zdôraznil, minister poukázal

Minister školstva SR M. Ftáčnik v sprievode rektora PU a dekana Pedagogickej fakulty PU doc. Milana Tureka si prezreli aj objekty novootvorenej pedagogickej fakulty

na rovnocenné postavenie 21 slovenských univerzít, ale zároveň aj na ich rozdielnú úroveň. Rektori požiadali ministra, aby sa zlepšila transparentnosť finančných tokov zo štátneho rozpočtu a diskutovali aj o potrebe spracovať koncepciu rozvoja vysokého školstva i novom vysokoškolskom zákone. Terajšie problémy s financovaním by mala pomôcť riešiť práve novela platného zákona. M. Rusinko

Spoločné zasadanie funkcionárov jednotlivých fakúlt, funkcionárov rektorátu a prednostu okresného úradu Milana Benča otvoril rektor PU Karol Feč s ministrom školstva SR Milanom Ftáčnikom.

v rezorte na najbližšie 4 roky. Hlavným zámerom ministerstva je prijať podľa možnosti ešte v marci novelu zákona o štátnej správe.

Milan Ftáčnik sa zmienil aj o zvyšovaní plátov učiteľov. Zdôraznil, že požiadavku odbov na 17% zvýšenie učiteľských plátov nepovažuje za reálnu.

k reálnemu navýšeniu prostriedkov pre školstvo vo výške 7,5 mld Kč a k 17% rastu plátov. Tomu však predchádzali dva roky, keď reálne mzdy nerástli. Minister školstva to potvrdil aj v relácii STV Kroky. Na stretnutí ďalej zdôraznil, že vynaloží maximálne úsilie aby došlo k zvýšeniu plátov pedagogických pracovníkov o 8-9 %, čo je približne na

Zlatá medaila FHPV PU

Dňa 15. 1. 1999 dekan Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove udelil pri príležitosti životného jubilea doc. PhDr. Irene Antoniçovej, CSc., vedúcej Katedry psychológie FHPV PU, zlatú pamätnú medailu.

Minister Magvaši sa stretol s funkcionármi PU

V rámci pobytu na východnom Slovensku zavítal minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR Peter Magvaši na PU, kde sa stretol s vedúcimi predstaviteľmi univerzity a jednotlivých fakúlt. Na pôde FF PU ministra privítal jej dekan prof. PhDr. F. Mihina, CSc. Minister sa zaujímal o prípravu študentov v novom študijnom odbore sociálna práca na Katedre vzdelávania dospelých a sociálnej práce FF PU, v rámci ktorého sa študenti pripravujú na poradenskú, terapeutickú a inú prácu s rizikovými skupinami obyvateľstva v rôznych sociálnych inštitúciách. O celkovej činnosti katedry informovala jej vedúca doc. PhDr. Anna Tokárová, CSc., ktorá okrem iného zdôraznila, že sociálna práca ako povolanie, oblasť spoločenskej praxe, študijný a vedný odbor má stále mnoho neujasnených otázok. Pritom „za pochodu“ musí plniť mnoho významných spoločensko-ekonomických, politických, kultúrnych a ďalších funkcií. Na besede odzneli aj otázky, ako je prevencia protispoločenskej činnosti a drogovej závislosti. Tejto

Dekan FF prof. Mihina víta ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Petra Magvašiu na pôde FF PU (na obrázku prvý zprava)

téme sa venovala aj konferencia KVDaSP FF PU usporiadaná v Prešove pri príležitosti vzniku dokumentu Všeobecná deklarácia ľudských práv. Minister P. Magvaši reagoval na vznesené otázky vedenia fakulty, ako aj katedry a prisľúbil, že v najbližšej dobe opäť zavítá na pôdu PU a FF PU a dorieši sporné otázky v tejto oblasti – či už ide o navýšenie počtu prijímaných študentov alebo ich sociálne potreby.

R-

Úspešný II. reprezentačný ples PU

Druhý rok existencie Prešovskej univerzity sme si pripomenuli aj II. reprezentatívnym univerzitným plesom, ktorý sa uskutočnil 30. januára 1999. Otvorili ho Musica historica, Vysokoškolský folklórny súbor

Torysa - na folklórny dúbor tetradíčne, ale zaujímavé - choreografiu kráľa tancov menuetom a slávnostným prítokom aj rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc. Medzi jednotlivými tanečnými kolami zaujali veľmi interesantné programové čísla mažoretiek PKO, malá módna šou v podaní Stredného odborného učilišťa odevného v Prešove. A napokon to bolo rozprávanie „cigánky Araňi“, alias Márie Triščovej.

Polnočná tombola bola nanajvýš bohatá. Tri autorské originály umeleckých diel renomovaných umelcov - Petra Kocáka, Jána Bartku a Dušana Srvátka - ako ceny rektora PU, predsedu AS PU a kvestora PU, hodnotné encyklopédie a priateľská súprava - ako ceny dekanov FHPV, FF a PF, a ďalšie ceny, medzi nimi cena ZPA Křížík (originál obrazu Scarlett Fridrichovej), Prvej komunálnej poisťovne (váza z orientu), Slovenského plynárenského priemyslu (krištáľová misa), Slovenskej sporiteľne (kožený kufrik), Východoslovenského folklórneho združenia (súprava keramiky - originál od Mareka Kovaľa) a cena Vysokoškolského folklórneho súboru Torysa (keramické obrázky - od Jána Kolbasa). Sympatické bolo, že každý účastník dostal keramický

prívesok v tvare emblému univerzity a s označením II. reprezentačného plesu PU, ktorý bude trvale pripomínať príjemné prežité momenty tohto významného kultúrneho podujatia PU.

R-

Rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc., otvára II. reprezentačný ples PU, ktorý sa uskutočnil v priestoroch hotela Dukla

Peter Kocák - úspešný vo svete

Koncom roka 1998 dostal akademický maliar Peter Kocák dve ocenenia celosvetového významu z ďalekej Ázie. K Vianociam mu došla bronzová medaila z Prvej svetovej výstavy grafiky v Pekingu (Čína) a začiatkom tohto roku k nemu doputovala cena „Grand prix“ Award of Excellence z medzinárodnej výstavy Mini print - grafiky do 10 cm v Soule (Kórea), usporadúvanej najväčšou ázijskou architektonickou firmou SPACE.

Andrej Baňas

Otvorenie laboratória molekulárnej antropológie na FHPV PU

Pri Centre pre štúdium etnických minorít na FHPV PU otvorili 19. 1. 1999 za prítomnosti ministra školstva Milana Ftáčnika a rektora PU Karola Feča laboratórium molekulárnej antropológie.

Laboratórium vzniklo v rámci zahraničného projektu PECO a projektu riešeného na základe objednávky ústredného orgánu štátnej správy „Štúdium etnogenézy, somatických a zdravotných špecifik rómskeho etnika“, ktorých zodpovedným riešiteľom je prof. RNDr. Ivan Bernasovský, DrSc.

Pri tejto príležitosti sme prof. Bernasovského poprosili o krátky rozhovor o novootvorenom laboratóriu.

Prof. Bernasovský z Katedry biológie FHPV PU (vpravo) informuje ministra školstva SR Milana Ftáčnika o tom, aké bude ďalšie využitie laboratória molekulárnej antropológie

Na čo má laboratórium molekulárnej antropológie slúžiť?

V súčasnosti nie je otázka etnogenézy Rómov uspokojivo zodpovedaná. Lingvistické štúdie síce poukázali na indický pôvod Rómov, doposiaľ však nie je presne známe, z ktorej oblasti Indie Rómovia pochádzajú, ku ktorým kastám patrili a aký bol ich sociálny status na pôde Indie. Odpovede na tieto otázky nie sú iba záležitosťou akademickou. Upravenie dejín 8 miliónového etnika žijúceho v Európe má okrem akademicko-

kého aspektu aj závažný spoločenský význam. Literárne údaje poskytnú skromné informácie o tom, že Rómovia patrili k nízkym párijským kastám. Je pravdou, že kasta Dómov je „nízka“, avšak takáto nebola vždy. Naopak, hindský slovník kást Jakitos uvádza, že v minulosti mali Dómovia politickú moc, a indickí histo-

ričtí sa zhodujú v tom, že Dómovia patrili k pôvodnému obyvateľstvu Indie, ktoré bolo drávickeho pôvodu a pravdepodobne sa podieľalo na výstavbe jednej z najstarších civilizácií protoindickej civilizácie Mohenjodaru, Harrape, Kalibanghānu Lóthalu atď.

Každé etnické spoločenstvo sa snaží využívať aj tie najvzdialenejšie obdobia vlastnej histórie na svoje spoločenskej a politické ciele a na podporu svojho národného cistenia. Rómovia nemali doposiaľ žiadnu príležitosť využívať svoje dejiny. V školských učebniciach sa nevyskytuje ani zmienka o ich histórii. Príčinou toho je to, že dejiny Rómov nie sú dostatočne poznané a zhodnotené. Z dôvodu, že sa o Rómoch v Indii sa nezachovali žiadne priame písomné pramene, je osvetlenie tohto problému odkázané na iné, mimohistorické vedné disciplíny, ako je napr. antropogenetika.

Akým spôsobom môže antropogenetika objasniť pôvod Rómov?

Na základe stanovenia genetických ukazovateľov - krvných, sérových kupín, izoenzymov, HLA systému, DNA polymorfizmov - u jednotlivých skupín Rómov a u vytipovaných kást v Indii dokáže určiť genetickú príbuznosť, a to pomocou výpočtu genetických vzdialeností. Ako ďalší príklad využitia antropogenetiky pri objasňovaní etnogenézy môžem uviesť nami zistený výskyt

alely Fy⁰⁰ krvnoskupinového systému Duffy u Rómov, ktorá sa v európskej populácii vyskytuje veľmi vzácné a je známou skutočnosťou, že jej nositelia sú rezistentní voči malárii, čo nám dovoľuje predpokladať, že Rómovia pochádzajú z malarických oblastí Indie.

Aké bude ďalšie využitie laboratória molekulárnej antropológie?

Riešenie uvedených otázok je aj súčasťou dizertačných prác doktorandov na Fakulte humanitných a prírodných vied, ktorá je sídlom Spoločnej odborovej komisie z odboru antropológia. V neposlednom rade bude slúžiť na skvalitnenie výučby poslucháčov biológie na našej fakulte. Veľké možnosti vidím aj v poskytovaní služieb pre zdravotníctvo, a to pri diagnostike genetických, kardiovaskulárnych či infekčných ochorení, prenatálnej diagnostike, určovaní pohlavia, nádorovej diagnostike, prípadne pri monitorovaní zmien génov. Spolupráca so zdravotníctvom by znamenala rozšírenie diagnostických postupov a pre fakultu by bola jednou z foriem zlepšenia finančnej situácie. Využitie laboratória molekulárnej antropológie vidím aj v oblasti forenznej antropológie, či už v paternitných expertizách na základe analýzy DNA, ako aj v kriminalistike.

Zhovárал sa M. Rusínko

Na začiatku tohto roka sme oslovili garanta plaveckých športov na Katedre telesnej výchovy FHPV PU, podpredsedu odborovej organizácie a prezidenta Slovenského Červeného kríža (SČK) PhDr. Milana Kručaya, CSc., aby nám povedal o svojich najvýznamnejších aktivitách v minulom roku a o tom, čo ho čaká v roku 1999.

Rok 1998 bol zložitý,

Musím priznať, že minulý rok bol pre mňa veľmi zložitý. Bol testom mojej odolnosti na stresy, psychické i fyzické zaťaženie. Okrem mojich pedagogických povinností som ukončil inštitucionálny projekt, ktorý bol odporúčaný ako súčasť celoslovenskej grantovej úlohy. Pre stredné školy, ale aj študentov telesnej výchovy som ako didaktickú pomôcku spracoval učebno-metodický videofilm.

V červenokrížskych aktivitách bol rok 1998 previerkou akcie-schopnosti a operatívosti...

Bol previerkou progresívnej životaschopnosti nového vedenia SČK po jeho sneme. Do našej činnosti výrazne zasiahli zmeny na štátnych a samosprávnych úrovniach. Veríme, že aj novomenovaní či novozvolení pracovníci budú takí ústretoví, ako to bolo pri prijatí delegácie SČK predsedom NR SR J. Migašom, či ministrami Šagátom a Magvašim. Do rôznorodej a náročnej práce SČK výrazne zasiahli aj záplavy na Východnom Slovensku.

Určie ste kus úspešnej práce od-vedli aj na poli diplomacie...

Pred rokovaním prednáška

Dňa 18. 1. 1999 sa konalo rozšírené zasadnutie kolégia dekana FHPV PU, ktoré malo dve časti. V prvej časti sa uskutočnila prednáška Uplatňovanie zásad moderného manažmentu v podmienkach vysokej školy, ktorú predniesol Ing. Kačír, DrSc. V druhej časti kolégium prerokovalo závery Akreditačnej komisie vo vzťahu ku FHPV PU a prístupy k zostaveniu rozpočtu fakulty na rok 1999. Kolégium prerokovalo aj zásady osobného ohodnotenia pracovníkov v roku 1999, ktoré predložil prodekan V. Šebeň. O týchto zásadách budeme informovať v nasledujúcom vydaní nášho periodika.

-red-

Členovia rozšíreného kolégia dekana FHPV PU pozorne sledujú výklad prednášky Ing. Kačira, DrSc.

Absolvovali sme bilaterálne rokovania s viacerými predstaviteľmi národných spoločností susedných, ale aj vzdialených krajín. Za najvýznamnejšie považujeme prijatie prezidentom Medzinárodného výbo-

ru Červeného kríža a generálnym sekretárom Medzinárodnej federácie Červeného kríža a Červeného polmesiaca v Ženeve. Veľký význam mala medzinárodná konferencia o zastavení výro-

by a používania nášlapných mín. Veľkým prínosom pre moju červenokrížsku, ale aj pedagogickú prácu bol študijný pobyt vo Veľkej Británii.

Rok 1999 bude pre Červený kríž veľmi významný...

Áno. 1. 2. 1999 sme si pripomenuli 80. výročie trvania Červeného kríža na Slovensku. 8. mája si pripomenieme svetový deň Červeného kríža a Červeného polmesiaca, 12. 8. to bude 50. výročie podpísania Ženevských dohovorov. Sú to významné udalosti pre 175 národných spoločností Červeného kríža a Červeného polmesiaca. Veď za humanitárnu pomoc, za hľadanie svetla v tme, za pomoc pri živelných pohromách, za myšlienku a realizáciu akcií človek - človeku, pomôž pomáhať a za 7 základných princípov Červeného kríža a Červeného polmesiaca (ľudskosť, neutralita, jednota, nestrannosť, nezávislosť, dobrovoľnosť, univerzálnosť) bola Červenému krížu udelená štyrikrát Nobelova cena.

Všade tam, kde to bolo vhodné, snažil som sa prezentovať Prešovskú univerzitu či Fakultu humanitných a prírodných vied, pretože aj v jej názve je jeden z princípov Červeného kríža a Červeného polmesiaca - humanita. Verím, že význam myšlienok a poslanie červeného kríža pochopia učители, študenti, ale aj vedenie PU a

tento rok bude náročný

podporia vznik univerzitného spolku SČK, čo by bol najkrajším darom k 80. jubileu červeného kríža na Slovensku.

Za bohaté myšlienky poďakoval **M. Rusinko**

O z n á m e n i e

V zmysle článku XIV. ods. 2 Štatútu neinvestičného fondu Vzdelanie a veda n.f. so sídlom v Prešove, Fakulta humanitných a prírodných vied, oznamujem, že správna rada neinvestičného fondu na svojom verejnom zasadnutí dňa 7. januára 1999 prerokovala a schválila výročnú správu hospodárenia neinvestičného fondu za kalendárny rok 1998. S obsahom výročnej správy sa môžete oboznámiť na dekanáte FHPV PU u správcu neinvestičného fondu.

PhDr. Pavel Fabián,
správca n.f.

Novinka v akademickom senáte PU

Do programu ostatného zasadnutia univerzitného senátu (2. januára) zaradil jeho predseda prof. Birčák jeden celkom nový bod - interpelácie funkcionárov univerzity členmi senátu. I keď si niektorí senátori stručne a jasne formulované otázky prítomným funkcionárom - rektorovi, prorektorom a kvestorovi - občas zamieňali s vyslovovaním svojich vlastných úvah a názorov, ukázalo sa, že táto nová forma práce senátu je perspektívna. Poskytuje totiž novú možnosť priamej a bezprostrednej komunikácie volených zástupcov akademicko-vedeckej obce s vedením univerzity, a tak zároveň dáva príležitosť na zvýšenie vzájomnej informovanosti, na skoré odstraňovanie nedorozumení, prípadne aj na pohotové riešenie aktuálnych problémov. Už „prvé kolo“ interpelácií do značnej miery splnilo práve túto funkciu.

Rektor, prorektor a kvestor hneď na mieste odpovedali na viaceré otázky senátorov, a to prof. Šefaru (aká je situácia v čerpaní prostriedkov univerzitného rozpočtu), doc. Varcholu (v akom štádiu riešenia je návrh AS GBF PU na zmenu doterajšieho 5-ročného štúdia na 6-ročné štúdium na tejto fakulte), študentky I. Sabolovej (či a ako sa riešia problémy univerzitnej knižnice, ako pokračovalo budovanie kreditného systému, za akých okolností by sa mohol zvýšiť náklad univerzitného periodika PREŠOVSKÁ UNIVERZITA, za čo sa prihovárajú študenti) a doc. Juska a doc. Macka (aký je plán rekonštrukcie budovy, delimitácie pracovísk a obsahovej prestavby PF). Predseda senátu prof. Birčák odpoveď na svoju otázku, týkajúcu sa racionalizácie štruktúry PU (duplicitných katedier, sponernej profilácie FHPV a i.), dostane v písomnej forme.

V „štandardnej“ časti svojho programu AS PU prerokoval ďalšie otázky.

Vefa času venoval napríklad materiálu „Stanovisko AS FHPV k otázke delenia priestorových kapacít PU“ a po širšej diskusii dospel k záveru, že problém je širší a musí sa riešiť kom-

Akademického senátu PU a zúčastnil aj rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc., na obrázku v pravej strane predsedu AS prof. RNDr. Ján Birčák, CSc., Dr.h.c.

2. zmenu písmena c/, bodu č. 5, čl. XII. Prílohy č. 1 Štatútu PU (vzťahuje sa na právomoc kvestora), a to doterajšieho znenia „v mene univerzity na návrh zodpovedného vedúceho pracoviska uzatvára a mení pracovné zmluvy a rozväzuje pracovné pomery s pracovníkmi rektorátu, celouniverzitných pracovísk a účelových zariadení PU“ na znenie „navrhuje rektorovi uzatváranie, zmeny pracovných zmlúv...“,

Uvedené zmeny boli navrhnuté a schválené v záujme zosúladenia Štatútu PU s príslušnými ustanoveniami zákonníka práce a zákona o vysokých školách.

Práve v tej súvislosti si senát za pomoci prizvaného univerzitného právnik JUDr. Ilaščíka ujasnil výklad pojmu „prerokovať“, a to v tom zmysle, že materiály, ktoré sú mu podľa ustanovení Štatútu PU alebo

iných noriem - predkladané na prerokovanie, musí naozaj prerokovať, pričom môže, ale nemusí k nim zaujímať odporúčacie či zamietavé stanovisko.

V bode „Rôzne“ si AS PU vypočul informáciu rektora o pripravovaných kritériách na tvorbu rozpočtu a o zasadnutí rektorskej konferencie, ďalej informáciu I. Sabolovej o výsledkoch zasadnutia Študentskej rady vysokých škôl a schválil doc. PhDr. Teodora Hudečka, CSc., za člena AS PU legislatívnej komisie (na uvoľnené miesto po doc. RNDr. Z. Hochmutovi, CSc.). (lo)

Doc. PhDr. Teodor Hudeček, CSc., je členom Katedry spoločenských vied FHPV PU, na ktorej vyučuje dejiny filozofie, politológiu a etiku. Svoju vedeckovýskumnú činnosť

zameriava na problematiku zmien súvisiacich s nástupom informačnej spoločnosti. Doc. Hudeček je autorom niekoľkých vysokoškolských učebníc filozofie, viac ako 40 štúdií a zostavovateľom zborníkov Občan a spoločnosť v horizonte 21. storočia.

-R-

Tesne pred uzávierkou sme dostali správu, že 8. 2. 1999 zasadalo kolégium dekana FHPV PU. Ako nás informoval dekan fakulty, kolégium okrem iného prerokovalo informáciu zo zasadnutia kolégia rektora PU, ďalej zoberalo na vedomie informáciu o zaradení zamestnancov (v kategórii učiteľov) do nových tarifných tried a prerokovalo aj niektoré študijné otázky v súvislosti so začatím letného semestra na fakulte. Na záver sa prítomní venovali príprave zasadnutia vedeckej rady FHPV PU, ktorá sa zide 21. alebo 25. februára a prerokuje vedeckovýskumnú publikačnú činnosť a zahraničné styky na fakulte. -red-

Zasadal AS FHPV PU

Na 23. zasadnutí dňa 20. 1. 1999 po širokej diskusii Akademický senát FHPV PU schválil návrh prerozdelenia mimorozpočtových finančných prostriedkov fakultným pracoviskám na tento rok. Senátori ďalej prijali novelizáciu uznesenia o Smernici o rigoróznosti skúškach a obhajobách rigorózných prác a schválili aj úpravy v harmonograme letného semestra tohto školského roku na FHPV PU. Jarné prázdniny tak budú od 6. 4. 1999 do 9. 4. 1999 a praktické talentové prijímacie skúšky prebehnú od 6. 4. 1999 do 10. 4. 1999. Členovia AS FHPV PU sa zaoberali aj úpravou Princípu tvorby finančného rozpočtu na FHPV PU a schválili Smernicu na stanovenie výšky poplatku zahraničného študenta za štúdium na FHPV PU. LR

Ocenenie M. Dančišinovej

Dekan Fakulty humanitných a prírodných vied PU doc. Ing. Peter Kuzmíš, CSc., udelil dňa 21. 1. 1999 PhDr. Máriu Dančišinovej, tajomníčke Filozofickej fakulty PU, striebornú pamätnú medailu za spolupácu a ústretový prístup pri riešení spoločných problémov zabezpečovania chodu oboch fakúlt. -red-

Zo zasadnutia kolégia dekana FF PU

Dňa 11. 1. 1999 zasadalo kolégium dekana FF PU. Pod vedením jeho predsedu prof. PhDr. Františka Mithnu, CSc., bol prerokovaný návrh podujatí a aktivít pri príležitosti 40. výročia FF. Pri tejto príležitosti dekan fakulty informoval o vydaní zborníka o Filozofickej fakulte v prvej polovici t.r. Pripravuje sa aj vydanie vedeckého zborníka a zborníka umeleckých prác učiteľov FF. Doc. J. Gbúr informoval, že pri príležitosti 40. výročia vzniku FF bude udeľovaná aj Cena dekana FF PU a Medaila FF PU. Okrem toho kolégium dekana prerokovalo niekoľko ďalších závažných otázok, týkajúcich sa chodu FF PU. -red-

Pohľad na členov Akademického senátu PU.

plexne a z univerzitnej úrovne. Prijal k tomu aj záväzné uznesenie.

Ďalej AS prerokoval a schválil návrh rektora PU na zmeny Štatútu PU. Ide o:

1. doplnenie čl. XV, v bode č. 4 o písmeno n/: „v mene organizácie vykonáva právne úkony v pracovnoprávných vzťahoch“,

3. zmenu písm. e/, bod č. 2, čl. XII Štatútu PU (vzťahuje sa na právomoc AS PU), ktorou sa zo znenia „prerokúva a schvaľuje návrhy rektora na zriadenie, zlúčenie, rozdelenie a zrušenie vedeckých, pedagogických, hospodárskych a informačných pracovísk a účelových zariadení PU“ vynecháva časť „a schvaľuje“.

Aktivity Prešovskej univerzity

Spoločnosť a občan v horizonte 21. storočia II.

Katedra spoločenských vied FHPV PU vydala koncom roka 1998 zborník Spoločnosť a občan v horizonte 21. storočia II. vo vydavateľstve ManaCon Prešov.

šov. Zborník je výsledkom vedeckovýskumnej činnosti kolektívu, zaoberajúceho sa v rámci grantovej úlohy problematikou prebiehajúcich aktuálnych sociálnych zmien čiastkovej i globálnej povahy. V zborníku je uvedených 14 príspevkov z rôznych oblastí spoločenských vied.

Podobne ako zborník štúdií Spoločnosť a občan v horizonte 21. storočia I (Prešov 1997), aj jeho pokračovanie je výsledkom vedeckovýskumnej činnosti kolektívu, ktorý sa zaoberá aktuálne prebiehajúcimi čiastkovými, ale aj globálnymi spoločenskými zmenami a ich rozsiahlymi transformačnými účinkami.

Jednotlivé príspevky odzrkadľujú snahu autorov preniknúť do zložitosti súčasného diania a s výsledkami poznania sa podeliť so všetkými, ktorí sa

usilujú orientovať sa v súčasnej neľahkej dobe. Vzhľadom na šírku tematického záberu autorov zborník možno odporučiť študentom odborov občianska náuka, etická výchova, manažment verejnej správy a regiónov; učiteľom etickej výchovy a občianskej náuky na základných a stredných školách; pracovníkom metodických centier a školských správ; študentom gymnázií a stredných škôl, ktorí sa budú pripravovať na štúdium niektorého z vyššie spomínaných odborov. **-gor-**

Zasadnutie Predsedníctva ŠRVŠ SR na PU

5. 2. 1999 sa na PU zišlo Predsedníctvo Študentskej rady vysokých škôl (ŠRVŠ). Hostiteľom bola podpredsedníčka ŠRVŠ, členka AS PU Iveta Sabolová. Za účasti predsedu ŠRVŠ M. Niepela a podpredsedu M. Fedáka sa prítomní venovali príprave projektu Študentských dní 1999, rozpočtu ŠRVŠ, ako aj novelizácii zákona o študentskom pôžičkovom fonde SR. Týmto otázkami sa bude zaoberať marcové zasadnutie ŠRVŠ v Herľanoch.

Podakovanie za ústretovosť a pomoc pri zabezpečení zasadnutia patrí tajomníkovi FHPV PU PhDr. P. Fabiánovi. **LR**

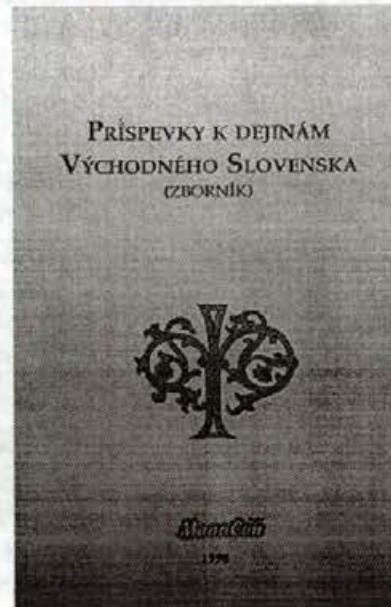
Zaujímavá kniha Juraja Baču

V uvedenej knihe autor skúma literárne i mimoliterárne podmienky vzniku a rozvoja ukrajinskej literatúry na Zakarpatsku (v polovici 19. st.) a v povojnovom Československu a nachádza spoločné aj rozdielne faktory, ktoré rozvoj tejto literatúry podmieňovali. V oboch prípadoch išlo predovšetkým o intenzívny kvantitatívny rozvoj, ktorý v prvom prípade naviedol k stabilnému kvalitatívnemu rozvoju, v druhom prípade boj o kvalitu tejto literatúry treba ešte dobojovať.

Menovanému v roku 1998 bola udelená cena slovenského literárneho fondu za knihu Listy samému sebe.

Zborník prác Katedry dejín FHPV PU

V zborníku prác učiteľov Katedry dejín Fakulty humanitných a prírodných vied PU sú zhromaždené príspevky, ktoré uzatvárajú vedeckovýskumnú prácu katedry za obdobie ostatných piatich rokov. Orientácia katedry na regionálny historický výskum predurčila obsah príspevkov - všetky sú venované regionálnym dejinám a mapujú jednotlivé stránky politických, hospodárskych a kultúrnych dejín východného Slovenska. Sú doplnené o hodnotné štúdie s regionálnou tematikou, ktoré napísali členovia Katedry všeobecných dejín a Katedry národných dejín a archívnickva na Filozofickej fakulte PU a svojim obsahom tematicky zapadajú do nášho výskumu.

Predkladateľný súbor článkov nájde svojich čitateľov medzi učiteľmi dejepisu na všetkých stupňoch škôl, najmä v situácii, keď sa od učiteľov

očakáva, aby sa iniciatívne venovali dejinám regiónu, a tak prispeli k rozvoju vzťahu žiakov k dejinám ich najbližšieho okolia. Ďalej predpokladáme, že po zborníku siahnu aj študenti dejepisu, ktorí cez vzťah k regionálnym dejinám sa môžu dopracovať tým najprírodzenejším spôsobom k profesionálnej práci na poli histórie.

PhDr. Viera Hudečková, CSc.,
zostavovateľka zborníka

Z vystúpenia dekana FF prof. PhDr. Františka Mihinu, CSc.,

Dekan FF prof. PhDr. František Mihina, CSc., pri prednese správy

Personálne zloženie fakulty nemá nemenú podobu. Terajšou štruktúrou pracovníkov a pracovníkov fakulty sa zaoberal AS FF a schválil ju, na všetkých katedrách je k dispozícii. V období, ktorému venujeme svoju pozornosť, došlo však k viacerým zmenám v štruktúre jej pracovníkov:

[1] Z fakulty odišli:

a) na vlastnú žiadosť: PhDr. J. Džoganík - KUJAL, Mgr. J. Havrilová - ITHM

PhDr. J. Koteková, CSc. - KPs, PhDr. E. Reichelová, CSc. - KPs, PhDr. P. Kaša, CSc. - KSLAV., N. Serečunová - ITHM

b) v dôsledku nepredĺženia pracovnej zmluvy: Mgr. Pat. Langová - KAaA,

PhDr. J. Vysopal - KEaVoU

c) do starobného dôchodku odišiel: PhDr. Michal Hirjak, CSc. - KUJAL

[2] Na fakultu nastúpili: PhDr. Viera Bačová, CSc. - KPs, PhDr. Stanislav Hvozdič, CSc. - KPs, PhDr. J. Kredátus, CSc. - KVDaSP, Dr. Ladislav Orosz, CSc. - KS-PV Mgr. Eva Fričová - KraKF, Mgr. Z. Ferencová - ITHM, PhDr. V. Paukovič, CSc. - KVDaSP

Mgr. I. Takáčová - KAaA, Mgr. R. Sorger - KEaVoU, Ing. M. Kraviarová - LVT, M. Holčyczyová - AHP

Štatút pôsobenia učiteľov

V Správe o stave fakulty, ktorá bola prednesená pred rokom, sme avizovali potrebu vypracovať štatút pôsobenia učiteľov vo veku nad 65 rokov veku, čo je veková hranica bežného pôsobenia všetkých učiteľov na vysokých školách. V tejto súvislosti na návrh dekana fakulty AS FF prijal nasledovné uznesenie:

a) v kategórii OA nepredlžovať pracovný pomer po konci šk. roku (31. august príslušného roku), v ktorom pracovník dovŕšil 65 rokov veku,

b) v kategóriách doc., resp. profesor nepredlžovať pracovný pomer po konci šk. roku, v ktorom pracovník dovŕšil 70 rokov; za výnimočné po tomto veku je možné považovať predĺženie prac. pomeru u kategórie profesor, ak sú výlučnými garantmi odboru;

c) v prípade potreby a na základe ved. katedry je možné zväziť pôsobenie výlučne v externých formách výučby, ak sú aktuálne k dispozícii potrebné finančné zdroje.

Zmyslom tohto opatrenia nie je suspenzácia tých, ktorí by si zaslúžili skôr uznanie za mnoholetné pôsobenie na fakulte, ale jednoducho vytváranie plynulej generácie a kvalifikačnej konti-

Filozofická fakulta naplňa 39. rok svojej existencie (bola zriadená Vládnym nariadením č. 581959 s účinnosťou od 1. septembra 1959), od 1. januára 1997 sa stala súčasťou PU. Uvedomujeme si, že jej súčasné ciele by nemali nadväzovať na všetko, čím v minulosti žila, pretože mnohé z toho, čo tvorilo východiská jej aktivít, je dnes už iba súčasťou jej histórie a prekonaných súvislostí. Ak však na niečo nadväzovať naozaj chceme, potom je to predovšetkým schopnosť fakulty a jej pracovníkov mať pred sebou náročné ambície a ciele, smerovaním ku ktorým sa z nej stala ustanovizeň na veľmi dobrej úrovni a s vysokou funkčnou výkonnosťou. Stalo sa tak vďaka tým, ktorí s ňou dlhodobo spojili svoje životné osudy, ktorí jej venovali svoju intelektuálnu energiu, resp. aj vďaka tým, ktorí boli jej študentmi. Uvedomujeme si – a dnes možno viac ako inokedy – že nijaká inštitúcia typu vysokej školy alebo fakulty sa nezaobíde bez zanietých a obetavých ľudí, ktorých výhody z pôsobenia na škole či fakulte sú neporovnateľne menšie ako osobný vklad, ktorým napomáhajú ich funkčnej existencii. Sme radi, že na FF PU je takých ľudí dosť a že sú v prevahe.

nuitu s cieľom neohroziť perspektívu katedri a fakulty ako celku, ale aj možnosť pre garantovanú a akceptovateľnú akceleráciu kvalifikačných postupov. Ak sa nám nepodarí umožniť výraznejší vstup najmladšej akademickej generácie, najmä úspešných doktorandov, ktorí z veľkej časti prejavujú záujem o vstup na fakultu, môžu sa zahmlieť horizonty personálnej a kvalifikačnej optimalizácie fakulty a katedri už o niekoľko málo rokov.

FF je nielen najstaršou, ale aj najväčšou fakultou PU

V posledných dvoch rokoch sme uplatnili väčšiu mieru záujmu o štúdium, ktorý sa zvyšuje (v júni '98 to bolo viac ako 5 300 uchádzačov). Robíme to napriek tomu, že naše rozpočtové zdroje sa v absolútnych číslach menia len nedostatočne a neúmerne k preukázateľným potrebám. Anticipujeme však trend potrebného vývinu, ktorý nateraz nenachádza podporu v školskej politike štátu, ak má na mysli finančné zdroje na jej realizáciu. Prof. Zelina (Učit. noviny 37/1998) uvádza, že podiel zo štátneho rozpočtu na vysoké školstvo a vedu bol v roku 1997 na Slovensku 2,5 %, kým napr. v Rumunsku 4 %, v Čechách 7, % a v Slovinsku 7,5 %. Počet vysokoškolsky vzdelaných ľudí poklesol v tomto roku o 0,05 bodu, z populačného ročníka sa na Slovensku dostane na vysoké školy necelých 18 %, vo vyspelých krajinách od 23 % do 30 %. Tieto údaje by sme ani my nemali podceňovať. V absolútnych číslach prijímaných študentov by sme však už nemali ísť smerom hore - v tomto roku sme prijali celkom 770 študentov - z toho 501 na denné štúdium, z nich sa zapísalo 469 študentov, v štúdiu popri zamestnaní 258, 11 študentov na medziodborové štúdium. Optimalizácia rozmiestnenia je však vždy možná a ich rozmiestnenie sa nemusí zhodovať s tohtoročným.

Nové študijné odbory

Od šk. roku 98/99 sme otvorili nové študijné odbory - poľský jazyk, masmediálnu komunikáciu (ŠPZ), magisterské štúdium na ITHM, etiku (ŠPZ), archivníctvo (ŠPZ), estetiku (ŠPZ). Všeobecnú jazykovedu a literárnu vedu sme nakoniec neotvorili, pretože nemohli, ktorí sa o toto štúdium zaujímali, nakoniec nespĺnili podmienky. Na bariéru únosnosti už naráža aj rozptyl možných kombinácií, špecializácií, medziodborového štúdia a po-

dobne. Aj naďalej je však potrebné usilovať sa o vyplnenie bielych miest v mozaike odborov, ktoré tradične patria na filozofické fakulty. Najmä preto, že východiskové predpoklady sú na fakulte naplnené. Určite nám chýba sociológia, etnológia, vedy o umení, nechýbajú nám však ďalšie manažmenty.

Zdá sa, že profil fakulty z hľadiska odborov sa optimalizuje, nie je však ukončený. Nepomôže nám nadmerné riskovanie pri otváraní nových odborov v nádeji, že to *nejak dopadne*. Takýto postup je nezodpovedný najmä voči tým, ktorých by to mohlo najviac postihnúť, teda voči študentom.

Aká je štruktúra fakulty

Štruktúru fakulty tvorí k 1. decembru 1998 17 katedri, 1 vedeckovýskumné oddelenie, LVT a dekanát, spolu 207,56 pracovníkov v prepočte, z toho 35,66 administratívno-hospodárskych. Od 1. septembra 1998 sa pôvodná Katedra dejín a archivníctva rozdelila na dve katedry, na KVŠD a KSIDaA. Zvýšené náklady súvisiace len s rozdelením katedry predstavujú viac ako 50 tis. Sk ročne. Z uvedeného vyplýva, že vznik nových katedri deľbou pôvodných materských je potrebné uskutočniť len vtedy, ak sa deľba premietne do celkovej zvýšenej efektivity, čo nie je vždy preukázateľné. Veľmi neuspokojivý je aj pomer pedagogických a vedeckých pracovníkov k AHP, ktorý je asi 1:5, čo naznačuje vysokú administratívnu náročnosť vzhľadom k celkovej výkonnosti fakulty, ktorú už nemožno zvyšovať. V najbližšej dobe bude potrebné uskutočniť opatrenia k racionalizácii administratívnej formy prehodnotenia zaradenia tejto skupiny potrebných pracovníkov v prospech vyššej miery využívania výpočtovej techniky, zníženia administratívnej náročnosti činnosti katedri a podobne. V budúcom roku by sme chceli diagnostikovať katedry z hľadiska ich pedagogickej výkonnosti, teda získať prehľad o objeme pedagogického výkonu na jednotlivých katedrách, pretože domnievame sa - jestvujú pomerne veľké rozdiely medzi katedrami, čo nie je spravodlivé.

Na fakulte pôsobí celkom 147,9 pedagogických pracovníkov, z toho 9,9 profesorov v priemernom veku 62 rokov, 42,5 docentov v priemernom veku 53 rokov, 30 OA - nositeľov vedeckej hodnosti vo veku 45 rokov, 60,5 odborných asistentov vo veku 38 rokov a 4 asistenti vo veku 25 rokov, 10 zahraniční lektori, 5 vedeckí pracovníci, 4 AHP v paragrafe 2001, ako aj 10 interných doktorandov, z toho 1 zahraničný a 75 externých, ku ktorým v naj-

na zasadnutí akademickej obce o stave Filozofickej fakulty PU

bližšej dobe - po 14 decembri - pribudnú ďalší. Keďže na externých doktorandov fakulta nedostáva rozpočtované prostriedky, táto forma doktorandúry sa bude uskutočňovať za úhradu (5 000 Sk ročne). Nateraz máme k dispozícii 9 fiktívne voľných miest (sú obsadené čiastkovými úväzkami). Vekový priemer sa oproti minulému roku zvýšil, čo nie je dobré. Dobré je, že za posledný rok bol za profesora vymenovaný 1 pracovník - prof. PhDr. Frant. Mihina, CSc. - KF, že na fakulte pribudlo 5 nových docentov, ktorí túto hodnosť dosiahli už ako učiteľia fakulty: doc. PhDr. Daniela Slančová, CSc. - KSJaL, doc. PhDr. Peter Švorc, CSc. - KS-DaA, doc. PhDr. J. Kredátus, CSc. - KVDaSP, doc. PhDr. Viera Bačová, CSc. - KPs, doc. PhDr. M. Skorodenský, CSc. - KPs.,

roku uchoval vysoký alebo vyšší štandard - v kvalitatívnom zmysle sa však situácia nezmenila. V tomto roku sme zaevidovali 96 zahraničných ciest (47 - účasť na sympóziách, 25 - študijné pobyty, 7 - prednáškové pobyty, 6 - exkurzie a odb. praxe). V rámci študentskej mobility sa uskutočnilo 41 jednosemestrových pobytov, 40 pobytov v rámci odb. praxe - ITHM, VVDAp. Intenzívne sa usilujeme zapojiť do nových programov EÚ. Bol vypracovaný Inštitucionálny kontrakt na roky 99-2000 v rámci programu SOKRATES, samotné katedry však v tomto smere vynaložili len minimálnu alebo žiadnu aktivitu. V rámci programu TEMPUS boli vypracované 3 projekty zamerané na manažment vysokej školy, transfer kreditov a európske štúdiá (doc. Hrehovčík, Dr. Stašková a Dr. Polláková) -

priek tomu, že rozpočtové zdroje sa nezvyšujú, bude musieť byť opretá o hľadanie vnútorných rezerv a rozvoj takých činností, ktoré legislatíva umožňuje a ktoré prehlbia finančnú autonómiu fakulty.

Na záver dekan fakulty povedal:

„Dňom 1. januára 1997 sa FF stala súčasťou Prešovskej univerzity. Je skoro na hodnotenie a zhodnotenie tohto faktu v jeho celkovej optike, možno však naznačiť niektoré skúsenosti fakulty ako súčasť novej univerzity. Faktom je, že iba FF vstupom do novej univerzity stratila - amatérsky urobenou delimitáciou sme stratili priestory celej jednej katedry a doteraz sme túto stratu nedokázali nahradiť. Nádej spájaná s odovzdaním časti nových priestorov pre jednu z fakúlt sa doteraz nenaplnila a v podstate sa nenaplní. Spôsob delimitácie priestorov je zdĺhavý a neprehľadný, novozískané priestory sa ani zďaleka nerovnajú reálne uvoľneným. V situácii naozaj stiesnených podmienok jestvovania fakúlt v monobloku je spôsob využitia priestorov rektorátu - aspoň z pohľadu fakúlt - nepochopiteľný. Monoblok VŠA si vyžaduje dôkladnú opravu, jediné, čo sa rieši, sú havarijné stavy - napríklad strecha a kotolňa. Na chodbách vypadávajú kachličky, netesnia okná, sociálne zariadenia sú na niektorých poschodiach v nedôstojnom stave.

Z hľadiska riadenia fakulta nepociťuje dostatočnú mieru záujmu zo strany vedenia univerzity o riešenie jej aktuálnych problémov, o hľadanie možnosti vytvárať optimálne podmienky na život fakulty. Uvedomujeme si, že fakulta má právnu subjektivitu a chceme, aby to tak zostalo - štátne prostriedky však získavame prostredníctvom univerzity, ich výška je limitovaná situáciou štátu a neočakávame veľké zmeny. Očakávame však, že jestvujúci rozhodovací priestor bude využitý tak, aby všetky fakulty pocítili, že vo vedení univerzity nachádzajú svoju oporu.“

Vedecú hodnosť CSc. získali: PhDr. Lubica Harbulová - KVD, PhDr. Irina Dudinská - KSPV

Vedecú hodnosť PhD. získal Ing. PaedDr. Róbert Štefko - KM

Bohatá riešiteľská činnosť

V súčasnosti na fakulte riešime 18 (vlni 24) projektov v VEGE, 1 projekt v KEGE (rovnako ako vlni), viacerí pracovníci fakulty sa podieľajú na riešení grantových úloh na iných pracoviskách, najmä SAV, resp. spolupracujú na medzinárodných výskumných projektoch - pri poslednej sumarizácii sme ich evidovali 7. Zodpovednými riešiteľmi projektov VEGY, resp. KEGY sú: prof. Danilák, prof. Mihina, prof. Mikluš, prof. Rakús, prof. Sabol, prof. Svoboda, doc. Dupkala, doc. Leško, doc. Nižníková, doc. Panko, doc. Sokolová, doc. Sošková, doc. Stekauer, doc. Tokárová, doc. Valcerová, Dr. Leikert, Dr. Dušenková, Dr. Paponová. Ako garanti doktorandského štúdia pôsobia prof. Sabol, prof. Uličný, prof. Rakús, prof. Furdík, prof. Štec, prof. Mikluš, prof. Mihina, prof. Svoboda, fakulta podala žiadosť o zriadenie školiaceho pracoviska v odbore všeobecné dejiny, kde predpokladáme gestorstvo prof. Daniláka. Vo funkcii potenciálny školiateľ pôsobí viac ako 30 docentov fakulty. Habilitačné konanie, resp. konanie na vymenovanie za profesora môže fakulta uskutočňovať v 10 odboroch - SJ, UJ, RJ, všeobecná jazykoveda, slovenské dejiny, všeobecné dejiny, literárna veda, slavistika a dejiny filozofie, a to zásluhou týchto profesorov: Daniláka, Furdíka, Mihinu, Mikluš, Rakúsa, Sabola, Šteca a Uličného.

Potešiteľné je aj to, že v priebehu uplynulého roka sa na fakulte uskutočnilo 16 vedeckých konferencií, na organizácii ktorých sa podieľali všetky katedry okrem KAaA, KM, KEaVoU, ITHM. Pracovníci fakulty vydali doma a v zahraničí 18 prác monografického typu, dohromady (bez diferenciácie) pracovníci fakulty publikovali 413 prác rôzneho typu, čo však nie je konečné číslo.

V oblasti zahraničných stykov sa aj v uplynulom

dva z týchto projektov už boli schválené a k 15. decembru budú podpísané kontrakty s Európskou komisiou. Naša fakulta je však celoslovensky naozaj aktívna - doc. Hrehovčík a Dr. Stašková pôsobia ako národní promotéri (pre program SOKRATES a pre Európsky systém transferu kreditov - tu sme sa stali dokonca pilotnou univerzitou na modelové zavedenie tohto systému.

Fakulta disponovala rozpočtovými prostriedkami v celkovej sume 40 349 000 Sk, z toho mzdové fondy predstavovali 26 182 000 Sk, kapitálové náklady činili 813 000 Sk variabilné 14 167 000 Sk vrátane grantov a 38% odvody do fondov činili 10 183 000 Sk. Mimorozpočtové prostriedky predstavovali 4 576 328 Sk, v % členení boli použité na mzdové účely vo výške 66 %, t.j. 2 011 864 Sk, odmeny pre pracovníkov fakulty, 244 185 pre externých učiteľov a 38% odvody vo výške 764 508, na materiálové, konferenčné, cestovné a iné náklady vo výške 1 446 880.

Vývoj miezd (I.-X. 1998) bol v rámci fakulty nasledovný:

- na základné platy 16 463 230 Sk

- na jubileá 25 000 Sk.

Priemerná mzda z rozpočtových prostriedkov je 11 684 Sk (vlni 10 397 Sk), z toho u pedagogických pracovníkov 12 395 Sk (vlni 11 147), v tomto členení kategórii profesorov 21 476, doc. 14 882, OA 10 515, A 10 125.

Celková priem. mzda z rozpočtových a mimorozpočtových prostriedkov je: 12 541 Sk, z toho pedag. prac. 13 462, a to v kategórii prof. 22 687, doc. 16 032, OA 11 475, A 11 280.

V tejto súvislosti je potrebné konštatovať, že v súčasnosti prekračujeme plán práce o 13,18 prac.

Fakulta poskytuje príspevok na stravu zamestnancom z rozpočtu fakulty vo výške 19,80 Sk na jedno jedlo, t.j. 310 884 Sk a 3 Sk zo sociálneho fondu, t.j. 49 428 Sk. Z toho istého fondu fakulta vyplatila 72 000 Sk na regeneráciu pracovníkov, t.j. 400 Sk na zamestnanca.

A tak celková dynamika zdrojov fakulty - aj na

Akademická poradňa

Dňa 2. februára 1999 sa uskutočnilo oficiálne zaadnutie Koordinačnej rady Akademickej poradne Prešovskej univerzity. Pri tejto príležitosti bola otvorená Akademická poradňa Prešovskej univerzity (Centrum pre prevenciu závislosti a poradenských služieb).

Akademická poradňa je situovaná v Študentskom domove PU (starý internát) na prízemí. Na jej otvorení boli prítomní doc. ThDr. I. Belejkaníč, CSc., prorektor pre vzdelávanie PU, a jej členovia doc. RNDr. A. Pavúk, CSc., predseda Koordinačnej rady Akademickej poradne Prešovskej univerzity, doc. PhDr. J. Kredátus, PhD., Katedra vzdelávania dospelých a sociálnej práce FF PU, doc. PhDr. M. Skorodenský, CSc., FF PU, Mgr. A. Cap, PBF PU, RNDr. R. Bernátová, PF PU, a RNDr. Jozef Voskár, GBF PU.

Akademická poradňa PU má toto členenie: centrum pre prevenciu závislosti, linka dôvery, združenie (asociácia) študentov dobrovoľníkov - Študentský sprostredkovateľský servis.

Hlavným zameraním Akademickej poradne PU je systematické usmerňovanie riešenia naliehavých problémov v oblasti prevencie závislosti a vytvárania koncepcie cielených poradenských služieb pre študentov PU. **Doc. Andrej Pavúk**

Spomienka

Filozofická fakulta PU, Matica slovenská a Kolégium evanjelickej inteligencie východného Slovenska usporiadali 15.12.1998 na Rektoráte PU vedecké sympóziom o živote a diele významného slovenského literárneho vedca, pedagóga a cirkevného pracovníka Ervína Lazara (1905 - 1988).

Na otvorení sympózia prehovorili vzácní hostia - Ján Midriak, biskup východného dištriktu evanjelickej cirkvi a.v., Juraj Kopčák, primátor Prešova, Karol Feč, rektor PU, a František Mihina, dekan FF PU. Ich prejavy boli pretkané osobnými spomienkami na E. Lazara a reflektovaním jeho nevšednej osobnosti. Organizátori sympózia mohli privítať aj jeho deti Magdalénu, Edgara, Dionýza Ervína.

Ervín Lazar

E. Lazar pochádzal zo Spišskej Novej Vsi, študoval slovenský jazyk a nemecký jazyk na FF UK v Bratislave, neskôr pracoval dlhé roky ako profesor na Slovenskom evanjelickom kolegiálnom gymnáziu v Prešove. Už vtedy sa aktivoval v prešovskom kultúrnom živote, prednášal, prekladal, písal vedecké štúdie a spolu s Júliu-

som Žilkom pripravil do tlače Sborník prác profesorov ev. kol. slov. gymnázia v Prešove (1940).

V roku 1953 nastúpil ako odborný asistent Katedry slovenského jazyka a literatúry na vtedajšej FF Vysoké školy pedagogickej v Prešove, kde prežil niekoľko plodných rokov tvorivého vypätia. Jeho vysokoškolská kariéra sa však v roku 1959 náhle ukončila, keď z politických dôvodov musel zo svojho pracoviska odísť. Po niekoľkých ťažkých rokoch sa dostáva do Sabinova a stáva sa pracovníkom tamajšieho Mestského múzea. Tu nadviazal na svoje predchádzajúce aktivity a plne sa venoval výskumu najmä starších literárnych dejín na východnom Slovensku. V roku 1965 sa stáva vedúcim Kabinetu cudzích jazykov na Krajskom pedagogickom ústave v Prešove, kde pracuje až do odchodu do dôchodku.

V úvodnom referáte som sa usiloval načrtnúť kontúry osobnosti E. Lazara, pričom som sa mohol oprieť o záslužnú personálnu biografiiu z pera Františka Štrausa (1979). Vyzdvihol som všestranné, literárnovedné i pedagogické aktivity E. Lazara a podrobnejšie som sa venoval jeho prácam v oblasti germanistiky a komparatistiky. Zdôraznil som jeho zásadu spracovávať predovšetkým také témy, ktorým sa dosiaľ nikto nevenoval. Aj preto E. Lazarovi vďačíme za objavy, bez ktorých by naša literárna veda bola oveľa chudobnejšia. Čerpal som aj z osobných spomienok, pretože sme s E. Lazarom úzko spolupracovali a spolu sme vydali prešovský germanistický literárnovedný zborník STUDIA LITTE-
RARIA (1973).

Podobne vo svojom referáte postupoval Imrich Sedlák. Aj on vychádzal z osobných spomienok a sústredil sa na príspevok E. Lazara k poznaniu literárnych tradícií Šariša. Analyzoval hlavne rozsiahlu prácu Literárny Šariš, ktorá bola na pokračovanie uverejňovaná v Nových

obzoroch, v zborníku, ktorý kedysi každoročne vychádzal a jeho existencia je dnes poľutovaniahodne prerušená. Andrea Sivaničová komentovala monografiu E. Lazara o Jonášovi Záborskom ako prückopnícke dielo, ktoré nemôže obísť nijaký súčasný bádateľ.

René Matlovič hovoril o vlastivedných prácach E. Lazara, svoju tému však rozšíril a zmienil sa najmä o celostnosti Lazarovej osobnosti a o jeho pedagogickej práci.

Peter Kónya obšírne charakterizoval zatiaľ nevydanú monografiu E. Lazara o dejinách prešovského evanjelickeho zboru. Účastníci sympózia sa takto mohli zoznámiť s doteraz neznámou a v minulosti zamlčovanou stránkou Lazarových aktivít.

Vasil Slimák (žiaľ, dnes už nebohý) analyzo-

na Ervína Lazara

val pedagogicko-didaktické práce E. Lazara a vyzdvihol jeho zástoj pri formovaní slovenskej didaktiky cudzích jazykov, najmä nemčiny.

Ladislav Bartko referoval o rozsiahlych a bohatých aktivitách E. Lazara v prešovskom miestnom odbore Matice slovenskej. Prítom vychádzal zo zachovaného archívneho materiálu.

Osobný profil E. Lazara dokreslila diskusia, v rámci ktorej účastníci predniesli pripravené i nepripravené príspevky. Zvlášť zaujalo vystúpenie bývalého Lazarovho žiaka Bela Klepsateľa. Sympóziom bolo dôstojným podujatím k 10. výročiu úmrtia E. Lazara, ale aj príspevkom k dejinám Filozofickej fakulty v Prešove, ktorá v tomto roku oslaví 40. výročie od svojho založenia. Prítom sa určite bude spomínať aj na jej predchodkyňu - Filozofickú fakultu Vysoké školy pedagogickej.

Ladislav Šimon

V Norimbergu o Nemcoch na východe

21. - 22. januára 1999 usporiadal Bavorský rozhlas spolu s mníchovským Domom nemeckého východu v Norimbergu medzinárodné stretnutie na tému Nemecké dedičstvo vo východnej Európe - od tabuizovania k akceptancii. Podujatie sa začalo slávnostne v norimberskej historickej radnej sieni, kde účastníkov stretnutia a početných hostí privítal hlavný starosta mesta Ludwig Scholz. Úvodný prejav predniesol poľský veľvyslanec Dr. Andrzej Byrt, ktorý z hľadiska perspektív európskeho spolužitia pripomenul minulosť poľsko-nemeckých vzťahov, no hlavne ich prítomnosť a budúcnosť.

Táto koncepcia predznamenala aj hlavný program stretnutia, ktorý pozostával z krátkych referátov a diskusných vstupov zahraničných účastníkov (nahrávaných a už aj odovysielaných Bavorským rozhlasom). Popoludní sa mohli k danej problematike vyjadriť jednak zástupcovia nemeckej verejnosti, jednak príslušníci nemeckých menšín v krajinách strednej a východnej Európy. Bolo symbolické, že sa táto časť podujatia konala v Krakovskom dome. (Norimberg spája s Krakovom najmä osobnosť veľkého gotického sochára V. Stossa, od ktorého vedie priama stopa k „nášmu“ Pavlovi z Levoče.)

Na stretnutí prehovorili okrem Poliakov aj Česi, Rumuni, Maďari, zástupcovia Juhoslávie, ale aj Estónci a Rusi z Kaliningradu (bývalého východopruského Königsbergu). Zo Slovenska sme boli pozvaní spolu s doc. Ivanom Chalupčekom. Rozsah tejto informácie nedovoľuje analyticky zhodnotiť obsah stretnutia, dá sa však povedať, že nešlo o ožiovanie nacionalistických resentimentov, ale skôr o budúcu tvárnosť Európy. Kultúrne (materiálne i duchovné) dedičstvo nemeckých kolonistov má spájať rôzne kultúry. Táto otázka obsahuje istotne aj kontroverzné aspekty. Aj o tom sa v Norimbergu hovorilo. Ladislav Šimon

Užitočný seminár

Katedra elementárnej a špeciálnej pedagogiky Pedagogickej fakulty PU pripravila v decembri 1998 seminár pre študentov, ktorí študujú logopédiu, psychopédiu a etopédiu, na tému Integrácia žiakov so špeciálnymi potrebami na školách v USA a tému Moderné prístupy k intervencii pri špecifických poruchách učenia. Prednáška sa uskutočnila v objektoch VŠA a prednášala na nej profesorka z USA Penny Axelrod.

Pri tejto príležitosti bola aj beseda s pedagógmi a študentmi fakulty, ako aj prehliadka Prešova. Na záver seminára sa uskutočnila návšteva integrovaných tried základnej školy na sídlisku III v Prešove. Podujatie bolo ukončené kultúrnym programom. -red-

Pohľad na účastníkov seminára

Na obrázku akademik M. Mušínska, DrSc.

Čo nového na Ukrajine?

Vedúci vedeckého oddelenia ukrajinistiky FF PU akademik Mikuláš Mušínska, DrSc., sa tesne pred Vianocami vrátil z trojmesačnej cesty po Ukrajine. O svoje dojmy sa podelil s redakciou nášho periodika.

Ako ste sa dostali na služobnú cestu a kto Vám ju financoval?

Bola to moja študentská stáž na Lvovskej univerzite v rámci slovensko-ukrajinskej medzištátnej kultúrnej dohody.

Akademik na študentskej stáži? Tu čosi nesedí!

Je to tak. Ako vedecký pracovník v odbore ukrajinistika som sa už niekoľko rokov pokúšal dostať na dlhší vedecký-pobyt v Ukrajine. Nešlo to. Pritom študenti-ukrajinčania našej fakulty v rámci výučby sú povinní absolvovať študijnú prax na niektorej univerzite v Ukrajine. Ukrajinská strana im zabezpečuje bezplatné ubytovanie a výučbu, slovenská strana hradí cestovné a poskytuje príplatok ku štendiu predstavujúci 130 USD mesačne. Požiadal som o tento študentský príspevok, ministerstvo školstva mi vyšlo v ústrety, a tak som mohol stráviť tri mesiace na Ukrajine - mesiac v rámci pracovného úväzku, dva mesiace v rámci dovolenky. Pochopiteľne, riadil som sa vlastným programom.

Aký to bol program?

Veľmi nabitý. Pracoval som v archívoch, s referátmi vystupoval na desiatich vedeckých konferenciách, mal som prednášky pre študentov a aspirantov na šiestich vysokých školách.

Zastavme sa pri Vašej práci v archívoch.

Práca v archívoch bola hlavným cieľom môjho študijného pobytu. Pracoval som predovšetkým na identifikácii materiálov Múzea oslobodzujúceho boja Ukrajiny v Prahe a iných ukrajinských inštitúcií bývalého Československa. Tieto materiály (ich počet sa odhaduje na viac ako sto ton) boli po roku 1945 vyvezené do Sovietskeho Zväzu, kde sa po nich stratila akákoľvek stopa. Všeobecne sa považovali za stratené.

Pokiaľ viem, Vy ste ich objavili a už skôr ste o nich písali...

Áno. Napísal som niekoľko štúdií a knihu Múzeum oslobodzujúceho boja Ukrajiny v Prahe a osud jeho zbierok (Melbourn 1996). Teraz som pátral po osude archívov Ukrajinskej voľnej univerzity v Prahe, Ukrajinskej vysokej školy pedagogickej v Prahe, Ukrajinskej hospodárskej akadémie v Pobebradoch a mnohých iných inštitúcií. Zistil som, že všetky tieto archívy boli vyvezené do Charkova, tam boli čiastočne spracované a rozdelené pomedzi rôzne archívne inštitúcie. Najdôležitejšie zobraza Moskva, iné Kyjev a oblastné archívy Ukrajiny. Čo do množstva, najviac sa ich ocitlo v bývalom Archíve Októbrovej revolúcie v Kyjeve. Tam z „pražských archíválií“ urobili 500 fondov s 40000 jednotkami. Ani oblastné archívy neboli ochudobnené. Iba do Zakarpatského oblastného archívu v 60. rokoch

bolo z Kyjeva odvezených 8 ton „československých materiálov“.

Ako bolo možné utajiť veľké množstvo materiálov, o to viac, že boli roztrúsené na rôznych miestach?

To je jedna zo záhad sovietskeho systému. Na Západe panuje názor, že Sovietsi si nevážili minulosť, že tupí nevzdelanci, ktorí sa dostali k moci, v rámci triedneho boja ničili všetko, čo malo nádych buržoáznej kultúry. To je veľký omyl! Sovietsi práve v rámci triedneho boja úzkostlivo zbierali a chránili všetko, čo by sa dalo použiť proti „triednemu nepriateľovi“. V medzivojnovom období za najväčšieho vonkajšieho nepriateľa považovali ukrajinskú emigráciu, centrom ktorej bolo Československo. Pred Sovietskou armádou takmer všetka ukrajinská emigrácia utiekla z Československa na Západ, zanechajúc napospas osudu bohatstva radi zmocnili, spracovali ho na vysokej profesionálnej úrovni. Spracované materiály boli prísne utajené a určené

ROZHOVOR S AKADEMIKOM M. MUŠINKOM, DrSc.

výlučne „dľa operatívneho ispolzovanija“ (na operačné využitie), to znamená pre orgány KGB. Boli uložené v tzv. špecfondoch, ku ktorým mal prístup iba úzky okruh „nomenklaturných“ bádateľov. V roku 1992 boli „špecfondy“ zrušené, takže v súčasnosti sú všeobecne prístupné.

Streli ste sa aj s materiálmi zo Slovenska?

Je ich veľa. Napríklad, na pražskom Ukrajinskom pedagogickom inštitúte v roku 1931 Prešovčan Michal Kizák obhájil diplomovú prácu na tému Snahy podkarpatských Rusínov o národnú samostatnosť, venovanú v podstate dejinám prešovského grécko-katolíckeho biskupstva. Až po návrate som sa dozvedel, že autor bol po vojne represovaný, následkom čoho zomrel. Ale jeho práca sa zachovala dodnes v Archíve vyšších orgánov správy Ukrajiny v Kyjeve.

Spomenuli ste, že ste sa zúčastnili na desiatich vedeckých konferenciách. To Vás na všetky pozvali? Ktoré z nich považujete za najdôležitejšie?

Áno, na každú som bol riadne pozvaný a na každej som vystúpil s referátom, pričom ani jeden referát sa neopakoval dvakrát. Napriek súčasnej ekonomickej kríze všetky konferencie prebiehali na vysokej vedeckej a spoločenskej úrovni. Boli to také podujatia ako konferencia venovaná 1200. výročiu založenia Haliče v meste Halič, na ktorej sa zúčastnil aj prezident Ukrajiny Leonid Kučma. Ja osobne za najdôležitejšiu považujem medzinárodnú vedeckú konferenciu o ukrajinskej emigrácii v Československu medzivojnového obdobia v Poltave, ktorá bola venovaná 100. výročiu narodenia historika a

muzeológa Symona Narižného. Je to snáď preto, že už pred niekoľkými rokmi som napísal prvú prácu o tomto neprávom zabudnutom vedcovi a na spomínanej konferencii som predniesol hlavný referát.

Na aké témy ste prednášali na vysokých školách?

V súčasnosti je na Ukrajine mimoriadny záujem o život Ukrajincov mimo územia Ukrajiny. Keďže ja sa touto otázkou zapodievam skoro celý život, moje prednášky boli venované tejto problematike. Ale aj iným. Na Univerzite Volodymyra Hnatuka v Ternopoli som mal dve prednášky o tomto najvýznamnejšom ukrajinskom folkloristovi konca 19. a prvej štvrtiny 20. storočia.

Aký je súčasný život na vysokých školách Ukrajiny?

Na prvý pohľad veľmi zlý. Platy učiteľov a vedeckých pracovníkov sú mimoriadne nízke (50 - 100 amerických dolárov mesačne) a aj tie dostávajú zamestnanci s niekoľkomesačným oneskorením. Niet

peňazí na vydávanie a nákup kníh, na učebné pomôcky, technické zariadenia, vedecké výskumy, študentské exkurzie a expedície, dokonca ani na plyn a elektriku, takže výučba sa často koná v chladných posluchárňach. Na druhej strane prebieha nerušený pedagogický a vedecký proces, povedal by som, že oveľa intenzívnejší ako u nás.

A aký je na Ukrajine záujem o Slovensko?

Povedal by som, že mimoriadne veľký. Slovensko a Ukrajina sú dva najmladšie samostatné štáty v centrálnej Európe. Sú to susedné štáty, medzi ktorými nikdy v dejinách nebolo politických ani

Akademik Mušínska prednáša na Fakulte žurnalistiky kyjevskej univerzity. Jeho výklad pozorne sledujú poslucháči, budúci novinári.

žadných iných konfliktov. Lenže, tak ako u nás sa donedávna všetko, čo bolo na východ od našich hraníc, považovalo za ruské, u nich všetko československé bolo české. V posledných rokoch sa situácia na Ukrajine radikálne mení. Pri troch univerzitách (v Kyjeve, Lvove a Užhorode) existujú oddelenia slovakistiky, na ktorých študuje slovenčinu ako samostatný predmet 20 - 50 poslucháčov. To je dosť! Tak ako ukrajinčania na Slovensku, aj slovenčania na Ukrajine zápasia s nedostatkom študijnej literatúry a učebných pomôcok. Nevýužitého priestoru na vzájomne výhodnú spoluprácu medzi Prešovskou univerzitou a vysokými školami na Ukrajine je viac než dosť. Ďakujem Vám za rozhovor.

Michal Rusinko

Z VYSTÚPENIA PRODEKANOV FHPV PU

PRÁVO UDEĽOVAŤ VEDECKO-AKADEMICKÉ HODNOSTI

Na FHPV PU sme v roku 1998 riešili 11 grantových projektov VEGA. Časť učiteľov vyvíjala riešiteľské aktivity v medzinárodných grantových projektoch, časť učiteľov riešila inštitucionálne projekty. Uskutočnilo sa 8 vedeckých konferencií a seminárov s medzinárodnou účasťou. Učiteľia boli zapojení aj do riešenia programov TEMPUS a CEE-PUS.

V. Kubáni, prodekan pre vedeckovýskumnú a umeleckú činnosť

Cenou dekana za vedeckovýskumné výsledky v roku 1997 boli ocenení doc. Michal **Salák**, CSc., doc. JUDr. Ján **Ro- háč**, CSc., a RNDr. René **Matlovič**, PhD.

FHPV PU bolo priznané právo udeľovať vedecko-akademické hodnosti vo vednom odbore 74-03-9 športová edukológia, ako aj uskutočňovať habilitačné konanie a konanie na vymenúvanie profesorov v tomto odbore. Jeho garantom je prof. PhDr. **Michal Belej**, CSc.

FHPV PU bolo priznané právo udeľovať vedecko-akademické hodnosti vo vednom odbore 15-16-9 antropológia. Garantom tohto vedného odboru je prof. RNDr. **Ivan Bernasovský**, DrSc.

V roku 1998 FHPV PU podala žiadosť o priznanie práva konať doktorandské štúdium, dizertačné skúšky, obhajoby dizertačných prác a udeľovať vedecko-akademické hodnosti vo vednom odbore 13-01-9 fyzická geografia a geoekológia, ako aj uskutočňovať habilitačné konanie a konanie na vymenúvanie profesorov. Garantom odboru je prof. RNDr. **Ján Drdoš**, DrSc.

Na fakulte pôsobili 8 profesorov, 40 docentov, 1 hosťujúci docent, 51 odborných asistentov s vedeckou hodnosťou CSc., 68 odborných asistentov bez vedeckej hodnosti, 8 asistentov a 5 vedeckých pracovníkov.

Zlepšila sa kvalifikačná štruktúra. Za profesorov boli vymenovaní doc. RNDr. **Ján Harčár**, CSc., a doc. RNDr. **Ján Birčák**, CSc., Dr.h.c. Habilitovali sa PhDr. **M. Gemušková**, CSc. a PhDr. **M. Ďuričková**, CSc. Doktorandské štúdium ukončila RNDr. **J. Bernasovská**. Ašpirantské štúdium ukončili PhDr. **J. Dargová**, PaedDr. **J. Kancír**, PhDr. **V. Šut'áková** a RNDr. **B. Nižnanský**.

V apríli a máji 1998 sa uskutočnili katedrové kolá ŠVOUČ. Na celoštátnej študentskej vedeckej konferencii v skupine „vedy o športe“ sa zúčastnili študenti katedry telesnej výchovy: sekcia športová kinantropológia 1. miesto: **PARILÁK Martin**, 5.roč., Tv, sekcia športová edukológia I 1. miesto: **ŠTOFÍK Marcel**, 5.roč., Tv-Bi, 3. miesto: **ŠTIMOVÁ Elena**, 3.roč., Tv-Sj, sekcia športová edukológia II 2. miesto: **PILLAROVÁ Martina**, 4. roč., Tv-Nj, sekcia pohybové skladby 2. miesto: **PROSCHINGEROVÁ Klaudia**, 3.roč., Tv, **SVOREŇOVÁ Beáta**, 3.roč., Tv, **ČERNEGOVÁ Jana**, 3. roč., Tv.

Týmto výsledkami sa FHPV PU stala najúspešnejšou fakultou IV. celoštátnej študentskej vedeckej konferencie v SR za rok 1998.

Veľa učiteľov je členmi medzinárodných vedeckých a umeleckých organizácií a pracujú aj v spoločných odborných komisiách.

AJ V OBLASTI ROZVOJA DOŠLO K URČITÝM POHYBOM

V **pedagogickej oblasti** medzi dlhodobé koncepcné úlohy, ktoré sme riešili v spolupráci s príslušnými katedrami, patrí príprava a realizácia nových foriem štúdia. Základné kroky sme podnikli aj v súvislosti s nábehom štúdia ekológie a životného prostredia.

V. Šebeň, prodekan pre rozvoj

rôznych skúšok, jazykových skúšok na katedre slovenského jazyka, podmienok na štúdium zahraničných študentov u nás. Veľmi súrne sme museli riešiť problém akreditovateľnosti jazykových katedier. Reálnou sa javí cesta získania odborníkov zo ŠU v Užhorode na plný úväzok, ktorí budú môcť garantovať odbor.

V **personálnej oblasti** došlo počas uplynulého roku k určitým pohybom. K 1. 12. 1998 boli do hlavného pracovného pomeru prijatí 15 pracovníci. Svoje pôsobenie na FHPV PU v tomto roku ukončilo 16 pracovníkov. K 1. 4. 1998

sme pristúpili na základe príkazu rektora PU k delimitácii učiteľov, ktorí plným úväzkom pôsobili na PF PU. Na túto fakultu boli delimitovaní celkovo 4 učiteľia. Čo do počtu zamestnancov na plný úväzok zostávame na pôvodnom stave, ktorý v súčasnosti predstavuje 241 zamestnancov.

Určitý generačný problém vidíme v pomerne veľkom zastúpení zamestnancov v poproduktívnom /dôchodkovom/ veku (**11 %**). V kategórii docentov je to až **32 %**.

V **investičnej oblasti** sme v tomto roku realizovali rekonštrukciu podlahy na účelovom zariadení na Morskom oku, začali sme s rekonštrukciou účelového zariadenia na Domaši, uskutočnili sme rekonštrukciu telefónnej ústredne na dekanáte a samotnú rekonštrukciu dekanátu.

V tomto kalendárnom roku sme sa snažili zrealizovať požiadavky katedier a hospodárskych pracovísk fakulty zabezpečením výpočtovej a didaktickej techniky. Časť z nich sme realizovali vďaka sponzorskej pomoci.

V tomto roku sme riešili aj **rad ďalších úloh**. Boli to napríklad otázky delimitácie materiálnych a finančných prostriedkov medzi našou fakultou a PF PU. Veľké problémy sme mali a stále máme v súvislosti s prerozdelením kancelárskych priestorov. Personálne, materiálne aj priestorové otázky sme riešili aj v súvislosti so zriadením informačného uzla PU.

Medzi rozvojové aktivity, ku ktorým chceme pristúpiť, patrí v **pedagogickej oblasti** stratégia postupného navýšenia podielu platených foriem štúdia v pomere k dennej forme štúdia, v dennom štúdiu v ZS otvorenie štúdia ekológie. Rok 1999 bude zároveň obdobím, v ktorom pristúpime k príprave projektu pre štúdium informatiky na našej fakulte. Vzhľadom na niektoré požiadavky v oblasti platených foriem štúdia plánujeme uskutočniť novelizáciu smernice o úhradách nákladov na platených formách štúdia. Ekonomický prínos očakávame od rigorózných skúšok, kvalifikačných skúšok a nových foriem štúdia popri zamestnaní (napríklad klasickej formy ŠPZ).

V **investičnej oblasti** chceme pokračovať v rekonštrukcii Morského oka, pristúpime k celkovej rekonštrukcii účelového zariadenia na Domaši, zrealizujeme rekonštrukciu zasadačky dekana a budeme pokračovať v rekonštrukcii 2. časti dekanátu. Zároveň chceme pokračovať v materiálnom dopĺňovaní katedier výpočtovou a didaktickou technikou so zámerom maximálneho využitia a skvalitnenia doterajšej techniky.

NA ZASADNUTÍ AKADEMICKÉJ OBCE

V OBLASTI ZAHRAŇIČNÝCH VZŤAHOV SA OTVÁRAME NAVONOK

Program úseku zahraničných stykov sleduje hlavne plnenie základných funkcií fakulty v pedagogickej a vedeckej oblasti a napomáha vytvárať podmienky na otvorenie sa fakulty navonok. Je v tesnom spojení na sektor vedy. Celková koncepcia dáva prioritu tým aktivitám, ktoré sú predmetom hodnotiacich kritérií, t.j. publikovaných prác v zahraničí, získavaní zahraničných grantov a projektov, medzinárodnej spolupráci v oblasti vedeckej a edukačnej činnosti v spojitosti s prechodom na európske normy, vysielaniu študentov a učiteľov na pracovné stáže pedagogického a vedeckého charakteru.

Aktivity sú na jednotlivých katedrách veľmi rozdielne a ich parametre sú určované odbornou profiláciou, jazykovou pripravenosťou a organizačnými dispozíciami. Napriek tejto skutočnosti sú obrovské možnosti doteraz

J. Terek, prodekan pre zahraničné vzťahy

nevyužívané, hlavne v získavaní zahraničných grantov so zaujímavou finančnou participáciou. Príčinou je nedostatok vhodných, resp. možných spolupracujúcich partnerov z EÚ. Ďalšou príčinou je pretrvávajúci názor, že povinnosťou rozpočtovej organizácie je plne zabezpečiť finančné prostriedky na prevádzku všetkých druhov činností.

Celkovo z FHPV vycestovalo 74 pracovníkov do 17 krajín s najväčším podielom do postsocialistických krajín a 102 študentov do zahraničia prevažne exkurznou formou. Najväčšia aktivita je z jazykových katedier. Analýza cielest do zahraničia je však v ne-

prospech aktívnych vystúpení na podujatiach odborného charakteru. Súčasný rozpočet neumožňuje krytie nákladov na zahraničné cesty, ktoré sa realizovalo z 8 zdrojov a inštitucionálne prostriedky nepresiahli 200 000 Sk, čo sa javí ako malý podiel. Tento stav je potrebné klasifikovať ako nedostatočný pre fakultu tohto typu.

Rieši sa, resp. prebieha spolupráca zmluvnou formou na 7 projektoch, avšak iba na 4 katedrách.

Potešujúca je tendencia zvyšovania publikovania v zahraničí a možnosti sú veľké aj v rámci ponúk na publikovanie v našich i zahraničných zborníkoch.

Na zlepšenie terajšieho stavu sa robia opatrenia na úrovni univerzity aj fakulty. Posilnilo sa personálne zloženie úseku zahraničných vzťahov na PU a v súčasnosti existuje útvar, ktorý účinne môže prispieť k získaniu grantov s finančnou preferenciou, čo môže výrazne ovplyvniť terajší nepriaznivý stav edukačných a výskumných aktivít.

Cenu autorovi odovzdal dekan FHPV PU doc. Ing. Peter Kuzmišin, CSc., dňa 14. 12. 1998 na zasadnutí AO.

sociálno-demografickej intraurbánnej štruktúry Prešova. Práca R. Matloviča je však

CENA DEKANA

Katedra geografie a geoekológie FHPV PU vydala v roku 1998 v rámci svojej edičnej série Geografické práce (ročník VIII., č. 1) monografiu RNDr. René Matloviča, PhD., Geografia priestorovej štruktúry mesta Prešov. Autor v nej sumarizuje výsledky svojich výskumov v ostatnom decéniu, ktoré realizoval v rámci doktorandského štúdia v Poľsku na Lodzkej univerzite. Prináša aj výsledky bádania získané pri riešení grantového výskumného projektu. Ide vôbec o prvú komplexnú geografickú monografiu o intraurbánnych štruktúrach v literatúre slovenskej proveniencie. Kniha prináša celý rad nových poznatkov o morfolologickej, funkčnej i

prínosná z teoreticko-metodologického hľadiska. Výraznou inováciou je aplikácia miery urbanizácie v mikroregionálnej mierke výskumu. Autor poukázal na aplikabilitu miery urbanizácie ako reprezentatívneho indikátora vnútornej diferenciacie mestského priestoru, čím obohatil metodologickú bázu urbánnej geografie.

Úsilie autora a edičný počin katedry ocenilo aj vedenie FHPV PU, ktoré udelilo R. Matlovičovi Cenu dekana za vedeckovýskumnú a publikačnú činnosť v roku 1997.

RNDr. Robert Ištók, CSc., tajomník Katedry geografie a geoekológie FHPV PU

Na zasadnutí akademickej obce FHPV PU udelil dekan fakulty doc. Ing. Peter Kuzmišin, CSc., Cenu dekana za vedeckovýskumnú a publikačnú činnosť v roku 1997 s príslušným finančným ohodnotením trom učiteľom FHPV PU: doc. JUDr. J. Roháčovi, CSc., z Katedry spoločenských vied, RNDr. R. Matlovičovi, PhD., z Katedry geografie a geoekológie, a doc. M. Salákov, CSc., z Katedry fyziky. K tomuto oceneniu aj my v redakcii PU blahoželáme.

-red-

Právo odoprieť výpoveď ako svedok

Podľa čl. 47 ods. 1 Ústavy SR má každý právo odoprieť výpoveď, ak by ňou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania seba alebo blízkej osobe.

Inými slovami, právo odoprieť výpoveď ako svedok má príbuzný obvineného v priamom pokolení, jeho súrodenc, osvojiteľ, manžel a druh, ak by výpoveďou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania seba, svojmu príbuznému v priamom pokolení, svojmu súrodencovi, osvojiteľovi, manželovi alebo druhovi alebo iným osobám v rodinnom alebo podobnom pomere, ktorých ujmu by právom pociťoval ako vlastnú ujmu. Právo odoprieť výpoveď nemožno obchádzať tak, že vyšetrovateľ, hoci svedok oprávnené odoprel výpoveď, sa ho pýta na dôvody a pohnútky odoprenia výpovede a na skutočnosti, ktoré mali byť predmetom výsluchu a tieto skutočnosti potom uvedie v písomnom zázname. Takýto postup je neprípustný a obsah takto získanej nezákonnej výpovede nemožno použiť ako dôkaz pred orgánmi činnými v trestnom konaní, či už čítaním záznamu, prípadne iným spôsobom. Zápisnicu o výpovedi svedka, ktorý má právo odoprieť výpoveď, možno na hlavnom pojednávaní čítať len za predpokladu, že pred výsluchom, ktorého sa zápisnica týka, bol o svojom práve riadne poučený a výslovne vyhlásil, že ho nevyužíva (pozri aj § 100 až 104 Trestného poriadku).

Vedľajšia činnosť

Vedľajšou činnosťou je činnosť, ktorú vykonáva zamestnanec u zamestnávateľa, u ktorého je v pracovnom pomere, mimo pracovného času určeného na pracovný pomer a ktorá spočíva v prácach iného druhu, než boli dohodnuté v pracovnej zmluve. Vedľajšia činnosť sa môže vykonávať len v ďalšom pracovnom pomere (§ 69 a § 70 ods. 1), alebo na základe dohôd vykonávaných mimo pracovného pomeru (pozri § 71 Zákonníka práce).

V prípade, že sa vedľajšia činnosť vykonáva na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, zamestnávateľ je povinný rešpektovať obmedzenia vo vzťahu k mladistvým zamestnancom, zakotvené v § 232 ods. 2 Zákonníka práce - „s mladistvým možno tieto dohody uzavierať, len pokiaľ sa tým neohrozí ich zdravý vývoj alebo výchova na povolanie“, ako aj zákonné obmedzenia možného rozsahu pracovného úväzku pri dohodách o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru.

Vedľajšiu činnosť možno vykonávať aj vo vedľajšom pracovnom pomere a pokiaľ ide o miesto výkonu práce, možno ju vykonávať aj doma. Práva a povinnosti zo súbežných pracovnoprávných vzťahov k tomu istému zamestnávateľovi sa posudzujú celkom samostatne.

Kedy je týranie zverenej osoby trestné?

Skutková podstata trestného činu týrania zverenej osoby patrí do oblasti trestných činov proti rodine a mládeži, zakotvených v šiestej hlave osobitnej časti trestného zákona (Tr.zák.).

Konkrétne podľa § 215 ods. 1 Tr. zák. kto týra osobu, ktorá je v jeho starostlivosti alebo výchove, potresce sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

Z ods. 2 § 215 Tr.zák. vyplýva, že odňatím slobody na dva roky až osem rokov sa páchatel potresce

a / ak spácha čin uvedený v ods. 1 § 215 obzvlášť surovým spôsobom, alebo na viacerých osobách, alebo b / ak pokračuje v páchaní trestného činu po dlhší čas.

Ako je vidieť, ochrana sa poskytuje nielen maloletým deťom, ale aj osobám plnoletým, ktoré z akéhokoľvek dôvodu (choroba, staroba, invalidita, mentálna retardácia a pod.) sú odkázané na starostlivosť iných osôb. Nie je teda rozhodujúce, na akom základe - zákonná úprava, súdne rozhodnutie, zmluva atď., sa starostlivosť alebo výchova poskytuje.

Trestný čin podľa § 215 Tr. zák. v súdnej praxi je posudzovaný aj v prípade, keď páchatel necháva dieťa zverené do jeho výchovy často a po dlhšiu dobu kľáčať s predpaženými rukami, surovo ho bije a nedáva mu riadne jesť.

„Týranie“ v podstate je zlé zaobchádzanie so zverenou osobou, vyznačuje sa vyšším stupňom hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalosťou, ktoré táto osoba pociťuje ako ťažké príkorie. Žiada sa dodať, že trvalosť páchatelovho konania treba posudzovať v závislosti od intenzity zlého zaobchádzania. Nevyžaduje sa, aby išlo o konanie sústavné. Podľa doterajšej súdnej praxe týraním zverenej osoby v zmysle znakov trestného činu podľa § 215 sa môže stať i opomenutím povinnej starostlivosti (§ 89 ods. 2 Tr. zák. - „konaním sa rozumie aj opomenutie takého konania, na ktoré bol páchatel podľa okolností a svojich pomerov povinný“ (t.j. ku ktorej bol páchatel povinný, keďže zverená osoba vzhľadom na svoj vek nebola schopná sa o seba starať, napr. zanedbaním osobnej hygieny dieťaťa, neposkytnutie primeranej stravy a pod).

V neposlednom rade týraním zverenej osoby v intenciách § 215 Tr. zák. sa rozumie také zlé zaobchádzanie so zverenou osobou, ktoré sa vyznačuje hrubším stupňom necitlivosti a bezohľadnosti a určitým trvaním. Nevyžaduje sa, aby u zverenej osoby vznikli následky na zdraví, ale musí ísť o konanie, ktoré týraná osoba pre jeho krutosť, bezohľadnosť alebo bolesť pociťuje ako ťažké príkorie.

Zápočet sa udeľuje za priebežné plnenie požiadaviek určených vyučujúcim príslušného predmetu

Zo študijných a skúškových poriadkov jednotlivých fakúlt o.i. vyplýva, že hlavnými formami kontroly štúdia sú priebežné kontrolné otázky v priebehu semestra, testy, písomné i praktické práce, zápočet, kolokvium, skúška, súborná skúška.

V predmete, v ktorom je podľa študijného plánu predpísaný zápočet, je jeho získanie podmienkou konania skúšky z príslušného predmetu. Zápočet sa udeľuje za priebežné plnenie požiadaviek určených vyučujúcim príslušného predmetu. Požiadavky na udelenie zápočtu vrátane časového rozloženia zadávaných úloh a priebežnej kontroly štúdia oznámi študentovi učiteľ vyučujúci príslušný predmet v prvom týždni po začiatku semestra. Zápočty

NAŠA PORADŇA

Vy sa pýtate,
my odpovedáme

sa udeľujú v zápočtovom týždni. Zápočet udeľí a vyznačí učiteľ vo výkaze o štúdiu a zápočtovom hárku.

Študentovi, ktorému nebol zápočet udelený, môže učiteľ povoliť splnenie podmienok na udelenie zápočtu v 2 opravných termínoch do ukončenia skúškového obdobia príslušného semestra. Študent, ktorému nebol zápočet udelený, a to ani v 2. opravnom termíne, nespĺnil podmienky na postup do letného semestra, resp. do vyššieho ročníka.

V tejto súvislosti sa odporúča preštudovať študijný a skúškový poriadok tej-ktorej fakulty.

Znásilnenie

Kto násilím, alebo hrozbou bezprostredného násillia donúti ženu k súložiu, alebo kto k trestnému činu zneužije jej bezbranosť, potresce sa odňatím slobody na tri až osem rokov.

Odňatím slobody na päť až dvanásť rokov bude páchatel potrestaný a / ak spôsobí vyššie uvedeným činom ťažkú ujmu na zdraví, alebo b / spácha taký čin na žene mladšej ako pätnásť rokov.

Odňatím slobody na desať až pätnásť rokov bude páchatel potrestaný, ak spôsobí takýmto činom smrť (pozri § 241 Trestného zákona).

Uvedená skutková podstata patrí do oblasti trestných činov proti slobode a ľudskej dôstojnosti. Chráni právo ženy slobodne rozhodovať o svojom pohlavnom živote.

Ohováranie je trestné

Ide o trestný čin hrubo narušujúci občianske spoluzitie. Preto kto o inom oznámi nepravdivý údaj, ktorí je spôsobilý značnou mierou ohroziť jeho vážnosť u spoluobčanov, najmä poškodiť ho v zamestnaní, narušiť jeho rodinné vzťahy alebo spôsobiť mu inú vážnu ujmu, potresce sa odňatím slobody až na dva roky alebo peňažným trestom.

Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov, alebo peňažným trestom, alebo zákazom činnosti sa páchatel potresce, ak spácha čin uvedený vyššie tlačou, filmom, rozhlasom, televíziou, alebo iným obdobne účinným spôsobom (pozri § 206 Tr. zák.).

Ustanovenie § 206 Tr. zák. o trestnom čine ohovárania v znení pred novelizáciou Trestného zákona bolo konštruované tak, že bolo potrebné preukázať, že páchatel vedel, že ide o nepravdivý údaj (k tomuto znaku sa vyžadoval tzv. úmysel priamy) a že skutočne došlo k poškodeniu v zamestnaní, k narušeniu rodinných vzťahov, alebo došlo k inej vážnej ujme.

V novelizovanom ustanovení, t.j. prezentovanom na tomto mieste, bude k trestnému postihu postačujúce iba uzrokovanie páchatelom s tým, že údaj, ktorý o inom oznamuje, je nepravdivý a zároveň postačuje, aby taký údaj občana v spoločnosti iba ohrozil (pozri aj § 4 písm. b Tr. zák.).

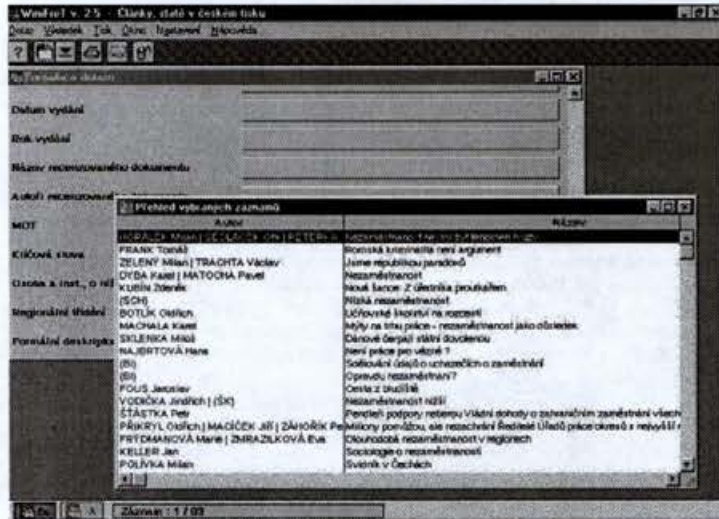
Treba rozlišovať medzi činom ohovárania a trestným činom krivého obvinenia. Krivým obvinením je činnosť páchatelom, ktorá môže byť podkladom na trestné stíhanie nevinného osoby.

Stranu pripravil doc. JUDr. Ján Roháč, CSc.

REŠERŠNÉ SLUŽBY

Univerzitná knižnica (UK) poskytuje svojim používateľom rešeršné služby z elektronických informačných zdrojov (domáce a zahraničné bibliografické databázy) od roku 1995. Využívanie týchto služieb používateľmi je podmienené ich platnou registráciou v UK. Z databáz, ktoré má UK k dispozícii, sa poskytujú rešeršné služby pre študentov a zamestnancov PU zdarma.

Jednorazovo alebo priebežnú rešerš zadáva používateľ osobne na bibliograficko-informačnom oddelení, a to vyplnením žiadanky. Na žiadanke uvedie tému rešerše a kľúčové slová v slovenskom a v anglickom jazyku (len pri zahraničných databázach). Odporúča-

Obr. 1: Česká národní bibliografie

me použiť viac synonym a zamerať sa na presné odborné výrazy. Podľa žiadanky pracovníčka UK vyhotoví rešerš z určených databáz. Zvlášť zaujímavé je pravidelné sledovanie danej témy z databáz Current Contents, ktoré sa aktualizujú každý týždeň (priebežná rešerš).

Výsledkom rešerše sú bibliografické záznamy dokumentov, v ktorých sa nachádza hľadané kľúčové slovo, prípadne aj s abstraktom článku, ak ho databáza obsahuje. Výsledky sa odovzdávajú formou textových súborov, ktoré preberá žiadateľ na vlastnej diskete, alebo sú mu doručené elektronickou poštou. Používateľ môže získať primárny zdroj (monografiu, periodikum, článok...) individuálne, alebo prostredníctvom mediknižnickej výpočítanej služby. Ako východisko mu poslúži elektronický Súborný katalóg domácich a zahraničných periodík, ktorý je k dispozícii na bibliograficko-informačnom oddelení. V tomto katalógu sa dá zistiť, ktorá knižnica na Slovensku odoberá, resp. odoberala požadované periodikum.

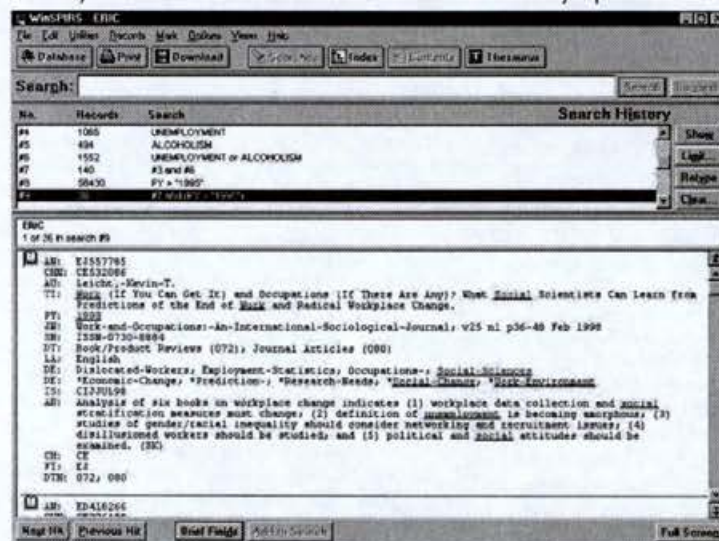
Výsledky rešerše môžu slúžiť ako podklad pre seminárne, ročníkové a diplomové práce, ako aj pre kvalifikačné a vedeckovýskumné práce. V prípade záujmu UK poskytne odborné konzultácie alebo prezentácie databáz. Ďalšie informácie získate na bibliograficko-informačnom oddelení UK (Mgr. Mária Trenklerová, kl. 268, e-mail: trenkler@unipo.sk).

Zoznam bibliografických databáz UK:

1. CD ROM databázy (aktualizácia štvrťročne)

SNB - Slovenská národná bibliografia - komplet (v slovenčine)

Obsahuje záznamy Slovenskej národnej knižnice v Martine, cca 135 000 záznamov o slovenských knihách a cca 675 000 záznamov o článkoch v slovenských periodikách. Da-

Obr. 2: ERIC

tábaza obsahuje bibliografické záznamy o slovacikálnej produkcii kníh od roku 1976, záznamy o slovacikálnych špeciálnych typoch dokumentov od roku 1981, záznamy zahraničných slovacik a záznamy Slovenskej národnej bibliografie o článkoch od roku 1978.

ČNB - Česká národní bibliografie - komplet (v češtine)

Obsahuje záznamy Národní knihovny ČR v Prahe, cca 280 000 záznamov o českých knihách a cca 490 000 záznamov o článkoch v českých periodikách. Databáza obsahuje bibliografické záznamy o českých knihách od roku 1945, záznamy o zahraničných bohemikách od roku 1990, záznamy Českej národnej bibliografie od roku 1989, záznamy o doktorských dizertačných, kandidátskych a habilitačných prácach a autoreferátoch od roku 1985.

V UNIVERZITNEJ KNIŽNICI PU

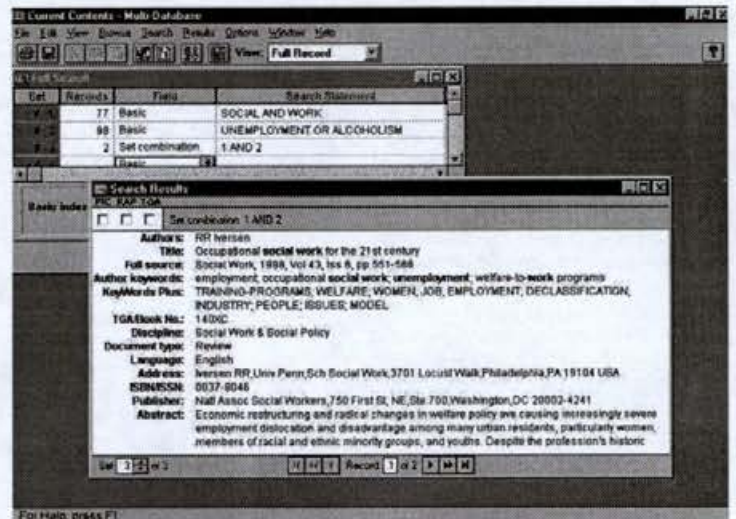
ERIC - Educational Resources Information Center (v angličtine)

ERIC je databázou produkovanou U.S. Department of Education. Zahŕňa abstrakty článkov zo 750 časopisov o vzdelávaní a z tisícov výskumných správ. Obsahuje záznamy aj abstraktami.

Pokrýva široké spektrum aspektov vzdelávania, ako napr. vzdelávania dospelých, odborné školstvo, poradenstvo, riadenie vzdelávania, výučba jazykov, čítanie a komunikačné schopnosti, osvojenie pre nadané alebo postihnuté deti, metódy hodnotenia. Kompletný súbor obsahuje 750 000 záznamov s retrospektívou od roku 1966 a ročným prírastkom 31 000.

MLA International Bibliography - (Modern Language Association)

Bibliografia obsahuje bibliografické záznamy o kritických materiáloch v oblasti moderných jazykov, literatúry, folklóru a lingvistiky. Databáza, ktorú pripravuje Modern Language Association of America, obsahuje viac než 1,5 milióna záznamov od roku 1963 po súčasnosť.

Obr. 3: Current Contents

MLA International Bibliography je považovaná za základný zdroj informácií pre študentov, pedagogických a vedeckých pracovníkov v humanitných odboroch. Sprístupňuje viac než 3000 odborných periodík, monografií, bibliografických prác a zborníkov z konferencií z celého sveta. Najväčší dôraz sa kladie na informácie z oblasti literatúry, ktoré sú rozdelené do niekoľkých regionálnych skupín, napr. Európa, Ázia, Británia a Írsko, Severná Amerika a ďalšie. Záber databázy je extrémne široký a pokrýva napríklad tieto a mnoho ďalších oblastí: postmoderná literatúra, komparatívna a historická lingvistika, svetové jazyky, ústne tradície, literárna kritika a teória, folklór, science-fiction, detský písaný a hovorený jazyk, teoretická a deskriptívna lingvistika a ďalšie.

2. Databázy Current Contents s abstraktami (aktualizované týždenne, v angličtine)

Current Contents on Diskette - Agriculture, Biology and Environmental Sciences (od r. 1996)

Záznamy o aktuálnych informačných zdrojoch z oblastí: poľnohospodárstvo - agronómia, poľnohospodárska chémia, biotechnológia a aplikovaná mikrobiológia, životné prostredie - ekológia, entomológia - škodcovia, potravinárstvo - výživa, oceánológia, botanika, veterinárna medicína / zdravie zvierat, zoológia, biológia.

Current Contents on Diskette - Social and Behavioral Sciences (od r. 1995, v angličtine)

Záznamy o aktuálnych informačných zdrojoch z oblastí: komunikácia, vzdelávanie, životné prostredie, geografia a rozvoj, právo, knižničná a informačná veda, manažment, politológia - verejná správa, psychológia, psychiatria, zdravotníctvo a opatrovateľstvo, rehabilitácia, sociálna práca a sociálna politika, sociológia a antropológia.

Ing. Peter Haľko

Jubilant prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.

Výraz a význam

Keď pred desiatimi rokmi vtedy ešte docent Ján Sabol (*25. januára 1939) oslavoval svoje abrahámoviny, slovenská (resp. vtedy česko-slovenská) spoločnosť vegetovala v čudnom polosopánku. Do zdanlivej mŕtvoty rozkladajúcej sa totality prenikali zo sveta tmené signály nevyhnutných zmien. Čakalo sa. Jedni rezignovane („nič sa nezmení!“), iní s obavami („čo sa to len stane?“), ďalší s nádejou

zmyselným hendikepom vyrovnal jediným možným spôsobom: zintenzívnením tvorivej práce. A tak sa Ján Sabol v sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch stal jedným z publikačne najaktívnejších jazykovedcov v bývalej ČSSR: do r. 1989 vydal tri monografie, dve učebnice, šestero skript, vyše dvesto vedeckých a odborných štúdií a takmer nespočítateľné množstvo menších príspevkov rozličných žánrov, všetky na vysokej odbornej úrovni a v obdivuhodnom tematickom rozpätí. Jeho práce sa od začiatku vyznačovali metodologickou originalitou, dôsledným uplatňovaním moderných filozofických, logických, matematických a technických prístupov, pričom nikdy nestrácali zo zreteľa prvorady humanitný rozmer jazykovedy ako jednej z pilotných

stata jeho činností presahujúcich rámec katedry aj fakulty a zameraných na zvýšenie celospoločenskej účinnosti vysokého školstva na Slovensku. Pracoval a pracuje v orgánoch, ktoré sa usilujú prísne a spravodlivo posudzovať úroveň slovenských vysokoškolských inštitúcií. Vykonal sa už v tomto smere napriek mnohým tlakom veda dob-

v ľudskom živote

rej práce, v ktorej je viditeľný značný Sabolov osobný podiel.

Z uvedeného zdanlivo vychádza, že v uplynulom desaťročí plnenie organizačných povinností zatlačilo do úzadia jubilantovu vedeckú aktivitu. Opak je pravda; jeho výkonné snaženia dostávajú nové rozmery. Je samozrejme, že sa usiluje ďalej obohacovať, konkretizovať a aplikovať svoju syntetickú

K životnému jubileu prof. PhDr. Jána Sabola, DrSc.

vied o človeku. Stal sa spoluautorom najúspešnejšej slovenskej jazykovednej učebnice osemdesiatych rokov (Š. Ondruš - J. Sabol, **Úvod do štúdia jazykov** - vyšla v troch vydaniach r. 1981, 1984, 1987 a doteraz je základnou slovenskou učebnicou všeobecnej jazykovedy). Roku 1985 bol vymenovaný za docenta. Koncom osemdesiatych rokov táto etapa Sabolovej vedeckej aktivity vyvrcholila. V roku jeho päťdesiatky mu vyšli dve kľúčové publikácie: priekopnícka monografia **Syntetická fonologická teória** a ďalšia významná vysokoškolská učebnica **Fonetika a fonológia** (v spoluautorstve s Á. Kráľom).

Rok 1989 sa v živote J. Sabola stal rokom zásadného prelomu.

Neslávný odchod totality (na fakulte i na UPJŠ sa oň aj sám pričínil) ho zbavil nezmyselných pút ideologického obmedzovania. Dvíhal sa do nových výšin a dvíhal so sebou aj svoju Alma Mater. Akademická obec fakulty mu zverila do rúk dekanské kormidlo. Pod jeho vedením na fakulte vznikali nové a transformovali sa jestvujúce katedry, vytvorili sa nové študijné odbory i nové formy štúdia, rozvinula sa dovtedy nemysliteľná spolupráca so zahraničnými vysokými školami, zvýšila sa náročnosť štúdia, fakulta sa stala garantom doktorandského štúdia i desiatke dôležitých vedných odborov. Táto premena sa odohrávala v predtým nepoznanom slobodnom ovzduší akademickej samosprávy, vybudovanej v spolupráci dekana Jána Sabola a vedenia fakulty s demokraticky zvolenými zástupcami učiteľskej i študentskej komunity.

Uplnutie dekanského funkčného obdobia neznamenalo pre Jána Sabola ústup jeho aktivít. Zameral ich inam, ale pokračoval v nich s rovnakou intenzitou. Ako vedúci katedry slovenského jazyka a literatúry venuje gros svojej energie práve jej ďalšiemu rozvoju a modernizácii. Katedra je síce jednotná, ale obsahovo rozmanitejšia ako predtým. Výrazne sa diferencuje v porovnaní s paralelnými katedrami slovenského jazyka a literatúry na ďalších prešovských univerzitných fakultách. V jej rámci sa vytvárajú nové oddelenia, stala sa najvyťaženejším školiacim pracoviskom doktorandského štúdia, úroveň jej kvalifikačnej štruktúry je na Slovensku azda ojedinelá, jej kontakty so zahraničím čoraz intenzívnejšie. Vládne na nej duch spolupráce a demokratických diskusií podmienených integrujúcim a empatickým prístupom jej vedúceho.

Náročnosť je samozrejým atribútom celého diania na katedre. Ján Sabol ju však uplatňuje v ďaleko širších rozmeroch. Z nej vyplýva aj pod-

fonologickú teóriu. Uznanie, s ktorým sa tento originálny prístup k výskumu zvukovej roviny jazyka stretáva v medzinárodných reláciách, sa dá „zmerať“ tým, že Ján Sabol vedie významnú komisiu pre fonetiku a fonológiu slovenských jazykov pri Medzinárodnom komitete slavistov. J. Sabola si po-

manila priam dobrodružná problematika vzťahu medzi zvukovou a významovou stránkou jazyka. Preto sa naďalej vracia k problému, ktorý je akoby gordickým uzlom tejto záhady - k otázke slabiky a s ňou spätých zvukových (suprasegmentálnych) javov: kvantity, prízvuku, dôrazu a intonácie. Odtiaľ je len krok k ďalšej bádateľskej láske jubilanta - k výskumu verša a básnického jazyka vôbec. Sám aktívny poeta, ponára sa do hĺbky poetického sveta duchovne jemu príbuzných tvorcov a analyzuje zvukovú inštrumentáciu ich textov odhaľuje ich zdanlivo

skryté sémantické posolstvá. Aj na tomto poli získal po r. 1989 predtým zakazovanú voľnosť: blízka mu je poézia dvíhajúca človeka k vyššej bytosti, v ktorej existenciu Ján Sabol hlboko verí. Nie je teda náhodné, že sa od r. 1996 stal predsedom redakčnej rady časopisu *Verbum*, zameraného práve na duchovné obohacovanie človeka cez slovo a na jeho upevňovanie vo viere.

Ťažko sa dajú na relatívne malom priestore jubilejného článku čo len vymenovať všetky oblasti jubilatovej obdivuhodne mnohostrannej aktivity. Na mnohých z nich sa tu nedostalo a celkom iste na mnohých z nich aj autor týchto riadkov nechtiac zabudol. Je preto aj tak trochu smutné konštatovať, že spoločenské ocenenie tejto rozsiahlej činnosti nie je zatiaľ primerané jej významu. Áno, Ján Sabol po roku 1989 pomerne skoro získal vedeckú hodnosť doktora vied a bol menovaný za profesora ešte zastupujúcim prezidentom bývalej ČSFR. To však bola iba oneskorená náhrada toho, čo si zaslužil už dávno predtým a o čo ho nepriateľská totalita chcela obrať. Pravdaže, dnes sa už nerodzáva toľko titulov a metállov, zväčša nezaslúžených, ako sa ich rozdávalo vtedy. Ale o tom, kto sa o spoločnosť naozaj objektívne a hmatateľne zaslúžil, by toto spoločstvo malo vedieť a patrične to aj dať najavo. Našťastie Ján Sabol sa za ligotavým svetským uznaním bezhlavo neženie. Jemu vari stačí priateľstvo a dôvera dobrých ľudí. Výraz je možno dôležitý, ale musí byť nositeľom adekvátneho významu. Krásna formulácia básnika Viliama Turčáneho **Srdce DrSc.** jedinečne vystihuje túto bilaterálnu jednotu u nášho jubilanta. Nech teda toto empatické Sabolovo Srdce DrSc. ďalšie dlhé roky tľúče v zdravom, pravidelnom rytme, nech prekrvuje tepny a cievy slovenskej vedy, kultúry, univerzity aj univerzality, nech mnohým dáva príklad statočnosti, čínorodosti, lásky k Bohu i k ľuďom! Ad multos annos - vale et salve, care amice!

Za mnohých spolupracovníkov prof. PhDr. Juraj Furdík, CSc.

(„konečne!“). Najviac a najaktívnejšie čakali tí, ktorých absurdný vrasocializmus permanentne zrážal, pretože za bál ich intelektuálnej i morálnej prevahy nad samozvanými alebo kádromi dosadenými mocipánmi.

Jedným z najvýraznejších nositeľov tejto intelektuálnej a morálnej prevahy na vtedajšej Filozofickej fakulte UPJŠ bol od začiatku svojho tunajšieho pôsobenia Ján Sabol. Privádzal partajno-akademických šéfov ustavične do rozpakov. Jeho mimoriadne nadanie, pracovitnosť, vynachádzavosť, iniciatívnosť, schopnosť prichádzať s novými myšlienkami, to samozrejme bolo možné využiť v prospech fakulty a vedúci funkcionári sa s týmto cudzím perím radi vo svoj prospech pochválili. Jeho rozlet však kdekomu prekážal: nezestlil sa do príručných škatuliek vymedzených „rodnou stranou“. A tá mu to dala aj náležite pocítiť. Darma mal ako železničiarke dieťa podľa jej meradiel „správny triedny pôvod“, darma dosahoval vynikajúce študijné výsledky na strednej škole v Košiciach i na Vysokej škole pedagogickej v Prešove, transformovanej r. 1959 na Filozofickú fakultu novozaloženej Univerzity P. J. Šafárika, darma získaval pochvaly na základnej vojenskej službe, darma sa na Katedre slovenského jazyka a literatúry i na celej fakulte stal hneď od svojho nástupu r. 1962 jedným z najvýraznejších predstaviteľov mladej vedecko-pedagogickej generácie, darma svojimi publikáciami získaval rozvíjajúcej sa fakulte dobré meno na Slovensku i v Čechách (úspešne študoval vedeckú aspirantúru na Karlovej univerzite v Prahe); keď pri „normalizačných“ previerkach dal najavo svoj nesúhlas s protispoločenskou politikou štátostrany, všetky jeho dovtedajšie prínosy a zásluhy zrazu zostali zabudnuté. Takmer dvadsať rokov bol na fakulte viac-menej trpeným členom, hoci - paradoxne - vedenie fakulty sa bez jeho odborných a organizačných schopností nemohlo zaobiť. Všemocná strana mu desať rokov nedala povolenie obhajať kandidátsku dizertačnú prácu. Svedčí o jeho morálnej sile a pevnosti jeho vôle, že sa s týmto ne-

Ján Sabol

SYNETICKÁ FONOLOGICKÁ TEÓRIA

NOSITEĽ CENY DEKANA FHPV PU

Doc. Michal Salák, CSc., sa koncom minulého roku dožil významného životného jubilea. Dňa 29. 12. 1998 oslávil v kruhu rodiny 60 rokov svojho života.

Narodil sa v maloroľníckej rodine v dedine Valentovce, okr. Medzilaborce. Po ukončení 11-ročnej strednej školy študoval na Vysoké škole pedagogickej na Matematicko fyzikálnej fakulte v Odeze. Po jej ukončení v r. 1961 nastúpil na Katedru fyziky Pedagogického inštitútu v Prešove ako asistent. Bol externým aspirantom na Katedre teoretickej fyziky ŠU v Užhorode, kde vypracoval kandidátsku prácu z teórie elementárnych častíc, ktorú obhájil v roku 1977 na Ústave teoretickej fyziky AV USSR v Kyjeve. Docentskú habilitačnú prácu obhájil na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ v Košiciach v roku 1980 a za docenta teoretickej fyziky bol menovaný roku 1981.

Doc. M. Salák spojil celý svoj tvorivý život s prácou vysokoškolského učiteľa. Jeho meno je úzko späté s históriou Katedry fyziky FHPV PU. Okrem niekoľkoročného pôsobenia na Strojnickej fakulte VŠT v Košiciach - pracovisko v Prešove, sa významnou mierou podieľal a podieľa na príprave učiteľov fyziky základných a stredných škôl. Vo svojej pedagogickej práci sa zameriava na výučbu teoretických disciplín z odboru fyzika. Bol dlhoročným vedúcim Katedry fyziky PdF v Prešove UPJŠ v Košiciach, ako aj katedry na SjF VŠT v Košiciach - pracovisko v Prešove.

Okrem pedagogickej práce dosahuje doc. M. Salák významné úspechy aj v oblasti vedeckovo-výskumnej a publikačnej činnosti. Je dlhoročným členom vedeckej rady FHPV PU. V oblasti vedeckého výskumu sa zameriava na štúdium elementárnych častíc, kde dlhodobo spolupracuje s pracovníkmi Katedry teoretickej fyziky Štátnej univerzity v Užhorode a Katedry teoretickej fyziky a geofyziky Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach. Predovšetkým z tejto oblasti má celý rad hodnotných publikácií uverejnených v domácej i zahraničnej odbornej literatúre. Je autorom, resp. spoluautorom monografie, 3 učebných textov, 34 pôvodných vedeckých prác z oblasti teoretickej fyziky. Meno doc. M. Saláka je prostredníctvom týchto publikácií známe nielen u nás, ale aj v Ruskej federatívnej republike, Ukrajine, Českej republike, Taliansku, USA, Nemecku, Španielsku. Jeho práce sú citované v domácej i zahraničnej odbornej literatúre. Práca medzinárodného riešiteľského kolektívu, ktorého členom je aj doc. M. Sa-

lák, boli prezentované na mnohých vedeckých konferenciách v západnej i východnej Európe.

Za svoju vedeckú a pedagogickú prácu M. Salák, CSc., dostal celý rad ocenení. Posledným z nich je Cena dekana FHPV PU za vedeckú a publikačnú činnosť v roku 1998.

K jeho životnému jubileu mu blahoželajú jeho spolupracovníci, kolegovia.

PaedDr. Vladimír Šebeň, CSc.

ZASLÚŽIL SA O ROZVOJ RUSISTIKY U NÁS

V dobrom zdraví sa v týchto dňoch dožíva kolega doc. PhDr. Muchal Šutran, CSc., významného životného jubilea - vzácných 65 rokov. Narodil sa 11.2.1934 v Zbudskom Rokytove, okrese Humenné.

Národnú školu ukončil v roku 1947, Ruské gymnázium v Humennom v roku 1953. Vysokoškolské štúdium v odbore ruský jazyk a literatúra absolvoval na Filologickej fakulte VŠP v Prešove. Po ukončení vysokej školy tri roky pracoval ako učiteľ JSS v Trenčíne, ale túžba podieľať sa na zvyšovaní vzdelanostnej úrovne ho priviedla späť do Prešova na katedru ruského jazyka a literatúry. Počas pôsobenia na katedre vyučoval rôzne disciplíny, ale predovšetkým sa venoval problematike ruskej morfológie v porovnaní so slovenskou. V roku 1972 získal titul PhDr., o tri roky neskôr aj vedeckú hodnosť CSc. a o ďalšie tri roky sa habilitoval v odbore súčasný ruský jazyk.

Okrem toho sa aktívne zúčastňoval na jazykových kurzoch, domácich a zahraničných konferenciách, seminároch a svetových kongresoch MAPRJaL. Osobitnú pozornosť venuje študentom ako vedúci diplomových prác, ŠVOUČ.

Doc. Šutran je autorom mnohých odborných článkov, štúdií a niekoľkých učebných pomôcok. Bol aj vedúcim rezortnej úlohy a jeho meno sa uvádza v knihe Kto je kto v súčasnej rusistike.

Počas pôsobenia na fakulte vykonával rôzne funkcie ako vedúci katedry RJJaL, prodekan pre výchovno-vzdelávaciu činnosť, vykonával aj funkciu predsedu odborovej organizácie. Za svoju všestrannú pedagogickú a vedeckovo-výskumnú činnosť bol ocenený diplomom zaslúžilý pracovník rezortu školstva a bola mu idelená strieborná medaila UPJŠ.

Aj tento prierez rozmanitej činnosti svedčí o tom, že doc. PhDr. Muchal Šutran, CSc., vykonal veľký kus užitočnej práce v záujme katedry a fakulty a zaslúžil sa o rozvoj rusistiky u nás. Do ďalších rokov jeho plodného života mu želáme hlavne veľa pevného zdravia, rodinnej pohody, optimizmu a radosti z vykonanej práce.

Za katedru RJJaL doc. PhDr. Š. Murga, CSc.

KORENE ZAPUŠŤAL V PREŠOVE

Čas nezastaví, a tak sa 8. 1. 1999 v dobrom zdraví, plný optimizmu a tvorivých síl dožil 50 rokov svojho života PhDr. Andrej Sičák, CSc., člen Katedry spoločenských vied FHPV PU.

Päťdesiatka ako taká môže byť vnímaná rôzne. Niekedy neznamená nič - v nominálnom vyjadrení nič nekúpite. Niekedy ju jednoducho zrušíme tak, ako sme zrušili 50 km rýchlosť človeka - s polstoročím jeho života.

Človek si najprv myslí, že päťdesiatka je hudba ďalekej budúcnosti, ako čosi neskutočné, čo sa síce stane realitou, ale bezprostredne to nehrozí. No stroj času, či presnejšie jeho chronometriu neodkladáme.

Je 50 rokov vela, či málo? Je päťdesiatnik starý, alebo mladý? Staré čínske príslovie hovorí, že starý nie je ten, kto má ďaleko od koltisky, ale ten, kto má blízko do hrobu. Všetky životné jubileá sú kde-si uprostred. Ako to cíti a prežíva náš jubilant, to už musí povedať sám. Jedno je isté - žiadna tragédia sa nekoná: život sa žije ďalej, karty sú rozdane, hra pokračuje.

Akurát sa zvykneme obzrieť, akou cestou sme prešli. Hodnotenie prislúcha iba Andrejovi, on najlepšie vie, aké úskalnia, nástroje križovatky mu život pripravil.

Andrej svoje korene zapušťal v Prešove, kde ukončil základnú a strednú školu a v roku 1972 Filozofickú fakultu UPJŠ. Od 1.9.1973 sa vydal na dráhu vysokoškolského učiteľa a v tejto profesionálnej orientácii - ako vysokoškolský učiteľ filozofie a filozofických disciplín vydržal do dnešných dní. Svoju vedeckú prácu orientuje na problematiku života mladej generácie - tá je leitmotívom jeho vedeckých ambícií a štúdií. Vedeckú hodnosť kandidáta vied získal v Bratislave v roku 1986.

Do ďalších dní Ti, Andrej, prajeme ešte jednu päťdesiatku, veľa šťastných dní a chvíľ, zdravia, rodinnú pohodu, tak trochu tvorivého nepokoja a aby Ti tvoje človečenstvo vydržalo čo najdlhšie.

Za kolektív pracovníkov Katedry spoločenských vied Anton Takáč

Dekan Fakulty humanitných a prírodných vied doc. Ing. Peter Kuzmišín, CSc., blahoželá jubilantovi doc. M. Salákov, CSc., pri príležitosti jeho životného jubilea. V strede tajomník fakulty PhDr. Pavel Fabian.

Mlynkova grafika

V priestoroch Šarišskej galérie v Prešove sa môžete stretnúť s tvorbou Michala Mlynka. Ide o výber z jeho grafickej tvorby pod symbolickým názvom Grafika (cesta). Výstava je sprístupnená pri príležitosti životného jubilea výtvarného pedagóga z Prešovskej univerzity. Potrvá do 28. 2. 1999. „Vizuálna i duchovná skúsenosť nás presvedčajú, že v ľudskom vnútri existujú navzdory času a priestoru stále a univerzálne hodnoty. Umelecká tvorba je neprestajným pokusom o ich znovunájdenie, odhalenie a zvečnenie. A kreativita Michala Mlynku je permanentnou snahou tieto hodnoty vyjadrovať.“ (Dr. Michal Tokár). -red-

PRVÝ PROFESOR V ODBORE FYZIKA NA PU

Na návrh atestačnej komisie Ministrestva vzdelávania Ukrajiny kolégium ministra potvrdilo rozhodnutie vedeckej rady Štátnej univerzity v Užhorode a jej Fyzikálnej fakulty udeliť vedecko-pedagogickú hodnosť pro-

fesora v odbore fyzika polovodičov doc. RNDr. Jánovi Birčákovi, CSc., Dr.h.c., z Katedry fyziky FHPV PU, čím sa v doterajšej 47 ročnej histórii tejto katedry stal jej prvým profesorom.

K návrhu vymenovať J. Birčáka za profesora sa vyjadril aj popredný slovenský fyzik

akademik Július Krempaský z STU Bratislava. Vo svojom inauguračnom posudku okrem iného napísal:

„Doc. J. Birčáka možno charakterizovať ako „širokospektrálne“ vysokoškolského pracovníka, ktorý vudí ťažisko svojej práce jednak v základnom výskume, ale rovnako intenzívne sa angažuje v širokej problematike súvisiacej s pedagogikou.

Z vedeckého hľadiska treba vysoko hodnotiť najmä výsledky preskúmania významu heterogenity vzoriek a jej vplyvu na transportné a fotoelektrické charakteristiky. Problematika riešená doc. Birčákom je aktuálna, pretože aj keď skúmaný materiál nie je v centre pozornosti z hľadiska možnosti využitia na výrobu elementov vo veľkých sériách, predsa len poskytuje nádej na využitie v niektorých špeciálnych aplikáciách. Ide najmä o oblasť optoelektorniky, záznamovej techniky a pod.

Mimoriadne pestrá a významná je aktivita doc. Birčáka v pedagogickej oblasti. Popri rozvíjaní určitých klasických postupov a vytváraní bežných pomôcok pre pedagogickú prax sa doc. Birčák vo viacerých smeroch prejavil ako originálny inovátor. Rovnako kladne treba hodnotiť aj jeho snahu zaujímať stanoviská k rozličným fyzikálnym objavom, trendom, informovať poslucháčov aj širšiu verejnosť o zaujímavostiach z fyzikál-

neho sveta. Napokon treba oceniť aj jeho snahu zaviesť do procesu vyučovania, ale aj do fyziky vôbec prvky humanizácie a estetiky.

To všetko naznačuje, že doc. Birčáka možno hodnotiť nielen ako fundovaného vedeckého pracovníka, ale aj ako vyzretého pedagóga, ktorý do tohto procesu vkladá celý svoj um a srdce.

Faktografia doc. Birčáka obsahuje približne 150 položiek, v ktorých dominujú pôvodné vedecké práce (52), monografie a učebné texty (14), vystúpenia na vedeckých konferenciách doma i v zahraničí (41) a vedecko-popularizačné články a vystúpenia v médiách (30).

Z uvedeného vyplýva, že doc. Birčák spĺňa všeobecné kritériá na získanie vedecko-pedagogickej hodnosti profesora,“ uzatvára prof. Krempaský.

K tomuto významnému úspechu prof. Birčákovi blahoželáme a želáme mu veľa ďalších úspechov v jeho práci. -R-

PROFESOR PRE ODBOR BANSKÁ GEOLÓGIA A GEOLOGICKÝ PRIESKUM

Dňa 11. 1. 1999 si z rúk predsedu NR SR Jozefa Migaša prevzal vymenovací dekrét vysokoškolského profesora doc.

RNDr. Ján Harčár, CSc., z Katedry geografie a geokológie FHPV PU. Ján Harčár (65) v roku 1958 absolvoval fakultu geologicko-geografických vied Univerzity Komenského v Bratislave. V roku 1994 bol vymenovaný za docenta pre odbor geológie. Pedagogickú činnosť vykonáva od roku 1969 na Pedagogickej fakulte UPJŠ (dnes PU). Externe pôsobí na Fakulte baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií Technickej univerzity v Košiciach. Vo vedeckovýskumnej činnosti sa orientuje na základný a aplikovaný výskum z kvarternogeologickej a geomorfologickej problematiky.

Novovymenovanému profesorovi Jánovi Harčárovi blahoželáme a želáme mu do ďalšej práce veľa dobrého zdravia a osobných úspechov pri ďalšom rozvoji katedry a PU. -R-

SPOMIENKA NA AKADEMIKA LUDOVÍTA NOVÁKA

Katedra slovenského jazyka a literatúry FF PU v spolupráci so Slovenskou prírodovednou spoločnosťou pri SAV, pobočka Prešov, uskutočnila 15.1.1999 vedecký seminár pri príležitosti 90. výročia narodenia vynikajúceho slovenského jazykovedca, akademika Ludovíta Nováka.

VEDECKÝ SEMINÁR

Obsahom veľmi bohatý jednodňový vedecký seminár moderovali známe osobnosti súčasnej jazykovedy: prof. PhDr. Juraj Furdík, CSc., prof. PhDr. Ján Kačala, DrSc., a prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.

Život a dielo akademika Ludovíta Nováka priblížil prof. J. Sabol. Prof. PhDr. Ján Horecký, DrSc., nazval svoj príspevok Ludovít Novák a slovenčina. Otázkami jazykovej politiky na Slovensku v 30. rokoch v práci L. Nováka sa zaoberal prof. J. Kačala. L. Nováka ako dialektológa predstavil doc. PhDr. Ladislav Bartko, CSc. Ku koncepcii vzťahov u L. Nováka sa vrátil prof. J. Furdík, úsilie Ludovíta Nováka v reforme slovenského pravopisu mapoval doc. PhDr. František Ruščák, CSc. O korešpondencii politických a fonických prvkov v reformných pravopisných návrhoch L. Nováka referoval PaedDr. Ivan Otčenáš a PhDr. Mária Sedláková svoju pozornosť obrátila smerom k dominantám vývinu slovenčiny vo výkladoch L. Nováka.

Výsledkami morfematického vývinu slovenčiny, morfematickou analýzou prevzatých slov, štatistickým vyznačovaním morfém z morfematického slovníka slovenčiny a údajmi v ňom sa zaoberali doc. PhDr. Miloslava Sokolová, CSc., doc. PhDr. František Šimon, CSc., Ing. Vladimír Benko a doc. PhDr. Gustáv Moško, CSc.

-red-

O národnostných menšinách

V dňoch 28.-29.12.1998 sa uskutočnila na našej univerzite Medzinárodná konferencia o otázkach jazyka, vzdelávania a kultúry ukrajinskej národnostnej menšiny (NM) v Slovenskej republike a slovenskej NM na Ukrajine, organizovaná pod záštitou Rady Európy Ministerstvom zahraničných vecí

v Bratislave a Kyjeve, vydať dejiny Ukrajiny na Slovensku a dejiny Slovenska na Ukrajine, zriadiť internátne školy v Prešove a

na našej univerzite

Konferenciu o národnostných menšinách pozdravil aj rektor Prešovskej univerzity doc. PhDr. Karol Feč, CSc.

SR, štátnym výborom pre otázky národnosti a migrácie Ukrajiny, v spolupráci s Užhorodskou štátnou univerzitou a Prešovskou univerzitou.

Za účasti zástupcov MZV SR, MŠ a MK SR, KÚ v Prešove a rektora PU konferencia prerokovala široký okruh otázok z dejín,

jazyka, vzdelania a kultúry oboch NM. Na konferencii odznelo 19 referátov, vymenili sa názory na súčasný stav a perspektívu života oboch NM a bol podaný celý rad pripomienok a návrhov na zlepšenie života NM. Hovorilo sa aj o tom že Ukrajinci a Rusíni na Slovensku tvoria jednu NM a jej delenie na dve rôzne etniká prekáža rozvoju tejto NM a že slovenská NM na Ukrajine je jednotná a tento problém nemá. Odporúčalo sa rešpektovať vedecké a historické fakty vývinu NM na Slovensku a slovenskej NM na

Užhorode, vytvoriť kolektívy, ktoré by pripravili slovensko-ukrajinský a ukrajinsko-slovenský slovník stredného typu, otvoriť Dom slovenskej kultúry na Ukrajine a Dom ukrajinskej kultúry na Slovensku, prijať legislatívne normy o postavení NM a činnosti organizácií, ktoré zabezpečujú ich rozvoj; pri príprave zá-

kona o jazykoch NM v SR vychádzať zo skutočnosti, že Ukrajinci a Rusíni tvoria jednu NM, majú spoločný národný jazyk a majú mať aj jednotný spisovný jazyk.

So súhlasom sa prijalo konštatovanie účastníkov konferencie, že existencia NM v SR je obohatením duchovného života

Pohľad na účastníkov medzinárodnej konferencie

v SR a že predstavitelia slovenskej politiky, vedy a kultúry by mali jednoznačne deklarovať záujem rozvíjať život NM a aktívne vystupovať proti asimilátorským tendenciám, ktoré sa v praktickom živote na Slovensku ešte stále vyskytujú.

Doc. PhDr. Juraj Bača, CSc.

Periodikum študentov FHPV PU

V čase redakčnej uzávierky finišovali posledné práce na prvom čísle periodika študentov Fakulty humanitných a prírodných vied PU s názvom MODALITY, ktoré by pod gestorstvom študentskej časti Akademického senátu FHPV PU malo vychádzať od februára tohto roku. Cieľom zatiaľ úzkej skupiny ľudí — senátori L. Rášši a M. Mokriš, A. Baňasová a M. Kemény — je ponúknuť študentom FHPV PU periodikum o dianí na fakulte, v ktorom bude najmä miesto na vyjadrenie študentských názorov či prezentovanie autorských výtvorov študentov FHPV PU.

Potešiteľným faktom je sama skutočnosť realizácie takéhoto projektu, ktorý aj napriek nelichotivej situácii v školstve vo veľkej miere podporuje vedenie FHPV PU. Držíme palce mladým kolegom, aby sa ich počin stretol s pozitívnou odozvou hlavne študentov FHPV PU. LR

Priezor 6

Aj tentoraz sa cez náš PRIEZOR pozrieme na preberanie niektorých slov z češtiny a ich nesprávne používanie vo významových reláciách, v ktorých takéto slová nie sú náležité.

Tak je to aj pri používaní slov **doporučiť**, **doporučovať**, ktoré majú v českom jazyku význam slovenských slov odporučiť, odporúčať. V spisovnej slovenčine sa môžeme stretnúť len s tvarom *doporučený*, a to s významom podávaný aj prijímaný na potvrdenie (napr. *doporučený list* - rekomando). Ak chceme niekomu niečo navrhnúť či poradiť, zásadne mu to nedoporučíme, nedoporučame, ale **odporučíme**, **odporučáme**.

Podobná situácia je aj v prípade často používaných slov **previesť**, **prevádzať**. Spisovná slovenčina však pozná slová *previesť*, *prevádzať* vo význame 1. vedením dostať, dopraviť cez niečo, premiestniť inde (*previesť cez ulicu*), 2. ako sprievodca niekomu ukázať (*previesť hosťa po byte*), 3. zmeniť zaradenie, postavenie niekoho, preradiť, 4. urobiť prevod niečoho (*previesť dom na deti*), 5. premeniť, upraviť (*previesť zlozky na spoločného menovateľa*). Slovo *prevádzať* je homonymum s významom organizačne zabezpečovať, koordinovať, gestorovať nejakú činnosť a má odvodeniny *prevádzateľ*. Slová *previesť*, *prevádzať* sa však frekventovane používajú na označenie konania nejakej činnosti, napr.: *prevádzať opravu*, *prevádzať výkup*, *previesť experiment* ap. a v takomto význame je ich použitie nesprávne. Správne je použiť slová **urobiť**, **uskutočniť**, **zrealizovať**, **vykonať**; **robiť**, **uskutočňovať**, **realizovať**, napr.: *robiť opravu*, *opravovať*; *vykupovať*; *uskutočniť*, *zrealizovať experiment* ap.

Podobným prípadom používania slov prebratých z češtiny do slovenského jazyka na označenie javov, pre ktoré má slovenčina svoje označenia, sú aj slová **dopis**, **dopisný** a **dopisovať si**. Správne teda: do obálky dávame a poštou posielame nie *dopis*, ale **list**. Ak chceme papier na písanie ap., nekupujeme *dopisný*, ale **listový** papier. No a ak niekomu budeme písať a vymieňať si listy, nebudeme si *dopisovať*, ale **písať si**, či **korešpondovať**. LR

Výročná členská schôdza

Dňa 16. 12. 1998 sa konala výročná členská schôdza odborovej organizácie pri FHPV PU. Schôdzu viedol jej podpredseda PhDr. Milan Kručay, CSc. V programe odznelo bilancovanie činnosti ZV OO za uplynulé obdobie, bol prednesený návrh rozpočtu na nový kalendárny rok a priestr dostali aj viaceré aktuálne otázky, týkajúce sa života odborárov i celej akademickej obce.

Správu o činnosti za rok 1998 predniesol predseda ZV OO pri FHPV PU PaedDr. Ján Kancír, CSc. Účastníkov oboznámil s obsahom dodatku ku kolektívnej dohode, načrtol perspektívy ďalšieho vývoja odborového hnutia pracovníkov školstva a vedy a reagoval na zmeny kompetencií pri využívaní plavárne a sauny v čase vymedzenom pre odbory.

Z obsahu správy vyplýva, že ZV OO sa podarilo naplniť programové predsavzatia na rok 1998. V niektorých oblastiach došlo k ich obohateniu a rozšíreniu. Správa analyzovala situáciu v oblasti sociálnej starostlivosti (šport a regenerácia, rekreácie, kultúra a vzdelávanie, sociálne podpory...), v oblasti riešenia pracovnoprávných vzťahov a kolektívneho vyjednávania. Členská základňa vykazovala ku dňu konania schôdze 178 členov, čo predstavuje zhruba 80%-tnú organizovanosť. Návrh rozpočtu na nový kalendárny rok bude schvaľovaný korešpondenčne po jednotlivých úsekoch. Toto riešenie si vynútil nedostatok počtu účastníkov schôdze.

V diskusii PhDr. Nadežda Krajčová, CSc., informovala o zasadnutí Rady vysokých škôl a pripravovanom novom vysokoškolskom zákone. Pozitívne hodnotila tendencie zvyšovania diferenciácií pri zvyhodňovaní členov odborov oproti nečlenom. Doc. PhDr. Mikuláš Špirko, CSc., so sklamaním konštatoval jav, ktorý možno vnímať ako fenomén dnešnej doby a to nezaujem jednotlivcov o veci verejné. Prejavuje sa to na účasti odborárov na členskej schôdži, ale i všetkých zamestnancov na stretnutiach akademickej obce. Mgr. Irena Medňanská, CSc., vyjadrila poďakovanie ZV OO za podporu pri príprave vianočného koncertu. Upozornila na nevyhovujúce pracovné podmienky na viacerých pracoviskách (hlavne nízka teplota vo vykurovacom období). V rámci diskusie reagovali zástupcovia ZV OO na viaceré otázky z pléna.

Podnety z členskej základne doposiaľ boli a dúfame, že naďalej budú akceptované a riešené. Veríme, že prispesú ku skvalitneniu a obohateniu činnosti odborovej organizácie. V roku 1999 prajeme ZV OO pri FHPV PU a všetkým odborárom veľa úspechov.

J. Kancír

Za doc. Vasilom Slimákom

(29. 7. 1943 - 13. 1. 1999)

Katedru germanistiky na Filozofickej fakulte PU a slovenskú germanistiku postihla bolestná, tragická strata - z jej radov navždy odišiel skúsený odborník v oblasti nemeckej gramatiky a didaktiky vyučovania nemčiny doc. PhDr. Vasil Slimák, CSc.

Je ťažké uveriť tomu, že napriek tomu, ako náš nebohý priateľ a spolupracovník žil a zápasil s chorobou, svojich študentov a miesto na katedre neopustil ani na deň a do posledných hodín semestra pedagogicky pracoval, vystúpil na vedeckom sympóziu a spracoval skúškovú dokumentáciu na január. Netušili sme, že naše vzájomné želania príjemných Vianoc a všetkého najlepšieho v novom roku budú posledným živým aktom v komunikácii s ním. Jeho náhly a tichý odchod iste dlho budeme na univerzite, fakulte, katedre pociťovať. Bude chýbať v posluchárňach, na podujatiach z nemeckej morfológie, úvodu do jazykovedy a z didaktiky. Iba ťažko sa dá nahradiť jeho erudovanosť a obetavosť pri organizovaní pedagogickej praxe, ktorú katedra práve vďaka nemu profitovala a udržiavala na vysokej odbornej a aplikačnej úrovni. Vo výskume stráca slovenská germanistika usilovného a plodného bádateľa v oblasti konfrontácie nemeckého a slovenského jazyka, odkiaľ pochádza väčšina jeho publikovaných a na konferenciách prednesených prác. Je nám smutno za dobrým človekom, vnímavým učiteľom, pracovným a spoľahlivým priateľom, s ktorým sme strávili väčšinu profesionálneho života.

S vďakou za všetko, čím preživilo vo svojom diele a v nás, rozlúčili sme sa s ním 18. januára 1999.

Doc. PhDr. Ladislav Šisák, CSc.
Katedra germanistiky FF PU

Rozlúčili sme sa s doc. Galinou Michajlovnou Baniševovou...

Je ťažké lúčiť sa navždy s milovaným človekom. Dňa 9. januára 1999 dotklo srdce našej kolegyně po ťažkej chorobe. Odišla od nás ticho, bez slov rozlúčky.

Zdá sa nám, že to bolo iba nedávno, čo zaznieval na chodbe jej hlas, úprimný smiech, alebo optimizmus a dobrú náladu dokázala šíriť dookola ako málokto. V jej prítomnosti sme pokrievali na duši. Vždy našla pre nás prívetivé slovo, radu i pomoc. Z každého jej rozhovoru s nami sme vycítili priamosť čestného človeka s otvorenou dušou a širokým srdcom.

Obdivovali sme jej entuziazmus a vitalitu, organizačné a neraz aj diplomatické schopnosti pri riešení neľahkých problémov, s ktorými sa stretávala ako vedúca katedry.

Do srdca študentov vedela vniesť lásku k svojej materčine - ruskému jazyku. Pre svojich študentov bola stelesnením šľachetnosti, dobroty a veľkorysosti, symbolizujúcou úprimnosť a otvorenosť slovanskej duše.

Svoju lásku dokázala preniesť aj na manžela a jeho deti, ktorým nahradila predčasne zosnulú matku. Vieme, ako ťažko sa zmierovala s tým, že nemožila byť nablízku svojej dcére a vnúčatám vo vzdialenom sibírskom meste Irkutsku.

Jej život bol naplnený nezištnou láskou a neúnavnou prácou.

Celá naša rusistická obec pociťuje nad stratou významného vysokoškolského pedagóga, erudovanej vedeckej pracovníčky v oblasti rusistiky a vzácného človeka.

Lúčime sa s Tebou, drahá Galina Michajlovná, my všetci Tvoji priatelia a kolegovia z Prešova, Nitry, Banskej Bystrice a z Bratislavy.

Zostaneš navždy v našich srdciach.
Večná pamiat. Kolektív KRJaL FHPV

ZIMNÁ UNIVERZIÁDA '99
POPRADE - TATRY

V čase od 22. 1. do 30. 1. 1999 sa konala na Slovensku 19. SVETOVÁ ZIMNÁ UNIVERZIÁDA, vrcholné podujatie vysokoškolských športovcov. Na programe 19. SZU boli tieto súťaže: zjazdové lyžovanie, severské lyžovanie (beh na lyžiach, skoky na lyžiach,

severská kombinácia), krasokorčuľovanie, ľadový hokej, rýchlokorčuľovanie, biatlon a voľiteľný šport snowboarding, ktorý ako univerziádný šport mal tento rok svoju premiéru. Po prvýkrát boli všetci športovci sústredení v univerziádnjej dedine v Liptovskom Mikuláši v objektoch Vojenskej akadémie, čo prispelo k lepšej atmosfére priateľstva a

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA – SÚČASŤ SVETOVEJ ZIMNEJ UNIVERZIÁDY '99

súdržnosti 1450 účastníkov zo 40 krajín sveta. Univerziáda prebiehala na športoviskách v Poprade, Štrbskom Plese, Liptovskom Mikuláši, Demánovej, Kežmarku, Svite, Ružomberku, Lopusnej doline a Osrblí.

Slovenskú výpravu pod vedením Dr. Antona Znášika tvorilo 80 členov. Našu školu reprezentovali v behu na 30 km Miroslav Plichta, študent III. ročníka FHPV. Za SZU '99 zodpovedala SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA UNIVERZITNÉHO ŠPORTU (SAUŠ) spolu s Organizačným výborom SZU. Na organizovaní tohto podujatia sa vysokou mierou podieľali aj pedagógovia PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY: Doc. PaedDr. Ján Junger, CSc., prezident SAUŠ a podpredseda OV, MUDr. Mirianna Brtková, CSc., predsedníčka zdravotnej komisie, MUDr. Juraj Skladaný, CSc., člen zdravotnej komisie, Mgr. Klaudia Zusková, predsedníčka subkomisie tlmočníkov – hostesov a členka organizačnej komisie, PhDr. Margita Ballová a Mgr. Erika Chovanová, členky subkomisie tlmočníkov – hostesov. Na trénerskom poste bola PhDr. Líbuša Husovská.

Na otváracom ceremoniáli s veľkolepým kultúrnym programom pod večernom oblohou Štrbského Pleša sa zúčastnilo trojčlenné družstvo FHPV, ktoré odovzdalo stuhu a pozdravný list rektora PU doc. PhDr. Karola Feča, CSc. Vedúcim tejto skupiny bol PhDr. Juraj Malcovský, CSc. Pri organizácii sa významnou mierou podieľali aj študenti FHPV a FF PU, ktorí tvorili väčšinu zo 150-členného tímu tlmočníkov-hostesov. Mnohí ďalší pôsobili ako dobrovoľní pracovníci. Všetci títo prispeli k spokojnosti účastníkov univerziády.

Podujatie bolo celkovo z pohľadu členov Exekutívy FIS-u a zahraničných účastníkov vysoko pozitívne hodnotené.

Prezident FIS-u, Dr. Primo Nebiolo so svojimi podpredsedami sa vyjadril ako o najlepšie zorganizovanej SZU. Výrazom ocenenia kvalitatívnej práce bolo odovzdanie medaily FIS-u doc. PaedDr. Jánovi Jungerovi, CSc., prezidentovi SAUŠ (na obrázku), za rozvoj univerzitného športu, osobne Primom Nebiolom.

Slovensko bolo viac než kladne hodnotené nielen organizačne, ale aj počtom medailí (spolu 18): 4 zlaté, 7 strieborných a 7 bronzových. Najúspešnejšou športovkyňou univerziády sa stala biatlonistka Martina Schwarzbacherová so ziskom 3 zlatých a 1 striebornej medaily.

Toto podujatie, na ktoré môžeme byť právom hrdí, dalo jasný signál svetu, že sme vhodnou krajinou kandidujúcou na ZIMNÉ OLYMPIJSKE HRY. Onedlho sa budú konať, opäť vo Vysokých Tatrách IV. EURÓPSKE ZIMNÉ OLYMPIJSKE DNI MLÁDEŽE (6.–12. 3. 1999), ktoré podporia kandidatúru Slovenska.

Klaudia Zusková

Volejbalový klub Prešovskej univerzity

— centrum volejbalu na Slovensku

Volejbalový klub Prešovská univerzita Prešov (VK PU) vznikol podpísaním dohody medzi PU a MŠK VTJ SOKOL Prešov dňa 18. 9. 1997. V súčasnom období jeho členskú základňu tvorí 136 členov. Činnosť VK PU je orientovaná na mužskú zložku a riadi ju 12-členný výbor.

V sezóne 1998/1999 sú v starostlivosti VK PU nasledovné družstvá.

Družstvo mužov

Štartuje v prvej lige mužov. Jeho cieľom je umiestniť sa do 10. miesta, čo zaručuje v nasledujúcej sezóne štart v extralige. O splnenie tohto cieľa sa pokúsia hráči: Milan Barboriak, Stanislav Vartovník (2.r., FHPV), Peter Pčolka (2.r., FHPV), Marek Kseňák (1.r., FHPV), Ľuboslav Soták (3. r., PF), Mgr. Eugen Andreanský (odborný asistent na FF), Martin Vokál (2.r., FHPV), Ing. Štefan Paľa, Radovan Škvarek, Milan Gešperik, Kamil Katoč, MUDr. Milan Výrostko a Vratislav Nebenführ. Družstvo je vedené trénerskou dvojicou Mgr. Richard Vikolinský (absolvent PU) a PaedDr. Juraj Hucec (odborný asistent na PF).

Družstvo starších juniorov

Dlhoročný účastník 1. ligy juniorov. Jeho cieľom je hlavne príprava mladých volejbalistov pre družstvo mužov. Naše družstvo postúpilo v súťaži do finálovej časti, kde sa rozhodne o majstrovi Slovenska. Družstvo tvoria hráči: Stanislav Dobeš (1. r., FHPV), Jaroslav Béreš, Ľudovít Žilka (reprezentant SR), Martin Sopko (reprezentant SR), Peter Hristov, Tomáš Vaňo, Ondrej Kudla, Radoslav Hrivnák, Roman Ondrušek, Stanislav Achimovič (študent TU Prešov), Miroslav Hrivnák a Peter Kaleja. Trénerom družstva je Ing. Jaroslav Palička.

Družstvo mladších juniorov

Jeho základ tvoria hráči, ktorí v roku 1997 v kategórii žiakov získali titul majster Slovenska. Preto aj v tejto sezóne sú jeho ambície najvyššie. V družstve je výraznou postavou Martin Sopka, ktorý je reprezentant SR a zaslúžil sa o postup družstva kadetov SR na ME v Poľsku a MS v Taliansku. Trénerom družstva je Ing. Jaroslav Palička.

ných volejbalistov. Trénerom športových tried je Mgr. Richard Vikolinský.

atmosféra počas stretnutí v hale PU.

Čo nás čaká v tomto roku?

Okrem zabezpečenia majstrovských stretnutí vo všetkých kategóriách VK PU usporiada v tomto roku nasledovné podujatia: 24. - 25.4.: turnaj trojíc (hala PU), 5.6.: kvalifikácia na ME mužov, Slovensko - Nemecko

(mestská hala), 24. - 25.7.: turnaj v plážovom volejbale, 26. - 29.8.: turnaj olympijských nádejí juniorov - osem reprezentačných družstiev z ME (hala PU, mestská hala), 15. - 17. 9.: medzinárodný turnaj mužov (hala PU), 17. 11.: turnaj mužov a žien, 28. - 29. 12.: medzinárodný turnaj juniorov.

VK PU vás pozýva na naše podujatia a verí, že prežijete s nami krásne športové zážitky a zároveň prispějete k ich zdarnému priebehu.

Mgr. Michal Kudla,
športový riaditeľ
VK PU

VK PU Prešov - centrum volejbalu na Slovensku

Slovenská federácia volejbalu vybrala 5 centier volejbalu na

Slovensku, ktoré sú preferované z ústredia. Za doterajšiu činnosť a hlavne prácu s mládežou toto ocenenie dostal aj VK PU. Náš klub je nielen dodávateľom reprezentantov, ale aj úspešným usporiadateľom medzinárodných zápasov a kvalifikácií, a to: kvalifikácia na ME 1997 mužov, zápas Slovensko - Izrael (na ME naši reprezentanti dosiahli historický úspech - 8. miesto), kvalifikácia na ME 1999 mužov, zápas Slovensko - Rusko, kvalifikačný turnaj na ME 1999 kadetov (Slovensko bez prehry postúpilo na ME a MS). Značný podiel na tomto úspechu má výborná organizácia podujatia a športová

Družstvo starších žiakov

Štartuje v oblastnom majstrovstve pod vedením trénera Ing. Martina Cichoňa a Petra Korža (študent 2.r., FHPV) a jeho cieľom je postup na finálový turnaj o majstra SR.

Družstvo mladších žiakov

Toto družstvo je tvorené zo žiakov 8. ročníka športovej triedy pri ZŠ Šrobárova v Prešove a je vedené trénerom Mgr. Marcelom Onderčom (absolvent PU). Prvé skúsenosti zo súťaží získava toto družstvo v oblastnom majstrovstve.

Športové triedy 5. a 6. ročníka

Sú zriadené pri ZŠ Šrobárova. Predstavujú záruku, že aj v budúcnosti sa bude členská základňa VK PU dopĺňovať o kvalit-

Úspešný smeč blokára Eugena Andreanského sleduje Peter Pčolka. Z ligového zápasu VK PU Prešov - Lokomotíva Zvolen 3:0.

Ing. Gula prezidentom volejbalového klubu

V januári t.r. ste boli zvolení za prezidenta volejbalového klubu (VK) PU. Znamená to, že klub sa odčlenil od TJ Slávia PU?

– To nie. Aby som vysvetlil, športová činnosť je na PU sústredená do troch organizácií. TJ Slávia PU, zastrešujúca viacero športových oddielov, kde predsedom je rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc., ďalej je to Basketbalový klub žien PU, ktorého riaditeľom je doc. PaedDr. Marián Vojčík, CSc., a treťou organizáciou je VK PU, kde po pol-druha roku na poste viceprezidenta som na základe odporúčania vedenia PU bol v januári zvolený do funkcie prezidenta VK.

Ako je to s financovaním klubu?

– Klub po zaregistrovaní na SAVS v tomto rozpočtovom roku dostane cez MŠ SR účelové finančné prostriedky, ktoré však nepokryjú ani 10 % rozpočtu. Podstatnejšou a veľmi významnou položkou je vytvorenie ideálnych podmienok na činnosť „A“ družstva v hale PU. Fi-

v médiách a je jedným z nástrojov na reprezentáciu PU na Slovensku i v zahraničí, chceme navrhnúť do správnej rady klubu dvoch zástupcov PU, ktorí by mali zladovať záujmy klubu a univerzity.

– Ako je to s doplnením hráčskeho kádra?

– Koncepcia rozvoja je založená na silnej mládežníckej základni, ktorá by bola schopná objavovať volejbalové talenty. Tie budú kontinuálne dopĺňať „A“ družstvo. Avšak pre

konfrontáciu s najlepšimi družstvami na Slovensku v družstve budú musieť byť dvaja až traja profesionáli, ktorí svojimi skúsenosťami pomôžu mladým hráčom zdolať napätú atmosféru počas zápasov.

– Ako sa Vám darí napíňať halu počas domácich zápasov?

Akademické majstrovstvá

Dňa 4.12.1998 Katedra telesnej výchovy Fakulty humanitných a prírodných vied PU zorganizovala Akademické majstrovstvá východoslovenského regiónu v malom futbale v školskom roku 1998/1999. Hralo sa v športovej hale PU. Košice zastupovali hráči Univerzity P.J.Šafárika a Technickej univerzity. Prešovskú univerzitu reprezentovali Martin Úporský, Tomáš Imrich, Martin Vasíl, Ján Roháč, Slavomír Kormaní, Dušan Durkaj, Marek Celej, Matúš Vasíl, Patrik Durkáč, Richard Sobota, Martin Čížmár, Ladislav Kubalik a Marián Veselý.

Organizačnú a trénerskú činnosť realizovali PaedDr. Peter Majer, externý pracovník KTV FHPV PU, a PaedDr. Pavel Ďurech, člen katedry.

Našou vzornou hernou aj spoločenskou reprezentáciou po víťazstve na UPJŠ 4:2 a TU 7:2 sme získali 1. miesto. Prešovská univerzita tak obhájila minuloročné prvenstvo a potvrdila kvalitnú pripravenosť poslucháčov na turnaj.

Pavel Ďurech

Ing. Igor Gula v pracovni volejbalového klubu.

Na naše zápasy chodí priemerne 200 - 250 divákov. Veľmi ma teší, že v hľadisku vidím aj našich pedagógov, ktorí takto majú možnosť spoznať našich študentov aj pri športovej reprezentácii PU. Bol by som veľmi rád, keby si aj naši študenti našli čas a prišli povzbudiť „vysokoskolákov“ do haly PU.

Vaše prania do budúcnosti?

– V prvom rade uspieť v play-off zápasoch a umiestniť sa do 10. miesta, čo by zabezpečovalo účasť v extralige volejbalistov v budúcej sezóne. V druhom rade to bude dobudovanie kádra, ktorý by zabezpečil univerzite stálu reprezentáciu medzi špičkovými profesionálnymi družstvami na Slovensku.

Rozhovor viedol M. Rusinko

OPRAVA

V dvojčísle 9-10 Prešovskej univerzity sme v článku Noví zástupcovia študentov uviedli nekorektnú informáciu o tom, že v prípade volieb na FF absentovala volebná vyhláška. V skutočnosti volebná vyhláška o voľbách do AS FF zverejnená bola. Volebnej komisii a AS FF sa ospravedlňujeme. LR

V minulých dňoch sa volejbalisti PU zúčastnili na X. ročníku medzinárodného volejbalového turnaja, na ktorom hrali aj družstvá VKP Bratislava, OK Rjeka (Chorvátsko), VŠC STU Bratislava. Turnaj usporiadala FEI STU Bratislava. Naše družstvo po výsledkoch s VKP 1:3, s VŠC

Volejbalisti PU úspešní v Bratislave

3:0 a s OK 3:1 obsadilo s horším pomerom setov pekné 2. miesto za víťazným mužstvom OK Prkeja a pred VŠC STU Bratislava.

Turnaj sa konal pod záštitou ministra školstva SR doc. RNDr. Milana Ftáčnika, CSc., ktorý osobne odovzdal kapitánovi býberu PU M. Barboriakovi pohár za druhé miesto a E. Andreánskemu cenu najlepšieho hráča turnaja.

Volejbalisti PU zaznamenali ďalší pekný medzinárodný úspech vo forme víťazstva nad extraligovým chorváckym družstvom a výborne reprezentovali PU na medzinárodnom fóre.

PaedDr. Juraj Hugač, KTV PF PU

V znamení aerobiku

Jednou zo športových aktivít, ktorými si odbor RTVŠ TJ Slávia pripomenul Deň študentstva, bol šesťhodinový maratón aerobiku. Podujatie nemalo súťažný charakter, jeho cieľom bolo vyskúšať si telesnú zdatnosť a športovú výkonnosť vo viacerých druhoch aerobiku - stepaerobik, dance-aerobik, latino-aerobik, body-styling a streching.

Podakovanie za úspešný priebeh podujatia patrí predovšetkým cvičiteľom - M. Antošovskej, R. Lenkovej, J. Rubickej a Diovi Bukovi, ktorí pripravili cvičencom príjemné športové popoludnie. U viac ako 100 zúčastnených cvičencov sa maratón aerobiku stretol s veľmi kladným ohlasom.

PhDr. Magdaléna Antošovská

nancovanie je zabezpečené sponzormi, ktorých zástupcovia tvoria správnu radu VK a starajú sa o zabezpečenie finančných prostriedkov, ale zároveň dozerajú aj na ich použitie. Hlavným sponzorom VK PU je a.s. ZPA Křížik Prešov. Vzhľadom na to, že VK PU sa často objavuje

Vydáva: Rektorát PU Prešov. Kontakt na redakciu: tel.: (091) 73 32 31-4, kl. 306, Ulica 17. novembra č. 1, 081 16 Prešov

Predseda redakčnej rady a vedúci redaktor: Doc. PhDr. Michal Rusinko, CSc. Členovia redakčnej rady: Doc. JUDr. Ján Roháč, CSc., Doc. PhDr. Rudolf Horváth, CSc., Prof. ThDr. Milan Gerka, CSc., Doc. PhDr. Ladislav Šimon, CSc., Mgr. František Dancák, Andrej Baňas, PhDr. Anton Takáč, Ladislav Rášši – zodpovedný za jazykovú úpravu. Lubomír Krajňák – fotograf.

Univerzitný časopis vychádza ako dvojmesačník, päťkrát ročne pre vlastnú potrebu.

Sadzba: M. Mudrák. Tlač: GRAFOTLAČ Prešov.

(Nepredajné)

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

PERIODIKUM AKADEMICKÉJ OBCE PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

PREŠOV MAREC-APRÍL 1999

ROČNÍK III.

č. 3-4 / 1999

Vedecká rada PU

O vedeckovýskumnej a umeleckej činnosti PU za rok 1998

Prešov - PU. Za vedenia predsedu vedeckej rady PU (VRPU) - rektora Doc. PhDr. Karola Feča, CSc., zasadala 9. marca 1999 na Rektoráte PU vedecká rada PU. Po otvorení a uskutočnenej kontrole prijatých uznesení z predošlej VR PU prerokovala návrh VR FF PU na vymenovanie profesorov, a to doc. PhDr. Vieru Žemberovú, CSc. a doc. PhDr. Ladislava Tajtáka, CSc. Obidva návrhy vedecká rada schválila. Po schválení návrhov vedecká rada prikrročila k prerokovaniu správy o vedeckovýskumnej a umeleckej činnosti na PU za rok 1998, ktorú predkladal doc. PhDr. Vladimír Leško, CSc., prorektor pre vedu a doktorandské štúdium.

Pohľad na účastníkov vedeckej rady PU. V čele predseda vedeckej rady doc. PhDr. Karol Feč, CSc.

Na obrázku predseda vedeckej rady a rektor Prešovskej univerzity doc. PhDr. Karol Feč, CSc.

V diskusii k tejto správe vystúpili členovia vedeckej rady prof. Belej, prof. Mikluš, prof. Mihina, prof. Sabol, prof. Ondrejka, doc. Kuzmišín, prof. Kozák, prof. Uličný a prof. Kassa. Hlavné myšlienky z ich vystúpení, podnety, návrhy budeme komentovať v nasledujúcom vydaní nášho periodiká PU. Potom vedecká rada prerokovala správu o zahraničných stykoch PU za rok 1998 a schválila návrh FF PU na udelenie titulu Doctor honoris causa pri príležitosti 40. výročia vzniku filozofickej fakulty PU. Záver rokovania urobil predseda vedeckej rady - rektor doc. K. Feč s tým, aby správa o vedeckovýskumnej a umeleckej činnosti bola publikovaná v našom periodiku Prešovská univerzita.

Prinášame podstatné časti správy o vedeckovýskumnej a umeleckej činnosti tak, ako ju prerokovala a schválila vedecká rada PU.

Správu uverejňujeme na 3. a 4. strane nášho periodika.

TRINÁSTY PLAT REÁLNY

Na záujem vlády a ministerstva riešiť akútne problémy v rezorte poukázal minister školstva Milan Ftáčnik v relácii STV Kroky. Za dôležité považuje väčšie spoločenské ocenenie práce pedagógov, k čomu má prispieť aj obnovenie tradície Dňa učiteľov. Postavenie učiteľov treba upraviť aj prostredníctvom zákona o verejnej či štátnej službe a adekvátne finančne ohodnotiť. Ako informoval, zákon o verejnej službe bude predložený parlamentu v septembri tohto roku. Za reálne považuje poskytnúť učiteľom trinásť plat. Podľa viceprezidenta KOZ a predsedu OZ pedagogických pracovníkov Kamila Vajnorského v rezorte školstva je najvyššia kvalifikovanosť pracovníkov, ale úroveň plátov je veľmi nízka. Situáciu by podľa Vajnorského mohol riešiť aj zákon o verejnej službe učiteľa. Podľa názoru člena predsedníctva Rady vysokých škôl Branislava Lišku nízke finančné ohodnotenie vysokoškolských pedagógov spôsobilo, že na univerzitách je nedostatok učiteľov strednej a mladej generácie.

Bratislava, PA

Pracovné stretnutie predstaviteľov PU s predstaviteľmi Štátnej univerzity v Užhorode

Na pôde Rektorátu Prešovskej univerzity 12.3.1999 sa uskutočnilo pracovné stretnutie akademických funkcionárov PU s predstaviteľmi Štátnej univerzity v Užhorode. Stretnutie malo pracovný charakter. Otvoril ho prorektor PU doc. PhDr. **Vladimír Leško**, CSc., ktorý privítal hostí na čele s vedúcim delegáciou akademikom ŠU v Užhorode **D. Semakom**, DrSc. V delegácii Užhorodskej univerzity ďalej boli doc. **N. Baran**, CSc., prof. **V. Lazur**, DrSc., prof. **V. Rizak**, DrSc. (najmladší profesor na ŠU - 34 r.) doc. **I. Šmaňko**, prof. **V. Miklovdá**, DrSc. (dekan ekonomickej fakulty ŠU).

Zo strany PU stretnutia sa zúčastnili prorektori PU, dekáni jednotlivých fakúlt, predsedovia AS, prodekáni pre zahraničné vzťahy jednotlivých fakúlt PU a niektorí členovia VR PU a katedry fyziky FHPV PU.

V popredí pozornosti zasadnutia bolo hodnotenie zmluvy medzi PU a ŠU v Užhorode, ktorú zhodnotil rektor PU doc. PhDr. **Karol Feč**, CSc., ktorý hovoril najmä o realizácii plnenia zmluvy medzi obidvoma univerzitami, ďalej boli prediskutované mnohé otázky týkajúce sa vzájomnej spolupráce, výmeny študijných pobytov, stáží učiteľov i študentov, prediskutovali sa konkrétne projekty vzájomnej spolupráce medzi jednotlivými fakultami najmä katedrami fyziky, biológie, ekológie, filozofie, rozšírenia vzájomných kontaktov v oblasti kvalifikačného rastu na fakultách jak PU tak ŠU v Užhorode na ktorej študuje vyše 10 000 študentov. Neopomenula sa ani vzájomná spolupráca a pomoc v oblasti športovej činnosti najmä v odbore športová edukológia. Odznali tam námety aby sa aj v budúcnosti zvýšil záujem o spoluprácu medzi katedrami ruského a ukrajinského jazyka. Členovia delegácie ŠU

ďalej hovorili o učebných osnovách, využívaní informačného systému, využívaní internetu v odboroch ako je matematika, biológia, fyzika, ekonómia a v ďalších. Odznali aj mnohé návrhy a zámery ako zúročiť vznesené námety pre ďalšiu spoluprácu a pre rozvoj obidvoch univerzít. V závere boli odznené aj niektoré námety na prípravu

špecialistov colnej správy. Rektor PU pri hodnotení priateľského pracovného stretnutia zdôraznil, že stretnutie na ktorom vystúpili takmer všetci členovia Užhorodskej delegácie bolo bohaté na námety pre ďalší rozvoj obidvoch univerzít. Toto stretnutie stalo sa charakteristickým z hľadiska zásadných postojov oboch univerzít k otázkam vzájomných vzťahov.

Na tomto stretnutí bol oficiálne odovzdaný dekrét o vymenovaní za profesora Dr.h.c. RNDr. Jánovi Birčákov, CSc. a zlatá medaila FHPV, ktorú mu odovzdal dekan fakulty doc. Ing. P. Kuzmišin, CSc.

Za ocenenie, ktoré sa prof. Birčák dostalo, sa prof. Birčák poďakoval slovami: že vynaloží všetky svoje sily a schopnosti pri naplňaní cieľov fakulty najmä v oblasti fyziky a spoločenskej potreby pri rozvoji vysokých škôl.

-red-

Akademik Milan Čič na pôde PU

Katedra sociálno-politických vied FF a rektorát PU usporiadali prednášku pre študentov PU spojenú s besedou, na ktorej vystúpil akademik M. Čič, predseda Ústavného súdu SR, kde hovoril na tému - Ústava Slovenskej republiky. Stretnutie sa uskutočnilo 14. 4. 1999 v aule VŠ PU.

Rektor PU doc. PhDr. **Karol Feč**, CSc., pri hodnotení zmluvy medzi Prešovskou univerzitou a ŠU v Užhorode, po jeho ľavej strane vedúci delegácie Štátnej univerzity akademik **D. Semak**, DrSc.

Na obrázku členovia delegácie Užhorodskej Štátnej univerzity. Pri vystúpení vidíte dekana Ekonomickej fakulty ŠU prof. **V. Miklovdá**, DrSc.

Z vystúpenia doc. Tereka na stretnutí pracovníkov Užhorodskej a Prešovskej Univerzity

Slovensko zo Zakarpatskou oblasťou Ukrajiny má viaceré priesečiky a to nielen geografické, historické, kultúrne. Tento stav na úrovni spolupráce medzi univerzitami je možné premeniť na vysoko funkčnej úrovni aj na poli edukačno-výskumnej. Intenzívna spolupráca sa ukazuje nielen v oblasti spoločenských ale aj prírodovedných vied. Prial by som si aby podobne ako vo fyzike aj v biológii a ekológii došlo k naplneniu predstáv o spolupráci pri výskume Karpatského oblúka. Tieto ciele by sa mohli realizovať v rámci európskych prioritných programov, hlavne pri štúdiu území, ktoré tvoria doteraz málo narušené oblasti pohraničných oblastí, tzv. ekologické tehly Európy. Jedným z možných programov je výskum oblasti Národného parku Východné Karpaty, Beskydy a oblasti Tisy pri kreovaní Medzinárodného chráneného územia Horná Tisa. Veľké možnosti sú pri výmene popredných pracovníkov v oboroch biológia a ekológia. Prvé snaženia sa prejavujú už v praxi na katedre biológie a ekológie. Špecifičnosť zamerania pracovníkov obidvoch strán prispieva aj svojou kvalitou a táto diverzita je predpoklad dobrej spolupráce. Je iba prirodzene, že začatý kurz bude mať stúpajúci trend.

Za užitočnú vzajomnú spoluprácu

V druhej polovici marca sa uskutočnilo na Prešovskej univerzite stretnutie akademických funkcionárov PU s predstaviteľmi Štátnej univerzity v Užhorode. Na tomto stretnutí hovorilo sa o spolupráci aj v podmienkach FHPV PU.

K niektorým problémom k doterajším výsledkom a ďalšej spolupráce v podmienkach FHPV vystúpil aj dekan FHPV doc. Ing. P. Kuzmišin, CSc. Svoje vystúpenie rozdelil do dvoch častí: v prvej časti hovoril o oblasti vedeckovýskumnej spolupráce, kvalifikačného rastu a publikačnej činnosti. Zdôraznil, že spolupráca katedry fyziky bola úspešná, bola vydaná spoločná monografia, ktorej spoluautorom bol J. Birčák a vyústila do úspešného inauguračného pokračovania za prof. J. Birčáka. Taktiež bolo pokračova-

nie kontaktov v účasti na konferenciách zo strany učiteľov katedry fyziky FHPV PU s partnerskými pracoviskami Fyzikálnej fakulty Štátnej univerzity v Užhorode.

Dekan ďalej sa zmienil aj o riešení potrieb FHPV v kvalifikačnom raste. Poďčiarkol, že príchod doc. M. Fabianovej, CSc. na katedru AJaL a doc. O. Hvozdiakovej, CSc. na KNJaL sa vytvoril priestor pre akreditáciu obidvoch špeciálností na FHPV. Taktiež pôsobenie dr. Kričfalušijja, CSc. na katedru biológie a ekológie a pri riešení úloh VVUC najmä v oblasti cezhraničnej spolupráce a pri výučbe botaniky.

Dekan doc. Kuzmišin hovoril aj o výmene študentov. Poďčiarkol, že účasť študentov fyziky na študijnom pobyte a prácami v laboratóriách Fyzikálnej fakulty Štátnej univerzity prináša vynikajúce výsledky. V závere svojho vystúpenia hovoril o ďalších možnostiach smeroch

spolupráce a to o rozšírení vzájomných kontaktov v oblasti kvalifikačného rastu na fakultách pre výučbu jazykov a ekonomickej fakulte Štátnej univerzity v oblasti ekonomicko-manážerských disciplín. Tak tiež sa zmienil o rozšírení výmeny študentov možnosti stáže učiteľov a študentov ekonomickej fakulty v špecializáciách bankovníctvo a podniková ekonomika vo firmách a bankách SR. Časť svojho vystúpenia venoval aj pomoci FHPV PU pri zriaďovaní fakulty fyzikálnej a športu ŠU tým, že FHPV získala právo doktorandského štúdia, právo habilitácie a inaugurácie v odbore športová edukológia. Taktiež zdôraznil výmenu publikácií v periodikách obidvoch pracovísk najmä zborníky typu ACTA.

Obojstranne bola konštatovaná užitočnosť vzajomnej spolupráce pričom v ďalšej etape sa očakáva konkrétna aktivita jednotlivých katedier na aktivitách, ktorá by celkovo skvalitnila ich činnosť a zodpovedali zmluve o spolupráci uzavretej medzi PU Prešov a ŠU Užhorod.

SPRÁVA O VEDECKOVÝSKUMNEJ A UMELECKEJ ČINNOSTI ZA ROK 1998

A. VEDECKO-VÝSKUMNÁ ČINNOSŤ

Vedeckovýskumná činnosť vykazuje na našej univerzite za rok 1998 v globálnych rozmeroch pozitívne trendy, ktoré sú výsledkom kontinuálnej progresívnej nadväznosti na výskumné aktivity z predchádzajúcich rokov, osobitne na rok 1997. V tomto roku sa začali riešiť v prevažnej miere rozhodujúce vedeckovýskumné projekty, ktorých ukončenie je plánované na rok 1999. Pochopiteľne, okrem pozitívnych trendov pretrvávajú aj viaceré problémové skutočnosti, na ktoré sa pokúsime upozorniť v našej správe. Pri spracovaní tejto našej správy sme vychádzali zo správ o vedeckovýskumnej a umeleckej činnosti jednotlivých fakúlt našej univerzity, ktoré však mali rôznu úroveň. Veľmi dobrú úroveň spĺňajú správy z FF a FHPV, nižšiu kvalitu má správa z PBF. Správy o vedeckovýskumnej činnosti z PF a GBF sú viacmenej iba kvantitatívnym výpočtom publikačnej činnosti uvedených fakúlt bez pokusu o kvalitatívnu analýzu. Ďalší nedostatok, ktorý výrazne limitoval prípravu tejto syntetizujúcej správy, spočíva aj v tom, že pred spracovaním tejto správy sa uskutočnilo iba jedno zasadnutie vedeckej rady fakulty (FHPV), na ktorom boli prerokované výsledky vedeckovýskumnej a umeleckej činnosti. Tým sa výrazne limitovala možnosť vypracovať správu, ktorá by bola pripravená hlbším poznaním výsledkov prerokovania správ jednotlivých fakúlt so zdôraznením objektívnejších kvalitatívnych aspektov vedeckovýskumnej a umeleckej činnosti.

1. GRANTOVÉ PROJEKTY (VEGA, KEGA - vysokoškolské učebnice)

Na fakultách PU sme v roku 1998 riešili 33 grantových úloh VEGA a KEGA. Konkrétne jednotlivé fakulty sa podieľali na riešení týchto úloh takto: FF - 19, FHPV - 11, PF - 2, PBF - 1, GBF - 0. S kvantitatívnym ukazovateľom počtu riešených grantových projektov môžeme vyjadriť spokojnosť hlavne na FF a PBF, výrazne sa zlepšila aktivita na FHPV (3 nové projekty). V najbližších rokoch je však potrebné očakávať kvalitatívnu zmenu hlavne na GBF. Je preto potešiteľné, že už aj na GBF bude v roku 1999 riešená grantová úloha (dvaja riešitelia - doc. Janhuba, JCDr. Bujňák). Otvoreným problémom ostáva percentuálna participácia učiteľov našej univerzity na uvedených projektoch. Stále sa nedarí vnútorné medzifakultné komunikácie a možnosťou zvýšenia počtu riešiteľov. Každoročne je tu totiž možnosť, aby zodpovední riešitelia rozšírili počet riešiteľov. Žiaľ, aktivita v dožadovaní sa zapojenia do riešenia grantových projektov je takmer nulová. Stále potom platí, že mnohí naši kolegovia na jednotlivých fakultách a katedrách sa iba „v závetri vezú“. Z jednotlivých správ o vedeckovýskumnej činnosti sa nedá identifikovať ukazovateľ participácie vypisovania tém doktorských dizertácií, ktoré by sa prirodzene viazali na riešenie grantových projektov, a miera ich úspešného riešenia.

Je potrebné vyjadriť uspokojenie, že v roku 1998 bolo úspešne ukončených 9 grantových projektov (FF - 6, FHPV - 3):

1. doc. M. Sokolová - Morfematický slovník slovenčiny
2. PhDr. E. Dušenková - Renesančné kaštiele v Šarišskej stolič
3. doc. J. Paňko - Rusko-rusínske jazykové a literárne vzťahy
4. prof. A. Svoboda - Porovnanie ling-

vogramatických, sociogramatických a psychogramatických jazykových prostriedkov v komunikácii v škole a v masmédiách (na anglickom a slovenskom materiáli)

5. prof. M. Danilák - Filmový projekt dokumentačnej expedície PTAH.

6. PhDr. M. Papsónová - Magdeburgské právo v Žilinskej knihe - lexikografická a sémantická konfrontácia nemeckej predlohy (1378) a jej prekladu (1473) s dôrazom na stredovekú právnu terminológiu

7. prof. J. Harčár - Podiel endogénnych a exogénnych procesov na formovaní reliéfu a morfoštruktúrneho plánu čergovsko-beskydského flyšu

8. doc. D. Srvátka - Vizuálna komunikácia v procese vyučovania v špecifických podmienkach pedagogickej práce

9. doc. E. Drotárová - Zmeňme stavy vedomia ako facilitátory tvorivých a učebných schopností.

Zodpovedným riešiteľom a členom riešiteľských kolektívov aj týmto spôsobom chceme vyjadriť poďakovanie za ich úspešnú vedeckovýskumnú činnosť.

2. MEDZINÁRODNÉ VÝSKUMNÉ PROJEKTY

Medzinárodné výskumné projekty sú nepochybne veľmi dôležitou formou kredibility jednotlivých fakúlt. Žiaľ, v tejto oblasti sa nemôžeme pochváliť skutočnosťou, že na niektorej fakulte by bolo pracovisko, ktoré by koordinovalo medzinárodný výskumný projekt. Participujeme na riešení medzinárodných projektov na troch fakultách:

FF - 11 (doc. Gbúr, doc. Bartko, doc. Slančová, doc. Sokolová, doc. Švorc, PhDr. Franková, PhDr. Vasilíková, doc. Dudášová, akad. Mušínska, PhDr. Vizdal, prof. Danilák, PhDr. Harbufova, doc. Mojdis, PhDr. Paukovič, doc. Tokárová) a FHPV - 5 (PhDr. Bebcáková, PaedDr. Šebeň, doc. Harčár, doc. Salák) a PBF (participácia na vypracovaní diela „Pravoslávna teologická encyklopédia“, ktorú pripravuje vydať Ruská pravoslávna cirkev). Chceme znovu vyjadriť presvedčenie (urobili sme tak aj v správe za minulý rok), že na našej univerzite máme viaceré špičkové pracoviská a pracovníkov, ktorí by sa mohli pokúsiť o získanie medzinárodného grantu s hlavnými koordinujúcimi funkciami. Napriek uvedenému stavu v oblasti riešenia medzinárodných výskumných projektov môžeme konštatovať, že významným spôsobom prispievajú k tomu, že sa naša univerzita dostáva stále výraznejšie do akademického povedomia v zahraničí (podrobnejšie informácie pozri aj v Správe o zahraničných vzťahoch PU za rok 1998).

3. PROJEKTY RIEŠENIA ŠTÁTNEJ OBJEDNÁVKY

Riešenie výskumných projektov, ktoré sa schvaľujú na základe štátnej objednávky, registrujeme na našej univerzite iba na FHPV - 1 úloha. Ide o projekt, ktorý sa viaže na objednávku Ministerstva sociálnych vecí a rodiny a Ministerstva zdravotníctva SR. Zodpovedným riešiteľom tohto projektu je prof. Bemasovský a úloha má názov „Štúdium entogenézy, somatických a zdravotných špecifik rómskeho etnika“. Projekt je dotovaný čiastkou 850.000,- Sk na bežné výdavky a 100.000,- Sk na kapi-

(Pokračovanie na 4. str.)

JEDNA OTÁZKA PRE TROCH PRODEKANOV

Čo považujete za najdôležitejší výsledok v oblasti vedeckovýskumnej činnosti v roku 1998 na vašich fakultách?

Doc. PhDr. Viliam Kubáni, CSc., prodekan pre vedeckovýskumnú a umeleckú činnosť FHPV PU

V roku 1998 vedeckovýskumná a umelecká kapacita FHPV PU tvorilo 166 učiteľov a 4 vedeckovýskumní pracovníci. Pri rôznorodosti vedeckovýskumných a umeleckých aktivít je veľmi ťažké a problematické akcentovať jeden najdôležitejší výsledok v oblasti vedeckého výskumu. V minulom roku učiteľia FHPV riešili 11 projektov VEGA, čo bol najvyšší počet za posledné roky. Tri projekty boli ukončené záverečnými oponentúrami:

Prof. RNDr. Ján Harčár, CSc.: Podiel endogénnych a exogénnych procesov na formovaní reliéfu a morfoštruktúrneho plánu čergovsko-beskydského flyšu;

Doc. Dušan Srvátka, ak. maliar: Vizuálna komunikácia v procese vyučovania v špecifických podmienkach pedagogickej práce;

Doc. PhDr. Eva Drotárová, CSc.: Zmenené stavy vedomia ako facilitátory tvorivých učebných schopností.

Ako jediná fakulta univerzity riešime výskumný projekt na základe štátnej objednávky: Štúdium entogenézy, somatických a zdravotných špecifik rómskeho etnika, ktorého riešiteľom je prof. RNDr. Ivan Bernasovský, DrSc.

Našli sa vnútorné finančné zdroje na krytie 27 inštitucionálnych projektov. V publikačnej činnosti sme dosiahli mierny nárast oproti roku 1997 takmer vo všetkých sledovaných kategóriách. Na jedného učiteľa pripadajú 3 publikačné jednotky. Pestrá bola aj umelecká činnosť katedry výtvarnej výchovy a hudobnej výchovy.

Usporiadanie vedeckých konferencií, seminárov, výstav a umeleckých podujatí bolo zložitou záležitosťou vzhľadom na nepriaznivú ekonomickú situáciu. Napriek tomu sa uskutočnilo 11 podujatí tohto typu. Organizovanie týchto podujatí si vyžiadalo najmä u katedier umeleckého zamerania značné nasadenie. Viaceré podujatia mohli byť realizované len vďaka sponzorskej podpore. Úsilie organizátorov vyústilo do 7 zborníkov a 1 metodického listu. Kvalifikačná štruktúra sa zlepšila v kategórii profesorov. V roku 1997 na fakulte pôsobili 2 interní a 3 externí profesori. V roku 1998 vykazujeme 5 interných a 3 externých profesorov. V spolupráci s vedúcimi katedier boli podané návrhy na udelenie „Ceny rektora“ a „Ceny dekana“ za publikačnú činnosť.

Doc. PhDr. Zuzana Stanislavová, CSc., prodekan pre vedu, výskum a doktorandské štúdium, PF PU

Priority PF v oblasti vedeckovýskumnej činnosti sa odvíjajú od skutočnosti, že napriek polstoročnej tradícii pedagogického vysokého školstva v Prešove (a spätosti tejto tradície práve s pedagogickou prípravkou) je súčasný model PF PU vlastne veľmi mladý. S týmto faktom súvisí malá početnosť tej kategórie pracovníkov, ktorí sa pomenúvajú ako „tvoriví“ — fakulta má len čosi vyše 60 učiteľov. Medzi nimi je pomerne veľa mladých, ktorí sa na vedeckovýskumnú dráhu ešte iba pripravujú v rámci doktorandského štúdia, alebo na zapojenie sa do takejto formy vedeckej prípravy čakajú. Jednou z priorit vedeckovýskumného zamerania našej fakulty je teda rozbehnúť prípravu vlastných doktorandov, s čím sa v týchto dňoch vlastne už začína, a ostro sledovať plnenie si doktorandských povinností u ostatných. V priamej súvislosti s tým sa stimuluje zapájanie učiteľov do grantových projektov výskumu — v tomto smere sú krôčiky dopredu síce malé, ale sú. Pozorne sa sleuje publikačná aktivita učiteľov, ich aktivita pri organizovaní vedeckých podujatí celoslovenského alebo aj medzinárodného záberu. Napokon je tu koncepcia predstava o perspektíve nových habilitácií a inaugurácií, ktoré by sa mali realizovať v najbližších 3 rokoch a ktoré treba z hľadiska inštitúcie všemožne podporiť. Pretože len s nárastom kvalitných, vysoko graduovaných vedecko-pedagogických pracovníkov sa môže spájať právo konať habilitácie a inaugurácie, o ktoré by sa PF PU v najbližších rokoch chcela uchádzať. Netreba azda zvlášť zdôrazňovať, že s tým nesúvisí len profesionálna prestíž pracoviska, ale hlavne možnosť zvyšovať odbornosť jeho odchovancov. Lebo nemožno získavať vedecké či pedagogické hodnoty bez seriózneho vedeckého výskumu a bez vedeckovýskumného rozmeru svojej profesionálnej orientácie zostane vysokoškolský učiteľ len „učebárom“, čo sa zákonite musí nepriaznivo odraziť aj na kvalite poznania, ktoré sprostredkúva svojim študentom.

Doc. dr. Ján Gbúr, CSc., prodekan pre vedu, výskum a doktorandské štúdium na FF PU

Možno to bude znieť priskromne, ale vzhľadom na problémy s finančným krytím vedeckovýskumnej a publikačnej činnosti, považujem za úspech napríklad aj to, že grantové projekty VEGA, KEGA a projekty pridelené medzinárodnými grantovými agentúrami tvorili v roku 1998 nosný smer vedeckého výskumu na FF PU. Na uvedené granty sa väčšinou viazali publikačné aktivity pedagógov a vedeckých pracovníkov FF PU, ktoré, a to by som chcel tiež vyzdvihnúť, boli porovnateľné s výsledkami tejto činnosti v predchádzajúcich dvoch rokoch. Sympaticky sa javila aj snaha o dosiahnutie dobrých výsledkov publikačnej činnosti na nových fakultných pracoviskách. Uvedené skutočnosti sa pozitívne odrazili v kvalifikačnom raste pracovníkov FF PU, ktorý bol v roku 1998 jeden z najúspešnejších v jej 40-ročnej histórii.

(Dokončenie z 3. str.)

tálové výdavky. Uvedené finančné zdroje evidentne napovedajú o motivačných možnostiach výraznejšieho zastúpenia uchádzajúc sa na jednotlivých fakultách PU o získanie výskumných projektov štátnej objednávky. Vo februári tohto roku sa uskutočnila priebežná kontrola plnenia projektu, ktorá konštatovala jeho úspešné riešenie.

4. INŠTITUCIONÁLNE PROJEKTY

Na jednotlivých fakultách PU sú riešené inštitucionálne projekty takto: **FHPV** - 27, **PBF** - 6, **PF** - 5, **FF** - 4, **GBF** - 0. Tento typ riešiteľských aktivít je spojený hlavne s problémom nedostatku finančných dotácií. V rámci PU sa najlepšie s týmto problémom vysporiadávajú na **FHPV**, kde nachádzajú vnútorné finančné zdroje na ich krytie. Sme presvedčení, že vzhľadom na zložitú ekonomickú situáciu by sme sa nemali uberať „ľahšou cestou“, t. j. uvažovať o zrušení inštitucionálnych projektov. V tejto súvislosti chceme znovu pozitívne hodnotiť kvantitatívno-kvalitatívny rozmer inštitucionálnych projektov na **PBF** (1. Biblický projekt, 2. Liturgický projekt I, 3. Liturgický projekt II., 4. Patristický projekt, 5. Historický projekt I., 6. Historický projekt II.), ktorý napriek nedostatku finančných zdrojov pokračuje intenzívne v úspešnom riešení. Skúsenosti jednoznačne ukazujú, že riešenie inštitucionálnych projektov predstavuje najlepšiu prípravnú fázu pre možnosť uchádzať sa o granty **VEGA**, **KEGA**, medzinárodné projekty, či úlohy štátnej objednávky.

5. VEDECKÉ KONFERENCIE A SEMINÁRE

Usporiadanie vedeckých konferencií, seminárov, výstav a umeleckých podujatí sa stáva zložitou záležitosťou vzhľadom na nepriaznivú finančnú situáciu v školstve. Napriek tomu môžeme paradoxne konštatovať, že v tejto oblasti sme dosiahli za rok 1998 mnohé vynikajúce výsledky. Tie sa viažu tak na kvantitatívne ukazovatele - celkovo sme usporiadali 25 konferencií a na väčšine z nich sme mohli privítať aj zahraničných účastníkov. Konkrétny podiel jednotlivých fakúlt na týchto aktivitách bol nasledovný: **FF** - 13, **FHPV** - 10, **PBF** - 1, **PF** - 1, **GBF** - 0. Organizovanie týchto podujatí si vyžaduje na jednotlivých fakultách a katedrách veľké ľudské a organizačné nasadenie. Preto v tejto súvislosti chceme vyzdvihnúť podiel viacerých hlavných usporiadateľov (katedier a organizačných vedúcich) na usporiadaní týchto vedeckých konferencií, zvlášť s medzinárodnou účasťou: Katedra slavistiky **FF PU** - doc. **Dudášová**, Katedra pedagogiky **FF PU** - doc. **Bačová**, doc. **Čerňotová**, Katedra VVD a soc. práce **FF PU** - doc. **Tokárová**, Katedra sociálno-politologických vied **FF PU** - doc. **Gbuřová**, Katedra ukrajinského jazyka a literatúry **FF PU** - doc. **Bača**, prof. **Štec**, Katedra slovenského jazyka a literatúry **FF PU** - doc. **Zembořová**, Katedra estetiky a vied o umení **FF PU** - doc. **Horák**, Katedra všeobecných dejín **FF PU** - prof. **Uličný**, Katedra filozofie **FF PU** - prof. **Mihina**, doc. **Gluchman**; Katedra psychológie **FHPV PU** - doc. **Antonovičová**, Katedra pedagogiky **FHPV PU** - doc. **Kominarec**, Katedra nemeckého jazyka a literatúry **FHPV PU** - PhDr. **Fedáková**, Katedra fyziky **FHPV PU** - prof. **Birčák**, PaedDr. **Šeben**, Katedra geografie a geológie **FHPV PU** - doc. **Michaelli**, Katedra

výtvarnej výchovy **FHPV PU** - PhDr. **Bartko**, Katedra hudobnej výchovy **FHPV PU** - Mgr. **Medňanská**. Za pozitívne považujeme aj skutočnosť, že viaceré vedecké konferencie a semináre boli usporiadané spoločne viacerými fakultami našej univerzity. To je cesta, po ktorej by sme mali v ďalších rokoch výraznejšie vykráčať.

6. KVALIFIKAČNÁ ŠTRUKTÚRA A VEDECKÁ VÝCHOVA

V roku 1998 pokračoval kvalifikačný rast pracovníkov PU progresívnym trendom hlavne na dvoch fakultách - **FF** a **FHPV**. Na **FF** boli obhájene 4 kandidátske dizertačné práce (CSc. - Kubko, Džoganič, Dudinská, Harbulová), 2 dizertačné práce (PhD. - Štefko, Petraško), 6 habilitačných prác (Bačová, Skorodenský, Kredátus, Slančová, Švorc, Mojdis) a uskutočnili sa 2 inauguračné konania za profesorov - **Horák**, **Zembořová**. Na **FHPV** boli obhájene 4 kandidátske dizertačné práce (CSc. - **Dargová**, **Kandár**, **Šutáková**, **Nižňanský**), 1 dizertačná práca (PhD. - **Bemasová**) a 2 habilitačné práce (**Đuričeková**, **Germušková**). Na **PF** boli obhájene 2 kandidátske dizertačné práce (CSc. - **Liptáková**, **Matuška**) a 2 dizertačné práce (PhD. - **Šotková**, **Slávková**). Napriek týmto potešujúcim skutočnostiam musíme konštatovať, že za rok 1998 sme na univerzite nedosiahli rozhodujúci obrat v kvalifikačnej štruktúre. Stále ostáva výrazným nedostatkom nízke percentuálne zastúpenie v kategórii profesorov a odborných asistentov bez vedeckej hodnosti. V súvislosti s kategóriou profesorov na PU sa dostávame do hraničnej situácie hlavne vo väzbe na vekovú štruktúru tejto kategórie. Tá sa totiž posúva veľmi výrazne za hranicu 60 rokov. O niekoľko rokov (3 - 4 roky) sa môžeme dostať do situácie, že nám bude Ministerstvom školstva odobraté právo na habilitáciu, inauguráciu a doktorandské štúdium. Je najvyšší čas, aby sme na úrovni vedenia univerzity a vedení jednotlivých fakúlt prijali také opatrenia, aby sa táto hrozba nenaplnila. Doktorandské štúdium na našej univerzite má z kvantitatívneho hľadiska progresívny trend. Celkovo evidujeme na PU 115 doktorandov z toho na **FF** - 103, **PBF** - 9, **FHPV** - 3. Evidujeme zvýšený záujem mladých ľudí o túto formu postgraduálneho štúdia. Kroky, ktoré uskutočnilo MŠ SR v súvislosti s finančným zabezpečením doktorandov, môžu prispieť k posilneniu tejto formy kvalifikačnej prípravy. Žiaľ, za rok 1998 sa prehlibil aj na našej univerzite známy jav z aspirantskej výchovy či doktorandskej prípravy celoslovenského charakteru, že sa totiž začína stávať „normalitou“ neproduktívne časové predĺžovanie doktorandskej výchovy. Za rok 1998 neukončil svoje štúdium na našich školiciach pracovník ani jeden doktorand! Je najvyšší čas aj v tejto oblasti prijať ráznejšie organizačno-technické a personálne opatrenia na zamedzenie neproduktívneho predĺžovania času doktorandského štúdia.

7. PUBLIKAČNÁ ČINNOSŤ

Kvantitatívne i kvalitatívne ukazovatele publikačnej činnosti sú porovnateľné s predchádzajúcimi rokmi, ktoré boli z hľadiska vedeckovýskumných a publikačných aktivít veľmi dobré. Treba však zdôrazniť, že je nevyrovnaný podiel jednotlivých fakúlt (katedier a jednotlivcov)

na výsledku publikačnej činnosti PU za rok 1998 (pozri tab. č. 9 - Štruktúra publikačnej činnosti za rok 1998). Pozitívne hodnotíme nárast publikovaných prác a citácií v zahraničných časopisoch a zborníkoch, kapitol vo vedeckých monografiách a vysokoškolských učebniciach vydaných doma i v zahraničí, hlavne na **FF**, **PBF** a **FHPV**. V roku 1998 sme pokračovali v procese skvalitňovania počítačového spracovania publikačnej činnosti na jednotlivých fakultách PU. Aj keď pretrvávajú niektoré problémy s metódou triedenia a zachytávania bibliografického materiálu ešte aj za rok 1997, predsa len sme urobili výrazný pokrok v tejto oblasti. Po prvých skúsenostiach výraznejšie pokročíme v najbližšom období pri spracovaní úplnej bib-

liografickej dokumentácie, efektívnej komunikácie medzi knižnicou a jednotlivými katedrami.

...

Kvalitatívne prehĺbenie vedeckovýskumných aktivít na PU je nevyhnutné naďalej spájať s riešením grantových projektov **VEGA**, **KEGA** - vysokoškolské učebnice, medzinárodných projektov a projektov štátnej objednávky, ale aj inštitucionálnych úloh s dôrazom na aktivizáciu aj ďalších pracovníkov našich fakúlt. Aktuálne otvorenou ostáva úloha permanentného prehľbovania medzikatedrovej, medzifakultnej a medziuniverzitnej spolupráce v rámci SR, ale aj s najbližšími susedmi - ČR, Poľskom a Ukrajinou.

B. UMELECKÁ ČINNOSŤ

Je málo univerzít na Slovensku nášho typu, ktoré by sa mohli pochváliť takou bohatou a rozsiahlou tradíciou v oblasti umeleckej činnosti. To je objektívna skutočnosť, ktorá nás osobitne teší. To je aj dôvod, prečo chceme venovať tejto oblasti našich aktivít adekvátnu pozornosť aj na pôde VR PU.

1. LITERATÚRA, DRÁMA, POÉZIA

Tradicie v tejto oblasti umeleckej činnosti sú na našich fakultách veľmi významné. Viažu sa na umeleckú činnosť viacerých katedier **FF** a **FHPV** (Katedra slovenského jazyka a literatúry - prof. Rakús, Katedra estetiky a vied o umení - doc. Horák, Katedra nemeckého jazyka a literatúry - doc. Šimon...). Teší nás táto tradícia o to viac, že sa tu do budúcnosti objavujú nové prísľuby aj na ďalších fakultách a katedrách našej univerzity.

2. HUDBNÉ UMENIE

Aktivity na poli hudobného umenia sú prirodzene späté s katedrami hudobnej výchovy na **FHPV** a **PF**. Dlhoročná, veľmi úspešná práca sa prejavila aj v minulom roku vo viacerých aspektoch. V tvorbe pôvodných umeleckých diel dominuje spracovanie ľudovej piesne pre hudobné vydavateľstvá, o ktoré sa hlavne zaslúžil PaedDr. Hrušovský. Veľký priestor predstavuje vlastná interpretačná činnosť - hudobná, spevácka a hudobno-pohybová. Koncertné aktivity boli viazané na vystúpenia dua **Canzerová** - **Medňanský** a súboru **Musica historica** - **Canzerová**, **Ploková**, **Medňanský**. Okrem uvedených aktivít mnohí členovia uvedených katedier veľmi aktívne participovali na tvorbe scénárov a réžii.

3. VÝTVARNÉ UMENIE

Najvýznamnejšie umelecké aktivity za minulý rok na pôde PU sú späté s činnosťou katedier výtvarnej výchovy na **FHPV** a **PF**. Na prezentácii samostatných výstav sa podieľali: **Bartko**, **Srvátka**, **Zbojan**, **Kocák**, **Tokár** a **Vojčíková**. Na domácich kolektívnych výstavách participovali - **Bartko**, **Gáll**, **Hausová**, **Kocák**, **Machaj**, **Srvátka**, **Voláčuková** a **Zbojan**. Tešíť nás musí skutočnosť podielu pracovníkov našej univerzity na medzinárodných kolektívnych výstavách - **Bartko**, **Gáll**, **Hausová**, **Kocák**, **Srvátka**, **Voláčuková**, **Zbojan** a **Dulenciňová**. V tejto súvislosti je potrebné osobitne vyzdvihnúť dielo **P. Kocáka**, ktorý svojimi aktivitami reprezentoval našu univerzitu najvýraznejšie: súťažná výstava **Buenos**

Aires (Argentína) - 3 diela, **Tokio** (Japonsko) - 3 diela, **Tanagawa** (Japonsko) - 2 diela, **Barcelona** (Španielsko) - 3 diela, **Albenga** (Taliansko) - 3 práce, **Catalunya** (Španielsko) - 3 diela, **Shenzen** (Hongkong) - 12 grafičiek, **Luxemburg** (Luxembursko) - 1 dielo, **Luening** (Čína) - 12 grafičiek, **Lublin** (Poľsko) - 3 grafičky, **Taliansko** - 6 grafičiek, **Lódž** (Poľsko) - 20 grafičiek, **Rumunsko** - 10 prác... Nim získané ocenenia - 2. cena v Španielsku, bronzová medaila na 1. svetovej výstave malej grafiky a **Ex libris** v Pekingu a cena „Grand prix“ **Avard of Excellence** na výstave **Mini print** v Soule (Kórea) - vypovedajú jednoznačne o kvalite prezentovaného diela.

4. ČINNOSŤ UMELECKÝCH SÚBOROV

Umelecké aktivity na PU sú bezprostredne späté s významnou činnosťou umeleckých súborov, ktoré vyvíjajú veľmi intenzívnu prácu. Základné umelecké kolektívy: **Ženský spevácky zbor (ZSZ) IUVENTUS PAEDAGOGICA** - umelecký vedúci **Mgr. Grega**, **Vysokoškolský folklórny súbor TORYSA** - umelecký vedúci **Ing. Bačinský**, **Spevácky zbor Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (SZ PBF)** - umelecká vedúca **PaedDr. Derevaníková**, **Spevácky zbor Romana Sládkopecva (SZ GBF)** - umelecký vedúci **Vasíľ**, **Komorný orchester (KO) CAMERATA ACADEMICA** - umelecký vedúci **Mgr. Medňanský** a **Akademické divadlo (AD)** - umelecký vedúci **doc. Horák** realizovali v tomto roku mnohé podujatia na domácej pôde, krajskej, celoštátnej, ale aj zahraničnej (podrobnejšie pozri tab. č. 11). Ďalšie kvalitatívne prehĺbenie umeleckej činnosti, ktoré realizujú umelecké súbory PU, je veľmi výrazne viazané na finančné dotácie, ktoré môže univerzita na túto činnosť vyčleniť. Je však tiež pravdou, že nie je možné čakať len na finančnú dotáciu z MŠ SR, ale pokúsime sa už v tomto kalendárnom roku vyvinúť z našej strany výraznejšie nové aktivity, ktoré prispievajú k finančnej dotácii práce našich súborov. Ide nám o to, aby sa do tejto činnosti zapojilo čo najviac študentov v zmysle aktívnej participácie na umeleckých aktivitách. Úspechy, ktoré sme dosiahli v predchádzajúcich obdobiach, ale osobitne aj v roku 1998, nás k tomu zavádzajú. Pokúsime sa výraznejšie ako doteraz pravidelne prezentovať pred diváckou verejnosťou prešovských vysokých škôl, ale aj mesta, okresu a kraja svojou umeleckou činnosťou.

Doc. PhDr. Vladimír Leško, CSc.
prorektor pre vedu
a doktorandské štúdium

ŠTRUKTÚRA PUBLIKAČNEJ ČINNOSTI ZA ROK 1998

Por. č.	Publikačná činnosť			FF	PF	FHPV	PBF	GBF	Spolu za r. 98	Spolu za r. 97
1.	Knížne publikácie	vedecké monografie publikované	doma	8	3	12	4	8	35	23
			v zahraničí	1	-	1	-	0	2	5
		odborné knižné publikácie vydané	doma	7	1	6	1	-	15	7
			v zahraničí	-	-	-	-	-	-	-
		kapitoly v knihách publikované	doma	12	1	8	-	-	21	3
			v zahraničí	4	-	-	-	-	4	-
		učebnice knižné publikované	doma	2	-	1	2	-	5	1
			v zahraničí	-	-	-	-	-	-	-
		učebné texty (skriptá) publikované	doma	-	-	14	-	4	18	31
			v zahraničí	-	-	-	-	-	-	1
učebné texty pre sem. a lab. publikované	doma	3	7	3	-	-	13	-		
	v zahraničí	-	-	-	-	-	-	-		
iné publikované	doma	8	-	1	2	-	11	66		
	v zahraničí	-	-	-	-	-	-	-		
2.	Vedecké práce publikované vo vedeckých časopisoch		karent. časopisy zahraničné	2	2	2	-	5	11	1
			karent. časopisy domáce	4	-	3	-	14	21	5
			nekarent. časopisy zahraničné	15	1	11	-	-	27	52
			nekarent. časopisy domáce	45	14	33	-	-	92	251
3.	Odborné práce publikované v recenzovaných odborných časopisoch		v zahraničí	3	3	10	-	-	16	28
			doma	23	4	114	-	-	141	184
4.	Vedecké práce publikované v zborníkoch, katalógoch výstav a festivalov	medzinárodné	recenzované zborníky	8	11	101	-	-	120	27
			ostatné zborníky	12	-	7	-	-	19	-
		domáce	recenzované zborníky	81	22	110	9	-	222	120
			ostatné zborníky	12	-	12	-	-	24	6
5.	Abstrakty vedeckých prác v zborníkoch		medzinárodné konferencie	4	2	18	-	-	24	13
			domáce konferencie	3	2	12	-	-	17	-
6.	Umelecké štúdie		zahraničné	-	-	-	-	-	-	1
			domáce	-	-	6	-	-	6	10
7.	Citácie podľa SCI		zahraničné	9	-	-	-	-	9	2
			domáce	19	-	-	-	-	19	2
8.	Citácie (mimo SCI) a ohlasy		zahraničné	41	-	20	-	-	61	91
			domáce	206	-	147	26	-	379	402
		umelcké kritiky	domáce	-	53	8	-	-	61	-
			zahraničné	-	9	9	-	-	18	-

Por. č.	Publikačná činnosť			FF	PF	FHPV	PBF	GBF	Spolu za r. 98	Spolu za r. 97
9.	Aktívna účasť na vedeckých konferenciách a umeleckých súťažiach	domáce konferencie	vyžiadané prednášky	27	7	19	-	-	53	-
			prihlásené prednášky	98	27	186	2	6	319	242
			postery	3	1	6	-	-	10	-
		zahraničné konferencie	vyžiadané prednášky	14	-	2	5	-	21	18
			prihlásené prednášky	45	45	41	3	-	134	103
			postery	-	1	6	-	-	7	-
10.	Súťaže (architektonické, umelecké) - ocenené	medzinárodné	-	5	4	1	-	10	2	
		celoštátne	2	6	4	-	-	12	3	
		regionálne	1	1	-	2	-	4	2	
11.	Umelecká tvorba	zahraničná	1	3	24	-	-	28	-	
		koprodukčná	-	-	23	-	-	23	-	
		domáce	21	40	88	-	-	149	111	
12.	Obhájené kvalifikačné práce	v zahraničí	1	-	-	-	-	1	-	
		doma	11	3	4	-	-	18	10	
13.	Členstvo v medzinár. výboroch a umeleckých porotách		25	7	6	2	-	40	9	
14.	Členstvo v celoštátnych odborných a vedeckých orgánoch		52	8	64	-	-	124	9	
15.	Odborné články	v zahraničí	-	3	-	5	-	8	-	
		doma	25	16	7	-	-	48	32	
16.	Populárno-odborné články	v zahraničí	4	-	-	-	-	4	-	
		doma	31	-	24	15	-	70	84	
17.	Recenzie	v odborných časopisoch	50	9	5	-	-	64	37	
		v ostatných časopisoch	36	-	-	-	-	36	46	
18.	Heslá v slovníkoch a encyklopédiách	v zahraničí	2	-	1	4	-	7	-	
		doma	36	-	-	-	-	36	7	
19.	Rozhlasové relácie		94	2	4	15	-	115	18	
20.	Televízne relácie		5	2	-	3	-	10	2	
21.	Rozhovory		19	9	-	-	-	28	15	
22.	Šlozy		12	1	-	-	-	13	5	
23.	Vedecko-popularizačné prednášky	v zahraničí	17	-	-	-	-	17	-	
		doma	73	22	23	6	5	129	201	
24.	Redakčné, editorské a zostavovateľské práce		16	4	6	9	-	35	28	
25.	Posudky	lektorské	28	5	6	-	-	39	22	
		vedeckovýskumných úloh	14	6	3	-	-	23	6	
		kvalifikačných prác	13	62	7	-	-	82	11	

NOVÍ NOSITELIA VEDECKO-PEDAGOGICKÝCH TITULOV A HODNOSTÍ NA PU ZA ROK 1998

Profesori:

Za FF

Prof. PhDr. **František Mihina**, CSc. - dejiny filozofie, FHV UMB B. Bystrica

Docenti:

Za FHPV

Doc. PhDr. **Magdaléna Ďuričeková**, CSc. - pedagogická psychológia, PF UMB B. Bystrica

Doc. PhDr. **Marta Germušková**, CSc. - slovenská literatúra, FF PU Prešov

Za FF

Doc. PhDr. **Daniela Slančová**, CSc. - slovenský jazyk, FF PU Prešov

Doc. PhDr. **Peter Švorec**, CSc. - slovenské dejiny, FF PU Prešov

Doc. PhDr. **Viera Bačová**, CSc. - psychológia, FH TU Trnava

Doc. PhDr. **Miroslav Skorodenský**, CSc. - psychológia, FF UP Olomouc

Doc. PhDr. **Jozef Kredátus**, CSc. - sociálna práca, FOaSP TU Trnava

Kandidáti vied:

Za FHPV

PhDr. **Jarmila Dargová**, CSc. - kandidát pedagogických vied, FF UK Bratislava

PaedDr. **Ján Kaneír**, CSc. - kandidát pedagogických vied (teória vyučovania zemepis), PrF UK Bratislava

PhDr. **Valentína Šutáková**, CSc. - kandidát pedagogických vied, FF UK Bratislava

RNDr. **Branislav Nižnanský**, CSc. - kandidát pedagogických vied, PrF UK Bratislava

Za FF

PhDr. **Lubica Harbuľová**, CSc. - všeobecné dejiny, HÚ SAV Bratislava

PhDr. **Irina Dudinská**, CSc. - dejiny filozofie, FF UK Bratislava

PhDr. **Jaroslav Džoganík**, CSc. - literárna veda, FF UK Bratislava

PhDr. **Valerij Kupko**, CSc. - literárna veda, FF UK Bratislava

Za PF

PaedDr. **Ludmila Liptáková**, CSc. - súčasný slovenský jazyk, FF UPJŠ

PaedDr. **Ondrej Matuška**, CSc. - pedagogika-logopédia, PF UK Bratislava

Philosophiae doctor (PhD.):

Za FHPV

RNDr. **Jarmila Bernasovská**, PhD. - philosophiae doctor FHPV PU Prešov

Za FF

Ing. PaedDr. **Róbert Štefko**, PhD. - riadenie a ekonomika podniku, FPDH VŠE Praha

PhDr. **Ľudovít Petraško**, PhD. - literárna veda, ÚSL SAV Bratislava

Za PF

PaedDr. **Viera Šotkovská**, PhD. - športová edukológia, FIVŠ Bratislava

PaedDr. **Zuzana Sláviková**, PhD. - teória a dejiny hudby, Ústav hudobnej vedy SAV Bratislava

Spokojnosť s plnením rozvojových zámerov v oblasti zahraničných vzťahov R-PU

Redakcia periodika Prešovská univerzita požiadala prorektora PU doc. PhDr. Teodora Hrehovčíka, CSc., ktorý má na starosti zahraničné vzťahy na PU, aby nás informoval o dosiahnutých výsledkoch v oblasti medzinárodnej spolupráce za roky 1997–1998 a o tom, na ktoré oblasti sú zamerané plánované aktivity a ako sa budú realizovať.

V uplynulom období sa práca Oddelenia zahraničných vzťahov rektorátu PU orientovala na plnenie prijatých rozvojových zámerov Prešovskej univerzity v danej oblasti, ktoré schválili orgány univerzity v roku 1997. V plánovanom horizonte 1-2 rokov sa podarilo splniť nasledujúce úlohy:

□ Zabezpečila sa funkčnosť oddelenia zahraničných vzťahov R-PU, a to najmä prijatím odbornej referentky s vysokoškolským vzdelaním a profesionálnym ovládnutím anglického jazyka a prijatím odbornej pracovníčky z USA z programu Mierovej zborníky na obdobie 2

rokov. Oddelenie bolo vybavené základnou informačnou technikou (počítače, INTERNET). Novokonštituované oddelenie má predovšetkým slúžiť ako koordináčne centrum spolupracujúce so všetkými pracoviskami univerzity a ako pracovisko poskytujúce poradenské a informačné služby pre pracovníkov a študentov univerzity. Bude pomáhať fakultám a katedrám v ich medzinárodných aktivitách, pri zapájaní sa do medzinárodných programov a pri realizácii dvojstranných stykov.

□ Nadviazala sa pravidelná spolupráca s inštitúciami pôsobiacimi v oblasti medzinárodnej spolupráce (napr. národné kancelárie programov EU, TEMPUS, SOCRATES, LEONARDO, SAAIC, Britská rada, Fulbright Commission, CEP, Open Society Fund, USIS). Prešovskej pobočke SAIA bola pridelená kancelária vo VŠA s cieľom priblížiť jej aktivity širšiemu okruhu záujemcov zo strany akademickej obce PU.

□ Boli pripravené a vydané farebné propagačné brožúry o Prešovskej univerzite v slovenskom a anglickom jazyku. Informácie o univerzite boli dodané aj do medzinárodných informačných sietí (medzinárodné databázy).

□ Oddelenie zahraničných vzťahov univerzity inštalovalo vlastnú web-stránku v slovenskom a v anglickom jazyku na INTERNETE v súbore informácií o Prešovskej univerzite. Prostredníctvom tohto média pravidelne informuje akademickú obec a iných užívateľov siete o rôznych aktivitách v oblasti medzinárodnej spolupráce.

□ Začal sa realizovať program hostujúcich zahraničných profesorov podľa schváleného štatútu. Z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov sa však program prerušil po prvom roku jeho realizácie.

□ Začal sa plniť plán uzatvárania bilaterálnych dohôd o spolupráci s univerzitami v zahraničí. Za prítomnosti rektorov boli dosiaľ podpísané zmluvy o spolupráci s univerzitou v Lodži (PL), Štátnou univerzitou v Užhorode (UA) a Univerzitou E. Preslavského v Šumene (BL).

□ Uskutočnili sa propagačné akcie s cieľom poskytnúť informácie o možnosti zapojenia sa do medzinárodnej spolupráce, resp. štúdiá v zahraničí, napr. program Socrates, štipendiá francúzskej vlá-

dy, aktivity SAIA, ponuky Fulbrightovej nadácie.

□ Zriadila sa informačná nástienka Oddelenia zahraničných vzťahov PU vo VŠA.

□ V spolupráci s Veľvyslanectvom SR v Grécku sa uskutočnila návšteva rektora a prorektora PU na Aristotelovej univerzite v Tessalonikách. Výsledkom tejto pracovnej cesty bolo získanie partnera pre tri projekty TEMPUS. Všetky tri projekty boli nedávno schválené Európskou komisiou v Bruseli. Dalším partnerom EU je univerzita v Boltone (GB). Plánované aktivity, ktoré sa začnú realizovať v najbližších dňoch, sú zamerané na oblasť (1) univerzitného manažmentu (koordinátor a kontraktor doc. T. Hrehovčík), (2) Európsky systém transferu kreditov - ECTS (koordinátorka Dr. J. Stašková, kontraktorka Dr. M. Prčíková), (3) európsku integráciu (koordinátorka a kontraktorka Dr. Polláková).

□ Oddelenie sa výrazne podieľalo na príprave dvoch nových projektov TEMPUS, ktoré sú v súčasnosti posudzované v Európskej komisii. Koordinátorom projektu na zavedenie interného informačného systému je PaedDr. J. Pavelka a kontraktorom Ing. Vladimír Pisarský, ktorí viedli skupinu spolupriateľov zastupujúcich fakultu PU. Skupina študentov z Katedry manažmentu FF pomohla pripraviť projekt, ktorého cieľom je poskytovanie roz-

manitých služieb pre študentov. Koordinátorom projektu je doc. T. Hrehovčík a kontraktorkou PhDr. J. Stašková.

□ Popri vlastných projektoch v rámci programu TEMPUS sa PU zúčastňuje ako partner aj v projektoch iných vysokých škôl (STU Bratislava, UK Bratislava) v Slovenskej republike a v zahraničí (Eurolink, Grécko).

□ Oddelenie pripravilo a odoslalo do Bruselu Inštitucionálny kontrakt v rámci programu SOCRATES/ERASMUS na rok 1999/2000. Plánovanými aktivitami sú prípravné návštevy, recipročné krátkodobé prednáškové stáže učiteľov PU a partnerských univerzít v krajinách EU a jedosemestrové recipročné študijné pobyty študentov v dohodnutých odboroch. Celkovo sa na projekte zúčastňuje 9 univerzít v krajinách EU.

□ Prostredníctvom oddelenia sa tri pracoviská PU zapojili do programu Leonardo da Vinci, ktorý je zameraný na zlepšenie odbornej prípravy študentov vo vybraných oblastiach. Partnermi sú inštitúcie v štyroch krajinách.

Doc. PhDr. Teodor Hrehovčík, CSc.
prorektor PU pre zahraničné vzťahy.

Informácie týkajúce sa ponúk študijných pobytov a stáží pre študentov, učiteľov a ostatných pracovníkov PU, ako aj ďalšie zaujímavé informácie môžete nájsť na internete na adrese: www.rekt.unipo.sk v rámci stránok Oddelenia pre zahraničné vzťahy PU. Jednotlivé informácie sú aktualizované priebežne.

T. HREHOVČÍK

KNÍŽNÝ DAR KATEDRE ANGLISTIKY FF

Na krátku návštevu Prešovskej univerzity pricestovala 24. 3. veľvyslankyňa Írska so sídlom vo Viedni, pani Thelma M. Doran. Účelom jej návštevy bolo osobne odovzdať knižný dar Výboru pre kultúrne vzťahy Ministerstva zahraničných vecí Írskej republiky Katedre anglistiky a amerikanistiky Filozofickej fakulty Prešovskej uni-

Thelma M. Doranová, veľvyslankyňa Írskej republiky, pri odovzdaní knižného daru. Prítomní zprava: dekan FF prof. Mihina a prorektor PU doc. Hrehovčík. Prvá zľava Dr. Poláková, členka katedry angl. jazyka FF

Dekan FF prof. Mihina počas oficiálneho prijatia Thelmy M. Doranovej, veľvyslankyne Írskej republiky

verzity. Veľvyslankyňa mala v úmysle stretnúť sa s akademickými funkcionármi fakulty a univerzity, ako aj so študentmi. Na pôde Filozofickej fakulty PU ju prijal dekan fakulty prof. PhDr. František Mihina, CSc., a na Rektoráte Prešovskej univerzity doc. PhDr. Karol Feč, CSc., rektor univerzity. Témou rokovania bolo skúmanie možnosti rozšírenia spolupráce medzi pracoviskami Prešovskej univerzity a inštitúciami poskytujúcimi vyššie vzdelanie v Írskej republike. Snahou obidvoch strán je nadviazať na úspešnú spoluprácu v programe TEMPUS, v rámci ktorého sa v minulých rokoch uskutočnila výmena študentov a pedagógov prešovských fakúlt a univerzít v Dubline a Lime-ricke.

Doc. PhDr. Teodor Hrehovčík, CSc.
prorektor pre zahraničné vzťahy

PAMÄTNÁ MEDAILA ŠTEFANA MOYSESA PROFESOROVI SABOLOVI

Doc. PhDr. Ladislav Bartko, CSc.

Z príležitosti životného jubilea prof. Jána Sabola, DrSc., uskutočnilo sa slávnostné zasadnutie Katedry Slovenského jazyka FF PU a pobočky slovenskej jazykovednej spoločnosti pri SAV. Výraz a význam o živote a diele prof. PhDr. Jána Sabola, DrSc., v referáte priblížil prof. PhDr. Juraj Furdík, CSc., a jubilant (na obrázku) hovoril pri novších prameňoch spisovnej slovenčiny. Potom nasledovali pozdravy jubilantovi.

V minulom čísle nášho univerzitného periodika sa v príspevku Výraz a význam v ľudskom živote z pera prof. PhDr. Juraja Furdíka, CSc., výstižne a dôstojne pripomenulo významné životné jubileum - šesťdesiate narodeniny (pripadli na 25. január) - popredného jazykovedca, vedúceho katedry slovenského jazyka a literatúry filozofickej fakulty našej univerzity prof. PhDr. Jána Sabola, DrSc. Nehovorilo sa v ňom však ešte nič o tom, ako si túto životnú zastávku jubilanta pripomenulo a uctilo jeho najbližšie (fakultné a univerzitné) i širšie (prešovské) „okolie“. Stalo sa tak totiž až o čosi neskôr, po vyjdení uvedeného čísla, preto sa žiada vrátiť aspoň niekoľkými stručnými informáciami o dvoch podujatiach venovaných tomuto jubileu.

Prvé sa uskutočnilo 16. februára. Zaužívaná a v jazykovedných kruhoch fakulty i univerzity už osvedčená forma - slávnostné zasadnutie prešovskej pobočky Slovenskej jazykovednej spoločnosti (zhodou okolností prof. Sabol je jej dlhoročným predsedom) a „jeho“ katedry slovenského jazyka a literatúry - poskytla vhodnú príležitosť na splnenie uvedenej fakultno-univerzitnej povinnosti. Doterajšie životné osudy jubilanta pripomenul a jeho vskutku úctyhodné vedecké dielo, pedagogickú a ostatnú rozmanitú činnosť tu vysoko pozitívne zhodnotil prof. PhDr. Juraj Furdík, CSc. Po ukážke z vedeckej tvorby jubilanta v ostatnom období - esej na tému Pri novších prameňoch spisovnej slovenčiny - brilantne prednesenej, samozrejme, samým autorom, k charakteristike osobnosti a diela prof. Sabola prispeli ďalej moderátor slávnosti prof. PhDr. Stanislav Rakús, DrSc., viacerí jej účastníci v zastúpení jednotlivých pracovísk fakulty (pozdravný list dekana FF PU prečítal prodekan doc. PhDr. Michal Otčenáš, CSc.) i osobnými vyznamienami (napr. prof. PhDr. Pavol Petrus, DrSc., prof. PhDr. Edmund Hleba, CSc., a i.), ako aj niekoľko popredných osobností slovenskej vedy prostredníctvom zaslaných a na slávnosti prečítaných listov (prof. PhDr. Ján Horecký, DrSc., prof. PhDr. Jozef Mistrik, DrSc., a i.). V zábavno-spoločenskej časti podujatia si prítomní kolegovia a

priatelia prof. Sabola okrem dúškov slovenského tokajského vína mohli vychutnať aj poriadne dávky jeho hudobníckych a speváckych výkonov.

Pripomienku životného jubilea prof. Sabola pre širšiu prešovskú kultúrnu verejnosť zorganizovali prešovskí matičiari v spolupráci s Knižnicou P. O. Hviezdoslava (pridalo sa aj Oblastné pracovisko MS, Odbočka Spolku slovenských spisovateľov a Okresný úrad - odbor školstva a kultúry v Prešove), a to v rámci pravidelných podujatí Klubu Matice slovenskej. Uskutočnila sa v priestoroch uvedenej knižnice dňa 22. februára. Osobnosť a dielo jubilanta tu prítomným predstavil autor týchto riadkov a sám prof. Sabol predniesol jednu zo svojich esejí o spisovnej slovenčine (Z novších dejín slovenčiny). Prijemným prekvapením podujatia bola osobná účasť niekdajšieho absolventa a učiteľa našej filozofickej fakulty, v súčasnosti vedeckého tajomníka Matice slovenskej v Martine prof. PhDr. Imricha Sedláka, CSc., ktorý prof. Sabolovi v mene najvyšších matičných orgánov odovzdal Pamätnú medailu Štefana Moysesa ako ocenenie jeho doterajšej vedeckej a pedagogickej činnosti v prospech slovenskej národnej vedy, školstva a kultúry. (Na obrázkoch líc a rub medaily.)

S gratuláciou k uvedenému vyznamenaníu a so želaním dobrého zdravia i chuti do ďalšej tvorivej práce za široký okruh spolupracovníkov, kolegov a priateľov.

(Poznámka redakcie: Prof. Sabol je v krátkom čase už druhým pracovníkom našej univerzity, ktorému bola Pamätná medaila Štefana Moysesa udelená. Vlni ňou bol - za mnohoročnú úspešnú činnosť v matičnom hnutí - vyznamenaný (práve autor uverejneného článku - doc. PhDr. Ladislav Bartko, CSc.)

prof. PhDr. Jána Sabola, DrSc. Nehovorilo sa v ňom však ešte nič o tom, ako si túto životnú zastávku jubilanta pripomenulo a uctilo jeho najbližšie (fakultné a univerzitné) i širšie (prešovské) „okolie“. Stalo sa tak totiž až o čosi neskôr, po vyjdení uvedeného čísla, preto sa žiada vrátiť aspoň niekoľkými stručnými informáciami o dvoch podujatiach venovaných tomuto jubileu.

prof. PhDr. Jána Sabola, DrSc. Nehovorilo sa v ňom však ešte nič o tom, ako si túto životnú zastávku jubilanta pripomenulo a uctilo jeho najbližšie (fakultné a univerzitné) i širšie (prešovské) „okolie“. Stalo sa tak totiž až o čosi neskôr, po vyjdení uvedeného čísla, preto sa žiada vrátiť aspoň niekoľkými stručnými informáciami o dvoch podujatiach venovaných tomuto jubileu.

23. februára 1999 sa v dobrom zdraví, plný elánu do ďalšej práce dožil významného životného jubilea 60 rokov prof. RNDr. Ivana Bernasovského, DrSc. Narodil sa v Martine. Pochádza z lekárskej rodiny. Maturoval v roku 1956 v Prešove. Po skončení štúdia na PF UK v Bratislave nastúpil do zamestnania na PF UPJŠ v Košiciach na Katedru všeobecnej biológie ako asistent. Po obhájení kandidátskej dizertačnej práce na tému „Spotreba komplementu kultúrou Paramecium caudatum a jej prognostický význam u choroby z ožiarenia“ získal vedeckú hodnosť CSc. V roku 1979 obhájil habilitačnú prácu „Séroantropologické štúdiu obyvatelov východoslovenského kraja“ na PF UK v Bratislave. V roku 1980 bol vymenovaný za docenta z vedného odboru biológie na Univerzite Complutense v Madride. V roku 1991 absolvoval prednáškové pobyty na Univerzite v Toríne a na Univerzite la Sapienza di Roma a v roku 1992 na Univerzite Libra de Bruxelles. Do roku 1998 pôsobil na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ v Košiciach, kde prednášal antropologické predmety. Od februára 1998 pôsobí ako profesor na Katedre biológie a ekológie FHPV v Prešove. Je členom viacerých našich i zahraničných vedeckých spoločností. Zastáva funkciu člena výboru Slovenskej biologickej spoločnosti SAV, Spoločnosti lekárskej genetiky a Slovenskej antropologickej spoločnosti SAV. Založil východoslovenskú pobočku Slovenskej antropologickej spoločnosti v Košiciach, ktorej je predsedom. Je členom Komisie pre doktorské dizertačné práce a predsedom Spoločnej odborevej komisie pre antropológiu so sídlom na FHPV PU. Je členom European Anthropological Association.

lov východoslovenského kraja“ na PF UK v Bratislave. V roku 1980 bol vymenovaný za docenta z vedného odboru biológie na Univerzite Complutense v Madride. V roku 1991 absolvoval prednáškové pobyty na Univerzite v Toríne a na Univerzite la Sapienza di Roma a v roku 1992 na Univerzite Libra de Bruxelles. Do roku 1998 pôsobil na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ v Košiciach, kde prednášal antropologické predmety. Od februára 1998 pôsobí ako profesor na Katedre biológie a ekológie FHPV v Prešove. Je členom viacerých našich i zahraničných vedeckých spoločností. Zastáva funkciu člena výboru Slovenskej biologickej spoločnosti SAV, Spoločnosti lekárskej genetiky a Slovenskej antropologickej spoločnosti SAV. Založil východoslovenskú pobočku Slovenskej antropologickej spoločnosti v Košiciach, ktorej je predsedom. Je členom Komisie pre doktorské dizertačné práce a predsedom Spoločnej odborevej komisie pre antropológiu so sídlom na FHPV PU. Je členom European Anthropological Association.

ho pobytu v Španielsku prednášal na Univerzite Complutense v Madride. V roku 1991 absolvoval prednáškové pobyty na Univerzite v Toríne a na Univerzite la Sapienza di Roma a v roku 1992 na Univerzite Libra de Bruxelles. Do roku 1998 pôsobil na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ v Košiciach, kde prednášal antropologické predmety. Od februára 1998 pôsobí ako profesor na Katedre biológie a ekológie FHPV v Prešove. Je členom viacerých našich i zahraničných vedeckých spoločností. Zastáva funkciu člena výboru Slovenskej biologickej spoločnosti SAV, Spoločnosti lekárskej genetiky a Slovenskej antropologickej spoločnosti SAV. Založil východoslovenskú pobočku Slovenskej antropologickej spoločnosti v Košiciach, ktorej je predsedom. Je členom Komisie pre doktorské dizertačné práce a predsedom Spoločnej odborevej komisie pre antropológiu so sídlom na FHPV PU. Je členom European Anthropological Association.

23. februára 1999 sa v dobrom zdraví, plný elánu do ďalšej práce dožil významného životného jubilea 60 rokov prof. RNDr. Ivana Bernasovského, DrSc. Narodil sa v Martine. Pochádza z lekárskej rodiny. Maturoval v roku 1956 v Prešove. Po skončení štúdia na PF UK v Bratislave nastúpil do zamestnania na PF UPJŠ v Košiciach na Katedru všeobecnej biológie ako asistent. Po obhájení kandidátskej dizertačnej práce na tému „Spotreba komplementu kultúrou Paramecium caudatum a jej prognostický význam u choroby z ožiarenia“ získal vedeckú hodnosť CSc. V roku 1979 obhájil habilitačnú prácu „Séroantropologické štúdiu obyvatelov východoslovenského kraja“ na PF UK v Bratislave. V roku 1980 bol vymenovaný za docenta z vedného odboru biológie na Univerzite Complutense v Madride. V roku 1991 absolvoval prednáškové pobyty na Univerzite v Toríne a na Univerzite la Sapienza di Roma a v roku 1992 na Univerzite Libra de Bruxelles. Do roku 1998 pôsobil na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ v Košiciach, kde prednášal antropologické predmety. Od februára 1998 pôsobí ako profesor na Katedre biológie a ekológie FHPV v Prešove. Je členom viacerých našich i zahraničných vedeckých spoločností. Zastáva funkciu člena výboru Slovenskej biologickej spoločnosti SAV, Spoločnosti lekárskej genetiky a Slovenskej antropologickej spoločnosti SAV. Založil východoslovenskú pobočku Slovenskej antropologickej spoločnosti v Košiciach, ktorej je predsedom. Je členom Komisie pre doktorské dizertačné práce a predsedom Spoločnej odborevej komisie pre antropológiu so sídlom na FHPV PU. Je členom European Anthropological Association.

ŽIVOTNÉ JUBILEUM Prof. RNDr. Ivana Bernasovského, DrSc.

ru Antropológia. V roku 1988 obhájil doktorskú dizertačnú prácu na tému Antropologické štúdiu východoslovenskej populácie so zameraním na etnické rozdiely u Cigánov. V roku 1991 po inauguračnom pokračovaní na LF MU Brno bol menovaný profesorom pre odbor Antropológia. Prof. Bernasovský pôsobil aj na vedeckých inštitúciách v zahraničí. V rokoch 1971-1972 pôsobil ako expert na Pasteurovom ústave v Tunise na základe dohody o vedecko-technickej výpomoci rozvojovým krajinám, kde viedol imunologické laboratórium. V roku 1987 počas svojho pobytu v Španielsku prednášal na Univerzite Complutense v Madride. V roku 1991 absolvoval prednáškové pobyty na Univerzite v Toríne a na Univerzite la Sapienza di Roma a v roku 1992 na Univerzite Libra de Bruxelles. Do roku 1998 pôsobil na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ v Košiciach, kde prednášal antropologické predmety. Od februára 1998 pôsobí ako profesor na Katedre biológie a ekológie FHPV v Prešove. Je členom viacerých našich i zahraničných vedeckých spoločností. Zastáva funkciu člena výboru Slovenskej biologickej spoločnosti SAV, Spoločnosti lekárskej genetiky a Slovenskej antropologickej spoločnosti SAV. Založil východoslovenskú pobočku Slovenskej antropologickej spoločnosti v Košiciach, ktorej je predsedom. Je členom Komisie pre doktorské dizertačné práce a predsedom Spoločnej odborevej komisie pre antropológiu so sídlom na FHPV PU. Je členom European Anthropological Association.

byty na Univerzite v Toríne a na Univerzite la Sapienza di Roma a v roku 1992 na Univerzite Libra de Bruxelles. Do roku 1998 pôsobil na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ v Košiciach, kde prednášal antropologické predmety. Od februára 1998 pôsobí ako profesor na Katedre biológie a ekológie FHPV v Prešove. Je členom viacerých našich i zahraničných vedeckých spoločností. Zastáva funkciu člena výboru Slovenskej biologickej spoločnosti SAV, Spoločnosti lekárskej genetiky a Slovenskej antropologickej spoločnosti SAV. Založil východoslovenskú pobočku Slovenskej antropologickej spoločnosti v Košiciach, ktorej je predsedom. Je členom Komisie pre doktorské dizertačné práce a predsedom Spoločnej odborevej komisie pre antropológiu so sídlom na FHPV PU. Je členom European Anthropological Association.

Zásluhou prof. Bernasovského bolo 19. januára 1999 pri Centre pre štúdiu etnických minorít na FHPV PU za prítomnosti ministra školstva Milana Ftáčnika a rektora PU Karola Feča otvorené laboratórium molekulárnej antropológie. Laboratórium vzniklo v rámci zahraničného projektu riešeného na základe objednávky ústredného orgánu štátnej správy „Štúdiu etnogenézy, somatických a zdravotných špecifik rómскеho etnika“, ktorého zodpovedným riešiteľom je prof. Bernasovský.

Do ďalších rokov prajeme nášmu jubilantovi veľa zdravia a úspechov v práci i osobnom živote.

RNDr. Ľudmila Mačurová, CSc. a kolektív Katedry biológie a ekológie FHPV PU

Keď som odchádzal z Prešova do Jeny, nevedel som, že východ Slovenska postihne počas môjho tamojšieho pobytu snehová kalamita, ktorej stopy budem vnímať aj po návrate. Dva týždne v Nemecku boli síce zimné, sem-tam padal sneh, ako to už vo februári býva, ale akosi len v rámci slušnosti, nijaké zvláštne problémy s tým nevznikli. Vlaky chodili načas, a tak som - už po kolký raz - pristal na západnej stanici, aby som sa na chvíľu zasa ponoril do života tohto univerzitného mesta.

Forschungsmagazin

der Friedrich-Schiller-Universität Jena

Geologie: Wenn Wasserdampf Vulkane wachsen läßt

Gentransfer: Ein natürlicher Prozeß wird beleuchtet.
Literaturbeziehungen: Wie Deutsche Paris wahrnahmen.
Werkstoffe: Neue Metalle für die Zähne

Vzťahy Slovenska s ALMA MATER JENENSIS majú, ako je známe, bohatú históriu súvisiacu najmä s alumniom, ktoré umožňovalo vtedajším hornouhorským kandidátom protestantskej teológie pobyt i štúdium. Ján Kollár, Pavol Jozef Šafárik, Ján Chalupka, Karol Kuzmány a iní navštevovali prednášky jenských profesorov a do vlasti si odniesli myšlienky, ktoré sa stali ideovou výzbrojou nášho národného obrodenia.

Na tieto kontakty sme nadviazali v 70. rokoch nášho storočia, keď Univerzita P. J. Šafárika uzavrela s Univerzitou Friedricha Schillera v Jene dohodu o spolupráci. Prešovskí študenti germanistiky chodievali do Jeny na jeden semester, konali sa vzájomné návštevy učiteľov, dovŕšili sa dve aspirantúry, ba vydali sme aj spoločný jazykovedný zborník. Najmä v oblasti germanistiky a anglistiky boli tieto kontakty veľmi čulé a často aj celkom neformálne. O tom svedčí napríklad i skutočnosť, že jenský anglista iniciovali zbierku na pamätnú tabuľu Jánovi Kollárovi, ktorú potom umiestnili na fare

Na skok v Jene

Ladislav ŠIMON

v Lobede (dnes už súčasť Jeny), kde sa Kollár okrem kazateľskej aktivity venoval i známosti so svojou neskoršou manželkou Friederikou Wilhelminou Schmidovou.

Po spoločenských premenách a zjednotení Nemecka na prelome 80. a 90. rokov sa tieto partnerské styky obnovili, pravda, už na novej základni a v novom duchu. Literárno-vedný inštitút Filozofickej fakulty jenskej univerzity sa kontaktoval s Katedrou germanistiky Filozofickej fakulty v Prešove, a tak vznikol projekt, na ktorom sa plnoprávne zúčastňovali aj jenský jazykovedci. Tento projekt finančne zabezpečuje Nemecká akademická výmenná služba (D.A.A.D.) v Bonne. Nedávno sa do projektu zapojila tiež Katedra nemeckého jazyka a literatúry Fakulty humanitných a prírodných vied.

Na tomto základe bolo možné vyslať spočiatku každoročne troch študentov germanistiky na jednosemestrové štúdium do Jeny, tamojší odborníci pravidelne prichádzali na prednáškové pobyty, zúčastňovali sa na vedeckých podujatiach, prešovskí germanisti absolvovali v Jene študijné pobyty a nemožno nespomenúť ani dotáciu prešovskej odbornej seminárnej knižnice a pomoc pri technickom vybavení katedry. Zvlášť treba pripomenúť rozsiahly knižný dar jenskej univerzitetnej knižnice.

V Jene som sa okrem iného prirodzene zaujímal o publikačné aktivity univerzity, ktoré sú pravdaže bohaté a na tomto mieste môžem spomenúť iba ich malú časť.

Podobne ako u nás vychádza i v Jene univerzitný časopis **Uni-Journal** s mesačnou periodicitou i s prítlačivou farebnou obálkou formátu A4 a v rozsahu 24 strán. Obsah sa dotýka predovšetkým informácií o vedeckých projektoch, no svoje miesto tu má i vedecká esej podobne ako správy, recenzie, profily, portréty, kultúra. Zvláštna príloha je venovaná podrobným správam o nástupných prednáškach nových profesorov. Z toho je zrejme, že najväčší dôraz sa kladie na vedecký život univerzity, pretože tento je rozhodujúci v konkurencii s inými vedecko-pedagogickými ustanovizňami.

Dvakrát do roka vychádza **Vedecký magazín (Forschungsmagazin) Univerzity F. Schillera** na 48 stranách (vydáva Spoločnosť priateľov a podporovateľov univerzity

a Základina Ernsta Abbeho). Tu nachádzame rozsiahlejšie a špeciálnejšie informácie o projektoch i výsledkoch vedeckého výskumu s bohatými farebnými ilustráciami.

Ján Kollár

Z bohatého obsahu vyberám rozhovor s germanistom - prof. Dr. Klausom Mangerom o plánovanom vedeckom projekte **Udalosť Weimar - Jena. Kultúra okolo roku 1800**. Len za prvé tri roky sa má do tohto projektu investovať 5,2 mil. mariek. Má to byť komplexný interdisciplinárny výskum, ktorý bude trvať dvadsiť rokov. Predmetom výskumu je jedinečný areál, v ktorom sa za krátky čas odohrali veľmi pozoruhodné procesy a udalosti. Ambíciou riešiteľov nie je len charakterizovať jednotlivé výkony a epochálne diela, ale najmä - na základe archívnych a iných materiálov - zistiť, aké tu bolo podhubie, za akých podmienok spomínané výkony a diela vznikli.

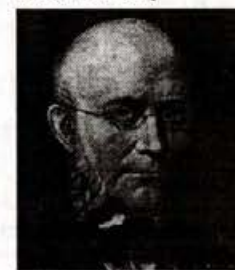

Pavol Jozef Šafárik

S profesorom Mangerom som sa o tomto projekte viackrát rozprával, napríklad aj o tom, ako by sa mohli doňho zapojiť pracovníci našej univerzity (v súvislosti s rakúsko-uhorským alumniom v Jene). Podľa autora projektu zatiaľ nie je presne známe, kto financoval v tomto období jenskú univerzitu a pod. Na výskume sa zúčastnia nielen predstavitelia spoločenských, ale aj prírodných vied.

O Weimare sa dnes veľa hovorí, pretože v roku 1999 je „hlavným mestom európskej kultúry“. Pri tejto príležitosti sa už niekoľko rokov predtým renovovalo i stavalo, mesto skrásnelo, očakávajú sa státisíce návštevníkov mnohých podujatí i muzeálneho fondu, na ktorý je Weimar mimoriadne bohatý. Veď tu žili klasici nemeckej literatúry Johann Wolfgang Goethe a Friedrich Schiller, v miestnom kostole kázal Johann Gottfried Herder, v dome pri parku strávil čas života skladateľ Franz Liszt, svoj život dožil v tomto meste filozof Friedrich Nietzsche, tu začala pôsobiť svetoznáma škola užitého ume-

Karol Kuzmány

Ján Chalúpka

nia BAUHAUS. A ako strašný kontrast - celkom neďaleko mesta sa nachádza bývalý koncentračný tábor Buchenwald. Všetko sú to témy o ktorých sa - a nielen v tomto roku - bude hovoriť.

denciách povojnového výtvarného umenia, keď sa problematizoval „klasický“ závesný obraz a presadili sa napríklad priestorové inštalácie a iné nezvyčajné techniky. V múzeu je príjemne teplo - na rozdiel od vonkajšieho sychravého počasia.

Preto unikám na ďalšiu reprezentatívnu výstavu „Cesty do Weimaru / Hľadanie harmónie umenia a politiky“. Tu sa dá z mnohých dokumentov, obrazov a projekcií dozvedieť o rozporuplných súvislostiach, ktoré sprevádzali dejiny Weimaru.

Už doma, v Prešove si skladám obrázky z jenského pobytu a preberám si prinesené kópie. Sneh sa roztopil. Johann Wolfgang Goethe bude mať slávne jubileum - 250. výročie od narodenia - až v lete, v auguste. A zďaleka sa nekončí projekt JENA - PREŠOV, vďaka ktorému som mohol do Jeny vycestovať.

Ladislav Šimon

MIMORIADNE ZHROMAŽDENIE AKADEMICKÉJ OBCE FF PU

Na základe uznesenia AS FF zvolal predseda AS FF Doc. PhDr. R. Dupkala, CSc., 29. marca 1999 o 14.15 h mimoriadne zhromaždenie Akademickkej obce FF za účelom informácie akademickkej obce FF o obsahu „Výzvy odborového zväzu školstva SR“, ktorá sa dotýka otázok financovania školstva v roku 1999.

V bode zhromaždenia privítal predseda AS FF učiteľov, študentov a zamestnancov FF ako aj hostí: predsedníčku Odborovej organizácie pri FF PhDr. Z. Buocovú, CSc. a za vedenie FF Doc. PhDr. J. Nižňikovú, CSc. Po oboznámení s obsahom „Výzvy“ nasledovala diskusia, v ktorej všetci diskutujúci rozhodne podporili obsah „Výzvy“ a poukázali na problematiku finanč-

nú situáciu školstva a postavenia vysokoškolského učiteľa. Podporili aj návrh, aby bol obsah „Výzvy“ doplnený o konkrétnejšie termíny, pretože niektoré vyjadrenia v nej sú veľmi všeobecné. V závere všetci prítomní jednomyseľne prijali rozhodnutie o podpore požiadaviek vysokých škôl na Slovensku.

PODPORILI VÝZVU

Na svojom pravidelnom zasadnutí sa zišiel 22. marca 1999 AS FF PU. Hlavnými bodmi programu bolo prerokovanie správy o hospodárení FF za rok 1998 a návrhu na overenie spôsobilosti uchádzačov o štúdium na FF v školskom roku 1999/2000. Správu o hospodárení FF za rok 1998 viedol dekan FF Prof. F. Mihina, CSc. a následne sa k nej vyjadrili aj členovia AS. Po diskusii bola správa jednomyseľne schválená bez pripomienok. Návrh na overovanie spôsobilosti uchádzačov o štúdium na FF viedla prodekan FF Doc. PhDr. J. Nižňiková, CSc. Aj tento návrh po diskusii bol schválený. Osobitným bodom rokovania AS FF bola koalícia nových členov AS, pretože 5 študenti členovia AS sa pre študijné povinnosti vzdali svojho členstva. Preto boli na ich miesto kooplovaní 5 noví členovia: Ľubica Borošová, ktorá v tajnom hlasovaní bola zvolená za podpredsedníčku AS FF, Lea Krémáriková, Richard Kravec, ktorý bol v tajných voľbách zvolený za člena Rady vysokých škôl Slovenska, Igor Reidovjan a Radoslav Štefančík. V bode rôznom podporil AS FF petíciu študenta FF a ďalších fakúlt PU za obnovenie železničného spojenia medzi Bratislavou a Prešovom. Ďalej si vypočul informáciu dekana FF PU Prof. PhDr. F. Mihinu, CSc. o stretnutí s vedením ministerstva školstva SR a oboznámil sa s výzvou Rady vysokých škôl Slovenska o proteste za prehodnotenie rozpočtu školstva na rok 1999. Na jeho základe a po diskusii sa AS FF jednomyseľne rozhodol podporiť túto výzvu petičnou akciou a zvolaním mimoriadneho zasadania Akademickkej obce FF na pondelok 29. marca 1999.

Zo zasadnutia Akademického senátu PU

V poradí 17. stretnutie senátorov univerzity sa uskutočnilo 1. marca t. r. a okrem potrebnej nadpolovičnej väčšiny členov AS (13, medzi nimi predseda AS prof. Birčák privítal aj jedného celkom nového - študenta PBF PU Igora Slaninku) sa na ňom zúčastnili aj niektorí univerzitní funkcionári - p. rektor, p. prorektor Pavelka a p. kvestor. Z prerokovaných bodov programu vyberáme aspoň tie najdôležitejšie údaje a závery.

Pri kontrole plnenia úloh a záverov z predchádzajúceho zasadnutia senát zozbieral na vedomie informáciu p. rektora, že sa pracuje na projekte Stratégia rozvoja PU (návrh riešenia otázok štruktúrnych zmien pripravujú dekan FF a FHPV PU). Pán rektor uviedol, že rektorát PU získal medzinárodný grant na riešenie problémov organizačnej štruktúry univerzity z pohľadu vstupu SR do EÚ (napríklad vzhľadom na to, že na univerzite pracuje až päť kateder pedagogiky, uvažuje sa o možnosti zriadenia jedného pracoviska, ktoré by zabezpečovalo výučbu pedagogiky na celej univerzite).

Po bohatej diskusii o predložených návrhoch na schválenie nových študijných odborov na univerzite AS schválil nové študijné odbory literárna veda (na FF), masmediálna komunikácia (FF), poľský jazyk (FF), ekológia (FHPV), sociálna a charitatívna služba (PBF), a to vo všetkých štyroch prípadoch s klauzulou, že s ohľadom na obmedzené možnosti Prešovskej univerzity nemôže splniť všetky finančné, personálne a priestorové nároky na realizáciu odborov. V záujme eliminácie opakujúcich sa nedostatkov v predkladaných návrhoch na zriadenie nových študijných odborov AS vyjadril súhlas s návrhom prorektora Pavelku na vypracovanie „vzorového“ návrhu slúžiaceho na tento účel.

V ďalšej časti svojho bohatého programu AS univerzity prerokoval a schválil predložené návrhy na zmeny v štatútoch troch fakúlt PU, a to FF, FHPV a PBF (ide najmä o zmeny súvisiace so zriadením vyššie uvedených nových študijných odborov, ale aj o odstránenie niektorých doterajších nepresností v štatútoch).

Akademický senát PU prerokoval (len prerokoval, lebo v tejto veci nemá právomoc schvaľovať) aj dva ďalšie materiály: a) Štatút a organizačný poriadok Ústavu národnostných štúdií a cudzích jazykov Prešovskej univerzity a b) Konceptia jazykovej prípravy učiteľov pre I. stupeň ZŠ na Pedagogickej fakulte a Ustave národnostných štúdií Prešovskej univerzity. V diskusii niektorí členovia AS (prof. Birčák, prof. Šefara, doc. Bartko a i.) mali pripomienky a otázky najmä k tomu, aké postavenie v organizačnej štruktúre PU bude mať zriaďovaný Ústav a ako je zabezpečená jeho činnosť po finančnej stránke. Pán rektor uviedol, že finančné prostriedky na činnosť Ústavu sú prislúbené a všetky organizačné otázky sa postupne doriešia. Vzhľadom na to, že AS uvedené materiály iba „prerokoval“, súhlasil s návrhom svojho predsedu, aby ich nepodpisoval.

V závere svojho programu si AS vypočul správu kvestora PU p. Ing. Gulu o čerpaní rozpočtu PU v roku 1998 a inovácii kritérií delenia rozpočtu na rok 1999 a informáciu prof. Šefaru ako zástupcu PU v Rade vysokých škôl SR o ostatnom zasadnutí tohto celoslovenského orgánu. (lo)

Pohľad na zasadnutie AS PU v čele predseda AS PU prof. J. Birčák, prvý z prava a rektor PU doc. Karol Feč

§ Právna poradňa §

PODMIENKY ÚČASTI SR NA PROGRAMOCH EURÓPSKEHO SPOLOČENSTVA V OBLASTI ODBORNEJ PRÍPRAVY MLÁDEŽE A VZDELÁVANIA

V čiastke 12 Zbierky zákonov Slovenskej republiky (13. 2.1999) je uverejnené Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR, že 3. marca 1998 bolo v Bruseli prijaté rozhodnutie č. 1/98 Asociačnej rady Pridruženie medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Slovenskou republikou na strane druhej. Ide o prijatie podmienok účasti SR na programoch Spoločenstva v oblasti odbornej prípravy mládeže a vzdelávania. V prílohe č. 1 sú prezentované podmienky týkajúce sa účasti SR na programoch LEONARDO DA VINCI, MLÁDEŽ PRE EURÓPU A SOCRATES. Príloha č. 2 obsahuje finančný príspevok SR na programe LEONARDA DA VINCI, SOCRATES A MLÁDEŽ PRE EURÓPU. Finančný príspevok SR bude pokrývať:

- dotácie alebo akúkoľvek inú finančnú podporu z programov pre účastníkov zo SR,
- finančnú podporu z programov na financovanie národných agentúr tam, kde to bude aplikovateľné,
- doplnkové administratívne náklady týkajúce sa manažmentu programov zo strany Komisie Európskych spoločenstiev, vyplývajúce z účasti SR.

Rozhodnutie nadobudlo platnosť 1. apríla 1998. Bližšie informácie možno získať aj na Oddelení pre zahraničné styky Dekanátu FHPV PU.

AKO SA UZNÁVA PRÁVOPLATNOSŤ CUDZÍCH ROZHODNUTÍ VO VECIACH MANŽELSKÝCH?

Najvyššiemu súdu SR prislúcha rozhodovať o uznávaní právoplatných cudzích rozhodnutí vo veciach manželských, ak aspoň jedným z účastníkov konania je občan, ktorý má štátne občianstvo Slovenskej republiky. Návrh na uznanie ta-

kéhoto cudzieho rozhodnutia môže podať popri účastníkoch každý, kto preukáže právny záujem, a v záujme spoločnosti aj generálny prokurátor SR. Uvedené rozhodnutia možno uznať len vtedy, ak skutkový základ bol zistený spôsobom v podstate vyhovujúcim príslušným ustanoveniam nášho práva (pozri § 67 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení zákona č. 158/1969 Zb., zákona č. 237/1992 Zb. a zákona č. 264/1992 Zb.).

NÁVRH NA VYLÚČENIE SUDCU Z KONANIA

Vo všeobecnosti platí, že sudca môže byť vylúčený buď z dôvodu pochybnosti o jeho nezaujatosti (pre pomer k veci, účastníkom alebo k ich zástupcom), alebo ak rozhodoval alebo spolurozhodoval vec v inštančnom postupe.

Z uvedených dôvodov možno požadovať vylúčenie sudcu z povolania, prísediaceho, aj sudcu dožiadaného súdu.

Z dôvodu pochybnosti o nezaujatosti možno požadovať aj vylúčenie zapisovateľa, iného zamestnanca súdu (napr. súdneho tajomníka), znalca, tlmočníka a notára ako súdneho komisára (§ 17 Občianskeho súdneho poriadku), ako aj exekútora (§ 30 Exekučného poriadku).

V návrhu na vylúčenie treba uviesť vždy konkrétne skutočnosti, ktoré vzbudzujú pochybnosti o nezaujatosti osoby, vylúčenie ktorej sa požaduje (pozri aj § 14 a nasledujúce paragrafy Občianskeho súdneho poriadku).

ZA SÚSTAVNÚ PRÍPRAVU OBČANA NA POVOLANIE SA NEPOVAŽUJE DOBA, PO KTORÚ SA ŠTÚDIUM PRERUŠILO

V intenciách príslušných ustanovení zákona o zamestnanosti (zák. č. 387/1996 Z.z. v znení neskorších zmien a doplnení) za sústavnú prípravu na povolanie sa považuje štúdium na stredných a vysokých školách s výnimkou kombinovaného štúdia a štúdia popri zamestnaní. Ďalej za sústavnú prípravu občana na povolanie sa považuje aj do-

ba od skončenia výučby v jednom školskom roku do začiatku nasledujúceho školského roku, ak občan pokračuje bez prerušenia v ďalšom štúdiu; iné štúdium alebo výučba, ak sú rozsahom a úrovňou postavené na úroveň štúdia na stredných školách a vysokých školách v rámci jednotnej sústavy vzdelávacích programov schválenej Ministerstvom školstva SR.

Akcentujeme, že za sústavnú prípravu občana na povolanie sa považujú aj opakované ročníky štúdia. Za sústavnú prípravu občana na povolanie sa ale nepovažuje doba, po ktorú sa štúdium prerušilo.

PODĽA ZÁKONA ČÍSLO 152/1998 Z.z. O SŤAŽNOSTIACH ZA SŤAŽNOSŤ SA NEPOVAŽUJE

Podľa citovaného zákona, účinného od 1. júna 1998, za sťažnosť sa nepovažuje podanie 1) fyzickej alebo právnickej osoby poslané orgánu verejnej správy ako dopyt, ktorým sa nedomáha ochrany svojich práv, 2) orgánu verejnej správy, v ktorom upozorňuje na nesprávnu činnosť iného orgánu verejnej správy, 3) ktorého vybavovanie je upravené osobitným predpisom, napr. zákonom č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestným poriadkom) v znení neskorších predpisov, zákonom číslo 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov SR, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov, § 49 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov, zákonom č. 314/1996 Z.z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov, 4) proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy vydanému v správnom konaní, ak je zrejme, že podanie možno vybaviť v správnom konaní. Toto podanie však zašle orgán verejnej správy bezodkladne sťažovateľovi s poučením a ak ide o neprávoplatné rozhodnutie, aj orgánu príslušnému na rozhodnutie o opravnom prostriedku. Ak časť podania spĺňa náležitosti podľa zákona o sťažnostiach, vybaví sa táto časť ako sťažnosť.

Orgán verejnej správy, ktorému bolo doručené podanie označené ako sťažnosť, a toto podanie podľa spomínaného textu pod bodom 1. až 3. nie je sťažnosťou, je povinný ho do piatich dní vrátiť s uvedením dôvodu tomu, kto ho podal.

DEKLARÁCIA PRÁV DIEŤAŤA BOLA 20. NOVEMBRA 1959 VYHLÁSENÁ ORGANIZÁCIOU SPOJENÝCH NÁRODOV

Obsahuje: právo na rovnosť bez rozdielu rasy, náboženstva, pôvodu a postavenia; právo na zdravý duševný a telesný rozvoj; právo na meno a štátnu príslušnosť; právo na výživu, bývanie a zdravotnícke služby; právo na zvláštnu opateru pri telesnom a duševnom alebo sociálnom postihnutí; právo na lásku, porozumenie a starostlivosť; právo na bezplatné vzdelávanie, hru a zotavenie; právo na prednostnú ochranu a pomoc; právo na ochranu pred zanedbávaním, krutosťou a využívaním; právo na ochranu pred diskrimináciou a na výchovu v duchu znášanlivosti, mieru a bratstva.

Určenie mena maloletému dieťaťu

Meno osoby, ktorá sa narodila na území Slovenskej republiky, sa určuje dohodou rodičov. Ak druhý rodič nie je známy, meno takejto osoby sa určuje vyhlásením jedného z rodičov (§ 1 zák. č. 300/1993 Z.z. o mene a priezvisku, v znení zákona č. 154/1994 Z.z.).

Ak sa rodičia nedohodnú o mene dieťaťa, alebo ak žiadny z rodičov nie je známy, určí meno súd (§ 38 ods. 3 Zákona o rodine).

Miestne príslušným na konanie o uvedenom návrhu je súd, v obvode ktorého má maloletý svoje bydlisko (§ 88 ods. 1, písm. c) Občianskeho súdneho poriadku).

Určenie priezviska maloletému dieťaťu

Ak ide o dieťa, ktorého rodičia nemajú spoločné priezvisko, nie sú zosobašení a ani sa nedohodli o priezvisku dieťaťa, prípadne ak nie je známy ani jeden z rodičov, určí priezvisko súd. Ak nie je známy otec dieťaťa, zapisuje sa do matriky priezvisko matky, ktoré má v čase narodenia dieťaťa (pozri § 38 ods. 3 Zákona o rodine, § 4 zák. č. 300/1993 Z.z. o mene a priezvisku v znení zákona č. 154/1994 Z.z., § 23 vyhl. č. 302/1994 Z.z.).

Nariadenie ústavnej výchovy maloletému dieťaťu

Ústavnú výchovu môže súd nariadiť iba maloletému, ak:

- je jeho výchova vážne ohrozená, alebo
- vážne narušená, alebo
- ak z iných dôvodov nemôžu rodičia výchovu dieťaťa zabezpečiť.

Po dosiahnutí plnoletosti môže súd z dôležitých dôvodov predĺžiť ústavnú výchovu až na jeden rok.

Ak sa zmenia pomery, možno rozsudok o obmedzení rodičovských práv zmeniť (pozri § 45 ods. 3 Zákona o rodine, § 163 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku).

Doc. JUDr. Ján Roháč, CSc.
Mgr. Eva Kušnírová

ROZHODNUTIE DEKANA FHPV PU PRINÁŠA ÚŽITOK PREDOVŠETKÝM ČLENOM AKADEMICKEJ OBCE

Doc. Ing. Peter Kuzmišín, CSc. krátko po zvolení za dekana FHPV PU rozhodol o zriadení PRÁVNEJ PORADNE. Jej hlavným poslaním je bezplatne poskytovať právne poradenstvo tým členom akademickej obce, ktorí to potrebujú.

Doterajšie výsledky Právnej poradne potvrdzujú, že rozhodnutie dekana bolo

prínosom nielen pre mnohých členov akademickej obce FHPV PU, ale aj pre viacerých členov akademickej obce iných fakúlt Prešovskej univerzity. Konkrétne: Za obdobie od 1. 9. 1997 do 15. 3. 1999 bolo uskutočnených 169 porád z rozličných odvetví nášho platného právneho systému. Najviac porád sa týkalo pracovného práva a vysokoškolských predpisov (75). Ďalej to boli porady z rodinného práva (30), občianskeho práva a dedičského práva (29) a z obchodného práva (21). Ostatné sa týkali trestného zákonodarstva vrátane zákona o priestupkoch a petičného práva. Nie je tu však zahrnutá právna pomoc poskytovaná riadiacim subjektom fakulty a právne poradenstvo pre študentov všeobecného základu.

Niektoré prípady, resp. ich časti boli vo všeobecnej forme publikované v rubrike PRÁVNA PORADNA periodika akademickej obce Prešovskej univerzity.

Doc. JUDr. Ján Roháč, CSc.

PRESUN SPRÁVY UNIVERZITNÝCH SERVEROV

Začiatkom marca 1999 došlo k presunu správy univerzitných serverov saris a dubnik z CVT FHPV na oddelenie informatiky Rektorátu PU. Presun serverov predstavuje prvú etapu budovania nového sieťového a informačného centra univerzity. Presunom sa nemení rozsah služieb poskytovaných týmto pracoviskom. Na základe koncepcie rozvoja sieťového centra univerzity je zámerom postupne rozširovať činnosti a služby súvisiace s budovaním a prevádzkou nového informačného systému PU. Nevyhnutnou podmienkou na rozvoj týchto aktivít však bude postupné priestorové a personálne dobudovanie oddelenia informatiky R PU najmä vo VŠA.

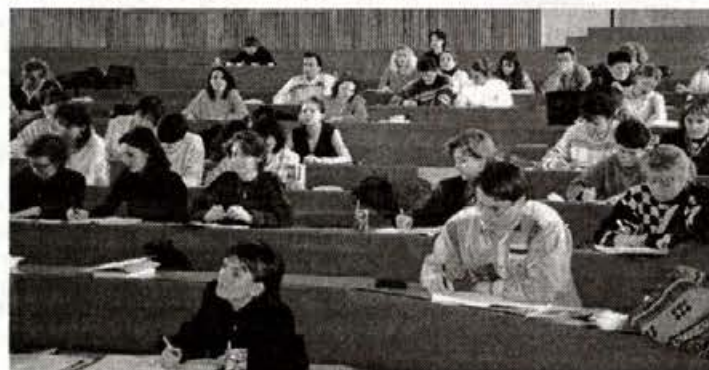
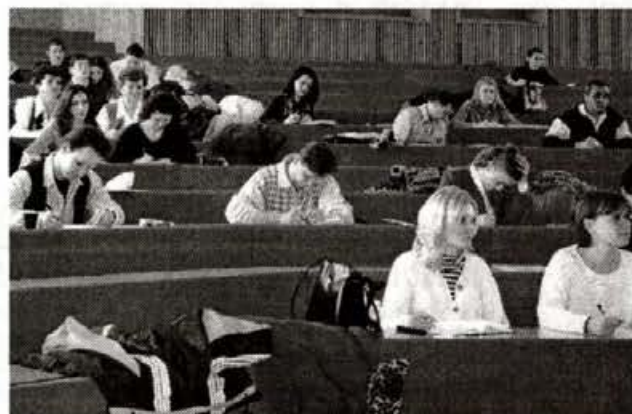
Na zlepšenie informovanosti používateľov siete PU budú všetky informácie, ktoré sa týkajú činnosti sieťového centra (pravidlá zavádzania schránok, plánované odstávky serverov, technické noviny, zastupovanie a pod.), včas zverejňované týmito formami:

a) vyvesením oznamu na dverách správcu serverov (Ing. Juraj Hílovský, dočasne v miestnosti č. 168 - priestory LVT FF)

b) zverejnením v textovej správe, ktorá sa zobrazuje pri prihlásení cez telnet na server saris

c) zverejnením na rektorátom www serveri (URL adresa: <http://www.rekt.unipo.sk>) v časti „Oddelenie informatiky“.

Inf. Vladimír Pisarský
vedúci odd. informatiky R PU

Prednáška PhDr. Lubi-ce Gáborovej, CSc., z Katedry psychológie FHPV PU pre študentov bakalárskeho rozširujúceho štúdia inštruktorov odbornej výučby, I. ročník z predmetu výcviková psychológia na tému Vývin sebaupravenia osobnosti.

Výchovné možnosti rodiny a školy

Naša spoločnosť sa nachádza v transformácii, ktorá je spojená s hlbokými ekonomickými, sociálnymi i politickými zmenami, ktorých stresujúce účinky dopadajú na jednotlivca i rodinu. V živote jednotlivca i spoločnosti sa objavujú neurčitosti rôzneho druhu, pričom rast nejednoznačnosti, ambivalentnosti, je znakom našej doby. Táto situácia sa potom premieta aj do hodnotovej neistoty a protikladnosti našich postojov. Človek sa musí naučiť žiť s touto neurčitostou a v mnohom mu práve rodina môže pomôcť prekonať krízové stavy a hraničné situácie, ktoré z uvedených faktov plynú, ako aj pôsobiť preventívne proti rôznym ohrozeniam, vrátane drogovej závislosti.

V súčasnosti, keď sú ľudia, zvlášť mladí, vystavení tlaku komerčnej kultúry, ktorá je charakterizovaná násilím, agresivitou, ľúbivosťou, nedostatkom duchovných hodnôt (napr. súčasná fil-

ktoré môžu významnou mierou ovplyvniť výchovu jedincov schopných vedome odmietnuť ponuku drog.

Pre fakulty, ktoré v rámci univerzitného štúdia pripravujú budúcich učiteľov, z NPBPD vyplýva potom imperatív zahrnúť do štúdia špeciálne vzdelávanie v oblasti prevencie drogových závislostí, tak aby boli študenti lepšie pripravení na učiteľskú prax. Na Katedre spoločenských vied FHPV PU v odbore ON a EV v rámci právnych predmetov, sociológie, etických predmetov, didaktiky ON a EV, predmetu výchova k manželstvu a rodičovstvu sme tento príkaz akceptovali a tento program zaradili do výučby. Aj v rámci ročníkových prác, ŠVOUČ, diplomových prác, rekvalifikačných a rigorózných prác sa niektorí študenti a učitelia venujú tejto problematike, zisťujú postoje a názory žiakov a študentov SŠ a VŠ, uskutočňujú sa sociologické výskumy mapujúce situáciu na Východnom Slovensku.

Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) napokon ustálila doposiaľ platnú a súčasne najpoužívanejšiu definíciu drogy:

Droga je akákoľvek prírodná, alebo syntetická látka, ktorá po vstupe do živého organizmu je schopná pozmeniť jednu, alebo viac jeho funkcií, pôsobí priamo, alebo nepriamo na centrálny nervový systém a môže mať priznané postavenie lieku.

AKÝ JE TYPICKÝ PRIEBEH UŽÍVANIA DROGY?

Vo všeobecnosti sa uvádzajú 4 štádia užívania drog:

1. SKÚŠANIE, alebo experimentovanie, zvedavosť, spoločenské okolnosti, módnosť, snaha vyniknúť.

2. KONTROLOVANÉ UŽÍVANIE - ví-

v prevencii drogových závislostí

mová produkcia - akčné filmy, videoprodukcia, pornofilmy, vplyv reklamy, ktorá vyzýva k nekonečnému konzumu a pod.). V tejto situácii sú veľmi dôležité pevné normatívy a mravné imperatívy osvojené v rodine, ktoré sú vnútorné prijaté človekom a tvoria základ jeho životnej orientácie, pričom akceptujú potreby trvale udržateľného rozvoja na Zemi a potreby kultivovaného spoluzitá. Len tí ľudia, ktorí dokážu odolať tlaku komerčnej kultúry, vplyvom konzumného životného štýlu, ľúbivej reklame, majú nádej posilňovať odmietavé postoje voči prijímaniu drog v akejkoľvek podobe a žiť zdravým životným štýlom. K tomu patrí aj výcvik schopností - ako vedieť odmietnuť a vedieť prijať odmietnutie, vyjadriť svoje potreby a pocity, vedieť ovládať svoje pocity, vedieť riešiť konflikty, vedieť zniesť napätie, poznať zmysel vlastného života a vedieť sa s ním stotožniť, zoznámiť sa so životným prostredím, v ktorom sa žije s rešpektom a oceňovaním hodnôt a v ktorom sa neráta len výkon, čo už patrí medzi úlohy školy.

V rezorte školstva bola prijatá koncepcia prevencie drogových závislostí v roku 1995. Národná rada SR prijala uznesením č. 230 zo dňa 14. 11. 1995 **Národný program boja proti drogám** a uložila vláde rozpracovať tento program na podmienky jednotlivých rezortov a zabezpečiť jeho finančné krytie. Od 1.10. 1994 platí v SR novelizácia zákona trestného činu nedovoleného výroby a držania omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov, podľa, ktorého sa trestá držanie akéhokoľvek množstva drogy. Program má 6 bodov, pričom akcentuje význam rozvíjania pozitívne orientovaných aktivít v oblasti záujmovej činnosti a voľného času žiakov a študentov, ako aj pôsobenie detských a mládežníckych združení a organizácií,

Výsledky sú sľubné. Naši absolventi s prehľadom a vyzbrojení patričnými vedomosťami naplňujú v praxi nielen program primárnej prevencie - keď ešte žiaci nie sú zasiahnutí drogami, ale pôsobia aj v oblasti kontaktných pracovníkov systému špeciálnych programov. Ďalšie informácie z tejto oblasti je možné získať na KSV FHPV PU.

PhDr. Helena Melkusová, CSc.
KSV FHPV PU

ČO JE DROGA?

Slovo „DROGA“ má z jazykového hľadiska pôvod v anglickom pomenovaní liečiv, eventuálne jedov „DRUGS“. Napriek tomuto pôvodnému farmaceutickému pomenovaniu sa tento pojem zo súčasného spoločenského pohľadu stále častejšie používa vo vzťahu k užítiu okruhu látok, ktoré vykazujú spoločné negatívne vlastnosti a vplyvy na živý organizmus.

kendové (rekreačné) užívanie, frekvencia užívania začína byť pravidelná, aj keď je stále nízka. Konzument má pocit, že droga mu pomáha a že by nemal problém prestať. Začína psychická závislosť, hoci si ju človek neprípúšťa.

3. NÁVYK - problémy, frekvencia i dávky sa zvyšujú, začínajú negatívne účinky a problémy v škole, práci alebo rodine. Navonok sa užívateľ stále môže javiť v pohode, vo vnútri už uvažuje, či by nemal prestať, ale vlastné pokusy skončiť končia niekoľkodňovými pauzami a abstákmami. Postupná strata všetkých záujmov a spoločenská izolácia.

4. ZÁVISLOSŤ - užívateľ si uvedomuje, že droga mu spôsobuje vážne zdravotné, psychické, sociálne, finančné a iné problémy, ale má pocit, že to nedokáže ukončiť. Všetko okrem drogy stratilo význam i zmysel a tak vyzerať aj činy. Nie je to už človek, akého ste poznali predtým. Je vôbec zodpovedný za svoje činy? Ak mu nikto nepomôže, prežíva ako troska.

NIEKOĽKO POSTREHOV K SÚČASNEJ SITUÁCII NA NAŠEJ DROGOVEJ SCÉNE

1. Slovensko sa zmenilo z pôvodne prekladiskovej a tranzitnej krajiny na krajinu s vlastným trhom odberateľov drog.
2. Dochádza k rozšíreniu palety užívaných drog a typov drogových závislostí. Narastá najmä počet heroínovo závislých, v ponuke sú aj marihuana, extáza, pervitín, hašiš, kokain, LSD a mnohé iné.
3. Okrem ilegálneho prisunu drog zo zahraničia silne snaha o domácu výrobu drog (pestovanie konope - marihuany, hašiša, domáca výroba pervitínu, veľkovýroba drog v moderných ilegálnych laboratóriách...)
4. Prudko narastá počet osôb, najmä mladšieho veku, ktorí už prišli do kontaktu s drogou.
5. Nárast kriminality spojenej s užívaním a distribúciou drog.
6. Veková hranica detí a mládeže užívajúcich drogu sa znižuje. Sú známe už prípady 8-ročných detí závislých od tvrdých drog. Vekový priemer závislých je približne 19 rokov, preukázal sa prvotný kontakt s nealkoholovými drogami už vo veku okolo 15 rokov.
7. Nárast zdravotných problémov a úmrtí súvisiacich s užívaním drogy (predávkovanie, zdravotné komplikácie spôsobené dlhodobým užívaním drog, samovraždy).
8. Narastá počet tzv. kombinovaných závislostí.
9. Šírenie drog z väčších mestských aglomerácií do menších miest a na vidiek.
10. Drogy prestali byť doménu tzv. nižších spoločenských vrstiev, eventuálne vrstiev s nižším vzdelaním. Medzi závislými sa nachádzajú aj mladí ľudia zo solventných pomerov, s vyšším vzdelaním, ako aj z relatívne usporiadaných rodín.
11. Ešte stále pretrvávajú najmä v rodinách nezdravé tabuizovanie tohto problému. Pretrvávajú aj mylné názory rodičov: môjmu dieťaťu sa to nemôže stať.

S PhDr. Nadeždou Krajčovou, CSc. GARANTKOU

O BAKALÁRSKOM ŠTÚDIU

Jednou z najnovších aktivít FHPV PU je otvorenie bakalárskeho štúdia - vychovávateľstvo v Dubnici nad Váhom.

Naozaj môžem potvrdiť, že v prvých dňoch nového roka sme túto formu diaľkového štúdia otvorili. Je prirodzené, že tomu predchádzala doba príprav zabezpečenia tohto projektu, dohôd podmienok materiálnych i personálnych. Až potom sme urobili prijímacie pohovory a v súčasnosti už študuje 60 študentov tejto formy bakalárskeho štúdia v meste Dubnica.

Ako dlho trvá štúdium a aký spôsob realizácie ste zvolili?

Učebný plán bakalárskeho štúdia v Dubnici je samozrejme totožný s tým, ktorý prebieha v Prešove.

Dohoda bola podpísaná tak, že učiteľia, ktorí učia na uvedenej forme štúdia budú dochádzať do Dubnice, kde v budove robotníckeho hotela prebiehajú konzultácie vždy v piatok a v sobotu, v miestnosti špeciálne vyhradenej na tieto účely.

Nie je to komplikované pre učiteľov zabezpečujúcich túto formu štúdia?

Samozrejme bolo by jednoduchšie učiť tu v našich podmienkach, ale bolo by to zrejme finančne náročnejšie ako by títo študenti mali cestovať do Prešova. Určitý problém vidím aj v tom, že na pôde našej fakulty prebieha súčasne niekoľko foriem diaľkového štúdia, na ktorom majú veľký podiel práve učiteľia katedri pedagogiky a psychológie. To sú v najväčšej miere učiteľia zabezpečujúci výučbu v Dubnici. Napriek tomu pri dobrej organizácii práce sa to dá zvládnuť.

V súčasnosti neustále vzrastá záujem o vysokoškolské štúdium, tak denné ako aj diaľkové. V čom vidíte hlavný dôvod záujmu o vzdelávanie?

Tých dôvodov je určite viac. Každý z nich by potreboval možno samostatný priestor na vysvetlenie. Myslím si však, že ide hlavne o tieto dva: nevyhnutná potreba kvalifikácie a umiestnenia na trhu práce a ten druhý je možno snaha jednotlivca o prežitie doby nezamestnanosti - doby hľadania uplatnenia v spoločnosti. Teda proces vzdelávania ako výraz aktívnej politiky voči nezamestnanosti.

Pripravujete i ďalšie podobné projekty mimo pôdu našej univerzity?

Neviem či neprezrádzam niečo, čo nie je ešte úplne prirodzené. Bakalárske štúdium by sa malo otvoriť v ďalších dvoch mestách a garantom by mala byť opäť naša fakulta. Pri všetkej náročnosti, ktorá z toho vyplýva musím konštatovať, že máme zo záujmu o toto štúdium radosť. Mnohí z nás si možno neuvedomujú jedinečnosť tejto „chvilky“. Doba v ktorej žijeme, náročná a rozporuplná nám dáva šancu pripravovať mladých ľudí, ktorí budú aktívne zasahovať do spoločenského života v treťom tisícročí. Preto je dobre ak okrem iného budú odborne a ľudský na prácu s mládežou pripravení.

Za rozhovor poďakoval: M. RUSINKO

Na KRJaL FHPV PU v minulom roku sa vedecky predstavil PhDr. Andrej Antošák, CSc., monografickou prácou Sociokultúrna interpretácia románov M. Šolochova (Tichý Don, Rozoraná celina, ktorú vydalo nakladateľstvo ManaCon v Prešove. Už samotný názov monografie hovorí, že ide o „nový pohľad nielen na Šolochova, ale na celú ruskú literatúru 20. rokov, ako aj na literatúru ako takú“ (Andrej Červeňák). Popredný český literárny teoretik Ivo Pospíšil uvádza, že táto metóda, „ktorej ste zvolili, je zaujímavá, vracia sa v niečom ke kultúrne historickým a sociologickým paradigmatům, ale je modernejší a pruháva kruh textové

Nové o Michailovi Šolochovi

analýzy“. Autor vychádza zo „široko koncipovaných charakteristík zvláštnosti ruského života (individuálneho i spoločenského...“ (kapitoly Sociokultúrna pohľad na dejinný vývoj Ruska, Rusko a kozáctvo, Šolochov a kozáci, Juraj Bača) a dokazuje, že „spisovateľův dramatický obraz období revoluce, občanské války, kolektivizace na kozáckem Donu není potvrzením marxistické teorie třídního boje“ (J. Vávra). Analogicky sa to vzťahuje aj na protagonistu románu Tichý Don Grigorija Melechova, ktorý na základe precízne vybraných umeleckých textov je charakterizovaný nie ako „kolísavý stredný roľník“, ale ako veľký, zložitý, tragický ľudský charakter, ktorému patrí ako takému skutočne významné miesto vo svetovej literatúre.

Hodnota monografie spočíva v tom, že svojím dielom prispieva k narušeniu ustálených mýtov, k rozbitiu utkvých predstáv a kliše o známom, populárnom autorovi, núti k novému prečítaniu jeho diela a k novému zamysleniu sa nad ním. A to nie je rozhodne málo.

Študenti 3. ročníka odboru ruský jazyk FHPV PU odcestovali 1. 4. 1999 na dvojmesačnú stáž do Moskvy na Inštitút ruského jazyka A. S. Puškina. Pokračujú tak v

Jazyková stáž v Moskve

dlhoročnej tradícii študentov ruštinárov ešte z bývalého obdobia, kedy všetci študenti tohto odboru mali možnosť

polročnej stáže - v ruskom prostredí. Aj terajší študenti vyšších ročníkov jednoznačne potvrdzujú, že je to veľmi vhodná forma zdokonaľovania sa v cudzom jazyku. V zmenených podmienkach dvojmesačná stáž prebieha na základe medzištátnej zmluvy medzi vládami Ruska a Slovenska. Podstatnú časť výdavkov študentom hradí štát.

Viacerí študenti sa po absolvovaní stáže vracajú do Ruska, kde si pripravujú diplomové práce a prehĺbujú svoje odborné filologické vzdelanie.

Koncom marca t.r. odcestovala do Ruska skupina 20. študentov - ruštinárov z Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity. Do konca mája budú na stáži v Inštitúte ruského jazyka a literatúry A.S.Puškina v Moskve. K 17. študentom 3. ročníka sa pridali dvaja zo štvrtého a jedna z 5. ročníka. Záujemcov o pobyt v Rusku je omnoho viac, než dovoľujú predpisy a finančné prostriedky. Svedčí to o skutočnosti, že Rusko a Moskva za krátky čas, ktorý tam strávia, im stihnú prirásť k srdcu. Okrem kvalitných prednášok a seminárov majú naši poslucháči možnosť pobudnúť v jazykovom prostredí, študovať vo svetoznámých moskovských knižniciach, navštevovať známe divadlá. Vieme, že mnohým zo stážistov dvojmesačný pobyt nestačí, cestujú do Moskvy za vlastné, aby si predĺžili jej akademickú i neakademickú atmosféru.

Želáme im šťastnú cestu, pobyt a návrat.

J. Sipko

- MS -

Študenti 3. ročníka odboru ruský jazyk FHPV PU, ktorí odcestovali na jazykovú stáž do Moskvy.

VEĽMI SI CENÍM, ŽE MÁM MOŽNOSŤ

Meno: **Walter Renfree**

Bydlisko: Redding, California USA

Vzdelanie: Cornell Univerzita, Ithaca New York, USA (Bakalár vied, odbor obchodný manažment)
Ženevská Univerzita Ženeva, Švajčiarsko (Centrálne a východoeurópske štúdie)

Na Rektoráte Prešovskej univerzity pracuje americký lektor Walter Renfree na oddelení pre zahraničné vzťahy. Redakcia nášho časopisu ho požiadala, aby nám v stručnosti priblížil svoj doterajší pobyt, ako sa dostal na prešovskú univerzitu a čím sa v súčasnosti na tomto oddelení zaoberá. Hľa, tu je jeho odpoveď.

PRIAMEHO KONTAKTU SO ŠTUDENTAMI

- Na Slovensko som pricestoval 1. júna 1998 ako dobrovoľník Amerických mierových zborov. V lete som tri mesiace žil v slovenskej rodine v Chynoranech, blízko Topoľčan, a študoval slovenský jazyk a kultúru. V polovici júla som sa dozvedel, že moje pôsobisko bude v Prešove. Veľmi ma to potešilo, pretože sa mi Východné Slovensko páči. Do Prešova som sa presťahoval 26. augusta pripravený na môj dvojitý pobyt.

- Pracujem na Rektoráte PU na novom oddelení pre zahraničné vzťahy. Naším cieľom je podporovať väčšiu spoluprácu medzi našou univerzitou a inými inštitúciami zo zahraničia, ako aj na Slovensku. Spolu s mojou kolegyňou Zuzanou Terayovou sme práve ukončili prácu na prihláškach na niektoré projekty Európskej Únie. Jedným z veľmi zaujímavých nových projektov EU je projekt Sokrates/Erasmus. Je to mobilitný projekt študentov a akademických pracovníkov a umožňuje väčšiu výmenu medzi európskymi partnermi. Snažíme sa tiež o rozšírenie siete našich partnerov. Pracovali sme aj na dvoch väčších prihláškach do programu Tempus. Už na jeseň tohto roku sa dozvieme, či sme boli úspešní. V súčasnosti sú v plnom prúde práce na programe Leonardo da Vinci, ktorý je zameraný na neakademické (teda nie s cieľom štúdia) výmeny a pobyty študentov a učiteľov v celej Európe.

- Som aj lektorom na Filozofickej fakulte PU. Učím

približne 8 hodín týždenne, a to Business English a hodiny anglickej konverzácie. Veľmi si cením, že mám možnosť priameho kontaktu so študentmi. V spolupráci s niekoľkými študentmi rozbiehame v súčasnosti na univerzite projekt, ktorý sa volá „Odysea myslenia“. Školský program „Odysea myslenia“ podporuje kreatívne myslenie a schopnosti riešenia problémov medzi participujúcimi študentmi od škôlky po univerzitu. Program zahŕňa každoročné súťaže na miestnej, ale aj medzinárodnej úrovni. Študenti riešia problémy z mnohých oblastí, od budovania mechanických strojov až po vlastnú interpretáciu terárnych klasikov. Cez riešenie problémov získajú študenti dlhodobé schopnosti, ako napr. organizácia

Walter Renfree

projektov, spoluprácu s ďalšími ako tím, hodnotenie, rozhodovanie a tvorbu riešení, ako aj budovanie sebavedomia na základe vlastných skúseností. Asociácia programu Odysea myslenia vytvára aktivity, pomocou ktorých budú tieto schopnosti integrované do bežného učebného programu.

- Môžem povedať, že PU ako mladá univerzita už urobila mnoho pozitívneho v oblasti organizácie. Na druhej strane si myslím, že najviac priestoru na zlepšenie je ešte stále v oblasti koordinácie a spoločnej práce na všetkých úrovniach univerzity. Toto je jedna z vecí, ktoré sa snaží naše oddelenie zahraničných vzťahov dosiahnuť transparentnosťou a budovaním pozitívnych vzťahov so študentmi, ale aj ostatnými pracovníkmi univerzity. Verím, že v budúcnosti budú jednotlivé fakulty viac spolupracovať a takto prispievať k zlepšeniu štúdia študentov. Jednou z oblastí, v ktorej by konkrétne mohlo dôjsť k zlepšeniu, je ponuka služieb pre študentov. Patrí to medzi priority univerzity, no napriek tomu si myslím, že sa v tejto oblasti môže urobiť viac.

- Na záver by som chcel povedať, že každý, kto sa zaujíma o americkú kultúru alebo naše oddelenie nech neváha a kontaktuje sa na mňa. Teším sa na stretnutie. -mr-

Životné jubileum

Jeho Svätosti Alexeja II., patriarchu moskovského a celej Rusi, nášho doktora honoris causa

Keď si zaspomíname, v júni 1996 v aule Univerzity P.J. Šafárika v Košiciach bol Jeho Svätosti Alexeji II., moskovskému patriarchovi a celej Rusi udelený ešte v bývalej UPJŠ čestný doktorát honoris causa. Ako kňaz a odborný asistent na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity som bol Posvätnou synodou pravoslávnej Cirkvi v českých krajinách a na Slovensku určený za predstaviteľa našej Cirkvi pri chráme sv. Nikolaja v Kotelnikách v Moskve. Pri tejto príležitosti mal som česť stretnúť sa s Jeho Svätosťou a osobne ho pozdraviť. V dňoch 17.- 18.2.1999 sa uskutočnili slávnostné bohoslužby v katedrálnom chráme v Moskve. V týchto dňoch Jeho Svätosť, patriarcha moskovský a celej Rusi, Alexej II. sa dožíva významného životného jubileja - 70 rokov a modlitebne si pripomína deň svojho anjela (meniny).

Na slávnostnej bohoslužbe v Bohojavenskom katedrálnom chráme v Moskve sa zúčastnilo 100 biskupov a ďalší predstavitelia pravoslávnych Cirkvi z Carihradu, Bulharska, USA, Čiech a Slovenska.

Pri tejto príležitosti žiada sa nám, ktorí máme v živej pamäti milú spomienku na slávnostné odovzdávanie čestného doktorátu honoris causa, zaželať Jeho Svätosti Alexeji II. veľa Božej milosti, zdravia a síl v Jeho dušpastierskej službe.

Prot. Mgr. Alexander Cap, CSc.

UKRAJINISTI NA PÔDE PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

Koncom minulého roku na pôde Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity boli usporiadané dve významné vedecké konferencie ukrajínistického zamerania. Prvá (v septembri) bola venovaná 80. výročiu pripojenia Zakarpatskej Ukrajiny (Podkarpatskej Rusi) k Československu, druhá - slovensko-ukrajinským stykom. Na príprave oboch sa najviac podieľala Katedra ukrajinského jazyka a literatúry a jej vedeckovýskumné oddelenie. Zúčastnili sa na nich významní ukrajínisti zo Slovenska, Ukrajiny a iných krajín. Na fotografií: zasadnutie sekcie jednej z konferencií. V prvom rade zľava: Ľ. Babotová, M. Olexa, J. Vanat, M. Iljuk a M. Mušínska (všetci z Prešova). V druhom rade: O. Myšanyč z Kyjeva. V treťom rade: I. Šelepec (Prešov), O. Rusin (Budapešť) a J. Danko (USA). Vzadu: J. Barna (Prešov). Na ľavom krídle: M. Roman, I. Lichtej a V. Chudanyč (Užhorod), M. Štec a A. Mušínska (Prešov).

PREŠOVČANIA V UŽHORODE

Osly 60. výročia vyhlásenia Karpatskej Ukrajiny (15. marca 1939) u našich zakarpatských susedov mali celoukrajinský charakter. Ich súčasťou bola aj medzinárodná vedecká konferencia Národné obrodzenie, politický rozvoj a personálie Karpatskej Ukrajiny, usporiadaná v Užhorode 11.- 12. marca t.r. Jej organizátorom bola Užhorodská univerzita v súčinnosti s inými organizáciami oblastného významu. V organizačnom výbere konferencie bol aj vedecký pracovník našej univerzity akademik Mikuláš Mušínska, DrSc.

Na konferencii bolo prednesených 89 referátov a diskusných príspevkov. Päť referujúcich bolo zo Slovenska, z nich dvaja z Prešovskej univerzity. Doc. Michal Danilák hovoril o obsadení východného Slovenska horthyovským Maďarskom r. 1939-40, sústrediac sa hlavne na tzv. „malej vojne“. Akad. M. Mušínska zoznámil účastníkov s rezolúciou Zjazdu zakarpatských Ukrajincov v Stanislave (dnes Ivano-Frankivsk) z 1. mája 1919. Medzi historikmi táto významná rezolúcia, žiadajúca pripojenie Zakarpatska k Ukrajine, bola neznáma. Autor ju v októbri m.r. objavil v jednom z kyjevských archívov. Zaujímavý bol aj príspevok Svidničana Mikuláša Rusinka o zakarpatskoukrajinských materiáloch v Múzeu ukrajinsko-rusinskej kultúry vo Svidníku a spomienky Margaréty Babotovej z Prešova a Oľgy Hricákovovej z Bratislavy na obdobie Karpatskej Ukrajiny.

VÝSTAVA ZAHRANIČNEJ ODBORNEJ LITERATÚRY

Univerzitná knižnica PU a knihkupectvo Malé centrum v dňoch 22. až 25. februára 1999 v priestoroch študovne Univerzitetnej knižnice Prešovskej univerzity usporiadali predajnú výstavu zahraničnej odbornej literatúry pod

verzitnú knižnicu zakúpená zo združených prostriedkov. Súčasťou tejto encyklopédie je aj CD ROM, ktorý obsahuje jej elektronickú formu s licenciou pre desiatich súčasne pracujúcich užívateľov. CD ROM verzia bude prístup-

Obe encyklopédie sú výrazným obohatením fondu UK a veríme, že budú prínosom pre používateľov UK. Encyklopédie v tlačenej forme budú sprístupnené v centrálnej študovni Univerzitetnej knižnice.

zické, epistemologické a logické otázky.

- rozsiahly výber etických, historických a politicko-filozofických debát,

- filozofiu západných a nezápadných kultúr - od čínskej, arabskej, židovskej filozofie až po africkú a latinsko-americkú filozofiu.

Do encyklopédie prispelo viac než 13 000 najvýznamnejších medzinárodných expertov z 36 krajín.

Na obrázku zľava: doc. PhDr. Karol Feč, CSc., rektor PU, Ing. Anton Žemlička, CSc., Ing. Peter Haľko, riaditeľ UK PU, doc. PhDr. Vladimír Leško, CSc., prorektor PU, a PhDr. Mária Dančišinová, tajomníčka FF PU.

názvom **Spoločenské vedy 1999**. Na výstave bolo prezentovaných niekoľko desiatok monografií a učebníc z produkcie renomovaných svetoznámych vydavateľstiev: Academic Press, Hartcourt Brace, Jessica Kingsley, Kluwer AP, Oxford University Press, Routledge, Sage.

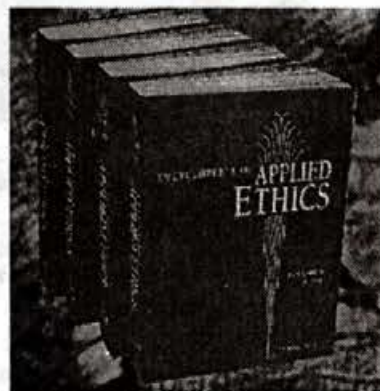
Výstavu otvoril Ing. Anton Žemlička, CSc., majiteľ knihkupectva Malé centrum. Sprievodnou akciou otvorila výstavy bolo odovzdanie knižného daru Prešovskej univerzite. Unikátnu štvorzväzkovú Encyklopédiu aplikovanej etiky - **Encyclopedia of Applied Ethics** prostredníctvom knihkupectva Malé centrum venovala do knižného fondu Univerzitetnej knižnice PU distribučná a vydavateľská spoločnosť Harcourt Brace, zastúpená pánom Radkom Janouškom. Dar prebral rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc., ktorý ocenil jeho prínos pre našu akademickú obec.

Na výstave bola prezentovaná aj najnovšia 10-zväzková Encyklopédia filozofie - **Routledge Encyclopedia of Philosophy** a vďaka iniciatíve rektora a fakúlt PU (predovšetkým FF) bola pre Uni-

ná na serveri UK a v študovniach UK.

Každá z týchto dvanásť oblastí sa ďalej delí na jednotlivé témy, ktoré sú pokryté článkami (5-6 tisíc slov).

SPOLOČENSKÉ VEDY 1999

Články začínajú definíciou predmetnej témy a obsahujú ilustratívny materiál, slovníček a bibliografiu. Na uľahčenie orientácie slúžia druhostupňové a trefostupňové záhlavia, rámčeky, bočné pruhy a podobené.

Encyklopédia obsahuje štyri zväzky s abecedným usporiadaním článkov. Články písali experti z rôznych krajín, čo dáva práci medzinárodnú perspektívu.

Routledge Encyclopedia of Philosophy

Žiadna iná encyklopédia filozofie nie je tak široko zameraná a integrovaná. Práca na nej trvala osem rokov a je to najambicióznejší filozofický projekt pre celú generáciu. Je to prvá viac-zväzková encyklopédia v tejto oblasti po tridsiatich rokoch a vôbec prvá vydaná súčasne v tlačenej i v elektronickej forme.

Obsahuje:

- úplné pokrytie anglo-americkéj filozofie - metafy-

HISTORICKÝ KALENDÁR

1824 - narodil sa hudobný skladateľ a jeden zo zakladateľov českej národnej hudby **BEDŘICH SMETANA**. Zomrel v roku 1884

1849 - uzákonila nemecká Národná rada rovnoprávne, priame a tajné hlasovacie právo pre mužov.

1874 - uskutočnil prvý profesionálny vzduchoplavec Francúz Jean Pierre Blanchard v Paríži vzlet cheliéry a pri ňom použil po prvý raz svoj vynález bezpečnostného padáka nad gondolou balóna.

1884 - narodil sa v Malackách publicista, právnik, sociálnodemokratický politik a štátnik **IVAN DÉRER**. Zomrel 10. 3. 1973

1844 - vznikla hymnická pieseň Nad Tatrou sa blýska ako reakcia proti prudkému maďarizačnému náporu a inkvizíčnému postupu proti slovenským študentom a **Ludovítovi Štúrovi** pri demonštratívnom exode z Bratislavy do Levoče. Text sa pripisuje vlastencovi, spisovateľovi a básnikovi **Jankovi Matúškovi**.

1534 - zomrel taliansky maliar a najvýznamnejší predstaviteľ vrcholnej renesancie **Antonio Alegri de Correggio**. Narodil sa roku 1494.

1884 - narodil sa sovietsky akademik, zoológ a parazitológ **J.N. Pavlovskij**, autor teórie o prírodných ohniskách nákaz. Zomrel roku 1965.

1844 - narodil sa v Dovalove politik, verejný činiteľ, publicista, podnikateľ, staviteľ, priekopník novátorského využitia železobetónu, redaktor a vydavateľ Slovenských novín **JÁN NEPOMUK BOBULA**, staviteľ prvej budovy Matice slovenskej v Martine.

1939 - začala sa nacistická okupácia Čiech a Moravy, čím sa dovŕšil proces rozbitia ČSR, ktorý sa začal prijatím mníchovského diktátu roku 1938.

ŠTUDENTSKE VOLBY

NA GkBF

Príchod jari na GkBF PU sa niesol v znamení študentských volieb. Volil sa zástupca študentov do AS PU za bohosloveckú fakultu, pretože doterajšiemu študentovi Stanislavovi Semanovi vyprší volebné obdobie. Zároveň sa volil zástupca fakulty do Študentskej rady vysokých škôl SR (SRVŠ SR).

Predvolebné dianie sa začalo verejným zasadnutím akademickej obce v aule fakulty 10. marca 1999. Na začiatku prehovoril predseda AS fakulty doc. PhDr. M. Varchola, CSc., a informoval o zasadnutí AS PU a o aktuálnych problémoch, s ktorými sa fakulta borí. Vystúpil aj prof. PhDr. M.

identifikanej karty (index alebo OP). Volebná komisia zverejnila volebnú vyhlášku a počas volieb si svedomito plnila svoju úlohu. Chceme jej preto vysloviť podakovanie. Napriek volebným aktivitám sa na voľbách zúčastnilo iba okolo 30% oprávnených študentov.

Boli zvolení tieto kandidáti:

Mária Semanová
študentka 3. ročníka, pochádza z Bardejova, študuje v odbore všeobecná katolícka teológia - učiteľstvo etickej výchovy. V AS PU bude pôsobiť prvé funkčné obdobie

Moderne vybavená seminárna miestnosť na Greckokatolíckej bohosloveckej fakulte PU, poslucháči majú možnosť vzdelávať sa v počítačovej technike.

Mikluš, CSc., ktorý hovoril o pohľadoch akreditačnej komisie na problematiku našej fakulty. Ide predovšetkým o personálne obsadenie katedier, o dĺžku štúdia, ktorá bude predĺžená z piatich na šesť rokov. Na stretnutí sa predstavili kandidáti kandidujúci vo voľbách. V búrlivej diskusii zaznelo mnoho názorov zo strany bohoslovcov i laikov.

Samotné voľby sa konali 17. marca 1999 v priestoroch jedálne fakulty. Treba skonštatovať, že prebehli regulárne, lebo nik nemohol hlasovať namiesto iného študenta. Každý študent dostal hlasovací lístok až po predložení svojej

Michal Glevaňak
študent 2. ročníka, pochádza z Prešova študuje v odbore všeobecná katolícka teológia - učiteľstvo etickej výchovy. V SRVŠ bude pôsobiť prvé volebné obdobie

Novým členom akademických senátov želáme veľa úspechov na akademickom poli v nasledujúcom funkčnom období. Dúfame, že svojou prácou prispesú k oživeniu a rozvoju hlavne mimoškolského študentského života na našej mladej teologickej fakulte.

PRESUN SPRÁVY UNIVERZITNÝCH SERVEROV

Presun serverov predstavuje prvú etapu budovania nového sieťového a informačného centra univerzity. Presunom sa nemení rozsah služieb poskytovaných týmto pracoviskom. Na základe koncepcie rozvoja sieťového centra univerzity je zámerom postupne rozširovať činnosti a služby súvisiace s budovaním a prevádzkou nového informačného systému PU. Nevyhnutnou podmienkou na rozvoj týchto aktivít však bude postupné priestorové a personálne dobudovanie oddelenia informatiky R PU najmä vo VŠA.

Na zlepšenie informovanosti používateľov siete PU budú všetky informácie, ktoré sa týkajú činnosti sieťového centra (pravidlá zavádzania schránok, plánované odstávky serverov, technické noviny, zastupovanie a pod.), včas zverejňované týmito formami:

- vyvesením oznamu na dverách správcu serverov (Ing. Juraj Hífovský, dočasne v miestnosti č. 168 - priestory LVT FF)
- zverejnením v textovej správe, ktorá sa zobrazuje pri prihlásení cez telnet na server saris
- zverejnením na rektorátom www serveri (URL adresa: <http://www.rekt.unipo.sk>) v časti „Oddelenie informatiky“.

Ing. Vladimír Pisarský, vedúci odd. informatiky R PU

GEOGRAFIA

V OTÁZKACH A ÚLOHÁCH

ZBIERKA ÚLOH A OTÁZOK GEOGRAFICKEJ OLYMPIÁDY
I. r. 1993/94 - 1997/98

(pre ZŠ a I. stupeň osemročných gymnázií)

enigma

Nová geografická príručka

Prednádavnom sa nám dostala do rúk nová publikácia, ktorá vyšla vo vydavateľstve ENIGMA v Nitre pod názvom: *GEOGRAFIA v otázkach a úlohách*. Ide o zberku úloh a otázok geografickej olympiády pre ZŠ a I. stupeň osemročných gymnázií. Publikácia bola dlhšie

očakávaná a teší sa veľkému záujmu učiteľov i žiakov. Je konkrétnym prostriedkom rozvíjania záujmovej činnosti žiakov a starostlivosti o talentovanú mládež cez obsah jedného zo všeobecnovzdelávacích predmetov. Obsahuje celé batérie testov pre jednotlivé ročníky, s množstvom veľmi zaujímavých úloh teoretického i praktického charakteru. Sú tu uvedené správne riešenia, znakové kľúče topografických a turistických máp, cvičné mapy. Možnosti využitia tejto zberky, ako je uvedené v jej úvode, sú široké. Pre pedagógov môže poslúžiť ako pomôcka pri zostavovaní úloh geografickej olympiády či pre zemepisné vychádzky, priamo v edukačnom procese pri opakovaní, skúšaní a prehľbovaní učiva, na prácu v záujmových útvaroch a pod. Zberku je možné využívať nielen na vyučovaní geografie, ale aj pri vyučovaní časti predmetu ochrana človeka a prírody. Po tejto zberke však môžu samostatne siahnuť aj žiaci, bez priameho vedenia učiteľa. S potešením hodnotíme skutočnosť, že jej spoluautorom je aj pracovník Katedry geografie a geoekológie FHPV PU v Prešove PaedDr. Ján Kancír, CSc. Veríme, že táto knižka sa pre jej užívateľov stane vítaným spoločníkom, s ktorým strávia mnoho príjemných chvíľ pri objavovaní zaujímavostí našej Zeme.

Doc. PhDr. M. Rusinko, CSc.

Na známosť dávam

predstaviteľom najvyšším, napred mestským, následne aj fakultným, pod Prešovskú univerzitu patriacim, že radosť mám(e) z vyznamenání svetového cvengu, ktoré dostal Peter Kocák, dnes už (aj) európsko-ázijský známy akademický maliar, ktorý ipso facto značne posunul do zahranično-kultúrneho povedomia mesto Prešov a jeho univerzitu.

Toto sme sa dozvedeli z nášho periodika (1-2/1999): jedinečná udalosť, o ktorej zrejme (ne) vedia aj krajski, okresní či mestskí najvyšší činnovníci ...; lež práve najmä im na známosť dávam, že Peter Kocák tvorí v „ateliéri“ pivnice bloku č. 9 na Bajkalskej ulici prešovského sídliska. O šesť poschodí vyššie býva. Jeho pivničný ateliér má rozmery 3x2m, sliepkavé zamrežované okienko a otravu v kútoch pre hľadavcov. Tam tvorí, inde miesto nenašiel. V celom Prešove. A z tohto miesta šíri skrze svojho umentia do sveta slávu Prešovu ako jeho (matrične registrovaný) občan. Zrejme si už zvykol. Ktovie...

František Ruščák

Koľko rokov má

Doc. PhDr. Ladislav Bartko, CSc.
Katedra slovenského jazyka
a literatúry FF PU

Podľa zverejnenej správy o pripravovaných podujatiach k 40. výročiu vzniku uvedenej fakulty, resp. aj podľa niektorých údajov o jej doterajších dejinách, to vyzerať tak, že tých rokov má štyridsať. No je to naozaj tak a je to určite jediná a jedine správna odpoveď na uvedenú otázku? Dovoľujem si o tom vážne zapochybovať. Uvediem aj prečo.

Tohtoročná štyridsiatka (tak ako všetky predchádzajúce fakultné jubileá) sa odvodzuje len a len od vzniku Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, ku ktorému, ako vieme, došlo v roku 1959. Stalo sa tak „na báze Lekárskej fakulty v Košiciach a Filozofickej fakulty v Prešove“ (použitý citát je z publikácie *Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach*, vydaná v roku 1974), teda UPJŠ vznikla „na báze“ už existujúcich dvoch fakúlt (neskôr sa pridali, resp. vznikli ďalšie), čo zároveň znamená, že rok jej vzniku nie je, ako sa neraz myslí, aj rokom vzniku jej základateľských fakúlt.

UPJŠ totiž, ako uvádza Pedagogická encyklopédia Slovenska (2. zväzok, s. 505), vznikla „zlúčením pobočky Lekárskej fakulty UK v Brati-

slave, ktorá bola od roku 1948 v Košiciach, a Filozofickej fakulty vytvorenej z Filologickej fakulty Vysoké školy pedagogickej v Bratislave so sídlom v Prešove“. Filozofická fakulta bola teda „vytvorená“ z dovtedajšej filologickej fakulty, lepšie povedané jej premenovaním. Dodávam, že uvedená Filologická fakulta VŠP v Bratislave so sídlom v Prešove bola zriadená v roku 1953 v rámci transformácie dovtedajšej pobočky Pedagogickej fakulty UK v Bratislave so sídlom najprv v Košiciach a od roku 1952 v Prešove, pričom celá

VŠP i jej filologická fakulta bola výchovno-vzdelávacou a vedeckovýskumnou inštitúciou na prípravu učiteľov stredných škôl (na prípravu učiteľov 6. - 8. ročníka vtedajších tzv. osemročných stredných škôl spolu s ňou bola v Prešove zriadená Vyššia pedagogická škola). Pri košickej lekárskej fakulte vznik UPJŠ znamenal teda len zmenu jej príslušnosti k univerzite (vyčlenila sa z UK a začlenila sa do novovznikajúcej UPJŠ), pri prešovskej filologickej fakulte sa okrem zmeny príslušnosti k vysokej škole (VŠP - UPJŠ) uskutočnila aj zmena jej názvu na filozofickú fakultu. Aj v jednom, aj v druhom prípade to však boli zmeny čisto formálneho (organizačného), nie obsahového charakteru.

Filozofická fakulta UPJŠ vôbec nezmenila svoje zameranie a poslanie, naopak, kontinuitne, ibaže pod novým názvom, pokračovala (len s prirodzeným rozširovaním palety študijných odborov a predĺžením času štúdia zo štyroch na päť rokov) v činnosti Filologickej fakulty VŠP.

Takže - ak by sme dejiny fakúlt našej univerzity mali striktné viazať na ich presné názvy, museli by sme sa zmieriť s tým, že nielen FHPV, GBF a PBF našej novej Prešovskej univerzity, ako celkom nové fakulty, ale aj FF a PgF si v tomto kalendárnom roku môžu pripomenúť len 2. (slovom: druhé) výročie svojho vzniku a existencie. Prvé tri 1. januára 1997 vznikli, to je v poriadku, ale druhé dve vstupom do zväzku Prešovskej univerzity zmenili svoj názov, ich dejiny teda podľa

toho mali skončiť dňom 31. decembra 1996. No neskončili. Mimochodom, o košickej lekárskej fakulte sa vo vyššie spomenutej Pedagogickej encyklopédii Slovenska (1. zv., s. 489) píše, že vznikla v roku 1948, nie v roku 1959 (od roku 1959 je súčasťou UPJŠ).

Prečo sa teda naša filozofická fakulta nehlási k prvým šiestim rokom svojich dejín,

FF PU ?

ale tak lacno sa ich vzdáva? Len preto, že sa volala filologická? Veď tá filologická fakulta vychovala stovky stredoškolských profesorov slovenčiny, ruštiny, dejepisu a ukrajinčiny, z nich celý rad osobností, predstaviteľov našej jazykovedy a literárnej vedy. Spomeniem aspoň niektorých (pôsobia alebo pôsobili na našej fakulte i mimo nej): z prvých absolventov (v roku 1957) sú to napr. **prof. PhDr. Imrich Sedlák, CSc., prof. PhDr. František Štraus, CSc., prof. PhDr. Michal Mikluš, CSc., doc. PhDr. Michal Šutran, CSc., doc. PhDr. Juraj Paňko, CSc., doc. PhDr. Michal Mika, CSc., doc. PhDr. Ján Vasilik, CSc., PhDr. Štefan Blich, CSc., PhDr. Štefan Kasarda, Andrej Leňo, v roku 1958 ju spolu so mnou absolvovali prof. PhDr. Pavol Plutko, CSc., doc. PhDr. Michal Varchoľa, CSc., doc. PhDr. Jozef Bača, CSc., doc. PhDr. Sergej Makara, CSc., PhDr.**

Albert Jurčíšin, o rok nato doc. PhDr. Mikuláš Špirko, CSc., doc. PhDr. Štefan Lip-ták, CSc., tri ročníky boli jej študentmi prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc., doc. PhDr. Felicitas Mauková, CSc., doc. PhDr. Imrich Vaško, CSc., doc. PhDr. Mikuláš Dujčák, CSc., PhDr. Magdaléna Bartková, CSc., dva roky štúdia sa k nej viažu napr. u prof. PhDr. Stanislava Rakúsa, DrSc., atď. Navyše s Filologickou fakultou VŠP v Prešove je spojené učiteľské pôsobenie takých osobností, akými boli a sú prof. PhDr. Štefan Tóvik, CSc., prof. PhDr. Pavol Petrus, DrSc., prof. PhDr. František Miko, DrSc., doc. PhDr. František Karšai, CSc., doc. PhDr. Štefan Doboš, CSc., doc. PhDr. Anton Bolek, CSc., doc. PhDr. Jozef Vavro, doc. PhDr. Jozef Dzuren-da, PhDr. Ervín Lazar, CSc., a mnohí iní. Nestálo by za to priznať sa k tomuto svojmu dielu a hodnotám?

Navrhujem kompetentným orgánom našej filozofickej fakulty celú vec zvážiť a prijať rozhodnutie o tom, že fakulta existuje od roku 1953, a to najprv pod názvom Filologic-ká fakulta Vysoké školy pedagogickej v Bratislave so sídlom v Prešove, od roku 1959 ako Filozofická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach so sídlom v Prešove a od roku 1997 ako Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove. Podľa toho tohtoročné oslavy zrušíť a zamerať sa na dôkladnú prípravu osláv 50. výročia vzniku fakulty v roku 2003.

Pracovný výjazd do Krakova

V dňoch 19. a 20. marca 1999 sa na pracovnom výjazde do Krakova zúčastnili členovia Katedry geografie a geoeológie FHPV PU - doc. RNDr. Eva Michaeli, CSc., prof. RNDr. Ján Harčár, CSc., RNDr. Robert Ištók, CSc. a RNDr. René Matlovi, PhD. Hlavným cieľom cesty bolo nadviazanie spolupráce s Geografic-kým ústavom Jagelovskej univerzity v Krakove. Impulzom pre túto aktivitu bol záujem poľských kolegov o výsledky vedeckovýskumnej aktivity pracovníkov prešovskej katedry, ktorý krakovski geografi prejavili počas predchádzajúceho pobytu prof. J. Harčára v Poľsku. Našich geografov prijal riaditeľ ústavu Dr. hab. Kazimierz Krzemien a dekan Fakulty biológie a vied o Zemi UJ prof. Dr. hab. Antoni Jankowski. Na rokovaní sa zúčastnili aj ďalší pracovníci ústavu. Pracovná cesta vyústila do uzavretia dohody o spolupráci medzi GÚ UJ a KGaG FHPV PU v oblasti výmeny publikácií a publikačných možností, výmeny prednášok pre študentov, vzájomných recipročných študijných stáží pracovníkov a doktorandov, spoločných vedeckovýskumných aktivít, spoločného organizovania vedeckých konferencií a výmenných terénnych cvičení pre študentov.

nadviazanie spolupráce

Impulzom pre túto aktivitu bol záujem poľských kolegov o výsledky vedeckovýskumnej aktivity pracovníkov prešovskej katedry, ktorý krakovski geografi prejavili počas predchádzajúceho pobytu prof. J. Harčára v Poľsku. Našich geografov prijal riaditeľ ústavu Dr. hab. Kazimierz Krzemien a dekan Fakulty biológie a vied o Zemi UJ prof. Dr. hab. Antoni Jankowski. Na rokovaní sa zúčastnili aj ďalší pracovníci ústavu. Pracovná cesta vyústila do uzavretia dohody o spolupráci medzi GÚ UJ a KGaG FHPV PU v oblasti výmeny publikácií a publikačných možností, výmeny prednášok pre študentov, vzájomných recipročných študijných stáží pracovníkov a doktorandov, spoločných vedeckovýskumných aktivít, spoločného organizovania vedeckých konferencií a výmenných terénnych cvičení pre študentov.

Oznam pre študentov - záujemcov o umelecký preklad

PhDr. Marián Andričík - odborný asistent na Katedre slovenského jazyka a literatúry FHPV Prešovskej univerzity a prekladateľ - organizuje v letnom semestri školského roka 1998/1999 ateliér umeleckého prekladu pre záujemcov o praktické a teoretické otázky umeleckého prekladu. Toto odujatie nie je súčasťou výuky, je organizované na základe dobrovoľnosti v spolupráci so Slovenským literárnym fondom a Asociáciou prekladateľov umeleckej literatúry. Záujemcovia z radov študentov Prešovskej univerzity sa môžu prihlásiť priamo u PhDr. M. Andričíka na Katedre slovenského jazyka a literatúry FHPV PU (3. poschodie). Seminár sa konajú každú stredu o 15. hodine na č. m. 373.

Jaroslav Kušník, KAjal

Výtvarníci združenia KOPA vystavovali

V dňoch 26. 1. – 28. 2. 1999 bola v priestoroch Vlastivedného múzea v

Prešove sprístupnená 8. výstava výtvarných diel umelcov voľného združenia KOPA. Na výstave sa prezentovali popri iných prešovských výtvarníkoch aj pedagógovia našej univerzity: prof. I. Šafranko, akad. maliar, doc. D. Srvátko, akad. maliar, úvodom v katalógu V. Grešlik, ArtD., ako aj bývalí učitelia (doc. J. Muška, F. Patočka, A. Sučka, A. Gáj).

Ilustračná snímka dokumentuje jeden zo šiestich vystavených artefaktov I. Šafranka (s autorom v popredí) pod názvom Madona 99. Pozornosť upriamujeme na tohto maliara, člena Katedry výtvarnej výchovy Pedagogickej fakulty, preto, lebo na výstave, ako už tradične, sa prezentuje nekonvenčnými výtvarnými postupmi. Vnáša tak do expozície oživenie, ale

aj núti diváka k inému pohľadu na „maľovaný“ obraz. I. Šafranko prichádza so svojou (autorskou) technikou. Je všeobecne známe, že je maliarom perfektného, kultivovaného ctenia, vychádzajúceho z kolytu kresťanskej tradície východného obradu. Tentokrát obnažuje farbou na ploche skla fragmenty podlo-

ženej sériovej reprodukcie (obrazu s náboženskou tematikou) podľa vlastného zámeru. „Premaľba“ tak zakrýva, či zatajuje pôvodné obsahové a výrazové hodnoty „starožitného“ diela a akcentuje maliarom objavené, či ináč nasmerované významy. Je to odbočenie od filozofie „všednosti dňa“ závesného obrazu, ale len pre toho, kto sa vie nielen dívať, ale aj premýšľať.

M. Tokár

VZÁCNÁ NÁVŠTEVA NA KATEDRE HUDOBNEJ VÝCHOVY PF PU

Štvrtok 18.3.1999 bol pre Katedru hudobnej výchovy PF PU výnimočným dňom, pretože jej členovia, študenti prehĺbeného štúdia aj ostatní záujemcovia sa mohli zúčastniť na prednáške prof. Akihoro Ishikawu z Univerzity TOKYO v Japonsku.

Prednáška Prof. Ishikawu sa konala z iniciatívy PaedDr. Lubomira Šimčíka, člena Katedry hudobnej výchovy, ktorý počas návštevy Japonska so súborom ŠARIŠAN nadviazal kontakt s prof. Ishikawom. Táto návšteva je aj odozvou na úspešné umelecké turné prešovského folklórneho súboru ŠARIŠAN, ktorého členmi sú aj študenti PF PU.

Študenti a učitelia Katedry hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty PU pozorne sledujú výklad – prednášku profesora prof. Akihoro Ishikawu z Univerzity Tokio v Japonsku.

Prednáška Prof. Ishikawu o hudobnej kultúre a hudobnom folklóre Japonska bola jedným z prvých krokov nastávajúcej spolupráce, ktorej hlavné východiská a zámyery boli dohodnuté počas pobytu hosťa na Katedre hudobnej výchovy v Prešove.

PaedDr. Daniel Šimčík, vedúci Katedry Hv PF

Vedúci katedry hudobnej výchovy predstavuje profesora Akihoro Ishikawu študentom PF pred prednáškou

Spomienky na kráľa valčíkov

Pravidelná spolupráca Katedry hudobnej výchovy FHPV PU s Rakúskym inštitútom pre východnú a juhovýchodnú Európu v Bratislave, filiálka Košice, realizovaná formou pozývania renomovaných rakúskych odborníkov sa odráža v obohatení študijného programu študentov odboru hudobná výchova, ale aj nemeckého jazyka. Koncom marca t.r. bol hosťom KHv prof. Hofrat Wolf Peschl z Viedne, jedna z najvýznamnejších osobností hudobnej pedagogiky v Rakúsku. Je predsedom asociácie učiteľov hudby Rakúska, poradcom ministra školstva pre otázky hudobnej výchovy, šéfredaktorom hudobného Musikerziehung a predsedom komisie pre hodnotenie didaktických a mediálnych prostriedkov a pomôcok pre vyučovanie hudobnej výchovy.

Témou marcového stretnutia boli výročia dvoch najvýznamnejších viedenských skladateľov, 150. výročia úmrtia Johanna Straussa - otca a 100. výročie úmrtia Johanna Straussa - syna, známeho v dejinách hudby s prívlastkom „kráľ valčíkov“.

Týmto výročiami žije v tomto roku celá Viedeň. Každá oblasť hudobného umenia prispieva mnohorakými aktivitami k oslave týchto vtedy prvých „stars“ zábavného hudobného umenia, ktorí svojou tanečnou hudbou vtlačili Viedni neobyčajný šarm, pretrvávajúci dodnes a dokonca sa znásobujúci.

Prof. Peschl prezentoval najnovšie výsledky z bádania o živote a diele dynastie Straussovcov, zaujímavé historiky z ich života, narastajúce úspechy, zahraničné cesty, uznania a obdiv nielen viedencanov, ale všetkých milovníkov hudby, kde koncertovali. Ťažisko vystúpenia prof. Peschla spočívalo v prezentácii hudby predovšetkým Johanna Straussa mladšieho, spracovaných ako didaktické materiály pre potrebu školskej hudobno-výchovnej praxe. Takto si spolu so študentmi zahral didaktickú adaptáciu známej Trič, trač polky, či polky Ohňostrojomá slávnosť. Celé podujatie vyvrcholilo premietnutím nového didaktického filmu, ktorý v sérii „Po stopách skladateľov“ vydalo rakúske Ministerstvo školstva. Tento didaktický film je metodicky spracovaný tak, že žiaci si naozaj zapamätajú tie najdôležitejšie údaje o živote Johanna Straussa ml. a vypočujú si najpopulárnejšie diela. Prílohu tvorí rozsiahly metodický materiál obsahujúci vstrihovačky, doplnovačky, legá a pod. Z nášho pohľadu je tento film, ktorý je venovaný vekovej kategórii 8.-12. ročných žiakov, dôležitý preto, že rakúske Ministerstvo školstva je ochotné financovať slovenský dabing, čo by bolo veľkým obohatením našej školskej hudobnej výchovy. Vystúpenie prof. Peschla pre študentov a na druhý deň pre učiteľov Hv na Metodickom centre znamenalo nielen rozšírenie obzoru o živote a diele najmä Johanna Straussa ml., ale aj poznanie, akými formami možno tvorbu skladateľa didaktizovať a urobiť zaujímavú aj pre súčasnú školskú populáciu.

Mgr. Irena Medňanská, CSc.

BIOLOGICKÁ OLYMPIÁDA

Ministerstvo školstva SR, Slovenská komisia biologickej olympiády, Krajský úrad v Prešove, odbor školstva, mládeže a telesnej kultúry, IUVENTA, Bratislava zorganizovali XXXIII. ročník biologickej olympiády – celoslovenské kolo

kategórie A, B₁, B₂ (A - v tejto kategórii súťažili žiaci 3. a 4. ročníkov Gymnázia, B₁ - žiaci 1. ročníka, B₂ - žiaci 2. ročníka) v dňoch 14. - 17. marca 1999. Miestom konania celoslovenského kola bolo Gymnázium J. A. Raymana v Prešove.

Na organizácii olympiády participovali aj pracovníci Katedry biológie a ekológie FHPV PU. Doc. RNDr. Andrej Pavúk, CSc. ako predseda krajskej komisie BiO a viacerí pracovníci katedry sa podieľali na vypracovaní recenzných posudkov. Katedra biológie a ekológie FHPV PU zapožičala zoologické exponáty na časť súťaže - poznávanie živočíchov.

Aktívnou účasťou na celoslovenskom kole BiO sa katedra snaží aj touto formou vyhľadávať talentovaných budúcich biológov, ktorí by pokračovali v štúdiu na FHPV. Nezanedbateľná je aj spolupráca s pedagógmi Gymnázia J. A. Raymana v rámci prípravy študentov na biologickej olympiáde.

Na súťaži sa zúčastnilo 86 žiakov z celej republiky. Podujatie malo vysokú úroveň a som rád, že značným podielom k tomu prispeli aj učitelia Katedry biológie a ekológie FHPV PU.

Na medzinárodnej biologickej súťaži budú Prešovský kraj reprezentovať dvaja študenti.
Doc. RNDr. Andrej Pavúk, CSc.

37 rokov v pracovnom procese

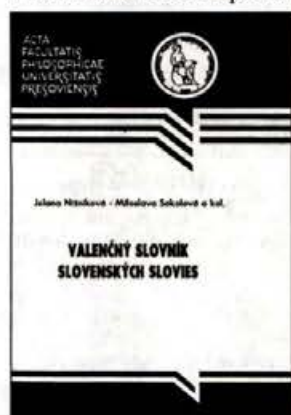
Bolo to milé a krásne lúčenie, hovorí Anna Šlosárová, pracovníčka rektorátu PU pri odchode do dôchodku. Jej termín vypršal 1.4. 1999. Len na PdF bývalej UPJŠ a teraz PU odpracovala plných 27 rokov, a to na vnútornej prevádzke UPJŠ a od vzniku PU na referáte vnútornej prevádzky. Pri rozlúčke bol prítomný vedúci oddelenia vnútornej prevádzky Rektorátu PU

PhDr. Peter Gábor, ktorý vysoko ocenil prácu A. Šlosárovej, poďakoval sa jej zato, že v zložitých podmienkach pri zrode PU bola v tejto oblasti vždy na svojom mieste, zabezpečovala úlohy k spokojnosti vnútornej prevádzky PU. Anna Šlosárová celkovo odpracovala 37 rokov, z toho 27 rokov v službách VŠ, predtým pracovala v štátnej správe v Bardejove. Vychovala 2 deti a má radosť z vykonanej práce. Želáme A. Šlosárovej ešte veľa dobrého zdravia a radosť z ďalších prežitých dní, mesiacov a rokov.

PRVÝ UKÁŽKOVÝ ZVÄZOK VALENČNÉHO SLOVNÍKA SLOVENSKÝCH SLOVIES

Prvý ukázkový zväzok valenčného slovníka slovenských slovies čiastočne zaplnil medzeru vo výskume valencie slovies, ktorá doteraz v slovenčine nebola spracovaná.

Je určený širokého okruhu používateľov. Okrem teoretických častí v úvode v ňom používateľia nájdu nielen všetky významy, v ktorých sa jednotlivé slovesá uplatňujú, ale aj poučenie o tom, s akými výrazmi sa sloveso môže spájať, aký tvar a význam musia mať alebo môžu mať tieto slovesá doplnenia.

Valenčný slovník je aj významným pomocníkom pri tvorení gramaticky a sémanticky správnych viet.

Vznikol ako súčasť plnenia grantových úloh 1549/94 Výskum morfematickej a valenčnej štruktúry lexikálnych jednotiek a 1/4435/97 Větné modely v slovenčine v rozpätí rokov 1994-1998. Tým je do značnej miery determinovaný aj rozsah slovníka a výber slovies, ktoré sú v ňom spracované. Jeho autori si uvedomovali, že za necelých päť rokov sa v našich podmienkach (a pri plnom pedagogickom úväzku) nedá urobiť slovník, ktorý by zachytil valenciu niekoľkých tisícov slovenských slovies. Preto sa rozhodli pre frekvenčné kritérium. V prvom zväzku je valencia 625 najfrekvencovanejších lexém s 2060 lexémami a ich valenčnými štruktúrami.

Pri spracovaní VSS autorovi vychádzali z bohatého dokladového materiálu sústreďeného na Katedre slovenského jazyka a literatúry FF PU a z počítačového spracovania Krátkeho slovníka slovenského jazyka. Autorský kolektív sa pri jeho spracovaní opiera o výsledky doterajších výskumov v oblas-

ti valencie, intencie, sémantiky slovesa a vety sémantiky nielen v slovenskej, ale i českej, nemeckej, ruskej, poľskej a angloamerickej.

Autorský kolektív valenčného slovníka tvoria pracovníčky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove doc. PhDr. Jolana Nižníková, CSc. (spoluautorka úvodných kapitol I, III a zostavovateľka valenčného slovníka), doc. PhDr. Miloslava Sokolová, CSc., (spoluautorka kapitol II, a IV) a PhDr. Júlia Paračková, ktorá lektorovala

PO 20 ROKOCH OPĀ HABILITÁCIE A INAUGURÁCIE

FHPV PU na základe odporúčania Akreditačnej komisie a rozhodnutia MŠ SR získala právo uskutočňovať doktorandské štúdium, habilitačné a inauguračné konanie na vymenúvanie za docentov a profesorov v odbore športová edukológia. Garantom týchto oprávnení je prof. PhDr. Michal Belej, CSc.

Je to prvá katedra na FHPV PU, ktorá má tieto komplexné kvalifikačné práva. Stalo sa to po 20 rokoch, kedy sa uskutočnila posledná inauguračia za profesora na vtedajšej Pedagogickej fakulte UPJŠ v Prešove.

Získané oprávnenie otvára priestor na urýchlenie vymenúvacích konaní. Naši učitelia sa týmto procedúram doteraz výlučne podrobili na iných pracoviskách, kde sa značne preťahovali, ba z nepochopiteľných príčin aj zdržovali a zdržujú aj dnes (napr. UK Bratislava).

V procese vybavovania sú žiadosti o tieto oprávnenia aj z ďalších katedier FHPV PU - biológie a geografie. Veríme, že v najbližšom čase budú tieto žiadosti kladne vybavené, čím sa otvorí priestor pre zlepšenie kvalifikačnej štruktúry na FHPV PU.

Ako nás informoval predseda východoslovenskej pobočky SAS prof. RNDr. Ivan Bernasovský, DrSc., dňa 8. 4. 1999 sa uskutočnila na Katedre biológie a ekológie FHPV PU prednáška na tému Využitie vyriabilných genetických znakov človeka pre súdno-lekársku prax. Prednášku predniesol doc. RNDr. Ivan Mazuru, CSc., vedúci Katedry antropológie PF KU Praha. Usporiadateľom tohto seminára bola východoslovenská pobočka Antropologickej spoločnosti SAV a Centrum pre štúdium etnických minorít FHPV PU v Prešove

slovníkovú časť. Do slovníka boli zahrnuté aj niektoré upravené časti diplomových prác študentov Katedry slovenského jazyka a literatúry FF PU: S. Henkelovej, A. Hospodárovej, M. Jaroščákovej, E. Kissovej, Z. Broniekovej a M. Tarbajovej, ktoré vznikli pod vedením J. Nižníkovej, a práce S. Simonovej, R. Wildnerovej, P. Magyara, B. Bilákovéj, A. Murgašovej a R. Hudákovéj pod vedením M. Sokolovej.

Autorský kolektív ďakuje VEGA, ostáva však veriť, že odborná i široká kultúrna verejnosť prijme valenčný slovník a že sa stane aspoň skromným pomocníkom pri zvyšovaní jazykovej kultúry a jazykového vedomia všetkých jeho používateľov.0

ARABSKÉ EMIRÁTY SÚ JEDNOU Z ARABSKÝCH KRAJÍN,

Klub AN NASR vytvára

veľmi dobré podmienky pre hráčov (rehabilitácia -

sauna, bazény, masáže a pod.), ale aj pre trénerov. Ja som mal k dispozícii krásny dvojizbový byt. V dome, kde som býval, bol bazén, posilňovňa. Mal som k dispozícii auto, čo mi umožnilo precestovať takmer celé Emiráty. Jazda autom - ohromný zážitok. Po 4-6-prúdových cestách a diaľniciach je dosť riskantné jazdiť.

Dubai je krásne, moderné mesto, s nádhernou architektúrou, s množstvom zelene, záhrad, parkov a pekných pláží (o čom svedčí aj tento záber). Nádherné objekty tu rastú ako huby po daždi. Obchodné centrá, banky, mešity a luxusné hotely rôznych tvarov (napr. plachetnica 200 m vysoká, morská vlna, loď, lietadlá) tvoria dominanty Dubaia. Na obrázku Dr. M. Gregor, CSc., obdivuje krásy Dubaia.

Polročného pobytu v Spojených arabských emirátoch v súvislosti s trenovaním prvotrigového oddielu hádzanej sa dostalo pedagogovi FHPV Dr. M. Gregorovi, CSc., z KTV. Po jeho návrate sme ho požiadali o krátke zhodnotenie jeho pobytu a zážitkoch.

KDE JE ŠPORTU VENOVANÁ MIMORIADNA POZORNOSŤ

Dr. Gregor v svojej odpovedi uvá-

dza: V lete 1998 som dostal ponuku od klubu AL NASR z Dubaia v Spojených arabských emirátoch trénovať prvotrigový oddiel v hádzanej. Túto ponuku som akceptoval a od júna do konca decembra som tam pôsobil.

Emiráty sú jednou z arabských krajín, kde je športu venovaná mimoriadna pozornosť. Je to veľmi bohatá krajina, a teda aj napriek veľmi náročným klimatickým podmienkam (50 °C) sú na šport vytvorené veľkolepé možnosti a podmienky. V Dubai sú supermoderné kryté plavárne, zimné štadióny, klimatizované športové haly (šesť hál pre päťtisíc divákov), jacht klub, golf klub, tenis klub (Dubai OPEN), bežné sú vytrvalostné preteky na koňoch a tавách v púšti, preteky motorových člnov atď.

Mimoriadna starostlivosť je venovaná školskej mládeži. O deti je postarané od rána do večera: ranný odvoz autobusmi do školy, stravovanie, dovoz na tréningový proces do jednotlivých klubov, kde majú k dispo-

zícii občerstvenie, odvoz po tréningu domov.

Úroveň športu v tejto krajine je v porovnaní s ostatným arabským svetom nízka, čo určite súvisí s veľmi slabou tréningovou morálkou.

V hádzanárskom klube AN NASR som mal k dispozícii 16 hráčov. Na tréningovom procese sa zúčastňovalo 8-10 hráčov, avšak na jeden tréning prišli jedni a na druhý ďalší, takže družstvo pohromade netrénovalo. Trénovali sme raz denne 1,5 hodiny každý deň mimo piatku (čo je u nich nedeľa) a zápasy sa hrali vo štvrtok. Ligovú súťaž hrá jedenást družstiev

z Spojených arabských emirátov. V hádzanej zatiaľ nie je povolené účinkovanie hráčov - cudzincov v súťaži. Za jednotlivé kluby hrajú vlastní odhodvanci. Aj napriek tomu, že prostredie, v ktorom sa hrá, je veľkolepé, návštevnosť divákov - a nielen na hádzanej - je veľmi nízka. Zvláštnosťou je, že ženy sa na športových podujatiach nezúčastňujú, majú vlastné kluby, kde trávia voľný čas.

Na obrázku Dr. M. Gregor, CSc., s Perom Halčíkom

uskutočnil sa 12. februára 1999 v športovej hale Prešovskej univerzity pod záštitou rektora Doc. PhDr. Karola Feča, CSc. Aj napriek nečasu a epidémii chrípky, môžeme hodnotiť skokanský míting za vydarený. Celkovo sa na ňom zúčastnilo 37 pretekárov z východoslovenského regiónu. Najpočetnej-

kategóriách sa umiestnili: Marek Semsely, Ján Tomčo, Jozef Mikluš, Ladislav Závacký, Jana Sobeková, Tomáš Tomčo a Tamara Tomčová. Obidve podujatia boli na prospech prešovskej atletiky. Cenami prispeli TJ SLÁVIA PU, FHPV, Slovenský červený kríž a Klub olympionikov Prešov.

Výsledky: žiaci - 1. Lukáš Pustý 170 cm, 2. Marek Kečklák 160 cm, 3. Martin Prezbruchý 150 cm, žiačky - 1. Zuzana Macková 145 cm, 2. Zuzana Grechová 145 cm, 3. Renata Kušnírová 145 cm, dorastenci - Tomáš Kašický 185 cm, 2. Roman Cvanciger 180 cm, 3. Daniel Holománi 175 cm.

REKORDY MEMORIÁLU:
Dorastenci: 200 cm Krajčovič Kamil (78) 090295
OŠG Košice
Dorastenci: 160 cm Kunciewicz Joana (82) 060298
AZS Rzeszow
Žiaci: 180 cm Holománi Daniel (82) 060297
OŠG Košice
Žiačky: 160 cm Tomašková Lucia (82) 060297
Chemo Svit

- J. Malcovský -

VII. ROČNÍK MEMORIÁLU ŠTEFANA STANISLAVA V SKOKU DO VÝŠKY

šiu skupinu tvorili atléti zo športového klubu Junior Prešov. Podujatie má už v atletickom kalendári pevné miesto, dostalo sa do povedomia mladých atlétov, učiteľov, športovej verejnosti a priaznivcov Štefana Stanislava, ktorý urobil na poli atletiky v Prešove kus záslužnej roboty. Veľmi príjemne skokanský míting oživil vystúpenia Diridondiek, moderných gymnastiek Tatrana Prešov a tanečníci rock and rollu.

V rámci memoriálu Štefana Stanislava sa uskutočnilo aj slávnostné vyhodnotenie okresnej bežeckej ligy, v ktorej víťazne v jednotlivých

Vydáva: Rektoriát PU Prešov. Kontakt na redakciu: tel.: (091) 73 32 31-4, kl. 306, Ulica 17. novembra č. 1, 081 16 Prešov

Predsa redakčnej rady a vedúci redaktor: Doc. PhDr. Michal Rusinko, CSc. Členovia redakčnej rady: Doc. JUDr. Ján Roháč, CSc., Doc. PhDr. Rudolf Horváth, CSc., Prof. ThDr. Milan Gerka, CSc., Doc. PhDr. Ladislav Šimon, CSc., Mgr. František Dancák, Peter Kocák, akad. maliar, PhDr. Anton TAKÁČ, Mária Tylešová - fotograf. Univerzitný časopis vychádza ako dvojmesačník, päťkrát ročne pre vlastnú potrebu. Za grafickú úpravu zodpovedá Miroslav Mudrák. Tlač: GRAFOTLAČ Prešov

DVE OTÁZKY PRE MANAŽÉRA TJ SLAVIA PU IVANA TOMIČA

1. Aké možnosti využitia v rámci relaxu poskytuje TJ ?

- TJ v rámci rýdneho amatérizmu vykonáva pre študentov a pracovníkov PU vďaka renomovanej cvičiteľke dr. Antošovskej
- aerobic
- kalanetiku
- zdravotné cvičenia

Ako nové sme zaviedli športový aerobic, ktorý sa začína pod vedením Dr. Perečinskej

2. Čo planujete v oblasti akademického športu ?

- Naša TJ pripravuje zaujímavé medzinárodné podujatia, ako - večerný beh spojený s Akademickým cestným behom máj 1999
- ku dňu študentstva medzinárodné turnaje v hádzanej, volejbale, vodnom póle
- skokanskú latku vysokoškolákov
- pohár rektora v Jude spojený s memoriálom J. Nagya (otec speváka Petra Nagya).

Keďže TJ nedisponuje dostatočnými finančnými prostriedkami, vždy na tieto akcie vypomôžu jednotlivé fakulty a Rektorát, začo by som zároveň touto formou chcel poďakovať rektorovi PU a dekanom fakúlt pri sponzoringu týchto podujatí.

ČO ČAKÁ VK V TOMTO ROKU ?

Okrem zabezpečenia majstrovských stretnutí vo všetkých kategóriách VK PU usporiada v tomto roku nasledovné podujatia: 24. - 25. 4.: turnaj trojíc (hala PU), 5. 6.: kvalifikácia na ME mužov, Slovensko - Nemecko (mestská hala), 24. - 25. 7.: turnaj v plážovom volejbale, 26. - 29. 8.: turnaj olympijských nádejí juniorov - osem reprezentačných družstiev z ME (hala PU, mestská hala), 15. - 17. 9.: medzinárodný turnaj mužov (hala PU), 17. 11.: turnaj mužov a žien, 28. - 29. 12.: medzinárodný turnaj juniorov.

VK PU vás pozýva na naše podujatia a verí, že prežijete s nami krásne športové zážitky a zároveň prispějete k ich zdarnému priebehu.

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

PERIODIKUM AKADEMICKÉJ OBCE PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

PREŠOV MÁJ—JÚN 1999

ROČNÍK III. č. 5—6 / 1999

ZHROMAŽDENIE AKADEMICKÉJ OBCE PU

Dňa 12. mája 1999 sa v aule VŠA uskutočnilo zhromaždenie Akademickéj obce Prešovskej univerzity. Zhromaždenie bolo poznamenané nízkou účasťou nielen pedagógov, ale aj mnohých akademických funkcionárov jednotlivých fakúlt PU. Vzhľadom na dôležitosť programu treba poznamenať, že mnohé nastolené problémy v správach prednesených či už rektorom PU alebo predsedom Akademického senátu sa mohli dotvoriť do konkrétnějších podôb.

Na zhromaždení odznela správa predsedu Akademického senátu Dr.h.c. prof. RNDr. Jana Birčáka, CSc., a správa o stave PU, ktorú predniesol rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc. K obidvom správam odznela diskusia. Niektoré vystúpenia komentujeme na inom mieste. Obidve správy prednesené na akademickéj obci prinášame v skrátenom vydaní nášho periodika.

ZO SPRÁVY AS PU PREDNESENEJ PRESEDOM AS PU PROF. JÁNOM BIRČÁKOM

Vážená akademická obec!

Dnešné stretnutie akademickéj obce našej univerzity sa uskutočňuje v súlade s nateraz platným vysokoškolským zákonom a Štatútom PU, ktorý ukladá AS PU najmenej raz za rok podať akademickéj obci správu o svojej činnosti a o stave PU.

Predchádzajúce stretnutie AO PU sa uskutočnilo 23. 3. 1998.

Úvodom tejto správy uvediem niekoľko čísiel, ktoré charakterizujú činnosť AS PU v hodnotenom období. Zdôraznil, že za posledné obdobie AS PU sa zišiel na 7 riadnych zasadnutiach, na ktorých AS prijal spolu 27 uznesení, ktoré sa týkali rozpočtu a financovania PU, jej fakúlt a pracovísk, no-

vých študijných odborov (8), zmien v štatúte PU, fakúlt PU a kňazského seminára. Ďalej AS schválil všeobecné zásady podnikateľskej činnosti PU, zásady ubytovania študentov v ŠD, schválil Štatút študentskej internátnej rady a prijal niektoré ďalšie rozhodnutia.

AS prerokoval aj Štatút a organizačný poriadok Ústavu národnostných štúdií a cudzích jazykov PU, koncepciu prípravy učiteľov pre I. stupeň ZŠ na PF PU a Ústave národnostných štúdií PU. Stanovisko AS FHPV k otázke delenia priestorových kapacít, aktuálne problémy rozvoja PU, stav ubytovania študentov PU, výsledky prevádzkovania ŠD na Nám.mládeže a niektoré ďalšie otázky.

V hodnotenom období sa na návrh AS PU uskutočnili dve stretnutia predsedov akademických senátov PU na konzultácie aktuálnych otázok života fakúlt a univerzity.

Ako ďalej predseda

Rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc., vľavo, a predsedníčka KOR PU doc. PhDr. Jana Sošková, CSc., pri podpise Kolektívnej zmluvy na rok 1999

OBCE PU

AS prof. Birčák zdôraznil, v zmysle príslušného článku Štatútu na zasadnutia AS PU je pozývaný rektor PU, ktorý bol prítomný na všetkých doterajších zasadnutiach senátu.

Prof. Ján Birčák pri prednese správy

(Dokončenie na 4. str.)

SPOLOČNÉ ZASADNUTIE

V dňoch 22. a 23. apríla 1999 sa uskutočnilo v rekreačnom zariadení MŠ SR v Kežmarských Žľaboch spoločné zasadnutie vedenia PU s vedeniami fakúlt PU.

Pod vedením rektora PU doc. PhDr. Karola Feča, CSc., boli prerokované návrhy rozvojových programov jednotlivých fakúlt PU a priorít PU. Ďalšie časti rokovaní sa zaoberali návrhmi kritérií stabilizácie priestorov fakúlt VŠA. Mimoriadnu pozornosť venovali rozpočtu na rok 1999 a jeho prerozdeleniu na fakulty PU. Okrem týchto problémov sa uskutočnilo parciálne rokovanie s odborármi týkajúce sa delimitácie medzi FHPV a PF. Ku všetkým prerokovaným otázkam bolo prijaté uznesenie, s realizáciou ktorého Vás postupne budeme informovať prostredníctvom nášho periodika PU.

STRETNUTIE VEDENIA PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY S KOORDINAČNOU ODBOROVOU RADOU

Hlavnými bodmi programu stretnutia (24. 5. 1999) boli plnenia kolektívnej zmluvy, zhodnotenie stavu sociálneho a mzdového zabezpečenia zamestnancom s ohľadom na prijatý rozpočet, spolupráca odborárov a vedenia PU pri plnení úloh univerzity a slávnostné podpísanie kolektívnej zmluvy na rok 1999.

KZ odrazá reálne možnosti univerzity zabezpečiť pracovné podmienky zamestnancov. Je dobrým východiskom pre uzatvorenie KZ jednotlivými ZO OZ s ich sociálnymi partnermi, ktoré môžu rešpektovať špecifiku jednotlivých fakúlt ako právnych subjektov. KOR môže plniť kontrolnú a návrhovú úlohu pri zaraďovaní pracovníkov do

tarifných tried, pri dodržiavaní pracovnoprávných predpisov, pri zabezpečení BOZP, pri vypracovaní kritérií nadtarifných zložiek miezd, pri dodržiavaní ZP a zmierňovaní sociálnych dopadov v prípade organizačných zmien a restriktívnych opatrení. Nová KZ obsahuje komplexný sociálny program PU, možnosti odborárov využívať športové a iné zariadenia PU. Zmluvné strany pozitívne zhodnotili doterajší spôsob komunikácie i úsilie oboch zmluvných strán hľadať v sporných otázkach také kompromisné riešenie, aby bol zachovaný sociálny zmiern.

Doc. Jana Sošková, CSc.
predsedníčka KOR PU

DEKRÉTY NOVOVYMENOVANÝM DOCENTOM

Dňa 26. 4. 1999 sa vo veľkej zasadačke PU zišla Vedecká rada PU na slávnostné zasadnutie. Na tomto slávnostnom zasadnutí za účasti verejnosti odovzdal rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc., dekréty novým docentom a diplom doktorandke, ktorá obhájila dizertačnú prácu na Prešovskej univerzite.

Po odporúčaní VR PU vymenoval rektor univerzity týchto docentov:

PhDr. Jána Mojdisa, CSc., pre odbor všeobecné dejiny, ktorý úspešne obhájil habilitačnú prácu pred Vedeckou radou FF na tému „Slováci a Francúzi v kontexte novovekých dejín“.

PhDr. Martu Germuškovú, CSc., pre odbor slovenská literatúra obhájila habilitačnú prácu pred Vedeckou radou FF na tému „Modalita

obhájil habilitačnú prácu pred Vedeckou radou na tému „Dejinný rozmer filozofie osvietenstva“.

Rektor PU ďalej odovzdal diplom absolventke doktorandského štúdia RNDr. Jarmile Bernásovskej, ktorá v skratenej forme po úspešnom vykonaní dizertačnej skúšky a obhájbe dizertačnej práce na tému „Séroantropologické štúdium východoslovenskej populácie“ získala vedeckú hodnosť PhD.

V druhej časti boli odovzdané ceny rektora za najvýznamnejšie vedeckovýskumné, umelecké a publikačné aktivity za rok 1998. Na návrh jednotlivých fakúlt PU a komisie pre udeľovanie ceny rektora sa rektor rozhodol udeliť ceny v troch kategóriách. V kategórii spoločenských vied cenu dostali: doc. PhDr.

Jolana Nižníková, CSc. a doc. PhDr. Miloslava Sokolovská, CSc., za Valenčný slovník slovenských slovies. V kategórii prírodných a technických vied bola cena udelená prof. RNDr. Jánovi Birčákovovi, CSc. Dr.h.c. za monografickú prácu - Chalkogénne polovodiče na záznam informácie. Za umeleckú činnosť za rok 1998 bola udelená cena akademickému maliarovi Petrovi Kocákovi.

Slávnostné zasadnutie VR PU ukončil prorektor PU doc. ThDr. Imrich Belejkanič, CSc., slovami: „Chcem vysloviť presvedčenie, že toto vysoké uznanie bude pre vás novým povzbudením vo Vašej tvorivej práci, že v ce-

lom svojom živote svojím konaním budete šíriť dobré meno Prešovskej univerzity, že obohatíte našu vedu novými dielami na prospech občanov Slovenskej republiky“.

nú prácu pred Vedeckou radou FF na tému „Epistemológia v zrkadle historickej reflexie“.

PhDr. Ľubomíra Belása, CSc., pre odbor dejiny filozofie, ktorý úspešne

Za novovymenovaných docentov sa poďakovala docentka Viera Bilasová

Vážený pán rektor, vážená vedecká rada

dovoľte, aby som Vám v mene mojich kolegov, ale i v mene svojom, úprimne poďakovala za to, že sme mohli na pôde Prešovskej univerzity prevziať docentské dekréty.

Pri tejto príležitosti chcem poďakovať aj dekanom a členom vedeckých rád našich fakúlt, ktoré nám umožnili habilitácie.

V neposlednom rade patrí naša vďaka i kolegom, príbuzným a priateľom, ktorí vytvárali prajné prostredie pre úspešné zavŕšenie tejto etapy nášho vedeckého a pedagogického rastu.

Slávnostné prevzatie docentských dekrétov nepovažujeme len za náš osobný úspech, ale aj za úspech našich materských katedier, fakúlt i celej univerzity.

Sme si vedomí, že prevzatím dekrétu sa nároky na našu vedeckú a pedagogickú prácu podstatne zvýšia. Chceme Vás preto, vážený pán rektor a vážená vedecká rada, ubezpečiť, že sme si tejto skutočnosti plne vedomí. Vaše očakávania, ale predovšetkým očakávania našich študentov, sa budeme snažiť naplniť najmä intenzívnejšou a kvalitnejšou prácou na všetkých úsekoch našej činnosti v záujme dobrého mena našich fakúlt a našej univerzity.

Doc. PhDr. Viera Bilasová, CSc.
KF FF PU

Rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc., odovzdáva dekréty novovymenovaným docentom. Na obrázku dekrét preberá doc. Ján Mojdis, CSc.

interpretácie umeleckého textu v didaktickej praxi“.

PhDr. Vieru Bilasovú, CSc., pre odbor dejiny filozofie, ktorá úspešne obhájila habilitač-

Cenu rektora za najvýznamnejšie vedeckovýskumné umelecké a publikačné aktivity za rok 1998 na slávnostnom zasadnutí PU prevzali: zľava prof. J. Birčák, akad. maliar Peter Kocák, docentka Miroslava Sokolovská a docentka Jolana Nižníková. Cenu odovzdával rektor PU a prorektor PU doc. Vladimír Leško.

CESTA DO EURÓPY

Dňa 5. mája 1999 uskutočnila sa prednáška s diskusiou na tému „Cesta do Európy“: EU - poučenie zo skúsenosti a omylov Rakúska. Organizátormi tejto prednášky, ktorú prednášal Mag. Walter Persché, kultúrny atašé Rakúskej republiky v SR, bola Katedra germanistiky FF PU a Veľvyslanectvo Rakúskej republiky. Prednášky sa zúčastnili pedagógovia a študenti Prešovskej univerzity ako aj ostatná verejnosť.

V ten istý deň sa uskutočnila vernisáž výstavy „Človek zrodený bez panciera - obrazy a objekty“ rakúskej výtvarníčky Hedwigy Bledlovej. Výstava bola pripravená pri príležitosti Roka kresťanskej kultúry.

Univerzita je vrcholná vedecká a vzdelávacia inštitúcia. Jej úroveň a pôsobenie významne vplyva na vytváranie spoločenského vedomia pri osvojovaní si zásad života v demokratickej, pluralitnej a humanistickej spoločnosti v jej najširších vrstvách. Od jej úrovne závisí aj schopnosť vedy a hospodárstva krajiny začleniť sa medzi hospodársky vyspelé štáty s rozvinutými a vývojasechopnými ekonomikami.

Absolvent univerzity má byť pripravený nielen ako odborník ale aj ako človek s vysokými etickými hodnotami. Výchovná zložka vzdelávacieho procesu sa preto musí stať rovnocennou s odbornou prípravou.

ZO SPRÁVY REKTORA PU doc. PhDr. KAROLA FEČA, CSc., O STAVE PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY ZA ROK 1998 A PERSPEKTÍVA JEJ ROZVOJA PREDNESENEJ NA ZHROMAŽDENÍ AKADEMICKÉJ OBCE PU

V úvode svojho vystúpenia pán rektor povedal: V tomto roku vstúpila Prešovská univerzita do 3. roku svojej existencie po rozdelení UPJŠ v Košiciach na dve samostatné univerzity. Tento akademický rok je obdobím vrcholiacich príprav na dôstojné pripomenutie si 40. výročia založenia Filozofickej fakulty a 50. výročia založenia Pedagogickej fakulty, ktorej historickou súčasťou je novovzniknutá Fakulta humanitných a prírodných vied, ktorá vznikla rozdelením bývalej Pedagogickej fakulty UPJŠ v Prešove.

Smerovanie Prešovskej univerzity od jej vzniku je vztýčené v Projekte rozvoja Prešovskej univerzity do roku 2000–2005, ku ktorému vedenie PU dospelo na základe rokovaní kolégia rektora, vedenia PU s vedeniami všetkých fakúlt a rozšíreného zasadnutia kolégia rektora v T. Lomnici 3. a 4. februára 1998 za prítomnosti vybraných zástupcov vedení fakúlt, akademických senátov fakúlt a Akademického senátu PU.

Naše ciele v prvých rokoch existencie boli zamerané hlavne na stabilizáciu Prešovskej univerzity, vytváranie podmienok na štúdium, skvalitnenie úrovne knižnice, vybudovanie informačného centra, zvýšenie kapacít ubytovania a na investičné zábery. I keď sú to úlohy veľmi náročné, hlavne na ich materiálne, technické a finančné zabezpečenie, darí sa nám tieto postupne úspešne realizovať, a to najmä vďaka vzájomnej spolupráci vedeniu PU s dekanmi fakúlt, Akademickým senátom a odborovým vzťahom.

Po hodnotení stanovených priorit Prešovskej univerzity na rok 1998, ktoré sa uskutočnilo na individuálnych rokovaní vedenia PU s vedeniami fakúlt v dňoch 8.- 15. marca t. r. a na spoločnom rokovaní vedenia PU s vedeniami všetkých fakúlt, AS PU a fakúlt a zástupcami odborového zväzu a fakúlt v Kežmarských Žľaboch v dňoch 22. a 23. apríla 1999, môžeme konštatovať, že tieto sa nám podarilo splniť cca na 80%. V ďalšej časti zdôraznil pán rektor, že významným krokom Prešovskej univerzity v roku 1998 bola skutočnosť, že na prahu nového školského roka sme mohli otvoriť brány Pedagogickej fakulty v novorekonštruovaných priestoroch na Ul. 17. novembra v Prešove. Tento objekt je ukončením iba 1. časti I. etapy zo štyroch plánovaných etáp výstavby Pedagogickej fakulty. Uvoľnené priestory po Pedagogickej fakulte vo VŠA budú k dispozícii pre Filozofickú fakultu, Fakultu humanitných a prírodných vied a Informačné centrum PU a k realizácii by malo dôjsť už od nového šk. roku.

Rozvoj aktivít PU je nepochybne spätý s finančnými možnosťami univerzity a fakúlt a na základe týchto možností sa úlohy môžu realizovať v jednotlivých oblastiach. Vedenie PU za týmto účelom vyvíja maximálne úsilie na získavanie finančných zdrojov a neustále hľadá možnosti rokovať s predstaviteľmi nášho regiónu, Ministerstva školstva SR a štátu na podporu projektov PU, ktoré majú celospoločenský význam.

Svoju pozornosť chcel by som upriamiť hlavne na rokovania, ktoré sa v uplynulých mesiacoch uskutočnili na pôde, a to:

8. januára - s prednostom Okresného úradu v Prešove p. Benčom a p. Komanickou, poverenou riadením Odboru školstva a kultúry Krajského úradu v otázke ďalšieho budovania PF a bázovej školy na Ul. 17. novembra a finančnom vyrovnaní nákladov za rekonštrukčné práce, ktoré boli uskutočnené na ZŠ v rámci v rámci PF.

19. januára - sme na pôde Prešovskej univerzity privítali ministra školstva SR p. Milana Ftáčnika, kde predmetom rokovania bolo finančné zabezpečenie ďalších zo 4. etáp budovania PF a budovania informačného systému na PU, ktoré je aj prioritou MŠ SR.

Rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc., pri prednese správy o stave PU za rok 1998 a perspektívach jej rozvoja

18. februára - sa uskutočnilo rokovanie s prednostom KÚ v Prešove p. Polačkom a p. Komanickou z OŠK KÚ o ďalšom postupe a financovaní rekonštrukcie ZŠ na Ul. 17. novembra. Rok 1999 bude pre financovanie tejto stavby KÚ rokom útlmu, avšak došlo k návrhu dohody, že v mesiaci októbri 1999 sa stretnú zástupcovia vedenia PU a KÚ, kde KÚ predloží projekty ďalšieho smerovania ZŠ.

26. februára - sme iniciovali rokovania na MŠ SR s p. Mederlym, generálnym riaditeľom sekcie vysokých škôl v otázke doriešenia uzatvorenia procesu delimitácie delenia majetku po rozdelení UPJŠ. Na základe vzájomného rokovania nám bolo pridelených 15 mzdových fondov a MŠ SR prisľúbilo prevziať splnenie záväzkov vyplývajúcich z protokolu delimitácie, ktoré boli podpísané za účasti UPJŠ, PU a býva-

lého štátneho tajomníka MŠ SR p. Ondreja Nemčoka na finančné vyrovnanie budovania IS, UK, ES na PU.

Podporu zámerov PU na sfunkčnenie ÚNŠaCJ očakávame od vlády SR, kde sme podpredsedovi vlády p. Pál Csákymu predložili projekt a Organizačný poriadok ÚNŠaCJ. Môžeme konštatovať, že v týchto dňoch p. podpredseda nám listom oznámil, že vysoko hodnotí nami predložený materiál a potvrdil záujem vlády spolupracovať s PU pri riešení problematiky národnostných menšín na Slovensku a v rámci medzinárodného projektu „Minority Tolerance Program“. Naše vzájomné pracovné rokovanie sa uskutočnilo 13. mája 1999.

Za najmenej dôležité považujem aj separátne rokovania s rektormi VŠ o možnostiach zvyšovania kvalifikačného rastu vo formách doktorského štúdia, habilitačných a inauguračných konaní a vzájomnej spolupráce a to s Univerzitou Mateja Bela v Banskej Bystrici a UK v Bratislave, ktorá vyhlásila moratórium na inauguračné a habilitačné na tejto univerzite a jej fakultách. S skvalitneniu úrovne a života univerzít smerujú všetky rokovania rektorov na zasadnutiach SRK s predstaviteľmi MŠ SR a vlády v oblasti novely zákona o VŠ, finančnej politiky VŠ, hospodárenia s finančnými prostriedkami fakúlt, postavenia univerzít a fakúlt a iniciovanie poslancových návrhov na riešenie problematiky školstva.

V ďalšej časti správy rektor PU v stručnosti poinformoval o činnosti jednotlivých oblastí PU za rok 1998/99.

V oblasti rozvoja a boli aktivity zamerané na:

- Rozdelenie rozpočtu PU na fakulty a pracoviská PU, kde v porovnaní s ostatnými pracoviskami PU bola väčšia finančná dotácia pridelená do UK PU a na výstavbu IS PU.
- Veľa úsilia bolo venované na priebežné osobné pripomenkovanie deficitov rozpočtu - získanie navýšenia rozpočtu PU z prostriedkov MŠ SR - na energie, najomné, údržbu a pod.
- Pokračovanie ďalšej realizácie výstavby

Informačného systému PU - nákup zariadení, delimitácia Sieťového centra z FHPV a PF PU pod správu R-PU, riešenie umiestnenia SC PU z dlhodobého hľadiska, prijatie pracovníka pre správu uzla SANET /z prostriedkov získaných na základe racionalizačných opatrení v rámci R-PU/ a poskytovanie služieb Internetu, vypracovanie prihlášky grantového projektu na realizáciu výstavby základu celouniverzitného IS pre oblasť behu dokladov atď. Uskutočnené viaceré zasadnutia Rady pre informatiku PU - riešenie mnohých problémov súvisiacich s výstavbou IS PU.

- Vypracovanie legislatívnych podkladov /Štatút, Organizačný poriadok, rozpočet/ a zriadenie Ústavu národnostných štúdií a cudzích jazykov. Vypracovanie Projektu jazykovej prípravy učiteľov pre I. stupeň ZŠ v spolupráci s vedením PF PU.
- Uskutočnenie rekonštrukcií v oblasti investičnej výstavby pracovísk PU:
- transformátorové stanice ŠD a J, VŠA a PF PU
- I. etapa - kotolňa VŠA /pokračovanie v r. 1999/
- I. etapa - južné křídlo PF PU a cvičiňa ZŠ
- Po zmenách predstaviteľov v najvyšších orgánoch zákonodarej moci (NR SR) a štátnej správy (MŠ SR) i regionálnych orgánov štátnej správy zvýšená pozornosť Rektorátu venovaná:
- potvrdeniu miesta PU v štruktúre VŠ na Slovensku
- získaniu podpory pre PU v Prešove
- oboznámeniu sa so stavom PU a súčasnými problémami, potrebami a perspektívami zámerni univerzity bolo uskutočnené po roku vzájomných rokovaní a rokovaní pracovných skupín, ktoré boli pre tento účel vytvorené
- rokovaniach na úrovni OÚ a KÚ v Prešove v otázkach:
 - a) spoločného postupu pri výstavbe PF PU a ZŠ Ul. 17. novembra
 - b) harmonogramu financovania uvedeného objektu
- Vypracovanie množstva prehľadových a analytických materiálov prevažne ekonomického charakteru ako podkladov na intenzívne rokovania s predstaviteľmi MŠ SR (minister, gen. riaditeľ Mederly a Bonislavský) podľa požiadaviek MŠ SR.
- Začal sa prípravný proces vnútorného prerozdelenia priestorov vo VŠA medzi subjektmi
- FHPV, FF, PF, a R-PU, ktorý má po vzájomnej dohode vyvrcholiť počas prázdninového obdobia. Realizovať tento proces je potrebné z dôvodov:
 - zistenia objektívneho stavu v rozdelení priestorov medzi spomínané subjekty
 - dlhodobého umiestnenia Sieťového centra PU a vytvorenia podmienok pre jeho rozvoj
 - presťahovanie katedry psychológie FF z Košíc do Prešova

(Pokračovanie na 5. str.)

ZHROMAŽDENIE AKADEMICKÉJ

(Dokončenie z 1. str.)

ZO SPRÁVY AS PU PREDNESENEJ PRESEDOM AS PU PROF. JÁNOM BIRČÁKOM

Ďalej sú pozývaní ďalší funkcionári univerzity, fakúlt, účelových zariadení PU a odborov. S tým súvisí skutočnosť, že počas rokovania AS sú nastoľované otázky zo širokého spektra problémov súčasného života PU a jej budúcnosti. O každom rokovaní Akademického senátu PU a jeho najdôležitejších výsledkoch je AO PU informovaná prostredníctvom univerzitného periodika PU. Z pestrej tematiky v AS PU prerokovaných otázok spomenul J. Birčák 2-3 príklady, ktoré vyvolali zvýšenú pozornosť členov AS, vedenia univerzity, ale aj ďalších prítomných.

Na marcové zasadnutie AS PU boli predložené na schválenie návrhy fakúlt na zriadenie nových študijných odborov. Pritom na povinnosť ich schválenia v AS PU upozornilo MŠ SR, lebo niektoré z nich sa už začali realizovať. Štatút PU ukladá AS PU schvaľovať študijné odbory PU s výnimkou doktorandského štúdia na návrh fakúlt a po predchádzajúcom vyjadrení akreditačnej komisie vlády SR a rektora. Akademické senáty fakúlt nové študijné odbory iba prerokujú, čo umožňuje dekanom fakúlt ich ďalej presadzovať aj v prípade, že fakultný senát to nepodporuje. Rozhodujúci je tu postoj rektora, lebo finančný tok z MŠ na fakulty ide cez neho. O spomínaných študijných odboroch pôvodne vedenie univerzity nevedelo, lebo fakulty sa kontaktovali iba s MŠ. Na zasadnutí AS PU sa okolo nových odborov rozprúdila dlhá živá diskusia, ktorá napokon vyústila do schválenia týchto odborov s poznámkou, že s ohľadom na súčasné obmedzené možnosti PU nemôže splniť všetky finančné, personálne a priestorové nároky na realizáciu odboru. AS PU si uvedomuje, že bez ďalšieho rozvoja PU nemá veľkú perspektívu, preto podporuje vznik nových študijných odborov, predovšetkým takých, ktoré prinášajú novú vyššiu kvalitu, avšak zároveň si uvedomujeme, že ich realizácia súvisí aj s vytvorením primeraných podmienok.

Na januárové zasadnutie AS PU zaradil do programu interpelácie funkcionárov Prešovskej univerzity členmi AS (najmä o problémoch ďalšieho rozvoja a financovania PU). Vychádzalo sa z toho, že v zhode so Štatútom PU jej AS predstavuje právnu platformu, ktorá umožňuje osloviť rektora a vedenie PU ktorýmkoľvek členom AS PU a ich prostredníctvom takúto možnosť má každý člen AO PU. V zmysle Štatútu odpoveď funkcionára PU nemusí byť okamžitá, ale môže byť daná do ďalšieho zasadnutia AS písomnou formou.

Na tomto zasadnutí väčšina prítomných senátorov oslovila rektora, prorektorov a kvestora otázkami, ktoré sa týkali problémov financovania, poskytovania služieb UK vo večerných hodinách, kreditného systému, delimitácie, ubytovania študentov, obsahu vzdelávania a kvality štúdia a radu ďalších otázok vnútorného života univerzity a fakúlt.

Na vznesené otázky odpovedali prítomní rektori a odpovedali písomne.

Na októbrové zasadnutie sme do programu zaradili problémy rozvoja PU. Mimoriadnu pozornosť venoval predseda AS J. Birčák prioritám rozvoja PU a jej fakúlt. Pričom vysoko vyzdvihol iniciatívu vedenia univerzity realizovať stretnutia vedenia PU (za prítomnosti predsedov AS) s vedeniami každej fakulty osobitne a potom aj spoločné dvojdnové rokovanie všetkých vedení v

OBCE PU

Kežmarských Žľaboch. Ako zdôraznil, vedeniu univerzity a fakúlt rozvoja jednoznačne definovali, čo treba robiť v najbližšom období. Je potešiteľné, že súčasní dekaní fakúlt PU, ako deklarujú, sú odhodlaní vyriešiť niektoré zo zdedených problémov našich učiteľských fakúlt.

Čo sa týka priorít PU, tieto sú prakticky technického charakteru. Bolo by dobre, ak by naša univerzita už v tomto období mala jasnejšiu predstavu o svojom smerovaní. Bolo by dobre, ak by sa PU čím skôr rozhodla, či naďalej zostane vyslovene humanitnou inštitúciou, alebo si bude hľadať, a ako, aj ďalší rozmer.

Veľkú pozornosť prof. Birčák venoval otázke rozdelenia UPJŠ, vzťahu medzi fakultami a R PU, ktoré významnou mierou determinuje aj súčasná legislatíva, podľa ktorej fakulty na rozdiel od minulosti sú samostatné právne subjekty.

V súčasnosti je dôležité, že rektor a dekaní fakúlt zaujímajú aktívny postoj k aktuálnym problémom. To síce vedie k protirečeniam, ale rozhodujúce je, že aj rektor aj dekaní fakúlt prejavujú záujem predovšetkým riešiť problém, a nie radikalizovať svoj osobný postoj.

Na záver prof. Birčák hovoril o vzťahu medzi AS PU a vedením, predovšetkým rektorom PU. Doteraz ako vysvitlo zo správy AS PU sa usiloval predovšetkým o to, aby aj AS aj vedenie PU dodržiavali Štatút PU. Spoluprácu AS PU a rektora hodnotí AS pozitívne. Podobne aj spoluprácu s

dekanmi fakúlt a ich akademickými senátmi. Doteraz AS PU sa usiloval o to, aby vo svojej činnosti konštruktívne podporoval aktivity vedenia PU zamerané na jej rozvoj. AS PU aj naďalej bude pomáhať rektorovi, vedeniu PU a s nimi aj celej univerzite, aby sme čo najúspešnejšie zvládli úlohy, ktoré stoja pred nami. Ukončil svoju správu predseda AS prof. Birčák.

POTEŠUJÚCA SPRÁVA

Vítaz katedrového kola ŠVOUČ Milan Bujňák a Marta Jakubová, obaja študenti 2.roč. aprobácie RjSj sa 29.4.1999 zúčastnili jednodňovej študentskej odbornej konferencie s medzinárodnou účasťou organizovanej v rámci podujatí Roka A. S. Puškina. Konferencia zameraná na život a tvorbu A. S. Puškina sa konala v Brodzanoch a organizovala ju KRJaL FF v Bratislave. Naši študenti vystúpili s referátmi na témy:

M. Bujňák - Preklady Puškina na Slovensku

M. Jakubová - Mýtus o „ničivej“ soche v tvorbe A. S. Puškina a jeho literárne reminiscencie v ruskej literatúre.

Milan Bujňák obsadil 2.miesto a Marta Jakubová 3. miesto.

Na príprave obidvoch študentov sa podieľala PhDr. O. Guzyová, CSc.

Všetkým srdečne gratulujeme a želáme ešte veľa úspechov v oblasti slovenskej ruskistiky.

PhDr. D. Antoňáková, CSc.

UŽITOČNÁ SLUŽOBNÁ CESTA

V dňoch 14.-17. apríla 1999 sa uskutočnila pracovná cesta pracovníkov FHPV PU doc. Jozefa Tereka a Dr. René Matloviča na Lodžskú univerzitu. Cesta sa uskutočnila na základe pozvania rektora Lodžskej univerzity a jej cieľom bola účasť na konferenčnom podujatí a nadviazanie, resp. prehĺbenie vzťahov medzi FHPV a biologickou fakultou a geovednou fakultou.

Autor článku prodekan FHPV doc. RNDr. J. Terek, CSc.

Oficiálnosti takmer neboli. Rektor, profesne urbárny geograf, uradujúci vo viac než skromných podmienkach zoznámil nás so stavom univerzity in situ a pracovná cesta nadobudla pravý pracovný ráz.

Pre poriadok niekoľko údajov. Relatívne mladá univerzita založená po II.svetovej vojne patrí medzi najväčšie pedagogicko-výskumné pracoviska v Poľsku: 7 fakúlt, 300 profesorov, 15 tisíc študentov a význačné centrum štúdia pre zahraničných študentov. Knižnica, laboratória a seminárne miestnosti — to je priestor pre vedecko-pedagogického pracovníka. Zoznámenie sa to je hlavne predstavenie typu „field of work, exchange papers, know how“ a nasledujúce dlhé hodiny triedenia a výmeny názorov, pričom forma je nepodstatná. Napokon väčšina pracovníkov nie sú iba kabinetní vedci, ale ostrieľaní terénni pracovníci, ktorí svoje poznatky získavajú a overujú v „poľných“, často viac než ex-

trémnych podmienkach. Pri hlbšom záujme o vec pre-

stávame byť oficiálnymi kolegami a púšťajú sa do hlbokých diskusií, pri ktorých čas a spôsob rozhovoru nie je rozhodujúci. Pri jednej s nich padne návrh či mierne naznačená možnosť „som dlhodobým vedúcom poľskej expedície v Antarktíde a práca v zátokke Admirality by sa Vám určite pozdávala“. Zaspomíname na viacerých spoločenských súdruhov (seansu stricto), z ktorých sú už viacerí na pravde Božej, ktorých sme stretávali v rôznych časťach arktických a vysokohorských podmienkach.

Poznatky sa prenášajú do seminárnych miestností, kde záujem u študentov o prácu svojich učiteľov je obrovský. Pracovné sedenie vyúsťuje do pozvania na Prešovskú univerzitu s prísľubom zabezpečenia turné po slovenských univerzitách, kde bude záujem o Antarktídu.

Desiatky fixovaných organizmov na policiach dotvárajú kulisu tvrdej práce arktických a antarktických hydrobiológov, ktorú si prácu ťažko predstaví v príjemných podmienkach európskych klím.

Poznáte antarktický kril, nemertini, nemertidy, polychaeta, priapulidi? Samozrejme, že áno, analogické podmienky sa nachádzajú aj v arktických podmienkach, kde sme pracovali a niečo aj urobili.

„Mám tu niekoľko vzácnych exemplárov zatiaľ neevidovaných“. Už si predstavujem ich zbierkové vitríny, ktoré umožnia pochopiť procesy pri vysvetľovaní biografie Zeme.

Vďaka, opäť jeden z darov, ktoré sme dostali z významných univerzít a my si uvedomujeme, že sme iba nepodstatným kúskom Zeme, ale máme tiež svoje povinnosti k nej — na začiatku hoci len poznaním jej výtvorov.

(Pokračovanie z 3. str.)

- po prerozdelení priestorov najmä medzi FF PU a FHPV PU bude na rozhodnutí fakúlt, ako si vnútorne vyčlenia priestory na realizáciu svojich rozvojových zámerov.

Hlavným smerovaním rozvoja PU je zvyšovanie úrovne vzdelávania na PU:

– V školskom roku 1998/99 na jednotlivých fakultách Prešovskej univerzity študuje 6.315 študentov, z toho na FF - 2.482, FHPV - 2.084, PF - 1.135, GBF - 377, PBF - 227, čím bol zaznamenaný nárast celkom o 794 študentov. V školskom roku 1999/2000 sa o štúdium na našej univerzite uchádza 9.889 študentov (FF - 4.789, FHPV - 4.219, PF - 741, GBF - 127, PBF - 227). Na medziodborovom štúdiu v tomto roku študuje celkom 73 študentov čo je v porovnaní s predchádzajúcim školským rokom, kedy na medziodborovom štúdiu študovalo 92 študentov, pokles o 19 študentov.

– Vedecká rada Prešovskej univerzity na svojom zasadnutí dňa 30. 11. 1998 schválila základný dokument o postupnom zavedení kreditného systému štúdia na fakultách PU. Tento dokument bol publikovaný v spravodaji Prešovskej univerzity č. 9-10/1998. Celý proces postupného zavedenia kreditného systému štúdia by sa mal začať prvou etapou zaviesť na fakultách PU Európsky transfer kreditov, v ktorej katedry fakúlt pridelia kredity jednotlivým predmetom podľa ich významnosti, pričom dôjde aj k modelu rozdelenia predmetov na povinné, povinne voliteľné a výberové. Týmto postupom sa začne profilácia jednotlivých predmetov i študijných odborov.

– V súvislosti so zavádzaním kreditného systému štúdia na PU môže sa riešiť dlhodobý pretrvávajúci problém identických katedrií. Z iniciatívy samotných fakúlt a kolégia rektora PU dňa 3. mája 1999, rektor univerzity menoval komisiu, ktorá pripraví návrh na riešenie, pod vedením prorektora pre vzdelávanie.

– Rektor Prešovskej univerzity svojím rozhodnutím zriadil Ústav národnostných štúdií a cudzích jazykov, ktorého úlohou bude v spolupráci s Pedagogickou fakultou pripravovať učiteľov pre minoritné prostredie. Ústav bude postupne budovaný tak, že okrem oddelenia ruského jazyka a kultúry, bude kreované oddelenie ukrajinského jazyka a kultúry, rómskeho jazyka a kultúry, nemeckého jazyka a kultúry. Špecifickou úlohou tohto ústavu bude príprava učiteľov pre ročníky 1-4 ZŠ s voliteľným predmetom cudzieho jazyka. Už v školskom roku 1999/2000 začneme s možnosťou štúdia voliteľného predmetu anglický jazyk.

– Jednou z hlavných úloh je zabezpečenie ubytovania študentov, ktoré vedenie univerzity sa snaží riešiť systémovo. K doterajším možnostiam ubytovania v študentských domovoch na Ul. 17. novembra a Námestí mieru bude možnosť ubytovania študentov v penzióne LINEAS a pribudla nová varianta ubytovania v súkromí (podnájom). Na náš inzerát, ktorý bol publikovaný v miestnych periodikách bolo

doposiaľ evidovaných 30 ponúk, čo kapacitne znamená asi okolo 100 nových miest na ubytovanie. Podrobnosti o tejto alternatívnej ubytovanej záujemcom poskytnú administratívna ŠD na Ul. 17. novembra.

– Rozhodnutím rektora PU bola kreovaná Akademická poradňa Prešovskej univerzity, centrum na prevenciu závislosti a poradenských služieb, ktorej cieľom je vykonávať a zabezpečovať primárnu a sekundárnu preventívnu psychologickú, pedagogickú a nadväzne medicínsku starostlivosť o vysokoškolákov. Bude poskytovať poradenské služby v študijnej, osobnostnej, partnerskej či rodinnej oblasti a krízových životných situáciách vysokoškolákov. Súčasťou akademickej poradne bude aj združenie (asociácia) študentov v PU - dobrovoľníkov na prevenciu závislosti.

Našou snahou je mobilita študentov na medzinárodnej úrovni, ktorú zabezpečuje činnosť úseku zahraničných v zľahov na PU:

– V snahe zlepšiť informovanosť akademickej obce o možnostiach medzinárodnej spolupráce, oddelenie zahraničných vzťahov univerzity inštalovalo vlastnú web-stránku na INTERNETE

v skivebsjine a anglickom jazyku v súbore informácií o Prešovskej univerzite. Okrem toho poskytnú najnovšie informácie vo forme obežníka pre všetkých používateľov vnútornej informačnej siete. Pre ten istý účel sa zriadila informačná nástenka oddelenia zahraničných vzťahov PU vo vysokoškolskom areáli. V záujme informovanosti verejnosti sa pravidelne poskytujú informácie o medzinárodných podujatiach na pôde univerzity médiám.

– V oblasti programov Európskej únie sa v týchto dňoch začínajú aktivity plánované v rámci troch temповových projektov zameraných na univerzitný manažment, zavedenie Európskeho systému transferu kreditov a európsku integráciu. Tieto aktivity sa realizujú v spolupráci s univerzitami v Británii, Grécku a Holandsku.

– Začal sa výber študentov na zahraničné študijné pobyty v rámci programu ERASMUS. V budúcom školskom roku vycestuje na jednosemestrové až jednoročné pobyty 15 študentov Prešovskej univerzity. Budú študovať na univerzitách v Británii, Nemecku, Francúzsku a Grécku. Krátkodobé prednáškové pobyty absolvuje 9 učiteľov z vybraných katedrií. Na princípe reciprocit, fakulty prijímajú zahraničných študentov a učiteľov. V novembri tohto roku bude univerzita znova podávať prihlášku do programu ERASMUS vo forme inštitucionálneho kontraktu na ďalší školský rok. Tým sa otvára nová príležitosť pre fakultu a odborné katedry osloví svojich zahraničných partnerov, pripojiť sa do pro-

gramu, a tak umožniť študentom a učiteľom študijné pobyty v zahraničí.

– V rámci programu Leonardo da Vinci sa jedno pracovisko zapojilo do troch projektov ako partner zahraničných univerzít a inštitúcií. Projekty sú zamerané na odború prax študentov v zahraničí.

– Z iniciatívy pracovníka zahraničného oddelenia sa vybraní študenti univerzity zúčastňujú aktivít organizovaných americkými mierovými zborními a Nadáciou Jana Husa. Program s názvom Odysea mysle je zameraný na podporu kreatívneho myslenia mladých ľudí a má ambície rozšíriť svoju činnosť na celom území Slovenska. Účastníci tohto programu budú reprezentovať svoju univerzitu na festivaloch v Litve a USA.

– Na pôde Prešovskej univerzity boli v uplynulom období prijatí viacerí zahraniční hostia, od akademických funkcionárov zo zahraničných univerzít až po veľvyslancov akreditovaných v Slovenskej republike.

Základným kritériom kvality vyučovacieho procesu je vedeckovýskumná činnosť:

Rektor PU sa podrobne zaoberal aj VVČ. Vzhľadom na to, že táto problematika bola publikovaná v predošlom periodiku PU nepovažujeme ju znova opakovať. Treba zdôrazniť iba to, že:

– Vedeckovýskumná činnosť vykazuje na našej univerzite za rok 1998 v globálnych rozmeroch pozitívne trendy, ktoré sú výsledkom kontinuálnej progresívnej nadväznosti na výskumné aktivity z predchádzajúcich rokov.

VEDECKOVÝSKUMNÁ ČINNOSŤ

– Na fakultách PU sme v roku 1998 riešili 33 grantových úloh VEGA a KEGA. Konkrétne jednotlivé fakulty sa podieľali na riešení týchto úloh takto: FF-19, FHPV-11, PF-2, PBF-1, GBF-0. S kvantitatívnym ukazovateľom počtu riešených grantových projektov môžeme vyjadriť spokojnosť hlavne na FF a PBF, výrazne sa zlepšila aktivita na FHPV (3 nové projekty). V najbližších rokoch je však potrebné očakávať kvalitatívnu zmenu hlavne na GBF. Je preto potešiteľné, že aj na GBF bude v roku 1999 riešená grantová úloha (dvaja riešitelia - doc. Janhuba, JCDr. Bujňák). Otvoreným problémom ostáva percentuálna participácia učiteľov našej univerzity na uvedených projektoch. Stále sa nedarí vnútorná medzifakultná komunikácia s možnosťou zvýšenia počtu riešiteľov. Každoročne je tu totiž možnosť, aby zodpovední riešitelia rozšírili počet riešiteľov. Žiaľ, aktivita v dožadovaní sa zapojenia do riešenia grantových projektov je takmer nulová. Stále potom platí, že mnohí naši kolegovia na jednotlivých fakultách a katedrách sa iba „závetri vezú“.

– Medzinárodné výskumné projekty sú nepochybne veľmi dôležitou formou kreditability jednotlivých fakúlt. Žiaľ, v tejto oblasti sa nemôžeme pochváliť pracoviskom, ktoré by koordinovali medzinárodný výskumný projekt. Participujeme na riešení medzinárodných projektov na troch fakultách: FF-11, FHPV - 5 a PBF.

– Riešenie výskumných projektov, ktoré sa schvaľujú na základe štátnej objednávky, registrujeme na našej univerzite iba na FHPV-1 úlohu. Ide o projekt, ktorý sa viaže na objednávku Ministerstva sociálnych vecí a rodiny a Ministerstva zdravotníctva SR.

– Na jednotlivých fakultách PU sú riešené inštitucionálne projekty takto: FHPV-27, PBF-6, PF-5, FF-4, GBF-0. Tento typ riešiteľských aktivít je spojený hlavne s problémom nedostatku finančných dotácií. V rámci PU sa najlepšie s týmto problémom vysporiadávajú na FHPV, kde nachádzajú vnútorné finančné zdroje na ich krytie. Sme presvedčení, že vzhľadom na zložitú ekonomickú situáciu by sme sa nemali uberať „fahšou cestou“, t.j. uvažovať o zrušení inštitucionálnych projektov.

– Usporiadanie vedeckých konferencií, seminárov, výstav a umeleckých podujatí sa stáva zložitou záležitosťou vzhľadom na nepriaznivú finančnú situáciu v školstve. Napriek tomu môžeme paradoxne konštatovať, že v tejto oblasti sme dosiahli za rok 1998 mnohé vynikajúce výsledky. Celkovo sme usporiadali 25 konferencií a na väčšine z nich sme mohli privítať aj zahraničných účastníkov. Konkrétny podiel jednotlivých fakúlt na týchto aktivitách bol nasledovný: FF-13, FHPV-10, PBF-1, PF-1, GBF-0.

– Ďalej pán rektor pokračoval. – V roku 1998 pokračoval kvalifikačný rast pracovníkov PU progresívnym trendom hlavne na dvoch fakultách - FF a FHPV. Na FF boli obhájené 4 kandidátske dizertačné práce, 2 dizertačné práce, 6 habilitačných prác a uskutočnili sa 2 inauguračné konania za profesorov. Na FHPV boli obhájené 4 kandidátske dizertačné práce, 1 dizertačná práca a 2 habilitačné práce. Na PF boli obhájené 2 kandidátske dizertačné práce. Napriek týmto potešujúcim skutočnostiam musíme konštatovať, že za rok 1998 sme na univerzite nedosiahli rozhodujúci obrat v kvalifikačnej štruktúre. Stále ostáva výrazným nedostatkom nízke percentuálne zastúpenie v kategórii profesorov a odborných asistentov bez vedeckej hodnosti.

– Kvantitatívne i kvalitatívne ukazovatele publikačnej činnosti sú porovnateľné s predchádzajúcimi rokmi, ktoré boli z hľadiska vedeckovýskumných a publikačných aktivít veľmi dobré. Treba zdôrazniť, že je nevyrovnaný podiel jednotlivých fakúlt (katedrií a jednotlivcov) na výsledku publikačnej činnosti PU za rok 1998. Pozitívne hodnotíme nárast publikovaných prác a citácií v zahraničných časopisoch a zborníkoch, kapitol vo vedeckých monografiách a vysokoškolských učebniciach vydaných doma i v zahraničí, hlavne na FF, PBF a FHPV.

– Je málo univerzít na Slovensku nášho typu, ktoré by sa mohli pochváliť tak bohatou a rozsiahlou tradíciou v oblasti umeleckej činnosti. To je objektivná skutočnosť, ktorá nás osobitne teší.

(Pokračovanie na 6. str.)

(Dokončenie z 5. str.)

Záverom správy rektor povedal:

Vážený akademický senát,
Vážená akademická obec,

„Ako som už v úvode spomínal, vedenie PU s vedeniami jednotlivých fakúlt PU a ďalšími funkcionármi AS a odborových organizácií fakúlt uskutočnilo spoločné rokovanie v dňoch 22. a 23. apríla t.r. v Kežmarských Zľaboch. Toto grémium potvrdilo stav realizácie rozvojových aktivít realizácie rozvojových aktivít fakúlt PU a univerzity a prerokovalo viaceré závažné otázky života a smerovania univerzity. Medzi najvýznamnejšie pokladám otázky týkajúce sa ukončenia procesu delimitácie majetku medzi FHPV a PF, kde bolo potvrdených 13 a 16 delimitačných protokolov. Bola stanovená komisia menovaná rektorom na doriešenie neuzavretých delimitačných protokolov problematiky súvisiacej s delimitáciou. Táto komisia predloží návrh na riešenie vedeniu PU a v prípade, ak by nedošlo k dohode a návrhu na ukončenie delimitačného procesu, budú sporné otázky predložené na prerokovanie AS PU a ich výsledok potvrdí rektor PU.

Ďalšou významnou prerokovanou úlohou, ktorú možno považovať aj za historický moment univerzity a fakúlt je návrh na začatie procesu analýzy možností vnútornej reštrukturalizácie katedrií, fakúlt a PU ako takej. Bude to proces dlhodobejší,

náročný na vzájomné pochopenie a ústretovosť všetkých pracovníkov PU. Medzi prvé projekty riešenia problematiky identických katedrií, ktorých návrh pripraví pracovná komisia, bude návrh na riešenie identických katedrií ruského jazyka a literatúry na FF a FHPV a návrh projektu na zriadenie fakulty manažmentu, ale aj ústavu telesnej výchovy a športu, ktorý by mohol vyústiť do fakulty.

Dovoľte mi, aby som Vás oboznámil s obsahom uznesenia zo spoločného rokovania vedenia PU s vedeniami fakúlt a ich akademickými funkcionármi, ktorým PU stanovila priority univerzity a fakúlt pre rok 1999:

Priority PU:

1. Stabilizácia PU (priestorová, spoločenská)
2. Budovanie informačného centra PU
3. Budovanie pedagogickej fakulty PU
4. Podpora kvalifikačného rastu pedagogických fakúlt PU

Priority fakúlt PU:

FILOZOFICKÁ FAKULTA PU

1. Zriadenie študijného odboru sociológia pri FF PU.
2. Zriadenie študijného odboru etnológia pri FF PU.
3. Ukončenie lokalizácie Katedry psychológie FF PU.

FAKULTA HUMANITNÝCH A PRÍRODNÝCH VIED PU

1. Zriadenie špecializácie študijného odboru ekológia a Katedry ekológie.
2. Zabezpečiť špecializované učebne pre študijnú špecializáciu informatika, katedru jazykov a multimedijnú učebňu.
3. Otvorenie školiaceho pracoviska v odbore fyzická geografia a geoeológia.
4. Akreditovanie učiteľskej špecializácie anglický jazyk a nemecký jazyk.
5. Rekonštrukcia UVZ na Morskom oku a na Domaši.

PEDAGOGICKÁ FAKULTA PU

1. Zabezpečenie výuky prehĺbenej špecializácie anglického jazyka
2. Zabezpečenie sfunkčnenia špeciálnej pedagogiky - etopédia
3. Zabezpečenie rastu kvalifikačnej štruktúry na PF PU.

PRAVOSLÁVNÁ BOHOSLOVECKÁ FAKULTA PU

1. Dobudovanie Katedry byzantológie na PBF PU (1 mzdový fond)
2. Zabezpečenie akreditácie študijného odboru sociálnej a charitatívnej činnosti na PBF PU.

GRÉCKOKATOLICKÁ BOHOSLOVECKÁ FAKULTA PU

1. Dobudovanie informačného systému
2. Personálne dobudovanie zabezpečenia výučby 6-ročného štúdia

3. Zabezpečenie internátu (ubytovania) pre študentov - laikov

Pre zabezpečenie týchto zámerov vedenie PU už uskutočnilo rokovanie s MŠ SR, ktoré boli cieleňé na pripomienkovanie rozpočtu PU na r. 1999 a úspešnosť aktivít sa prejavila v čiastočnom účelovom navýšení rozpočtu univerzity.

Vážení prítomní, záverom dovoľte mi vysloviť úprimné poďakovanie všetkým akademickým funkcionárom, pedagógom, pracovníkom hospodárskej sféry i študentom, ktorí prispeli k stabilizácii a rozvoju Prešovskej univerzity, že naša univerzita napreduje a nepatrí k existenčne ohrozeným novovzniknutým univerzitám na Slovensku. Očakávame i naďalej Vašu trpezlivosť a podporu vytvárania dobrých podmienok a klímy na realizáciu zámerov Prešovskej univerzity.

K tomu Vám želim mnoho úspechov, pochopenia a entuziazmu.

Dakujem za pozornosť.

Odborníci z PU participujú aj na

CELOŽIVOTNOM VZDELÁVANÍ RÓMOV

Národná rada SR 4. decembra 1997 sa uzniesla na zákone č. 386 o ďalšom vzdelávaní s účinnosťou od 1. januára 1998. Zákonodarcu teda ustanovil, že ďalšie vzdelávanie je popri vzdelávaní na základných, stredných školách a na vysokých školách súčasťou vzdelávacej sústavy Slovenskej republiky a jeho uskutočňovanie podľa záujmov účastníkov a možnosti vzdelávacích ustanovizní. Inými slovami, každý, kto prejaví záujem o ďalšie vzdelávanie, má právo vzdelávať sa v každom veku svojho života podľa podmienok stanovených týmto zákonom a podľa svojich schopností a záujmov. Ide teda o také vzdelávanie, ktoré umožňuje doplniť, rozšíriť a prehĺbiť si získané vzdelanie, rekvalifikovať sa, uspokojiť svoje záujmy a ktorým sa pripravuje na získanie stupňa vzdelania v školskom systéme.

V kontexte uvedeného Občianske združenie na podporu a rozvoj regiónov v Prešove začalo realizovať PROJEKT - PODNIKANIE RÓMOV NA SLOVENSKU v Komunitnom centre Hanušovce nad Topľou. Jedným z cieľov tohto projektu je pripraviť z radov rómskych občanov, ktorí nemajú zamestnanie, ale odborne a osobnostne spĺňajú základné predpoklady pre malé podnikanie potenciálnych podnikateľov, ktorí by boli nielen samozamestnávateľmi, ale prípadne i zamestnávateľmi ďalších nezamestnaných.

Odborným garantom predmetného projektu je doc. Ing. V. Čorba, CSc. Ďalej na realizácii odborných predmetov sa podieľajú doc. JUDr. J. Roháč, CSc., PhDr. J. Daňo, CSc., PhDr. H. Melkusová, CSc. a Ing. J. Tej, CSc., ktorý zároveň plní aj úlohy organizačného garanta. -red.-

VEDECKÝ SEMINÁR O RUSÍNSKOM JAZYKU

V dňoch 16.-17. apríla 1999 sa v aule Prešovskej univerzity uskutočnil Druhý medzinárodný vedecký seminár z príležitosti slávnostného otvorenia rusínskeho oddelenia Inštitútu národnostných štúdií a cudzích jazykov na Prešovskej univerzite.

Slovenská republika deklarovala svoj záujem o európsku integráciu, je členskou krajinou Konferencie o bezpečnosti a spolupráci v Európe a signatárom konkrétnych dohôd vo vzťahu k národnostným menšinám, preto na Prešovskej univerzite bol zriadený aj Inštitút národnostných štúdií a cudzích jazykov, aby tým PU po-

sínskej obrody na Slovenska PhDr. Vasiľ Turok, prof. Dr. Róberz Rotstein (Mesečusetská univerzita), prof. Dr. Alexander Duličenko (Univerzita Tartu), PhDr. Štefan Lipták, CSc. (SAV) a iní.

Na tomto seminári boli ocenené osobnosti, ktoré sa zaslúžili o rozvoj pri kodifikácii rusínčiny na Slovensku (Š. Bunganič, J. Hríb, F. Krajňák, J. Paňko, redakcia Národných novín a časopis Rusín, V. Turok a V. Jabur).

Po večeri účastníci seminára navštívili Divadlo A. Duchnoviča, ktoré sa predstavilo hrou Saltykova-Ščedrina História jedného mesta.

Druhý deň seminára bola práca v jazykovednej, literárnovednej sekcii, sekcii výuky materinského jazyka a náboženskej - najprv jednotlivých štátov, v ktorých kompaktné žije rusínske obyvateľstvo, a potom sa uskutočnilo spoločné zasadnutie v jednotlivých sekciiach. Na záver boli prijaté uznesenia pre prácu v nasledujúcom období.

Juraj Paňko

Pohľad na účastníkov konferencie

mohla pri riešení problémov vo vzťahu ku školstvu a kultúre na území Slovenska.

Medzinárodný vedecký seminár otvoril podpredseda Rusínskej obrody doc. PhDr. Miron Sisák, CSc., po ktorom prehovoril rektor Prešovskej univerzity doc. PhDr. Karol Feč, CSc., ktorý pozdravil všetkých účastníkov seminára a zaželal rusínskemu oddeleniu veľa úspechov vo vedecko-pedagogických aktivitách. Po prihovore pána rektora sa ujal slova vedúca rusínskeho oddelenia PhDr. Anna Plišková, ktorá hovorila na tému „Miesto rusínskeho oddelenia Inštitútu národnostných štúdií a cudzích jazykov v rozvoji materinského jazyka Rusinov na Slovensku, ich kultúry a národnostného uvedomenia.“

S referátmi k problematike rusínčiny vystúpili: prof. Dr. Pavel R. Magocsi (Toronská univerzita), predseda Ru-

O ŠTIPENDIJNÝCH POBYTOCH

Na PU odznela zaujímavá prednáška na tému „O Štipendijných pobytach“ pre slovenských študentov a vysokoškolských učiteľov germanistiky a iných odborov (prírodné a humanitné vedy). Na túto tému prednášal Dr. Thomas Prah DAAD z Bonu, Spolková republika Nemecko. Prednáška sa stretla s veľkým záujmom poslucháčov a pedagógov.

POZITÍVNE MYSLLENIE JE KLÚČOM K ÚSPECHU

Dňa 14. 4. 1999 sa na pôde Prešovskej univerzity konalo stretnutie s predsedom Ústavného súdu akademikom Milanom Čičom. Jeho návšteva sa uskutočnila na základe pozvania Katedry sociálno-politologických vied a Rektorátu PU. Plná aula a vyše dvojhodinová prednáška spojená s besedou svedčili o skutočne priaznivom prijatí. Úvod prednášky poňatej v nie prísne akademickom duchu patril krátkemu zamysleniu sa nad otázkami zmyslu života a ľudského šťastia. Pozitívne myslenie je podľa akademika Čiča kľúčom k úspechu v každom štádiu ľudskej existencie. Dokonalosť človeka spočíva podľa jeho názoru v hľadaní stále nenaplnených ambícií sebarealizácie a v neustálom nachádzaní motívov a chuti k ďalšej práci.

Ústrednou témou, o ktorej akademik Čič hovoril, však bola Ústava SR. Na jej adresu sa vyjadril vcelku priaznivo, ale vzhľadom na to, že politický život na Slovensku priniesol od roku 1993 viacero zmien, nevyhnutne jej nut-

né úpravy v podobe novelizácií alebo doplnkov. Jej úplná zmena však podľa neho nie je nevyhnutná a znamenala by len ďalšie prerušenie kontinuity našej ústavnosti. Pri téme Ústavy sa dotkol aj toľko diskutovanej formulácie „My národ slovenský...“ v jej Preambule. Podľa jeho názoru nejde o vyjadrenie národnostného princípu, lebo ak budeme Preambulu i samotnú Ústavu čítať ďalej, nájdeme v nej odvolávky na príslušníkov národnostných menšín a etnických skupín, teda na všetkých občanov Slovenskej republiky a to je jasným vyjadrovaním občianskeho princípu.

Akademik Čič sa nemohol vyhnúť ani v súčasnosti nanajvyš aktuálnej téme, ktorou je Kosovská kríza. Je proti vojne v jej akejkoľvek forme. Vojna je vždy len zasievaním novej nenávisti a v myšliach tých, ktorí ju prežívajú zanecháva stopy, ktoré môže hojiť iba čas. Podľa jeho názoru medzinárodné spoločenstvo musí aj kvôli svojim budúcim generáciám hľadať iné než násilné prostriedky riešenia takýchto konfliktov.

Doc. M. Gbúrová

Akademik Čič pri prednáške

Pedagógovia a študenti PU pozorne sledujú prednášku predsedu Ústavného súdu SR akademika Milana Čiča, ktorú predniesol v aule VŠA dňa 14. apríla 1999

ŠTUDENTSKÁ VEDECKÁ KONFERENCIA NA PEDAGOGICKEJ FAKULTE PU

KTv PF PU usporiadala v mesiaci apríl 1999 fakultnú študentskú konferenciu v dvoch odborných komisiách - pohybové skladby a teoretické práce.

Pohľad na prácu komisie v sekcii - teoretické práce

úrovni. Zvýraznil aj podiel pohybových skladieb, ktoré sa zúčastnili v minulom roku na celoštátnom kole v Nitre.

Z vystúpení jednotlivých prác a skladieb zaujali porotu: Rock and roll (Pomáda) v podaní štud. Adamečka a Gerjakevej a Double step v podaní študentiek Kuchařovej, Repaskej, Zdrahalovej, Matašovičovej, Kočišovej a Krafčíkovej - vedúca skladby Mgr. Majerníková A. Z teoretických prác zasa práca A. Molnárovej - Diagnostika herných zručností u hádzanej u žiakov ml.šk.veku; J.Vargu - Rozvoj koordinačných schopností u 9-10-ročných detí a M. Berežnej - Pohybová výkonnosť 9-10-ročných rómskych detí. Fakultného kola sa ešte zúčastnili študenti - M. Plančárová-Mikitová, L. Pigulová, D. Nitrai a M. Cupříková.

Všetky prezentované práce komisia odporučila na celouniverzitné kolo ŠVK.
PaedDr. Juraj Hucec, KTV PF PU

Pri posudzovaní jednotlivých vystúpení, či to boli pohybové skladby alebo jednotlivé teoretické práce, komisia konštatovala, že ich úroveň po odbornej a interpretačnej stránke sa oproti minulému roku výrazne zlepšila.

Vyhodnotenie fakultného kola vykonal doc. PhDr.R.Horváth, vyznelo v prospech teoretických prác, ktoré boli na veľmi dobrej odbornej úrovni.

Komisia humanistiky: zľava doc. Stejskal, prof. Greksa, doc. Junger, Dr. Gregor a študentka Štimová, 4. roč. FHPV

POZNÁMKA BONA FIDE

MAJÁLES '99

Vedenie PU v spolupráci s odborovou organizáciou zorganizovali Majáles '99 v študentskej jedálni ŠD PU pre všetkých zamestnancov. Program (hudba - ľudová - dobre známeho súboru TORÝSA, ako aj diskotéka vrátane občerstvenia) bol na úrovni súčasnej doby. Žiada sa preto i touto cestou vysloviť zainteresovaným úprimné poďakovanie.

Pokiaľ však ide o ďalšie zloženie účastníkov Majálesu '99, neďa mi v dobrej viere vyjadrím tento názor. Nadobúdol som dojem, že jedna skupina zamestnancov sa ho zúčastnila len tak zo zvedavosti po ukončení pracovnej doby. Druhú skupinu tvorili tí, ktorí prišli, videli a nevedno prečo aj odišli. Tretia skupina zostala dlhšie, sledovala štvrtú skupinu, ako sa vie zabávať prirodzeným spôsobom a adekvátne obsahu slova Majáles. Áno išlo o malú skupinu zamestnancov, ktorí cítili potrebu sa zabaviť, na určitý čas „vypnúť“ v tomto dynamickom a uponáhľanom svete ... Skrátka, zásluhou organizátorov Majálesu '99 sa via-

Účastníci majálesu pred budovou internátu

cerým „mini“ skupinám zamestnancov PU po pracovnom čase podarilo relaxovať. Preto azda ani nezaškodí, ak si v tejto súvislosti pripomenieme slová básnika:

- ... život treba žiť teraz, lebo v konečnom dôsledku život je to cesta k smrti! Ešte raz, vďaka za všetkých aj riaditeľovi ŠD Dr. I. Benkovi a personálu ŠD.

-jar-

Vďaka sponzorskej podpore

Usporiadanie vedeckých konferencií, seminárov, výstav a umeleckých podujatí sa stáva zložitou záležitosťou vzhľadom na nepriaznivú ekonomickú situáciu. Napriek tomu sa uskutočnilo v roku 1998 11 podujatí tohto typu. Organizovanie týchto podujatí si vyžaduje najmä u katedier umeleckého zamerania značné nasadenie. Viaceré podujatia mohli byť realizované len vďaka sponzorskej podpore.

ŠTÁTNE SKÚŠKY ÚSPEŠNE

V školskom roku 1998-99 na Pedagogickej fakulte PU sa zúčastnilo štátnych skúšok v dennom štúdiu 179 študentov a popri zamestnaní 68 študentov. Na Fakulte humanitných a prírodných vied štátne skúšky urobilo 214 študentov a na Filozofickej fakulte 379 študentov

VEĽKONOČNÉ SVIATKY

Tohtoročné Veľkonočné sviatky spríjemnili slovenským študentom Inštitútu turizmu a hotelového manažmentu (ITHM) v Prešove študenti Univerzity de Savoie z francúzskeho mesta Chambéry, ktorí prišli do Prešova na pozvanie ITHM na týždenný pobyt. Ich návšteva sa konala v rámci tradičnej výmeny medzi ITHM FF PU v Prešove a IUP (Institut universitaire professionnalisé) Chambéry, Université de Savoie Francúzsko. Obidva inštitúty spájajú zaujímavé projekty. Ide o študijné pobyty učiteľov, výmenné praxe študentov, ako aj výmenu skúseností. Treba spomenúť, že prešovskí študenti sa vrátili z Francúzska len nedávno, akurát po období snehovej kalamity.

Veľkonočné sviatky strávili francúzski študenti v rodinách, kde mali možnosť spoznať a ochutnať tradičné slovenské jedlá. Osvedčila sa všetkým známa slovenská pohostinnosť a priateľskosť. O ďalší program Francúzov sa

V stredu zavítali na pôdu Filozofickej fakulty PU, kde ich prijala PhDr. Jaroslava Stašková, CSc., prodekanka pre zahraničné styky. V tejto pracovnej atmosfére sa pokračovalo aj popoludní, kedy sa uskutočnila francúzsko-slovenská študentská konferencia na tému „Príprava manažérov pre turizmus“ v priestoroch ITHM. Študenti I. a II. ročníka prezentovali spôsob štúdia, prijímacích skúšok, stáží a uplatnenia v budúcnosti. Systém štúdia na IUP bol predstavený študentmi I. ročníka Savojskej Univerzity v Chambéry:

IUP v Chambéry sa zameriava na viacero špecializácií:

1. turizmus,
2. hotelierstvo,
3. doprava,
4. vojný čas.

Čo sa týka prijímacích pohovorov, tie sa uskutočňujú prostredníctvom výberového konania, pričom sa vyžadujú vedomosti na úrovni maturity + 1 rok na inej vysokej škole (t.z. že po maturite je uchádzač povinný študovať najmenej 1 rok na inej vysokej škole, a až potom sa môže prihlásiť na inštitút).

Štujú sa tieto základné predmety:

- manažment a marketing (riadenie podnikov, informatika, komunikácia, atď.)
- 2 cudzie jazyky (angličtina + nemčina, španielčina alebo taliančina)
- odborná prax.

Študenti majú počas svojho štúdia možnosť pobývať v rozsahu 1 až 3 semestrov v rôznych krajinách Európy, Škandinávie, Ameriky, Austrálie, s možnosťou štúdia rovnakých predmetov a tým získania dvojitého diplomu (ak študuje napr. v Nemecku, získava diplom francúzsko-nemecký).

IUP vcelku ponúka každoročne viac ako 80 miest a takmer každý študent dostane štipendium.

Po ukončení prvého ročníka je povinná minimálne dvojmesačná stáž počas letného obdobia. Druhý ročník sa skladá z jedného semestra štúdia (semináre, prednášky) a z jedného semestra stáže (vo Francúzsku alebo v inej krajine).

Vyhľadávaním stáží alebo zamestnania napomáha špecializovaná kancelária stáží priamo v priestoroch IUP, ktorá má kontakty s viac ako 500 podnikmi a organizáciami.

Program tohto dňa skončil prehliadkou Pi-

Skupina študentov ITHM FF spolu s francúzskymi študentami na univerzite de Savoie, Francúzsko

vovaru Šariš, kde sa mládeži dostalo chutnej večere, suvenírov a samozrejme ochutnávky piva Šariš.

Ďalší deň patril návšteve radnice, kde viceprimátor mesta Prešov PhDr. Milan Laca, predstavil mesto Prešov a odpovedal na otázky študentov týkajúcich sa nášho mesta, ktoré títo sympatickí mladí ľudia vnímali ako veľmi pekné.

Doteraz ani jeden z nich nebol v žiadnej krajine východnej Európy. Ich očakávania a predstavy boli, ako nám povedali, horšie ako skutočnosť. Domov si odniesli množstvo nových známostí, zážitkov aj skúseností.

Riaditeľ inštitútu doc. Ing. Štefan Kireta, CSc., vyjadril nádej, že takéto výmeny študentov budú pretrvávajúť rok čo rok.

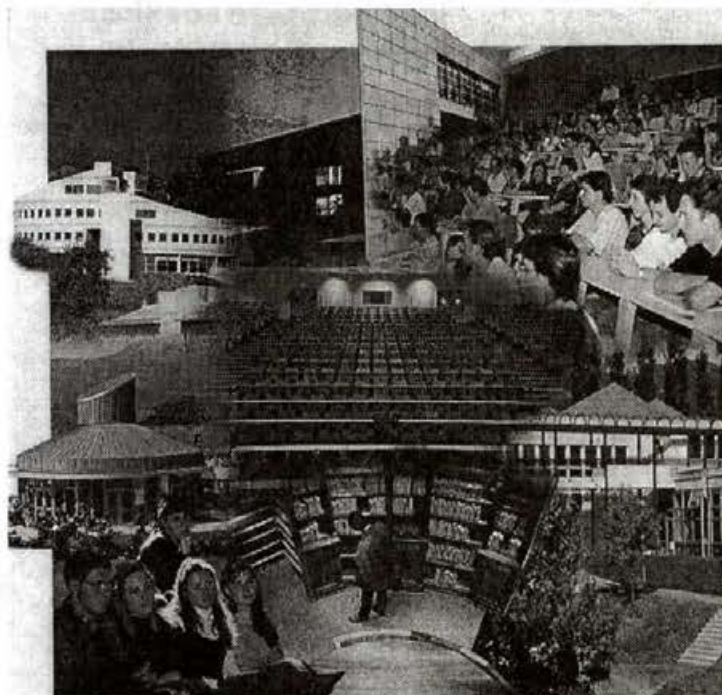
Mgr. Zuzana Ferencová
Corinne André - francúzska
stážistka na ITHM FF

STRÁVILI FRANCÚZSKI ŠTUDENTI V PREŠOVE

postarali študenti I. a II. ročníka ITHM so záujmom čo najviac priblížiť svojim priateľom kultúru našej krajiny.

V pondelok zorganizovali výlet na Šarišský hrad. Spojili zábavu so športom - trasa výstupu k zrúcanine viedla totiž tou obťažnejšou cestou cez les. Opekaná slanina a špekáčky veľmi chutili. Večer okúsili Francúzky aj čaro šibačky. Slovenskí chlapi korbáčmi vyšibali aj tieto mladé dievčatá. Keďže vo Francúzsku túto tradíciu nepoznajú, odniesli si sebou aj novú skúsenosť.

Ďalší deň obdivovali končiare Tatier a po dlhej, ale krásnej túre tatranskou prírodou im veľmi chutila večera v Slovenskej reštaurácii v Prešove.

KONFERENCIA Z URBÁRNEJ GEOGRAFIE V LODŽI

V dňoch 16.-18. apríla 1999 sa RNDr. René Matlovič, PhD., z Katedry geografie a geoekológie FHPV PU zúčastnil medzinárodnej konferencie z urbánnej geografie miest a turizmu Lodžskej univerzity v Lodži. V poradí už 12. Konwersatorium viedy o miesce malo ústrednú tému „Mestský priestor a jeho transformácia na prelome tisícročí“. Na podujatí sa zišla stovka popredných odborníkov, urbánnych geografov, zo všetkých významných poľských pracovísk, ako aj účastníci zo zahraničia. Už tradične sa po úvodnom slove hlavného organizátora prof. Dr. Slanislawa Liszewskeho, rektora Lodžskej univerzity rozprúdil kolotoč zaujímavých referátov a inšpiratívnych diskusií. Celkovo odznelo 36 referátov, ktoré sa venovali teoreticko-metodologickým otázkam konceptualizácie mestského priestoru, ako aj konkrétnym empirickým štúdiám z rozličných miest a mestských systémov. Do tejto kategórie patril aj referát, ktorým som ako jediný reprezentoval slovenskú geografiu. Išlo o problematiku zmien v demografickom vývine veľkých slovenských miest v 90-tych rokoch ako dôsledku sociálno - ekonomickej transformácie. Z podujatia sa pripravuje zborník, čiže k výsledkom sa bude môcť dostať aj širšia vedecká komunita. Zo stretnutia s poľskými geografi vyplýval ich záujem o rozšírenie kontaktov so slovenskými pracoviskami, najmä Prešovskou univerzitou.

RNDr. René Matlovič, PhD.

Katedra geografie a geoekológie FHPV PU

1. Teoreticko-analytický pohľad

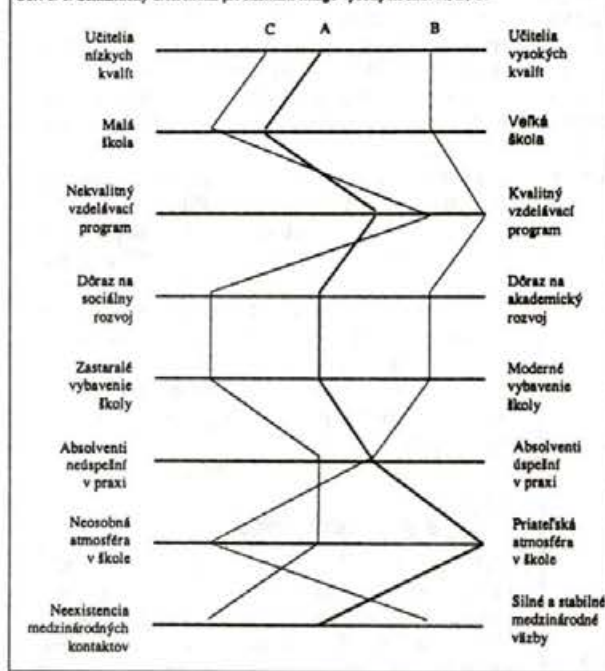
Pre vysokú školu má mimoriadny význam sledovať, vyhodnocovať a primerane reagovať na to, ako sa verejnosť na ňu pozerá, aké má o nej predstavy a očakávania spojené aj s jej vzdelávacím programom a ďalšími rozširujúcimi službami a celkovou ponukou. Ľudia totiž často reagujú na image inštitúcie a nemajú vždy predstavu tožnú so súčasnou realitou týkajúcou sa danej inštitúcie.

Publiká, u ktorých pretrváva negatívny image o škole, sa jej budú vyhýbať alebo ju dehonestujú, aj keď táto inštitúcia môže mať vysokú kvalitu. Ti, u ktorých si inštitúcia zachováva pozitívny image, budú k nej priťahovaní. Na tú istú školu sa budú pozeráť niektoré skupiny ako na zodpovedajúcu a iné skupiny ako na nezodpovedajúcu plneniu svojho poslania. U ľudí náchylných formovať si svoje predstavy o školách založené často na neúplných, dokonca nesprávnych informáciách, tieto predstavy potom ovplyvnia ich pravdepodobnosť navštevovania tejto školy, doporučia školu príbuzným, sponzorské a iné financovanie školy, alebo prihlásenie sa na konkurz na voľné miesto učiteľa a pod.

Medzi najdôležitejšie záujmy každého vzdelávacieho subjektu patrí zisťovanie jeho image v danom teritóriu. Je dôležitá preň aj verifikácia, či predstavy o inštitúcii primerane a priaznivo poukazujú na inštitúciu.

Priaznivá reputácia má veľký význam z mnohých dôvodov. Stáva sa aj to, že skutočná kvalita inštitúcie je zatienená jej prestížou alebo reputáciou týkajúcou sa kvality. V prípade univerzity je to práve vnímaná jej excelentnosť, ktorá v skutočnosti do budúcnosti ovplyvňuje rozhodnutia vyvíjajúcich študentov, stredoškôlkov, ktorí taktiež súčasne zvažujú ponuky zamestnania a ponuky štátnych agentúr udeľujúcich štipendiá.¹⁴

Obr. 1: Sémantický diferenciál pri skúmaní image vysokých škôl A, B, C:

Súčasný image inštitúcie je zvyčajne založený na jej predošlej povesti. Preto si inštitúcie nemôžu zmeniť svoj image cez rýchlu zmenu v stratégií vzťahov s verejnosťou.

Image je predovšetkým funkciou:

- konkrétnych skutkov, aktivít inštitúcie, jej reálnej činnosti a jej výsledkov/vrátane kvality jej produktov/
- jej komunikácie s cieľovými skupinami, publikami, verejnosťou.

Silný priaznivý efekt sa dostaví, keď vystupovanie školy je dobré a spôsobuje skutočné uspokojenie študentov a ďalších cieľových skupín. V súvislosti s tým je potrebné vyvinúť maximálne úsilie, aby sa čo najširší okruh ľudí dozvedel o úspechu školy.

Pre komplexnú prácu s image, ktorá je súčasťou marketingového úsilia organizácie, je nutné vedieť základné poznatky o image. Je nutné mať znalosti o tom, aké faktory prispievajú k formovaniu image, ako sa môže image zmeniť, modifikovať. Je veľmi užitočné rozumieť proble-

Image vysokej školy a jeho determinanty

Ing. Dr. Róbert ŠTEFKO, PhD.

Ing. Dr. Róbert ŠTEFKO, PhD.

matike vzťahov medzi image a správaním človeka k danému objektu. Nemenej významné pre management vzdelávacej organizácie je ovládanie metód merania image. Konkrétne aplikácie merania image sú vhodným nástrojom aj v súvislosti s meraním trhovej pozície na súčasnom trhu vzdelávania.

V súčasnosti je slovo „image“, niekedy v slovenčine aj v tvare „imidž“, používané v rôznych kontextoch: image podniku, image inštitúcie, image osoby /napr. image politickej osobnosti, populárneho speváka, herca a pod./, image národa, image značky, verejný image, atď. Veľmi populárnym sa stalo používanie pojmu image najmä od 50tych rokov nášho storočia až po súčasnosť. Jeho široké využitie dokáže veľmi ľahko zastríeť jeho prvotný a reálny význam. Medzi základné definície image patria:

Image je súhrn predstáv, názorov, dojmov a viery, ktoré má človek v spojitosti s nejakým objektom. Je rozdiel medzi image a jednoducho znejúcimi pojmami, ako sú predstavy, viera, postoje a stereotypy.

Image možno stručnejšie vyjadriť aj takto: Image je súhrn všetkých predstáv, poznatkov a očakávaní spojených s určitým predmetom, osobou alebo organizáciou.

V prípade vzdelávacieho subjektu považujem za vhodné navrhnúť definíciu aplikovanú pre túto špecifickú oblasť:

Image vzdelávacieho subjektu je súhrn všetkých predstáv, poznatkov a očakávaní spojených s daným vzdelávacím subjektom; s učiteľmi nielen terajšími, ale aj s bývalými učiteľmi, so študentami nielen súčasnými, ale aj s absolventami a ich predpokladanými znalosťami.

Image je viac než jednoduchá predstava či viera. Viera, že je obťažné byť prijatým na Lekársku fakultu Univerzity Karlovej v Prahe, by bola iba jedným výskokom v rozsiahlom image, ktorý je rozšírený o tejto fakulte menovanej univerzity. Image je vždy istý súhrn a komplex. Na druhej strane, predstavy ľudí o nejakom objekte neodhaľujú nevyhnutne aj ich postoje k danému objektu. Dvaja ľudia môžu mať rovnakú predstavu o menovanej fakulte a univerzite a predsma majú odlišné postoje k nej. Postoj je inklinácia k objektu, ktorá zahŕňa zložky myslenia, správania a sympatií.

Image je do značnej miery vecou osobného vnímania daného objektu, ktoré sa môže veľmi odlišovať u rôznych respondentov.

Image je vždy istý súhrn a komplex. Na druhej strane, predstavy ľudí o nejakom objekte neodhaľujú nevyhnutne aj ich postoje k danému objektu. Dvaja ľudia môžu mať rovnakú predstavu o menovanej fakulte a univerzite a predsma majú odlišné postoje k nej. Postoj je inklinácia k objektu, ktorá zahŕňa zložky myslenia, správania a sympatií.

Image je do značnej miery vecou osobného vnímania daného objektu, ktoré sa môže veľmi odlišovať u rôznych respondentov.

Image je vždy istý súhrn a komplex. Na druhej strane, predstavy ľudí o nejakom objekte neodhaľujú nevyhnutne aj ich postoje k danému objektu. Dvaja ľudia môžu mať rovnakú predstavu o menovanej fakulte a univerzite a predsma majú odlišné postoje k nej. Postoj je inklinácia k objektu, ktorá zahŕňa zložky myslenia, správania a sympatií.

2. Skúmanie determinantov tvorby image vzdelávacieho subjektu

Za veľmi významnú možno považovať otázku, čo rozhoduje o image nejakkej inštitúcie. Teória image-determinantov je mimoriadne významná pre každú organizáciu, no zvlášť užitočná je pre vzdelávaciu inštitúciu.¹⁵ Jej úžitok pre danú organizáciu spočíva, vychádzajúc z našej vlastnej analýzy, v splnení predovšetkým týchto troch úloh:

- najst faktory, ktoré spôsobujú súčasný image organizácie a analyzovať jeho jednotlivé pozitívne a negatívne zložky,

zmena či pretrvávajúci a málo sa meniaci stav vzdelávacieho subjektu.

Ako veľmi významný faktor tu vystupuje aj obrovský nárast významu masmédií a ich vplyvu na verejnú mienku. Tento faktor je evidentným atribútom súčasnej doby. Aj to je jeden z dôvodov možného vzdialenia sa /až „odtrhnutia“/ vytvoreného image konkrétnej inštitúcie od jej reálneho stavu, od skutočnosti, a to v možnom pozitívnom aj negatívnom smere.

Meranie image je nevyhnutné nielen pre serióznu analýzu reálneho stavu, ale aj pre vytvorenie koncepcie a konkrétneho plánu modifikácie image, pozitívnej zmeny image a udržania priaznivého trendu. Je dôležité výrazne využívať čo možno najviac metód merania image, kombinovať ich a objektivizovať ich vykonávanie. Objektivita a relevantnosť výsledkov, správna reakcia na ne v podobe aktivít korigujúcich a modifikujúcich image má pre vzdelávacieho subjektu až strategický význam.

Každá škola musí v záujme napredovania starostlivo skúmať a vyhodnocovať obsah svojho image. Bolo navrhnutých a v súčasnosti je možné využiť viacero metód na jeho meranie a vyhodnocovanie. Medzi najvýhodnejšie metódy v špecifickej oblasti vzdelávania možno zaradiť tieto:¹⁶

1. meranie známosti a priaznivosti postojov k danej inštitúcii,
2. sémantický diferenciál - meranie polohy image inštitúcie na základe hlavných tzv. relevantných dimenzií,
3. viacfaktorová metóda,
4. multidimenzionálna analytická mapa.

Konkrétny popis a analýza jednotlivých výskumných metód, image-testov ďaleko presahuje odporúčaný limitovaný rozsah tejto štúdie. O týchto metódach výskumu budeme publikovať ďalší článok v našom periodiku už v nasledujúcom vydaní.

Aj Modality prázdninujú...

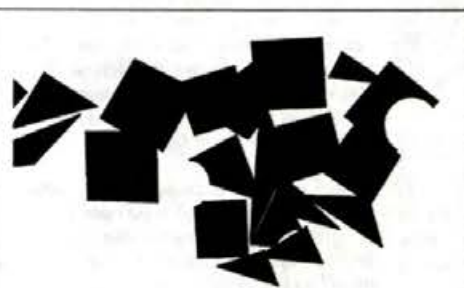
V nedávnom čase na Fakulte humanitných a prírodných vied PU vzniklo nové periodikum - Modality - ktoré určite každý z vás stihol aspoň prelistovať, či dokonca aj prečítať. Všetko je v poriadku, veď študenti sa nim konečne zobudili. Počas letného semestra vyšli iba dve čísla, ktoré boli naplánované, a to tretie, ktoré už mohlo byť skoro hotové, sme hodili za hlavu. Pýtate sa, prečo? Je tu aspoň desať dôvodov. Jeden z nich je aj ten, že je skúškové obdobie a študenti sú väčšinou doma, Preto nám nedodali články a keďže záujem a ochota mladých ľudí rapídne klesla, nechcelo sa robiť ani nám. Je veľmi čudné, že zo strany učiteľov bol niekedy väčší záujem ako zo strany študentov. Dúfam, že to nebolo len preto, že si chceli pripomenúť svoje mladé časy, ako kedysi študovali, a možno, ako aj oni robili čosi podobné. Takže, milí učiteľia, doktori, docenti a profesori, nové číslo Modality môžete očakávať až v septembri. Prinesie vám veľmi zaujímavé reportáže, postrehy, zábavu aj publicistiku - skrátka všetko, čo ste doteraz mali možnosť čítať aj nečítať.

Redakčný štvorec

V roku 1998 vyšli vo Vydavateľstve Náuka v Prešove krátko po sebe dve reprezentatívne publikácie k problematike vývinu slovenskej literatúry pre deti a mládež.

Kontexty modernej slovenskej literatúry pre deti a mládež (Z. Stanislavová, 182 s.) a **Kontúry slovenskej literatúry pre deti a mládež v rokoch 1945-1997** (O. Sliacky -Z. Stanislavová, 180 s.).

ZUZANA STANISLAVOVÁ

**KONTEXTY MODERNEJ
SLOVENSKEJ LITERATÚRY PRE DETI
A MLÁDEŽ**

NÁUKA 1998

Prof. PhDr. Ondrej Sliacky, CSc. - pôsobil na Pedagogickej fakulte UK v Bratislave ako vysokoškolský pedagóg - venuje sa nielen literárnovednému výskumu literatúry pre deti a mládež, ale sám je autorom epických a rozhlasových hier pre deti a mládež, tiež scenarista a šéfredaktor časopisu Slniečko i revue o umení pre deti a mládež BIBIANA. V centre pozornosti **doc. PhDr. Zuzany Stanislavovej, CSc.**, ktorá pôsobí ako vysokoškolská učiteľka na Katedre slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty PU v Prešove, je literárnokritická a literárnovedná reflexia literatúry pre deti a mládež. Zvučnosť mien spomínaných osobností je pre nás zárukou, že ich nové knihy budú hodnotným prínosom pre posunutie literárnovedného výskumu literatúry pre deti a mládež po roku 1945 o ďalší krok dopredu.

Kontexty modernej slovenskej literatúry pre deti a mládež (druhá monografia Z. Stanislavovej) sú koncentrované na obdobie vývinu slovenskej detskej literatúry od 50. rokov po súčasnosť, ktoré autorka považuje za moderné, súvisiace s nástupom novej spisovateľskej „generácie detského aspektu“ a utváraním nového modelu detskej literatúry. V troch ústredných kapitolách nazvaných **Kontext vývinu, Kontext žánrov a Kontext recepcie** Z. Stanislavová uplatňuje chronologický literárno-historický princíp pri sledovaní zložitého vývinu tejto špecifickej literatúry. Vo svojom hodnotiacom prístupe k problematike vývinu modernej slovenskej detskej literatúry pouka-

zuje nielen na to, aké ťažké bolo odpútať sa od poetiky literárnej tradície a prispôbiť sa novým umeleckým postupom zohľadňujúcim detský aspekt v pestrej škále literárnych druhov a žánrov, ale aj na isté negatívne javy súčasnej modernej doby, ktoré sa rýchlo pretavujú do kontextu literárnej tvorby pre deti a mládež a spôsobujú jej tzv. stagnáciu.

ká reflexia literatúry pre deti a mládež v rokoch 1945-1995 Z. Stanislavová v obrysoch načrtáva literárnohistorický výskum 50-ročného vývinu slovenskej detskej literatúry od roku 1945 po súčasnosť.

Náročnú odbornú tému autori spracúvajú pútavým štýlom, prístupným širokému okruhu prijímateľov. **Kontexty**

DO POZORNOSTI UČITEĽOM I ŠTUDENTOM

Nazdávam sa, že kniha je kvalitným syntetickým a reálnym pohľadom na proces vývinu i súčasný stav v slovenskej literatúre pre deti a mládež, ba azda apelom pre súčasných detských autorov na oživenie jej ideovo-estetických hodnôt. Autorka v publikácii zároveň venuje osobitnú pozornosť formovaniu literárnej vedy a kritiky o detskej literatúre.

Spoločné úsilie - zachytiť pokračovanie klasického modelu literatúry pre deti a mládež z 30. rokov, jeho postupné dotváranie a nie vždy tvorivé modifikovanie až po súčasnosť - spojilo autorov **O. Sliackeho a Z. Stanislavovú** v publikácii **Kontúry slovenskej literatúry pre deti a mládež v rokoch 1945-1997**, ktorí na malom priestore (129 strán) ponúkajú 44 portrétov významných osobností slovenskej literatúry pre deti a mládež v danom časovom úseku. V **I. časti: Literatúra pre deti a mládež v rokoch 1945-1959** (O. Sliacky)

modernej slovenskej literatúry pre deti a mládež (Z. Stanislavová) a **Kontúry slovenskej literatúry pre deti a mládež v rokoch 1945-1997** (O. Sliacky-Z. Stanislavová) sa ľahko prispôbila praktickým potrebám učiteľov i študentov ako odborné knihy, študijné texty či praktické slovníky. V každom prípade ich môžeme považovať za potrebné, lebo o nové pohľady dopĺňajú Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež (O. Sliacky, 1970, 2. rozšir. a prepr. vyd. 1979), Dejiny slovenskej literatúry pre deti a mládež do roku 1945 (O. Sliacky, 1980) a Priesktorom spoločenskej prózy pre deti a mládež. Interpretácie štúdie (Z. Stanislavová, 1995).

Domnievam sa, že spomínané knižné novinky priaznivo ovplyvnia aj zrod dlho očakávaných akademických Dejín slovenskej literatúry pre deti a mládež po roku 1945. Do tých čias budú ako jedinečné publikácie obohacovať knižný trh o zovšeobecňujúci pohľad na estetické princípy a poetiku slovenskej literatúry pre deti a mládež od 30. rokov po súčasnosť v rámci autorských generácií i jednotlivých osobností.

Bibiána Hlebová

Kontúry

SLOVENSKEJ LITERATÚRY
PRE DETI A MLÁDEŽ
V ROKOCH 1945 - 1997

Ondrej Sliacky - Zuzana Stanislavová

NÁUKA
PREŠOV

a v **II. časti: Literatúra pre deti a mládež po roku 1960** (Z. Stanislavová) autori nepostupujú klasickým encyklopedickým spôsobom, ale podľa vlastného, zámerne stanoveného kľúča - chronológie debutov detských spisovateľov. Po stručných biografických údajoch systematicky približujú, ale aj hodnotia tvorbu daného autora a začleňujú ju do vývinového kontextu literatúry na pre deti a mládež na Slovensku. Každý portrét osobnosti je doplnený prehľadnou bibliografiou tvorby pre deti a mládež s odkazmi na ďalšiu odbornú literatúru. V **III. časti: Bádateľs-**

Slzy a smiech

V poslednom týždni letného semestra na Katedre hudobnej výchovy FHPV zazneli nástrojové a spevácke prehrávky tak, ako aj po iné roky. Novinkou boli skupinové prehrávky, na ktoré boli všetci veľmi zvedaví. Veľká vďaka patrí najmä Mgr. Eve Zacharovej, ktorá ako jediná z hlasových pedagógov viedla skupiny študentov druhého a tretieho ročníka, a Mgr. Marte Polohovej, ktorá sa matersky postarala o individualistov. Zvlášť by som sa chcela poďakovať Mgr. Eve Zacharovej. Som väčšmi rada, že sa našla takáto učiteľka, ktorá okrem toho, že rozdáva nekonečné množstvo vedomostí a informácií nadobudnutých vo svojej dlhoročnej praxi, rozdáva aj veľa zo svojho hudobníckeho temperamentu, zo svojej chuti pracovať s mladými ľuďmi, a najmä, milovať to, čo robíme a čo študujeme. Podobne je to aj na hodinách hudobníckej didaktiky, na ktorých niekedy plačeme (nielen) od smiechu. Hoci sa nielen jej, ale aj mnohým iným tlačili slzy do očí (či už od šťastia alebo od niečoho iného), každý bol veľmi rád, že ju vidí usmievať sa, pracovať a že je medzi nami šťastná.

Andrea Baňasová, študentka 3.roč. Sj-Hv

Nezotrvať na dosiahnutom

Doc. Kazanskej univerzity Ruska pracuje na PU FHPV od 19. 12. 1997.

Vo svojej práci dosahuje dobré výsledky ako vo výchovnovyučovacom procese na KRJaL, tak vo vedeckovýskumnej činnosti. Naše periodikum pani docentku požiadalo o krátky rozhovor. Pani do-

Na FHPV PU mi boli poskytnuté dobré podmienky pre prácu lektorky, tak v oblasti vyučovacieho procesu, ako aj vedeckovýskumnej činnosti. Prešovská univerzita je v Rusku dobre známa. Aktívne rozvíja medzinárodné vzťahy a právom je uznávaná ako jedna z vý-

A.S.Puškina). Dúfam, že vzťahy medzi našimi krajinami a vysokými školami budú pokračovať a rozvíjať sa.

4. Do kedy mienite pôsobiť na PU?

Chcela by som pôsobiť na univerzite aj v budúcom roku, keďže mám už rozpracované plány v oblasti vyučovacieho procesu a vedeckovýskumnej činnosti.

Nedávno som odovzdala do tlače prvé

a zdolávať nové vrcholy

znamných stredísk prípravy odborníkov v oblasti vzdelávania a kultúry.

S podmienkami práce som veľmi spokojná, čo však žiaľbohu nemožno povedať o ubytovacích podmienkach, ktoré mi boli poskytnuté.

Čo sa týka študentov-rusistov, chcela by som vyzdvihnúť vysokú úroveň teoretickej prípravy v oblasti lingvistiky, literatúry, metodiky a ostatných disciplín. Určite majú na tom zásluhu kolegovia, učiteľia KRJaL.

K pozitívnym momentom v príprave študentov je ich študijný pobyt v Moskve (Inštitút ruského jazyka

vydanie učebných textov „Ruský jazyk v podnikateľskej sfére“, ktoré dúfam vyvolajú záujem u kolegov a študentov.

5. Čo by ste chceli po skončení na PU odkázať pedagógom a študentom univerzity na ktorej budete pôsobiť v ďalších rokoch?

„Vek živi, vek učis!“ - hovorí ruské príslovie. A naozaj, celý svoj život sa človek učí. Dotýka sa to predovšetkým našej profesie. Preto by som chcela zaželať svojim kolegom nezotrvať na dosiahnutom a zdolávať nové vrcholy.

Všetkým veľa zdravia, úspechov a lásky.

Rozhovor viedol M. Rusinko

Doc. Larisa Afanasjevna Sertaková, lektorka na Katedre ruského jazyka a literatúry FHPV PU

centka s radosťou našej žiadosti vyhovela.

1. Kde ste ukončili univerzitu a v akom zameraní (odbore)?

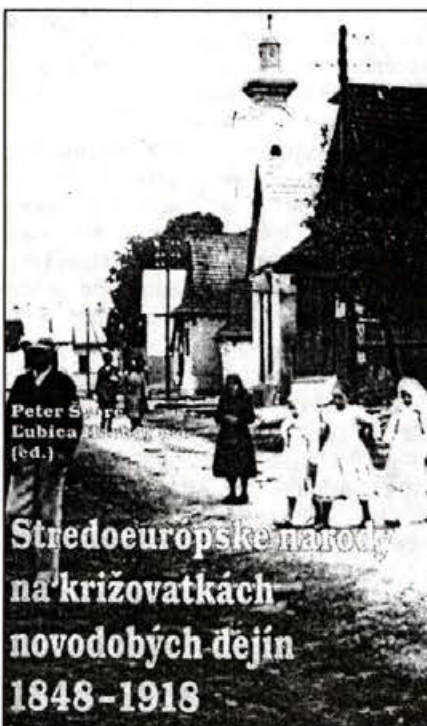
Ukončila som Voronežskú štátnu univerzitu. Mám dve odborné zamerania: filológ a prekladateľ anglického jazyka. Potom som učila v Moskve na Univerzite ruského jazyka A.S.Puškina odbor cudzí jazyk ako cudzí. Zaoberala som sa vedeckovýskumnou prácou v oblasti metodiky a psychológie vyučovania cudzích jazykov. Svoju kvalifikáciu v danej oblasti som zvyšovala na 3 známych vysokých školách v Rusku na Moskovskej štátnej univerzite (MGU - metódy inžinierstva vyučovania cudzích jazykov - prof. Kitajgorodskaja), Univerzita družby národov a Inštitút ruského jazyka A.S.Puškina. Bola som na lektorskom pobyte v Číne, kde som pracovala ako učiteľka ruského jazyka a literatúry. Mám čestný diplom Výboru osvety Čínskej ľudovej republiky.

2. Ako ste sa dostala na PU?

V r. 1997 Ministerstvo vysokoškolského vzdelávania Ruskej federácie mi ponúklo možnosť zahraničného pobytu vo funkcii lektorky ruského jazyka.

Bolí mi ponúknúť také krajiny ako Maďarsko, Poľsko, Juhoslávia, Česko, Slovensko, Čína, Alžír a i. Rozhodla som sa pre pobyt na Slovensku. Chcela som bližšie spoznať krajinu, zoznámiť sa s dejinami, kultúrou a tradíciami slovenského národa.

3. Ako sa Vám darí zabezpečovať vyučovací proces a či ste spokojná s úrovňou našich študentov v odbore ruský jazyk?

Stredoeurópske národy na krížovatkách novodobých dejín 1848-1918

Prekladaný zborník je štruktúrovaný podobne ako samotná konferencia. Dôraz je položený na šírke koncipovaných príspevkov, zaoberajúcich sa kľúčovými udalosťami stredoeurópskych národov v rokoch 1848 a 1918. Obsiahnuté sú v ňom viaceré a rôznorodé názory, dokonca aj konfrontačné, vychádzajúce z pozícií jednotlivých národných historiografií a ich reflektovania národných skúseností a pohľadov. Priestor však dostali aj užšie zamerané príspevky, v ktorých dominuje slovenská problematika. Ale aj tá je tu prezentovaná v kontakte s inonárodnou problematikou.

Prešovská konferencia sa konala v dňoch, v ktorých sa univ. prof. PhDr. Michal Danilák, CSc., vedúci Katedry všeobecných dejín FF PU, dožíval životného jubilea 65 rokov. Organizátori tejto konferencie sa rozhodli konferenciu, ako aj zborník venovať profesorovi Michalovi Danilákovi ako výraz úcty k jeho vedeckej i pedagogickej práci.

Naším želaním je, aby čitateľ prijal tento zborník ako pokus medzinárodného kolektívu autorov zmapovať niektoré dramatické momenty z dejín národov žijúcich na území, ktoré geografia označila ako strednú Európu. Zároveň, aby zborník z prešovskej konferencie tvoril na jednej strane samostatnú, na druhej strane aj kontinuálnu publikáciu so zborníkmi, ktoré pripravili do tlače organizátori vyššie spomenutých medzinárodných vedeckých konferencií.

Ľubica Harbuľová, Harald Heppner, Peter Švorc

§ Právna poradňa §

1. V dohode o pracovnej činnosti možno dojednať spôsob jej zrušenia

Z odseku 2 § 238 Zákonníka práce vyplýva, že dohoda o pracovnej činnosti sa uzaviera na určitú dobu, prípadne na neurčitý čas. V dohode možno dojednať spôsob jej zrušenia. Okamžité zrušenie dohody možno dojednať len pre prípady, v ktorých možno okamžite zrušiť pracovný pomer. Ak spôsob zrušenia nevyplýva priamo z uzavretej dohody, možno ju zrušiť dohodou účastníkov k dojednanému dňu a jednostranne len výpoveďou z akéhokoľvek dôvodu s 15-dňovou výpoveďnou dobou, ktorá sa začína dňom, v ktorom bola písomná výpoveď doručená.

2. Medzi účastníkmi možno dohodnúť splatnosť odmeny inak

Odmena za vykonanú prácu je splatná vo výplatných termínoch určených u zamestnávateľa pre výplatu mzdy (§ 119 Zákonníka práce), a ak je dojednaná jednorázová splatnosť odmeny, až po vykonaní celej pracovnej úlohy v najbližšom termíne po dokončení a odovzdaní práce (§ 239a Zákonníka práce).

Pokiaľ ide o odmenu z dohody o pracovnej činnosti nemusí byť splatná tiež mesačne pozadu ako je tomu u mzdy, ale účastníci dohody sa môžu dohodnúť ne iných termínoch splatnosti.

3. Zamestnávateľ je povinný zaistiť bezpečnú úschovu zvrškov a osobných predmetov

V ustanovení § 145 Zákonníka práce zákonodarca upravil, že zamestnávateľ je povinný zaistiť bezpečnú úschovu zvrškov a osobných predmetov, ktoré zamestnanci obvykle nosia do zamestnania, ako aj obvyklých dopravných prostriedkov, pokiaľ ich zamestnanci používajú na cestu do zamestnania a späť, za obvyklý dopravný prostriedok na cestu do zamestnania a späť sa na tento účel nepovažuje osobitný automobil. Túto povinnosť má aj voči všetkým ostatným osobám, pokiaľ sú pre neho činné na jeho pracoviskách.

Aktuujeme, že zvrškami sa rozumejú tie časti odevu a príslušenstva, ktoré zamestnanci obvykle so sebou nosia a obvyklé osobné predmety. Za stratu týchto predmetov zamestnávateľ plne zodpovedá, pravda za podmienky, že si ich zamestnanci uložili na mieste na tom určenom alebo na miesto, kde sa obvykle odkladajú.

Rozhodujúcim kritériom na posúdenie oby-

klosti osobných predmetov nie je ich finančná hodnota, ale skutočnosť, že ich zamestnanci obvykle nosili do zamestnania.

Upozorňujeme, že osobitný právny režim sa vzťahuje na peňažné sumy v deň výplaty predavku a vyúčtovania mzdy, resp. platu. Aj keď ide v prevažnej miere o vyššie sumy peňazí, v uvedené dni ich možno považovať za obvyklé osobné predmety.

Keďže osobné automobily sa nepovažujú za obvyklý dopravný prostriedok pre účel citovaného § 145, zodpovednosť zamestnávateľa za odložené veci prichádza do úvahy len v prípade, keď bol osobný automobil zaparkovaný na stráženom parkovisku zamestnávateľa, ktoré je treba považovať na tento účel za osobitnú úschovu.

4. Pracovná cesta má svoje legislatívne pravidlá

Zamestnávateľ môže vyslať zamestnanca na dobu nevyhnutnej potreby na pracovnú cestu. Zamestnanec na pracovnej ceste vykonáva prácu podľa pokynov vedúceho zamestnanca, ktorý ho na pracovnú cestu vyslal.

Ak zamestnávateľ vysiela zamestnanca na pracovnú cestu na plnenie svojich úloh do inej organizačnej jednotky (k inému zamestnávateľovi), môže poveriť iného vedúceho zamestnanca (iného zamestnávateľa), aby zamestnancovi dával pokyny pre prácu, prípadne jeho prácu organizoval, riadil a kontroloval (pozri § 9 ods.3 a § 10 ods. 2 Zákonníka práce); v poverení treba vymedziť jeho rozsah, čo dávame do osobitnej pozornosti.

S poverením predchádzajúcej vety musí byť zamestnanec oboznámený. Vedúci zamestnanec iného zamestnávateľa však nemôže voči zamestnancovi robiť v mene vysielajúceho zamestnávateľa právne úkony (porov. § 38 ods.1,2 Zákonníka práce).

5. Dohoda o sporných nárokoch musí mať písomnú formu

Účastníci pracovnoprávneho vzťahu môžu nároky medzi nimi sporné upraviť dohodou, ktorá musí mať písomnú formu, inak je neplatná (§ 259 Zákonníka práce).

Z uvedeného je evidentné, že nedodržanie písomnej formy dohody o sporných nárokoch spôsobuje jej neplatnosť. Hlavný účel dohody spočíva v nahradení doterajšieho sporného nároku novým národom. Príčiny spornosti môžu byť veľmi rôznorodé a z dikcie vyššie citovaného ustanovenia vyplýva, že stačí, ak ide o subjektívnu spornosť na strane jedného alebo oboch účastníkov pracovnoprávneho vzťahu.

Pre posúdenie platnosti dohody o sporných nárokoch treba použiť ustanovenia § 240 (právne úkony) Zákonníka práce. Napríklad ta-

kouto dohodou by sa účastník nemohol vopred vzdať svojich práv.

6. Žiadosť o ustanovenie zástupcu

Zákonodarca v § 30 Občianskeho súdneho poriadku zakotvil, že na žiadosť môže súd ustanoviť účastníkovi bezplatného zástupcu, ak:

a) sú u neho predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov podľa § 138 ods.1 Občianskeho súdneho poriadku a

b) ak je o potrebné na ochranu jeho záujmov. Ak si to vyžaduje ochrana záujmov účastníka, nemôže mu byť ustanovený zástupca aj z radov advokátov.

7. Z návrhu na odročenie súdneho pojednávania sa súdny poplatok neplatí

V intenciách § 101 ods.2 Občianskeho súdneho poriadku ak sa účastník nemôže zúčastniť pojednávania z dôležitých dôvodov (napr. choroba, pobyt v nemocnici alebo na liečení, pracovná cesta a pod.), môže požiadať súd o odročenie pojednávania.

Treba vedieť, že neospravedlnenie sa z neúčasti a súčasne nepožiadanie o odročenie pojednávania z dôležitého dôvodu má za následok, že súd môže vec prejednať aj v neprítomnosti takéhoto účastníka.

Z návrhu na odročenie pojednávania sa však súdny poplatok neplatí.

8. Ústava je jadrom zákonnosti

Zásada sformulovaná v čl.12 ods.3 Ústavy SR - „každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá“ - predstavuje jeden z pilierov právneho štátu. Týka sa fyzických i právnických osôb. Nastofuje otázku, či existuje len konanie dovolené a nedovolené (zakázané), alebo aj také, ktoré nie je ani dovolené, ani nedovolené. Kladná odpoveď na ňu predpokladá, že neexistuje konanie, ktoré by právo takto nehodnotilo.

Zmysel zásady, že nikoho nemožno nútiť konať to, čo zákon neukladá (je vlastne opakom zásady, že dovolené je všetko, čo nie je zákonom zakázané), spočíva v tom, že právnou povinnosť možno človeku uložiť iba zákonom alebo na základe zákona a v jeho medziach.

Človek môže na seba vziať povinnosť aj autonómne, prosredníctvom zmluvy. Ak sa však k niečomu zaväzuje, musí sa tak diať v rámci zákona.

Citovaný ústavný článok síce hovorí o konaní, avšak nepochybné sa vzťahuje aj na nekonanie, zdržanie sa, či strpenie niečoho.

Na rozdiel od uvedeného „Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“ (čl.2 ods. 2 Ústavy SR).

Z napísaného možno dovodiť, že ústavnosť je jadrom zákonnosti, najmä jej zásada všeobecnej viazanosti všetkých platným právom a zásada postupu štátnych orgánov a štátnych inštitúcií na základe zákona.

ŠTUDIJNÝ A SKÚŠKOVÝ PORIADOK JE ZÁVÄZNÝ PRE VŠETKY FORMY ŠTÚDIA NA FAKULTE

Prešovská univerzita je samosprávnou inštitúciou. Samostatne a slobodne rozvíja vedeckú, vzdelávaciu, umeleckú a kultúrnu činnosť a s nimi súvisiace ďalšie činnosti na 5.fakultách. Hlavnou úlohou PU je poskytovať na základe tvorivého vedeckého bádania a umeleckej činnosti vysokoškolské doktorandské, magisterské a bakalárske vzdelanie a iné druhy celoživotného vzdelávania občanov z odborov spoločenských a prírodných vied.

Vysokoškolské štúdium na PU sa riadi všeobecne záväznými právnymi normami, štatútom univerzity a štatútom príslušnej fakulty, ako aj ďalšími internými predpismi vrátane študijného a skúškového poriadku tej-ktorej fakulty, ktorý vymedzuje základné pravidlá pre všetky formy štúdia. Skúškový a študijný poriadok je teda záväzný pre všetky formy štúdia na fakulte i pokiaľ ide o realizáciu jednotlivých foriem kontroly štúdia (napr. priebežné kontrolné otázky v priebehu semestra, testy, písomné a praktické práce, zápočet, skúška, kolokvium a ďalšie.

SLOBODU PREJAVU A PRÁVO VYHLÁDAVAŤ A ŠÍRIŤ INFORMÁCIE MOŽNO OBMEDZIŤ LEN ZÁKONOM

Azda ani netreba pripomínať, že v procese aplikácie práva v demokratickom právnom štáte platí princíp viazanosti štátu - štátnych orgánov (jeho inštitúcií) ako aj jeho úradníkov právom (ide o vládu zákona). Podľa našej ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ÚSTAVY, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví ZÁKON (pozri čl.2 ods.2 Ústavy SR). Vo vzťahu k jednotlivcom platí zásada, že každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal, čo zákon neukladá (pozri čl.2 ods.3 Ústavy SR).

Z odseku 1 čl.42 Ústavy SR je evidentné, že každý má právo na vzdelanie ... A ďalej z čl. 26 ods.1 Ústavy SR vyplýva, že sloboda prejavu a právo na informáciu sú zaručené. Inými slovami, každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu ... (pozri ods.2 čl.26 Ústavy SR).

Akcentujeme, že slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť iba zákonom, pravda ak ide o opatrenie v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti (ods. 4 čl. 26 Ústavy SR).

Z napísaného teda vyplýva, že akýkoľvek iný postup je nesprávny, a to bez ohľadu na to, či ide o vedúceho, zamestnanca alebo iný subjekt.

VEDÚCEHO KATEDRY VYMENÚVA DO FUNKCIE DEKAN

Vedúceho katedry po úspešnom absolvovaní výberového konania a po schválení v AS fakulty vymenúva do funkcie dekan. Či vedúci katedry má byť vymenovaný do tejto funkcie z ra-

dov profesorov a docentov, všeobecne záväzné predpisy o tom nemajú zmienku. Z pôsobnosti a právomoci AS fakulty ale vyplýva, že AS fakulty na základe zákonom stanovenej kompetencie navrhuje štatút a jeho úpravy, volí tajným hlasovaním dekana fakulty z radov profesorov a docentov fakulty ... A keďže vedúci katedry vytvára v spolupráci s vedením fakulty nevyhnutné podmienky na plnenie pedagogických úloh, vedúceho výskumu, umeleckej činnosti, vykonáva kontrolu plnenia úloh, hodnotí výsledky a činnosť zamestnancov pôsobiacich na katedre (často aj profesorov a docentov) a plní aj ďalšie úlohy, ktorými ho poverí dekan alebo poverený člen vedenia fakulty... možno súhlasiť s názorom pisateľa, ktorý sa s predmetnou otázkou obrátil na právnu poradňu, že by vedúcim katedry mal byť profesor alebo docent.

Pokiaľ ide o otázku kumulácie funkcie vedúceho katedry s inou funkciou, odporúčame pisateľovi túto otázku adresovať príslušnému dekanovi, prípadne rektorovi Prešovskej univerzity.

POZITÍVNA EMPÍRIA Z TVORIVÉHO KOLOKVIA

Jednou z foriem kontroly štúdia v štátových disciplínach predovšetkým u študentov študujúcich odbor On na FHPV PU v Prešove bolo kolokvium (s lat. - druh čiastkovej skúšky, ktorá sa v minulosti skladala na vysokej škole).

Z odprednášanej problematiky v predmetoch „Základy štátu a práva“ (3. roč.) a „Právo s spoločnosťou“ (4. roč.) bol určený okruh niekoľko desiatok najaktuálnejších otázok, z ktorých študenti si mohli slobodne vyberať tie, ktoré chceli prezentovať pred auditóriom.

Vedením kolokvia (ešte pred jeho otvorením) bol poverený vždy iný študent.

V priebehu kolokvia (za využitia rozličných poznávacích metód) sa zisťoval teoreticko-praktický rozsah a hĺbka vedomostí študenta z daného predmetu, pravda, aj za tvorivej aktívnej účasti ostatných študentov.

I keď niektorí študenti k tejto forme kontroly štúdia na začiatku mali tzv. zmiešané pocity, nakoniec sa ubezpečili, že vo viacerých smeroch získali pozitívne skúsenosti. Tieto budú môcť využiť nielen v rámci svojho budúceho povolania, ale aj v praktickom živote. Žiaľ, pre túto formu kontroly štúdia sa nepodarilo s adekvátnou aktivitou a zodpovednosťou získať tiež študentov študujúcich odbor Et (4.roč.) a Manažment verejnej správy a regiónov (1.roč.) v predmete „Úvod právnej vedy“.

Stranu pripravil
Doc. JUDr. Ján Roháč, CSc.

DEMOKRACIA SA KONČÍ TAM, KDE PRESTÁVA PLATIŤ PRÁVO

[TREND č.16/99, s. 26A (4s.A4)]

Azda niet čísla, v ktorom by TREND neprezentoval aj poznatky z porušovania (nedodržavania) platných právnych noriem či poznatky o ich nedokonalosti. Čitatelia majú dôvod myslieť si, že porušovatelia (aj tvorcovia) zákonných a podzákonných noriem sa

chcú poučiť z histórie. Tá totiž potvrdzuje skutočnosť, že okrem tvorby kvalitných právnych noriem je nevyhnutné aj ich bezvýhradné dodržiavanie, čo osobitne platí pre demokratickú spoločnosť.

Žiaľ, treba priznať, že nie všetky subjekty v spoločnosti si uvedomujú zásadnú otázku, teda že právo vyniká spomedzi normatívnych systémov tým, že za ním stojí organizovaná verejná, štátna moc. Ale aj to, že právo (za pomoci iných normatívnych systémov) integruje spoločnosť predovšetkým tým, že vyjadruje a chráni hodnoty spoločnosti, ktorých vznik a charakter determinuje vývoj spoločnosti, jej mentalitu či ciele. Nie je nič nové, ak napríklad terajšia vláda prostredníctvom svojho programu stanovuje ciele spočívajúce v úsilí o spravodlivosť, slobodu, zodpovednosť, solidaritu, vládu zákona, poctivosť, rešpekt pred deľbou moci, podporu iniciatívy a aktivity ľudí zasiahnuť proti chytráctvu, pohodlnosti, korupcii, nezodpovednosti a koncentracii moci a bohatstva.

Pripomeňme, že v celom historickom vývoji všetky spoločnosti si vytvárajú určitý systém, sústavu hodnôt. Napríklad, na začiatku bolo rešpektovanie spoločenských noriem otázkou prežitia. Spoločnosť zo svojho streda vylúčila neposlušných a nechala ich zahnúť. Postupne si vytvárala civilizovaný prostriedok presadenia žiadúceho správania - právo. Nemusíme byť ani právnikmi, aby sme nepochybovali o tom, že právo je jedným z významných prostriedkov regulácie dynamiky spoločenského života, mierou ľudských vzťahov, princípom orientácie jednotlivcov aj spoločenských skupín na ich ceste k civilizácii. Pravda, na prvý pohľad sa mnohým môže zdať, že právo je iba systém pravidiel, ktoré vytvára a zároveň vynucuje štát (a ktoré možno aj porušovať), ale v skutočnosti je prostriedkom vyjadrenia a ochrany najvýznamnejších hodnôt. Teda hodnôt, ktoré sú v danej sústave hierarchicky usporiadané, takže vytvárajú stupnicu alebo tzv. rebríček hodnôt.

Napríklad demokratický právny štát v programovom vyhlásení terajšia vláda vníma ako štát, ktorý právnym poriadkom a jeho reálnym uplatňovaním poskytuje všetkým fyzickým osobám i právnickým osobám rovný prístup k slobodám zaručeným ústavou a ratifikovanými dohovormi o ľudských právach. Ako štát, ktorý je bezvýhradne viazaný zákonmi, slúži občanom a poskytuje istotu slobodného rozhodnutia o ich prítomnosti i budúcnosti. Podľa exekutívy ide totiž o štát, v ktorom miesta majú tieto hodnoty - sloboda, rovnosť, spravodlivosť, demokracia, tolerancia, solidarita. Každá hodnota má svoj hodnotový protiklad. Otázkou však je, či vo vedomí jednotlivých subjektov spoločnosti právo vystupuje i ako vysoká mravná hodnota, ktorá vlastne má formovať a strážiť aj spoločenskú mravnosť. A ak chceme zachovať hodnoty príznačné pre demokratické občianstvo, mali by sa tie premietnuť do takých legislatívnych noriem, ktoré by v rámci aplikácie praxe nedávali možnosť zdôvodnenia ich nedodržavania, respektíve obchádzania. V štáte bude rozhodne menej nespravodlivosti, ak budú právne normy tvorené a prijímané tak, aby boli všeobecne zrozumiteľné.

Z VYSTÚPENIA Doc. PhDr. RUDOLFA DUPKALU, CSc., NA ZHROMAŽDENÍ AKADEMICKEJ OBCE PU 12. 5. 1999

Vo svojom diskusnom príspevku som reagoval na obidve prednesené správy, teda na správu AS PU a na správu rektora PU, ktoré hodnotím pozitívne, lebo ich považujem za vskutku starostlivo a zodpovedne pripravené.

kult súvisí s ich charakterom a profiláciou. Na prvom mieste je treba jasne definovať charakter jednotlivých fakúlt. Iba tak sa ukáže, čo je v štruktúre PU jedinečne produktívne, funkčné (a teda ďalej rozvíjateľné) a naopak, čo je duplicitné, čo vzťahy medzi fakultami kom-

rovoľne, resp. bez adekvátnej kompenzácie „vzdajú“ svojich terajších „pozícií“ v štruktúre PU. Rovnako si myslím, že fakulty sa v rámci „novej deľby práce“ naozaj ťažko „vzdajú“ tých študijných odborov, či dokonca celých katedrií, ktoré spoluvytvárali (a vytvárajú) „ima-

ROZVOJ FAKÚLT SÚVISÍ S ICH CHARAKTEROM A PROFILÁCIOU

V správe AS PU ma zaujala pasáž, v ktorej sú prezentované, vzťahy AS PU s akademickým senátom fakúlt. V tejto súvislosti som konštatoval, že vzťah AS PU a AS FF možno charakterizovať ako kriticky ústretový. Plne rešpektuje kompetencie obidvoch senátov, ktoré vyplývajú z vysokoškolského zákona, to znamená, že plne rešpektuje právnu subjektivitu fakúlt, atď. Zdôraznil som, že napätie vo vzťahu AS PU a AS FF môže vyplývať z toho, že tieto senáty nemusia vždy (a vo všetkom sledovať rovnaké záujmy). (Napríklad pri schvaľovaní nových študijných odborov, resp. zakladaní, rozširovaní, či rušení jestvujúcich pedagogicko-vedeckých pracovísk atď). Hraný v týchto vzťahoch možno „zaobliť“ skvalitnením komunikácie a prehĺbením koordinácie. Som presvedčený, že zatiaľ neboli využité ani všetky možnosti spoločného postupu obidvoch senátov, a to tak na úrovni univerzity, ako aj „navonok“, t.j. vo vzťahu k Rade vysokých škôl SR a Ministerstvu školstva SR. Takto sme napríklad mohli prijať spoločné stanovisko celej Akademickkej obce PU k výzve Združenia vysokých škôl a Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku k problematike financovania vysokých škôl a výške reálnej mzdy pracovníkov školstva a vedy. Nepochybne by to malo výraznejší dopad nielen na RVŠ SR, ale aj na Ministerstvo školstva, ktoré môže len ťažko presadzovať naše záujmy, keď „nepozná“ naše stanovisko, alebo keď mu ho dostatočne jasne a razantne nedáme „najavo“. Pritom niet pochýb o tom, že celá univerzita dokáže presadiť viac ako jedna fakulta a je čo presadzovať. Akademická obec očakáva od nás v tomto smere výraznejšie podnety.

V správe rektora PU ma zaujala tá časť, ktorá implikuje problematiku rozvoja univerzity. Nepochybujem to tom, že vedenie univerzity (aj pán rektor osobne) vynakladá maximálne úsilie na zabezpečenie rozvoja našej univerzity. Napriek tomu mám pocit, že súčasný stav PU nie je adekvátnym odrazom tohto (nesporne poctivého) úsillia. Nazdávam sa, že rozvoj univerzity je primárne podmienený rozvojom fakúlt. Rozvoj fa-

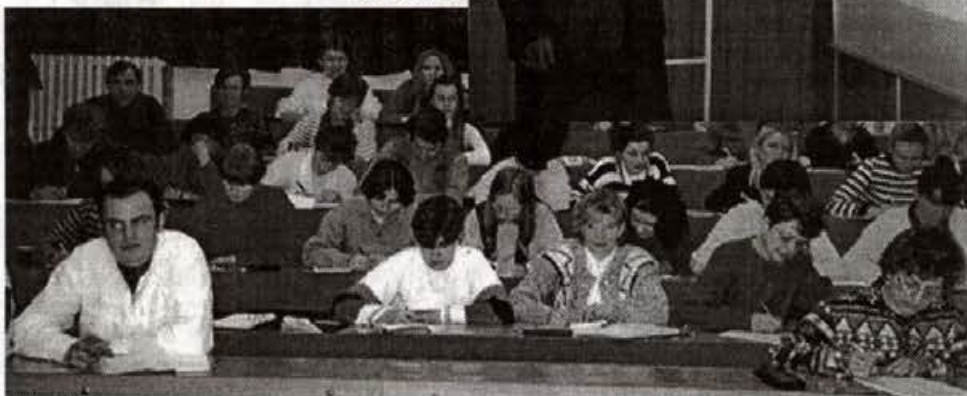

plikuje atď. V tejto súvislosti som konštatoval, že je potrebné vyhlásiť moratórium na otváranie ďalších (duplicitných) študijných odborov, resp. identických katedrií. K rozvoju univerzity by zaiste prispel vznik novej fakulty, či dokonca fakúlt. Pri kreovaní nových organizačných súčastí univerzity, ako aj pri radikálnej reprofilácii jestvujúcich fakúlt však možno len ťažko predpokladať (a očakávať), že súčasné fakulty sa dob-

Katedra pedagogiky FHPV zabezpečuje všeobecnú disciplínu pedagogickej prípravy budúcich pedagogických pracovníkov (učiteľov, majstrov odbornej výchovy a vychovávateľov) na dennom štúdiu i v štúdiu popri zamestnaní. V rámci ŠPZ realizuje katedra výuku na dvoch špecializáciách bakalárskeho štúdia (vychovávateľstvo a inštruktor odbornej výchovy) a troch špecializáciách DPŠ (pre absolventov neučiteľských fakúlt, vychovávateľstvo a MOV).

Na fotografii: vedúci Katedry pedagogiky doc. PhDr. Milan Darák, CSc., pri prednáške zo Základov pedagogického výskumu v 2. ročníku bakalárskeho štúdia vychovávateľstva.

M. Darák

ge“ fakulty, ktoré efektívne reagujú na spoločenskú objednávku, ktoré sa dominantným spôsobom podieľajú na rozvoji VHČ, atď. Napokon: právna subjektivita fakúlt je aj o tomto. Alebo nie?

Vítam iniciatívu rektora organizovať pravidelné stretnutia vedenia univerzity s vedeniami fakúlt, lebo iba v dialógu možno nájsť riešenia prijateľné pre všetkých. Fakulty sú odsúdené“ na spoluprácu, lebo eventuálna konfrontácia nevedie ani k ich individuálnemu rozvoju, ani k rozvoju univerzity ako celku. A nám predsa ide o to, aby bol zabezpečený (a realizovaný) tak rozvoj univerzity, ako aj rozvoj jednotlivých fakúlt. Zdá sa, že cesta k tomuto cieľu vedie len cez zosúladenie záujmov všetkých zainteresovaných.

Mons. Ján Hirka pri úvodnom prejave

22.-23. apríla sa konala na pôde GkBF medzinárodná konferencia na tému „Človek v spektre pohľadu“. Býva zvykom, že sa na akademickej pôde usporadúvajú rôzne konferencie, besedy či prednášky - učiteľov a odborníkov z iných fakúlt a univerzít - čo pomáha nielen k zvýšeniu kvality výučby, ale aj k výmene cenných názorov a pohľadov v oblasti vedných disciplín. Inak tomu nebolo ani teraz. Pozvánka obsahovala 18 prednášajúcich zo Slovenska, Čiech a Poľska, ktorí prispeli, každý svojou mierou, k obsahovej náplni konferencie, ktorá popri svojej variabilite smerovala k ústrednému bodu - tým bol človek ako taký. Treba pripomenúť, že Gréckokatolícka fakulta je škola staronová, jej počiatky siahajú do 19. storočia (r.1880) a po štyridsaťročnej nútenej prestávke (1950-1990) opäť rozprúdila svoju činnosť v roku 1990. Bolo to aj zásluhou **J. E. Mons. J. Hirku, ThDr. h.c.** - prešovského biskupa, ďalej **o. doc. ThDr. Vladimíra Poláčka**, prvého dekana fakulty a čestných dekanov **o. Mons. Jána Krajňáka** a **o. Mons. Jozefa Tótha**. Skutočnosť, že sa fakulta podujala zorganizovať konferenciu s medzinárodnou účasťou, treba hodnotiť pozitívne.

Ako je zvykom na katolíckych teologických fakultách, veľkým kancelárom fakulty je miestny biskup, a preto sa nezaobišla konferencia bez jeho aktívnej účasti. Hneď po otváracíj reči, ktorú predniesol dekan GkBF PU **o. doc. ThDr. F. Janhuba**, a privítal všetkých účastníkov, prednášateľov i auditória poslucháčov fakulty i hostí, predniesol prvú prednášku sidelný prešovský biskup **Mons. J. Hirka, ThDr.h.c.** Otcovi biskupovi len nedávno udelila PU čestný doktorát za jeho celoživotné dielo. Vo svojom príspevku sa prihovril poslucháčom ako biskup, učiteľ a ten, komu je zverená zodpovednosť za mnohých. Svojou biblicko-pastorálnou úvahou na tému „Ja som Dobrý pastier“ poukázal na úlohu kňaza v spoločnosti - ako pastiera a učiteľa. Hlavná úloha kňaza je katechizácia a pastorácia. Ako zdôraznil, úloha učiteľa a vychovávateľa nie je rezervná len mužom, jedinečné a nezastupiteľné postavenie v tomto procese

patrí žene. Veď to boli práve ženy-matky a babičky - ktoré chránili vieru počas obdobia minulej doby. Aj oni svojim spôsobom pastiersku úlohu vo farnosti, svoje nezastupiteľné miesto, ktoré vyplýva z ich charizmy, danej od Boha. S prednáškou, ktorá si hlbšie všimla

Platóna chápaná ako stred medzi eľu-tériou a anarchiou. Pojem slobody podlieha vo všetkých režimoch ideologizácii. Elementárna sloboda musí obsahovať možnosť voľby a sebaurčenia. Autonómia človeka dáva možnosť, aby si človek vytváral zákony pre seba. Sloboda je po-

MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA NA GkBF PU

pôsobenie dejín na ormáciu človeka, sa k prítomným prihovril dekan fakulty **o. doc. ThDr. František Janhuba**. Poukázal na to, že 20. storočie je storočím „izmov“, ktoré však nedokážu zmeniť vnútro človeka: toto poslanie výsostne patrí cirkvi.

tom chápaná vo vzťahu k zákonu.

Ekumenický rozmer konferencie potvrdila účasť **Mgr. J. Bakalára** - evanjelického duchovného a.v., ktorý svoj prihovor zameral na liturgické vyjadrenie vzťahu človeka k Bohu - stvoriteľovi.

Otvárací prejav na konferencii predniesol dekan GkBF PU doc. F. Janhuba

O tom, že na konferenciu prišli teológovia z celého Slovenska, svedčia aj vystúpenia **o. ThDr. Mariána Chovanca** z Teologického inštitútu z Nitry, **o. doc. Dr. Ľubomíra Stančeka, PhD. CM** a **o. Mons. ThLic. Štefana Sečku** z Teologického inštitútu zo Spišského Podhradía. Predmetom ich vystúpení bol pojem človeka - ako je chápaný v Dogmatickej teológii, človek v aspekte homiletiky a katechetiky.

Vysoko erudovanú prednášku predniesol významný hosť seminára - dekan CMBF **o. doc. ThDr. Pavel Ambros** z českého Olomouca. Olomoucká teologická fakulta udržiavala s Vysokou školou teologickou v Prešove už v období prvej ČSR veľmi čulé kontakty. Mnohí gréckokatolícki bohoslovci z Prešovskej a Mukačevskej eparchie - pripravujúci sa na poslanie duchovného - získavali svoje odborné vedomosti práve v Olomouci. Je preto len prirodzené, že sa tieto kontakty obnovili, veď o. dekan z Olomouca počul svoju návštevu túto fakultu už druhý raz. Prvýkrát to bolo na jeseň minulého roku - keď sa zúčastnil konfe-

(Dokončenie na 16. strane)

Kmeňový prednášateľ filozofie **o. PhLic. Pavol Dancák** hoci vystúpil ako posledný v prvý deň konferencie, jeho filozoficko-esejistická úvaha sa stretla s veľkými sympatiami. Jeho ambíciou bolo reflektovať postavenie človeka vo vzťahu k dvom fenoménom - viera a sloboda.

Sloboda - ako uviedol - je u

Pohľad na účastníkov konferencie, v prvom rade zľava prof. Vasilko a prof. Mišku. Obidvaja vysúpili s koreferátmi

rencie o troch významných výročtiach v dejinách gréckokatolíkov na východnom Slovensku. **O. Dekan doc. ThDr. p. Ambros** sústredil svoju pozornosť na spiritualitu ako dominujúci faktor vo vývine osobnosti človeka. Ako uviedol, v dejinách človek smeroval k dvom tendenciám: k univerzálnym hodnotám a k hodnotám partikulárnym. Tieto dve tendencie demonštroval na obsahu pojmu „ľudské práva“. Ich univerzita je zdôvodnená dôstojnosťou ľudských práv. Ak sa antika riadila napísanými zákonmi a univerzálnym rozumom, tak kresťanstvo prinieslo morálku zdôvodnenú samým Bohom. Novodobá etnografia a kultúrna antropológia prišli s novým chápaním hodnôt. Bola to axiológia založená na odlišnosti. Každý človek má právo na rozdielnosť, na výlučnosť a na vlastnú kultúru (napr. menšinová indiánska kultúra). Človek sa potom definuje vo vzťahu ku kultúrnej spoločnosti, v ktorej žije, ako aj kritikou tejto spoločnosti.

Vzťahom vedy a viery sa vo svojom príspevku **o. RNDr.**

Jozef Voskár z katedry filozofie. Poukázal na rozdiel medzi evolúciou a evolucionizmom, ktorý neberie do úvahy Boží impulz. Vývoj vesmíru charakterizoval ako stvorenú evolúciu. Človek ako vrchol stvoriteľského plánu Božieho jediný je charakterizovateľný dimenziou transcendentnosti.

Ľudské telo ako harmonický organizmus a jeho funkčné určenie popísal vo svojej prednáške **MUDr. Ján Kmec**.

Duševný život vo vývine človeka z hľadiska ontogenetickej psychológie erudovane predstavila psychologička **PhDr. Gabriela Sláviková**. Zaoberala sa biodynamálnou koncepciou vývinu človeka v jej ôsmich psycho-sociálnych stupňoch.

Na konferencii vystúpil aj **Dr. Ing. Alois Krišťan** z Teologickej fakulty Jihočeskej univerzity z Českých Budějovic so zaujímavou analýzou masovokomunikačných prostriedkov - ako takých, ktoré majú slúžiť človeku. **O. ThLis. Leander Pietraš**, OSPPE z Poľska rozvinul moralitu osobnosti - jej vývoj a zakotvenie vo vedomí ľudstva. Pohľad do myslenia človeka a jeho prejav vo svete techniky bol náplňou príspevku **prof. Ing. Karola Vasilika, DrSc.**

V minulosti nebolo zvykom, aby na teologickej škole prednášali laickí profesori, takpovediac nekňazi. Keď sa katolícka cirkev po II. vatikánskom sneme začala viac otvárať svetu, dnes už je bežné, že na teologických fakultách učia aj laickí profesori - odborníci (bez kňazských svätení), dokonca aj ženy. A tak aj na GkBF patrí už medzi významné osobnosti **doc. PhDr. Michal Varchola, CSc.**, z FF PU. Jeho lingvistická prednáška „Človek-svet-jazyk“ vzbudila veľkú pozornosť publika. Fundovane popísal fenomény ako otvorenosť, fakultatívnosť, obligatívnosť, obligatórnosť a identita človeka. Človeka predstavil ako sociálny fenomén a jazyk človeka ako silu, ktorou odkrýva svet. Aj nasledujúci prednášateľ z FF PU **prof. PhDr. Michal**

Na obrázku prof. Michal Mikluš pri prednese koreferátu

Mikluš, CSc., zaujal svojou prednáškou pozornosť všetkých prítomných. Ako lingvista sa podujal reflektovať význam kultúry v genéze človeka, jej determinujúce pôsobenie na poli rečovej a sociálnej komunikácie. Poukázal na negatíva

modernej globalizácie, stieranie autonómnych kultúr a ich osobitostí.

Na základe interscientistického prístupu k podstate kultúry ako faktora rečovej a sociálnej komunikácie autor danej práce dáva presvedčivý a prínosný výklad tohto zložitého fenoména v procese jeho poetapového vývoja u človeka i v spoločnosti a predikuje jeho poslanie a nezastupiteľnú rolu nielen v období trhového mechanizmu, ale aj vo vzťahu

k budúcnosti Európy, sveta i ľudstva vôbec.

Prodekan **o. PaedDr. Mgr. Emil Turiak** vo svojej biblicko-pedagogickej prednáške - „Boh je náš Otec“ - rozobral vzťah Boha stvoriteľa k svojmu stvoreniu. Zdôraznil, že Boh je milujúci Otec, ktorý svoje deti chráni. Nie je mu ľahostajný osud človeka, aj keď on zlyhal - preskočením vôľových hraníc, ktoré mu Boh určil. Poukázal na genealógiu hriechu v ľudskom rode, ale i na tú osobnú - každého jedinca osobne - ktorá rúca pôvodné určenie človeka a svoje ovocie prináša i v dnešnej dobe. Aj keď mrak hriechu mnohokrát zatemňuje pohľad dnešného človeka na Boha, On svoje ľudstvo miluje a zahŕňa ho svojou nekonečne milosrdnou láskou.

Napriek tomu, že konferencia nebola rozdelená do tematických sekcií - kde by sa dalo detailne reagovať a rozobrať myšlienky prednášajúcich zo strany študentov - mala vysokú odbornú úroveň. Bola to mozaika pohľadov na človeka a jeho prejavov, ktoré boli zároveň výpovedou o genialite fenoménu, ktorý človek v sebe skrýva. Človek sa v týchto reflexiách ukázal ako bytosť, ktorá vôbec nie je fádna, ale naopak. Skrýva v sebe úžasné invencie a konania, ktoré sú nádhernou výpovedou o jeho Stvoriteľovi - zvlášť vtedy, keď človek je k tomu daru zodpovedný.

Konferencia ukázala, že teológia nie je vôbec reliktom stredoveku, ale je to veľa veľmi živá, dynamicky sa rozvíjajúca, a to v svojich konkrétnych disciplínach. Na záver nášho príspevku chceme začať veľkú silu a odborných úspechov do ďalšieho rozvoja tejto fakulty. Veríme, že podujatia podobného druhu zvyšujú kredit školy. Ešte upozorňujeme záujemcov o hlbšie oboznámenie sa s príspevkami, že v krátkom čase vyjde tlačou zborník z tejto konferencie.

o. PaedDr. Mgr. Emil Turiak
Mgr. Stanislav Gábor

Z VYSTÚPENIA IVETY SABOLOVEJ NA ZASADNUTÍ AO PU

ŠČ AS PU tvoria podpredseda AS PU Martin Kabáč (FF PU), Iveta Sabolová (FHPV PU), Jana Totčimáková (PFPU), Mária Semanová (GBF PU) a Igor Slaninka (PBF PU). Mária Semanová bola zvolená za Stanislava Semana, ktorý je študentom 5. ročníka na GBF PU, a Igor Slaninka vystriedal Róberta Ivana. Tohto roku ukončia svoje pôsobenie v AS PU aj Martin Kabáč a Jana Totčimáková, ktorí sú študenti končiacich ročníkov. Následne bude potrebné vykonať voľby

ZLEPŠIŤ KVALITU ŠTUDENTSKÉHO ŽIVOTA

na ich posty na príslušných fakultách.

ŠČ AS PU je značne nefunkčná z dôvodu neúčasti zvolených študentov na zasadnutiach AS PU. Od minulej akademickej obce sa zúčastnili na 7 zasadnutiach AS PU zástupcovia študentov takto: za FF PU 2x, FHPV PU 7x, PF 2x, GBF PU 5x a PBF PU 3x.

Za uplynulý rok sa v AS PU prerokovali viaceré materiály priamo sa týkajúce študentov PU:

Vyhodnotenie prevádzkovania študentského domova na Nám. mládeže v ě.k.r. 1997-98. Vieme, že na jeho prevádzku neboli pridelené finančné prostriedky MŠ SR, preto sa ŠD dal do prenájmu firme Vraňuch, s.r.o. Po predložení hodnotiacej správy o plnení nájomnej zmluvy vedenie PU a AS PU neodporučili obnoviť zmluvu s touto firmou. Po ukončení nájomnej zmluvy 15. 9. 1998 sa ŠD dostal pod správu ŠDaj PU.

Problematika univerzitnej knižnice (UK). V AS PU sa otvorila diskusia ohľadom otváracích hodín, keď študentom by vyhovoval čas otvorenia aj v neskorších, večerných hodinách. Riaditeľ však potrebuje 1-2 pracovníkov, aby mohol zmeniť otvárací čas. Odpoveď vedenia PU bola, že UK sa touto otázkou seriózne zaoberá, avšak ďalšie zlepšenie jej služieb je limitované finančnými prostriedkami. Na jeseň sa už uvažuje o otvorení UK v požadovanom čase.

Účasť študentov na rokovaniach ku kreditnému systému. V súčasnosti pracuje komisia menovaná rektorom v spolupráci s vedením PU. Vypracovaný základný projekt bol prezentovaný v univerzitnom periodiku. Pri rozpracovaní zákonných noriem študenti neboli, avšak študenti sa môžu podieľať na tvorbe kreditného systému priamo na jednotlivých katedrách fakúlt.

AS PU podporil výzvu študentov na priame vlakové spojenie Bratislava-Prešov, pričom odporučil kooperáciu s Mestským úradom v Prešove. Na ostatnom rokovaní AS PU schválil aj kritéria ubytovania študentov v ŠDaj.

Študenti z AS PU I. Sabolová, M. Kabáč sú členmi študentskej internétnej rady (ŠIR) PU. Spolupráca ŠIR PU a ŠČ AS PU nie je na veľmi vysokej úrovni. Študenti si neuvedomujú, že svoje požiadavky majú šancu presadiť najmä cestou svojich senátorov.

M. Kabáč je členom ekonomickej komisie AS PU. I. Sabolová je zvolená za PU do Študentskej rady vysokých škôl (ŠR VŠ) SR, ktorej je aj podpredsedníčkou. ŠR VŠ SR vznikla na základe zákona č. 324/96 Zb. ako orgán akademickej samosprávy zastupujúci navonok študentov vysokých škôl v Slovenskej republike, hlavne vo vzťahu k MŠ SR. V predsedníctve rady je Richard Kravec (AS FF PU), členkou sociálnej komisie je Martina Karnišová (AS FHPV PU), Gabriel Litavec (AS PF PU) zastupuje PU v študijnej komisii. Členom ŠR VŠ SR je aj študent GBF PU Michal Glevaňák. FF PU a PBF PU nemajú v súčasnosti zastúpenie v tomto celoslovenskom orgáne.

Medzi študentské aktivity, na ktorých sa podieľa ŠČ AS PU, patrí projekt Študentskej únie PU. Vytvorenie Študentskej únie je v počiatočnom štádiu. Zámerom je zlepšiť kvalitu študentského života na pôde univerzity vytvorením prostredia, ktoré podporí formovanie študentských klubov a organizácií. V súčasnosti tvorí skupina aktívnych študentov štatút Študentskej únie. Na danom projekte úzko spolupracujeme s rektorátom PU, ktorý nám vychádza v ústrety.

Na jeseň pripravujeme akciu Študentské dni '99, ktoré majú byť oslavou a pripomenutím 17. novembra a všetkých udalostí, ktoré s týmto dátumom súvisia. Náš projekt bol zaslaný na MŠ SR. Bude realizovaný v kooperácii s ostatnými univerzitnými mestami. Očakávame, že rektorát, jednotlivé fakulty a predovšetkým študenti nám pomôžu pri realizácii spomínaného projektu. Iveta Sabolová - AS PU

AKADEMICKÝ PREŠOV '99

Prešov v dňoch 6.-7. mája 1999 dostal opäť, avšak po ročnej pauze, prívlastok akademický. Tieto dva májové dni, ktoré boli poznamenané rušným školským dianím (záver zápočtového týždňa) sa tak už po tridsiaty tretíkrát zapísali do tradície Akademického Prešova - Súťaže umeleckej tvorivosti vysokoškolákov na Slovensku.

Toto podujatie, ktoré je nielen prehliadkou, ale i možnosťou konfrontácie, hodnotenia a porovnávania umeleckej tvorby študentov a miestom pre umeleckú sebarealizáciu mladej generácie, sa podarilo zorganizovať vďaka finančnej podpore Ministerstva kultúry SR a Rektorátu Prešovskej univerzity. Divák sa tu mohol zoznámiť so zaujímavými produkciami z oblasti študentského divadla, umeleckého prednesu poézie a prózy, ako aj vlastnej literárnej tvorby.

Už tradične najobľúbenejšou, divácky najpopulárnejšou, je kategória študentského divadla. Tohtoročných jedenásť divadelných produkcií, ale aj kontroverzných názorov. S takýmto ohlasom sa stretol aj košícky súbor DD2, ktorého predstavenie Nihil podľa Barčových Dvoch vyvolalo mnoho polemík (režisér obsadil všetky roly ženskými herečkami, tvorba minizan scén v priestore za obecenstvom, nadmerné úsilie vtiahnúť diváka do predstavenia). Oveľa sympatickejšie zapôsobil produkcia hostí festivalu súboru Actores z Rožňavy:

Prof. PhDr. Karol Horák, CSc., spoluorganizátor AP 1999

spontánne, až profesionálne herectvo, nápadité mizian scény a strhujúci rytmus predstavenia, zaujímavá hudobná zložka priniesli súboru úspech (prekážalo nadužitie hudby). Podobne sa stretli s veľkou diváckou odozvou aj študenti VŠMU, ktorí v Barčovej hre Dvaja „bodovali“ skvelými, dynamickými hereckými výkonmi za

minimálneho použitia mimoverbálnych hereckých prostriedkov (bez kostýmov, civilné úbory, scénu tvorili štyri stoličky). V svojom predstavení dosiahli umelecké maximum - dlhý aplauz bol adekvátny skevelému kolektívnemu výkonu. Parodistické poňatie Hviezdoslavovej Hájnikovej ženy prezentované Divadelným súborom z Dolného Kubína ukázalo možnosti nového prístupu a generačného prehodnotenia klasických literárnych textov. Súbor triumfoval najmä spontánnym herectvom, ľahkosťou, v spolupráci s profesionálnym režisérom (S. Lavřík) vytvoril originálne predstavenie na míle vzdialené od jeho klasickej výpovede.

Za diváckymi očakávaniami zaostal súbor Carpe diem, ktorý vo výklade fragmentu Shakespearovho Hamleta neprekonal umeleckú úroveň svojich predchádzajúcich predstavení. Osviežením celého podujatia sa stalo Snaživé divadlo zo Spišskej Novej Vsi, ktoré zaujalo dramaturgickou úpravou prózy Tennessee Williamsa Samba. Ďalším zaujímavým programom sa predstavili domáci súbor v tvorivej divadelnej dielni s pracovným názvom Palimpsest. V jej prvej časti uviedol bývalý režisér moskovského divadla MCHAD V. Kozmenko-Delinde časť hry K. Horáka Chronosov zub. Nápaditá scénografická zložka (vrchná časť klavíra použitá ako javisková metafora) dokázala netradične pretlmočiť text do scénickej podoby. V druhej časti prerozprával ten istý súbor príbeh s pozmeneným obsadením v type rituálneho, „predvážacieho“ divadla. Tak sa dostali prvá a druhá rovina predstavenia do zvláštneho vzťahu (napätie v

rovine postáv, prostriedkov, tonality). Výborné herecké výkony Ľ. Steinerovej i M. Pukan „potiahli“ celé predstavenie (scenár a réžia K. Horák).

Za očakávaním zaostal Vadivadlo Paka z Modry predstavením Smiech ako mor. Spoločensky apelatívne predstavenie Stačí povedať: „Nie!“ bratislavského LUDUS-u (divadelná o fenoméne drogovej závislosti) trocha utrpela nočným uvádzaním inscenácie (súbor mal technické problémy s pricestovaním). Už tradične kvalitný bol hosť AB-DAD Prešov, tentokrát uviedol komický vďačne Čechovove Pytyčky.

S veľkou odozvou publika - ako to už býva zvykom - sa stetla súťaž viacčlenných družstiev v hereckej improvizácii.

Nie zanedbateľnou skutočnosťou je, že tohtoročný AP organizačne zabezpečovali študenti odboru estetika (ale i manažmentu kultúry), táto činnosť tvorí istý typ „praxe“ budúcich absolventov.

Akademický Prešov 1999 bol predovšetkým prehliadkou umeleckej tvorivosti, v ktorej dominovala spontánna výpoveď, zanietenie a maximálna snaha o umeleckú pravdivosť. Dvojdnový teoreticko-praktický maratón divadelných predstavení, umeleckého prednesu a vlastnej literárnej tvorby bol nielen dôstojným zakončením letného semestra tohto školského roku, ale tiež obrovskou príležitosťou na umeleckú sebarealizáciu mladých. Vzhľadom na to, že minulý ročník AP sa neuskutočnil pre nedostatok finančných prostriedkov, splnil tohtoročný festival ešte jednu podstatnú úlohu:

Hosť AP '99 s moderátorom počas autorského čítania

nadviazal a znova oživil už vyše tri desaťročia trvajúcu tradíciu, jedného z kultúrnych podujatí na Slovensku, ktoré by bolo inak odsúdené na zánik. Veríme, že AP 1999 potvrdil svoje stabilné umelecké kvality z minulých rokov a že o rok dostane ďalšiu príležitosť, aby zlepšil to, čo mu možno tento rok chýbalo.

Súčasť AP '99: Prezentácia výstavnej dielne študentov výtvarnej výchovy FHPV PU

Nádvorie DaD: Pohľad na časť účastníkov AP 1999 počas prezentácie jedného z divadelných predstavení

Výsledky Akademického Prešova 1999

UMELECKÝ PREDNES

POÉZIA:

1. miesto: neudelené
2. miesto: Martina Péčiová, PrF UPJŠ
3. miesto: Katarína Janiglošová, FF PU

PRÓZA:

1. miesto: neudelené
 2. miesto: Adela Mitrová, FF PU
 3. miesto: Martina Petraninová, FF PU
- Cena za recitačnú improvizáciu: Radovan Antoš

VLASTNÁ LITERÁRNA TVORBA

POÉZIA:

1. miesto: Ján Gavura, FF PU
1. miesto: Jana Palečková, FHPV PU
2. miesto: František Pastrčík, FF PU
2. miesto: Jana Gregorová, FHPV PU
3. miesto: Martin Hudymač, FF PU
3. miesto: Adela Mitrová, FF PU
3. miesto: František Karlík, FF PU

PRÓZA:

1. miesto: Rado Passia, FF PU
 2. miesto: Ján Gavura, FF PU
 3. miesto: neudelené
- Čestné uznanie: Veronika Longauerová

ŠTUDENSKÉ DIVADLÁ

LAUREÁT Študentské divadlo FF PU
PREŠOV

LAUREÁT DS HVIEZDOSLAV
DOLNÝ KUBÍN

Cena za tvorivý prístup k divadelnej transpozícii epického textu
Snaživé divadlo SPIŠSKÁ NOVÁ VES

Ceny za herecké výkony:

- A. Kudernáčová v inscenácii Nihil, DD2
M. Pukan v tvorivých dielňach AP'99 (Palimpsest)
Ľ. Steinerová v tvorivých dielňach AP'99 (Palimpsest)
M. Beňušik v inscenácii Hájnikova žena, DS Hviezdoslav
J. Kaľavský v inscenácii Hamlet súboru CARPEDIEM AP'99 (Palimpsest)

Stalo sa už tradíciou, že Katedra ruského jazyka a literatúry FHPV PU každý rok organizuje katedrové kolo ŠVOUČ. V tomto školskom roku sa katedrové kolo uskutočnilo 26. apríla 1999 a zúčastnilo sa ho 12 študentov, na prípravu ktorých sa podie-

NA KATEDRE RUSKÉHO JAZYKA A LITERATÚRY FHPV PU SA SÚŤAŽILO

řali PhDr. A. Antoňák, CSc., PhDr. D. Antoňáková, CSc., doc. PhDr. M. Dujčák, CSc., PhDr. O. Guzyová, CSc., PhDr. J. Sipko, CSc. a doc. PhDr. M. Špirko, CSc. Témy študentských prác boli veľmi rôznorodé a zaujímavé. 10 prác bolo venovaných otázkam lingvistiky (syntax, frazeológia, lexika, antroponymia, preklad, etnopsycholingvistiky). Dvaja študenti sa venovali problematike literatúry.

Študenti ukázali, že vedia pracovať s odbornou literatúrou, ovládajú pojmový aparát z oblasti danej problematiky, sú schopní vystúpiť pred širším publikom s príspevkami ma slušnej úrovni a pohotovo reagovať na otázky poroty. Všetky príspevky odzneli v ruskom jazyku. Aj počas diskusie študenti dokázali, že odborný štýl a praktické zvládnutie jazyka im nerobí problémy.

Porota v zložení PhDr. A. Antoňák, CSc., doc. PhDr. M. Dujčák, CSc., a doc. L. Sertakova - prvé miesto udelila M. Bujňákov - študentovi 2. roč. Sjrj, druhé miesto obsadila M. Koreňová študentka 2. roč. Rj Ma, a o tretie miesto sa podelili dve študentky 4. roč. M. Tomková a D. Hnašková Sjrj.

Ostatným zúčastneným (A. Dohovičová - 5. r. Sjrj, Dobrovičová S. - 4. r. Rj-Hv, J. Štefanová 4. r. Rj Nj, J. Capová - 4. r. Sjrj, M. Jakubová - 2. r. RjSj, I. Jovsajová - 2. r. Rj-kat., S. Rudačková - 2. r. Rj-kat., L. Riečanová - 3. r. RjDe) srdečne ďakujeme za cenné príspevky, želáme veľa chuti do ďalšej práce a veríme, že nabudúce sa stretne v ešte väčšom počte.

PhDr. D. Antoňáková, CSc.

VÝSTAVA PUBLIKAČNEJ ČINNOSTI FF PU

Univerzitná knižnica PU v spolupráci s Filozofickou fakultou usporiadali výberovú výstavu publikačnej činnosti. Táto akcia bola prvou z mnohých, ktorými Filozofická fakulta oslávi 40. výročie svojej činnosti.

Výstava sa konala v centrálnej študovni Univerzitetnej knižnice v dňoch 12. až 16. apríla 1999. Otvoril ju riaditeľ UK Ing. Peter Haľko, ktorý vyjadril potešenie z toho, že aj UK mohla prispieť k oslavám vzniku FF. Slávnostný príhovor predniesol dekan Filozofickej fakulty PU prof. PhDr. František Mihina, CSc. Vo svojom príhovore vyzdvihol poslanie tlačených dokumentov v kultúrnom rozvoji našej spoločnosti. Ďalej ocenil publikačné aktivity pedagógov a vedeckých pracovníkov FF nielen v minulosti, ale najmä v súčasnosti, keď aj napriek zložitej ekonomickej situácii vznikajú každoročne kvalitné dokumenty.

Na výstave prezentovali jednotlivé katedry vyše 250 vedeckých a umeleckých monografií, zborníkov, učebníc, odborných a iných knižných publikácií, ktoré boli vydané najmä v poslednom období, a to nielen doma, ale aj v zahraničí. Najväčšou zbierkou prispeli najmä katedry s dlhoročnou tradíciou, no svoju životaschopnosť potvrdili aj novovzniknuté katedry.

Výstava sa stretla so značným záujmom akademickej obce a inšpirovala Univerzitu knižnicu k organizovaniu výročných prezentácií publikačných aktivít, nielen na úrovni fakúlt, ale v rámci celej univerzity.

Ing. Peter Haľko

Výstavka kníh FF PU. Zúčastnil sa jej aj dekan FF prof. PhDr. František Mihina, CSc., ktorého vidíte pri otvorení výstavy. Po jeho pravej ruke vidíte riaditeľa univerzitetnej knižnice Ing. Petra Haľka.

Poľsko 10 rokov po „Okrúhľom stole“

Katedra slovenských dejín a archivníctva Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity, Katedra všeobecných dejín, Katedra sociálno-politických vied v spolupráci s Poľským inštitútom v Bratislave pripravili prednášku a besedu, ktorá sa konala 21. apríla t.r. vo VSA, v miestnosti č.89. Na nej privítali Dr. Dariusza Wieczoreka, stáleho spravodajcu Poľskej tlačovej agentúry v SR, a téma bola Poľsko 10 rokov po „Okrúhľom stole“. Prednášateľ predstavil v panoramatickom zábere vývin v Poľsku a kontakty s jeho susedmi za posledných desať rokov.

Iniciátorom tohto zaujímavého a vydareného podujatia bola pani Dr. Wirginia Mirosławska, I. tajomníčka Veľvyslanectva Poľskej republiky a riaditeľka Poľského inštitútu. Nám je dobre známa ako lektorka, ktorá niekoľko rokov úspešne pôsobila na Filozofickej fakulte PU a ktorá dôverne pozná atmosféru prostredia. Na otvorení a priebehu tohto podujatia sa zúčastnila aj pani Mgr. Barbara Maciejewska, lektorka poľského jazyka na Katedre slavistiky PU. Ďalej tu boli prítomní viacerí učelia z Filozofickej fakulty a Fakulty humanitných a prírodných vied PU. Jadro poslucháčov však tvorili študenti, tí boli z rozličných kombinácií FF PU, ktorým preplnená miestnosť nerobila žiadne problémy. Práve ich otázky, čo smerovali k súčasným páľčivým problémom, potvrdili, že takéto príťažlivé podujatia, navyše dokumentované autentickými filmovými zábermi, majú nezastupiteľné miesto na našej univerzite. Zrejme sa nebudem mýliť, ak vyjadrím názor študentov a zároveň aj pedagógov, že takéto podujatia by sme mali organizovať častejšie.

M.O.J.

Na obrázku zprava pán Dr. Darinsz Wieczorek a pani Dr. Wirginia Mirosławska pri komentovaní videozáznamu.

Diagnostika / Inova / 1999

Z tvorby členov KVv PF PU

Autorom je Michal Mlynka, ktorý hovorí, že vizuálna i duchovná skúsenosť nás presvedčajú, že v ľudskom vnútri existujú navzdory času a prostoru stále a iniverzálne hodnoty. Umelecká tvorba je neprestajným pokusom o ich znovunájdenie, odhalenie a zväčnenie. Kreativita M. Mlynka je permanentnou snahou tieto hodnoty vyjadrovať.

BRUSELSKÉ STRETNUTIE

Odborové organizácie, zastupujúce učiteľov VŠ a vedeckých pracovníkov sú združené v dvoch organizáciách EI a ETUCE, ktoré majú celosvetový dosah a úzko spolupracujú. Na ostatnom stretnutí zástupcov národných odborových združení v Bruseli (10.-11. marca 1999) sa odborári zamýšľali nad viacerými problémami niu stavu na VŠ i vo výskume. Zasadnutie prejednávalo: 1/ Paradoxy zmien v súčasnej VŠ výchove a vedeckom výskume a úlohy odborových organizácií; 2/ Akademické slobody vo vede a výskume; 3/ Postoj odborárov k Sorbonskej deklarácii. Odborové združenie pracovníkov VŠ a priamo riadených organizácií na Slovensku je zastúpené v uvedených organizáciách a svojou účasťou na pracovných stretnutiach, na vedeckých konferenciách, diskusných a pracovných

Autorka článku doc. PhDr. Jana Sošková, CSc.

seminároch sa usiluje prispievať k integračným procesom Slovenska, získavať skúsenosti z porovnávania stavu VŠ a v oblasti výskumu u nás, v Európe i vo svete, a nachádzať inšpirácie pre riešenie našich problémov.

Na marcovom stretnutí, na ktorom sa okrem európskych krajín zúčastnili aj zástupcovia odborových združení z USA, Austrálie a Malty, sa diskutovalo hlavne o paradoxoch zmien vo VŠ vzdelávania a vo vedeckom výskume a o perspektívach, vyplývajúcich z uvedených protirečení. Účastníci sa zhodli v názore, že hlavnými paradoxmi súčasného stavu vo VŠ príprave a vedeckom výskume sa: deregulácia diverzifikácie odborov pod tlakom finančných inštitúcií; vysoká miera privatizácie VŠ vzdelávania a vedeckého výskumu a s tým súvisiaca vysoká špecializácia a parcializácia VŠ prípravy, ktorá spôsobuje zhoršené možnosti kompatibility a flexibility národných systémov;

VŠ sa stali súčasťou medzinárodného trhu, so všetkými pozitívnymi (výroba, predaj, servis informácií a intelektuálneho tvorivého potenciálu, ktoré sú najlukratívnejším tovarom s najväčším ročným obratom a ziskom), ale aj negatívnymi dôsledkami (nárast finančnej participácie študenta na vlastnom

vzdelávaní, kazualizácia akademicko-vedeckých prác, zvýšenie kraťkodobých pracovných zmlúv, zvýšenie počtu učiteľov na polovičný úväzok, znižovanie spoločenského statusu učiteľa VŠ). Uvedené para-

pravy študentov a kritériá hodnotenia.

V záujme riešenia protirečení a konvergenčných snáh európskych krajín v oblasti vysokého školstva signovali ministri školstva a vedy štyroch krajín Nemecka, Talianska, Veľkej Británie a Francúzska tzv.

pracovať s vládnymi inštitúciami na vypracovaní tzv. učiteľskej agendy; 3/ aktívne vstúpiť do sporu o Sorbonskú deklaráciu (prijali ju tak, ako bola formulovaná, ako výzvu a podnet na diskusiu pri hľadaní harmonizácie, ale nie ako hotovú normu); 4/ sústrediť sa na obhajobu

ZÁSTUPCOV NÁRODNÝCH ODBOROVÝCH ORGANIZÁCIÍ VYSOKÝCH ŠKÔL A PRACOVNÍKOV VO VEDE A VÝSKUME

JANA SOŠKOVÁ

doxy sa nepriaznivo prejavujú na príprave študentov. Zhodne bolo konštatované, že sa študenti dovoľávajú väčšieho kontaktu s učiteľmi vo vyučovacom procese, menšieho počtu žiakov v jednej triede, väčšok úloh učiteľov v usmerňovaní študentov pri výstavbe skladby predmetov študovaných odborov, a to tak, aby bola zabezpečená taká flexibilita absolventa a pripravenosť pre prax, ktorá by si nevyžadovala následnú rekvalifikáciu s ďalšími finančnými nákladmi. Paradoxne sa prejavuje aj zavádzanie informačných technológií do VŠ prípravy.

Ich možnosti ešte neboli plne využité, ale v určitom zmysle spôsobujú sústavný úbytok učiteľov na VŠ. Predstavy vládných inštitúcií o nahradení kvalifikovanej práce učiteľa osobným počítačom sa ukázali ako iluzórne. Uvedené zmeny sa podľa mienky účastníkov stretnutia zdajú byť nezvratnými podobne ako ekologické procesy v prírode a sú dokonca badateľné aj v krajinách strednej a východnej Európy.

Podobné protirečivé zmeny sú viditeľné aj v organizácii vedeckého výskumu. Hlavným problémom súčasnej vedy a výskumu, je podľa mienky účastníkov Bruselského stretnutia, finančná limitácia výskumu, korigovanie výskumu utilitárnymi cieľmi a ukazovateľmi použiteľnosti, respektíve sociálnej relevancie výsledkov výskumu. Výsledkom doterajších zmien je neustále znižovanie akademických slobôd a slobody bádania; riadenie výskumu lokálnymi vládami, mikromanažmentami regiónov, zvyšovanie vplyvu neakademických inštitúcií na vedecké a výskumné programy. Zástupcovia národných odborových združení sa zhodli na požiadavke presadzovať slobodu vedeckého bádania, vrátiť rozhodovacie právomocí vôleným zástupcom akademicko-vedeckej obce, vrátiť slobodu rozhodovania o zámeroch a spôsoboch vedecko-výskumnej práce samým učiteľom, vedeckým pracovníkom a kolektívom.

Politické reprezentácie jednotlivých krajín sa rovnako budú musieť vyrovnávať s uvedenými paradoxmi. Na jednej strane je od nich požadovaná globalizácia európskeho myslenia, vytváranie nadnárodných európskych inštitúcií a ich globálne konanie, na druhej strane je tu malá konvergencia v systémoch VŠ vzdelávania, nekompatibilita vzdelávania, nejestvujúci mechanizmy porovnávania kvality prí-

Sorbonskú deklaráciu v máji 1998, ktorá navrhuje postup pri prechode od rozmanitého modelu VŠ vzdelávania k jednotnému európskemu štandardu a k harmonizácii národných systémov.

Jeho podstatou je prechod na kreditný systém, na trojstupňové VŠ vzdelávanie - bakalár, magister, doktorand - v rozpätí 3-5-7 rokov tak, aby bakalársky stupeň sa stal európskou normou, s tým, že študent by mal aspoň jeden semester počas štúdia študovať v inej krajine. Ide o systém štúdia rozvrstvený na semestre, teda na krátkodobé, ale intenzívne kurzy a na dôkladnú jazykovú prípravu. Určitým nástrojom k prechodu na uvedený európsky štandard by mal byť systém transferu kreditov, vytvorenie mechanizmov porovnávania kvality prípravy študentov. Model zahŕňa aj väčšiu mobilitu učiteľov. Je to nesporne lákavou a želateľnou predstavou, že každý študent a rovnako učiteľ strávia aspoň jeden semester v zahraničí!

Zástupcovia národných odborových združení z Írska, Holandska, Dánska, Švédska, ale aj Nemecka a Francúzska vyjadrili však pochybnosti voči navrhovanému modelu. Rozpätie 3-5-7 rokov sa im javí ako nerealistické s ohľadom na reálny stav v ich krajinách, rovnako sa im javí nereálnym budovať každý odbor štú-

dia formou krátkodobých intenzívnych semestrálnych kurzov. Spochybnili aj štandardizáciu bakalárskeho stupňa ako stupňa vysokoškolského vzdelávania, pretože je prakticky pregraduálnym stupňom štúdia.

Na základe pomenovaných paradoxov a trendov ďalšieho vývoja v oblasti VŠ a výskumu sa účastníci stretnutia zhodli na prioritách aktivít národných odborových združení, zastupujúcich učiteľov VŠ a vedeckých pracovníkov, na koordinácii aktivít a na spolupráci.

K hlavným úlohám odborových organizácií budú patriť nasledovné úlohy: 1/ razantnejšie reagovať na uvedené paradoxy zmien, neobmedzovať sa len na reaktívne aktivity, ale pôsobiť preventívne;

2/ pripravovať vedecké analýzy trendov pohybov a zmien a spolu-

pracovních príležitostí pre učiteľov, ich plátov a zabezpečenia servisných podmienok; 5/ spolupracovať s vládnymi inštitúciami pri presadzovaní slobody vedeckého bádania; 6/ presadzovať verejné financovanie VŠ vzdelávania a vedeckého výskumu; 7/ aktívne sa zúčastniť na schvaľovaní učiteľskej agendy.

Ak si uvedomíme integračné ciele Slovenska, vynára sa celý rad otázok vo vzťahu k uvedeným skutočnostiam. Sú naše vysoké školy dostatočne pripravené na spomínané konvergenčné a globalizujúce trendy? Sú dostatočne pripravené konkurovať v kvalite VŠ prípravy, vo vedeckom výskume, v príprave kvalifikovaných vedeckých pracovníkov, v prístupe a využívaní informačných technológií európskym a svetovým pracoviskám? Čo budeme môcť ponúknuť európskym študentom pri ich pobyte na našich VŠ? K akým zmenám dôjde v postavení našich učiteľov a vedeckých pracovníkov v konvergenčných procesoch? Odpovede nie sú jednoduché, sú dokonca problematické a málo povzbudzujúce.

Pohľad na Brusel

júce, pretože narážajú na problémy, ktoré zaznamenávame už dlhodobo, ale ich riešenie sa sústavne odkladá na obdobie „priaznivejších ekonomických podmienok“. Dovoľte mi uviesť niektoré z nich.

A/ Dlhodobé zanedbávanie riešenia problémov VŠ a vedeckého výskumu, to, že v programoch vlád predstavoval rezort školstva a vedy tzv. „zvyškovú“ položku v rozpočte, na ktorú sa nikdy nezvýšili dostatočné prostriedky, neustále znižuje našu konkurencieschopnosť vo vzťahu k pracoviskám v Európe.

B/ S tým súvisí proletarizácia vysokoškolského výskumu učiteľov a vedeckých pracovníkov. Sociálny status učiteľov a vedeckých pracovníkov je porovnateľný so šoférmi v MHD, s pracovníkmi v auto-

(Dokončenie na 20. str.)

BRUSELSKÉ STRETNUTIE

(Dokončenie z 19. str.)

dielňach, s absolventmi stredných škôl, pracujúcich v bankovom sektore a podobne. (Stačí si porovnať priemerné platy v MHD, na Železnici, v opravárenských autodielňach, v bankovom sektore a podobne).

C/ Nekoncepcnosť riadenia VŠ a dlhodobé poddimenzované financovanie VŠ a vedeckého výskumu spomalilo, či až zastavilo vybavenosť VŠ informačnými technológiami. V súčasnosti to paradoxne vyzerať tak, že v dôsledku nedostatku financií namiesto podpory učiteľov a mladých vedeckých pracovníkov budeme nakupovať informačnú technológiu ako alternatívu a náhradu za prácu učiteľa, pretože na oba rovnocenné prvky vo VŠ systéme nemáme dost prostriedkov.

D/ Spôsob financovania VŠ a harmonogram čerpania prostriedkov mal spravidla takú bizarnú podobu, že v priebehu každého školského roka je určité (žiaľ dlhé) obdobie, kedy nie je možné telefo-

ráciu neperspektívne. „Perspektíva“ mladého učiteľa a vedeckého pracovníka sa rovná 10-15-ročnej nepretržitej drine, v rámci ktorej musí odovzdávať vysoko-kvalifikovanú prácu s nasadením

dat, že si väčšina študentov našich VŠ bude môcť dokončiť magisterské štúdium v zahraničí ak 2 roky štúdia stojí priemerné 10-20 tisíc dolárov! A čo ďalšie dva roky doktorandského štúdia? Určitý počet učiteľov sa stane „prebytočnú“, prídu o prácu i perspektívu vedecké-

priradené viac a vynárajú sa s čoraz väčšou naliehavosťou. Nazdávam sa, že odborové organizácie na VŠ a vedeckých pracoviskách by mali vo väčšej miere ako doteraz participovať na hľadaní zodpovedajúcich riešení. Voľba spôsobov participácie môže byť inšpirovaná

ZÁSTUPCOV NÁRODNÝCH ODBOROVÝCH ORGANIZÁCIÍ VYSOKÝCH ŠKÔL A PRACOVNÍKOV VO VEDE A VÝSKUME

JANA SOŠKOVÁ

(vyučuje, skúša, vedie diplomové práce), pritom sám študuje, vedecky pracuje, publikuje, robí odborné skúšky, vyžaduje sa od neho tvorivosť a nové vedecké poznatky. Jeho plat mu však umožňuje sotva prežiť, bývať v podnájme, redukovať na minimum svoje kultúrne potreby, a dokonca musí investovať do študijnej literatúry, do financovania doktorandského štúdia, do financovania vedeckej práce, a ostatne aj jeho prvá knižná publikácia ako predpoklad ukončenia vedeckej prípravy je spravidla financovaná ním samým. Kto sa vlastne môže podujat' na takúto perspektívu? No ani po 15 rokoch práce a odriekania nemá istotu, že sa jeho finančná situácia zlepši, respektíve, že sa stabilizuje jeho pracovná pozícia, lebo pracovná zmluva má na dobu určitú! Aj to sú dôvody, pre ktoré čoraz menej doktorandov ukončuje štúdium.

Oveľa častejšie je prihláška do doktorandského štúdia iba prechodným obdobím pri hľadaní fi-

ho rastu. Problémy sa budú ešte vyhrocovať po zavedení poplatkov za štúdium, o čom sa už dlhšie diskutuje. Mohla by nás v tomto smere poučiť skúsenosť z Poľska, kde za posledné obdobie práve v dôsledku neúmemých nákladov na ubytovanie a stravovanie chodia študovať iba deti z veľkých miest a spravidla študujú na univerzite v mieste svojho bydliska. Už dnes evidujú veľkú disproporciu v percentuálnom zastúpení vysokoškolsky vzdelaných ľudí v populačnom ročníku. Navyše, rozmiestnenie vysokoškolsky vzdelaných ľudí je disproporčné, sústreďuje sa do veľkých miest. Menšie mestá a dediny zostávajú bez zastúpenia VŠ vzdelaných ľudí, bez tých, ktorí môžu vytvárať ďalšie pracovné príležitosti v regiónoch, tých, ktorí sú nositeľmi tvorivého intelektuálneho potenciálu aj kultúrnosti regiónu. Koncentrácia kvalifikovaných pracovníkov vo veľkých mestách spôsobuje určité „nasýtenie“ ponuky na trhu práce, následne zlacnenie ich práce, a výsledkom je emigrácia VŠ kvalifikovaných pracovníkov. Poliaci očakávajú ešte väčšie zhoršenie stavu po zavedení poplatkov za štúdium.

Problémov, oveľa zložitejších, je

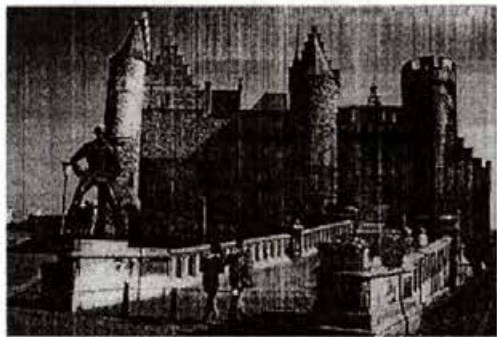
činnosťou EI a ETUCE a spoluprácou s nimi. Zastavenie úpadku VŠ a vedeckých pracovísk je aktuálnou úlohou aj odborového združenia na Slovensku. Alebo sa budú odborári len prizerať ako budeme vstupovať do Európy hladní a nezvedelení?

Predseda ZO OZ PŠAV (pracovníkov školstva vedy na Slovensku pri Rektoráte PU) A. Mišík pri prednese správy o činnosti ZO OZ za rok 1998. Výročná schôdza sa uskutočnila 24. 4. 1999.

Anton Mišík v správe vysoko hodnotí aktivity, ktoré organizácia vyvíjala, či už išlo o školu v prírode, jubileá, návšteva dlhodobopraceneschopných, Deň matiek, akcie k Vianociam, stretnutia s dôchodcami. V závere načrtol úlohy, ktoré čakajú odborárov v tomto roku - 1999.

Na obrázku vidíte aj členku výboru ZO OZ Elenú Ištvanovú. Foto: Krajčák.

vať, čerpať prostriedky na výskum, cestovať na vedecké podujatia, realizovať hosťujúce prednášky a podobne, rozvíjať intenzívnu spoluprácu so zahraničnými pracoviskami.

E/ Vybavenosť našich univerzitných knižníc je rovnako dlhodobá, a trestuhodne zanedbávaná. Nedostatok študijnej literatúry a modernej informačnej techniky spôsobuje, že učiteľia sú nútení sprostredkovať najnovšie poznatky študentom klasickými, dávno prežitými metódami. V realite to niekedy vyzerať napríklad tak, že učiteľ si z vlastného (nízkeho) platu a cez vlastné kontakty zabezpečí najnovšiu literatúru, ktorú potom „nelegálne“ kopíruje a rozširuje medzi študentmi. Nehovoriac o kvalite a rozsahu knižničných služieb, o ich spojení so zahraničnými univerzitami pracovníkmi. „Klasické“ metódy vyučovania odčerpávajú učiteľom čas a energiu na vlastné zdokonaľovanie a nepretržité vzdelávanie.

F/ Nedostatočné financovanie VŠ a vedeckých pracovísk, rapidný pokles spoločenského statusu učiteľov a vedeckých pracovníkov spôsobuje aj generačný problém, spočívajúci v tom, že pôsobenie na vysokej škole alebo na výskumnom pracovisku je pre mladú gene-

nančne lukratívnejšieho zamestnania, alebo je „vedľajším pracovným pomerom“ či „koníčkom“. Je možné postaviť na takejto „perspektíve“ na takomto stave integračné a konvergenčné snahy Slovenska?

G/ Tohoročný rozpočet len prehliabí problémy a môže spôsobiť, že v medzinárodnej akreditácii vznikne reálna hrozba, že „niektoré“ naše VŠ získajú oprávnenie len na bakalárske štúdium (t. j. pregraduálne štúdium) a nie na magisterské a doktorandské štúdium.

Aké však budú dôsledky? Pri prevažujúcej nesolventnosti nášho obyvateľstva je ťažké predpokla-

EDÍCIA

STUDIA AESTHETICA

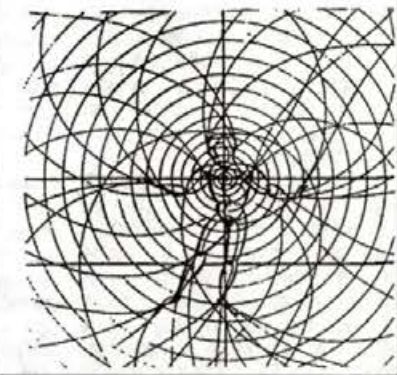
V rámci plnenia celoštátnej grantovej výskumnej úlohy VEGA č.1/5089/98, zameranej na dejiny estetického myslenia na Slovensku, vedúca tohto grantu Doc. PhDr. Jana Sošková, CSc. založila vydávanie edícia zborníkov Studia Aesthetica, ktoré zverejňujú výsledky tohto výskumu pre odbornú verejnosť. Má to tým väčší význam, že na Slovensku abscentuje vedecký časopis pre otázky estetiky.

Zväzok I. tejto edície je venovaný ťažiskovo dejinám estetického myslenia na Slovensku v prvej polovici 19. storočia. Okrem jednotlivých príspevkov s týmto zameraním obsahuje aj príspevky Doc. PhDr. J. Soškovej, CSc. a Doc. PhDr. A. Fischerovej, CSc. (FF UK Bratislava), ktoré autorky predniesli na XIV. Svetovom kongrese estetiky, ktorý sa konal v auguste 1998 v Lubani. V anatólogickú časť je publikovaný doteraz najucelenejší preklad z latinčiny diela Michala Greguša, profesora na Evanjelickom kolégiu v Prešove, Compendium Aestheticae - prvej ucelenej estetiky na Slovensku. Zväzok II. obsahuje príspevky z vedeckej konferencie Estetika v horizontoch interdisciplinárnosti a má ťažiskovo metodologický charakter. V ďalších plánovaných zväzkoch sa predpokladá publikovanie predovšetkým výsledkov grantovej úlohy za obdobie druhej polovice 19. storočia a prvej polovice 20. storočia.

Vydavateľom edície je Katedra estetiky a vied o umení Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity. Ide o pozitívnu propagáciu nášho pracoviska a súčasne vyjadrenia jeho významu v organizovaní spolupráce autorov z katedier estetiky a iných vysokých škôl v SR i zo zahraničia.

STUDIA AESTHETICA I.

KAPITOLY
K DEJINÁM
ESTETIKY
NA
SLOVENSKU

Red.

Spolupráca medzi Katedrou hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty Univerzity Karlovej v Prahe a Fakultou humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity je logickým pokračovaním odbornej a umeleckej spolupráce z čias spoločnej republiky a vtedajšej Pedagogickej fakulty UPJŠ v

kého staviteľstva. Jeho zrkadlová sieň, kde prebiehal koncert, sa popri vzácnnej architektúre vyznačuje aj výbornou akustikou, v ktorej vynikajúco zneli barokové skladby v podaní súboru Musica historica, umocnené navyše i historickými kostýmami. Koncert sa stretol s veľkým ohlasom u početného publika, ktoré náš súbor po koncerte zahrulo slovami vďaky. Finančný výťažok z koncertu bol venovaný na rekonštrukciu tamjšej fary.

Podobnú dramaturgickú zostavu, spojenie starej hudby s historickým tancom, mal aj koncert 26.4.1999 o 10.00 hod. na zámku v Brandýse nad Labem, v sídle KHv PdF Univerzity Karlovej. Koncert bol venovaný študentom gymnázia, ktoré sa prejavilo ako veľmi vnímavé publikum, z čoho boli milo prekvapení aj naši pražskí kolegovia.

Záverečný koncert nášho českého turné patril rozhodne k jeho vrcholom a patrí aj k najvýznamnejším koncertným podujatiam v histórii nášho súboru. Konal sa totiž v jednom z kultovných miest vyznávačov Mozartovho génia v Múzeu W. A. Mozarta, sídliaceho vo vile Bertramka v Prahe, kde tento geniálny skladateľ býval v rodine Duškových, počas svojich pražských pobytov. Atmosféru tohto génia tu cítil na každom kroku, z každého kusa nábytku, či vy-

Tiež účasť zástupcov Slovenského inštitútu v Prahe umocnila veľmi príjemnú, priateľskú atmosféru.

Na druhej strane „Mostu...“ na pôde KHv FHPV PU v Prešove sa v zápätí 28.-29. 4. 1999 uskutočnili aktivity pražských kolegov a študentov. Pražskú delegáciu KHv tvorili vedúci KHv Prof. PaedDr. Jaroslav Herden, CSc. tajomník KHv r. Miloš Kodejška, CSc., a študenti Pavla Ježková, Vlastimil Bajer a študent bratislavského konzervatória Martin Celhoffer. Prof. Herden, CSc. pokračoval v cykle prednášok k percepčným činnostiam, prezentoval II. diel svojej učebnice „My pozor dáme a (nejen) posloucháme. Prednášku reprízoval aj pre učiteľov hudobnej výchovy zo ZŠ a ZUŠ na Metodickom centre v Prešove.

Študenti Pavla Ježková - spev a Martin Celhoffer lutna a recitácia sa predstavili koncertom anglických renesančných piesní (Jan Dowland, Thomas Campian, Wiliam Corkin) a českých barokových piesní (Adam Václav Michna z Otrakovic) študentom našej fakulty a publiku vo Valíkách v okrese Košice - okolie. Z tvorivej kompozičnej dielne našich študentov Janky Bezekovej, Martina Michelšíka a pražského Vlastimila Bajera vznikla počas prešovského pobytu tanečná pieseň s českým

„MOST“

Prešove. Po rozdelení republika sme túto našu intenzívnu spoluprácu „zastrešili“ projektom „Most k spolupráci“, za podpory zastupiteľských úradov v oboch republikách - v Prahe Slovenského veľvyslanectva a v Prešove Generálneho konzulátu Českej republiky v Košiciach.

Doterajšia spolupráca sa realizuje v umeleckej činnosti, ktorá zahŕňa vzájomné účinkovanie študentských umeleckých súborov a pedagógov oboch katedrií, v prednáškových aktivitách pedagogického kolektívu a v študentskej kompozičnej činnosti.

Ďalšia etapa projektu „Most k spolupráci“ sa uskutočnila v apríli t.r. a z prešovskej strany bola reprezentovaná súborom starej hudby Musica historica, v ktorom účinkujú pedagógovia KHv FHPV PU, Mgr. Marta Polohová-spev, p. Klára Ganzarová-spinet, Mgr. Karol Medňanský - viola da gamba a umelecký vedúci súboru a študentka 5. roč. Ľudmila Hadzimová - spev. Ľudmila Hadzimová len pár dní pred pražským turné mala veľmi úspešný diplomový koncert (2.4. v koncertnej sále Mestskej knižnice v Sabínove), v ktorom sa v dramaturgii zamerala na vývoj barokovej opery.

Kolegovia z

Prof. Jaroslav Herdena, CSc., vedúci KHv PF UK v Prahe pri prednáške v audeitórii, ktorého pozorne sledujú účastníci seminára. Jeho zaujímavý výklad vzbudil veľkú pozornosť u prítomných.

KHv Pedagogickej fakulty Univerzity Karlovej pripravili v dňoch 25.-26. 4.1999 pre členov súboru Musica historica zaujímavý program, pozostávajúci z troch koncertných vystúpení. Tieto sa konali v historicky vzácných priestoroch, v ktorých neustále znie hlavne stará hudba. V súlade so základnou koncepciou celého projektu účinkovali s nami aj pražskí kolegovia a ich študenti. Na prvom koncerte na zámku v Dobříši študenti pražskej KHv predviedli v historicky vernej podobe staré renesančné a barokové tance, za sprievodu „živej“ hudby, ktorú interpretovali členovia ich komorného orchestra, známeho aj v Prešove z koncertu v novembri v r. 1997.

Zámok Dobříš, postavený v polovici 18. stor., patrí ku skvostom českého historického

K SPOLUPRÁCI“

stavených originálnych hudobných nástrojov. Spolu s našim súborom tu v pondelok 26. 4. 1999 o 19.00 h vystúpil klavirista, pedagóg klavírnej hry Vít Gregor (v r. 1997 mal koncert v Prešove v rámci Prešovskej hudobnej jari) a prof. Jiří Tomášek pôsobiaci paralelne na AMU a PdF Univerzity Karlovej v Prahe (na KHv PdF UK v Pra-

a slovenským textom. Táto aktivita tak za imponovala pražským kolegom, že pozvali našu študentku Janku Bezekovú II.roč. Hv-Et, na ich náklady do Prahy na konferenciu „Populárna hudba a škola“ v dňoch 10.-12.1999.

Celé účinkovanie pražských kolegov v Prešove sa uskutočnilo v spolupráci a pod osobnou záštitou generálneho konzula Českej republiky v Košiciach JUDr. Ing. Jozefa Byrtusa. Za vedenie FHPV ich prijal prodekan pre zahraničné styky doc. RNDr. Jozef Terek, CSc. Pražskí kolegovia venovali obom prešovským katedrám hudobnej výchovy tituly z ich edičných aktivít v minulosti i súčasnosti, čo rozhodne obohatilo katedrové knižničné fondy.

Karol a Irena Medňanskí

he sa realizuje odbor hudobná výchova - hra na nástroji). Spolu so svojou študentkou Gabrielou Kabátovou predniesol violový part v Duu pre husle a violu od Bohuslava Martinů. Tento vynikajúci umelec a pedagóg, predstavujúci v strednej generácii špičkovú kvalitu, známy z koncertného a pedagogického pôsobenia v mnohých krajinách sveta, na stretnutí po koncerte prisľúbil svoju aktívnu účasť na ďalšom pokračovaní nášho „Mostu...“, formou interpretačných seminárov pre našich študentov husľovej hry. Na koncerte, i stretnutí po koncerte sa zúčastnil aj dekan PdF UK v Prahe Prof. PhDr. Zdeněk Helus, DrSc., ktorý vyzdvihol pravidelné aktivity oboch katedrií hudobnej výchovy.

Členovia KHv na umeleckej prezentácii v múzeu W. A. Mozarta v Prahe. Na obrázku zľava: Klára Ganzarová, Karol Medňanský, študentka Ľudmila Hadzimová, Marta Polohová, tajomník KHv PF UK v Prahe Dr. Miloš Kodejška, CSc.

Katedry športovali

Dňa 20. 4. 1999 sa z iniciatívy senátora a podpredsedu ŠIR Mariána Vargu začala naplňať športová hala PU divákmi, ale predovšetkým hráčmi družstiev z jednotlivých katedrií.

A tak sa o 13.00 h začal v histórii FHPV PU 1. VOLEJBALOVÝ TUR-

NAJ medzi katedrami s každoročnou tradíciou.

Svojich zástupcov vyslalo dvanásť katedrií, ktoré si neskôr vyžrebovali tieto skupiny:

A. skupina

1. Nemecký jazyk
2. Fyzika
3. Anglický jazyk
4. Manažment

	Nj	Fy	Aj	Manaž.
Nj	—	0:2	1:2	2:0
Fy	2:0	—	2:0	2:0
Aj	2:1	0:2	—	2:0
Man.	0:2	0:2	0:2	—

Postúpila fyzika

B. skupina

1. Biológia
2. Ruský jazyk
3. Pedagogika
4. Výtvarná výchova

	Bi	Rj	Pg	Vv
Bi	—	2:0	0:2	2:0
Rj	0:2	—	0:2	2:0
Pg	2:0	2:0	—	2:0
Vv	0:2	0:2	0:2	—

Postúpila pedagogika

C. skupina

1. Občianska výchova
2. Geografia
3. Technická výchova
4. Dejepis

	On	Ge	Tech	Dj
On	—	0:2	0:2	2:0
Ge	2:0	—	2:0	2:0
Tech	2:0	0:2	—	2:0
Dj	0:2	0:2	0:2	—

Postúpila Geografia

a veľké finále sa mohlo začať, medzi geografmi, fyzikármi a pedagógmi.

	Fyzika	Geografia	Pedagog.
Fyzika		0:2 (6:15, 12:15)	1:2 (10:15, 15:11, 8:15)
Geograf.	2:0 (15:6, 15:12)		2:0 (15:9, 15:13)
Pedagog.	2:1 (15:10, 11:15, 15:8)	0:2 (9:15, 13:15)	

1. Geografia
2. Pedagogika
3. Fyzika

Víťazná **GEOGRAFIA** sa stala majstrom a získala putovný pohár, ktorý osobne odovzdal doc. PhDr. J. Junger, CSc.

Víťazok zo štartovného bol venovaný na konto DANIELA, pre našu spoluštedu na zakúpenie elektrického vozíka.

V neposlednom rade patrí veľká vďaka PaedDr. Ďurechovi a PaedDr. J. Hucecovi za pomoc pri organizácii turnaja. V nasledujúcom ročníku sa na nich s radosťou znovu obrátime.

A akú to malo odozvu u zúčastnených?

A. Horňáková (družstvo Biológia): „Dobrá akcia i atmosféra, stretli sa a mali šancu zoznámiť sa študenti zo všetkých katedrií, na to, že je to prvý ročník i fajn organizácia, ale na budúci rok radšej odlišť kolegov, ktorí hrajú volejbal profesionálne.“

PaedDr. Ďurech (spoluorganizátor): „Som rád, že po dlhých rokoch športovej nečinnosti študentov sa zrodilo niečo také, určite v tom treba pokračovať.“

M. Pavlisová (členka víťazného družstva Geografie): „Uvítala by som takéto turnaje častejšie, samozrejme aj v iných športoch, ktoré by prilákali väčšie množstvo divákov.“

A na záver slová iniciátora turnaja Mariána Vargu, senátora, podpr. ŠIR: „Teší ma záujem študentov, hlavne divákov, ktorí prišli povzbudiť svojich hrajúcich kolegov, ale na druhej strane chýbali niektoré katedry ako Sj, Mat., Etika...“

V budúcom roku rozhodne znova zorganizujem volejbalový turnaj, ale s malými zmenami - presunie sa do večerných hodín, pridá sa viac zábavy i hudby.

V štádiu príprav sú akcie, ktoré chystám na budúci školský rok 1999/2000. Určite zaujmú študentov a študentky, ktorým sú blízke nielen športové, ale i kultúrno spoločenské akcie.“

VYHODNOTENIE SÚŤAŽE V PLÁVANÍ O POHÁR DEKANA PF PU

Dňa 20. 4. 1999 o 16.00 h na bazéne PU sa konala súťaž v plávaní o Pohár dekana PF PU, ktorú organizovala Katedra TV PF PU pri príležitosti 50. výročia vzniku PF.

Súťažilo sa v disciplínach:

100 m prsia muži; 100 m prsia ženy; 50 m kraul muži; 50 m kraul ženy; 25 m znak muži; 25 m znak ženy

Hlavnou pohárovou disciplínou bola disciplína 100 m prsia muži a ženy. Súťaže sa zúčastnilo 28 študentov, z toho 20 žien a 8 mužov.

VÝSLEDKY:

100 m prsia ženy — 1. miesto Gorylová čas 1:36,77; 2. miesto Harichová čas 1:43,28; 3. miesto Compelová čas 1:46,90

100 m prsia muži — 1. miesto Andruščák čas 1:34,85; 2. miesto Demský čas 1:51,00

50 m kraul ženy — 1. miesto Gorylová čas 0:32,81; 2. miesto Moravayová čas 0:40,00; 3. miesto Kucirková čas 0:40,01

50 m kraul muži — 1. miesto Andruščák čas 0:34,16; 2. miesto Sabo čas 0:34,64; 3. miesto Tokár čas 0:37,80

25 m znak ženy — 1. miesto Gorylová čas 0:18,57; 2. miesto Oravcová čas 0:20,00; 3. miesto Harichová čas 0:22,21

25 m znak muži — 1. miesto Tokár čas 0:20,00; 2. miesto Sabo čas 0:20,74; 3. miesto Mareček čas 0:21,27

Víťazi boli odmenení vecnými cenami, ktoré im odovzdal riaditeľ súťaže Mgr. Feč Rastislav, ved. katedry Dr. Oríšek a dekan PF PU doc. Turek.

Mgr. Feč

KOOPERATÍVA

poisťovňa, a.s.

Váš poisťovací partner Vám ponúka:

ŽIVOTNÉ POISTENIE NA MIERU

- finčné zabezpečenie
- protiinflačný program
- úrazové pripoistenie
- prémia „plus“ — úrazové pripoistenie deti zdarma
- prémia „top“ — príspevok 10 000 Sk po narodení dieťaťa

POISTENIE MAJETKU OBČANOV

- poistenie
- poistenie rod. domov, bytov v osobnom vlastníctve, domácnosti, rekreačných chat...
- zodpovednosť za škodu pri výkone povolania
- poistenie motorových vozidiel

POISTENIE MAJETKU A ZODPOVEDNOSTI ZA ŠKODU

- pre podnikateľské subjekty

POISTENIE NA CESTY A POBYT V ZAHRANIČÍ

- ASSIST-CARD — Váš partner na cestách — najrozsiahlejšia sieť pre poskytovanie pomoci na cestách v 680 kanceláriách a 74 krajinách sveta.

Kontakt

KOOPERATÍVA
poisťovňa, a.s.

Agentúra Prešov
Hurbanistov 3
Tel.: (091) 72 37 14, fax: (091) 72 30 65

Kancelária Spišská Nová Ves
Letná 35
Tel./fax: (0965) 442 18 15

VEČERNÝ BEH PREŠOVOM PRED SVOJOU ŠTYRIDSIA TKOU

Prešov sa 7. mája 1999 stal dejiskom 39. ročníka Večerného behu Prešovom. Za silnej konkurencie najmä pretekárov z Poľska na štart vo všetkých kategóriách sa postavilo vyše 400 pretekárov. Toto športové podujatie má pevné miesto v kalendári bežeckých pretekov v Slovenskej republike.

Garantom večerného behu je od svojho začiatku atletický oddiel pri TJ Slávia PU v Prešove, na čele s riaditeľom podujatia PhDr. Jurajom Maľcovským, CSc. Pravidelnú záštitu nad podujatím preberá primátor mesta, ktorú v tomto roku mal Ing. Juraj Kopčák.

Celý atletický sviatok atletických nadšencov sa odohráva na pešej zóne v Prešove, ktorému v posledných rokoch predchádza vystúpenie prešovských mažoretiek a tanečníkov rock and rollu. Súčasťou podujatia je súťaž základných a stredných škôl o putovný pohár venovaný usporiadateľom. V tomto ročníku obzvlášť potešila bohatá účasť pretekárov v žiackych kategóriách a milou bola kategória rodičia a deti predškolského veku.

Po niekoľkých rokoch sme na štarte zaznamenali kvalitné obsadenie ženskej kategórie najmä pretekármi z Poľskej republiky.

Po slávnostnom príhovore k pretekárom zástupcom primátora mesta PhDr. Milanom Lacom sa účastníci podujatia rozbehli na

štart svojich kategórií. Ako prvý sa postavili na svoj štart rodičia a deti. Táto kategória bola pre tých najmenších najdobjímavejšou. Po dobehnutí do cieľa z takmer tridsiatich párov na stupienok najvyšší sa postavila **Ulrika Sedláková s otcom Štefanom**. Na druhý stupienok vystúpil **David Jakubašek s otcom Jaroslavom** (tento dobehol ako tretí v kategórii mužov) a tretiu priečku získala **Barbara Rolánová s otcom Tiborom**.

V ďalších kategóriách bolo poradie nasledovné:

Mladšie žiačky - Rozmanová, ZŠ Prešov, Šmeralova ul.

Mladší žiaci - Lörinc, ZŠ Solivar, Lesnicka ul.

Staršie žiačky - Búriová, ZŠ Prešov, Šmeralova ul.

Starší žiaci - Kahanec, ZŠ Solivar, Lesnicka ul.

Dorastenky - Jatiová, Dolný Smokovec

Dorastenci Memoriál Stanislava Hižnava Samselí, OŠG Košice

Ženy - Zamotorská, Poľská republika

Muži - Kramarz, Poľská republika

Veteráni - Obraz, Hutník Košice

Prví traja v mládežníckych kategóriách boli odmenení vecnými cenami. V kategóriách dospelých boli odovzdané peňažné hotovosti a vecné ceny. Všetci zúčastnení si pochutnali na čerstvom ovocí venované firmou ALVA. Za pomoc treba poďakovať PKO, príslušníkom armády SR, organizačnému výboru a všetkým sponzorom.

- J. Maľcovský -

FUTBALOVÁ KONFRONTÁCIA

Dňa 28. apríla 1999 sa uskutočnil futbalový zápas - „futbalová konfrontácia“ v športovej hale PU. „Hviezdy z Hviezdy“ - študenti nastúpili proti „Hviezdám z fakulty“ s cieľom predstaviť študentom členov PU z iného ako profesionálneho hľadiska. Po strhujúcom priebehu nás nakoniec Hviezdy z fakulty porazili 7:6.

Vynikajúcu atmosféru vytvorili študenti, ktorí potleskom a povzbudzovaním prispeli ku kvalite tohto stretnutia. Všetkým, ktorí prišli, patrí naše poďakovanie.

Osobitne a s veľkou úctou by som chcel poďakovať doc. PhDr. R. Dupkalovi, CSc., za organizačnú pomoc pri uskutočnení tohto futbalového zážitku.

Hviezdy fakulty:

Doc. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc. (C)

Doc. PhDr. Vladimír Leško, CSc.

Doc. PhDr. Ján Duplák, CSc.

Doc. PhDr. Ľubomír Belás, CSc.

Ing. Igor Gulla

Mgr. Eugen Andreanský

Mgr. Ján Sabol

Mgr. Miroslav Ivan

Hviezdy z Hviezdy

Cyril Krinický

Stanislav Tarča

Marek Choma

Jaroslav Lipa

Martin Medvecký

Martin Huňora

František Pastirčák

Marián Drančák

Marián Levkanič

Martin Medvecký

Začiatkom mája, po skončení sezóny 1998/99 Basketbalový klub PU Prešov mal hodnotiacu výročnú schôdzu.

Konštatovalo sa, že dosiahnuté športové výsledky sú reálnym odrazom možností, či už ide o 5. miesto v II. lige žien, alebo o 10. miesto lige junioriek. U mladých dievčatách, ktoré sú vekovo ešte len kadetky možno hovoriť o úspechu a perspektíve, nakoľko hrali proti súperkam starším o jednu a dve vekové kategórie. 3 reprezentantky v mládežníckych kategóriách boli ozdobou nášho vysokoškolského klubu.

BASKETBALISTKY PU HODNOTILI

Okrem aktívneho športovania študentiek BK-PU plní aj ďalšie úlohy. Na jeho pôde absolvujú trénersko-pedagogickú prax študenti Tv so špecializáciou basketbal. Mnohé diplomové práce sú výsledkom pozorovania a skúmania tréningového procesu v tomto klube. V spolupráci s KTV-FHPV sú vychovávaní tréneri pre celú východnú polovicu Slovenska. Výskumné úlohy učiteľov KTV súvisiace s BK-PU boli prezentované na medzinárodných a domácich konferenciách. Len vďaka podpore vedenia univerzity a fakult môže basketbalový klub vytvárať podmienky, ktoré sú zárukou jeho existencie, a odbornej úrovne KTV-FHPV.

Je úspechom, že sa po materiálnej a finančnej stránke podarilo zabezpečiť odohratie dvoch celoslovenských súťaží.

Vedenie klubu tvoria: JUDr. Juraj Gáll - prezident, doc. Dr. Marián Vojčík - športový riaditeľ, A. Saláková - ekonóm, MUDr. Miriam Brtková, CSc. - lekár, tréneri - Dr. Viera Bebčáková, CSc.

V budúcej sezóne športovým cieľom je jedno z prvých štyroch miest v II. lige žien a tak bojovať o postup do I. ligy, v juniorskej lige vo finálovej „štvorke“ bojovať o titul majstra Slovenska.

doc. Marián Vojčík

To, že má volejbal v Prešove dlhodobú tradíciu je všeobecne známe. Do prezidentského kresla Volejbalového klubu

Prešovskej univerzity (VK PU) zasadol po jednoznačnom rozhodnutí vedenia klubu, ako aj vedenia PU súčasný kvestor PU Ing. Igor Gulla, (na obrázku) ktorého sme požiadali o rozhovor.

1. S akými predsavzatiami ste vstúpili do tejto významnej funkcie?

V prvom rade by som spomenul, že od prešovského volejbalu som vstúpil po podpísaní zmluvy medzi zástupcami MŠK Prešov a rektorom PU v septembri 1998, po vzdaní sa funkcie dovtedajšieho prezidenta som bol poverený výkonom funkcie prezidenta a v januári 1999 výborom VK PU jednomyselne zvolený za prezidenta VK PU. Vzhľadom na to, že je to na pôde PU, a je to významná reprezentácia univerzity a univerzitného športu, požiadal som vedenie PU o posúdenie mojej kandidatúry na tento post. Vedenie PU sa vyjadrilo pochvalne na adresu účinkovania VK PU v najvyššej volejbalovej súťaži z hľadiska propagácie univerzity a

uznesení vedenia PU potvrdili moju kandidatúru na post prezidenta VK PU. Špecifikum tejto sezóny resp. nasledujúcej sezóny, je to, že najvyššia súťaž sa od budúceho roku mení

zo 16 účastníkov na 10. Cieľom tohto rozhodnutia SFV je dosiahnuť vyššiu kvalitatívnu úroveň najvyššej volej-

balovej súťaže. Na základe výsledkov predchádzajúcej sezóny a pri známej sile družstiev ktoré skončili nad nami bol cieľ jasný, udržanie si 10. miesta, čím by sme sa kvalifikovali do budúcoročnej extraligy, a tým v Prešove zabezpečili prezentáciu najvyššej úrovne slovenského mužského volejbalu.

Dlhoročné tradície volejbalu v Prešove

balovej súťaže. Na základe výsledkov predchádzajúcej sezóny a pri známej sile družstiev ktoré skončili nad nami bol cieľ jasný, udržanie si 10. miesta, čím by sme sa kvalifikovali do budúcoročnej extraligy, a tým v Prešove zabezpečili prezentáciu najvyššej úrovne slovenského mužského volejbalu.

2. Ste spokojný s účinkovaním vášho klubu v tejto sezóne?

Odpoveď na túto otázku vyslovím z dvoch uhlov pohľadu. Výkonnostný cieľ, ktorý bol 9. miesto a ani povinnosť, ktorú sme si kládli do 10. miesta, nebola splnená. Obsadením 11. priečky jednoznačne treba konštatovať, že družstvo nespĺnilo očakávania a ciele stanovené pre túto sezónu. Vzhľadom na to, že budúcoročná extraliga bude desaťčlenná, vznikol určitý problém, že v Prešove sa preruší dlhoročné pôsobenie v najvyššej súťaži vo volejbale mužov. Čo sa týka

stupu na ihrisku, k čomu ako aj k titulu „A“ družstva som prezidentovi VKP zablahoželal. Vzhľadom k tomu, že VKP Bratislava sa rozhodol v budúcej sezóne štartovať v extralige mužov len s jedným družstvom, volejbalisti VK PU budú ako 10. kolektív v sezóne 1999/2000 štartovať v najvyššej slovenskej súťaži.

3. Máte vo vašom mužstve aj profesionálov?

Každú sezónu máme nejakých profesionálov. V podstate je to univerzitné mužstvo založené na študentoch, alebo dvoch-troch amatérskych hráčoch. V minulej sezóne sme mali jedného profesionála a v záverečných bojoch pribudol ďalší. Je nevyhnutné, aby týchto mladých chlapcov kosi viedol, dirigoval a psychicky náročných zápasov vedel usmerniť a podržať. U nás je v súčasnosti jednoznačnou potrebou miesto ústredného nahrávača a miesto prvého smečiara. Budúca sezóna bude dosť špecifická a budeme musieť vytvoriť určité špecifické podmienky na to aby sme káder doplnili o skúsených hráčov z extraligy.

4. Aká je u vás členská základňa?

K dnešnému dňu členská základňa tvorí 136 hráčov, funkcionárov tohto klubu. Povedal by som, že naša členská základňa a hlavne mládežnícky volejbal je naozaj na veľmi vysokej úrovni. Poviem len tohtoročné výsledky, ako jediný volejbalový klub na Slovensku sme mali všetky mládežnícke družstvá na M-SR a dosiahli sme najlepšie umiestnenia v histórii prešovského volejbalu. Starší junióri na M-SR obsadili 2. miesto,

mladší junióri sa stali majstrami SR a žiaci obsadili 4. miesto. V tom víťazstve dlhodobú perspektívu prešovského volejbalu. Dopĺňanie univerzitného klubu, kde budú mať možnosť študovať a zároveň hrať najvyššiu volejbalovú súťaž. Toto je pre nás, by som povedal, memento nájsť spôsob ako našich chlapcov, ktorí naozaj dosahujú veľmi dobré výsledky ako ich ďalej udržiavať a ich prispieť udržať v Prešove extraligu.

Otázky kládol M. Kudla

Prešov sa stáva už po piatykrát dejiskom majstrovstiev vysokoškolákov v cestnom behu pre rok 1999. Trať pretekov bola situovaná do pešej zóny v Prešove, so štartom pred hotelom Savoy. Deň štartu bol naplánovaný na 7. mája 1999 o 19.45 hodine pre kategóriu žien a 20.10 h pre kategóriu mužov. Dĺžka trate bola stanovená pre kategóriu žien 4000 m a pre kategóriu mužov 8000 m.

Po slávnostnom otvorení podujatia zástupcom primátora

V. ROČNÍK AM SLOVENSKA V CESTNOM BEHU

mesta PhDr. Milanom Lacom za spoluúčasti prezidenta Slovenskej asociácie univerzitného športu doc. PhDr. Jánom Jungrom, CSc., a stovky divákov atléti odštartovali svoje disciplíny.

V kategórii žien a súčasne akademickou majsterkou Slovenska v cestnom behu sa stala Katarína Chalupová z STU Bratislava pred Petrou Pajunkovou z TU Košice a Zuzanou Vašíčkovou z FTVŠ UK Bratislava. U mužov akademickým majstrom Slovenska sa stáva Eduard Králik z LF UPJŠ v Košiciach pred Villiomom Lapšanským z TU Košice a Miroslavom Plihtom z Prešovskej univerzity.

Slávnostné dekorovanie víťazov sa uskutočnilo v historickej sále Čierneho orla v Prešove. Víťazom zablahoželal a vecné ceny odovzdal doc. PhDr. Ján Junger, CSc., spolu so zástupcom primátora mesta PhDr. Milanom Lacom.

Usporiadateľom podujatia bola z poverenia MŠ a Vedy SR, Katedra telesnej výchovy FHPV PU v spolupráci z TJ Slávia PU, K vecným cenám prispela FHPV, za čo jej patrí poďakovanie, a Olympijskému klubu regiónu Prešov.

- J. Mal'covský -

Družstvo mužov VK PU – účastník extraligy v sezóne 1999/2000

Vydáva: Rektorát PU Prešov. Kontakt na redakciu: tel.: (091) 73 32 31-4, kl. 306, Ulica 17. novembra č. 1, 081 16 Prešov

Predsa redakčnej rady a vedúci redaktor: Doc. PhDr. Michal Rusinko, CSc. Členovia redakčnej rady: Doc. JUDr. Ján Roháč, CSc., Doc. PhDr. Rudolf Horváth, CSc., Doc. PhDr. Ladislav Šimon, CSc., Andrej Bañas, výtvarník, Mgr. František Dancák, PhD.

Anton Takáč. Fotograf: Mgr. Ľubomír Krajňák.

Univerzitný časopis vychádza ako dvojmesačník, päťkrát ročne pre vlastnú potrebu.

Za grafickú úpravu zodpovedá Miroslav Mudrák. Tlač: GRAFOTLAČ-Prešov

(Nepredajné)

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

PERIODIKUM AKADEMICKÉJ OBCE PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

PREŠOV SEPTEMBER – OKTÓBER 1999

ROČNÍK III. č. 7–8 / 1999

SLÁVNOSTNÉ AKADEMICKÉ ZHROMAŽDENIE Z PRÍLEŽITOSTI OTVORENIA ŠKOLSKÉHO ROKA 1999/2000

ÚLOHOU UNIVERZITY JE ŠÍRIŤ POZNANIE A ZABEZPEČIŤ CELOŽIVOTNÉ VZDELÁVANIE

Prešov, PU – 27. septembra 1999 bol otvorený v poradí tretí školský rok na PU. Veľká zasadacia miestnosť krajského úradu sa zaplnila do posledného mestečka akademickými funkcionármi, pedagógmi, zamestnancami fakúlt, pracovníkmi rektorátu a predovšetkým študentmi univerzity.

Slávnostné zhromaždenie po štátnej hymne a prednesení básne otvoril prorektor PU doc. ThDr. Imrich Belejkanič, ktorý privítal rektora PU, PhDr. Karola Feča, CSc., zástupcu MŠ SR doc. Ing. P. Plavčana, CSc., riaditeľa odboru vysokoškolského vzdelávania, PaedDr. M. Holečku, riaditeľa Cirkevného odboru Ministerstva kultúry SR, poslancu NR SR dr. Š. Rusnáka. Ďalej privítal prorektorov PU, predsedu Akademického senátu PU, dekanov fakúlt, predsedov akademických senátov fakúlt, cirkevných hodnostárov menovite jeho exelenciu vysokopreoslaveného Nikolaja, Drhc., arcibiskupa Prešovského a Slovenska a Jána Midriaka, biskupa Východného dištriktu Slovenskej evanjelickej cirkvi a. v., zástupcov krajského, okresného a mestského úradu v Prešove. Na záver svojho otváracieho prejavu doc. I. Belejkanič srdečne privítal všetkých študentov jednotlivých fakúlt PU.

Z PREJAVU REKTORA PU Doc. PhDr. Karola FEČA, CSc., NA OTVORENÍ ŠKOLSKÉHO ROKA 1999/2000

V úvode svojho prejavu rektor PU privítal všetkých účastníkov slávnostného zhromaždenia, zvlášť srdečne privítal študentov prvých ročníkov fakúlt Prešovskej univerzity, ktorí po prvýkrát vstúpili na pôdu našej alma mater. Školský rok 1999/2000 je mimoriadne historicky významným pre nás všetkých pretože je rokom končiaceho sa tisícročia a začínajúceho sa nového milénia. Pre Prešovskú univerzitu je o to významnejší, že si v týchto dňoch pripomíname 40. výročie vzniku filozofickej fakulty a o niekoľko dní si pripomenieme 50. výročie vzniku pedagogickej fakulty. Tieto skutočnosti sú nepopierateľným faktorom, že aj keď prešovská univerzita vstupuje ešte len do tretieho roka svojej existencie, má svoju dlhoročnú históriu budovanú fundovanými vysokoškolskými a veci oddanými odborníkmi. S blížiacim sa tretím tisícročím výrazne vzrastá

Na obrázku rektor PU doc. KAROL FEČ hodnotí doterajšiu činnosť univerzity a zoznamuje prítomných s jej budúcim smerovaním

pom univerzitného života, ktorými sú sloboda bádania a vzdelávania, sa plne hlási aj Prešovská univerzita.

Na Prešovskej univerzite, zdôraznil ďalej rektor, sa štúdium bude zabezpečovať v 63

význam našich univerzít, ktorých úlohou je šíriť poznanie a zabezpečiť celoživotné vzdelávanie občanom. Univerzity musia poskytnúť budúcim generáciám študentov také vzdelanie, aby vyhovelí potrebám sveta, ktorý ich obklopuje.

K základným princípom

Univerzity musia poskytnúť budúcim generáciám študentov také vzdelanie, aby vyhovelí potrebám sveta, ktorý ich obklopuje.

Univerzity musia poskytnúť budúcim generáciám študentov také vzdelanie, aby vyhovelí potrebám sveta, ktorý ich obklopuje.

V ŠKOLSKOM ROKU 1999/2000 NA UNIVERZITE ŠTUDUJE 6758 ŠTUDENTOV, Z TOHO ŠTÚDIUM POPRI ZAMESTNANÍ 2289 ŠTUDENTOV.

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA MÁ PRIZNANÉ PRÁVO DOKTORANDSKÉHO ŠTÚDIA.

VÝCHOVNOVYUČOVACÍ PROCES ZABEZPEČUJE 25 PROFESOROV, 93 DOCENTOV, 272 ODBORNÝCH ASISTENTOV A 20 ASISTENTOV.

študijných odboroch magisterského štúdia a v 10 študijných odboroch bakalárskeho štúdia. Na univerzite pracuje celkovo 832 pracovníkov z toho 424 pedagogických a 408 ostatných zamestnancov.

(Pokračovanie na 4. str.)

PREHLAD

vedeckých podujatí katedrií Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, ktoré boli a sú venované 40. výročiu vzniku Filozofickej fakulty v Prešove

V rámci osláv 40. výročia sa uskutočnili a uskutočnia tieto podujatia

- KV&D - Nápoje v minulosti a prítomnosti Slovenska
- KSJL - Výraz a význam v jazyku
- KAA - Stav a perspektívy anglistiky v Prešove
- KF - Slovenská a česká filozofia na prelome tisícročí
- KSJL - Vývinové a druhové zákonitosti literatúry (Národný a nadnárodný kontext)
- KVDSP - Ľudský potenciál a možnosti jeho rozvoja prostredníctvom sociálnej práce a vzdelávania dospelých
- KSDA - Miestne a regionálne dejiny na Slovensku (Stav a výhľady)

Prešov, PU - 30. septembra 1999 v priestoroch Čierneho orla v Prešove si členovia AO FF na slávnostnom zhromaždení pripomenuli 40. výročie vzniku tejto inštitúcie.

Z poverenia dekana FF, VR a AS slávnosť otvorila prodekanka FF doc. PhDr. Jolana

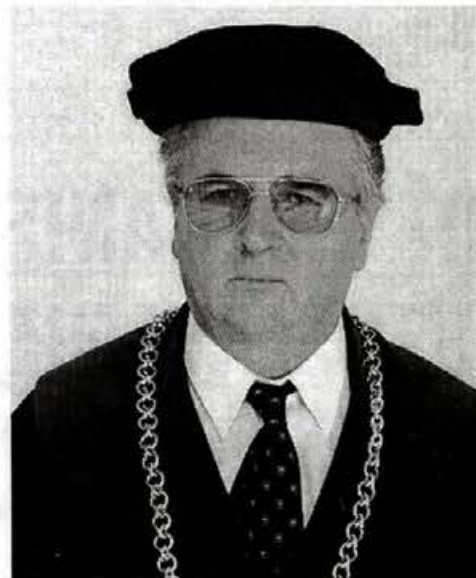
akademické správanie tak, aby sme boli schopní hlasy a zvuky novej doby neprepočuť.

Filozofická fakulta v Prešove bola zriadená vládny nariadením č. 58/1958 dňom 1. septembra 1959, a to (spolu s lekárskou fakultou v Košiciach) ako jedna z

to časových údajov by sme teda pokojne mohli fakulte pripísať ešte o viac ako poldesaťročie dlhšie trvanie. Od samého začiatku, teda už od roku 1953, fakulta dôstojne a s vedomím potrebnej perspektívy naplnila zmysel svojej existencie, o čom svedčí rad významných vedcov a pedagógov,

ŠTYRI DECÉRIA FILOZOFI

Nížniková, CSc., ktorá privítala doc. PhDr. Karola Feča, CSc., rektora PU, dekana FF prof. dr. F. Mihinu, CSc., dekana fakult, predsedov AS PU, ako aj pozvaných hostí.

Po privítaní slova sa ujal dekan FF prof. PhDr. František Mihina, CSc., (na obrázku). Z jeho prejavu vyberáme: FF celými štyridsiatimi rokmi svojej existencie potvrdila svoju opodstatnenosť. Vznikla ako druhá svojho druhu na Slovensku po FF UK v Bratislave a rozvíja sa ako klasická filozofická fakulta. Doteraz medzi jej profilujúcimi odborníkmi sú tie, ktoré boli na začiatku - jazykoveda, literárna veda, národné a svetové dejiny, psychologické a pedagogické vedy. V súčasnosti má FF 17 katedier, 70 rôznych kombinácií odborov, 2696 študentov, pritom záujem o štúdium je 12-krát vyšší ako je kapacita.

Filozofickú fakultu čakajú rozsiahle zmeny v technológii vzdelávania, príprave nových typov štúdií, ktorých zmyslom bude prispôbiť sa tradíciám vysokého školstva v euro-americkom prostredí. Keď prof. Mihina hodnotil históriu FF, nezabudol pripomenúť, že toto jubileum chápeme ako príležitosť k zamysleniu sa nad bohatou minulosťou, v ktorej sa Filozofická fakulta v Prešove postupne stala uznávanou vzdelávacou a vedeckovýskumnou inštitúciou s vlastnou tvárou, ktorú si nemožno zameniť - a sme hrdí, že to nie je tvár tuctová, - no chápeme ju aj ako úvahu o svojej budúcnosti, ktorá sa už bude odohrávať v nasledujúcom miléniu v podmienkach celosvetovo rekonštruovaného modelu vzdelávania. Nevieme, čo nové sa udeje na začiatku budúceho storočia, nevieme, čím nás nová doba prekvapí, no chceme byť pripravení vypočúť jej výzvy a modelovať svoje

dvoch zakladajúcich fakúlt a ako súčasť Univerzity Pavla Jozefa Šafárika. Jej tradície však siahajú do samého začiatku päťdesiatych rokov, do roku 1953, keď v Prešove začala pôsobiť Filologická fakulta Vysoké školy pedagogickej. Rozhodnutím Národnej rady Slovenskej republiky sa dňom 1. januára 1997 spolu s fakultou humanitných a prírodných vied, pedagogickou fakultou, gréckokatolíckou bohosloveckou fakultou a pravoslávnu bohosloveckou fakultou stala súčasťou novovzniknutej Prešovskej univerzity. V tejto chvíli, keď sa inštitucionálny vzťah filozofickej fakulty v Prešove k Univerzite P. J. Šafárika stal minulosťou, chceli by sme ju pozdraviť ako inštitúciu, ktorej sme boli takmer štyridsať rokov súčasťou, s ktorou sme prežívali mnohé problémy spoločného rastu. Aj pri tejto príležitosti by sme jej chceli úprimne a kolegiálne zaželať priaznivý rozvojový osud. Rovnako úprimne pozdravujeme všetky jej, t.j. naše bývalé sesterské fakulty a sme pripravení s nimi produktívne spolupracovať na poli nášho spoločného záujmu. Spolu sme vyrástli a azda aj dospeli, chceme sa k Univerzite P. J. Šafárika a jej fakultám vyznať zo svojej úcty a hlásime sa k jej najlepším tradíciám, ktoré sme spolu počas takmer štyroch desaťročí utvárali.

Filozofická fakulta v Prešove vznikla pod týmto názvom rozhodnutím zákonodarcu dňom 1. septembra 1959, teda pred štyridsiatimi rokmi. Svoju prehistóriu, ktorú si pripomíname s rovnakou úctou a uznaním, však oprávnené spája s Filologickou fakultou Vysoké školy pedagogickej v Bratislave so sídlom v Prešove, ktorá vznikla transformáciou rovnomennej fakulty umiestnenej najprv v Košiciach, neskôr v Prešove. V optike tých-

gov, ktorí na nej pôsobili a ktorých na svoju budúcu vedeckú a pedagogickú prácu pripravila. Mnohí z nich už opustili tento svet, viacerí sú už v pozícií emeritných profesorov, docentov či asistentov - aj ich zásluhou fakulta trvá a žije, mnohí z nich sú na akademickej pôde ešte stále aktívni a tvoria prítomní. Dovoľte mi v tejto súvislosti pripomenúť aspoň niektorých z nich. Spomedzi prvých absolventov ešte Filologickej fakulty to boli napríklad prof. Imrich Sedlák, prof. František Straus, prof. Michal Mikluš, prof. Pavol Plutko,

Dekan FHPV doc. Ing. Peter Kuzmišin, CSc., blahoželá dekanovi FF prof. Mihinovi, a zároveň mu odovzdáva pamätnú medailu FHPV pri príležitosti 40. výročia vzniku FF. Profesorovi blahoželal aj doc. JUDr. Juraj Špirko, prodekan právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach na obrázku dole, ako aj doc. MUDr. Valent Ledecký, CSc., prorektor Univerzity veterinárneho lekárstva v Košiciach

doc. M. Šutran, doc. J. Paňko, doc. Michal Mika, doc. M. Varchola, doc. L. Bartko, doc. Jozef Bača, doc. Sergej Makara, doc. Mikuláš Špirko, doc. Štefan Lipták. Časť svojho štúdia na tejto fakulte absolvovali prof. J. Sabol, prof. St. Rakús, doc. Maukšová, doc. Imrich Vaško, doc. Mikuláš Dujčák a mnohí iní. Personálnu panorámu slovenskej jazykovedy a literárnej vedy, psychologických a pedagogických vied či

kých pobytoch, na ktorých sa aktívne zúčastňujú. Vysoké školy sú dôležitou súčasťou medzinárodného života štátu, ktorý reprezentujú. Ich reprezentácia štátu je mimoriadne účinná a mnohonásobne prekračuje vložené štátne prostriedky – preto je ťažké pochopiť, prečo si to štátna administratíva len málo a nedostatočne uvedomuje. Napriek všetkému, aj keď ideová paradigma, ktorá bola v dobe vzniku

cieho pracoviska. Do svojej pamäti si vryva všetko, čo ju hatilo v jej optimálnom rozvoji, spomína na tých, ktorí jej dávali vedecký i mravný rámec jej rozvoja, ktorí formovali a normovali jej vnútornú atmosféru. Jej ozajstná zrelosť je možno ešte iba pred nami, možno na ňu ešte len čakáme v nádeji, že – vediac, že nám nebude darovaná – sme schopní ju sústredným spoločným úsilím dosiahnuť.

CKEJ FAKULTY V PREŠOVE

vied historických by sme si bez týchto absolventov dnes dokázali predstaviť len ťažko. Skôr sa divíme, ako je vôbec možné, že mozaiku bádania v okruhu týchto vied v takej miere vyplňajú ľudia, ktorých životné a profesionálne osudy sa viažu na taký malý priestor. Možno preto – a tu je možné hľadať vysvetlenie – že od samého začiatku na fakulte – tej filologickej i neskôr filozofickej – pôsobili takí vedci a pedagógovia, akými boli prof. Tóvik, prof. Petrus, prof. František Miko, doc. Karšai, doc. Doboš, doc. Bolek, doc. Vavro, doc. Dzurenda, dr. Lazar a viacerí ďalší. Zdá sa, že fakulta sa zrodila v priaznivom znamení a mala šťastie na osobnosti, ktoré svoju intelektuálnu, vzdelávaciu a organizátorskú energiu vteliť do jej charakteru a neskorších období.

Filozofická fakulta v Prešove – v dobe svojho vzniku ako druhá na Slovensku popri Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave – nevznikla ani náhodou, ani z dobrej vôle mocných a vplyvných vtedajšieho sveta. Vznikla preto, lebo bola potrebná. A potrebná bola preto, že akademické štúdia humanitatis, ktoré

fakulta svojou vzdelávacou a vedeckou aktivitou predstavuje, boli v tom čase v regióne východnej časti Slovenska, ale nielen tam, javom krajne nedostatkovým. Napriek tomu od samého začiatku, pokiaľ ide o jej ambície, úroveň vzdelávania, svojim kultúrnym dosahom, nebola chápaná ako primárne regionálna vysokoškolská vzdelávacia inštitúcia. Jej regionalita, vidieckosť či ohraničenosť nie je v obsahovej orientácii a úrovni – v tomto smere sa vďaka jej osnovateľom a väčšine tých, ktorí na nej pôsobili a pôsobia – dokázala prehupnúť ponad väčšinu územných obmedzení a stať sa postupne aktívnou súčasťou domáceho a v mnohých prípadoch i nadnárodného spoločenstva inštitúcií humanitného vzdelávania. Regionálna lokácia fakulty od samého začiatku neznamenala regionalitu vedeckú, vzdelávaciu či intelektuálnu. V nemalo prípadoch o našej vlasti, regióne alebo Prešove či Košiciach, Bardejove či Poprade alebo Levoči vedia ľudia vo vzdialenejšom zahraničí iba preto, že sa u nás i v zahraničí ako s kultúrnymi atašé stretávajú s našimi pedagógmi a vedcami na konferenciách, prednáškových či vedec-

fakulty oficializovaná štátom, postihla mnohých a mnohé z toho, čo mohlo byť viditeľnejšie a čo sa mohlo plnšie rozvíjať, fakulta ako celok nemala natoľko ochromené krídla, aby sa nemohla postupne vypracovať na úroveň kultivovanej, t.j. náročnej a súčasne kritickej vedeckej a vzdelávacej práce.

A práve tá, spolu s tisíckami absolventov, ktorí sú roztrúsení po mnohých vedeckých ústavoch, školách, inštitúciách psycho-sociálnej pomoci, útvaroch verejnej správy, všetkých úrovni samosprávy, ktorí sa ako obyvatelia miest a mestečiek, dedín a hoc i najmenších sídiel rozptýlili po celej krajine, predstavuje naplnený zmysel jestvovania Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity, ktorá si pripomína naplnenie styroch decénií svojej možno síce kľukatej, no predsa len najmä plodnej existencie. Ako na svoju alma mater, teda – v prenesenom význame – ako na svoju matku životelku, ktorá ich odchovala, vzdelala a vzbavila tak na cestu ich individuálnych osudov, si na ňu spomínajú a takto sa k nej nielen v myšlienkach vracajú mnohí, bez ktorých by sme si slovenské vedecké, kultúrne, duchovné či ob-

Smerovanie v oblasti vedy i vzdelávania bude rámcované učiteľskými i neučiteľskými študijnými a vednými odborníkmi, akými sú slovanská i neslovanská jazykoveda a literárna veda, slovenské i svetové dejiny, psychologické a pedagogické vedy, filozofia, politológia, predpokladáme, že v dohľadnom čase sa na úrovni univerzity usporiadajú všetky problémy súvisiace s manažmentmi, ktoré môžu vykazovať vysokú produktivitu osobitne vo vzťahu k rozvojovým zámerom východnej časti republiky. Sme presvedčení, že začatý proces riešenia problému súbežnej existencie identických katedrií nadobudne racionálne dimenzie a že v ňom pokročíme vpred. Výkonnostný rozmer fakulty, resp. jej edukatívnu a vedeckú mohúcnosť vyjadruje aktuálna prítomnosť 12 profesorov, z toho 5 doktorov vied, 45 docentov a 38 nositeľov vedeckých hodností, vyše 100 doktorandov.

Filozofická fakulta PU je – spolu s ostatnými fakultami univerzity – významným mestotvorným prvkom. Spolu vytvára jeho charakteristickú atmosféru, jej učiteľia a študenti prispievajú k formovaniu spoločenského, duchovného a kultúrneho koloritu mesta Prešov, aj jej zásluhou si toto mesto nie celkom neoprávnene naďalej uchováva svoj dávnejší epite-

V predvečer 40. výročia vzniku FF PU sa uskutočnilo otvorenie zrekonštruovanej zasadacej miestnosti FF PU. Na otvorení boli poprední funkcionári fakulty, bývalí dekáni, predseda akademického senátu univerzity, ako aj ďalší hostia. Zasadacia miestnosť je vyzdobená obrazmi bývalých dekanov FF od jej vzniku až po súčasnosť. Dekan fakulty prof. F. Mihina sa pri tejto príležitosti poďakoval dodávateľom za práce, spojené s rekonštrukciou zasadacej miestnosti, ako aj všetkým prítomným, ktorí boli prítomní na jej otvorení a sprístupnení.

čianske ustanovizne len ťažko dokázali predstaviť.

Naša filozofická fakulta prešla viacerými obdobiami búrok a náporov, chcela a chce sa však vtisnúť do prirodzeného prúdu uvedomelej kultúrnosti v širokom zmysle slova, chce byť vnútorne kontinuálna predovšetkým s tou časťou svojej minulosti, ktorá ju pozdvihla na úroveň vyspelého vedeckého a vzdeláva-

ton ornans Atény nad Torysou. Etnickú, konfesijnú či geografickú zaujímavosť a krásu Prešova a regiónu fakulta doplní aj živosťou mladých generácií ľudí, ktorí si mesto svojej alma mater navždy ponechávajú vo svojej pamäti a srdciach. Vážime si spoluprácu s mestskými i regionálnymi orgánmi samosprávy a štátnej správy, s kultúrnymi a spoločenskými inštitúciami a podávame im svoju ruku k ďalšiemu dielu.

ÚLOHOU UNIVERZITY JE ŠÍRIŤ POZNANIE A ZABEZPEČIŤ CELOŽIVOTNÉ VZDELÁVANIE

(Dokončenie z 1. str.)

Rektor sa podrobne zaoberal ekonomickými problémami univerzity, zavedením kreditného systému štúdia na jazykových katedrách fakúlt PU, podčiarkol, že kreditný systém štúdia by mal začať prvou etapou zavedenia Európskeho transferu kreditov. V tejto fáze katedry fakúlt pridelia kredity jednotlivým predmetom podľa ich závažnosti, pričom dôjde aj k vyhotoveniu modelu rozdeľovania na povinné, povinne voliteľné a výberové predmety. Prostredníctvom tohto systému štúdia chceme zabezpečiť mobilitu študentov, aby mohli rozvíjať svoje schopnosti, získavať nové vedomosti a zručnosti na medzinárodnej úrovni doma i v zahraničí. V ďalšej časti svojho vystúpenia zdôraznil p. rektor, že v tomto školskom roku začína svoju činnosť novozriadený ústav národnostných štúdií a cudzích jazykov, ktorého vedením bol poverený prof. Bernasovský. Zámerom ústavu je pripravovať učiteľov pre minoritné prostredie. Ústav bude postupne budovaný tak, že okrem oddelenia rusínskeho jazyka a kultúry bude kreované oddelenie ukrajinského jazyka a kultúry, rómskeho jazyka a kultúry a nemeckého jazyka a kultúry. Špecifickou úlohou tohto ústavu bude príprava učiteľov pre ročníky 1-4 ZŠ s voliteľným predmetom cudzieho jazyka. Už v tomto školskom roku sa začne štúdiom voliteľného predmetu anglický jazyk.

Minoriadne veľkú pozornosť p. rektor venoval súčasnému stavu a rozvoju univerzitnej knižnice. Podčiarkol, že sa obnovili služby bibliograficko-informačného oddelenia, ktoré okrem poskytovania rešerši z elektronických informačných zdrojov začalo aj s evidenciou publikačnej činnosti pracovníkov PU.

Vo svojej správe rektor PU neobišiel ani otázku ubytovania študentov. Zdôraznil, že k 30. 7. 1999 bolo podaných 2410 žiadostí o ubytovanie. Ku dňu 27. 9. 1999 je ubytovaných cca 70 % študentov, čím sme sa zaradili medzi vysoké školy SR s najvyšším percentom ubytovania študentov. V tejto súvislosti p. rektor poznamenal, že pre ubytovanie v študentskom domove boli vypracované kritériá schválené akademickým senátom univerzity. Ubytovanie riadi riaditeľ ŠD v spolupráci s prorektorom pre vzdelávanie a Študentskou internátnou radou, ktorá je vytvorená zo zástupcov študentov.

Neobišiel ani oblasť umeleckej a športovej činnosti, ktoré z hľadiska reprezentácie univerzity je naozaj vysoko oceňovaná. Študenti vyšších ročníkov sa o tom mohli aj sami presvedčiť, že každá užitočná aktivita im prináša jedine ošoh.

Pán rektor sa ďalej zaoberal úrovňou vzdelávania, ktorá závisí predovšetkým od kvalifikačnej úrovne pedagógov a vedeckých pracovníkov. Podpora zvyšovaniu kvalifikačnej úrovne pedagogických pracovníkov patrí medzi hlavné priority PU. Vysokoškolský učiteľ musí byť na prvom mieste pedagóg so schopnosťami, ktoré treba objektívne posúdiť a zhodnotiť. Učiteľ musí byť „transformátorom“ poznatkov vedy a výskumu z domova i zo za-

hraničia. K chvályhodným významným zmenám v oblasti kvalifikačného nárastu v kategórii profesor došlo na fakulte humanitných a prírodných vied, kde sa v priebehu školského roku zvýšil počet univerzitných profesorov pôsobiacich na fakulte z počtu 4 na 10. Z uvedeného počtu vysokoškolských profesorov je 5 s titulom DrSc. a 1 s titulom Dr.h.c.

Najväčšiu pozornosť venoval úseku zahraničných vzťahov a realizácii schválených projektov, ktoré sa uskutočňovali na PU. Tejto problematike sa, ako zdôraznil p. rektor, venujeme v samostatnom článku „Zahraničné vzťahy na PU“, ktoré prinášame z pera prorektora Doc. PhDr. T. Hrehovčika, CSc.

Svoj prejav rektor PU ukončil slovami „Školský rok 1999/2000 bude pre nás veľmi náročný. Bude si vyžadovať veľa trpezlivosti, obetavosti, maximálnu náročnosť na seba samých, na spolupracovníkov, na študentov, aby sme dokázali spoločnými silami obhájiť dôstojné miesto vysokých škôl a našej alma mater. Rok 2000 bude pre našu univerzitu aj rokom volieb do akademických orgánov a volieb akademických funkcionárov univerzity a fakúlt. Verím, že dôstojnosť, spokojnosť a dôvera budú sprevádzať tieto akademické akty PU. Chcem sa z tohto miesta obrátiť na našich študentov prvých ročníkov a popriať im veľa elánu, priateľskú klímu a úspechy v štúdiu pre naplnenie svojich životných cieľov.“

Po jeho prejave slávnostné akademické zhromaždenie pozdravil zástupca MŠ SR doc. Ing. Peter Plavčan, CSc., riaditeľ odboru vysokoškolského vzdelávania. Na záver účastníci zhromaždenia v hudobnom pásme si vypočuli niekoľko skladieb študentov katedry hudobnej výchovy PF PU pod vedením PaedDr. Daniela Šimčíka, prodekana PF PU.

Slávnostné zhromaždenie sa ukončilo študentskou hymnou Gaudeamus igitur.

AKADEMICKÁ PORADŇA

Na našej Prešovskej univerzite bola v tomto roku kreovaná Akademická poradňa pod vedením doc. Pavúka, ktorá je zameraná na prevenciu závislosti a poradenských služieb. Jej cieľom je vykonávať a zabezpečovať primárnu a sekundárnu preventívnu psychologickú, pedagogickú a nadväzne medicínsku starostlivosť o vysokoškolákov. Súčasťou akademicko poradne bude aj združenie (Asociácia) študentov Prešovskej univerzity - dobrovoľníkov na prevenciu závislosti.

Pohľad na akademických funkcionárov – prodekanov Fakulty humanitných a prírodných vied PU pri otvorení školského roku 1999/2000.

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA

V dňoch 29. a 30. septembra 1999 sa v rámci osláv 40. výročia vzniku Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre uskutočnil rad významných podujatí. V rámci slávnostného zasadnutia Vedeckej rady UKF rozšíreného o vedecké rady fakúlt UKF, za prítomnosti predstaviteľov vrcholných orgánov štátnej správy a samosprávy, mnohých hostí a členov Akademickojej obce UKF v Nitre, bol do funkcie nového rektora UKF slávnostne inaugurovaný prof. RNDr. Daniel Klivanec, CSc.

Pri príležitosti výročia osláv založenia UKF jej nový rektor odovzdal pamätnú medailu UKF Prešovskej univerzite v Prešove PaedDr. J. Pavelkovi, CSc., zástupcovi Prešovskej univerzity na uvedených oslavách. Tento akt je výrazom aktívnej vzájomnej spolupráce oboch univerzít, za čo patrí poďakovanie aj predchádzajúcemu vedeniu UKF na čele s prof. PhDr. P. Libom, DrSc.

Vedenie Prešovskej univerzity v Prešove ďakuje predstaviteľom UKF za ocenenie a žela novému rektorovi prof. RNDr. D. Klivanecovi, CSc., vedeniu UKF a inaugurovaným dekanom fakúlt UKF veľa tvorivých síl a úspechov pri riadení univerzity a teší sa na ďalšiu spoluprácu.

40-ROČNÁ

J. Pavelka

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA
V NITRE

udeľuje

PAMÄTNÚ PLAKETU

Prešovskej univerzite v Prešove

pri príležitosti
40. výročia svojho založenia

V Nitre 30. septembra, 1999

Prof. RNDr. Ing. Daniel Klivanec, CSc.

SLÁVNOSTNÁ PROMÓCIA PRI PRÍLEŽITOSTI UDELENIA ČESTNÝCH TITULOV „DOCTOR HONORIS CAUSA“

V poobedňajších hodinách 30. 9. 1999 sa zišla vedecká rada PU a vedecká rada FF PU. Na tomto spoločnom zasadnutí Prešovská univerzita udelila Čestný titul „Doctor honoris causa“ prof. PhDr. Richardovi Marsinovi, DrSc., a prof. PhDr. Pavlovi Petrusovi, DrSc. Slávnostnú promóciu otvoril a viedol prorektor doc. ThDr. I. Belejkanič, CSc. Privítal rektora doc. PhDr. K. Feča, CSc., prorektorov PU, dekanov jednotlivých fakúlt, predsedu akademického senátu univerzity, predsedov akademických senátov jednotlivých fakúlt a čestných doktorandov prof. Marsinu a prof. Petrusa. Ďalej privítal členov vedeckej rady PU a vedeckej rady FF, zástupcov UPJŠ, TU v Prešove a Košiciach, Univerzity veterinárneho lekárstva, zástupcov krajského a okresného úradu v Prešove. Úvodný príhovor predniesol rektor PU doc. PhDr. K. Feč, CSc. Na tomto slávnostnom zasadnutí vedeckej rady vyvrcholili oslavy udelením Čestných titulov „Doctor honoris causa“. Po udelení rektorského sľubu promočný akt vykonal promotor doc. PhDr. V. Leško, CSc., prorektor PU. Promotor odovzdal čestným doktorom insígnie a rektor odovzdal tubus z diplomom. Na záver obidvaja čestní doktori predniesli svoje prejavy. Slávnostné zhromaždenie vedeckých rád PU a FF skončilo študentskou hymnou *Gaudeamus Igitur*.

SVEDECTVO BOHATEJ TRADÍCIE

Úvodný príhovor rektora PU doc. PhDr. K. Feča, CSc., pri udeľovaní čestného titulu „DOCTOR HONORIS CAUSA“ prof. PhDr. Richardovi Marsinovi, DrSc. a prof. PhDr. Pavlovi Petrusovi, DrSc.

Dnešné slávnostné zasadnutie Vedeckej rady Prešovskej univerzity rozšírené o Vedeckú radu Filozofickej fakulty potvrdzuje pozitívne trendy v rozvoji vysokého školstva na území mesta Prešov. Dnešným slávnostným promočným aktom po tretíkrát verejne deklaruje udeľovanie pocy čestného titulu „DOCTOR HONORIS CAUSA“ na pôde našej alma mater.

Akademický podnet na udelenie tohto titulu vznikol na pôde Filozofickej fakulty, ktorá je integračnou súčasťou Prešovskej univerzity ako jedna z jej najstarších fakúlt. Filozofická fakulta bola zriadená vládny nariadením č. 58/1958 dňom 1. septembra 1959. Jej tradície siahajú však do začiatku 50-tých rokov, kedy v Prešove začala pôsobiť Filologická fakulta Slovenskej univerzity. Fakulta poskytuje študentom vzdelanie v oblasti filologických, historických, filozofických a ďalších spoločenskovedných odborov. Filozofická fakulta v zostave fakúlt Prešovskej univerzity predstavuje kvalifikačne i odborné najvzrejšiu fakultu našej univerzity. Dnes, keď si

pripomíname 40. výročie vzniku tejto našej fakulty, je svedectvom bohatej tradície rozvoja jednotlivých odborov, ktoré sa postupne rozvíjali na jej pôde.

Je pre nás cťou, že náš návrh na udelenie čestného titulu „DOCTOR HONORIS CAUSA“ Prešovskej univerzity prijali pán prof. PhDr. Richard Marsina, DrSc., a prof. PhDr. Pavol Petrus, DrSc., a že ich môžem aj ja dnes medzi nami čo najúprímnejšie privítať.

Svoj krátky príhovor rektor ukončil slovami: „Želáme si, aby sa aj naša dnešná akademická slávnosť v celom vejári akademických aktov pripomenutia si 40. výročia vzniku FF PU stala podnetom k zamysleniu sa nad zložitou našou akademickým a vedeckým životom, aby sme si častejšie našli čas a ochotu zamyslieť sa a prijímať podnety k potvrdzovaniu základných všefudských ideálov porozumenia, lásky a tolerancie medzi ľuďmi. Ešte raz nám buďte všetci čo najúprímnejšie vítaní.“

MEDAILY NAJÚSPEŠNEJŠÍM

Súčasťou slávnostného zhromaždenia bolo odovzdanie medailí PU a FF PU pracovníkom, ktorí sa najviac zaslúžili o rozvoj vedných odborov na fakulte. Zlatá medaila pri príležitosti 40. výročia zriadenia FF v Prešove bola udelená prof. dr. Jánovi Hvozdkovi, DrSc. in memoriam, prof. dr. Jánovi Sabolovi, DrSc., prof. dr. Mikulášovi Štecovi, DrSc., prof. dr. Ferdinandovi Uličnému, DrSc. Medaily odovzdal rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc. Vyznamenaným blahoželal aj dekan fakulty FF prof. PhDr. František Mihina, CSc. Ďalej bolo udelených 5 strieborných medailí a to prof. dr. Karolovi Horákovi, CSc., prof. dr. Stanislavovi Rakúsovi, DrSc., prof. dr. Alešovi Slobodovi, DrSc., doc. dr. Ladislavovi Šimonovi, CSc., prof. dr. Ladislavovi Tajtákov, CSc., prof. dr. Rudolfovi Zimekovi, DrSc. Strieborná medaila prof. Horákovi a prof. Tajtákov bude udelená na najbližšej vedeckej rade FF vzhľadom na ich neprítomnosť na slávnostnom zhromaždení.

Ďalej dekan FF PU prof. dr. F. Mihina, CSc., udelil najvyššie ocenenie fakulty - medailu fakulty týmto pracovníkom: prof. dr. J. Furdíkovi, CSc., prof. dr. E. Hlebovi, CSc., prof. dr. Š. Tolbíkov, CSc., in memoriam, doc. dr. V. Slimákovi, CSc., in memoriam, prof. Philipovi R. Tuhému - významnému vedcovi z USA v oblasti štúdia humanitatis za významný podiel pri rozvoji politológie na FF PU v Prešove, prof. dr. A. Čumovi, CSc. - in memoriam, a doc. dr. L. Urbánovej, CSc., za služby v rozvoji anglistiky na FF. Taktiež medaila bola udelená Inštitútu vyššieho vzdelávania v Boltne, Veľká Británia za mnohoročnú spoluprácu v oblasti špecializovaného vzdelávania študentov a učiteľov FF v Prešove. Za vyznamenaných sa poďakoval prof. dr. E. Hleba, CSc.

Prof. M. Štec

Prof. J. Sabol

Prof. F. Uličný

Rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc., odovzdával zlaté medaily

Dekan FF prof. PhDr. F. Mihina, CSc., blahoželá prof. Petrusovi a profesorovi Marsinovi k udeleniu čestného titulu „DOCTOR HONORIS CAUSA“

Stanovisko Slovenskej rektorskej konferencie

k rozhodnutiam vlády SR

o 4-percentnom krátení rozpočtových prostriedkov pre rok 1999

o 10-percentnej redukcii počtu nepedagogických pracovníkov

vysokých škôl a využití prostriedkov z odpredaja

ich nepotrebného majetku

Slovenská rektorská konferencia (SRK) prerokovala na svojom mimoriadnom zasadnutí dňa 7. septembra 1999 v Košiciach predmetné opatrenia vlády SR a vyslovila s nimi jasný nesúhlas. Tieto opatrenia sú v príkrom rozpore s programovým vyhlásením vlády SR, v ktorom sa zaviazala občanom výrazne podporiť oblasť vzdelávania a vedy v SR ako strategické investície do budúcnosti Slovenska, ako jednej z jej najvyšších priorit.

SRK považuje súčasnú situáciu na slovenských vysokých školách za nanajvýš kritickú a znepokojujúcu. Vedenia vysokých škôl sa dostali do situácie, keď nevedia zabezpečiť základnú prevádzku vysokých škôl a študentských domovov, základné potreby pre vzdelávací proces a rozbehnuté vedeckovýskumné projekty. Praktický dopad viazania štyroch percent rozpočtových prostriedkov roku 1999 bude znamenať na väčšine vysokých škôl ohrozenie výučby v zimnom semestri školského roku 1999/2000.

SRK vyjadrila tiež zásadný nesúhlas s požiadavkou vlády SR zredukovať o 10 percent počtu nepedagogických pracovníkov vysokých škôl. Chápe to ako nesystémový krok, ktorý vzhľadom na

fungujúcu autonómiu vysokej školy, jej fakúlt, ako aj platné právne normy je ťažko zrealizovateľný v tak krátkom čase a je výrazne demotivujúci. SRK apeluje na vedenie MŠ SR urýchliť proces reforiem súčasného vysokoškolského modelu v SR ako základného východiska k novej štruktúre a počtom pracovníkov vysokých škôl.

K úmyslu vlády SR zvýšiť príjmy štátneho rozpočtu pri jeho vysokom deficite odpredajom nepotrebného majetku vysokých škôl zaujala SRK negatívne stanovisko. Prísľuby vlády SR ponechať časť takto získaných prostriedkov vysokým školám, považuje SRK za hmlisté a samotnú realizáciu odpredaja možného nepotrebného majetku vysokých škôl v súčasnej legislatíve za právne zložitú a časovo veľmi náročnú. Vysoké školy vidia v majetku štátu, ktorý je v súčasnosti v ich správe, jeden z najvýznamnejších zdrojov budúceho modelu financovania ich činnosti.

SRK žiada vládu SR, ministra školstva SR, aby prehodnotili prijaté opatrenia a v spolupráci s SRK hľadali iné možnosti riešenia kritické situácie v slovenskom vysokom školstve.

V Košiciach dňa 7. 9. 1999.

Vedecká rada FHPV PU schválila návrh komisie na menovanie doc. Stejskala za profesora v oblasti

ŠPORTOVÁ EDUKOLÓGIA

Inauguračná prednáška

Vedecká rada FHPV PU po prvýkrát od svojho vzniku prerokovala návrh komisie na vymenovanie za profesora doc. PhDr. Tomáša Stejskala, CSc., vo vednom odbore, Športová edukológia.

Inauguračná prednáška, ako zdôraznil predseda vedeckej rady FHPV PU dekan fakulty doc. Ing. P. Kuzmišín, CSc., sa konala na základe priznaného práva FHPV PU ministerstvom školstva SR po vyjadrení Akreditačnej komisie, poradného orgánu vlády SR. Na základe zhodnotenia pedagogickej činnosti a dosiahnutých výsledkov vo výchovnovzdelávacej práci, publikačnej činnosti a citácii najvýznamnejších publikovaných prác, zoznamu preukazaných ohlasov na vedeckú činnosť, dokladov o vedeckej škole, komisia odporučila vedeckej rade schváliť návrh na menovanie doc. PhDr. T. Stejskala, CSc., za profesora v odbore Športová edukológia. Tajným hlasovaním vedecká rada FHPV PU návrh komisie jednomyseľne schválila (prítomných 25, za 25). Zároveň odporučila predsedovi VR FHPV PU odoslať návrh o priebehu vymenováacieho konania predsedovi vedeckej rady PU.

Členovia vedeckej rady FHPV PU a hostia pozorne sledujú inauguračnú prednášku doc. Stejskala

ZLATÉ MEDAILY K JUBILEU

Pri príležitosti životného jubilea odovzdal dekan FHPV PU doc. Ing. Peter Kuzmišín, CSc., prof. Midriakoví a prof. Čopovi, členom vedeckej rady FHPV PU. Medaily im udelil za aktívnu činnosť vo vedeckej rade a pomoc pri ďalšom rozvoji FHPV PU. Zlaté medaily im boli odovzdané na vedeckej rade dňa 22. 9. 1999.

ROZBIEHA SA PROGRAM SOCRATES

Paralelne s programom TEMPUS sa na PU rozbieha aj program Socrates, ktorý je zameraný na organizovanie študijných pobytov pre študentov a prednáškových pobytov pre pedagógov.

Počas zimného semestra tohto školského roka absolvujú 5 študenti FF štvormesačný študijný pobyt na troch zahraničných univerzitách. Na obdobie letného semestra sa pre ďalších 8 študentov pripravujú štvormesačné pobyty do Veľkej Británie.

ZAHRANIČNÉ VZŤAHY

Na úseku zahraničných vzťahov sa v uplynulom období mimoriadna pozornosť venovala realizácii schválených projektov TEMPUS. Priamo z rektorátu sa koordinoval projekt zameraný na oblasť univerzitného manažmentu. V rámci plnenia úloh projektu sa uskutočnilo 27 krátkodobých projektov vo Veľkej Británii pre akademických funkcionárov PU a jej fakúlt. Cieľom týchto pobytov bolo poskytnúť funkcionárom možnosť zoznámiť sa so spôsobom riadenia partnerských univerzít a na základe týchto skúseností zaviesť do súčasnej praxe nové prvky, ktoré by viedli k zvýšeniu kvality riadenia našej inštitúcie. Celkovým cieľom je vytvorenie optimálneho modelu univerzitného riadenia manažmentu, ktorý by sa približoval praxi v krajinách európskej únie.

Súčasťou tohto projektu bola aj úloha zvýšiť technickú úroveň riadenia školy. Z prideleného finančného grantu bola zakúpená výpočtová a kancelárska technika v celkovej hodnote 2 mil. Sk. Technika bola rozdelená jednotlivým fakultám univerzity a rektorátu. V druhej fáze programu sa uskutoční školenie pracovníkov študijných oddelení fakúlt a univerzity za pomoci zahraničných lektorov.

Okrem uvedeného projektu sa na fakultách realizujú ďalšie dva projekty TEMPUS zamerané na zavedenie Európskeho systému transferu kreditov a na európsku integráciu.

Podľa najnovších informácií sú schválené ďalšie dva projekty o ktorých predpokládame, že výrazne pomôžu pri realizácii vnútorného informačného systému univerzity a v druhom prípade prispesú k nutnému zvyšovaniu kvality služieb poskytovaných študentom. Teda je možné povedať, že Prešovská univerzita patrí k najúspešnejším univerzitám na Slovensku čo sa týka účasti v programe TEMPUS.

SEMINÁR O ZAVÁDZANÍ EURÓPSKEHO SYSTÉMU

Európsky systém na transfer kreditov (ECTS - European Transfer System) bol vyvinutý ako nástroj, prostriedok na podporu medzinárodnej výmeny - mobility - študentov a učiteľov vysokých škôl. Viac ako desaťročné skúsenosti vybraných vysokých škôl v Európskej únii potvrdili funkčnosť a potenciál tohto systému a ukázalo sa, že by skutočne mohlo ísť o systém, ktorý bude mať širšie využitie, ako sa pôvodne plánovalo. Predstavuje totiž spoločný jazyk pre akademické uznávanie a európske kredity predstavujú spoločnú európsku menu, ktorá slúži na vyjadrenie celkového množstva práce, ktoré potrebuje študent vynaložiť na úspešné splnenie študijných povinností. Preto sa Európska komisia rozhodla v návrhu programu SOCRATES, v Kapitole I. Vysokoškolské vzdelávanie (ERASMUS) tento systém zaviesť.

Autorka článku PhDr. Jaroslava Staškova, CSc., prodekan FF PU

Význam zavedenia ECTS na Prešovskú univerzitu si uvedomujú aj akademickí funkcionári univerzity a jednotlivých fakúlt. Správu o stave a perspektívach zavedenia kreditného systému štúdia na Prešovskej univerzite prerokovala vedecká rada PU už v novembri 1998. Súčasťou správy je aj informácia o ECTS a návrh na jeho zavedenie, ktoré by predstavovalo prvý krok k zavedeniu kreditného systému na Prešovskej univerzite.

Približne v rovnakom čase schválila Európska vzdelávacia nadácia návrh projektu v rámci programu TEMPUS „Zavedenie ECTS na jazykové katedry“, ktorý vypracovali PhDr. Jaroslava Staškova, CSc., ako koordinátorka projektu a PhDr. Marianna Prčíková, ako kontraktorka. Súčasťou projektu bola aj príprava seminára k uvedenej problematike, ktorý bol určený nielen pre jazykové katedry participujúce na projekte, ale pre všetkých vedúcich pracovníkov univerzity, fakúlt, katedier, študijné a zahraničné oddelenia a všetkých ďalších záujemcov. Seminár, ktorý sa uskutočnil 24. júna 1999 v aule VŠA PU, otvoril doc. ThDr. Imrich Belejanič, prorektor pre vzdelávanie PU. V úvodnom príhovore zdôraznil význam ECTS pre vysoké školy a záujem vedenia univerzity o realizáciu projektu zavedenia ECTS postupne na všetkých fakultách a katedrách.

Prvý príspevok predniesla PhDr. Jaroslava Staškova, CSc., ktorá je zároveň národnou promotérkou pre túto oblasť v SR, a pomáha pri zavádzaní ECTS vysokým školám na celonárodnej úrovni. Stručne oboznámila prítomných so základnými pojmami, princípmi a úlohou ECTS a charakterizovala jeho základné dokumenty. Zdôraznila, že ECTS je založené na troch základných prvkoch: informácii (o študijných programoch a výsledkoch, ktoré študenti v zahraničí získali), na spoločnej študijnej dohode (medzi partnerskými inštitúciami a študentom) a na využití kreditov ECTS (pre indikáciu množstva práce študenta). Prítomní obdržali kompletne materiály venované tejto problematike, takže informácie v slo-

venskom jazyku by mali byť v súčasnosti k dispozícii takmer na všetkých pracoviskách PU.

Doc. Ing. Valéria Hrabovcová, CSc., zo Žilinskej univerzity, ktorá už niekoľko rokov pôsobí ako národná promotérka programu SOCRATES, informovala o svojich skúsenostiach so zavádzaním ECTS na Elektrotechnickej fakulte ŽU. Ako vtedajšia prodekan pre študijné záležitosti má výrazný podiel na zavedení kreditného systému na svojej fakulte. Sústredila sa najmä na tvorbu informačných balíkov a ich obsahovú, jazykovú a technickú stránku. Osobitne zaujali informácie o vývoji pri tvorbe študijného a skúškového poriadku vo fungujúcom kreditnom systéme. Táto problematika vyvolala najširšiu diskusiu. Ukázala totiž, že kreditný systém, ktorý vyvoláva toľko obáv zo strany niektorých učiteľov a administratívnych pracovníkov, ako taký nie je problém, pokiaľ je dobre pripravený študijný a skúškový poriadok. Táto problematika sama osebe je ale témou na samostatný článok. Informáciu o praktických skúsenostiach s organizáciou pobytov študentov v zahraničí v rámci mobilného projektu TEMPUS ponúkla vo svojom príspevku PhDr. Marianna Prčíková, vedúca Katedry anglického jazyka a literatúry na FHPV PU. Zdôraznila význam ECTS pri uznávaní časti štúdia, ktoré študenti absolvovali v zahraničí a nevyhnutnosť osvojenia si nevyhnutných krokov pred vysielaním študentov na zahraničné univerzity.

Doc. PhDr. Ladislav Sisák, CSc., vedúci Katedry germanistiky FF PU, sa podelil so svojimi skúsenosťami z aplikácie kreditného systému štúdia na Univerzite Friedricha-Schillera v Jene v odbore germanistika. Na príklade tohto odboru ilustroval základné pravidlá fungovania tohto systému, typy predmetov, ich postupnosť a možnosť ich kombinovania. Upozornil zároveň na potrebu zachovania určitej postupnosti krokov pri vytváraní podmienok pre takýto prechod na systém kreditov, z ktorých sa ako najdôležitejšie javia dve: štrukturovať vysokoškolské štúdium do dvoch stupňov a) základného štúdia (1.-2. ročník s veľkou súbornou skúškou vybraných absolvovaných disciplín ako podmienkou postupu do ďalšieho stupňa) b) hlavného štúdia (3.-5. ročník so štátnou skúškou); tou druhou je (vy)budovanie knižnice na takú úroveň a vybavenosť, ktorá umožní skutočne samostatné štúdium.

Pohľad na absolventov slávnostnej promócie na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity

Záverečný príspevok PhDr. J. Staškovej, CSc., „zdola - nahor“, to znamená, že v rámci krajiny vychádza iniciatíva z inštitúcií, ktoré vlastnou aktivitou podnecujú národné orgány k následným krokom. Typickým príkladom pre tento postup je Poľsko. Z iniciatívy Varšavskej univerzity sa vytvoril výbor, ktorý tvorilo 13 inštitucionálnych koordinátorov ECTS, jeden za každú participujúcu univerzitu. Ministerstvo školstva poskytlo na tento projekt jedno-ročný grant. Projekt bol veľmi úspešný. Skončil sa v septembri 1998 a jeho výsledkom bolo zavedenie ECTS v akademickom roku 1998/99 na vybrané pracoviská.

Ďalším významným momentom je aj skutočnosť, že stupeň zavedenia ECTS na jednotlivých univerzitách zohľadňuje v Poľsku vo svojich hodnoteniach aj akreditačná komisia.

TRANSFERU KREDITOV

Ďruhá skupinu reprezentujú univerzity, ktoré sa aktivizujú na základe podnetov „zhora“ - na základe iniciatívy ministerstva vo forme zákonov alebo vládnych nariadení. Typickým príkladom je Maďarsko, kde bolo po dlhej národnej diskusii od roku 1991 v apríli 1998 prijaté vládne nariadenie „na zavedenie kreditného systému vo vysokoškolskom vzdelávaní a jednotnú registráciu kreditných systémov na inštitúciách“. Podľa uvedeného nariadenia je zavedenie kreditného systému na báze ECTS povinné pre všetky typy vysokých škôl.

Po prednesení príspevkov nasledovala bohatá diskusia, ktorá sa sústredila najmä na problémy súvisiace so zavedením kreditného systému. Potvrdila však záujem zúčastnených o riešenie uvedenej problematiky. V závere vyslovili organizátori seminára nádej, že aj napriek rôznym problémom, ktoré sa v súvislosti so zavádzaním ECTS vyskytnú, si naše pracoviská túto myšlienku osvoja a že sa ECTS kredit stane skutočne spoločnou menou v Európskej kreditnej únii a otvorí tak cestu našim študentom a učiteľom do otvoreného európskeho edukačného priestoru.

PhDr. Jaroslava Staškova, CSc., prodekan pre zahraničné vzťahy FF PU

KONCEPCIA FUNGOVANIA

Na zasadnutí Rady informatiky Prešovskej univerzity, ktoré sa konalo v mesiaci máj, bola prerokovaná a schválená koncepcia fungovania internetovských www stránok na PU. V rámci rokovania boli posúdené dva rôzne modely. Jeden

predpokladá centrálna tvorba a aktualizácia na špecializovanom pracovisku, druhý decentralizovanú tvorbu na každom organizačnom stupni. Každý zo spôsobov má svoje výhody aj nevýhody v oblasti tvorby, rýchlosti aktualizácie dát, koordinácie, vizuálnej stránky a odozvy. Na základe návrhu Ing. V. Burgera z FHPV bol schválený model, ktorý predpokladá istú kombináciu týchto dvoch modelov. Každý organizačný stupeň si bude zabezpečovať tvorbu, aktualizáciu a doplnenie www stránok na svojej úrovni (katedra, celouniverzitné pracoviská, fakulta, rektorát). Stránky sa môžu umiestňovať na www serveroch katedier, praco-

vísk a fakúlt, alebo na centrálnom www serveri Dubník. V prípade, že tieto pracoviská nie sú schopné vytvoriť a publikovať vlastné stránky, tak dodajú informácie o organizačnom stupni vyššie. V prípade požiadaviek zo strany fakúlt na realizáciu www stránok na centrálnej úrovni (Rektorát PU - oddelenie informatiky), sa stránky bu-

INTERNETOVSKÝCH STRÁNOK

dú aktualizovať raz ročne v súčasnom rozsahu. Na základe návrhu prijatého na Kolégiu rektora 13. 9. 1999 je potrebné dodať podklady najneskôr do konca novembra príslušného roka. Podklady musia byť dodané v elektronickej podobe (T602, MS WORD) spolu s jedným výtlačkom podpísaným zodpovedným pracovníkom. Zodpovednosť za obsahovú stránku a aktuálnosť však vždy nesie jej poskytovateľ (katedra, fakulta).

Ing. V. Pisarský,
podpredseda Rady informatiky PU

Slávnostnej promócie na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU sa zúčastnil aj rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc. Aj to svedčí o tom, že univerzita venuje rovnakú pozornosť všetkým fakultám PU.

NOVÍ ASISTENTI

Mgr. Martin Pekár sa narodil 10. 11. 1975 v Prešove. Je absolventom FF PU - odbor filozofia-dejepis. Obhájil diplomovú prácu na tému Mníchovská moderna a Ján Čádra v Mníchove v rokoch 1905-1914. Po ukončení štúdia bol na základe výberového konania prijatý na miesto asistenta Katedry dejín Fakulty humanitných a prírodných vied. Tu vedie semináre z disciplín všeobecnej dejiny po roku 1918 a pomocné vedy historické. Vo svojej výskumnej práci sa venuje problematike slovensko-nemeckých kultúrnych kontaktov na prelome 19. a 20. storočia.

Patrik Derfiňák sa narodil 18. 11. 1969 v Prešove. Štúdium na Fakulte humanitných a prírodných vied v odbore Dejepis a Občianska náuka ukončil v r. 1997. Počas vojenskej náhradnej služby získal certifikát City University v Bratislave v odbore finančný manažment. Po úspešnom výberovom konaní bol prijatý na externé doktorské štúdium na Trnavskej univerzite v Trnave odbor Dejiny novoveku. Bližšie sa pri svojej práci venuje hospodárskym dejinám 19. a 20. storočia. Je ženatý a má jedno dieťa.

APEL REKTOROV NA VLÁDU

Slovenská rektorská konferencia (SRK) žiada vládu i ministra školstva Milana Vtáčnika, aby pri riešení kritickej situácie vo vysokom školstve zrušili opatrenia o štvorpercentnom krátení rozpočtových prostriedkov a desaťpercentnej redukcii počtu nepedagogických pracovníkov. Uvádza sa to v závere stanoviska, ktoré rektori prijali v utorok na mimoriadnom zasadnutí SRK. Podľa rektorov sú spomínané opatrenia vlády v príkrom rozpore s jej programovým vyhlásením. Vedenia vysokých škôl (VŠ) sa dostali do situácie, keď dopad viazania štyroch percent prostriedkov bude znamenať na väčšine vysokých škôl ohrozenie výučby už v zimnom semestri. Redukciu počtu nepedagogických pracovníkov považuje SRK za nesystémový a vzhľadom na autonómiu vysokých škôl i platné zákony aj za ťažko realizovateľný krok. Odmietavé stanovisko zaujali rektori aj k úmyslu vlády odpredať nepotrebný majetok VŠ a zvýšiť tak príjmy štátneho rozpočtu. Prítomný minister Vtáčnik privítal ochotu predstaviteľov VŠ rokovať o problémoch a hľadať reálne východiská. „Vláda je pripravená viazanie prostriedkov zmierniť, keď získa zdroje do príjmovej stránky rozpočtu“, povedal. Minister verí, že sa vláde dodatočné zdroje získať podarí.

Náš rozhovor

s docentom M. ŠPIRKOM

Na sklonku školského roka 1998/99 požiadali sme predsedu Akademického senátu FHPV PU doc. PhDr. Mikuláša Špirku, CSc., o krátky rozhovor. Prvú otázku sme mu položili:

— Ako hodnotíte z pohľadu Vašej funkcie ukončený školský rok 1998/99. A čo sa Vám podarilo realizovať a čo nie?

Vedenie FHPV PU a Akademický senát FHPV PU hodnotia to, že sa našej fakulte podarilo dosiahnuť finančnú stabilizáciu. Aj napriek rozpočtovému provizóriu v tomto roku i dlhom, s ktorými nové vedenie začínalo, naša fakulta prosperuje. Markantným príkladom toho je podpora zo strany senátu pri zaradovaní učiteľov do vyššej tarifnej triedy. Spolupráca se-

nátu a vedenia fakulty nadobudla kvalitatívne novú, vyššiu úroveň. To sa prejavuje aj v oblasti kvalifikačného rastu - akademický senát podporil vznik niekoľkých nových foriem štúdia (ŠPZ) a nových odborov (ekológia a kvalita životného prostredia, manažment verejnej správy, športové trénerstvo).

Rád by som ocenil korektný prístup vedenia fakulty k akademickému senátu, ktoré sa nesnaží svoje návrhy presadzovať za každú cenu, ale necháva ich na rozhodnutí senátu. V tejto súvislosti treba pozitívne hodnotiť aj tvorbu rozpočtu na tento rok, keď aj v neľahkej ekonomickej situácii vedenie fakulty zabezpečilo finančné prostriedky na celý kalendárny rok, ba aj niečo navyše - napr. na odmeny a osobné ohodnotenie.

- Ste spokojný s kvalifikačnou štruktúrou fakulty?

Kvalifikačná úroveň našej fakulty nie je uspokojivá. V tejto oblasti vznikla akási medzera v kvalifikač-

nom raste zapríčinená ekonomickými faktormi a je tu situácia, keď mnoho kvalifikovaných pracovníkov z vysokých škôl odišlo. Tak sa znížili možnosti kvalifikačných postupov mladých aspirantov, ale aj možnosti habilitácií. Akademický senát podporuje kroky vedenia FHPV PU smerujúce k zlepšeniu kvalifikačnej úrovne na fakulte, dôsledne trvá na dodržiavaní plánovaných termínov kvalifikačného rastu učiteľov a pozitívne hodnotí finančnú podporu súvisiacu s kvalifikačným postupom či vydávaním monografií a pod.

- Veľa sa hovorí o integrácii katedrií, ako to vyzerá na vašej fakulte? Ide o integráciu iba ruského jazyka a literatúry, alebo aj iných katedrií?

Otázka integrácie identických katedrií, resp. podobných nie je záležitosťou iba akademického senátu, ale je to problematika, ktorá sa rieši na medzifakultnej a univerzitnej úrovni

a ktorá pretrváva už dávnejšie. Túto otázku je potrebné riešiť. Musia sa brať do úvahy predovšetkým študenti, ktorí by nemali byť poškodení. Nemožno obísť ani legislatívne otázky takého procesu a pravda, ani koncepcie zámyeru rozvoja PU či MŠ SR pri rozvoji vysokých škôl na Slovensku.

- Čo si želáte v novom školskom roku?

V tomto školskom roku bude Akademický senát FHPV PU naďalej kooperovať s vedením fakulty na takej úrovni, aby ešte viac podporil rozvoj našej fakulty.

Za členov senátu si do nového školského roka želim priaznivú ekonomickú a sociálnu klímu, ktorá podporí napredovanie fakulty, a všetkým členom akademického obce našej fakulty želim dobré zdravie a mnoho síl v ich odbornom a vedeckom raste.

Otázky kládol M. Rusinko

VZDELANIE JE OZAJSTNOU KULTÚRNOU HODNOTOU

Koncom mesiaca septembra 1999 v zasadacej sieni Vysokoškolského areálu sa uskutočnila slávnostná promócia absolventov katedrií filozofickej fakulty. Diplomy magistr prevezla z rúk promotorky doc. PhDr. **Jolany Nižnikovej** 44 absolventov fakulty. S príhovorom k promočnému zhromaždeniu vystúpil aj dekan FF prof. Dr. **František Mihina**, CSc., ktorý zdôraznil, že dávne akademické zvyklosti a tradície, ktoré si chceme aj naďalej ctíť a zachovávať, nám kážu slávnostným spôsobom sa rozlúčiť s tými, ktorí po rokoch náročného štúdia opúšťajú alma mater, aby už samostatne vstúpili do vírov a meandrov spoločenského života a začali uplatňovať a využívať nadobudnuté vedomosti a vzdelanie, ktoré sa v modernom svete stáva naozaj vzácnym a významným faktorom nielen osobnostného rozmeru. Vzdelanie je ozajstnou kultúrnou hodnotou, tmelom vyspelej spoločnosti a jednou z podmienok demokratizácie spoločnosti v širokom slova zmysle. Aj vy, vážení absolventi, sa stávate súčasťou kultúry našich národov a národností. Kultúra národa je zrkadlo, v ktorom sa odrážajú jeho vedomosti, viera i dávne a pradávne tradície. Je to kľúč, pomocou ktorého otvárame duše národa. Mladí ľudia, a práve takými ste vy, by sa nemali uspokojovať len osvojením, asimiláciou toho, čo bolo vytvorené kultúrou pred nimi, ale aj pozdvíhať kultúrne hodnoty do nových rovín a vzryvov. Aj keď podmienky rozvoja vysokého školstva i života mladých ľudí sú u nás stále náročnejšie, usilujeme sa, aby kvalita vysokoškolskej prípravy - pretože to je pole nášho pôsobenia - neupadla a aby naši absolventi získali všetko potrebné na to, aby prirodzeným spôsobom rozšírili rady našej inteligencie. Nie intelektuálistvo, ale tvorivý intelekt, nie moralizátorstvo, ale v srdci a vo viere ukotvená mravnosť, nie dravosť egoizmu ale aktivita v spoločnom úsilí hľadať a prispievať k tvorbe lepšieho sveta - to sú hlbinné tvary našej orientácie smerujúcej k iným.

Zábery zo slávnostnej promócie absolventov päťročného štúdia na Filozofickej fakulte PU

Absolvent FF PU **Jaroslav Dujava** po päťročnom štúdiu preberá diplom magister z rúk promotorky **Jolany Nižnikovej**

Po dovolenkách a prázdninách sa 20. septembra 1999 zišiel na svojom prvom zasadnutí v školskom roku 1999/2000 Akademický senát FF PU. Obsahom zasadnutia AS FF boli predovšetkým dva body a to príprava a schválenie plánu práce AS FF na školský rok 1999/2000 a prerokovanie materiálov predložených dekanom FF. Plán práce AS FF je v tomto školskom roku špecifickým v tom slova zmysle, že v apríli roku 2000 sa končí funkčné obdobie 15 členov AS FF a tak jednou z prioritných úloh AS v nastávajúcom období bude príprava a realizácia doplnovacích volieb do zamestnaneckej časti AS FF. Vychádzajúc z tohto faktu je potrebné pripraviť celkový harmonogram volieb tak, aby od apríla roku 2000 mohol AS FF nerušené pokračovať v svojej činnosti a pripraviť sa na ďalšie dôležité úlohy. Predložený a doplnený plán práce bol po diskusii prijatý.

ZASADNUTIE AKADEMICKÉHO SENÁTU FILOZOFICKEJ FAKULTY PU

Keďže člen študentskej časti AS **Radoslav Štefančík** v úvode požiadal dekana FF, aby sa vyjadril k otázke financovania FF v nastávajúcom období, nakoľko sú informácie o viazaní časti rozpočtu v škole a či sa tieto opatrenia dotknú a v akej miere FF. Na túto otázku mu odpovedal dekan FF v tom zmysle, že všetky opatrenia prijaté vládou SR sa dotýkajú aj FF a PU ako celku, čím vzniká pre fakultu a univerzitu problém s finančným zabezpečením. Na FF 4 % z rozpočtu znamená viazanie 1,27 mil. korún a keď nebudú uvoľnené tieto prostriedky, bude mať PU, tak ako aj iné vysokoškolské pracoviská, problém zabezpečiť nerušený chod výučby v zimnom semestri. Ďalším problematickým opatrením je aj realizácia 10% zníženia nepedagogických pracovníkov, čo na FF znamená zníženie počtu nepedagogických pracovníkov o troch. Následne oboznámil členov AS FF so závermi zasadnutia rektorskej konferencie, ktorá rokovala v septembri 1999 v Košiciach. Ďalší člen študentskej časti AS **Richard Kravec** požiadal AS v súvislosti s 10. výročím „Zamatovej revolúcie“, aby sa táto udalosť dôstojne pripomenula študentským podujatím, tento návrh bol prijatý, avšak bude potrebné konkrétnejšie vyšpecifikovať program takéhoto podujatia. Touto úlohou boli poverení členovia študentskej časti AS FF. **doc. Mojdis**

Kzavedeniu poplatkov za štúdium na vysokých školách perspektívne dôjde aj na Slovensku. Povedal to generálny riaditeľ sekcie vysokých škôl ministerstva školstva (MŠ) **Peter Mederly**. Zatiaľ čo pred niekoľkými rokmi sa za štúdium platilo napríklad v USA a Kanade, kým v európskych krajinách prevládala trend bezplatné-

POPLATKY NA OBZORE

ho školstva, v súčasnosti je situácia iná. Ukazuje sa jasne badateľný trend zavádzania poplatkov za štúdium i v európskych krajinách a ani Slovensko sa tomu nevyhne, konštatoval P. Mederly. Podľa jeho odhadu k tomu dôjde najneskôr v nasledujúcom volebnom období. V koncepcii rozvoja vysokých škôl, ktorú v súčasnosti MŠ pripravuje, bude otázka poplatkov za štúdium na VŠ podrobne rozpracovaná. Podľa Mederlyho by koncepcia mohla byť schválená do konca tohto roku. Na ňu bude nadväzovať nový vysokoškolský zákon. Dôležité bude zaviesť systém štipendií, ktoré by zohľadňovali sociálnu situáciu študenta, zdôraznil Mederly. **-mr-**

KOLÉGIUM DEKANA FHPV PU

V pondelok 11. 10. 1999 sa uskutočnilo zasadnutie Kolégia dekana FHPV PU. Okrem kontroly plnenie uznesení z predošlého zasadnutia bola podaná informácia zo zasadnutia Kolégia rektora PU, ktorú podal dekan fakulty doc. **Kuzmišin**. O študijných otázkach informoval prodekan pre študijné otázky doc. **Junger** a doc. **Kubáni** prodekan pre VVUČ informoval o záveroch zasadania Vedeckej rady FHPV PU.

AKTIVITY K 50. VÝROČIU

Aj keď Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity bola etablovaná len 1. 1. 1997, má už svoju bohatú históriu a genézu. Tohto roku oslávila 50. výročie vzniku Pedagogickej fakulty, ktorá prešla vo svojom vývoji po súčasnosť viacerými organizačnými zmenami. Na základe Vládneho nariadenia z 24. mája 1949 bola zriadená Pedagogická fakulta Slovenskej univerzity Bratislava, so sídlom v Košiciach. Výučba na pobočke Pedagogickej fakulty Slovenskej univerzity v Košiciach sa začala v školskom roku 1949-1950. Bola to základňa, z ktorej na vysokoškolskej báze vzniká Pedagogická fakulta v Prešove. V roku 1952 sa táto pobočka premiestňuje z Košíc do Prešova na základe Vládneho nariadenia z 18. 7. 1952. Súčasnú vedu Pedagogickej fakulty PU spolu s učiteľmi si tento historický vývoj fakulty uvedomujú. Svojou zvýšenou aktivitou pri tejto príležitosti sa uskutočnilo viacero medzinárodných vedeckých, kultúrnych a športových podujatí. Spomeňme aspoň tie najvýznamnejšie:

Prodekan doc. PhDr. Rudolf Horváth, CSc., a Zdenka Babylonská s PF pri príprave programu na III. Medzinárodnú vedeckú konferenciu, ktorá sa uskutočnila 23. a 24. septembra 1999

zahraničí, pracujúcich učiteľov - elementaristov a tiež uskutočniť komparáciu jednotlivých vyučovacích predmetov a ich didaktík so zámerom hľadať

Dekan FHPV doc. Ing. Peter Kuzmišín, CSc., odovzdáva pamätnú medailu profesorovi PhDr. Michalovi Belejovi, CSc., pri príležitosti jeho životného jubilea

— osobnosť učiteľa I. stupňa
— smerovanie - prognózovanie učiteľskej prípravy
— kreditný systém - jeho vplyv na prípravu učiteľov-elementaristov

2. Obsahové a koncepčné zameranie vyučovacích predmetov a ich didaktík k všobecnému modelu prípravy učiteľov-elementaristov. Tematické okruhy pre rokovanie boli v 6-tich sekciách: pedagogika-psychológia, slovenský jazyk, matematika, výtvarná výchova, telesná výchova, hudobná výchova, elementárne reálie.

Na konferencii bolo prítomných vyše 100 aktívnych účastníkov zo Slovenska, ale aj zo zahraničia - Poľska, Česka, Švajčiarska, Maďarska, Holandska, USA atď.

50

2. Turek, M.: Telesný vývin a pohybová výkonnosť detí mladšieho školského veku.

Obsahové zameranie konferencie nemalo teoretický a vedecký význam, ale aj praktický. Diagnostikovanie telesného vývinu a pohybovej výkonnosti predstavuje významnú súčasť kontrolnej činnosti v školskej telesnej výchove. Je prostriedkom získavania cenných informácií o súčasnom stave

a vývojových trendoch telesného a pohybového rozvoja žiakov, ktoré sú potrebné pre prax najmä z týchto aspektov:

1. Pre samotného učiteľa TV a rodičov, ktoré môžu na základe spätých informácií vplyvať obsahom výučby a v rodine vo voľnom čase na ďalší telesný a pohybový rozvoj detí.
2. Z hľadiska naplňovania celospoločenských záujmov, ktoré usilujú:

- a) o zdravý vývoj detí a mládeže,
- b) o účinnejší výber talentovaných jedincov - detí pre vrcholový šport.

VZNIKU PEDAGOGICKEJ FAKULTY

Hlavné referáty predniesli:

PhDr. Milan Portík, CSc. - PF PU Prešov - Príprava a pripravenosť učiteľov elementaristov na profesiu.

Prof. PhDr. Miron Zelina, DrSc., PF UK Bratislava - Učiteľ v súradniciach času a priestoru.

Dr. Eduard Nycz, Univerzita Opole, Poľsko - Vzťahy medzi systémovými zmenami a novým poľským edukačným systémom.

Kurt Meredith, Ph.D., Jeannie Steele, Ph.D., The University Northern Iowa, USA - Významná úloha vzdelávania učiteľov v procese uskutočňovania zmien v školstve.

Prof. Akihiro Ishikawa, University Tokyo, Japonsko - Hudobná kultúra a hudobný folklór v Japonsku.

□ katedra telesnej výchovy Pedagogickej fakulty a Fakulty humanitných a prírodných vied v spolupráci so Slovenskou vedeckou spoločnosťou pre TV a šport vsl. pobočka uskutočnili v dňoch 23.-24. 9. 1999 už 3. medzinárodnú vedeckú konferenciu „Motorika detí školského a mladšieho veku“. Patronát nad touto konferenciou prevzal Slovenský olympijský výbor. Konferencia bola venovaná prof. PhDr. Michalovi Belejovi, CSc., z príležitosti jeho životného jubilea. Profesor Michal Belej sa dlhoročne a úspešne vo svojej vedeckovýskumnej a publikačnej činnosti zaoberá práve problémom motoriky a motorickým učením v telesnej výchove a športe, čím obohatil doterajšie poznatky z vedného odboru športová edukológia a športová kinatropológia. Vychoval viacero vedeckých aspirantov a podieľal sa na príprave a výchove docentov. Táto konferencia bola našim poďakovaním za jeho úspešnú dlhoročnú pedagogickú a vedeckú činnosť.

Na 3. medzinárodnej vedeckej konferencii bolo prítomných vyše 60 aktívnych účastníkov, medzi ktorými boli popredné osobnosti zo Slovenska i zahraničia. Cieľom tejto konferencie bola prezentácia výsledkov výskumných úloh Kateder telesnej výchovy Pedagogickej fakulty a Fakulty humanitných a prírodných vied PU a ich komparácia s výsledkami výskumov realizovaných doma i v zahraničí.

Vstupné referáty predniesli:

1. Junger, J. - Belej, M.: Motorika detí predškolského veku.

V období predškolského veku a mladšieho školského veku táto požiadavka rezonuje ešte výraznejšie, lebo ide o obdobie špecifické a veľmi senzitivné, často určujúce sociálny, psychický, biologický a teda aj intelektuálny a pohybový rozvoj osobnosti jedinca.

Doc. PhDr. R. Horváth, CSc.,
prodekan pre rozvoj
a zahraničné styky PF PU

Pohľad na účastníkov III. Medzinárodnej vedeckej konferencie

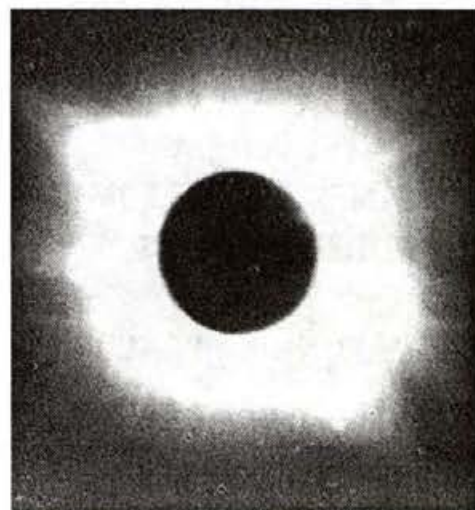
SLÁVNOSTNÉ ZASADNUTIE VR PF

Vyvrcholením osláv 50. výročia vzniku Pedagogickej fakulty PU bude 27. 10. 1999 slávnostné zasadnutie Vedeckej rady Pedagogickej fakulty PU za účasti bývalých a súčasných učiteľov, popredných akademických funkcionárov z fakúlt a univerzít z celého Slovenska, ale aj osobností zo spoločenského a politického života.

Doc. PhDr. R. Horváth, CSc.,
prodekan pre rozvoj
a zahraničné styky PF PU

Zahraničné geografické exkurzie na Katedre geografie a geokológie FHPV PU majú už tradične bohatý a lukratívny program tak po stránke odbornej ako i spoločenskej. Napriek časovým, finančným a morálnovoľovým nárokom na každého účastníka sa tešia veľkému záujmu študentov. Tohtoročný projekt bol zameraný na dosiahnutie niekoľkých nosných cieľov - pozorovanie úplného zatmenia Slnka v Rakúsku, výstup na vysokohorské ľadovce v masíve Dachsteinu, Monacké kniežatstvo, ostrov Elba, Benátky a Viedeň.

Uzemie Slovenska sme opustili ešte 10. 8. tak, aby sme mohli nerušené pozorovať celý priebeh čiastočného ale hlavne úplného zatmenia Slnka. Tento jav sa v strednej Európe už zrejme nikomu z účastníkov pozorovať nepodarí (najbližšie úplné zatmenie v strednej Európe bude v roku 2075). Na území Slovenska sa toho nedožijú ani naše deti a prevažne ani vnúčatá (v roku 2135). Ak sa však nerozhodneme za týmto úkazom cestovať v roku 2001 do Namíbie, v roku 2002 ho očakávajú v Indickom oceáne medzi južnou Afrikou a Austráliou, alebo v roku 2003 v Antarktíde... Zrej-

me jedinou reálnou šancou, na vlastné oči vidieť úplné zatmenie Slnka, bola tá tohtoročná. Unikátnosť tejto chvíle (na Slovensku sa opakuje raz za 400 rokov) nás držala v napätí či tento zážitok, pre geografov zvlášť interesantný, neskazí počasie. Vyzbrojení fotoaparátmi, videokamerou, špeciálnymi okuliarmi, počítačovými disketami, osvetlenými časťami negatívnych filmov, sme včas zaujali vybrané miesto v pásme totality. Miesto sme vyberali na základe najaktuálnejších informácií o meteorologickej situácii v strednej Európe i v Rakúsku samotnom.

Prípravené pomôcky nám umožňovali pozorovať ako postupne Mesiac ukrajuje zo slnečného kotúča. Každý sa pripravoval na moment, kedy nás pohltí kužeľ plného tieňa Mesiaca, teda kedy nastane úplná tma so všetkými popisovanými úkazmi. Čo sme však nechceli a čoho sme sa najviac obávali sa stalo skutočnosťou. Asi 12 minút pred začiatkom úplného zatmenia sa obloha zatiahla oblakmi. Nastalo všeobecné sklamanie. Vzhľadom na rozsah a mohutnosť oblačnosti i na krátkosť času ktorý sme mali k dispozícii, sa účastníci exkurzie lúčili s nádejou, že ešte niekedy v živote... Blesková porada vedúcich exkurzie, ráznym povelením na nástup do autobusu a začal sa zúfalý pokus o nájdenie jasného miesta v tmavých oblakoch. Každý s prilepenými očami na oblohu (okrem šófera - ten sa občas pozrel na cestu) hľadal také miesto. Po niekoľkých minútach jazdy zaznel vrušený hlas jednej zo študentiek a v autobuse sa odohral dialóg: „Mám ju!“ „Čo máš?“ „Dieru!“ Sklamane ktosi poznamenal: „To vieme.“ „Ale v oblakoch!“ A naozaj,

ZAHRANIČNÁ GEOGRAFICKÁ EXKURZIA 1999

bola tam. Diera bola okamžite pomenovaná po objaviteľke. Začala sa naháňačka za Andreinou dierou. Do začiatku úplného zatmenia Slnka chýbalo asi 5 minút. S ubiehajúcim časom a pomere úspešným približovaním sa k vyčistenému miestu sa vracala nádej, ale i stupňovalo napätie a obava či to stihneme. Asi pol minúty pred nástupom úplnej tmy stál už i posledný študent pred autobusom, foťáky, kamera, okuliare ... pripravené. Začalo sa úplné zatmenie Slnka, rozšírili sa Beilyho perličky, po nich nastala na necelú minútu noc. Objavila

ré sme v rámci exkurzie poznávali, nám ponúkli množstvo nových poznatkov a zážitkov.

Pre účastníkov takýchto projektov zahraničných exkurzií je nanajvýš dôležitá príjemná, nekonfliktná atmosféra. Na jej vytvorení participujú všetci - tak učitelia, ako i študenti. Tá aj tohoto roku bola výborná. Najväčším zadosťučinením pre tých, ktorí exkurziu pripravovali a viedli, sú nielen prejavy ľútosti, že exkurzia končí a odhodlanie väčšiny kedykoľvek otčiť autobus a ísť znovu, ale i poznanie, že naši

Alebo: Slnečné zatmenie - boli sme prítom

PaedDr. Ján Kancír, CSc.

sa prv vnútorná, potom vonkajšia koróna. Videli sme Venušu, Merkúr i jasnejšie hviezdy súhvezdia Blížencov, Oriónu, Povožníka, Býka, Veľkého voza, Pohoniča a Veľkého psa (s najjasnejšou hviezdou oblohy - Sírius). Uprostred dňa zavládla tma a ticho. Akoby nikto ani nedýchal. Po chvíli prekvapenia pre celú prírodu znovu „perličky“ a svitanie. Zakrátko krajinu znova pohľadzali hrejivé slnečné lúče. Až vtedy sme si uvedomili, že sa počas zatmenia značne ochladilo. Ľudia sa začali preberať z údivu spokojnosti v podobe výkrikov radosti a vzájomného objímania a potľapkávania uvoľnili napätie, ktoré ešte pred pár minútami zvieralo dušu i myseľ každého z nás. A tak sme s úľavou mohli skonštatovať: „Úplné zatmenie Slnka - boli sme pri tom“.

Týmto zážitkom však exkurzia nekončila, ale ešte len začínala. Ešte v ten istý deň sme obišli Hallstattske jazero, cez Obertraum a Hallstatt sme sa dostali ku Gosausee, kde sme prenocovali. Ďalší deň vyplnila túra do masívu Dachsteinu. Výstup na Adamek hütte a ďalej na ľadovec nám umožnila obdivovať krásu tejto časti Alp. Alpy nás sprevádzali i na ďalšej trase cez Kitzbühel (Schwarzsee), Innsbruck, Brenner, ďalej v Taliansku cez Bolzano a vlastne až po Lago di Garda. Iste silný dojem zanechal prekrásny gotický dóm z bieleho mramoru, svetoznáma opera Teatro alla Scala či Castello Sforzesco v Miláne. Spomienky sa viažu na romantické mestečko kvetov Ventimigliu, Monacké kniežatstvo (Kniežací palác, oceánografické múzeum, botanická záhrada, trasa F1, Kasíno), Janov - najväčší prístav Talianska, Pisa (šikmá veža, románska bazilika, krstiteľnica a Campo Santo).

Pre mnohých bol novým zážitkom trajekt na Elbu i samotný ostrov s nádhernými plážami v Marina di Campo, prístav Portoferraio, Villa Napoleone, intenzita cestovného ruchu... Samozrejme i Florencia, Benátky a Viedeň, rekreačné oblasti Jesolo a Caorle, kto-

študenti dokážu prežiť takmer dva týždne spolu, v jednom autobuse, v neštandardných podmienkach (nocovanie pod širákmi, v autobuse či stane, varenie na plyňákoch - kde príde, prispôsobovanie sa poveternostným podmienkam, ale i požiadavkám na potrebný stupeň disciplíny, nutnosť vysokej miery tolerance a vzájomnej pomoci...) bez väčších problémov v optimistickej nálade. Podľa vyjadrenia väčšiny účastníkov práve tento spôsob realizácie exkurzie, práve tieto podmienky, im pomohli v

V dňoch od 10. 8. - 20. 8. 1999 študenti geografie 3. ročníka zorganizovali zahraničnú exkurziu pod vedením PaedDr. Jána Kancíra, CSc., RNDr. Branislava Nižňanského, CSc., a Mgr. Martiny Tobiášovej. Spolu videli úplné zatmenie Slnka v Rakúsku, vystúpili na Dachstein, prešli časť severného Talianska (Miláno, Janov, Pisa, Piombino, Florencia a Benátky) a strávili krásne dni na slnečnej Elbe a v bohatom Monacu Adam

inom svetle vidieť vlastných spolužiakov, po viacerých rokoch odhalili ich ľudské hodnoty, ktoré by v štandardných podmienkach doterajšieho študentského života, ostali pre väčšinu nepoznané. Študenti mali možnosť vnímať právu, organizáciu a vedenie exkurzie zo strany pedagógov, ktorí ju zabezpečovali. Mali možnosť sa i aktívne podieľať na jej úspešnej realizácii.

Veríme, že sa to pozitívne odrazí v ich budúcej pedagogickej praxi.

§ Právna poradňa §

DO SFÉRY KORUPCIE PATRÍ AJ PRIJÍMANIE ÚPLATKU A INEJ NENÁLEŽITEJ VÝHODY

Kto za úplatok alebo inú nenáležitú výhodu zneužije svoje zamestnanie, povolanie, postavenie alebo funkciu na poskytovanie výhody niektorej osobe alebo na jej neodôvodnené uprednostňovanie pred inými, potresce sa odňatím slobody až na dva roky alebo peňažným trestom (ods. 1 § 160 zákona č. 183/1999 Z.z.).

Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel potresce, ak činom uvedený vyššie, t.j. v ods. 1 § 160

- spôsobí škodu veľkého rozsahu alebo ním získa pre seba alebo iného prospech veľkého rozsahu, alebo

- poruší osobitnú povinnosť, ktorá mu vyplýva z jeho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, alebo povinnosť, na ktorej plnenie sa osobitne zaviazal (ods. 2 § 160 citovaného zákona).

NEODVEDENIE DANE A POISTNÉHO MOŽNO KVALIFIKOVAŤ AKO TRESTNÝ ČIN

Podľa § 148a zák. č. 183/1999 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa aj Trestný zákon (s účinnosťou od 1. septembra 1999) „kto v rozsahu nie malom zadrží a neodvedie určenému príjemcovi splatnú daň, poistné na dôchodkové zabezpečenie, nemocenské poistenie, zdravotné poistenie alebo príspevok na poistenie v nezamestnanosti, ktoré zraží alebo vyberie podľa zákona, alebo kto neoprávnené v rozsahu nie malom uplatní nárok na vrátenie dane z pridanej hodnoty alebo spotrebnej dane v úmysle zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech, potresce sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov alebo zákazom činnosti, alebo peňažným trestom“ (ods. 1).

Z dikcie odseku 2 § 148a vyplýva, že „odňatím slobody na dva roky až osem rokov sa páchatel potresce, ak spácha čin uvedený v ods. 1 § 148a vo väčšom rozsahu alebo opätovne“.

Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel potresce, ak spácha čin uvedený v odseku 1 § 148a v značnom rozsahu (ods. 3 § 148a).

Napokon „odňatím slobody na päť až dvanásť rokov sa páchatel potresce, ak spácha čin uvedený v odseku 1 § 148a vo veľkom rozsahu“.

TRESTY ZA PRECHOVÁVANIE DETSKÉHO PORNOGRAFICKÉHO DIELA

Kto prechováva detské pornografické dielo, potresce sa odňatím slobody až na jeden rok alebo peňažným trestom, alebo prepadnutím veci (§ 205 d) zák. č. 183/1999 Z.z. - s účinnosťou od 1. septembra 1999).

NOVÁ SKUTKOVÁ PODSTATA TRESTNÉHO ČINU – NEVYPLATENIE MZDY A ODSUPNÉHO

S účinnosťou od 1. septembra t.r. je možné považovať za trestný čin aj nevyplatenie mzdy a odstupného, a to v intenciách § 248 zákona č. 183/1999 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Trestný zákon v znení neskorších predpisov. Podľa § 248 a ods. 1 uvedeného zákona „kto ako štatutárny orgán alebo prokurista právnickej osoby, alebo fyzická osoba, ktorá je podnikateľom, nevyplatí svojmu zamestnancovi mzdu, plat alebo inú odmenu za prácu, náhradu mzdy, alebo odstupné, na ktorých vyplatenie má zamestnanec nárok, v deň ich splatnosti, hoci v tento deň mal finančné prostriedky na trestné sadzby, v konečnom dôsledku na trest odňatia slobody na päť rokov až dvanásť rokov, môžu postihnúť páchatela tohto trestného činu za podmienok premietnutých do dikcie odsekov 2 až 5 citovaného paragrafu (248a).

NEZÁKONNÉ ZAMESTNÁVANIE DETÍ

V zmysle ods. 1 § 217a novelizovaného Trestného zákona (s účinnosťou od 1. septembra t.r.) „kto nezákonne zamestnáva dieťa mladšie ako 15 rokov, pričom mu bráni v povinnej školskej dochádzke, potresce sa odňatím slobody až na dva roky alebo peňažným trestom“.

„Odňatím slobody na jeden rok až tri roky sa páchatel potresce, ak spácha čin uvedený v odseku 1 na dieťaťu, ktoré je zverené pod jeho dozor, zneužívajúc jeho závislosť, alebo ak činom uvedeným v odseku 1 získa akýkoľvek majetkový prospech“ (ods. 2 § 217a).

S vyššou (prísnejšou) trestnou sankciou zákonodarcu počíta v odsekoch 3 až 5 § 217a pre páchatelov, ktorí spáchajú tento zločin tým, že využijú tieseň, pod hrozbou násillia alebo na viacerých deťoch alebo spôsobia činom uvedeným v odseku 1 ťažkú újmu na zdraví alebo smrť.

NEOPRÁVNENÉ OBOHATENIE

„Kto na škodu cudzieho majetku seba alebo iného obohatí tým, že neoprávneným zásahom do technického alebo programového vybavenia počítača, automatu alebo iného podobného prístroja, alebo technického zariadenia slúžiaceho na automatizované uskutočňovanie predaja tovaru, zmenu alebo výber peňazí, alebo na poskytovanie platených výkonov, služieb, informácií či iných plnení dosiahne, že tovar, služby alebo informácie získa bez požadovanej úhrady, alebo peniaze získa neoprávnené, a spôsobí tým na cudzom majetku škodu nie nepatrnú, potresce sa odňatím slobody až na dva roky, alebo zákazom činnosti, alebo peňažným trestom“ (porov. ods. 1 § 250d zák. č. 183/1999 Z.z.).

Ak činom uvedeným vyššie páchatel spôsobí škodu nie malú, väčšiu škodu alebo ako člen organizovanej skupiny alebo ak takým činom spôsobí značnú škodu alebo škodu veľkého rozsahu, môže byť postihnutý prísnejšími trestnými sankciami (pozri odseky 2 až 5 § 250 d).

OHROZOVANIE MRAVNOSTI

Ide o skutkovú podstatu trestného činu, ktorá patrí do sféry trestných činov hrubo narušujúcich občianske spolužitie. Podľa § 205 ods. 4 Trestného zákona „kto pornografické dielo

a) ponúka, prechováva alebo sprístupňuje osobe mladšej ako 18 rokov alebo

b) vystavuje alebo inak sprístupňuje na mieste, ktoré je prístupné osobám mladším ako 18 rokov, potresce sa odňatím slobody až na 2 roky alebo zákazom činnosti, alebo peňažným trestom, alebo prepadnutím veci“.

„Odňatím slobody na jeden rok až tri roky sa páchatel potresce, ak činom uvedeným vyššie (v ods. 1 § 205 a) poruší osobitnú povinnosť, ktorá mu vyplýva z jeho zamestnania, alebo b) získa pre seba alebo iného značný prospech“ (ods. 2 § 205).

VÝPOVEĎ DANÁ ZAMESTNÁVATEĽOM PODĽA § 46 ODS. 1 PÍSM. c) ZÁKONNÍKA PRÁCE

Z dikcie odseku 1 písm. c) § 46 Zákonníka práce vyplýva, že zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď iba ak sa zamestnanec stane nadbytočným vzhľadom na rozhodnutie zamestnávateľa alebo príslušného orgánu o zmene jeho úloh, technického vybavenia, o znížení stavu zamestnancov za účelom zvýšenia efektívnosti práce alebo o iných organizačných zmenách.

O výbere zamestnanca, ktorý je nadbytočný, rozhoduje zamestnávateľ sám, súd nemôže v tomto smere preskúmať rozhodnutia zamestnávateľa. Súd však skúma, či sú splnené ostatné podmienky vymedzujúce tento výpovedný dôvod.

Uplatnenie uvedeného dôvodu je možné až vtedy, keď sa o organizačnej zmene rozhodne. Je však potrebné rozhodnúť včas, t.j. tak, aby bol vytvorený dostatočný časový priestor pre uplatnenie výpovede a pre uplynutie výpovednej doby, ktorá je v tomto prípade trojmesačná. Ak zamestnávateľ neskoro rozhodne o organizačnej zmene, realizácia ktorej nasleduje v krátkom čase po rozhodnutí o organizačnej zmene, vystavuje sa riziku, že nebude môcť voči zamestnancovi v čase výpovednej doby plniť svoju základnú povinnosť, prídelať prácu podľa pracovnej zmluvy.

Písomná forma rozhodnutia zamestnávateľa o organizačnej zmene má pri prípadnom súdnom spore o neplatnosť skončenia pracovného pomeru významnú dôkaznú hodnotu. Zamestnávateľ ale môže svoje rozhodnutie o organizačnej zmene preukázať aj iným hodnoverným spôsobom.

Inými slovami, medzi organizačnou zmenou a nadbytočnosťou zamestnanca musí byť príčinný vzťah, ktorý v prípade súdneho sporu preukazuje zamestnávateľ.

Doc. JUDr. J. Roháč, CSc.

ZRIAĐOVANIE PRACOVÍSK MUSÍ BYŤ V SÚLADE SO ŠTATÚTOM PU A JEJ FAKULT

Štatúty PU a jej fakult upravujú spôsob zriadenia, zlúčenia, rozdelenia a zrušenia vedeckých, pedagogických, vývojových, hospodárskych a informačno-technických pracovísk, t.j. aj tzv. školiacich pracovísk mimo sídla fakulty. Tieto s príslušnou identifikáciou je potrebné uvádzať v štatúte, resp. v študijnom programe fakulty. Iný spôsob zriadenia takéhoto pracoviska, vrátane finančne ohodnocovaného „organizačného garanta“, by nebolo v súlade s uvedenými normami.

V tejto súvislosti treba pripomenúť, že pri uzatváraní prípadných dohôd v platených formách štúdia so zástupcom študenta je potrebné, aby tento zákonným spôsobom (splnomocnením) túto skutočnosť preukázal.

-JAR-

DEKAN FHPV PU

Doc. Ing. Peter KUZMIŠIN, CSc.,

ZRIADIL ODDelenie

MANAŽMENTU

VEREJNEJ SPRÁVY A REGIÓNŮV

Je už všeobecne známe, že na FHPV PU prebieha štúdium odboru 62-89-8 „Manažment v špecializácii manažment verejnej správy a regiónov“ už druhý školský rok. Ide o 5-ročné magisterské štúdium v dennej i diaľkovej forme, ktoré sa končí štátnymi skúškami a obhajobou diplomovej práce.

Cieľom štúdia je príprava kvalifikovaných odborníkov na prácu predovšetkým v úradoch miestnej štátnej správy a samosprávy, resp. v inštitúciách verejnej správy, ktoré vyžaduje vysokú právnú, ekonomickú i spoločenskú (psychologickú, sociologickú, politologickú) prípravu s akcentom na potreby regionálneho rozvoja.

Preto nie náhodou dekan FHPV PU k 1. septembru 1999 v rámci KSV zriadil oddelenie manažmentu verejnej správy a regiónov s cieľom vytvárania optimálnejších základných podmienok na splnenie pedagogických úloh, vedeckého výskumu a kontroly štúdia v tomto špecializovanom jednodoborovom štúdiu. V neposlednom rade i dynamika transformácie celej spoločnosti, osobitne verejnej správy, vyžadujú nové, extenzívnejšie organizačné, riadiace, kontrolné a koordinačné prístupy, ktoré predbežne od tohto oddelenia a jeho členov možno očakávať. Výsledky práce oddelenia však budú podnetom a podkladom pre akceptovanie reality, t.j. potreba zriadiť samostatnú katedru manažmentu. Za vedúceho oddelenia dekan vymenoval Ing. Juraja Teja, CSc.

Rozhodnutie dekana fakulty doc. Kuzmišina treba považovať za ústretové nielen k študijnému odboru ale aj k študujúcim, najmä diaľkovou formou, a aj k prevažnej časti učiteľov participujúcim na realizácii študijného programu v tzv. prioritných či ťažiskových predmetoch.

S úvítacím prejavom na otvorení IV. medzinárodného kongresu Ukrajincov vystúpil aj akademik M. Mušínska. Foto Grešík

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

Viac ako 700 ukrajincov z dvadsiatich krajín sveta sa zišlo na 4. Medzinárodnom kongrese ukrajincov v Odeze (26.—29. 8. 1999) zorganizovanom Medzinárodnou asociáciou ukrajincov (členom ktorej je aj Asociácia ukrajincov Slovenska so sídlom v Prešove) v súčinnosti s Odeskou univerzitou a Ukrajinskou akadémiou vied. Na dvoch plenárnych zasadnutiach a 110 sekciách kongresu odznelo 560 referátov.

Medzi účastníkmi kongresu boli aj štyria pracovníci Prešovskej univerzity. Prof. M. Štec, DrSc. referoval o liturgickom jazyku Ukrajincov Slovenska. Doc. J. Bača, CSc., hovoril o funkciách umeleckej literatúry v živote národnostných menšín. Dr. L. Grešík, CSc., vo svojom referáte podal ucelený obraz ikonopis-

NA MEDZINÁRODNOM KONGRESE V ODESE

nej tvorby východoslovenských Ukrajincov v XVI.-XVIII. st. Autor týchto riadkov osvetlil osud takmer 100 ton ukrajinských archívnych materiálov vyvezených z Československa do Sovietskeho zväzu po druhej svetovej vojne. Do r. 1992 tieto materiály (spracované na vysokej profesionálnej úrovni) sa nachádzali v prísne utajovaných fondoch KGB, určených výlučne pre „operatívne účely“, t.j. pre diskreditáciu (niekedy aj fyzickú likvidáciu) pre režim nepohodlných ľudí. V súčasnosti sú všeobecne prístupné pre vedecké bádanie vo viacerých archívoch Ukrajiny, avšak pri absencii ich súpisu, sú využívané iba zriedka.

Príspevky prešovských ukrajincov vyvolali živú diskusiu a boli vysoko hodnotené. Budú uverejnené v materiáloch kongresu, ktoré vyjdú v 9 tematických zväzkoch (tri zväzky už vyšli).

Prešovská delegácia venovala dvom Odeským vedeckým knižniciam takmer 50 kníh z ukrajinizistiky. Boli medzi nimi aj zväzky vedeckých zborníkov Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Presoviensis.

IV. medzinárodný kongres ukrajincov vhodne zapadol do osláv 8. výročia nezávislosti Ukrajiny. Bol zorganizovaný na vysokej vedeckej, ale aj spoločenskej úrovni. Budúci V. kongres sa uskutoční v Černivciach na Bukovine v auguste 2002.

M. Mušínska

Pohľad na časť účastníkov IV. Medzinárodného kongresu ukrajincov v Odeze. Foto: Grešík

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

Poloha: Francúzska republika je najväčším štátom západnej Európy. Na západe ju obmýva Atlantický oceán, na juhovýchode Stredozemné more. Hraničí so Španielskom, Monakom, Talianskom, Švajčiarskom, Nemeckom, Luxemburskom a Belgickom. Od Veľkej Británie ju delí prieplav La Manche.

Mena: Francúzsky frank.

Jazyk: Úradný jazyk je francúzština.

Čas: Platí stredoeurópsky čas.

Počasia: Na juhu Francúzska vládne prímorské počasia, na severe je oveľa chladnejšie. V lete dosahujú priemerné denné teploty na juhu okolo 30 °C, na severe vystupuje ručička teplomeru na 25 až 27 °C. V zime je na Azúrovom pobreží príjemné počasia, keď teploty dosahujú okolo 10 °C, v ostatnej časti krajiny však bežne klesajú pod bod mrazu.

Zastupiteľské orgány: Ak budete potrebovať pomoc, obráťte sa na Veľvyslanectvo SR vo Francúzsku, ktoré nájdete na adrese: Ambassade de la République Slovaque, 125, Rue du Ranelogh, 750 16 Paris. Tel.: 0033/1/441 451 20, 441 456 00.

NA FHPV ZRIADILI

Začiatkom októbra 1999 bola na FHPV PU v Prešove daná do užívania nová multimediálna učebňa pre vyučovanie informatiky a cudzích jazykov. Jeden z jej autorov bol aj Ing. Marián Mochnay, vedúci AVT na FHPV, ktorému sme položili niekoľko otázok.

Ing. Marián Mochnay

Prvá otázka znela: Pre aký účel bude slúžiť táto učebňa a aká je jej vybavenosť?

Táto učebňa vznikla z potreby modernizácie vyučovacieho procesu v oblasti vuky cudzích jazykov. Z toho dôvodu sa pripravil projekt modernej multimediálnej učebne, ktorá vzhľadom na priestorové možnosti FHPV PU v Prešove je realizovaná dispozične pre 18 študentov. V prvej

Záver z otvorenia učebne na FHPV. Otvorenia sa zúčastnil dekan fakulty doc. Ing. Peter Kuzmišín, CSc., na obrázku druhý zľava, ktorý blahoželá realizátorom za vzorne vybavenú učebňu. Prítomní boli aj prodekan PaedDr. V. Šebeň, CSc., a vedúci katedier fakulty

etape sme inštalovali desať kvalitných výkonných osobných počítačov, ktoré sú zapojené do počítačovej siete a môžu pracovať aj samostatne resp. cez riadiaci počítač učiteľa. Systém je napojený na sieť Internetu. Technické riešenie je otvorené pre postupné dopĺňovanie ďalšími osobnými počítačmi ale i ďalšou modernou audiovizuálnou technikou, videotechnikou a aj prezentačnou a komunikačnou technikou.

Pre cudzie jazyky je vstavané jazykové komunikačné zariadenie, ktoré umožňuje cestou sluchadiel s mikrofónom komunikácie v rôznych variantoch a to individuálne, skupinovo, hromadne resp. v stanovených dvojiciach. Audio vstupy sú pripravené pre všetky možné typy audio zariadení.

V učebni je centrálny pult pre ovládanie audiovizuálnej techniky AVT od stola učiteľa. Učebňa má na čelnej stene okrem iného nainštalované dva televízne prijímače na ktorých sa dá prezentovať všetko, čo sa objaví na obrazovke hociktorého osobného počítača a samozrejme sa dá používať aj videotechnika. Učebňa má samostatný hlavný el. rozvádzač s potrebným istením. Samotné vybavenie nábytkom je učelové, atypické, splňujúce podmienky modernej vysokej kvality.

kom je učelové, atypické, splňujúce podmienky modernej vysokej kvality.

Programové vybavenie je moderné, je vstavaná audiovideo karta aj DVD karta a počítača sa s postupným programovým vybavením vzhľadom na požiadavky obsahu vuky spomínaných predmetov.

2. Čo očakávate od modernizácie vuky v spominatej učebni?

Predovšetkým zintenzívnenie a skvalitnenie vuky tým, že sa zvyší vyučovaci výkon už aj preto, že

MODERNÚ MEDIÁLNU UČEBŇU

vyučujúci sa na vyučovanie musí pripraviť dôkladnejšie. Verím tiež, že samotné vybavenie učebne a pokus o moderný spôsob vyučovania bude motivovať aj samotných študentov k lepším výsledkom. Prajem učiteľom a študentom, aby sa im v učebni dobre pracovalo a výsledky boli adekvátne ich snahe.

3. Nebudú problémy organizačne zvládnuť vyučovanie v takejto učebni ?

Je pravdou, že sme dlho rozmýšľali ako organizačne zabezpečiť hladký priebeh vuky v tejto učebni. Dominovať musí predovšetkým disciplína učiteľa a študenta. Pripravili sme organizačný poriadok v tom zmysle, že je potrebné chrániť takúto učebňu a mať dosah aj na prípadné porušenie prijatých opatrení. Preto učiteľ nesie právnu zodpovednosť za stav učebne v priebehu jeho pôsobenia v učebni. Študenti tiež boli písomne poučení a preberajú svoj diel zodpovednosti už aj tým, že sedia na miestach podľa zasadacieho poriadku. V učebni je prevádzkový zošit, v ňom sa eviduje každá vyučovacia hodina. Zápis denne vyhodnocuje

správca učebne.

V učebni momentálne učí sedem učiteľov cca 28 hodín týždenne na dennej forme a pribudnú ďalšie hodiny na iných formách štúdia. Učebňa bude v prevádzke tak, že bude naplno využitá jej kapacita.

Na otvorení sa zúčastnili prof. Ing. Michal Šefara, CSc., vedúci katedry technickej výchovy, vedúca katedry anglického jazyka a literatúry PhDr. Marianna Prčíková a vedúca katedry nemeckého jazyka a literatúry PhDr. Katarína Fedáková

4. Z akých prostriedkov bola učebňa financovaná a aká je jej hodnota?

Na túto otázku by najlepšie vedeli odpovedať ľudia z vedenia fakulty. Viem však, že získané prostriedky bolo veľmi ťažké a že sú to prostriedky akumulované z rozpočtových i nerozpočtových zdrojov fakulty. Svoj príspevok mali aj sponzori našej fakulty. Aká je hodnota, neviem presne, ale odhadujem že v dnešnej výbave je to asi 900 tisíc korún. Asi sa to niekedy bude zdať veľmi veľa, ale myslím si že nie sme až taký bohatý aby sme v oblasti vzdelania kupovali lacné veci. Táto investícia sa určite niekoľkonásobne vráti.

5. Čo by Ste nám na záver chceli ešte povedať?

Len jednu takúto úvahu. Vzdelanie je najlepšia investícia každého národa. Preto som rád, že sa FHPV PU v Prešove podarilo zrealizovať modernú mediálnu učebňu aká vo vyspelom svete je samozrejmosťou. Mám osobne radosť z toho, že som mohol byť pri jej realizácii, i z toho, že naši študenti a učelia si zaslúžia lepšie, modernejšie podmienky pre svoju nefakálnu prácu. Prajem všetkým aby sa im v tejto činnosti darilo a aby boli úspešní.

Zhovárал sa M. Rusinko

NOVÁ SLUŽBA

Univerzitná knižnica ponúka novú službu - systém JASON, ktorý zabezpečuje expresné elektronické objednávanie a dodávanie článkov zo zahraničných časopisov.

Systém JASON (Journal Articles Sent On Demand) umožňuje rýchle získanie kópií článkov z odborných časopisov z fondov akademických knižnic. Vznikol ako nástroj na lepšie využitie fondov knižnic, ako kvalitatívne vyššia forma medziknižničných výpožičných služieb realizovaných prostredníctvom INTERNET-u.

UNIVERZITNEJ KNIŽNICE

JASON tvorí nemecká databáza časopisov - súborný katalog časopiseckých fondov akademických knižnic spolkovej krajiny Severné Porúrie-Westfálsko, doplnená o expresné objednávanie a dodávanie plných textov článkov. V databáze je obsiahnutých viac ako 70 000 titulov časopisov, z ktorých je možné získať kópie do 48 hodín.

Tematické zameranie nemeckej bázy časopisov:

- spoločenské vedy
- prírodné vedy
- technické vedy
- medicína
- ekonomika
- poľnohospodárstvo

Pri objednávaní kópie je potrebné dodať presný bibliografický údaj požadovaného článku pracovníčke na Bibliograficko-informačnom oddelení UK PU. Údaj musí obsahovať názov periodika, autora, názov článku, rok vydania, rozsah strán, prípadne ročník a ISSN časopisu. Jednotlivé údaje môžete získať aj z bibliografických databáz UK PU, z ktorých sa robia rešerše na Bibliograficko-informačnom oddelení.

Pracovníčka zistí, či je časopis zahrnutý v databáze JASON a teda či je možné kópiu článku z neho objednať. Ak áno, používateľ si kópiu v tlačenej forme vyzdvihne v dohodnutom termíne na BIP UK.

Ďalšie informácie o systéme JASON a jeho báze dát je možné získať na adrese:

Na tejto adrese je možné si aj samostatne vyhľadať, či sa požadovaný časopis nachádza v databáze, prípadne zistiť jeho ďalšie bibliografické údaje.

Rešeršovanie a objednávanie je pre pracovníkov a študentov PU bezplatné.

Veríme, že táto služba vám pomôže pri získavaní zahraničnej literatúry, ktorá je u nás nedostupná a zefektívni vašu prácu.

Mgr. Mária Trenklerová, Bibliograficko-informačné oddelenie, Univerzitná knižnica PU

PU ÚSPEŠNÁ V PROGRAME TEMPUS

Projekt TEMPUS UM JEP 13413-98, ktorý si stanovil za hlavný cieľ modifikovanie existujúceho modelu riadenia univerzity na základe získaných skúseností z krajín Európskej únie, sa začal realizovať na Prešovskej univerzite po svojom schválení Komisiou EÚ na jar tohto roku. Jeho jadro tvoril predpoklad, že len priamy kontakt riadiacich pracovníkov univerzity a fakúlt s realitou v krajinách EÚ môže prispieť k prekonaniu niektorých tradičných stereotypov v riadení školy a tak postupnému zabezpečeniu kompatibility s európskym štandardom.

Za účelom vytvorenia podmienok k splneniu vytýčeného cieľa boli oslovení viacerí potenciálni partneri v krajinách EÚ. Na základe viacročnej úspešnej spolupráce s **Inštitútom vyššieho vzdelávania v Boltne** (Bolton Institute of Higher Education) vo V. Británii v rámci predošlého projektu TEMPUS, ktorý bol zameraný na študentskú mobilitu, bol tento partner oslovený aj pre účasť v novom projekte. Druhým partner, **Aristotelova univerzita v Grécku**, sa stala spoluriešiteľom projektu ako výsledok krátkej, ale veľmi produktívnej návštevy rektora a prorektora pre zahraničné vzťahy PU v Thessalonikách. Prvý kontakt inicioval vtedajší veľvyslanec SR v Aténach a absolvent Filozofickej fakulty v Prešove, PhDr. **Ján Valko**. Aj jeho pričinením je dnes Aristotelova univerzita so svojimi sedemdesiatimi tisícami študentov partnerom v troch projektoch TEMPUS koordinovaných v Prešove.

Aktivity plánované pre prvý rok realizácie dvojročného projektu sa zamerali hlavne na pracovné návštevy tímov akademických funkcionárov partnerských univerzít. V období od júna do septembra 1999 sa uskutočnili pracovné cesty spolu 15 akademických funkcionárov Prešovskej univerzity a jej všetkých piatich fakúlt financované z prideleného grantu. Týždňové pracovné pobyty absolvovalo vedenie uni-

verzity, dekáni a prodekáni fakúlt v Boltne, resp. Thessalonikách. Ich cieľom bolo na mieste preskúmať systém fungovania partnerských univerzít z hľadiska akademických programov, vedecko-výskumnej činnosti, hospodárskeho riadenia, medzinárodnej spolupráce a pod. Zástupcovia Prešovskej univerzity absolvovali množstvo stretnutí s domácimi funkcionármi, snažili sa nazbierať čo možno najviac informácií o systéme pracovísk, o práci a živote členov domácej akademickej obce a prezreli si priestory a vybavenie hostiteľských univerzít. Veľmi náročný program, ktorý pripravili hostitelia, „vyprovokoval“ účastníkov pracovných stretnutí k obsiahlym diskusiám a načrtoval rad tém na riešenie.

Po krátkodobých recipročných návštevách kolegov

Akademickí funkcionári univerzity a fakúlt na pracovných pobytoch vo Veľkej Británii a Grécku

Poskytnuté granty pomáhajú plniť rozvojový program Prešovskej univerzity

z Británie a Grécka v Prešove, ktoré sa uskutočnia v nasledujúcich mesiacoch, v decembri je plánovaný seminár pre pracovníkov študijných oddelení fakúlt PU. Vybraní lektori z Boltonu a Thessalonik predstavia svoje systémy práce a podelia sa o skúsenosti s kreditmi, resp. Európskym systémom transféru kreditov (ECTS).

V rámci plnenia úloh prvého roka projektu sa uskutočnil aj nákup výpočtovej a kancelárskej techniky z prideleného grantu. Rektorát univerzity, univerzitná knižnica a všetkých päť fakúlt dostali do svojho inventára techniku (počítače, tlačiarne, kopírovacie stroje, faxy) v celkovej hodnote 1,3 mil. Sk, čím podstatne zlepšili pracovné podmienky a komunikácia elektronickou poštou na univerzite.

Doc. PhDr. Teodor Hrehovčík, CSc., rektor PU, koordinátor projektov TEMPUS

V druhom roku projektu sa celý realizačný tím bude zaoberať sumarizáciou získaných poznatkov, projektovaním a implementáciou modifikačných prvkov v systéme riadenia našej vysokej školy. V tejto práci im budú nápomocní odborníci z obidvoch partnerských univerzít. Projekt vyvrcholí dissemináciou dosiahnutých výsledkov v širšej akademickej komunite v rámci Slovenska.

Paralelne s plnením úloh tohto projektu sa uskutočňujú aktivity aj v rámci ďalších dvoch projektov TEMPUS, ktoré sú koordinované na fakultách PU. Do rámca aproximácie vysokoškolského vzdelávania zapadá projekt, ktorého cieľom je zavedenie Európskeho systému transféru kreditov na jazykových katedrách PU, ako aj projekt riešiaci úlohy v oblasti európskej integrácie. V posledne menovanom participuje aj Mestský úrad v Prešove.

Veľkým povzbudením do ďalšej práce na úseku medzinárodnej spolupráce sú dva nedávno schválené projekty TEMPUS, predložené Prešovskou univerzitou. V období rokov 1999-2001 sa budú naplňovať zámery tvorcov projektu, ktorého ambíciou je dostať oblasť poskytovania služieb študentom na európsku úroveň. Druhý projekt výrazne pomôže pri dobudovaní informačného systému na Prešovskej univerzite. Poskytnuté granty vo finančnom vyjadrení predstavujú čiastku 6,5 mil. korún.

Popri uvedených projektoch, ktorých koordinátorom a kontraktom je Prešovská univerzita, resp. jej fakulty, naša vysoká škola je partnerom aj v ďalších štyroch nedávno schválených projektoch TEMPUS, koordinovaných inými slovenskými univerzitami. Z dosiahnutých výsledkov bude Prešovská univerzita nesporne výrazne profitovať.

Vzácná návšteva z Jagiellonskej univerzity v Krakove

Prehĺbenie akademických aktivít a spoločné výskumy na vybraných archeologických lokalitách východného Slovenska boli námetom stretnu-

tia dekána Filozofickej fakulty PU prof. F. Mihinu, CSc., a prof. J. K. Kozłowskiého z Archeologického inštitútu JU v Krakove uskutočneného

30. VIII. 1999. Spolupráca s týmto renomovaným pracoviskom prebieha od roku 1993 a jej výsledkom sú publikované práce zo spoločenských archeologických výskumov a prieskumov. Pri rozhovore sa zúčastnené strany dohodli na konkrétnych prejavoch ďalších kontaktov, ktoré budú zahŕňať prednáškový blok prof. Kozłowskiého na pôde Filozofickej fakulty, možnosti doktorandského štúdia v Krakove na Jagiellonskej univerzite. V letných mesiacoch roku 2000 sa uvažuje o spoločnom archeologickom výskume v Moravanoch, okr. Michalovce, vedenom PhDr. M. Vizdalom, CSc., na ktorom by sa podieľali študenti Katedry všeobecných dejín FF PU a Archeologického inštitútu JU.

V nasledujúcich dňoch sa prof. Kozłowski priamo na lokalite v Moravanoch zaujímal o prebiehajúci výskum Katedry všeobecných dejín.

Rozhovor dekána Filozofickej fakulty PU prof. F. Mihinu, CSc., s prof. J. K. Kozłowskiým (v strede) a dr. M. Vizdalom z Katedry všeobecných dejín FF PU.

NOVÁ MONOGRAFIA O KUBEKOVÍ

František Dancák je autorom monografie, ktorú vydalo Náboženské vydavateľstvo PETRA v roku 1999.

Emil KUBEK sa narodil 23. novembra 1857 v Štefurove, okres Svidník v kňazskej rodine. Po vysviacke, ktorú prijal 22. marca 1881 z rúk prešovského biskupa Dr. Mikuláša Tótha, pôsobil ako kaplán v Homrogu a Jakubanoch, neskôr ako farár v Kremnej, Lubovci a naostatok Snakove. V roku 1904 odchádza do Ameriky, kde pôsobí v Mahanoy City v štáte Pensylvánia medzi vystaňovalcami. Zomrel 17. júla 1940 a je pochovaný na miestnom cintoríne svätej Márie.

Medzi jeho najznámejšie práce patrí Starosloviensko-maďarsko-rusko-nemecký slovník, román Marko Šoltýs a Narodny Povisti i Stichi.

Táto publikácia prináša stručný priezrenie nielen jeho životom, ale aj tvorbou.

Činnosť Katedry geografie a geoeológie FHPV PU v Prešove nadväzuje na takmer päťdesiatročné tradície vysokoškolskej edukácie v tomto odbore na východnom Slovensku, najmä na odkaz Doc. RNDr. Jána Karniša, CSc., ktoré sú bezprostredne spojené s týmto pracoviskom. Za toto obdobie sa tu vytvorili nielen personálne, ale aj odborné predpoklady pre kvalitné plnenie hlavného poslania katedry - prípravu fundovaných učiteľov geografie na základných a stredných školách a to nielen v regióne východného Slovenska. Vedenie katedry v spolupráci so všetkými členmi sa usilovalo a usiluje pružne reagovať na nové trendy v geografickej edukácii, o čom svedčí nielen samotná vedeckovýskumná činnosť na katedre, ale aj zapracovanie jej výsledkov do obsahu prednášok, seminárov a cvičení jednotlivých disciplín.

Na tieto tradície nadviazala činnosť kolektívu katedry pod vedením docentky RNDr. Evy Michaeli, CSc., v uplynulom školskom roku. V súčasnosti má Katedra geografie a geoeológie 15 pracovníkov. Kvalifikačná štruktúra katedry sa v uplynulom období výrazne zlepšila. Na katedre

mi a vesmíre. Rovnako aj ďalší pracovníci katedry sú členmi viacerých odborných grémii a redakčných rád.

Katedra v uplynulom školskom roku garantovala vzdelávací proces odbore magisterského štúdia učiteľstva geografie. V tomto odbore sa stala katedra aj garantom rigorózneho konania. Výrazne sa podieľa aj na zabezpečení magisterského štúdia učiteľstva biológie a ekológie a výuky geogra-

zbiere úloh na prijímacie pohovory pod názvom Geografia - 1000 úloh a riešení pre záujemcov o vysokoškolské štúdium, ktorej editorom bol PaedDr. Ján Kancír, CSc.

Na spomenuté tendencie chce katedra nadviazať aj v tomto školskom roku. Popri skvalitňovaní úrovne vzdelávacieho procesu plánuje zorganizovať medzinárodnú konferenciu, venovanú interdisciplinárnej problematike urbánneho vývoja a

PRUŽNE REAGUJÚ NA NOVÉ TRENDY

RNDr. Robert Ištok, CSc.

fických predmetov odboru Manažment verejnej správy a regiónov. Treba zdôrazniť, že učebný plán spracovaný katedrou pružne reaguje na potreby praxe a na moderné trendy v geografii.

V súvislosti s pedagogickou činnosťou je potrebné spomenúť, že pracovníci katedry sa výrazne angažujú ako členovia komisií geografickej olympiády vo vyhľadávaní a príprave talentov pre štúdium geografie na stredných školách v rámci východného Slovenska.

Vedeckovýskumná činnosť katedry sa tradične zameriava na fyzickogeografický a humánogeografický výskum východoslovenského regiónu. Takto sú tematicky zamerané aj dve grantové úlohy VEGA, ktoré riešia jej pracovníci. Kolektív troch fyzických geografov pod vedením RNDr. Ladislava Dzuravčiča, CSc., rieši projekt

„Podiel endogénnych a exogénnych procesov na formovaní reliéfu a morfoštruktúrneho plánu čergovskobeskydského flyšu“. Doc. RNDr. Eva Michaeli, CSc., je vedúcou riešiteľkou projektu „Transformácia priestorovej štruktúry urbánnej krajiny Prešova ako rezultát celospoločenských zmien v ostatnom decéniu“, na ktorom sa podieľajú aj ďalší piati pracovníci katedry. V novembri tohto roku sa na katedre uskutočnil z príležitosti jeho ukončenia medzinárodná konferencia.

Okrem toho jednotliví členovia katedry participujú na grantových projektoch na iných pracoviskách a RNDr. René Matlovič, PhD., je vedúcim riešiteľom medzinárodného grantu, zameraného na urbánogeografickú problematiku. Zároveň pracovníci katedry riešia viaceré inštitucionálne úlohy. Tohto roku získali RNDr. Robert Ištok, CSc., a RNDr. René Matlovič, PhD., granty Vzdelávacej nadácie Jana Husa v rámci programu podpory vyššieho vzdelávania, zamerané na študijné pobyty v zahraničí a na získavanie odbornej literatúry.

Bohatá vedeckovýskumná činnosť na katedre sa premieta do publikačnej činnosti jej pracovníkov, ale aj edičnej činnosti pracoviska. Katedra vydáva zborník Foliageographica v rámci edičného radu Acta Facultatis Studiorum Humanitatis et Naturae Universitatis Prešovensis Prírodné vedy. V uplynulom školskom roku vyšli jeho tri čísla. Dve z nich boli obsahovo zamerané na príspevky účastníkov XII. kongresu Slovenskej geografickej spoločnosti. Toto celostátné podujatie s medzinárodnou účasťou zorganizovala východoslovenská pobočka tejto vedeckej spoločnosti, pôsobiaca na katedre v septembri minulého roku. Z tejto príležitosti štyria pracovníci katedry spracovali exkurzného sprievodcu po Prešovskom kraji, ktorého editorom bol RNDr. Branislav Nižňanský, CSc., Okrem toho katedra vydáva aj sériu monografií Geografické práce. Na jar tohto roku kolektív katedry spracoval a vydal

vydať ďalšie číslo zborníka Folia geographica a Geografických prác. V rámci vedeckovýskumnej činnosti sa pracovníci katedry budú snažiť o získanie grantovej podpory v rámci výskumných úloh geografického zamerania. Katedra sa zároveň uchádza o priznanie práva školiť doktorandov v odbore Fyzická geografia.

NOVÝ PRODEKAN PRE VEDU A VÝSKUM PEDAGOGICKEJ FAKULTY PU v Prešove

Na pedagogickej fakulte PU bol v uplynulých dňoch ustanovený nový prodekan pre vedu a výskum PaedDr. Daniel Šimčík (na obrázku). Pri jeho nástupe do zodpovednej funkcie sme sa ho opýtali na jeho najbližšie pracovné zámery:

Funkciu prodekana preberám v období, keď sa majú pomaly završovať určité záležitosti vedenia PF PU v oblasti vedy a výskumu. Mojou prvou radou snahou je zabezpečiť kontinuitu v činnostiach mojej predchodkyne doc. PhDr. Z. Stanislavovej, CSc. Prítom dominantné postavenie v najbližšom období zaiste budú mať aktivity súvisiace s procesom posudzovania prvých rigorózných prác a následných rigorózných skúšok, ako aj organizačné zabezpečenie prijímacích skúšok na doktorandské štúdium na našej fakulte. Pochopiteľne bokom nemôžu zostať otázky individuálneho odborného a vedeckého rastu pedagógov našej fakulty, ktorým sa budem snažiť v rámci existujúcich možností vytvoriť čo najoptimálnejšie podmienky pre úspešné završenie svojich snažení. Učiteľov totiž treba k získaniu vedeckých a vedeckopedagogických stupňov kvalifikácie nielen nabádať, ale aj vytvárať pre nich nevyhnutné podmienky na získanie kvalifikácie. Uvedomujem si, že je to aj jeden z kľúčových momentov ďalšieho skvalitňovania úrovne vysokoškolskej prípravy budúcich učiteľov prvého stupňa základnej školy.

Preto aj v ďalších perspektívach, bez ohľadu na to, kto bude daný úsek v oblasti vedy a výskumu na tejto fakulte viesť, vidím základ úspešného napredovania v dobre fungujúcich a stabilných katedrách, na ktorých by malo byť čo najrovnomernejšie zastúpenie vekových kategórií pedagógov, docentov, profesorov. Treba začať už dnes, od tejto chvíle, s potrebnou dávkou odvahy a cieľavedomosti, napríklad už len tým, že súčasní docenti a profesori na katedrách budú pripravovať adepty ako kvalitnú garanciu jednotlivých odborov.

Výstava aktuálnych odborných publikácií pripravená pracovníkmi Katedry geografie a geoeológie. Nachádzame medzi nimi aj monografické práce pracovníkov katedry v rámci edičného radu geografické práce, skriptá, metodické listy a zborníky

pôsobia dvaja profesori, z toho jeden doktor vied, jeden docent, traja odborní asistenti kandidáti vied a traja odborní asistenti. Okrem toho má katedra dvoch vedeckovýskumných pracovníkov (z toho dvoch kandidátov) a štyri technické pracovníčky. Traja členovia katedry sú zapojení do doktorandského štúdia.

Viaceri pracovníci katedry sú členmi mimofakultných grémii vo sfére vedy a školstva. Prof. RNDr. Ján Drdoš, DrSc., je členom vedeckej rady Technickej univerzity vo Zvolene. Prof. RNDr. Ján Harčár, CSc., je členom pracovnej skupiny Akreditačnej komisie pre oblasť geografie a členom komisie grantovej agentúry VEGA pre Vedy o Ze-

NIEKOĽKO ODPORÚČANÍ AKREDITAČNEJ KOMISII

Od vzniku akreditačnej komisie sleduje akadémická obec Slovenska s rastúcimi rozpakmi, nevládou aj pobúraním jej činnosť. Krátko po tom, čo bývalú akreditačnú komisiu (BAK) vystriedala súčasná akreditačná komisia (SAK), treba na okraj ich aktivít adresovať niekoľko naliehavých odporúčaní.

1. BAK vykonávala tzv. evaluácie fakúlt a univerzít a ich kategorizáciu do skupín A, B, a C. Keďže zákon o vysokých školách takúto úlohu akreditačnej komisii neurčuje, išlo o činnosť samozvanú a nezákonnú. Akreditačná komisia na ňu nemá akreditačnú moc. Je žiadúce, aby SAK s touto činnosťou definitívne skončila. Ako záverečná bodka by sa azda hodilo, aby sa BAK za túto nekalú činnosť akademickej obci ospravedlnila. Ak by SAK v evaluáciách a kategorizácii predsa len pokračovala, orgány fakúlt a univerzít by to prinajmenšom mali nebrať na vedomie. V lepšom prípade by mali nájsť spôsob, ako sa tomu zákonnými prostriedkami brániť.

2. BAK v r. 1996 vyprodukovala súbor orientačných kritérií pre habilitačné a inauguračné konanie a viaceré z týchto kritérií, máme na mysli osobitne kritériá pre habilitačné konanie, označila za záväzné. V tomto prípade je rozpor so zákonom o vysokých školách hneď dvojnásobný: jednak zákon opäť touto úlohou akreditačnú komisiu nepoveruje a ide teda o dokument nelegálnej povahy, jednak zákon stanovuje pre habilitačné konanie jedinú podmienku (habilitačnú prácu) a neprípúšťa žiadne ďalšie záväzné kritériá. Je žiadúce, aby sa SAK od súboru kritérií distancovala a aby ho vedecké rady nebrali do úvahy pri habilitáciách a inauguračných, pravda ak majú záujem riadiť sa zákonom.

3. Pokiaľ ide o vlastné akreditačné, dotkneme sa tu kritérií akredibility. Pri ich vymedzení sa akreditačná komisia zjavne riadila snahou o zvyšovanie kvality a preberaním „svetových“ skúseností. Rovnako zjavne však absentoval cit pre mieru únosnosti, rešpektovanie domácej tradície, prihliadanie na súčasné podmienky, komplexný prístup, nadohliadnutie súvislosti a dôsledkov. Preto sa tieto kritériá javia ako voluntaristické, neracionálne a nevedecké, metodologicky nezvládnuté. Faktom je, že celý rad vysokoškolských pracovísk, podľa týchto kritérií neakredibilitovateľných, vychovalo a vychováva špičkových odborníkov schopných zabezpečiť ich vlastnú personálnu reprodukciu. To je významným meradlom kvality. V jeho svetle možno spochybniť nielen adekvátnosť kritérií akredibility, ale aj potrebu existencie akreditačnej komisie. Nejestvuje relevantné odôvodnenie, prečo sa tradičný akademicko-vedecko-pedagogický „parkúr“

dr. ing.-doc.-prof.- ktorý sa osvedčil, (pretože aspoň časť členov akreditačnej komisie bola vyskolená pedagógmi, ktorí ho absolvovali v tejto podobe) naďalej rozširuje a predlžuje o importovaný medzistupeň CSc./PhD. Pripúšťame, že niekde vo svete jestvujú obdobné kritériá. Avšak chceme tvrdiť, že fungujú v odlišných pracovných a akademických podmienkach: nižšia miera úväzkovej povinnosti, väčší počet pomocného a technického personálu, jeden doktorát oproti našim trom doktorátom (je to nepochybne nechvalná kuriozita), technické vybavenie, finančné kritie vedeckých publikácií a ďalšie. Implantát iba časti akademických hodnôt nemôže mať nádej na úspech a priniesť trvalý ošoh.

Je nevyhnutné, aby akreditačná komisia revidovala kritériá akredibility.

doc. PhDr. Karel Sekvent, CSc.
Filozofická fakulta PU

NOVÝ VEDÚCI KATEDRY

Prof. PhDr. Michal Mikluš, CSc., novoustanovený vedúci Katedry rusistiky a translitológie na FF PU.

Je absolventom filologickej fakulty Vysokej školy pedagogickej v Bratislave, pobočka Prešov. Akademický titul PhDr. získal na Filozofickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe. Vedeckú hodnosť CSc. nadobudol aspirantským štúdiom a obhájením kandidátskej dizertačnej práce v bývalom Česko-Slovensku na inštitúte ČSAV v Prahe. Vedecko-pedagogickú hodnosť docenta získal habilitáciou pred Vedeckou radou Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach a vedecko-pedagogický titul Prof. inauguračiou pred tou istou Vedeckou radou. Ako slavista vedeckovýskumne a publikačne pracuje najmä v oblasti rusko-slovenskej jazykovej komparatistiky, ale zaujímajú ho aj otázky filozofie jazyka, ideografickej lingvistiky, pragmaštylistiky, jazyka a kultúry a ďalšie. Okrem iného hovorí sa o ňom aj tak, že je to filozofujúci lingvista.

Prof. Michal Mikluš prešiel rôznymi funkciami: bol vedúcim katedry po novembri 1989, prodekanom pre vedu, výskum a publikačnú činnosť, je členom Vedeckej rady FF a Vedeckej rady PU, členom edičnej komisie, pedagogickej komisie, celorepublikovej komisie pre odbornú-kvalifikačný rast učiteľov, je predsedom celorepublikovej komisie pre Rusistiku, členom KEGA pri MŠ SR. To všetko zaručuje, že prof. s takýmito bohatými skúsenosťami dlhoročnej práce úspešne povedie katedru ku kvalitatívne novým výsledkom.

ského kolektívu viacerých inštitucionálnych úloh a organizátorom vedeckej konferencie Ruský jazyk a literatúra na Slovensku v r. 1918 -1945. V súčasnosti je vedúcim grantovej úlohy VEGA, ktorú rieši pod jeho vedením kolektív rusistov. Doc. Bača počas celého svojho učiteľského pôsobenia dbá nielen o vlastný odborný-pedagogický rast, ale neúnavne vedie študentov vo svojich disciplínach (didaktika ruského jazyka) k tomu, aby sa svojmu učiteľskému povolaniu venovali s láskou a zanietením na veľmi dobrej odborný-metodickej úrovni.

Má veľkú zásluhu na tom, že aj v súčasnosti, kedy dochádza k poklesu záujmu o štúdium ruského jazyka, dokázal zabezpečiť dobrú organizátor-

skou prácou a pôsobením medzi kolektívom učiteľov a žiakov stredných škôl stály záujem o štúdium ruského jazyka na FHPV PU. Jeho práca, ako predsedu Asociácie rusistov na Slovensku, v súčasnom období si vyzadovala celého človeka, dobrego organizátora, ktorý dokáže stmeliť a podnietiť kolektív učiteľov-rusinarov v jeho nľahkej práci. Vyvrcholením tohto úsilia bola aj nedávna Medzinárodná konferencia učiteľov ruského jazyka a literatúry (MAPRJAL) v auguste t.r. v Bratislave.

Želáme Ti, drahý náš kolega, do budúcich rokov veľa pevného zdravia a ešte veľa tvorivých síl a úspechov v práci.
PhDr. Olga Guzyová, CSc.,
Katedra rusistiky a translitológie

Štátne skúšky z pedagogiky a psychológie sa uskutočnili v septembri t.r. na FHPV. Zúčastnili sa ich študenti tretích ročníkov. Komisiu tvorili doc. PhDr. Igor Kominárec (predseda), doc. M. Ďuričková a Dr. Dargová. Predseda komisie doc. Kominárec práve v tomto čase oslavoval svoje životné jubileum (50), ku ktorému mu srdečne blahoželáme a prajeme do ďalších rokov veľa zdravia, úspechov v jeho zodpovednej a náročnej práci pedagoga.

Náši Jubilanti

Celý svoj život zasvätil výučbe ruského jazyka a literatúry

V týchto dňoch sa dožil doc. PhDr. Jozef Bača, CSc., významného životného jubilea. Patrí k tým učiteľom našej univerzity, ktorí boli s ňou spätí od samých jej začiatkov.

Už z detských rokov si priniesol do ďalšieho obdobia života búževnosť, pracovitosť a zmysel pre organizátorskú prácu, keďže vyrastal v skromných podmienkach mnohočlennej roľníckej rodiny.

Narodil sa 8. 10. 1934 v Kečkovicach. Po maturite na Ruskom gymnázium vo Svätom pokročoval v štúdiu na Filologickej fakulte Vysokej školy pedago-

gickej, odbor ruský jazyk a literatúra. Po krátkom učiteľskom pôsobení v Sečovciach v rokoch 1958-1961, stáva sa od r. 1963 vysokoškolským učiteľom. Spočiatku pôsobí ako odborný asistent na Katedre cudzích jazykov pri Pedagogickom inštitúte v Košiciach, od septembra 1963 na katedre ruského jazyka a literatúry prešovskej pedagogickej fakulty a v súčasnosti na oddelení ruského jazyka FHPV PU. Bol vedúcim katedry RJAL od r. 1994 do jej oddelenia na FF PU 31. aug. 1999. Jeho vedecká práca je orientovaná na problematiku vyučovania ruského jazyka na Slovensku v rokoch 1918-1945, na otázky vyučovania a osvojovania slovnej zásoby ruského jazyka v základnej škole a strednej škole. Napísal celý rad vedeckých štúdií a odborných prác z oblasti didaktiky vyučovania ruského jazyka v základných a stredných školách a z dejín vyučovania ruského jazyka na Slovensku. Bol vedúcim riešiteľ-

Kto sa chce zviditeľniť, musí robiť

Katedra slovenského jazyka a literatúry FHPV PU patrí medzi profilujúce vedecko-výskumné a pedagogické pracoviská tejto fakulty. O jej činnosti, súčasných i budúcich aktivitách, ale aj o iných, aktuál-

však nezúčastnia len jazykovedci, ale aj literárni vedci, odborníci z teologických fakúlt, filozofi a historici. Tradične vyjde zborník z konferencie.

- Prečo práve náboženská komunikácia?

„Slovenská jazykoveda má isté dlhy vo výskume náboženského textu. Táto konferencia by mala byť výraznejším vstupom do problematiky výskumu náboženskej komunikácie. Jej cieľom je pokúsiť sa dobehnúť zameškané.“

- Ako sa pozeráte na vzťah učiteľov a študentov na vašej katedre?

Veda je takmer ako umenie

ných otázkach sme sa porozprávali s jej vedúcim doc. PhDr. Františkom Ruščákom, CSc.

- Ako hodnotíte doterajšiu činnosť katedry?

„... my nebudujeme,“ začal doc. Ruščák. „prezentujeme sa systematickou, mravčou robotou s konkrétnymi výsledkami napr. v podobe kvalifikačného rastu katedry. Kto sa chce zviditeľniť, musí robiť. Na našej katedre pôsobia mladí, ambiciózní, vedecky perspektívni ľudia. Máme dvoch nových docentov v literatúre, tohto roku očakávame ďalšie prírastky - štyri obhajoby dizertačných prác a inauguráciu v literatúre. V budúcom roku je naplánovaná inaugurácia v jazyku.“

- Takýto vedecký rast sa určite prejaví napríklad v príprave doktorandov...

„Na našej katedre už jestvuje školiace pracovisko v odbore slovenský jazyk. V súvislosti s kvalifikačným rastom katedry, konkrétne inauguráciou v odbore slovenská literatúra podáme návrh na zriadenie školiaceho pracoviska doktorandov. Aj v spojitosti s ďalšou inauguráciou - v jazyku - plánujeme podať návrh na zriadenie nového školiaceho pracoviska, resp. na jeho zotrvanie. Hoci sú to ambiciózne plány, sú reálne. Veda je takmer ako umenie, umenie je azda o stupeň vyššie. No sú to vlastne súputníci. Ani umenie, ani vedu a vedecký výskum nemožno robiť chvatom. Ako vedúci katedry dávam ľuďom na takúto prácu čas aj priestor.“

- Čo nového sa pripravuje na katedre?

„KSJL FHPV PU má istú tradíciu, skúsenosti s organizovaním vedeckých podujatí. Známe sú predovšetkým onomastické konferencie. Naša katedra má aj textologickú tradíciu, usporadúva medzinárodné textologické konferencie a práve v tomto roku bude v poradí tretia - na tému Text a kontext v náboženskej komunikácii. V prvom novembrovom týždni sa v Prešove zídu poprední odborníci nielen zo Slovenska, ale aj z Čiech, Poľska a Ukrajiny. Už teraz je prihlásených 40 účastníkov, medzi nimi aj prof. Firbas (z Čiech), prof. Mistrík, prof. Findra, prof. Sabol, prof. Furdik, prof. Svoboda, prof. Jacko. Na konferencii, ktorú naša katedra organizuje v súčinnosti s vedením fakulty, sa

Vzťah učiteľ - študent chápem ako kooperatívny princíp v jazykovej komunikácii so zásadami korektnosti, priam kolegiálnosti, preto sa nazdávam, že naši študenti prejavujú ku katedre istú úctu, dôveru. Slovenčinári patria medzi aktívnych a intelektuálne vyspelých jedincov s istou dávkou kultúrnej dispozície. tým činom robia dobré meno aj fakulte.“

Privítal som aktivitu dvoch študentov našej katedry, ktorí boli tvorcami prvého študentského časopisu na fakulte. Je to odraz myslenia a konania študentov - slovenčinárov.

Čo mi v kontakte so študentmi chýba, je väčšia spolupráca s 1. ročníkom, v ktorom nie je ľahká adaptácia na vysokoškolské pomery. V tejto spojitosti celkom sympaticky vyznieva návrh zriadiť inštitút gestora 1. ročníka. Nie vodenie za rúčičku, ale pôjde o vzájomnú informovanosť a jej pružný prenos z jednej strany na druhú a naopak. Akcentujem potrebu zvýdvihnuť, ukázať individuality medzi študentmi v oblasti vlastnej umeleckej tvorby.“

- Na PU existujú tri katedry slovenského jazyka a literatúry. Aká je spolupráca vašej katedry s nimi?

„Rozhýbali sa také aktivity, ako je znovuzrodenie ŠVOUČ, privítali sme návrh prof. Sabola na zorganizovanie nadkatedrového kola ŠVOUČ. Spolupráca s KSJL FF PU sa realizuje aj v širších súvislostiach. Vzťah týchto katedier je kolegiálny, realizuje sa v zmysle nie rivality, ale prospešnej komunikácie, ktorá zlepšuje našu vedeckú a pedagogickú úroveň. Kvitujem, že kolegovia z FF PU radi chodia k nám, predovšetkým prof. Sabol, prof. Furdik, prof. Rakús, prof. Žemberová, doc. Slančová, doc. Moško. Mohol by som pokračovať aj ďalšími menami, ale vzdíhlo som tie, ktoré tu najčastejšie vidíme v neformálnych i odborných debatách. Sú to

sympatické, obojstranne užitočné a neplánované stretnutia, na ktorých „navrhujú“ témy nielen rozum, ale aj, či predovšetkým, srdce. Nemožno obísť ani KSJL PF PU. Spoluprácu hodnotím ako čiastočne dobrú, ale mohla by byť lepšia, a verím, že to tak v budúcnosti bude.“

- Ste členom vedeckej rady, senátorom, dlhoročným vedúcim katedry. Ako vnímate začínajúci sa proces integrácie tzv. identických katedier na PU, osobitne z pohľadu troch existujúcich KSJL?

„Túto otázku vnímam - okrem iného - ako dôsledok istého ekonomického tlaku. Zvykne sa používať aj fráza úsporné opatrenia. Nebojme sa tohto procesu, istú koncepciu už máme premyslenú. Pravdaže, tento problém súvisí s profiláciou študentov slovenského jazyka a literatúry. Ak už by mal nastať čas riešiť problematiku tzv. identických katedier, nepredstavujem si to formou fúzie, ale skôr to reálnejšie vidím v podobe odbornej špecifikácie jednotlivých disciplín v rámci učebného plánu. S tým súvisí myslieť najmä na vedecký rast a kvalifikačný postup. Kto pracuje, nemá sa čoho báť. Je to veľmi vážna otázka. V každom prípade si nepredstavujem, že ktosi nám nadiktuje, ako to robiť. S prof. Sabolom, vedúcim KSJL FF PU, sme sa už seriózne zamýšľali nad tým a vedeli by sme navrhnúť prijateľné východiská a riešenia.“

Zhovárал sa Ladislav Ráši

NOVÁ MONOGRAFIA

V týchto dňoch vyšla monografia PhDr. Jozefa Sipka, CSc., pracovníka KRJaL FHPV PU v Prešove pod názvom: Etnokultúrna báza rusko-slovenských prekladov. (NAUKA, Prešov, 144 strán).

V práci autor skúma súčasné ruské a slovenské publicistické texty, diela ruskej literatúry a ich preklady do slovenčiny. Ide o analýzu prekladov takých etnokultúr, ako vlastné mená a priezviská literárnych hrdinov, názvy rôznorodých reálií, oslovenia, expresívne výrazy, skratky, ustálené slovné spojenia a pod. Na základe uvedených porovnaní autor hľadá etnokultúrnu bázu v rusko-slovenských prekladoch. V práci je preklad prezentovaný z lingvokulturologických pozícií vychádzajúci z porovnaní rusko-slovenských prekladov, prevažne diel ruskej klasiky, ktorá predstavuje bohatý zdroj daných jednotiek.

Pri analýze prekladu umeleckých textov na etnokultúrnom princípe zdôrazňuje nevyhnutnosť opierať sa o údaje z histórie, etnografie, kultúry, umenia a ľudovej slovesnosti. Práve na sociolingvistickom základe je možné hlbšie preniknúť do podstaty prekladateľskej práce.

Monografia je bohato ilustrovaná zaujímavými príkladmi týkajúcimi sa skúmanej problematiky, je prínosom pre teóriu a prax prekladu a porovnávacie štúdium príbuzných jazykov. Vrele ju odporúčame do vašej pozornosti všetkým záujemcom o rusko-slovenské komparatistické vzťahy v oblasti jazykovedy, literárnej vedy a prekladu.

doc. PhDr. Jozef Bača, CSc.

MOŽNOSTI SEBAREALIZÁCIE ŠTUDENTOV

Ktorýsi slávny povedal: „Ľuďom treba chlieb a hra“. Naša univerzita poskytuje možnosť formou štúdia na piatich fakultách získať vedomosti na to, aby jej študenti boli schopní uplatniť sa v živote a zarábať na svoj chlieb.

Tú druhú časť im ponúka v súčasnosti už deväť kolektívov umeleckých súborov a zoskupení Prešovskej univerzity. Medzi najstaršie a najskúsenejšie patria Vysokoškolský folklórny súbor TORYSA, Ženský spevácky zbor IUVENTUS PAEDAGOGICA, Komorný orchester CAMERATA ACADEMICA, Študentské divadlo Filozofickej fakulty, Spevácke zbory Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty a Pravoslávnej bohosloveckej fakulty, ale aj novovytvorené kolektívy TANEČNÝ ORCHESTER, AKORDÉONOVÝ SÚBOR a PIANO VOCAL. Najmä posledne menovaný má zaujímavé zameranie, interpretovať moderné trendy hudobno-speváckeho prejavu, akými sú madrigal, muzikál a iné.

NA PREŠOVskej UNIVERZITE

Od roku 1998 sú uvedené kolektívy považované za reprezentatívne telesá Prešovskej univerzity. Nie preto, že by predtým neboli, ale od tohto roku bola na univerzite ustanovená Rada pre umelecké činnosti Prešovskej univerzity, ako pomocný orgán rektora PU, ktorý sa postupne formuje a nachádza cesty, ako čo najviac pomôcť umeleckým telesám PU, aby v nich študenti univerzity nachádzali užitočné trávenie svojho voľného času a uplatnenie svojich záujmov, či už predtým v podobných kolektívoch pracovali alebo nie. Má to aj svoj hlboký výchovný zmysel, pretože na čele týchto kolektívov stoja renomovaní pedagógovia jednotlivých fakúlt, ktorí svojimi schopnosťami dokážu prepojiť závažnú časť s rozširovaním vedomostí a poznáním častokrát toho, čo v študijných plánoch študenti nenajú. Spojením toho, čo sa adepti v súboroch naučili, s verejnou produkciou pred verejnosťou, vzniká naozaj užitočná „zábava“, ktorú veľmi veľa študentov už doteraz okúsilo.

Ocenenie takejto činnosti môže byť rôznorodé. Na súťažiach ocenením poroty, na predstaveniach aplauzom divákov a na pôde univerzity sú aktivity členov umeleckých kolektívov tiež patrične uznané. Vďaka pochopeniu predstaviteľov univerzity a Akademického senátu PU boli do nastávajúceho študijného roku priznané výhody pri ubytovaní študentov v Študentskom dome PU. Akékoľvek pochybnosti o tom, či je to správne, nie sú opodstatnené. Všetky aktivity v umeleckých kolektívoch sú vykonávané zo záujmu nad stanovený rámec povinností študentov, ale aj pedagógov. Ak ktorýkoľvek z nich venuje, aj keď svojej záľube, ale predsa len tomu, že na verejnosti reprezentuje univerzitu, znásobuje jej imidž, nespočetné množstvo hodín vtedy, keď ostatní „oddychujú“ a pre univerzitu nekonajú nič, to sa nielen má, ale aj musí uznať, ohodnotiť a oceniť. Som presvedčený, že kolektívne činnosti v umeleckých kolektívoch by boli oceňované ešte vyššie a viac, keby to dovoľovali možnosti.

A práve preto, k poďakovaniu za činnosť umeleckých kolektívov, ktorá bola v mnohom prospešná aj pri akreditácii Prešovskej univerzity a jej fakúlt, patrí naše presvedčenie, že úspechy umeleckých kolektívov budú cenené s citom a mierou, ktorú si dokáže univerzita aj v budúcom období vytvoriť.

Ing. Ladislav Bačinský
tajomník rady pre umeleckú činnosť
Prešovskej univerzity

S FOLKLÓROM DO ROKU 2000

Práve v týchto dňoch sa zúčastnil Vysokoškolský folklórny súbor TORYSA na zaujímavom podujatí v nemeckom Freusburgu, kde sa v termíne 2.-9. októbra uskutočnil Medzinárodný týždeň stretnutí pod názvom „S folklórom do roku 2000“. TORYSA niesla pozdrav našej univerzity na toto podujatie a pozdravila zástupcov veľkej časti Európy, pretože sa ho zúčastnili kolektívy z Dánska, Nemecka, Írska, Holandska, Ruska, Švédska, Švajčiarska, Maďarska a TORYSA zo Slovenska.

Časť účastníkov Európskeho parlamentu v Aarau. Na obrázku prvé dve sprava študentky KHv FHPV PU Adriana Grešková a Lívia Polohárová

EURÓPSKY PARLAMENT MLADÝCH HUDOBNÍKOV EUROPEAN PARLAMENT OF YOUNG MUSICIANS

Jednou z ciest ako rozvíjať hudobný prejav našich študentov je Parlament mladých muzikantov. Tohtoročný, v poradí druhý, sa uskutočnil v Aarau/Lostorf (Švajčiarsko). Na stretnutí jeho inštrumentálnej zložky našu univerzitu, ba celé Slovensko, úspešne reprezentovali študentky Katedry hudobnej výchovy FHPV PU Adriana Grešková a Lívia Polohárová. Podujatie, ktoré sa uskutočnilo v dňoch od 26.-29. 8. 1999 pod záštitou významných európskych hudobných organizácií si podujatie vytýčilo niekoľko cieľov. Okrem kreovania mladých muzikantov v oblasti hudobného vzdelávania, vzťahu hudby a autorských práv, či marketingu sa Európsky parlament mladých hudobníkov bude orientovať na spájanie síl mladých hudobníkov tak, aby vytvorili silnú európsku lobby - skupinu pre hudbu, aby dostávali viac príležitosti na prezentovanie svojich priání a požiadaviek na poli hudby za účasti médií, aby sa posilnili pozície mladých hudobníkov v oblasti riadenia hudobného života a plnej akceptácie mladých hudobníkov zo strany hudobných orientácií.

Štrnásť mladých hudobníkov zo siedmich krajín (Dánska, Nemecka, V. Británie, Lichtenštajnska, Španielska, Švajčiarska a Slovenska, našli veľmi rýchlo spoločnú reč - hudbu. Naši študenti, boli pri tom a úspešne reprezentovali našu univerzitu.

Adriana Grešková a Lívia Polohárová, študentky KHv FHPV PU

Vizuálna i duchovná skúsenosť nás presvedčujú, že v ľudskom vnútri existujú navzdory času a priestoru stále a univerzálne hodnoty. Umelecká tvorba je neprestajným pokusom o ich znovunájdienie, odhalenie a zväčnenie. A kreativita Michala Mlynku je permanentnou snahou tieto hodnoty vyjadrovať.

AJ V BRETÓNSKU UŽ POZNAJÚ ITHM FF

Na pozvanie francúzskej strany firmy ITHM (Informatique, Tourisme, Hôtellerie) sa v dňoch 23.-24. 9. 1999 uskutočnilo medzinárodné kolokvium, ktoré sa konalo v Bretónskom primorskom mestečku Trégastel v západnom Francúzsku, na ktorom sa zúčastnil riaditeľ ITHM FF Doc. Ing. Štefan Kireta, CSc.

Hlavným mottom kolokvia bol problém: Kvalifikácia, zamestnanie a pohyb mladých ľudí v sektore turizmu a hoteliérstvo. Súčasťou kolokvia bola dôkladná príprava projektu: Leonardo da Vinci - Výmena študentov so zahraničím (presnejšie stáže študentov uvedeného odboru v zahraničných firmách).

Súčasťou účasti doc.Kiretu na medzinárodnom kolokviu v Trégasteli bolo aj jeho vystúpenie, v ktorom predstavil našu univerzitu, spôsob teoretickej a praktickej prípravy manažérov pre oblasť turizmu a hoteliérstva. Vďaka francúzskym hosťom dostal priestor a čas aj na predstavenie Slovenska a osobitne krás východného Slovenska.

-mr-

VÝRAZ A VÝZNAM V JAZYKU

Pod uvedeným názvom v dňoch 16.-17. septembra 1999 prebehla vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou, organizátormi ktorej boli Katedry slovenského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty a Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity.

Toto vydarené vedecké podujatie sa konalo pri príležitosti životného jubilea Prof. PhDr. Jána Sabola, DrSc., a vhodne zapadlo do celého radu podujatí, ktoré organizujú jednotlivé katedry Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v roku 40. výročia jej založenia.

Na konferencii vystúpilo 71 filológov z 9 krajín. Účastníci konferencie rokovali v troch sekciách. Ako zdôraznil v záverečnom slove predseda organizačného výboru konferencie Prof. PhDr. Juraj Furdík, CSc., konferencia sa niesla v znamení dvoch východiskových faktorov: Prvým bola osobnosť jubilanta a druhým téma konferencie.

Prešovskí, slovenskí a zahraniční filológovia v mnohom nadväzovali na rozsiahle vedecké dielo Prof. PhDr. Jána Sabola, DrSc., ktorého úvodná prednáška Výraz, význam, semióza v mno-

hom predznamovala celkové smerovanie vedeckej konferencie. Osobitne to bolo cítiť v prednáškach ďalších významných slovenských vedcov Prof. PhDr. Jozefa Mistriku, DrCs., (Výraz ako posun), Prof. PhDr. Jána Kačalu, DrSc., (Významovo-výrazová organizácia vo vete a v syntaxi), Prof. PhDr. Juraja Dolníka, DrSc., (Vzťah medzi výrazom a významom), Prof. PhDr. Juraja Furdíka, CSc., (Medzi výrazom a významom - miesto slovtvorných alternácií), Prof. PhDr. Stanislavom Rakúsom, DrSc., (Význam a výraz v umeleckom texte).

Výraz a význam ako základné piliere v jazyku a ich vzájomné prepojenie boli prezentované z mnohých aspektov prostredníctvom rôznorodých javov. Preto bolo prirodzené, že na konferencii zazneli popri všeobecnojazykovedných referátoch aj referáty z oblasti literatúry, prekladu, kulturológie, etymológie, metodiky vyučovania jazykov. Jednotlivi

referujúci predniesli výsledky svojich výskumov textov umeleckých, liturgických, publicistických, reklamných, internetových a iných. Taktó boli pokryté prakticky všetky základné filologické disciplíny, čo potvrdzuje už spomenutú tézu o prioritě jazykového výrazu a významu v komunikácii vôbec. Tieto dve stránky jazyka sa predstavujú v každom komunikačnom akte, a tak ako je jazyk v ľudskej komunikácii bohatý, tak sú rozmanité pohľady na tento prvotný komunikačný prostriedok. Preto odborná verejnosť sa môže tešiť na zborník, v ktorom všetky vystúpenia budú uverejnené.

Vedecká konferencia mala aj významný spoločenský rozmer, keď jubilanta pozdravili viacerí hostia, medzi ktorými bol primátor Prešova J. Kopčák, rektor PU Doc. PhDr. Karol Feč, CSc., dekan FF Prof. PhDr. František Mihina, CSc. -pko-

Inštitút turizmu a hotelového manažmentu je členom Slovenskej asociácie cestovných kancelárií. Spolupracujeme s mnohými cestovnými kanceláriami, turistickými agentúrami a hotelmi, v ktorých študenti absolvujú odborné praxe. Úzko spolupracuje s Bardejovskými Kúpeľmi.

Pri zabezpečovaní miestneho a regionálneho rozvoja turizmu má inštitút pracovné kontakty s Krajským úradom v Prešove, okresnými úradmi a mestami Prešov a Bardejov.

Inštitút turizmu a hotelového manažmentu má intenzívne kontakty s univerzitou v Chambéry vo Francúzsku. Učitelia ITHM absolvujú vo Francúzsku stáže a študenti študijné pobyty. Okrem toho francúzski partneri poskytujú študijnú literatúru, sprostredkujú odborné praxe študentov a vysielajú na ITHM svojich lektorov. Do vzájomných kontaktov medzi ITHM a inštitútom turizmu, hotelierstva a transportu univerzity v Chambéry je ako koordinátor včlenený Francúzsky inštitút Francúzskeho veľvyslanectva v Bratislave.

Okrem praxí v zariadeniach na Slovensku absolvujú študenti aj odborné praxe v zahraničí v trvaní jedného až troch mesiacov. Praxe sa konajú vo významných turistických strediskách a hoteloch Európy.

V pedagogickej a vedeckovýskumnej oblasti inštitút spolupracuje s Katedrou geografie miest a turizmu Lodžskej univerzity (Poľsko) a Inštitútom telesnej a zdravotnej výchovy Vysokej školy pedagogickej v Rzeszowe (Poľsko).

doc. Ing. Štefan Kireta, CSc.

**INŠTITÚT TURIZMU
SPOLUPRACUJE
S DOMÁCIAMI
I ZAHRANIČNÝMI
PRACOVISKAMI**

JOZEF TUTOKY UŽ NIEJE MEDZI NAMI

Uprostred letného času, keď majestátna príroda vyzdvihuje neskonalú silu života, sme vzdali poslednú poctu jednému práve skončenému životu - životu priateľa, spolupracovníka, dobrého človeka prom. filológa

Jozefa Tutokya, bývalého riaditeľa univerzitnej knižnice PU. Pán Jozef Tutoky sa narodil 7. augusta 1937 vo Veľkom Šariši, kde dostal aj základné vzdelanie. V roku 1960 skončil filozofickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave odbor knihovníctvo a slovenčina. Ako promován filológ nastúpil do štátnej vedeckej knižnice v Košiciach. Po absolvovaní základnej vojenskej služby v rokoch 1960-62 nastúpil opäť do štátnej vedeckej knižnice v Košiciach. Od 1. 1. 1963 až do roku 1972 pracoval ako vedúci Ústrednej knižnice filozofickej a pedagogickej fakulty v Prešove. Od 1. 1. 1973, kedy bola Ústredná knižnica FF a PdF organizačne pričlenená k Ústrednej knižnici AŠIS UPJŠ v Košiciach, zastával funkciu riaditeľa a zároveň vedúceho prešovského pracoviska. Túto funkciu zastával až do rozdelenia UPJŠ 1. 1. 1997. Od roku 1997, po vzniku Prešovskej univerzity, bol riaditeľom Univerzitnej knižnice PU až do svojho odchodu na dôchodok, presne v deň svojich 61. narodenín 7. 8. 1998.

Pán Jozef Tutoky zomrel 16. 8. 1999. Česť jeho pamiatke.

VZÁCNÝ DAR

Kopírovacie stroje FF

Ústavný súd SR so sídlom v Košiciach daroval FF PU jeden kopírovací stroj značky TOSHIBA a dva kopírovacie stroje XEROX 5017. Tento vzácny dar osobne z rúk predsedu Ústavného súdu akademika Milana Čiča prevzal dekan FF PU prof. PhDr. F. Mihina, CSc., za čo sa poďakoval a poprial Ústavému súdu veľa objektívnych výsledkov pri zodpovednej a náročnej práci. Pri odovzdávaní boli prítomné aj vedúca kancelárie ÚS JUDr. Marianna Mocháčová a vedúca ekonomického odboru Ing. Mária Ochodnícka.

Čo nabadúce?

V nasledujúcom vydaní nášho periodika prinesieme reportáže, rozhovory a správy o pedagógoch našich fakúlt, ktorí sa zúčastnili v uplynulých týždňoch zahraničných pobytov a konferencií. Ide o docenta Juska, ktorý navštívil Austráliu, doktora Kručaya - Čínu, PhDr. Ing. Štefka - Írsko, prof. J. Furdíka - Viedeň, doc. Kiretu - Španielsko a možno aj niektorí ďalší.

PREUKÁZANIE VEDECKEJ ŠKOLY

Doc. Stejskal (na obrázku) je významným odborníkom v oblasti psychológie plaveckej motoriky.

V päťdesiatych rokoch sa zaslúžil o rozšírenie nového plaveckého spôsobu delfín. V tomto smere vypracoval svoju kandidátsku dizertačnú prácu, v ktorej okrem vlastných výskumov aplikoval svoje bezprostredné poznatky z ME v plávaní v Budapešti a OH v Ríme, na ktorých sa zúčastnil ako expert.

V oblasti psychológie športu vytvoril koncepciu ľudskej reaktivity, podmieňujúcu práceschopnosť človeka a jeho pohybový výkon. V tomto smere je medzinárodne uznávaným odborníkom, autorom svojráznej školy s významným medzinárodným ohlasom.

Do výskumov zapájal svojich študentov a piati sa zúčastnili súčasne vo vedeckej tvorivosti: „The

International Congress on Sports Science for Students“ a v rôznych rokoch získali popredné umiestnenie v celosvetovej konkurencii. Jeho študenti aj na celoštátnych konferenciách získali prvé miesta, a to v Českých Budejoviciach, Bratislave a v Nitre.

Vyškolil šiestich kandidátov vied, z ktorých traja sú už docentmi, úspešnými akademickými funkcionármi (prorektor, dekan, dvaja vedúci katedry). V súčasnosti školí jedného doktoranda.

Jedenásť rokov je členom komisie pre udeľovanie vedeckých hodností (CSc., PhD.). Bol členom komisie pre habilitačné a inauguračné konania.

Doc. Stejskal koordinoval celoslovenský výskum všeobecnej telesnej výkonnosti mládeže. Bol zodpovedným riešiteľom 8 výskumných úloh, zúčastnil sa výskumu v rámci celoeurópskych medzinárodných vedeckých tímov.

Prednášal na celosvetovo uznávanej Univerzite Telesnej výchovy v Budapešti. Pracoval vo vedeckých radách fakúlt vysokých škôl, univerzít a iných inštitúcií v Košiciach, Prešove, Bratislave, v Prahe, v Ríme, v Kodani, v Bukurešti, v Budapešti a v Paríži. Toho času je členom vedeckej rady Pedagogickej fakulty PU v Prešove.

Dvadsať rokov bol vedúcim katedry odbornej telesnej výchovy na UPJŠ. Táto katedra bola celoštátno uznávaná ako pracovisko na dobrej pedagogickej a vedeckej úrovni.

ZBORNÍK

„PREŠOVSKÉ EVANJELICKÉ KOLÉGIUM V KONTEXTOCH EURÓPSKEHO HISTORICKÉHO A FILOZOFICKÉHO VÝVINU“

Zborník je určený učiteľom a študentom vysokoškolských študijných odborov filozofia a dejepis

Jeden z popredných bádateľov v oblasti dejín evanjelického kolégia v Prešove Jaromír Červenka svojho času konštatoval, že „založením ev. kolégia v Prešove vzniklo dôležité kultúrne a vedecké stredisko, ktorého význam sa neobmedzoval len na bývalú Hornú zem, ale prenikol i ďaleko za hranice Uhorska. Rovnako ako v iných odboroch“ - zdôrazňuje J. Červenka - „nachádzame tu i významných pracovníkov vo filozofii, ktorí si svojou prácou vyslúžili trvalé v dejinách filozofie“. V tejto súvislosti neprekvapuje, že prešovské evanjelické kolégium sa už dlhšiu dobu stáva predmetom výskumného záujmu nielen zo strany jednotlivcov, ale aj celých bádateľských kolektívov. Tak je tomu i v prípade interdisciplinárneho vedeckého výskumu, realizovaného v rámci grantovej úlohy GAV - A - 1/1442/97, ktorej plný názov znie: „Prešovské evanjelické kolégium v kontextoch európskeho intelektuálneho vývinu“.

Predkladaný zborník štúdií je parciálnym výstupom plnenia vyššie uvedenej grantovej úlohy. Obsahovo, resp. tematicky nadväzuje na publikáciu s názvom „Prešovské ev. kolégium - jeho miesto a význam v kultúrnych dejinách strednej Európy“, ktorá vyšla v edícii Acta Collegii Evangelici Prešovensis pri Biskupskom úrade VD ECAV v Prešove r. 1997. (Zostavovatelia: Peter Kónya a René Matlovič).

Zborník „Prešovské ev. kolégium v kontextoch európskeho historického a filozofického vývinu“ implikuje príspevky členov riešiteľského tímu, ktoré sú tematicky rozvrhnuté do dvoch častí: prvá reflexuje problematiku prešovského ev. kolégia v kontextoch európskeho filozofického vývinu (od založenia kolégia do polovice 19. storočia). Druhá časť je venovaná „osudom“ kolégia v dobových kultúrnych a politických zápasoch.

Zborník je určený tak profesionálnym bádateľom v tejto oblasti výskumu, ako aj širšej akademickej verejnosti, osobitne učiteľom a študentom vysokoškolských študijných odborov filozofia a dejepis.

V nasledujúcom roku 1999, ktorý je finálnym rokom plnenia vyššie uvedenej grantovej úlohy, kolektív riešiteľov spracuje a pripraví na vydanie:

a) zborník štúdií k problematike prešovského evanjelického kolégia v kontextoch európskeho intelektuálneho vývinu v 20. storočí,

b) antológiu z diel profesorov ev. kolégia v Prešove obsahujúcu - v slovenčine zatiaľ nepublikovaný - výber textov z tvorby J. Bayera, I. Cabana, E. Ladivera, M. Greguša a A. Vandráka, zostavovateľ.

Tvorivá katedrovica

Koncom letného semestra sa uskutočnila akcia šitá na slovenčinársku mieru. Po rokoch ústneho a pravopisného zdokonaľovania vyštartovali slovenčinári z Katedry slovenského jazyka a literatúry FHPV PU v Prešove pred svojich divákov s poriadnou dávkou tvorivosti. Prezentácia výsledkov autorskej, hereckej, spevackej i tanečnej tvorivosti vyvolal v radoch študentov a učiteľov priaznivý ohlas a zároveň aj predsvetanie, že podobné podujatia nesmú chýbať ani v nasledujúcich rokoch. Najmä pre študentov nižších ročníkov bola táto akcia inšpiráciou pre ich vlastnú tvorivú participáciu na ďalších programoch katedry.

doc. PhDr. Marta Gemušková, CSc., KSJL FHPV PU

EXKURZIA

to zameranej akcie vôbec po prvý raz v histórii katedier dejín na PU.

V prvý deň bola navštívená Štátna univerzita v Užhorode, kde počas viacerých prijatí bol konštatovaný obojstranný záujem zintenzívňovať kontakty. Nasledovala prehliadka skanzenu so vzácnymi ukážkami drevenej ľudovej architektúry Zakarpattia v 16.-19. stor.

Nasledujúci deň sme obdivovali zrúcaniny Nevického hradu situovaného nad údolím Uhu, 12 kilometrov S od Užhorodu. Po návrate sa realizovala návšteva Užhorodského hradného komplexu spolu so zhladnutím zbierok Zakarpatského oblastného múzea. Záver pobytu v Užhorode vyplnila prehliadka grécko-katolíckeho chrámu. Po príchode do Mukačeva sme si so záujmom prezreli ženský pravoslávny kláštor situovaný na vyvýšenine nad riekou Latoricou.

V stredu, 15. 9., vyvolala náš obdiv architektúra a zbierky Mukačevského hradu. Nasledoval presun a krátka zastávka v Berehove. Ďalšou zastávkou bolo Korolevo, ktoré je od roku 1974 známe ako významná archeologická lokalita z obdobia starého a stredného paleolitu, dokladajúca najstaršiu prítomnosť človeka v SV Potisí. Program dňa bol zavŕšený príchodom do Chustu, ktorý sme obdivovali zo zrúcanín blízkeho hradu.

Predposledný deň začal prehliadkou mesta, pri ktorej nás upútal neskorogotický kostol a budova gymnázia v „českej štvrti“. K pozoruhodným momentom exkurzie patrilo „sfáranie“ do soľnej bane v Solotvine, ktorej časť je využívaná na liečenie respiračných chorôb. Cestou sme sa pristavili aj pri jednom z troch bodov označujúcich geografický stred Európy (pri obci Didovo). Postupujúc proti toku Tisy výprava prechádzala Rachovom a mierila do Jasine, najvýchodnejšieho mesta bývalej Podkarpatскеj Rusi. Najvzdialenejší bod dosiahla exkurzia príchodom na Jablonický priesmyk, oddeľujúci Zakarpatskú a Ivanovo-Frankovskú oblasť Ukrajinskej republiky. S pohľadom na Goverlu, najvyšší vrch Ukrajiny (2061 m nad m.), nastúpili sme na spiatocňú cestu. M. HVIDZDAL

ZAKARPATIE '99

Katedra všeobecných dejín FF PU realizovala v krásnych dňoch neskorého leta (13.-17. 9. 99) exkurziu študentov do Zakarpatskej oblasti Ukrajinskej republiky. Tento priestor sa stal cieľom tak-

Viete, že ...

... asi 26 ostrovov a vyše 300 ostrovčekov tvorí republiku Palau, ktorá je známa aj pod svojím domorodým názvom Belau a nachádza sa v západnej časti Tichého oceánu?

... najvýznamnejšou stavbou, ktorú nám zanechali starí Sumeri, je Zikkurat z mesta Ur, chrám pripomínajúci pyramídu, ktorý sa vypína neďaleko rieky Eufrat v starovekej Mezopotámii (dnešný Irak)?

... Partenon, najväčší chrám na Akropole v Aténach v Grécku, mal v dejinách rôzne úlohy - okolo roku 500 bol kresťanským kostolom, v 15. storočí, keď mesto dobyli Turci, sa zmenil na mešitu a v roku 1687 sa používal ako sklad pušného prachu?

... stredoamerické pyramídy, na rozdiel od egyptských, slúžili v minulosti ako chrámy a nie ako hrobky?

... Kappadocia je skalnatá oblasť vo východnom Turecku, kde mnísi vytesali do skál sústavu navzájom poprepájaných jaskýň, z ktorých vytvorili kláštory a kostoly?

Po šiestykrát sa zišli v šarišskej metro-pole od štvrtka 9. septembra do Soboty 11. septembra na pohári generálneho riaditeľa Krížik, a.s., volejbalovédružstvá pred štartom novej sezóny volejbalistov. V tomto roku bola konkurencia skutočne kvalitná. Okrem slovenského majstra VKP Bratislava prišiel do Prešova tím volejbalovej extraligy Petrochema Dubová, zahraničnú účasť obstaral tretí celok maďarskej najvyššej súťaže Kazincbarcika, šesticu dopĺňali ďalší domáci extraligisti - Lokomotiva Zvolen, Linda Chemes Humenné a VK PU Prešov.

Domáci volejbalisti v úvodnom zápase porazili majstrovsky VKP a naznačili, že na turnaji budú mať nemalé ambície. Pravda, z tímu policajtov ostalo po hromadnom letnom odchode celej základnej šestky iba torzo... Svoju kvalitu potvrdzovali aj Humenčania, ktorí sa po nevydarenom domácom turnaji pred tromi týždňami pozviechali a dokumentovali to víťazstvom nad favorizovanou Dubovou.

V piatok predpoludním sa celkom nečakane rozhodovalo o víťazovi turnaja vo východniarskom derby. Začali ho lepšie Humenčania, ktorí vyhrali prvý set, potom sa však čoraz výraznejšie presadzovali prešovskí vysokoškoláci. Využívali nahrávku maďarského legionára Nagypála, páčili sa aj ďalšie posily Prešovčanov Šalata a Müncner. Prešovčania napokon vyhrali 3:1 a svoje kvalitné výkony korunovali výhrou nad Dubovou vo večernom platom zápase po hre, ktorú ocenili pekne zaplnené tribúny haly Prešovskej univerzity zaslúženým ap-

lauzom. Humenné si predtým hladko poradilo s bratislavským VKP a posledný deň turnaja potvrdilo druhú priečku víťazstvom nad Zvolenom. Prešovčania sa síce trápili s maďarskou Kazincbarcikou, napokon si však uchovali neporažiteľnosť a pripísali si vcelku nečakaný,

no úplne zaslúžený turnajový triumf. V záverečnom stretnutí celého podujatia získali tretiu priečku v priamom páse-ťovom súboji s Dubovou bratislavskí policajti.

Prešovskí vysokoškoláci pod vysokou sieťou vyučovali „zvyšok sveta“

lauzom. Humenné si predtým hladko poradilo s bratislavským VKP a posledný deň turnaja potvrdilo druhú priečku víťazstvom nad Zvolenom. Prešovčania sa síce trápili s maďarskou Kazincbarcikou, napokon si však uchovali neporažiteľnosť a pripísali si vcelku nečakaný,

Víťazné tímy potom prevzali Pohár generálneho riaditeľa KRÍŽIK, a. s., z rúk zástupcu generálneho sponzora turnaja, Krížik, a. s., Ing. Stanislava Legáta a kvestora Prešovskej univerzity, zároveň prezidenta VK PU Prešov Ing. Igora Gulu. Turnaj ukázal, že aj v podmienkach vysokoškolského športu môžu hráči po-dávať veľmi kvalitné výkony, rovnajúce sa profesionálnym tímom. Pred štartom extraligy (1. októbra 1999 v Humennom) si naši chlapci poriadne zvýšili se-bavedomie a navnadili fanúšikov, ktorých do útulnej haly PU chodí na volej-bal čoraz viac.

V. ROČNÍK PREŠOVskej MARATÓNSKEJ ŠTAFETY

Agilný atletický oddiel pri TJ Slávia Prešovská univerzita v Prešove usporiadal už V. ročník maratónskej štafety.

Súťaž prebehla na atletickom štadióne Prešovskej univerzity za účasti troch štafiet. Minimálne zloženie štafety pozostávalo zo 14 bežcov a maximálny počet bežcov mohol byť 20. Trať merala presne 42 195 m a každý člen štafety odbehol 1 300 m okruh v prvom kole. Každý bežec musel odbehnúť minimálne 9 okruhov.

Víťazstvo si po štvrtýkrát za sebou odnieslo družstvo **Slávie Prešovská univerzita** v Prešove pozostávajúce zo študentov a študentiek FHPV PU, členov atletického oddielu. Čas po dobehnutí bol 1 h 59 min 16 sec. Na 2. mieste sa umiestnila štafeta Hotelovej školy v Prešove pred štafetou klubu rekreačných bežcov Prešov.

Najrýchlejšie kolo u mužov zabehol **Marek Moško** 38,4 s. U žien bola najrýchlejšia Katarína Kubíková 46,3 s.

Zloženie štafety Slávie: Dušan Mikloš, Tomáš Mladý, Marek Bereš, Stanislav Hajduk, Marek Moško, Milan Jusko, Ján Nizký, Juraj Klamo, Marek Myslík, Anna Mladoňová, Katarína Kubíková, Vladislava Vasilcová, Zuzana Solejová a Monika Jančoškova.

- J. Malcovský-

Sumár výsledkov:

Prešov-Humenné 3:1 (-18, 22, 20, 18)

VKP 3:1 (-20, 23, -20, -19)

Dubová 3:0 (21, 24, 20)

Kazincbarcika 3:1 (19, -21, 21, 24)

Zvolen 3:0 (15, 18, 15)

Humenné-VKP 3:0 (17, 22, 19)

Dubová 3:1 (19, -21, 25, 18)

Kazincbarcika 3:0 (19, 21, 21)

Zvolen 3:0 (19, 19, 23)

VKP-Dubová 3:2 (-1, 20, -15, 22, 13)

Kazincbarcika 3:2 (20, 23, -26, -25, 10)

Zvolen 3:1 (22, -22, 24, 14)

Dubová-Kazincbarcika 3:0 (13, 19, 17)

Zvolen 3:1 (-24, 20, 13, 14)

Kazincbarcika-Zvolen 3:0 (19, 21, 22)

Poradie:

1. PREŠOV 10 b. (15:3), 2. HUMENNÉ 9 bodov (13:4), 3. VKP BRATISLAVA 8 b. (10:11), 4. Dubová 7 b. (9:10), 5. KAZINCBARCIKA 6 b. (6:12), 6. Zvolen 5 b. (2:15).

Najlepší hráči na jednotlivých postoch: smečiar Ján Ventruba (VKP), blokár Štefan Hronec (Humenné), nahrávač Ferenc Nagypál (Prešov).

Basketbalistky v Olomouci

Basketbalový klub Prešovskej univerzity sa v dňoch 3.-5. septembra zúčastnil na turnaji žien „O pohár rektora Univerzity Palackého Olomouc“. Umiestnili sa na 3. mieste za domácou univerzitou a za Hradcom Králove, ale pred Ostravou a Kyjovom.

Okrem športových cieľov mal zájazd aj spoločenský význam, ako aj v oblasti výmeny odborných skúseností. Prezreli sme si objekty Fakulty telesnej kultúry UP, počítačový systém, oboznámili sme sa s prechodom fakulty na kreditný systém hodnotenia študentov, s učebnými plánmi a organizáciou práce. Boli to cenné podnety pre prácu našej ka-

tedry telesnej výchovy FHPV PU.

Dohodli sa ďalšie športové styky. Tie sa už pomaly stávajú tradičné, nakoľko po našej minuloročnej a tohoročnej návšteve Olomouca, vysokoškoláčky z Moravy zavítali aj k nám, kde v dňoch 17.-19. septembra štartovali na basketbalovom turnaji žien, tentoraz „O pohár rektora PU“. Spolu s našimi dievčatami svorne obsadili 1.-2. miesto.

doc. dr. Marián Vojčík, CSc., riaditeľ BK PU

HISTÓRIA VODNOTURISTICKÉHO ODDIELU

Vodnoturistický oddiel, neskôr Klub sezónnych športov TJ Slávia Prešov, má bohatú tradíciu vo vodnoturistických podujatiach. TJ Slávia Prešov bola založená v roku 1952, vtedy vznikol aj vodnoturistický oddiel, ktorý v spolupráci s katedrou telesnej výchovy organizoval vodácky tábor na Váhu v lodenici v Liptovskom Hrádku. V tom čase ešte tiekla vo Váhu kryštálovočistá voda, dnes je to už len nostalgická spomienka (Smka, Stejskal).

V rokoch 1954 a 1955 sme svojpomocne vybudovali lodenicu na Morskom oku pod Sninským kameňom v malebnom prostredí Vihorlatu. Od roku 1955 sme toto prostredie využívali na výcvik plávania, kanoistiky, veslovania ako aj okruhového jachtingu.

Po vybudovaní cesty Remetské Hámre - Morské oko a po napustení vodnej nádrže Zemplínska šírava sa prostredie Morského oka postupne stáva preťaženým pre nával turistov a idylické pomery tohto malebného kúta prírody sa narušili. Preto aj pracovníci ochrany krajiny zasahovali a postupne obmedzovali i naše možnosti na praktický výcvik. Pre túto príčinu sme väčšiu časť našej vodáckej aktivity presunuli do lodenice vybudovanej na Šírave, ktorá začala svoju činnosť v roku 1972 a stala sa bázou, z ktorej sme podnikali vodácke jachtárske expedície, v rokoch 1972 a 1973 do Čierneho mora a do Dunajskej delty (Gábor, Turek, Gregor, Terek, Stejskal), neskôr na Jadran v roku 1983. 1984 a 1985, do Severného a Baltického mora v roku 1987 (táto plavba pod vedením kapitána T. Stejskala bola vyhodnotená Slovenskou jachtárskou asociáciou ako najúspešnejšia plavba roka), do Egejského mora v roku 1989. Stálym programom sa stali aj putovné vodácke tábory v roku 1956 - Dunajec (Valušek, Stejskal), zúčastnili sme sa Medzinárodnej dunajskej plavby DRUŽBY z rakúskeho Linza po juhoslovanský Belehrad v rokoch 1962 a 1965 (Belej, Ďurech, Beňovský, Stejskal).

Výcvikové kurzy sme organizovali pod vedením M. Tureka aj po Dunaji, Bratislava - Budapešť v rokoch 1974, 1975. Na plachtinici typu Korzár sme podnikli v roku 1980 plavbu zo Štúrova do Belehradu a proti prúdu späť (Stejskal, Junger).

Od roku 1976 do roku 1990 sme každoročne v dvoch-troch turnusoch organizovali vodáckoputovné tábory po Hrone, spravidla z Hronskej Dúbravy po Štúrovo. Vedúcim týchto táborov bol M. Turek. T. Stejskal v publikácii Kurz vodnej turistiky na Hrone

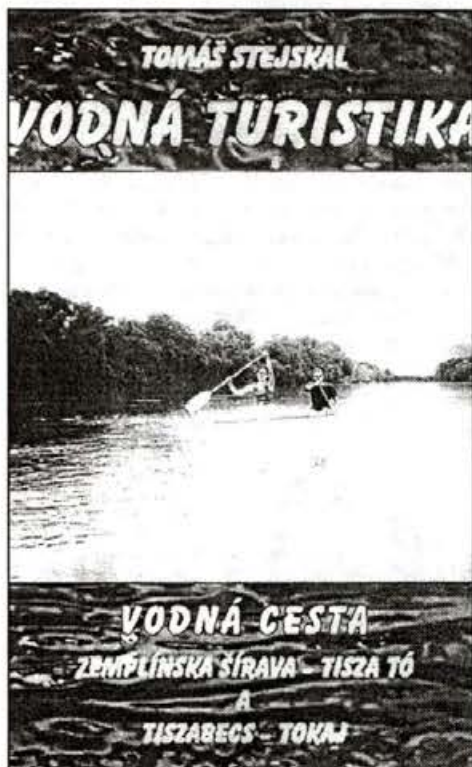
TJ SLÁVIA PREŠOV

Tomáš Stejskal

spracoval v roku 1989 Praktické skúsenosti zo splavovania rieky Hron.

V rokoch 1993 a 1994 sme organizovali putovné kanoistické tábory po rieke Poprad. Tieto splavy sme absolvovali začiatkom mesiaca jún, keď sme predpokladali vysokú vodnú hladinu v rieke Poprad. Keďže splavy sa organizujú na turistickej úrovni nie je technika ich účastníkov na dostatočnej úrovni a nezodpovedá náročným podmienkam, preto dochádza k poškodzovaniu lodí, čo si vyžaduje ich dlhodobé opravovanie po každom splave.

Od roku 1991 sa pravidelne organizujú 2-4 turnusy splavovania Tisy so 100 až 150 účastníkmi. V roku 1998 sme preverili a zdokumentovali vodnú cestu Zemplínskou šíravou a Tisza tó v Maďarsku.

V kolektíve našej telovýchovnej jednoty má veľkú popularitu vodná turistika na Tise. V tomto roku sa uskutočnil IX. ročník tohto podujatia. Splavovania Tisy sa zúčastňujú aj členovia našej sesterskej TJ Slávia UPJŠ Košice a v niektorých ročníkoch sme mali hosti aj zo Švajčiarska a Maďarska.

Časť účastníkov pri pamätníku gen. M. R. Štefánika v Clevelande

ky na oslavy Dňa nezávislosti vo Washingtone, pohľady na Biely dom, na návštevu Národného cintorína a večerný ohňostroj. Pri návšteve mesta Cleveland, kde žije početná slovenská komunita, vzdali hold M. R. Štefánikovi, ktorému naši krajanovia postavili pamätník.

Sme radi, že tohto významného svetového podujatia, akým bol Celosvetový Sokolský zlet v USA, sa zúčastnili učitelia a študenti PU. Určite sa so svojimi zážitkami a skúsenosťami podelia so zamestnancami a študentmi PU.

PaedDr. Hucec Juraj

CELOSIVETOVÝ SOKOLSKÝ ZLET V USA S ÚČASŤOU PU

V závere mesiaca jún 1999 sa konal v Clevelande (USA) celosvetový Sokolský zlet, na ktorom mala zastúpenie aj PU v osobách dr. Leitmana, Mgr. Klačeka, absolventky PU Mgr. Vasilcovej a študentov 4. roč. FHPV PU O. Krišandu a P. Kapišovského.

V športovej časti Sokoli súťažili v gymnastike - družstvo Sokolov zo SR pod vedením Mgr. Klačeka obsadilo 1. miesto, vo volejbale Slovenský Sokol reprezentovali Vasilcová, Kaminský (TU Košice). Krišanda, Kapišovský, Klaček a Leitman a obsadili 4. miesto, keď zvíťazilo družstvo Sokola Clevelandu.

Na záver športovej časti naši reprezentanti vystúpili v spoločnej skladbe na štadióne Sokola v Clevelande.

Sokolský zlet, to neboli iba športové súťaže. Účastníci sa mali možnosť stretnúť s krajanmi na úvodnom a záverečnom bankete, navštívili Slovenský les v Clevelande, zúčastnili sa exkurzie do Washingtonu, Pittsburgu a na Niagarské vodopády. Nezabudnuteľné sú spomienky

Osem špičkových volejbalových tímov kadetov (ročník narodenia 1981-83)

bojovalo v dvoch prešovských halách od piatku 27. augusta do nedele 29. augusta 1999 na medzinárodnom podujatí Slovakia cup '99 - turnaji olympijských nádejí vo volejbale kadetov. Pre päť účastníkov - Slovensko, Česko, Ukrajinu, Tunisko a Poľsko to bola generálka na svetový šampionát, ktorý sa uskutočnil 14. septembra v Saudskej Arábií. Po dobrých skúsenostiach z predchádzajúcich medzinárodných volejbalových akcií v šarišskej metropole sa rozhodla Slovenská federácia volejbalu poveriť usporiadaním turnaja Volejbalový klub Prešovská univerzita Prešov.

Autor článku Michal Kudla

Už úvodné piatkové zápasy v skupinách veľa naznačili. V papierovo slabšej A skupine jasne dominovali Poliaci, ktorí v nej nestratili ani jediný set. Naši reprezentanti porazili Maďarov i Tunisov zhodne 3:1, na Poľsko však nestačili a vcelku hladko súperovi podľahli. Zaujímavý vývoj mala B skupina. Po

piatkových dueloch bolo jasné, že Rakúšanovia sú viacmenej do počtu, skutočným zážitkom bol večerný piatkový zápas medzi Českom a Ukrajinou, ktorý vyhrali naši západní susedia 3:2. Hádám ich to príliš uspokojilo, lebo v sobotu podľahli Talianom, hrajúcim výborne najmä v poli, 0:3 a obrátili sa o možnosť hrať v prvej štvorici, čo bolo pre nich krutým sklamaním, lebo ne jeden odborník ich už po úvodných dueloch videl vo finále.

Zápasy o 5.-8. miesto sa začali opäť prevapením na účet Čechov. Tí prehrali 2:3 s neustále sa zlepšujúcim a nadšene bojujúcim Tuniskom a vy-

pili kalich horkosti do dna. Rakúšanovia prevapujúco porazili Maďarov, avšak v súboji o piatu priečku nestačili na mimoriadne pohyblivých Afričanov. Česi obhájili aspoň siedmu priečku po jasnom víťazstve nad Maďarskom.

ku zvládli aj spoločenskú stránku turnaja. Vďaka účinnej spolupráci Prešovskej univerzity s volejbalovým klubom sa začína dobré meno Prešova v tomto smere šíriť aj ďaleko za hranicami Slovenska.

Primát si odviezli domov Poliaci

organizácia a priebeh na jednotku

Prvé semifinále medzi Ukrajinou a Poľskom bolo konfrontáciou dvoch podobných herných štýlov, s tvrdým útokom a kvalitnou prácou nahrávačov. Hoci Ukrajinci, ktorých pred turnajom viacerí pasovali za hlavných favoritov, bojovali, na precíznu poľskú hru nestačili. Naši v súboji s Talianmi neprekročili svoj tieň a hoci v druhom sete mali ku úspechu blízko, podľahli 0:3. Na ich hre sa výrazne prejavila absencia osobnosti na nahrávke, ako aj slabší výkon smečiarov.

Duel o tretie miesto bol mimoriadne dramatický. Slováci sa proti favorizovanej Ukrajine vypli ku bojovnému výkonu, vo štvrtom sete odvrátili mečbal a napokon ho vyhrali. V záverečnom tajbreku viedli ešte 12:11, koncovku však nezvládli a ostala im nepopulárna štvrtá priečka. Finále bolo skutočným vyvrcholením turnaja. Najmä v poli predvážali obaja súperu skvelé zásahy, neustále sa bolo na čo dívať. Taliani vyhrali prvý set, potom sa však karta obrátila. Poliaci cieľavedomým, tvrdým útokom a výborným výkonom libera nedali v zvyšných setoch súperovi vážnejšiu šancu a úplne zaslúžene dominovali na celom turnaji. Diváci na ňom mohli vidieť skutočne špičkový mládežnícky volejbal, ktorý musel uspokojiť aj náročných fajnšmekrov.

Volejbalový klub Prešovská Univerzita navyše ukázal, že je schopný v daných podmienkach organizovať na vysokej úrovni aj mimoriadne náročné a kvalitné medzinárodné podujatia, ku ktorým Slovakia cup 99 rozhodne patril. Okrem hernej kvality ponúkali prešovskí organizátori účastníkom perfektné podmienky na prípravu, na jednot-

Sumár výsledkov:

A skupina:

Poľsko-Slovensko 3:0, Maďarsko 3:0, Tunisko 3:0, Slovensko-Maďarsko 3:1, Tunisko 3:1, Maďarsko-Tunisko 3:0.

Poradie: 1. Poľsko 6 b, 2. Slovensko 5 b, 3. Maďarsko 4 b, 4. Tunisko 3 b.

B skupina:

Taliani-Ukrajina 1:3, Česko 3:0, Rakúsko 3:0, Ukrajina-Česko 2:3, Rakúsko 3:0, Česko-Rakúsko 3:0.

Poradie: 1. Taliansko 5 b (7:3), 2. Ukrajina 5 b (8:4), 3. Česko 5 b (6:5), 4. Rakúsko 3 b.

Semifinále:

Poľsko-Ukrajina (3:1) (18, 19, -21, 22), Taliansko-Slovensko 3:0 (20, 23, 18).

O 5.-8. miesto:

Maďarsko-Rakúsko 1:3 (-22, 22, -20, -21), Tunisko-Česko 3:2 (23, -22, 20, -21, 10).

Zápasy o umiestnenie:

finále: Poľsko-Taliansko 3:1 (-22, 21, 20, 21), o 3. miesto.

Ukrajina-Slovensko 3:2 (19, -16, 22, -25, 13), o 5. miesto.

Rakúsko-Tunisko 0:3 (-13, -18, -15),

o 7. miesto: Česko-Maďarsko 3:0 (14, 18, 17).

Najlepší hráči na jednotlivých postoch: nahrávač Jurij Vorodej (Ukr.), blokár Tomáš Kmeť (SR), libero Maciej Kosmol (Poľ.) najvšestrannejší hráč Alessandro Papparoni (Tal.).

PREŠOVSKÝ NOVÁČIK EXTRALIGY PO TROCH ZÁPASOCH BEZ PREHRY

VYSOKOŠKOLÁCI PORAZILI MAJSTRA I VICEMAJSTRA

Druhé kolo najvyššej súťaže volejbalistov priviedlo do haly Prešovskej univerzity atraktívnych súperov - minuloročného vicemajstra Matador Púchov a majstra VKP Bratislava. Najmä v piatok videli diváci skvelý volejbal, po ktorom sa Prešovčania radovali z nečakaného, ale úplne zaslúženého víťazstva nad najhorúcejším kandidátom na majstrovský titul. Úspešný víkend potom dokonali v sobotu, keď zvíťazili nad bratislavskými policajtmí. (9. 10. 1999)

Zo zápisu: **VK PU Prešov - Matador Púchov 3:1** (22, -23, 20, 23). Hralo sa 95 mi-

nút, pred 500 divákmi rozhodovali Savka a Barančík. **VK PU: Nagypál, Vartovník, Škvarek, Münchner, Gešperik, Šalata** (libero Vlkolinský, Soták, Vokál).

VK PU Prešov -VKP Bratislava 3:0 (14, 15, 23). Hralo sa 60 minút, pred 500 divákmi rozhodovali Barančík a Savka. **VK PU: Nagypál, Vartovník, Škvarek, Münchner, Gešperik, Šalata** (libero Vlkolinský, Vokál, Sopko, Achimovič).

Tabuľka extraligy volejbalistov po 2. kole:

1. Púchov	4 3 1	10:5	7
2. Prešov	3 3 0	9:1	6
3. Myjava	3 2 1	8:4	5
4. Inter	3 2 1	6:3	5
5. Žilina	2 2 0	6:0	4
6. Humenné	3 1 2	3:6	4
7. VKP	4 0 4	1:12	4
8. Zvolen	4 0 4	0:12	4
9. Dubová	2 1 1	3:3	3

MEDZINÁRODNÉ ŠPORTOVÉ PODUJATIA

Pedagogická fakulta PU v spolupráci s TJ Sláviou PU už tradične pripravuje koncom novembra medzinárodné športové podujatia vo volejbale a v hádzanej za účasti študentských družstiev z viacerých univerzít aj zo zahraničia. Tieto turnaje sa konajú pod záštitou rektora PU doc. PhDr. Karola Feča, CSc. a dekana PF PU doc. PhDr. Milana Tureka, CSc.

Vydáva: **Rektorát PU Prešov. Kontakt na redakciu: tel.: (091) 73 32 31-4, kl. 306, Ulica 17. novembra č. 1, 081 16 Prešov**

Predsa redakčnej rady a vedúci redaktor: Doc. PhDr. Michal **Rusinko**, CSc. Členovia redakčnej rady: Doc. JUDr. Ján **Roháč**, CSc., Doc. PhDr. Rudolf **Horváth**, CSc., Doc. PhDr. Ladislav **Šimon**, CSc., Andrej **Bañas**, výtvarník Mgr. František **Dancák**, PhDr. Anton **TAKÁČ**, Mgr. Lubomír **Krajňák** - fotograf.

Univerzitný časopis vychádza ako dvojmesačník, päťkrát ročne pre vlastnú potrebu.

Za grafickú a jazykovú úpravu zodpovedá Miroslav **Mudrák**. Tlač: **GRAFOTLAČ** Prešov

(Nepredajné)

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

PERIODIKUM AKADEMICKEJ OBCE PREŠOVskej UNIVERZITY

PREŠOV DECEMBER 1999

ROČNÍK III. č. 9-10 / 1999

SLÁVNOSTNÉ ZASADNUTIE VEDECKEJ RADY PF PU K 50. VÝROČIU VZNIKU PF

BILANCIA 50-ROČNÉHO PÔSOBENIA AKADEMICKEJ INŠTITÚCIE

Prierez 50-ročnou históriou ❖ Vzdelávanie pôsobí ako faktor hospodárskej a sociálnej transformácie ❖ PF je plne akreditovaná, realizuje doktorandské štúdium a na základe rigorózneho pokračovania udeľuje akademický titul „doktor pedagogiky“ ❖ Ocenili 100 terajších a bývalých kolegov za dlhoročnú spoluprácu pamätnými medailami ❖ Podakovanie za roky práce pri výchove učiteľov

Pri príležitosti osláv 50. výročia vzniku PF PU sa 27. 10. 1999 v sále PKO v Prešove uskutočnilo slávnostné zasadnutie Vedeckej rady PF. Po hymne Slovenskej republiky slávnostné zasadnutie otvoril prodekan PF dr. Daniel Šimčík, ktorý privítal rektora doc. PhDr. K. Feča, CSc., dekana jubilujúcej fakulty doc. PhDr. M. Tureka, CSc., riaditeľa odboru vysokoškolského vzdelávania MŠ SR doc. Ing. Petra Plavčana, CSc., prorektorov PU, dekanov jednotlivých fakúlt PU, predsedu akademického senátu PU a ďalších funkcionárov fakúlt a rektorátu. Ďalej privítal pozvaných hostí z takmer všetkých slovenských univerzít, s ktorými PF už celé desaťročia spolupracuje. Taktiež srdečne privítal zástupcov štátnej správy okresu a kraja. Potom sa ujal slova dekan PF doc. PhDr. M. Turek, CSc. Ako zdôraznil vo svojom slávnostnom prejave, fakulta prechádzala mnohými zložitými obdobiami, ktoré poznačili jednotlivé jej etapy vývinu.

Pedagogická fakulta bola založená ako pobočka Pedagogickej fakulty SU v Košiciach vládny nariadením zo dňa 24. mája 1949. V nej treba vidieť základ, z ktorého postupne vyrastajú ďalšie fakulty pre vysokoškolskú prípravu učiteľov. To bol začiatok budovania druhého vysokoškolského centra na Slovensku. Košická pobočka pedagogickej fakulty bola v roku 1952 premiestnená do Prešova. Jej činnosť bola krátka, pretože školská reforma v roku 1953 reorga-

nizovala prípravu učiteľov. Prví absolventi interného štúdia s kvalifikáciou pre národné školy vychádzali z pobočky pedagogickej fakulty na východnom Slovensku už v školskom roku 1949/50, pre stredné školy až v školskom roku 1953/54. V tomto školskom roku rozdelením pedagogickej fakulty boli vytvorené dvojročná Vyššia pedagogická škola a päťročná Filologická fakulta Vysoké školy pedagogickej, ktorá bola zameraná na prípravu učiteľov pre stredné školy. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím to bol krok späť, vynútený objektívnymi okolnosťami naliehavej potreby kvalifikovaných učiteľov v dôsledku prudkého rozvoja základného školstva.

Vyššia pedagogická škola bola po organizačnej stránke samostatnou vysokou školou, na čele s dekanom a prodekanmi. Svoju činnosť začala na báze zrušenej Pobočky pedagogickej fakulty. Týmto bolo umožnené za-

Dekan PF doc. M. Turek, CSc., pri slávnostnom prejave

chovať kontinuitu vysokoškolskej prípravy učiteľov aj na novej vysokej škole. I po rozdelení sa uviedol do praxe princíp vzájomnej výpomoci pri zabezpečovaní výučby. Niektorí učители prednášali a viedli semináre na obidvoch školách. Aj pôsobnosť katedier a vytváranie nových bolo prispôbené tejto situácii. Funkciu dekana v tomto období vykonávali dr. J. Vavro, dr. I. Krempa, dr. J. Dubinský a doc. J. Činčár.

V roku 1959 bola Filologická fakulta včlenená do novovzniknutej Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach ako jej Filozofická fakulta so sídlom v Prešove. V tom istom roku vznikol v Prešove Pedagogický inštitút, na ktorom sa začala príprava učiteľov s vysokoškolským vzdelaním aj pre 1.-5. ročník základnej školy. Štúdium bolo štvorročné. Za riaditeľa Pedagogického in-

(Pokračovanie na 2. str.)

Akademickí funkcionári fakulty a univerzity pred začatím slávnostného zasadnutia vedeckej rady PU

BILANCIA 50-ROČNÉHO PÔSOBENIA AKADEMICKEJ INŠTITÚCIE

(Dokončenie z 1. str.)

Štitútu bol ustanovený doc. I. Lopata, ktorý túto funkciu vykonával až do jeho konca. Prví absolventi Pedagogického inštitútu s kvalifikáciou pre 1.-5. ročník základnej školy uzatvárali svoje štúdium v školskom roku 1961/62 a s kvalifikáciou pre 6.-9. ročník v roku nasledujúcom. Po piatich rokoch existencie Pedagogického inštitútu znova dochádza k zmene. Na základe zákonného opatrenia Predsedníctva Národného zhromaždenia sa od školského roku 1964/65 namiesto pedagogických inštitútov zriaďujú pedagogické fakulty. Od školského roku 1964/65 vstupuje príprava učiteľov pre základné deväťročné školy na východnom Slovensku do kvalitatívne novej etapy.

Pohľad na účastníkov slávnostného zasadnutia VR PF PU pri príležitosti 50. výročia jej založenia

Pedagogická fakulta v Prešove vznikla zlúčením Pedagogických inštitútov v Prešove a Košiciach a bola začlenená do zväzku Univerzity Pavla Jozefa Šafárika ako jej štvrtá fakulta. Tým na UPJŠ nadobudlo prevahu učiteľské štúdium. Jej prvým dekanom sa stal doc. I. Lopata.

Vytvorením pedagogickej fakulty sa skončili rôzne experimenty s dĺžkou štúdia, s počtom kombinácií a pod. Príprava učiteľov pre základné deväťročné školy sa ustálila na 4 roky v internom a 5 rokov v štúdiu popri zamestnaní.

Do novej etapy vstupuje pedagogická fakulta od školského roku 1977/78, keď sa začína realizovať jednotná príprava učiteľov pre 5.-12. ročník formou 5-ročného interného štúdia a 6-ročného štúdia popri zamestnaní. Príprava učiteľov pre 1.-4. ročník ZŠ je

realizovaná vo forme 4-ročného interného štúdia a 5-ročného štúdia popri zamestnaní.

Zákomom 361 Národnej rady Slovenskej republiky zo dňa 10. 12. 1996 o rozdelení Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach sa táto univerzita rozdelila na dve vysoké školy - existujúcu Univerzitu Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a Prešovskú univerzitu v Prešove. Na základe tohto zákona s účinnosťou od 1. januára 1997 došlo k rozdeleniu vtedajšej Pedagogickej fakulty UPJŠ na Pedagogickú fakultu Prešovskej univerzity a Fakultu humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity.

Z naznačenej retrospektívy vyplýva, že za uplynulých 50 rokov najväčšími zmenami prešla pedagogická fakulta. Tieto zmeny mali vo väčšine prípadov progresívny charakter, negatívne sa odrážali v obdobiach jej dočasnej likvidácie.

V tomto období je fakulta plne akreditovaná, realizuje doktorské štúdium v externej, ako aj internej forme a na základe rigorózneho pokračovania udeľuje akademický titul „doktor pedagogiky“.

Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v roku 1997 pri svojom konštituovaní vychádzala z úrovne, ktorú učiteľské fakulty dosiahli za takmer 50 rokov existencie.

Počty absolventov, kvalifikačná štruktúra sú dôkazom životaschopnosti a ďalšieho rozvoja. Absolventi oboch fakúlt pôsobia a šíria dobré meno svojej Alma mater po celom Slovensku, ako aj za hranicami a prispievajú k rozširovaniu intelektuálnej základne najmä vo Východoslovenskom regióne. Môže nás tešiť, že sa úspešne uplatňujú aj v iných sférach spoločenského života. Snahou fakulty je naplnenie predstáv nielen o profile absolventa fakulty, ale ide nám o absolventa univerzity, reprezentujúceho požiadavky univerzality vysokoškolského vzdelania.

Každá historická etapa je vyplnená konkrétnymi ľuďmi, osobnosťami a ich činmi, ktoré poznačili jej priebeh a vývin. Fakultou „prešli“ tisíce absolventov, stovky učiteľov a zamestnancov, niekoľko desiatok akademických funkcionárov, pôsobiach v konkrétnych spoločenských, politických a ekonomických

podmienkach. Dovoľte mi, aby som aspoň menovite spomenul dekanov Pedagogickej fakulty, ktorí už nie sú medzi nami, a ktorým patrí naša tichá spomienka. Okrem spomínaného prvého dekana doc. Ivana Lopatu to boli doc. Ján Karniš, prof. Ján Dorko a prof. Ondrej Strečko. Medzi nami môžem privítať ich nasledovníkov pána profesora Jána Košťalika, doc. Zdenka Hochmutha a doc. Rudolfa Novodomca. Aj im patrí naše poďakovanie za ich pôsobenie v neľahkých podmienkach.

Rozdelenie bývalej Pedagogickej fakulty UPJŠ nebolo také jednoduché a bezbolestné, ako sa v pôvodnom zámere predpokladalo. Z tohto miesta si dovoľujem poďakovať dekanom Fakulty humanitných a prírodných vied a Filozofickej fakulty PU za odstraňovanie bariér, príspevok a aktívnu účasť v skvalitňovaní vzájomnej spolupráce a pomoc pri zabezpečovaní pedagogického procesu. Naše poďakovanie patrí aj všetkým učiteľom a zamestnancom oboch dcérskych fakúlt za celú 33-ročnú spoločnú históriu s vyjadrením presvedčenia o ďalšom skvalitňovaní vzájomnej kolegiálnej spolupráce, ktorá sa neustále prehlbuje na rôznych úrovniach.

Sme pred vstupom do nového milénia. S históriou je užitočné viesť dialóg. Retrospektíva nám umožní vidieť úlohy v novom svetle, objavovať prvky vnútorných opozícií, ktoré majú vyústiť do lepšej práce v budúcnosti. Z minulosti treba využiť všetko, čo môže viesť k novým myšlienkam a koncepciám.

Pedagogická fakulta, ako neoddeliteľná súčasť Prešovskej univerzity, musí poskytnúť generáciám vzdelanie a výchovu, ktoré rešpektuje a podporuje rovnováhu prírodného prostredia a života, ako nevyhnutnú podmienku zdravého vývinu človeka a celej spoločnosti.

Preto do ďalších rokov môžeme spolu v intenciách myšlienky Konfucia zaželať fakulte „Svoju múdrosť zakladajte na ľudskosti“. Týmto slovom ukončil svoj prejav dekan PF PU doc. PhDr. Milan Turek, CSc.

Po príhovoroch a pozdravných prejavoch hostí prof. PhDr. F. Mihinu, CSc., dekana FF PU, doc. Ing. P. Kuzmišina, CSc., dekana FHPV PU, prodekana právnickej fakulty UPJŠ doc. JUDr. J. Špirka, CSc., dekan PF PU Milan Turek ocenil pamätnými medailami takmer 100 terajších a bývalých kolegov, ktorí na fakulte pôsobili najmenej 25 rokov. Pamätné medaily sú vďakou za roky práce pri výchove budúcich učiteľov pre základné a stredné školy. Nezabudlo sa ani na dôchodcov, ktorí prišli dojať pozornosťou fakulty.

Kultúrny program pre účastníkov slávnostného zasadnutia VR PF pripravili študenti KHv tamojšej fakulty.

Z POZDRAVNÉHO PREJAVU

rektora PU doc. PhDr. Karola Feča, CSc., na slávnostnom zasadnutí vedeckej rady PF pri príležitosti 50. výročia vzniku pedagogickej fakulty

Dovoľte mi, aby som v mene vedenia Prešovskej univerzity v Prešove i v mene svojom srdečne pozdravil slávnostné zhromaždenie a prítomných hostí pri príležitosti 50. výročia vzniku Pedagogickej fakulty v Prešove.

V tejto slávnostnej atmosfére si spoločne pripomíname významné jubileum a historický vývoj pedagogickej fakulty. Jej začiatky siahajú do roku 1949, kedy fakulta nadviazala na tradíciu vysokoškolského vzdelávania učiteľov základných škôl na východnom Slovensku. Prešla niekoľkými významnými transformačnými zmenami.

Bola súčasťou Univerzity Komenského v Bratislave, pôsobila ako samostatná Vyššia pedagogická škola v Prešove, ako súčasť Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a od 1. januára 1997 je súčasťou Prešovskej univerzity v Prešove.

Do roku 1997 je historicky späť s našou Fakultou humanitných a prírodných vied, ktorá vznikla rozdelením bývalej Pedagogickej fakulty UPJŠ súčasne so zriadením Prešovskej univerzity v Prešove. Do tohto obdobia Pedagogická fakulta v Prešove plnila dôležitú spoločenskú úlohu v príprave učiteľov základných a stredných

škôl, najmä pre potreby Východoslovenského kraja. Pri presadzovaní náročnejších kvalitatívnych potrieb menila sa aj obsahová prestavba štúdia Pedagogickej fakulty v Prešove. Súčasná výchovno-vzdelávacia činnosť fakulty prebieha v študijnom odbore učiteľstvo pre 1. stupeň základných škôl s profiláciou učiteľského povolania a zabezpečovania pedagogických pracovníkov v špecializácii študijného odboru - psychopédie, etopédie, logopédie. Od tohto školského roka majú študenti pedagogickej fakulty možnosť rozšírenia špecializácie o anglický a rusínsky jazyk, ktorého výučba sa zabezpečuje prostredníctvom Ústavu národnostných štúdií a cudzích jazykov Prešovskej univerzity.

O úspechoch pedagogickej fakulty za uplynulé polstoročie svedčia dosiahnuté výsledky

Rektor PU doc. PhDr. K. Feč, CSc., pri pozdravnom prejave

v oblasti prípravy pedagógov pre I. a II. stupeň základných škôl, stredných škôl a hlavne zvýšenie kvalifikačnej úrovne pedagogických pracovníkov

(Pokračovanie na 4. str.)

Podpredseda vlády P. Hamžík

PU - podpredseda vlády SR pre integráciu, Pavol Hamžík, sa začiatkom novembra (8. 11. 1999) stretol so študentmi PU. V doprovode rektora PU doc. PhDr. K. Feča, CSc., a zástupcu krajského úradu Mgr. V. Murajdu ho v aule vysokej školy PU privítalo takmer 300 študentov zo všetkých fakúlt PU.

Po privítaní vzácného hosťa členkou rady RVŠ SR Ivetou Sabolovou (na obr.) ujal sa slova podpredseda vlády, ktorého na besedu pozvalo združenie Mladý za občianske porozumenie, ktoré pripravilo aj petičnú akciu Posolstvo mladých v Európe, vyhlasujúcu sa za vstup Slovenska do EU.

Ako zdôraznil podpredseda vlády, P. Hamžík, vo svojom úvodnom slove európske ambície začali práve pred 10 rokmi, keď sa Slovensko „ako súčasť bývalého

na Prešovskej univerzite

Aula VŠ PU bola zaplnená do posledného miestečka. Študenti pozorne sledujú vystúpenie P. Hamžíka, podpredsedu slovenskej vlády

a zodpovedal na množstvo otázok z pléna študentov (otázky boli aj na telo). Aj napriek niektorým kritickým hlasom treba povedať, že beseda splnila očakávanie študentov, pretože dostali z prvej ruky množstvo informácií týkajúce sa nášho spoločenského života.

Čsl. prihlásilo k hodnotám demokracie, ľudských práv, právneho štátu i trhovej ekonomiky". Vo svojom vystúpení ďalej pozitívne zhodnotil prijatie zákona o jazyku národnostných menšín ako aj zastúpenie predstaviteľov maďarskej menšiny v ekzekutive. Podrobne hovoril aj o vnútropolitických a zahraničných otázkach

Rektor PU doc. PhDr. K. Feč, CSc., oboznamuje podpredsedu vlády SR P. Hamžíka s maketou budovy PF.

Zároveň pri tejto príležitosti zdôraznil, že na základe uznesenia PU bolo rozhodnuté začať výstavbu rozostavanej akcie PF predovšetkým učebňových častí, tak aby v budúcom šk. r. 2000/2001 sa začalo už v ďalších priestoroch s vyučovaním.

Poznámka redakcie. Je to zásluha vedenia PU, menovite rektora, ktorý vynaložil veľa úsilia na zabezpečenie finančných prostriedkov na výstavbu ďalšej etapy fakul-ty.

- M.R. -

Študentské dni 1999 na Prešovskej univerzite boli premiérove. V priebehu štyroch dní čakalo študentov množstvo najrôznejších akcií na všetkých fakultách PU. Niektoré z nich však poznačil „syndróm aktivity“ na-

vátnu odozvu (napr. plavecká štafeta). To neplatí o nonstop-aerobicu, kde bola účasť študentov veľká.

Trocha rozpačito vyznelo prijatie zástupcov študentov PU na prešovskej radnici. Aj ocenenie

študentov z jednotlivých fakúlt rektorom PU mohlo mať viac vydarený priebeh. Záujem o pochvalu vyvolala akcia Desiat rokov po ... v DAD-e, ktorej súčasťou bola improvizácia na spôsob Akademického Prešova. Vydareným bolo stretnutie študentov s

ŠTUDENTSKE DNI 1999 NA PU VYDARENÉ

šich študentov. Avšak tí, čo mali záujem zabaviť sa, si určite našli tú svoju parketu. Podarenou akciou bol napr. volejbalový turnaj, v ktorom zvíťazili študenti FHPV PU. Nakoniec sa veľku vydarila aj šermiarska scéna. Nie všetky športové akcie našli adekv-

V rámci programu Študentské dni '99 prijal rektor PU zástupcov študentov z jednotlivých fakúlt, na ktorom ocenil ich doterajšiu prácu. Treba povedať, že toto stretnutie zo strany študentov mohlo mať viac vydarený priebeh

aktérmi novembra 1989. Aj spomienkové zapálenie sviečok pri ŠDaj PU sa stretlo so záujmom našich študentov.

Očakávaný záujem prejavili študenti o prednášku P. Hudáka, o študentskú veselicu, o stolnotenisový turnaj na PBF, ktorý bol vydarenou akciou. Podľa organizátorov bola prekvapujúca najmä hodná účasť.

Michal Glevaňák z GkBF PU si s výdychom povedal: „Máme to už konečne za sebou. GkBF PU pripravila v rámci Študentských dní viacero akcií. Koncert skupiny Anastásis a April Kvintet v DAD-e sprevádzala fajn atmosféra. Anastásis to roztočili a April Kvintet sa poriadne rozohnili ako správni džezmeni. Študentská vedecká konferencia bola na fakulte prvýkrát a vydarila sa. Počas ďalšej konferencie o fenoméne interrupcie sa pre mimoriadny záujem v aule nedalo dýchať. Bodkou „za správami“ bola konferencia o fenoméne siekt, účasť bola opäť hojná, neboli tam iba teológovia, ale aj kolegovia z iných fakúlt.

V priebehu Študentských dní prebiehala aj akcia študentského periodika FHPV PU Modality, a bola to vydarená akcia. Redak-

(Dokončenie na 6. str.)

Srdečné podakovanie

Za vyznamenaných sa poďakoval člen Vedeckej rady PU prof. PhDr. Michal Belej, CSc. (na obrázku). V úvode povedal: „Vznik vysokého pedagogického školstva a súčasny zdroj dnešnej Pedagogickej fakulty PU možno považovať za významný medzník v kultúrnom a spoločenskom rozvoji východoslovenského regiónu i mesta Prešov“.

Z ocenení, ktorých sa nám pri dnešných oslavách dostalo, máme príjemné pocity, že sme svojimi skromnými podielmi prispeli k zveľadovaniu tejto fakulty. Preto dovoľte nám vyjadriť úprimné poďakovanie vedeniu PF za ocenenie našej práce. Pri tejto príležitosti Vás chceme ubezpečiť, že sa aj naďalej budeme hrdo hlásiť k tejto fakulte a každý podľa svojich možností a schopností prispievať pri jej ďalšom úspešnom napredovaní.

OTVORENIE VÝSTAVY

V druhej polovici novembra 1999 bola otvorená a sprístupnená výstavka publikačnej činnosti pracovníkov Prešovskej univerzity za rok 1998 v študovni Univerzitnej knižnice PU. Na otvorení bral účasť aj prorektor PU doc. PhDr. V. Leško, CSc., a riaditeľ knižnice Ing. Peter Halko, ktorý výstavku organizoval.

Vyhlásenie Akademického senátu PU

AS PU na návrh vedenia PU:

1. Vyjadruje svoju nespokojnosť s úrovňou dlhodobého financovania vysokých škôl SR a so snahou znížiť mzdový fond nepedagogických pracovníkov o 10 % na rozpočtový rok 2000.
2. Nesúhlasí s Návrhom zákona o verejnej službe, lebo dehonestujú vedecko-pedagogických pracovníkov vysokých škôl, čo povedie k ďalšiemu zníženiu kvality vzdelávania študentov.
3. Akademický senát PU v súlade s uznesením Rady vysokých škôl SR z 11. 11. 1999 v Žiline na znak nesúhlasu so súčasným stavom financovania vysokých škôl vyzýva fakultu Prešovskej univerzity skrátiť výučbu v zimnom semestri v školskom roku 1999/2000 o jeden týždeň.

V Prešove 1. decembra 1999.

Prijemné prežitie vianočných sviatkov a do nového roku 2000 veľa zdravia, šťastia, pokoja a pracovných úspechov žela všetkým zamestnancom Prešovskej univerzity kolektív redakcie periodika PU

Z POZDRAVNÉHO PREJAVU

rektora PU doc. PhDr. Karola Feča, CSc.,

na slávnostnom zasadnutí vedeckej rady PF pri príležitosti 50. výročia vzniku pedagogickej fakulty

(Dokončenie z 2. str.)

nielen v našom regióne. Tieto úspechy sú predovšetkým výsledkami obetavej, činorodej a náročnej práce celého radu našich významných akademických a vedeckých pracovníkov, ktorí sú zárukou kvality, odbornosti a stabilizácie oboch našich novovzniknutých fakúlt.

Pri tejto slávnostnej príležitosti chcel by som vysloviť úprimné poďakovanie a uznanie všetkým Vám, ktorí ste sa na týchto výsledkoch aktívne podieľali svojou pedagogickou, vedecko-výskumnou a ostatnou činnosťou.

Budovanie pedagogickej fakulty a postupné vytvorenie reálnych materiálnych podmienok pre jej ďalší rozvoj patrí medzi hlavné priority Prešovskej univerzity. V školskom roku 1998/1999 sme slávnostne otvorili I. etapu z troch etáp rekonštrukcie objektu Základnej školy na Ul. 17. novembra v Prešove, v ktorej je aj sídlo pedagogickej fakulty. Spojitosť budovania pedagogickej fakulty v objekte základnej školy má svoju významnú súvislosť. Snahou vedenia Prešovskej univerzity a Okresného úradu v Prešove je priznať tejto základnej škole Štatút bázevej alebo cvičnej školy, kde sa bude môcť realizovať prepojenie didaktik jednotlivých predmetov a pedagogickej praxe študentov fakulty. Súčasná ekonomická situácia vysokých škôl však nevytvára dostatočné podmienky na to, aby program rozvoja Prešovskej univerzity mohol sa rozvíjať v súlade s jeho zámermi.

Som však presvedčený, že vzájomnou ústretovosťou, pochopením všetkých zainteresovaných strán sa nám podarí naplniť ciele vybudovania kvalitatívne novej a spoločensky lukratívnej Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove.

Želám našej pedagogickej fakulte veľa úspechov, entuziazmu a pokojnú pracovnú atmosféru pri jej ďalšom rozvoji.

POZDRAVY JUBILANTKE – PF PU

blahoželania dekanovi PF doc. dr. Milanovi Turekovi, CSc., pri príležitosti 50. výročia vzniku pedagogickej fakulty

prof. PhDr. František Mihina, CSc.,
dekan FF PU v Prešove

V úprimnej úcte k významným výsledkom práce na poli vzdelávania národa v rámci celej Slovenskej

jim učiteľom pomáhajú každodennou prácou utvárať fakultu, na ktorú môžu byť právom hrdí a ktorú si budú vážiť aj po ukončení štúdia ako chrám vzdelanosti, tvorivosti a kultúry.

Dekan FF PU prof. PhDr. F. Mihina, CSc., blahoželá dekanovi pedagogickej fakulty doc. M. Turekovi a odovzdáva mu pozdravný list a medailu FF.

republiky v blahoželáme Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity k jej jubileu. Decénia jej jestvovania sú naplnené dôležitou prácou - vzdeláva a formuje tých, ktorí majú vzdelávať a formovať mladú generáciu. Bez učiteľov základného školstva niet vzdelaného národa, bez vzdelania sa vytrácajú perspektívy národného rozvoja. Jubilujúcej Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity želáme, aby v duchu najlepších tradícií našich predkov, v horizonte duchovného a kultúrneho dedičstva predchádzajúcich generácií pokračovala vo svojom ušľachtilom vzdelávacom úsilí.

doc. Ing. Peter Kuzmišin, CSc.,
dekan FHPV PU

Učitelia Vašej fakulty počas celej jej doterajšej existencie umožňovali svojim študentom nájsť cestu k pozitívnemu životnému pólu, ktorý je potvrdený prirodzenosťou človeka a

Dekan FHPV PU doc. Ing. P. Kuzmišin, CSc., blahoželá dekanovi pedagogickej fakulty doc. M. Turekovi a odovzdáva mu pozdravný list a medailu FHPV

veci. Na tomto póle môžeme nájsť také pozitívne vlastnosti človeka, ako je empatia, tolerancia, láska, dobro, mravnosť, humánnosť. Je to cesta, ktorá znamená návrat k človeku, k odkrývaniu a potvrdzovaniu jeho ľudskej identity a integrity. Vysokoškolský učiteľ a jeho študent musia byť nositeľmi kvality, pravdy a skutočných hodnôt. Som presvedčený, že zábery a úsilie učiteľov pedagogickej fakulty sa najlepšie prejavujú v príprave poslucháčov na ich budúce poslanie. Študenti svo-

prof. ThDr. Štefan Pružinský, CSc.,
dekan PBF PU

Činnosť Vašej fakulty nám vždy bola blízka, lebo máme v mnohom vždy spoločné ciele - výchovu zodpovedných, vysokoškolsky vzdelaných učiteľov, bez ktorých kultúrny a duchovný rozvoj našej spoločnosti nie je možný. V tejto súvislosti chcem pripomenúť zámer, s akým boli naši vierozvestovia - sv. Cyril a Metod - „aby ľud Veľkej Moravy v krátkom čase bol zaradený medzi najvyššie národy sveta“. (Z lis-

Dekan PF doc. M. Turek odovzdáva prof. Pružinskému pamätnú medailu PF

tu cisára Michala III.). My všetci tento zámer dodnes plníme a naše národy stále patria medzi najvyššie národy sveta. Želáme Vašej fakulte do budúcnosti veľa tvorivých úspechov a Božie požehnanie, aby spomenutý zámer bol ešte lepšie a zodpovednejšie plnený - učiteľmi a študentmi.

doc. ThDr. František Janhuba,
dekan GkBF PU

„Ako len rýchlo, rýchlo beží čas. 50 vzácnych rokov, 50 vzácnych perál držíme vo svojich dlaniach a pritom tíško spomíname“.

Preto prijmite z úprimnej hĺbky srdca skutočnú úctu a blahoželanie k tak významnej jubilejnej Vašej slávnosti a zároveň Vám ďakujem za

Dekan PF doc. M. Turek odovzdáva pamätnú medailu PF dekanovi GkBF PU doc. ThDr. Františkovi Janhubovi

všetku Vašu starostlivosť pri výchove a celkovej profilácii tiež našich študentov. Za to všetko Vám blahoželáme a vyprosujeme Božie požehnanie.

AS PU O AKTUÁLNYCH OTÁZKACH UNIVERZITY

Prvé zasadnutie Akademického senátu našej univerzity v tomto školskom roku sa uskutočnilo v pondelok 20. októbra. Viedol ho jeho predseda prof. J. Birčák, ktorý na ňom okrem „starých“ privítal aj troch nových členov v jeho študentskej časti: R. Wolta za FF PU, Š. Bábela z PF PU a L. Reváka z PBF PU. V programe zasadnutia bolo najmä prerokovanie a schválenie troch dôležitých dokumentov a prerokovanie viacerých aktuálnych otázok týkajúcich sa AS PU a PU.

Ako prvý z dokumentov senát prerokoval Štatút Študentskej únie PU, predložený a zdôvodnený jeho autorou, členkou AS PU študentkou I. Sabolovou (na obrázku). Po bohatej diskusii, v ktorej odznelo mnoho pozitívnych návrhov na zmeny a úpravy navrhovaného znenia štatútu, senát tento dokument jednoducho schválil, a tak dal „zelenú“ zamýšľaným úlohám a cieľom únie: podporovať mimoškolské aktivity študentov univerzity a angažovať sa za vytváranie a fungovanie študentských klubov, organizácií a skupín.

výpočtovej techniky Prešovskej univerzity a nadväzne aj ním vyvolané a potrebné zmeny v Štatúte Prešovskej univerzity. V zastúpení neprítomného prorektora pre rozvoj univerzity PaedDr. J. Pavelku obidva uvedené dokumenty senátu predložil a zdôvodnil kvestor PU Ing. I. Gula. Budovanie tohto pracoviska bolo od vzniku PU jednou z jej priorit a prostriedky na to boli postupne vyčleňované z rozpočtu PU a zo získaného grantu. V univerzitnom štatúte sa schválila zmena názvu Ústav výpočtovej techniky PU v Prešove na Centrum výpočtovej techniky PU v Prešove, pričom metodicky toto pracovisko bude riadiť prorektor pre rozvoj (doteraz ho riadil prorektor pre vzdelávanie).

V ďalšom priebehu zasadnutia sa senátori venovali listu Ing. M. Millého, CSc., ktorý sa dožaduje morálnej satisfakcie za zmanené habilitačné pokračovanie v roku 1990. Po obsiahlej

diskusii o tomto právnicku veľmi komplikovanom prípade senát dospel k záveru, že prípad neuzatvára, ale žiada p. rektora vymenovať komisiu na prešetrenie a objasnenie všetkých okolností, za ktorých k nemu došlo. Dôkladne sa zaoberali aj dvoma listmi, v ktorých sa ich autori (riaditeľ Divadla A. Duchnoviča a študenti GBF PU) dožadujú možnosti študovať odbor ruský jazyk a kultúru, resp. aj zriadenia samostatnej katedry tohto odboru. V uznesení k tomuto bodu AS PU vyjadruje podporu kladnému riešeniu nastolených požiadaviek, pričom nepodpísaný list študentov GBF PU odstupuje senátu tejto fakulty a list riaditeľa DAD odstupuje rektorovi a dekanovi PF PU.

Ďalej si členovia senátu vypočuli informáciu p. rektora o zamýšľaných zmenách organizačných štruktúr univerzity a fakúlt, o problémoch so 4%-ným viazaním rozpočtu a 10%-ným znížením stavu nepedagogických pracovníkov, o záveroch mimoriadneho zasadnutia rektorskej konferencie zo 14. - 15. októbra v Račkovej doline a o stanovisku k návrhom zákona o štátnej službe a zákona o verejnej službe; rovnako vzali na vedomie

informáciu študentky Sabolovej o záveroch októbrového zasadnutia SR SR a podakovanie riaditeľa ŠD za prácu, ktorú vykonala ŠIR pri ubytovaní študentov; zaoberali sa aj otázkou kritických výhrad voči hygienickým nedostatkom v jedálni ŠD.

V závere senát odsúhlasil návrh svojho predsedu, aby p. rektor pripravil a senátu na jeho decembrovom zasadnutí predložil správu pod názvom Podiel Rektorátu PU na zabezpečovaní chodu PU a jej rozvoja. Vzhľadom na to, že rektorát - na rozdiel od fakúlt - je úplne novým pracoviskom a blíži sa záver prvého funkčného obdobia vedenia PU, obhliadnutie sa za jeho doterajšou činnosťou môže byť užitočné z viacerých hľadísk. AS PU očakáva odpoveď na otázky: aká je štruktúra pracovísk R PU, ich funkčnosť, personálne obsadenie a jeho optimalizácia, priestorové, materiálne a finančné podmienky činnosti R PU, doterajšia činnosť pracovísk R PU, spolupráca R PU a fakúlt na realizácii úloh PU a návrhy na jej ďalšie zlepšenie.

(lo)

FILOZOFIA DEJÍN FILOZOFIE

V týchto dňoch sa dostáva na pulty našim čitateľom - najmä filozofom - monografia doc. PhDr. Vladimíra Leška, CSc. - Filozofia dejín filozofie.

Monografia v rozsahu takmer 200 strán, ktorú autor predkladá našej odbornej filozofickej verejnosti je výsledkom dlhodobšieho zamýšľania sa nad vzťahom dejín filozofie a ich reflexiou vo viac či menej systémových, resp. systematických podobách filozofovania najvýznamnejších filozofických učení 19. a 20. storočia.

Práca je zároveň pokusom o prezentáciu výsledkov riešenia vedeckovýskumného projektu - Filozofia dejín filozofie - základné modely a výsledky. VEGA, A, 1/4441/97 - ktorého autor bol zodpovedným riešiteľom. Teoretické úsilie bádateľského kolektívu nám v mnohom pomáhalo prehliadať a veľmi individuálne špecifikovať rôzne modely filozofickej recepcie dejín filozofie. Z tohto dôvodu si zaslúžia naše uznanie hlavne teoretické aktivity niektorých spolupriateľov uvedenej úlohy - F. Mihinu, L. Beláso, S. Hubika, J. Hrocha a R. Dupkalu.

Zároveň autor sa v práci pokúša nadviazať na najkvalitnejšie historickofilozofické aktivity na našej domácej filozofickej pôde v oblasti historickofilozofických výskumov, ktoré práce M. Zigu, M. Marcellioho a F. Novosáda.

Základným cieľom práce je filozoficky predstaviť najvýznamnejšie historickofilozofické koncepcie 19. a 20. storočia, ktoré otvárali predpoklady pre vznik hlavných modelov filozofie dejín filozofie v učeniach G. W. F. Hegela, F. W. J. Schellinga, mladého K. Marxa, F. Nietzscheho, E. Husserla a M. Heideggera. Chceme prezentovať niektoré výsledky filozofie dejín filozofie ako metateoretického pohybu vo vnútri dejinnofilozofického myslenia, ktorého zmyslom nie je len empiricky opísať dejinnofilozofický proces, ale zároveň ho pochopiť a vysvetliť ako neoddeliteľnú súčasť tých najvýznamnejších filozofických problémov. Do akej miery sa zámeru podarilo naplniť, to už ponechávame na čitateľa a jeho kritické posúdenie.

V posledných rokoch prechádza vzdelávacia sústava na Slovensku transformačnými zmenami, ktoré sa prejavujú v rôznych oblastiach. Jednou z oblastí, ktorej sa koncepcie zmeny v základných školách dotýkajú, je obsah a rozsah jednotlivých vyučovacích predmetov. V technickej výchove ako neodmysliteľnej súčasť všeobecného vzdelávania došlo z hľadiska reštrukturalizácie predmetu od roku 1997 k takým výrazným obsahovým zmenám, ktoré nie sú porovnateľné s obsahovými zmenami v ostatných predmetoch v učebnom pláne základnej školy. Táto skutočnosť si vyžaduje venovať zvýšenú pozornosť technickej výchove z rôznych hľadísk, najmä však z hľadiska zabezpečenia škôl nevyhnutnými vyučovacími prostriedkami, bez ktorých nemožno efektívne uskutočniť ciele predmetu.

Táto práca je zameraná na oblasť vyučovacích prostriedkov v technickej výchove. Dôvodmi na jej vypracovanie boli:

MONOGRAFIA O KONCEPCII VZDELÁVANIA V TECHNICKEJ VÝCHOVE

1. Napriek skutočnosti, že najmä z rôznych konferencií zameraných na technickú výchovu a v odbornej časopiseckej literatúre boli publikované viaceré hodnotné príspevky s obsahovým zameraním na využívanie vyučovacích prostriedkov v technickej výchove, pokiaľ je nám známe, niet ucelenej odbornej publikácie, ktorá sa špecificky zaoberá vyučovacími prostriedkami v technickej výchove v základnej škole.

2. Nová koncepcia technickej výchovy, významné zmeny v obsahu a v cieľoch predmetu si vyžadujú aktualizáciu v triedení a metabolickom využívaní vyučovacích prostriedkov v technickej výchove.

3. K čiastočnému prekonaniu súčasných nedostatkov v stave materiálne-technického vybavenia škôl môžu prispieť aj samotní učitelia technickej výchovy.

Na základe uvedených dôvodov je našou snahou podnietiť diskusiu k zjednoteniu názorových hľadísk odbornej komunity učiteľov technickej výchovy na oblasť vyučovacích prostriedkov. V práci preto venoval pozornosť koncepciám vzdelávania v technickej výchove, psychologickým aspektom názornosti vo vyučovaní, vývoju a distribúcie vyučovacích prostriedkov, klasifikácii vyučovacích prostriedkov v technickej výchove, ich výbere pre vyučovací proces a kritériám tvorby vyučovacích prostriedkov v technickej výchove.

Chcem veriť, že táto práca pomôže k zdokonaleniu teoretických prístupov k využívaniu vyučovacích prostriedkov v technickej výchove, že učiteľom pomôže zorientovať sa v oblasti výberu a tvorby učebných pomôcok, najmä nové témy a tematické celky technickej výchovy, pre ktoré vyučovacie prostriedky temer úplne absentujú.

Jozef Pavelka

ŠTUDENTSKÉ DNI '99 NA GBF PU

Pri príležitosti Dňa študentstva a 10. výročia „nežnej“ revolúcie, ŠVRŠ pri GBF PU pripravila niekoľko akcií. Večer pred 17. novembrom v DAD vystúpila skupina

na Anastásis a April kvintet. Na samotný deň organizátori pripravili tri konferencie, ktoré mali populárnu formou predstaviť aktuálne problémy, ktoré sú v spoločnosti.

Prvou akciou bola ŠVK (Študentská vedecká konferencia), kde mali možnosť vystúpiť študenti so svojimi elaborátmi na ľubovoľnú tému z teologických disciplín alebo filozofie. Ďalšie dve konferencie o fenoméne interrupcie a siekt, ktoré boli organizované v spolupráci s katedrou morálky a dogmatiky, mali hojnú účasť nielen domácich študentov, ale i kolegov z iných fakúlt.

Na konferencii o fenoméne siekt vystúpil

raním na hnutie „Hare Krišna“. ThLic. Michal Zorvan, odborný asistent katedry morálky a dogmatiky, predstavil pohľad Cirkvi na fenomén interrupcie, ktorá obhajuje právo každého jedinca na život (i toho nenarodeného).

Katedra kresťanskej filozofie GBF pripravila

Pohľad na gréckokatolícky kňazský seminár biskupa Petra Pavla Gojdiča, kde sa formujú pre kňazskú službu seminaristi – poslucháči Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty PU

vila pracovný seminár Náboženstvo a spoločnosť. Ako hosťa privítala doc. PhDr. Rudolfa Dupkalu, CSc., (na obrázku dole vpravo), ktorý poslucháčom priblížil nábo-

Ďalšími prednášajúcimi boli RNDr. J. Voskár (na obrázku) a vedúci katedry kresťanskej filozofie PhLic P. Dancák. Obsahom ich vystúpenia, budeme sa zaoberať v ďalšom vydaní nášho periodika

predseda sekcie Ekumenickej rady cirkvi pre štúdium siekt Mgr. Boris Rakovský, ktorý vo svojom príspevku objasnil princípy fungovania siekt so špecifickým zame-

zenské reflexie v tvorbe G. W. F. Hegela a ich ohlas na Slovensku v 19. storočí, za čo zožal i patričné ocenenie (búrlivý potlesk).

Za ŠVRŠ GBF PU Michal Glevaňák

ŠTUDENTSKÉ DNI 1999 NA PU VYDARENÉ

(Dokončenie z 3. strany)

Na obrázku P. Hudák

torov potešil najmä záujem o súťaže, ktoré pripravili, ako aj tretie číslo Modalít, ktoré vyšlo pri príležitosti Študentských dní.

Na záver hádam už iba slová koordinátorky Študentských dní 1999 v Prešove Ivety Sabolovej

vej: „Ďakujem všetkým, ktorí sa podieľali na príprave a organizácii Študentských dní, ako aj všetkým študentom, ktorí sa do nich zapojili. Moja vďaka patrí aj fakultám a rektorátu PU za ich ústretovosť a finančnú pomoc. Mojm želaním je, aby sa na budúci rok podobná akcia stretla s ešte väčším záujmom najmä zo strany študentov“.

Spracoval LR a Iveta Sabolová

Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity vydala Zborník prednášok z odborného seminára konaného 24. 11. 1998. Zborník vyšiel vo vydavateľstve MANACON.

Fakulta humanitných a prírodných vied PU sa v dňoch 4.–5. 11. 1999 stala dejiskom vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou Text a kontext v náboženskej komunikácii. Hlavným usporiadateľom tejto v poradí už tretej textologickej konferencie bola Katedra slovenského jazyka a literatúry FHPV PU. Jej zásluhou sa vôbec prvýkrát komplexne uchopila téma náboženskej komunikácie, pretože doteraz bola táto problematika prezentovaná len čiastočne, ojedine-

lo. Účastníci konferencie pracovali v troch sekciamiach - jazykovednej, literárnovednej a teologicko-filozoficko-pedagogickej.

Základné referáty predniesli doc. ThDr. A. Fabian, CSc., doc. PhDr. F. Ruščák, CSc., prof. PhDr. J. Sabol, DrSc., prof. PhDr. J. Furdík, CSc., a prof. PhDr. P. Liba, DrSc., na konferencii vystúpili aj ďalší pracovníci fakúlt na PU, ako prof. PhDr. J. Jacko, CSc., doc. PhDr. O. Sabolová, CSc., doc. PhDr. Z. Stanislavová, CSc., doc. PhDr. M. Darák, CSc., doc. PhDr. A. Klimeková, CSc., prof. PhDr. V. Žemberová, CSc., prof. PhDr. M. Mikluš, CSc., doc. PhDr. L. Bartko, CSc., doc. PhDr. M. Varchoľa, CSc., doc. PhDr. L. Šimon, CSc., prof. ThDr. Š. Pružinský, CSc., a iní.

Konferencia Text a kontext v náboženskej komunikácii sa stala východiskovým podujatím na organizovanie podobných textologických konferencií so zameraním na výskum Biblie a jej preklady, otázky žánrov v náboženskej komunikácii ap. -R-

TEXT A KONTEXT PO TRETÍKRÁT

POSOLSTVO MLADÝCH V EURÓPE

Milí priatelia,

zjednotená Európa sa vytvorí nezávisle na názore občanov Slovenska. Či chceme byť prítomní pri rozhodovacích procesoch budúcnosti Európy alebo nie, je teda len na nás. Teraz skutočne záleží predovšetkým na nás, či sa chceme zúčastniť na týchto spoločných rozhodnutiach, alebo sa uspokojíme so situáciou, že sa staneme – znova, ale tentoraz z vlastnej viny – len objektom takýchto rozhodovaní.

Desať rokov uplynulo od poslednej zásadnej zmeny na Slovensku. Dnes máme opäť šancu vyjadriť svoj názor. Toto posolstvo je hlasom všetkých mladých, ktorí si svoju budúcnosť predstavujú v zjednotenej Európe. A práve 17. novembra, na okrúhle výročie nežnej revolúcie, sme tento jednotný hlas oficiálne odovzdali v Bruseli.

Dnešná slovenská mládež má reálnu šancu žiť v spoločnej Európe. Práve preto, v rámci predstupových aktivít Slovenska do Európskej únie môžeš podporiť našu myšlienku.

IMATRIKULÁCIA PRVÁKOV NA PF PU

V aule VŠ PU sa uskutočnila za účasti vedenia pedagogickej fakulty a predsedu akademického senátu imatrikulácia študentov prvého ročníka. K 212 študentom, ktorí boli imatrikulovaní prehovoril dekan pedagogickej fakulty doc. PhDr. Milan Turek, CSc. Vo svojom imatrikulačnom prejave povedal: Pri nadväznosti na dlhoročnú tradíciu Medzinárodného dňa študentstva je jej neodmysliteľnou súčasťou aj slávnostné prijatie do akademického stavu. Pre každého člena akademického obce z toho vyplýva povinnosť rešpektovať a obhajovať akademické slobody a práva, pretože akademická pôda je vytváraná historickými tradíciami ako nekonvenčná, slobodná, myšlienkovito rozvíjajúca, nepolitická a spoločenské pohyby determinujúca súčasť každej vyspelej komunity.

Vy ste sa stali jej plnohodnotnou súčasťou, ako aj neoddeliteľnou súčasťou Prešovskej univerzity, kde sa bezprostredne budete podieľať na rozvoji, narastaní kreditu, úrovne reprezentácie ako výsledného produktu jej činnosti. Vaša práva, formovanie Vašej osobnosti, vzdelanostná a intelektuálna úroveň musí dostať rozmer, s ktorým vstúpite do ďalšieho tisícročia, na horizont ktorého je orientovaná celá spoločnosť. K tomu sa prispôbajú naša univerzita, ako aj fakulta. To vyžaduje prechod na kreditný systém štúdia a vy, ako jeho absolventi, sa stanete plne kompatibilní s inými absolventmi európskych vysokých škôl príbuzného zamerania. To všetko bude klásť zvýšené nároky tak

Celý školský systém, ako aj systém vysokoškolského štúdia, podlieha zákonným normám a pravidlám, ktoré sú záväzné pre ich účastníkov. Tým, že ste sa zapísali ako študenti fakulty, dobrovoľne ste sa rozhodli prijať pravidlá, ktorými sa riadi jej chod. To kladie nároky na Vás, ako aj na Vašich učiteľov. Nemusíte občas súhlasiť s kladenými požiadavkami, ale ako ľudia, ktorí sa slobodne zaviazali ich dodržiavať, ste povinní ich plniť.

Nástupom na vysokú školu sa zmenil aj spôsob a štýl Vášho života. Je značne odlišný od Vašich stredoškolských skúseností. Stali ste sa našimi mladšími kolegami, kde vzájomná úcta a tolerancia sa považuje za samozrejmosť.

Jedným z vážnych problémov je skúšková neúspešnosť v niektorých disciplínach Vášho štúdia. Je to zapríčinené aj nevyužívaním možností, ktoré katedry a ich učители poskytujú v rámci konzultačných hodín. Doporučujem Vám, aby ste tieto skutočnosti nepodcenili a týmto zabránili zbytočnému opakovaniu ročníka, resp. zanechaniu štúdia. Potom sa hľadajú príčiny všade, len nie v sebe. Berte to ako dlhodobú skúsenosť, pretože tieto situácie sa každoročne opakujú.

Na našej univerzite sa otvára možnosť realizácie medziodborového štúdia na jej jednotlivých fakultách a prípadne aj na iných univerzita-

tách. V tomto štúdiu sa ešte vyskytujú určité disproporcie, ktoré v priebehu krátko času prestanú existovať a premietnu sa do jasných pravidiel.

Prispievajte spoločne k vytváraniu pozitívnej pracovnej atmosféry, pomocou ktorej vytvoríme pocit príslušnosti k svojej „Alma mater“.

Využívam túto príležitosť, aby som v mene všetkých učiteľov a pracovníkov fakulty poďakoval študentom vyšších ročníkov, ocenených

Medzi ocenenými bol aj študent M. Miklovič, ktorý obdržal Čestné uznanie dekana fakulty

za vynikajúce študijné výsledky, umelecké a športové aktivity, ktorými obohacujú nielen seba, ale reprezentujú fakultu i celú Prešovskú univerzitu.

Záverom mi dovoľte v mene rektora Prešovskej univerzity, doc. PhDr. Karola Feča, CSc., jej vedenia, menom vedenia fakulty, jej učiteľov a zamestnancov, ako aj menom svojim, zaželať Vám v tento slávnostný deň mnoho zdraru a jeho príjemné prežitie. **-M.R.-**

Pri príležitosti imatrikulácie dekan pedagogickej fakulty doc. M. Turek ocenil študentov vyšších ročníkov za vynikajúce výsledky, umelecké a športové aktivity, ktorými obohacujú nielen seba, ale reprezentujú fakultu i celú Prešovskú univerzitu

na Vašu samostatnosť v štúdiu, ako aj na právu učiteľov, pretože zároveň dochádza k úprave učebných plánov a preorientovaniu tradičných foriem výučby tak, aby ste boli absolventmi plnohodnotného univerzitného štúdia. Táto úloha bude pre nás všetkých o niečo náročnejšia, pretože žijeme v náročných ekonomických podmienkach, ktoré limitujú naše aktivity vo vytvorení lepších podmienok pre prácu nás všetkých. Našou snahou je a bude, aby ste tieto ťažkosti nepociťovali, a aby ste pre svoje štúdium mali zabezpečené čo najoptimálnejšie podmienky.

Záber z imatrikulácie prvých ročníkov pedagogickej fakulty. Imatrikulácia sa uskutočnila v aule VŠ PU. Imatrikulačné listy prevzalo 212 študentov PF

Medzinárodná spolupráca

Súčasne so študentmi a učiteľskými mobilitami, ktoré po prvýkrát organizuje v rámci programu Erasmus (informácie v minulých číslach) podala naša univerzita v tomto roku už po druhýkrát prihlášku tzv. „inštitucionálny kontrakt“, ktorým sa opäť zapojila do aktivít tohto programu.

V minulom školskom roku v rámci programu Erasmus obsahoval tento inštitucionálny kontrakt spoluprácu celkovo s 9 partnerskými vysokými školami z celej Európy. Do tohoročného kontraktu je zapojených už 17 inštitúcií. S niektorými z nich v spolupráci pokračujeme, no máme aj nových partnerov, ktorých univerzita získala na základe aktivít vyučujúcich, ba dokonca aj študentov (nie bežný postup v krajinách EU). Týmto inštitúciami sú:

Hogeschool van de Provincie Antwerpen, Belgicko 2-krát

Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen, Belgicko

Friedrich-Schille-Universität Jena, Nemecko 2-krát

Fachhochschule Koblenz, Nemecko

Albert-Ludwigs-Universität Freiburg im Breisgau, Nemecko

Universität Luneburg, Nemecko

Universidad de Zaragoza, Španielsko 2-krát

v rámci programu Erasmus

Universite de Savoie, Francúzsko 2-krát
Universite Paris Nord-Paris 13, Francúzsko
Universite de Vincennes-Saint Denis (Paris VIII), Francúzsko

Technologiko Ekpedeftiko Idrima Thessaloniki, Grécko 2-krát

Aristotelio Panepistimo Thessalonikis, Grécko

Universiteit van Amsterdam, Holansko
Univeriteit Utrecht, Holansko

Umea Universitet, Švédsko 2-krát

Bolton Institute of Higher Education, Veľká Británia 2-krát

Universite of Ulster, Severné Írsko

Oproti minulému roku sa zvýšil počet tzv. študentov-mesiakov, čo znamená, že počas nasledujúceho akademického roku sa

v šk. r. 1999/2000

27 študentov našej univerzity bude môcť zúčastniť študijných pobytov v uvedených krajinách. Zvýšil sa aj počet učiteľov (celkovo 19), ktorí absolvujú 1-3-týždňové pobyty. Súčasťou kontraktu je aj žiadosť o podporu ďalšieho zavedenia a rozšírenia ECTS na Prešovskej univerzite.

V tomto roku sa v našom kontrakte okrem študentských a učiteľských mobilit objavili aj „Intenzívne programy“, z ktorých jeden bude koordinovaný Katedrou vzdelávania dospelých a sociálna práca, Filozofickej fakulty.

Prieskum, ktorý sa uskutočnil v letnom semestri minulého akademického roka ukázal, že študenti Prešovskej univerzity nie sú spokojní so súčasnými možnosťami ich účasti v študentských kluboch a organizáciách. V skutočnosti 80 % z nich je buď nespokojných alebo veľmi nespokojných s počtom študentských klubov a organizácií. Zlepšenie kvality študentského života je jednou z priorit Prešovskej univerzity tak, ako sa o tom hovorí v najnovšej Správe európskej politiky.

Súčasťou tejto politiky je aj zvýšenie atraktivity našej univerzity pre zahraničných študentov v rámci rôznych programov, ktoré sú finančne podporované EU. Preto je veľmi dôležité, aby bol na pôde našej univerzity pulzujúci akademický a sociálny život. Práve študentské kluby a organizácie vytvárajú takéto prostredie. Skúsenosti, ktoré študenti pracujú v týchto kluboch a organizáciách získajú sú pre nich veľmi užitočné. Budú mať možnosť byť vo vedúcich poziciách v tzv. „bezpečnom“ prostredí univerzity. Schopnosti, ktoré získajú pri práci v týchto kluboch a organizáciách budú môcť priamo transformovať do ich ďalšieho pracovného i súkromného života ako vzdelaní a zodpovední občania a dospelí. Spoločnosť potrebuje mladých ľudí s takýmito schopnosťami, no na Slovensku majú v súčasnosti títo mladí iba málo možností rozvíjať tieto schopnosti v tzv. „bezpečnom“ prostredí. Z väčšiny počtu študentských klubov a organizácií bude mať prospech nielen univerzita, ale aj celé mesto Prešov. Bude tu viac zaujímavých koncertov, predstavení, výstav, projektov, dobrovoľných akcií, ktoré budú osožné nielen participujúcim študentom a organizátorom, ale aj širšiemu okoliu.

Projekt „Študentskej Únie“, ktorú na svojom zasadnutí dňa 20. 10. 1999 schválil Akademický senát PU umožní našej univerzite slúžiť ako model pre ostatné vysoké školy na Slovensku.

Študentská únia Prešovskej univerzity (ďalej len únia) je orgán študentov dennej formy štúdia akademickkej obce, ktorého cieľom je podporovať mimoškolské aktivity študentov univerzity.

Úlohou únie je angažovať sa za vytváranie a fungovanie študentských klubov, organizácií a skupín.

Členom únie môže byť študent dennej formy štúdia akademickkej obce univerzity.

Únia je financovaná predovšetkým z ročných členských príspevkov členov únie.

Dozorným orgánom únie je Správna rada Študentskej únie univerzity (ďalej len rada). Radu tvoria, kvestor, jeden zástupca akademickkej obce každej fakulty na univerzite za zamestnancov, dvaja zástupcovia akademickkej obce každej fakulty na univerzite za študentov dennej formy štúdia a jeden zástupca študentskej časti Akademického senátu Prešovskej univerzity, ktorí sú členmi únie. Rada dohliada na aktivity únie a činnosť výkonných orgánov.

Výkonné orgány únie tvoria Výbor študentských aktivít a Študentský finančný výbor. Výbor študentských aktivít tvoria: jeden zástupca univerzity a jeden zástupca študentov dennej formy štúdia akademickkej obce každej fakulty na univerzite.

Tento výbor:

- registruje členov únie
- registruje organizácie únie
- registruje aktivity organizácie únie
- prijíma projekty registrovaných študentských organizácií, klubov a skupín,
- po konzultácii so Študentským finančným výborom Študentskej únie univerzity schvaľuje projekty registrovaných študentských organizácií, klubov a skupín do 5 dní od začiatku každého semestra
- udržiava adresár registrovaných študentských organizácií, klubov a skupín
- uskutočňuje konzultácie o plánovaní aktivít
- pomáha pri zabezpečovaní použitia majetku univerzity.

Študentský finančný výbor tvoria: jeden zástupca univerzity a jeden zástupca študentov dennej formy štúdia akademickkej obce každej fakulty na univerzite.

Finančný výbor:

- konzultuje prijímanie projektov registrovaných študentských organizácií, klubov a skupín

- zodpovedá za financovanie schválených projektov registrovaných študentských organizácií, klubov a skupín.

Túto aktivitu študentov Prešovskej univerzity podporuje aj vedenie univerzity. Veríme, že tento projekt prispeje k zlepšeniu kvality študentského života na našej univerzite.

ZUZANA TERRAYOVÁ

V NOVOM TISÍCROČÍ

Ľudia, ktorí sa narodia v budúcom tisícročí, sa dožijú priemerného veku 120 rokov

a budú do sveta podnikania vstupovať už ako 20-roční. K týmto zaujímavým výsledkom sa dopracovali v spoločnosti Future Foundation, ktorá výskum uskutočnila na žiadosť First Direct bank. V správe sa uvádza, že deti budú navštevovať školské zariadenia už od troch rokov a do dôchodku sa človek dostane až v osemdesiatke. Plnohodnotný vzdelávací program budú absolvovať v priemere až dvakrát. Dve či tri manželstvá nebudú nijakou výnimkou. Za dlhší život budú ľudia vďačiť najmä lekárske výskumom. Ženy sa po prvý raz vydajú vo veku 31 rokov a muži sa oženia ako 35-roční. Manželstvo ako inštitúcia stratí výrazne význam. (SITA)

EXKURZIA

BOHATŠÍ O NOVÉ POZNATKY

Dňa 3. novembra 1999 sa dvadsaťpäť študentov druhého ročníka Katedry dejín FHPV, pod vedením doc. PhDr. M. Rusínka, CSc., zúčastnilo exkurzie v Slovenskom Technickom múzeu v Košiciach. Sprístupnených bolo 11 expozícií vypovedajúcich o vývoji jednotlivých odvetví techniky, vedy, ako aj významných vedcov na Slovensku. Viacerých z nás zaujala imitácia baníckych štôlní, exponovaných do pivničných priestorov múzea, kde sme na vlastné uši počuli, v akom neznesiteľnom hluku kedysi pracovali baníci. V rámci poslednej expozície sme mohli osobne skúsiť funkčnosť niekdajších telefónnych či hudobných aparátov. Prezreli

Výstava úžitkových a umeleckých predmetov

Expozícia hutníctva

sme stále expozície, hutníctvo, baníctvo, strojárstvo, chemickú expozíciu, umelecké kováčstvo, energetické oddelenie Aurela Stodolu a oznamovaciu elektrotechniku. Okrem toho prezreli sme si aj výstavu výtvarných diel usporiadanú v spolupráci so Štátnym technickým múzeom v Budapešti. Zaujímala nás aj výstava Fotografie '99 - 5. ročník fotosúťaže Petzvalov mapový okruh - účasť fotoklubov z celého Slovenska. Na záver nám bol premietnutý filmový dokument o životnom prostredí.

Touto exkurziou sme si doplnili staré, ale aj nadobudli nové poznatky tak z oblasti technickej, priemyselnej ako aj umeleckej. Dúfame, že ich vhodne využijeme pri ďalšom štúdiu, a to nielen v odbore dejín vedy a techniky. K. Dugasová, študentka 2. roč. Katedry dejín FHPV

KONFERENCIA O VZDELÁVANÍ

Katedra vzdelávania dospelých a sociálnej práce Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity usporiadala 25. novembra 1999 v rámci osláv 40. výročia založenia fakulty a 35. výročia založenia katedry vedeckú konferenciu *Sociálny potenciál človeka - možnosti a obmedzenia vzdelávania dospelých a sociálnej práce*. Zúčastnilo sa na nej vyše 50 účastníkov: z Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny, IUVENTY v Bratislave, učitelia z Prešovskej univerzity, Univerzity Komenského v Bratislave, Trnavskej univerzity, Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a zástupcovia rôznych úradov, inštitúcií vzdelávania a sociálnej práce.

V prvej časti vystupovali riešitelia so záverečnými výstupmi rovnomennej grantovej úlohy vedeckého výskumu, ktorú katedra v tomto roku končí, s úvodnými referátmi na témy: doc. PhDr. Anna Tokárová, CSc.: Sociologické aspekty výchovy a vzdelávania v kontexte globalizácie, výkonnej a otvorenej spoločnosti, prof. Ing. PhDr. Miroslav Tuma, DrSc.: Moderné trendy v personalistike, doc. PhDr. Jozef Kredátus, PhD.: Sociálna pripravenosť (nepripravenosť) pre výkon profesie, PhDr. Mária Bayerová: Problémy v sociálnom postavení a edukácii seniorov.

Dalšie referáty odzneli v sekciách: *Vzdelávanie dospelých andragogické problémy. Zamestnávateľia a zamestnanci vo vzdelávacom procese a Sociálna práca - možnosti a obmedzenia*. Tematicky boli zamerané na problematiku vzdelávania seniorov (PhDr. R. Čornaničová, CSc.) vysokoškolskej prípravy pracovníkov (PaedDr. T. Matulayová, PhDr. A. Žilová, Mgr. Z. Vasilová), vzdelávanie v podnikovej sfére (PhDr. V. Frk, CSc.) a preťažnosti z rýchleho životného tempa netradičnými metódami (PhDr. J. Miko), nezamestnanosti prostredníctvom primárnej prevencie (PhDr. I. Pirohová, PhDr. L. Sobihardová), komunitnej práce (Mgr. B. Frk), prosociálneho správania sociálneho pracovníka (PhDr. L. Gáborová, CSc.), nových foriem práce s nezamestnanými (Mgr. Š. Kuffa).

Diskusia k predneseným referátom bola podnetná - poukázala na zložitú súčasť doby a potrebu zaoberať sa najmä novovznikajúcimi problémami a sociálnymi dôsledkami fenoménov doby globalizácie. Katedra vydá z uvedenej konferencie zborník príspevkov.

Doc. PhDr. Anna Tokárová, CSc.

Dňa 13. novembra 1999 siedmi študenti 3. ročníka študijného odboru ruský jazyk na FHPV PU, prileteli z dvojmesačného študijného pobytu v Moskve, naspäť domov.

Študijnú stáž zorganizovala Katedra ruského jazyka a literatúry FHPV PU a tým umožnila svojim študentom dostať sa priamo do prostredia medzi nositeľov tohto, v západných krajinách čoraz viac a aj u nás, už pomaly exkluzívneho jazyka.

Možnosť štúdia sme mali v Inštitúte ruského jazyka A. S. Puškina v Moskve. Inštitút je učebné a vedecko-metodické centrum s dlhoročnou skúsenosťou vo výučbe ruského jazyka ako jazyka cudzieho, s vyučujúcimi s najvyššou kvalifikáciou a s použitím najnovšej metodiky. Tento inštitút organizuje pravidelný kongres rusistov pod názvom MAPRJAL v rôznych mestách sveta. Posledný sa konal práve v tomto roku v Bratislave. Všetci sme boli hrdí, keď v aule na otvorení semestra sám rektor inštitútu, mimochodom významný jazykovedec N. G. Kostomarov, pred študentmi z pomaly 30-tich krajín sveta, spomenul Slovensko a jeho hlavné mesto. Inštitút nám ponúkol možnosť štúdia fonetiky, lexikológie, gramatiky ruského jazyka, kulturológie, ruskej literatúry, osvojili sme si teoreticky aj prakticky rôzne metodiky vo výučbe ruského jazyka ako jazyka cudzieho.

V tomto roku po prvýkrát mohli v inštitúte študovať aj ruskí študenti, keďže doposiaľ to bol inštitút len pre zahraničných študentov. Mali sme tak možnosť každý deň sa stretávať a rozprávať s rodenými Rusmi o ich životnom štýle,

problémoch, vidieť ich správanie, obliekanie. No „Puškin“ (rozumej inštitút) to sú aj mladí ľudia z krajín z celého sveta - USA, západnej a strednej Európy, Ázie a skoro zo všetkých štátov Ruskej federácie. To je množstvo priateľstiev, večierok, diskotiek, spojenie najrozličnejších kultúr. Samotná Moskva so svojou jedi-

Študenti ruského jazyka FHPV PU v metropole Ruska

Marta Jakobová a Milan Bujňák, autori článku

nečnou architektúrou a neobmedzenými možnosťami kultúrneho života - galérie, múzea, rôzne výstavy, ponúka naplno využiť svoj čas.

Boli sme na pohrebe Rajsy Gorbačovovej, videli sme samotného M. Gorbačova, zažili sme množstvo zážitkov priamo na ulici. Niektoré by sa aj dali vyjadriť slovom, no mnohé z nich by stratili „hodnotu“ pri preklade z ruštiny a niektoré sa už s odstupom času zdajú banálne. Podobne je to však u každého človeka, ktorý navštívi nové miesta.

Ruský básnik a mysliteľ 2. pol. 19. st. F. J. Tuťčev napísal verše, ktoré voľnou parafrázou znejú asi takto: „Rusko rozumom nepochopíš, metrom nezmeraš, v Rusko môžeš len veriť.“

My sa chceme v mene všetkých siedmich študentov poďakovať vedeniu, teraz už bývalej Katedre ruského jazyka a lit. FHPV PU, že nám umožnila, aj napriek finančným problémom, aspoň na 9 týždňov pokúsiť sa aspoň z časti pochopiť Rusko, ruského človeka a jeho jazyk.

Milan Bujňák, 3. roč. SJRJ
Marta Jakobová, 3. roč. SJRJ

Matica snemovala aj oceňovala

V sobotu 13. novembra t. r. sa v priestoroch našej PU uskutočnil krajský snem Matice slovenskej Prešovského kraja. Takmer stovka predsedov miestnych odborov, krajských a oblastných rád a zástupcov matičných pracovísk v kraji spolu s hosťami z Martina a Bratislavy (predsedu J. Markuša, správcu M. Bielika a iných) tu zhodnotila svoju činnosť od minuloročného snemu a vytýčila úlohy na nasledujúce obdobie. Jednou z týchto úloh je aj prehĺbenie spolupráce MS s našou univerzitou (dohoda medzi vedením PU a krajskou radou MS sa pripravuje).

Súčasnou programom snemovania bolo aj ocenenie matičiarov za ich doterajšiu činnosť. Z pracovníkov našej PU vyznamenanie dostali: prof. PhDr. Edmund H l e b a, CSc., (zlatá medaila Domu MS v Spišskej Novej Vsi, a to najmä za prácu vo funkcii predsedu MO MS po obnovení členskej základne v r. 1990 a za ďalšie aktivity), doc. PhDr. Ladislav B a r t k o, CSc., a doc. PhDr. Ladislav Š i m o n, CSc., (obaja dostali pamätnú medailu MS v Martine - medailu svätých Cyrila a Metoda - za rozmanitú prácu v matičnom hnutí).

-Ib-

Nárast počtu študentov Prešovskej univerzity v Prešove v školskom roku 1999/2000 oproti školskému roku 1998/1999

Fakulta	Všetky formy štúdia spolu	Nárast	Denné štúdium celkom	Nárast	Študenti inej štátnej príslušnosti	Nárast	ŠPZ	Nárast	Iné formy	Nárast
FF	1998 2 482 1999 2 596	114	1 680 1 796	116	7 16	9	649 730	81	146 54	-
FHPV	1998 2 094 1999 2 568	474	1 190 1 225	35	-	-	480 876	396	424 467	43
PF	1998 1 135 1999 1 195	60	771 761	-	-	-	364 434	70	-	-
GBF	1998 377 1999 269	-	373 269	-	4	-	-	-	-	-
PBF	1998 227 1999 298	71	116 118	2	20 26	6	82 135	53	9 19	10
SPOLU:		719		153		15		600		53

Počty študentov Prešovskej univerzity v Prešove v školskom roku 1999/2000 (V iných formách je započítaná aj vedecká výchova.)

Fakulta	Všetky formy štúdia spolu	Denné štúdium celkom	Denné štúdium Počty študentov podľa ročníkov					Študenti inej štátnej príslušnosti	ŠPZ	Iné formy
			I.	II.	III.	IV.	V.			
Filozofická fakulta	2 596	1 796	437	427	403	285	244	16	730	54
Fakulta humanitných a prírodných vied	2 568	1 225	294	274	244	244	169	-	876	467
Pedagogická fakulta	1 195	761	233	179	193	156	-	-	434	-
Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta	269	269	63	58	32	82	34	-	-	-
Pravoslávna bohoslovecká fakulta	298	118	23	30	22	25	18	26	135	19
P U e p v u:	6 926	4 169	1 050	968	894	792	465	42	2 175	540

§ Právna poradňa §

UPLATNENIE NÁHRADY MZDY Z DÔVODU NEPLATNÉHO ROZVIAZANIA PRACOVNÉHO POMERU

Z dikcie § 61 Zákonníka práce vyplýva, že náhrada mzdy patrí zamestnancovi vo výške priemerného zárobku odo dňa, kedy oznámil zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnaní, až do času, kedy mu zamestnávateľ umožnil pokračovať v práci alebo kedy dôjde k platnému skončeniu pracovného pomeru. Náhrada mzdy mohla byť uplatnená zamestnancovi tiež spoločne so žalobou o určenie neplatnosti rozviazania pracovného pomeru.

Podľa súdnej praxe, ak zamestnanec v priebehu výpovednej doby neoznámil zamestnávateľovi, ktorý mu dal výpoveď, že trvá na ďalšom zamestnaní, ale podal žalobu o neplatnosť rozviazania pracovného pomeru a o náhradu mzdy, potom je tým oznámenie zamestnanca voči zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnaní, nahradené. Z hľadiska náhrady mzdy nie je rozhodujúce, kedy žaloba došla na súd, ale kedy bol jej rovnopis doručený zamestnávajúcej organizácii.

UYDANIE NEOPRÁVNENE ZÍSKANÉHO MAJETKOVÉHO PROSPECHU

Ak získa zamestnávateľ neoprávnený majetkový prospech na úkor zamestnanca alebo zamestnanec na úkor zamestnávateľa, musí ho vydať.

Neoprávneným majetkovým prospechom je prospech získaný plnením bez právneho dôvodu alebo plnením z neplatného právneho úkonu, pričom neplatnosť právneho úkonu nemôže byť zamestnancovi na ujmu, pokiaľ ju nespôsobil výlučne sám (pozri § 234 Zákonníka práce).

DOHODA O SPORNÝCH NÁROKCH MUSÍ MAŤ PÍ SOMNÚ FORMU

Účastníci pracovnoprávneho vzťahu môžu nároky medzi nimi sporné upraviť dohodou, ktorá musí mať písomnú formu, inak je neplatná (§ 259 Zákonníka práce).

Hlavný účel dohody spočíva v nahradení doterajšieho sporného nároku novým nárokom. Príčiny spornosti môžu byť veľmi rôznorodé a z dikcie citovaného paragrafu vyplýva, že stačí ak ide o subjektívnu spornosť na strane jedného alebo oboch účastníkov pracovnoprávneho vzťahu: Pretože ZP nepredpisuje striktné obsah dohody o sporných nárokoch, vytvára pre účastníkov relatívne extenzívny obsahový rámec pre uplatnenie zmluvnej voľnosti. Pre posúdenie platnosti dohody o sporných nárokoch treba použiť ustanovenie § 240 Zákonníka práce, na ktoré odkazujeme.

Inak spory medzi zamestnávateľom a zamestnancom o nároky z pracovného pomeru prejednávajú a rozhodujú sudy (§ 207 Zákonníka práce).

ZIADOSŤ O VYDANIE PRACOVNÉHO POSUDKU

Zákonodarca v ustanovení § 60 ZP v súvislosti so skončením pracovného pomeru upravil, že zamestnávateľ je povinný vydať bývalému zamestnancovi pracovný posudok, ktorý tvoria všetky písomnosti týkajúce sa hodnotenia práce zamestnanca, jeho kvalifikácie, schopností a ďalších skutočností, ktoré majú vzťah k výkonu práce. Ak zamestnanec s obsahom pracovného posudku nesúhlasí, môže sa domáhať v lehote troch mesiacov, odo dňa, keď sa o jeho obsahu dozvedel, na súde, aby sa zamestnávateľovi uložilo primerane ho upraviť. Preto treba, aby zamestnanec konkrétne navrhol, ako sa má pracovný posudok v občianskom súdnom konaní upraviť, aby zároveň zostal čo do obsahu zrozumiteľný.

DOHODY O PRÁČACH VYKONANÝCH MIMO PRACOVNÉHO POMERU MOŽNO UZATVÁRAŤ IBA VÝNIMOČNE

Zamestnávateľia sú povinní zabezpečovať plnenie svojich úloh predovšetkým prostredníctvom svojich zamestnancov v pracovnom pomere. Iba výnimočne môžu na plnenie svojich úloh uzatvárať s občanmi dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, ak ide o prácu:

- ktorej výkon nemôže zamestnávateľ zabezpečiť v rámci rozvrhnutého pracovného času,
- ktorej výkon v pracovnom pomere by bol neúčelný alebo nevhodný (bližšie o tom § 232 a nasledujúce paragrafy Zákonníka práce).

V podmienkach univerzity by malo ísť najmä o významných odborníkov z oblasti vedy a aplikáckej praxe (ide o rešpektovanie ducha zákona o vysokých školách, štatútov, študijných a skúškových poriadkov fakúlt PU).

PRACOVNÁ CESTA MUSÍ BYŤ KVALIFIKOVANÁ AKO PLNENIE PRACOVNÝCH ÚLOH

V intenciiach § 38 Zákonníka práce možnosť zamestnávateľa vyslať zamestnanca na pracovnú cestu, ktorá je kvalifikovaná ako plnenie pracovných úloh, nie je zásadne viazaná na súhlas zamestnanca. Činnosť, ktorá je predmetom pracovnej cesty sa považuje za plnenie pracovných úloh. V podmienkach univerzity ide o úlohy vyplývajúce zo zákona o vysokých školách, štatútu PU, štatútov fakúlt PU a zo všeobecne záväzných právnych predpisov. Maximálnu dĺžku trvania pracovnej cesty zákonodarca nezakotvuje. Zamestnávateľ je však povinný dodržiavať určité obmedzenia pri vysielaní na pracovné cesty, pokiaľ ide o ženy starajúce sa o dieťa od 1-8 roku veku, osamelé ženy starajúce sa o dieťa do 15 roku veku a osamelých zamestnancov trvale sa starajúcich o dieťa do 15 roku veku ako aj zamestnancov, sústavne sa starajúcich o prevažne alebo úplne bezmocného ob-

čana. Z ustanovenia § 154 Zákonníka práce vyplýva pre zamestnávateľa osobitný zákaz vyslať na pracovnú cestu ženu starajúcu sa o dieťa mladšie ako jeden rok, pokiaľ ide o pracovné cesty mimo obvodu obce ich pracoviska alebo bydliska. Tento zákaz nemôže zamestnávateľ porušiť ani za predpokladu, keď s pracovnou cestou žena súhlasí.

FUNKCIA MUSÍ MAŤ KONKRÉTNE KOMPETENCIE, PRÁVOMOCI A ZODPOVEDNOSTI

Zo štatútov niektorých fakúlt PU je evidentné, že v nich nie je upravená funkcia tajomníka katedry. Je to pochopiteľné, lebo takáto funkcia s minimálnym počtom členov (zamestnancov) pôsobiacich na katedre by skôr prezentovala stav, že vedúci katedry je „mäkký“, resp. „nekompetentný“ (pri všetkých výhodách, ktoré v súlade s právnymi predpismi má) vytvárať v spolupráci s vedením fakulty (dekan, prodekan a tajomník s príslušným servisom na dekanáte) nevyhnutné podmienky na plnenie zverených úloh.

V tejto súvislosti možno súhlasiť i s názorom, že ak by na katedre pôsobil aj zástupca vedúceho katedry, prípadne vedúci oddelenia a tzv. organizačný garant, ktorí by pomáhali vedúcemu katedry zabezpečovať organizačnú a riadiacu činnosť na pridelených úsekoch, funkcia tajomníka katedry by sa javila prinajmenšom ako potreba vysoko subjektívna (účelová) a nie objektívna. Na škodu pracovnoprávných vzťahov by teda bolo, ak by takáto funkcia nebola právne zakotvená i z aspektu kompetencií, právomoci a zodpovednosti.

Napokon je všeobecne známe, že na katedrách pôsobia prevažne erudovaní zamestnanci so schopnosťou samostatných postupov pri plnení značnej časti úloh. Široké spektrum funkcionárov na katedre by skôr bolo zdrojom konfrontačných stavov, najmä pri posudzovaní zodpovednosti za prípadné nedostatky, napríklad pri zabezpečovaní vyváženého rozvrhu hodín pre všetkých učiteľov katedry s primeranými priestormi a pod.

Inými slovami, i tu platí zásada, že funkcia musí byť legislatívna precizovaná predovšetkým z hľadiska kompetencie, právomoci a zodpovednosti.

UPLATNENIE PRÁVA NA ZĽAVU Z KÚPNEJ CENY A ODSŤUPENIE OD KÚPNEJ ZMLUVY

Pri dojednaní kúpnej zmluvy predávajúci je povinný upozorniť kupujúceho na vady predmetu kúpy, o ktorých vie. Za vady, na ktoré kupujúceho upozornil, predávajúci nenesie zodpovednosť. Za ostatné vady, ktoré predávaná vec má v čase jej prevzatia kupujúcim, predávajúci zodpovedá bez ohľadu na to, či o nich vedel alebo nevedel.

Ak dostatočne vyjde najavo vada, na ktorú predávajúci kupujúceho neupozornil, má kupujúci právo na primeranú zľavu z dojedanej kúpnej ceny, zodpovedajúcu povahe rozsahu vady.

Vady musí kupujúci uplatniť u predávajúceho bez zbytočného odkladu, najneskôr do 6 mesiacov od prevzatia veci, inak právo zo zodpovednosti za vady zanikne.

V kontexte napísaného treba vedieť, že kupujúci zároveň musí oznámiť predávajúcemu i to, aké právo zo zodpovednosti za vady uplatňuje, či žiada zľavu z kúpnej ceny, alebo či od zmluvy odstúpuje.

Namiesto zľavy z kúpnej ceny môže kupujúci od zmluvy odstúpiť ak:

- vada robí predmet kúpy neupotrebitelným,

- vec nemá vlastnosti, o existencii ktorých ho predávajúci ubezpečil,
- vec má vady, hoci predávajúci ho ubezpečil, že žiadne vady nemá (pozri § 597 Občianskeho zákonníka).

Ak kupujúci riadne a včas vytkol predávajúcemu predmet kúpy a tento jeho požiadavkám nevyhoviel, môže kupujúci uplatniť svoje právo na súde.

POTREBA REŠPEKTOVAŤ LEGISLATÍVNOTECHNICKÉ POKYNY

Účelom legislatívnotechnických pokynov je určiť jednotnú legislatívnu techniku tvorby zákonov, a preto sú aj súčasťou legislatívnych právnych pravidiel tvorby zákonov, ktoré boli schválené uznesením NR SR z 18. decembra 1996 č. 519. V podstate ide o úpravu takých otázok, akými sú napr. právny jazyk, legislatívna skratka, názov zákona, nadpisy vnútri zákona, odkazy, úplná citácia, skrátená citácia, slovná citácia, citácia novelizovaných právnych predpisov, poznámky pod čiaru, skratky a citácie, a mnohé ďalšie, ktoré sú potrebné pre profil absolventa jedoodborového štúdia manažment verejnej správy a regiónov na FHPV PU. Zjednodušene vyjadrené, legislatívna technika tvorby zákonov má veľký význam aj pre ich správnu interpretáciu a aplikáciu. To je dôvod, aby nebola opomínaná i v rámci štúdia neprávnych predmetov v spomínanom jedoodborovom štúdiu.

ŠTUDIJNÉ PROGRAMY SCHVAĽUJE VEDECKÁ RADA FAKULTY

Podľa štatútu PU a štatútov fakúlt PU vedecká rada je akademickým orgánom fakulty o.i. Na svojich zasadnutiach prijíma závery, t.j. predovšetkým prerokúva a hodnotí úroveň vzdelávacej činnosti fakulty, schvaľuje študijné programy fakulty atď. Preto i výhrady členov akademickej obce k spomínaným otázkam je vhodné adresovať príslušnej vedeckej rade fakulty a to prostredníctvom katedier, ktoré sú základnými organizačnými súčasťami na fakulte.

doc. JUDr. Ján Roháč, CSc., člen RR
JUDr. Alexander Ilaščík, právnik R PU

ZA VYSLOVENIE NÁZOROV POSTIH NIE JE PRÍPUSTNÝ

Zo štatútu PU vyplýva, že univerzita zaručuje akademické práva a slobody a vystupuje na obraň pri ich obmedzovaní.

V nadväznosti na uvedené, štatúty fakúlt PU zakotvili konkrétne práva a slobody učiteľom a vedeckým pracovníkom. Z dikcie štatútov teda je zrejme, že každý učiteľ a vedecký pracovník má aj právo slobodne vyslovovať názory na činnosť akademických a ďalších funkcionárov fakúlt a univerzity.

Štatúty fakúlt poskytujú tiež záruky spočívajúce v tom, že učelia a vedeckí pracovníci nesmú byť sankcionovaní a ani inak postihovaní za vyslovenie svojich názorov.

Stručne naznačená právna úprava je v súlade s Listinou základných práv a slobôd, Ústavou SR, zákonom o vysokých školách a s príslušnými medzinárodnými dokumentmi.

Interné kolokviá pri príležitosti výročí DEKLARÁCIE PRÁV DIEŤAŤA A DOHOVORU O PRÁVACH DIEŤAŤA

Potreba zabezpečiť dieťaťu osobitnú starostlivosť bola zakotvená v Ženevskej deklarácii práv dieťaťa (1924) a v Deklarácii práv dieťaťa prijatej Spojenými národmi (20. 11. 1959) a uznaná vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv, v Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach (najmä v článkoch 23 a 24), v Medzinárodnom pakte o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (najmä v článku 10) a v štatútoch a príslušných dokumentoch odborových organizácií zaoberajúcich sa starostlivosťou o blaho detí.

Z deklarácie práv dieťaťa o.i. vyplýva, že dieťa pre svoju telesnú a duševnú nezrelosť potrebuje osobitné záruky, starostlivosť a zodpovedajúcu právnu ochranu pred narodením aj po ňom.

Dňa 20. novembra 1989 bol v New Yorku prijatý Dohovor o právach dieťaťa, ktorý vychádza aj zo zásad vyhlásených v Charte Spojených národov, t.j. že uznanie prirodzenej dôstojnosti a rovných a nescudziteľných práv všetkých príslušníkov ľudskej rodiny je základom slobody, spravodlivosti a mieru vo svete. V nadväznosti na výučbu právnych disciplín v študijných odboroch občianska náuka a manažment verejnej správy a regiónov, študenti v týchto dňoch analyzovali aktuálne otázky s akcentom na transformáciu citovaných medzinárodných dokumentov do právneho systému SR, vrátane ich konkrétnej realizácie v priestore nášho ústavného zriadenia. Vo svojich vystúpeniach prezentovali úvahy de lege lata i de lege ferenda.

-jar-

SPÄTNÁ VÄZBA

ZÍSKANÉ TEORETICKÉ VEDOMOSTI

Na FHPV PU sa realizuje projekt študijného odboru MANAŽMENT - v špecializácii Manažment verejnej správy a regiónov už druhý školský rok. Do prioritných disciplín celého štúdia je zahrnutých 15 právnych predmetov, ktoré sú rozvrhnuté na päť rokov. Patrí tu tiež trestné právo, hmotné a trestné právo procesné. Študenti, po absolvovaní ÚVODU DO PRÁVNEJ VEDY v prvom ročníku, v súčasnosti študujú štátne (ústavné) právo a trestné právo. V priebehu tohto semestra ich aktivity vyústili do potreby overiť si niektoré aktuálne otázky z uvedených predmetov v aplikačnej praxi, konkrétne v trestnom konaní na všeobecných súdoch. Získanú empiriu využívajú najmä na ďalších seminároch k danej problematike, lebo bezprostredným pozorovaním vybraných trestných procesov si urobili adekvátny obraz o spätnej väzbe medzi získanými teoretickými informáciami, napr. v oblasti základných ľudských práv a slobôd a ich skutočnou ochranou súdnou mocou v intencii našej ústavy, trestného zákonodarstva a medzinárodného práva.

-jar-

OVEROVALI NA SÚDNYCH POJEDNÁVANÍACH

ABSENTUJE POZNANIE PRÁVNYCH PREDPISOV

Rozhodnutie doc. Ing. P. Kuzmišina, CSc., dekana FHPV PU v Prešove o predĺžení existencie právnej poradne i na šk.r. 1999/2000 javí sa opodstatnená. Potvrďuje to záujem o právno-poradenské služby nielen členov akademickej obce FHPV ale i niektorých ostatných fakúlt PU, vrátane študujúcich popri zamestnaní. Napríklad za obdobie mesiacov september až novembere t.r. bolo poskytnutých 87 právnych rád, resp. konzultácií, ktoré mali jedného spoločného menovateľa - nepoznanie konkrétnych platných a účinných právnych predpisov predovšetkým v oblasti pracovného práva, občianskeho práva, rodinného práva a správneho práva.

Okrem toho 38 študentov sa informovalo o obsahu interných predpisov univerzity či niektorých jej fakúlt. Išlo najmä o štatúty, skúškový a študijný poriadok. Prevažovali študenti z prvých ročníkov. Preto zdá sa požiadavka, aby predmet základy práva bol implikovaný do študijného programu už v prvom ročníku štúdia, kde štatoprávne disciplíny nie sú obligatórne, bude realizovaná počnúc šk. r. 2000/2001.

-jar-

Profesor Bauer medzi študentmi ITHM

Dnes už mnoho mladých ľudí pracuje či študuje v zahraničí. Mobilita študentov je súčasťou vzdelávania na celom svete. No nie je časté, aby ste sa mohli stretnúť s odborníkom zo zahraničného pracoviska a navyše, aby Vám ponúkol aj rôzne možnosti štúdia napr. vo Francúzsku. Práve takúto príležitosť mali študenti ITHM FF PU v Prešove. Na niekoľkých besedách vysvetlil prof. Michél Bauer z Univerzity v Chamery možnosti štúdia na jeho pracovisku. O tom, že to neboli len plané sľuby svedčia úspešné pobyty študentov ITHM v tejto oblasti. Študenti na besedách preukázali dobré znalosti francúzskeho jazyka, kládli otázky a dokázali komunikovať s profesorom Bauerom (na obrázku).

Július Alenauer

METAMORFÓZY PRE 21. STOROČIE

Sme presvedčení, že naše noviny - Prešovská univerzita - sa usilujú prezentovať aspoň časť aktivít, ktoré učitelia a študenti fakúlt počas školského roka a prázdnin v oblasti vzdelávania, vedy, umenia a športu uskutočnili doma i v zahraničí.

Máme v rukách reprezentačný katalóg *Metamorphoses for the 21st Century*, ktorý bol súčasťou aktivít a štátnej reprezentácie v Austrálii. Oslovili sme preto jeho autora doc. PhDr. Antona Juska, CSc., vedúceho Katedry výtvarnej výchovy Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity a požiadali ho o interview.

* Ako máme chápať METAMORFÓZY?

- Toto grécke slovo má široké dimenzie a viacozmerný metaforický náboj, hoci svojou podstatou neznamená nič iné ako „premeny“. Hodiny v našom meste pred Divadlom Jonáša Záborského sú nezvratným dôkazom (okrem iného) premení nášho mesta, ale zároveň nás nabádajú, že koniec starého roka a začiatok nového tisícročia sa nezadržateľne blížia...

* Čo sú vlastne METAMORFÓZY?

- *Metamorfózy pre 21. storočie zo Slovenskej republiky* - to bol úplný názov kolekcie výstavy detskej a mládežníckej tvorby, ktorou SSEA predstavila na 30. svetovom kongrese InSEA v Brisbane v Austrálii progres vo výtvarnej výchove.

* Príbližte nám Vašu organizáciu.

- Od roku 1964 bola na území bývalého Československa činná celoštátna organizácia s názvom INSEA (International Society for Education Through Art). Zastrešuje ju - tak ako mnohé iné nevládne organizácie - UNESCO. Členskou krajinou sa stalo aj Československo. Zakladateľom Československého komitétu INSEA (ČSKD) bol prof. Dr. Jaromír Uždil, DrSc., ktorý pôsobil na Akadémii výtvarných umení, na Pedagogickej fakulte UK a potom na Vysokej škole umelecko-priemyselovej v Prahe.

* Aká bola Vaša cesta do INSEA?

- V 70-tych rokoch som sa stal vedeckým aspirantom prof. Uždila, v roku 1977 obdržal som dekrét člena redakčnej rady celoštátneho časopisu *Estetická výchova* a následne v 80-tych rokoch bol som zvolený za predsedu Československého komitétu INSEA. Po rozdelení federácie sme ustanovili SSEA (Slovenskú spoločnosť pre výchovu umením), v ktorej som sa stal predsedom na základe korešpondenčných volieb. V dôsledku toho prešlo sídlo organizácie do Prešova. (Po roku 1990 v logu organizácie INSEA veľké „N“ sa zmenilo na malé „n“).

* Aké ciele plní InSEA?

- Cieľom organizácie, v súlade so štatútom, je sledovať svetové dianie v oblasti výtvarnej kultúry a školstva, ako aj podieľať sa na popularizácii dobrých výsledkov našich škôl doma i v zahraničí. V dôsledku finančného kolapsu preživa SSEA krízu, podobne ako aj svetová organizácia InSEA, ktorá v roku 1997 zrušila pripravený svetový kongres v Lille. Nová situácia núti prehodnotiť organizačnú štruktúru InSEA, čomu sa budeme musieť prispôbiť a konať podobne.

* Bolo austrálske podujatie prvé, na ktorom sa vaša organizácia zúčastnila?

- Nebolo prvé. Od vzniku SSEA v roku 1993 vďaka podporným aktivitám Štátneho fondu kultúry Ministerstva kultúry SR, Ministerstva školstva SR, ale najmä vďaka sponzorovi a spolupráci s Múzeom moderného umenia Andyho Warhola a so Spoločnosťou Andyho Warhola v Medzilaborciach (prezident M. Bycko), mohli sme Slovensko reprezentovať v zahraničí v Montreáli (v roku 1993 slovenská výstava patrila medzi štyri najlepšie), podobne v Lisabone boli prezentované maľby a grafiky študentov Pedagogickej fakulty v Prešove na výstave s názvom *Projects - Studies-Interpretations*.

* Aká je ďalšia pracovná náplň organizácie?

- SSEA organizuje sympózia, na ktorých odovzdáva svojim členom (je ich vyše 100), a to aj prostredníctvom

Účastník kongresu doc. PhDr. Anton Jusko, CSc., podpredseda AS PU

totiž nie je, a to tak v oblasti školstva, ako aj v oblasti profesionálneho výtvarného umenia adekvátne prezentovaná v odborných časopisoch, lebo nie sú, čo je trochu hanbou našej spoločnosti (a to aj v porovnaní s Českou republikou). Pritom výtvarná produkcia detí, mládeže a profesionálnych výtvarníkov u nás znesie najprísnejšie kritériá.

* Ako často sa uskutočňujú kongresy InSEA?

- Svetová organizácia InSEA každé štyri roky realizuje medzinárodný kongres InSEA. V období medzi svetovými kongresmi sa uskutočňujú regionálne kongresy na jednotlivých kontinentoch. Paralelne sú organizované svetové výstavy, ktoré prezentujú výtvarnú tvorbu detí a mládeže do 18 rokov členských štátov. Je ich viac ako deväťdesiat.

Téma 30. svetového kongresu v Brisbane v Austrálii bola: Kultúry a ich premeny. Bola to konfrontácia a zároveň zaujímavá a plodná komparácia. Priniesla informácie o vyspelosti kultúr a ekonomických stimulov jednotlivých kontinentov, národov i rás.

* Čo priniesli metamorfózy?

- Slovenské metamorfózy v duchu témy kongresu priniesli progresívnu a experimentálnu tvorbu, ktorej nositeľmi sú predovšetkým základné umelecké školy, ale aj mnohé základné a stredné školy. V premenách výtvarnej kultúry rezonoval aj odkaz ľudovej umeleckej tvorby (modrotlač, batika, kraslice, atď.), ale aj výtvarné alternatívy, ktoré tvorili základ vybraný z celoslovenskej súťažnej výstavy známej pod menom **VÝTVARNÉ ALTERNATÍVY**, ktorej piaty ročník vďaka Základnej

zahraničných účastníkov podnety a progres pre ich ďalšiu prácu. Reprízuju sa tu výstavy a video-tvorba. Učitelia tu prezentujú skúsenosti z praxe. Je to dobrá forma, ale...

* Čo tým chcete povedať?

- Predovšetkým to, že je to forma z hľadiska času nepružná. Výtvarná kultúra

Logo 30. kongresu InSEA

umeleckej školy Imra Weimera Kráľa v Považskej Bystrici zorganizoval kolektív na čele s riaditeľkou Mgr. Z. Pleškovou. Uskutočnil sa v máji 1999. Práca v porote tohto bienále dala mi impulz pre koncepciu výstavy do Austrálie.

Slovenská kolekcia ukázala nielen príklad progresu v uplatňovaní alternatívnych - náhradných (recyklovateľných) materiálov, ale aj naplnenie odkazu ľudového umenia (kraslice pochádzali zo spišských škôl, ktoré sa zúčastňujú na prehliadkach kraslíc vo Vlastivednom múzeu v Spišskej Novej Vsi. Organizuje ich Mgr. Rosová).

* Prispeli ste aj do programu kongresu?

Samozrejme, náš príspevok bol zameraný na tému *Výtvarný prejav detí ako prostriedok podnecujúci sociálne premeny*. Odznel v sekcii, ktorej predsedal bývalý prezident INSEA z kongresu v Adelaide (1976) prof. Condous. Tridsaťminútový program v druhej časti naplnil videodokument s názvom *Cigánska paleta*, premietaný s úspechom už v Prahe, Krakove a inde. Výber témy bol podmienený exodom Rómov do škandinávskych krajín. Strelot sa s neobyčajným ohlasom a diskusiou, v ktorej nechýbali politické otázky: Ako je to u vás s demokraciou a politickou orientáciou? Alebo: Znak Slovenskej republiky z heraldického hľadiska je pekný a neobyčajne sugestívny. Vysvetlite nám jeho symboliku! Na odpovede sme mali aj „dôkazový materiál“, ktorý nám poskytli organizátori Bienále ilustrácií v Bratislave (katalógy z predošlých ročníkov), Matica Slovenská (menovite JUDr. J. Škultéty: katalógy miest, kúpeľov, prírody, rekreačných zariadení a pod.), a najmä krásne publikácie nášho mesta (daroval ich primátor Ing. J. Kopčák), vrátane univerzitného bulletinu. Poďakovanie v prvom rade patrí vedeniu PU a Pdf.

* Boli aj ďalšie sprievodné aktívne?

- Prírodzene, boli, a to aj vďaka korešpondenčnému kontaktu s pánom Ing. Sidoriakom, tajomníkom našej ambasády v Canberre, ktorý nám sprostredkoval stretnutie so skvelou rodinou pána J. Malacha. Jarné prázdniny neumožnili kontakt so školským prostredím. Napriek tomu pani učiteľka R. Pettersónová nám pripravila nezabudnuteľný výlet do „Raja surfitov“.

Ostatné aktivity, akými boli vystúpenia v rozhlasovom programe pre krajanov, výmena propagačného materiálu na Queenslandskej univerzite, výstavy v Queenslandskej galérii v Brisbane, ako aj hodnotenie rozsahu a programu kongresu, exkurzie v Kuala Lumpur v Malajzii budú predmetom analýz s najväčšou pravdepodobnosťou v českej odbornej časopiseckej literatúre.

Za odpovede poďakoval doc. PhDr. Michal Rusinko, CSc.

Obálka katalógu

Na Frankfurtskom knižnom veľtrhu

Každý rok v októbri sa teší doc. Šimon, CSc., na cestu do Frankfurtu nad Mohanom, i tentoraz sa uskutočnila s podporou Literárneho fondu Slovenskej republiky, ktorému za ňu úprimne ďakuje.

Ako vo svojich zápiskoch píše, na Frankfurtskom knižnom veľtrhu sa stretávajú vydavatelia z celého sveta, aby prezentovali svoju produkciu a uzatvárali obchody. Vo veľtržných halách sa vystavujú tisíce knižných publikácií, ale aj audiovizuálnych nosičov pre personálne počítače a iné moderné prístroje („hitom“ tohtoročného veľtrhu bolo malé zariadenie, ktoré umožňuje osobné čítanie akéhokoľvek textu na obrazovke prostredníctvom zvláštneho miniatúrneho nosiča, takže takáto „kniha“ zaberie naozaj málo miesta a každému je dostupná). Navyše sa vo Frankfurte každoročne koná výstava odborných časopisov, kalendárov a výtvarných reprodukcí, takže je na čo pozeráť. V tomto jubilejnom roku pribudla zvláštna výstava venovaná klasikovi nemeckej literatúry **Johanovi Wolfgangovi Goethemu**. Jej fažiskom boli preklady **Goetheho** tvorby do rôznych jazykov - potešilo ho, že sa medzi

Vstupná budova Frankfurtského knižného veľtrhu v podobe ceruzky

týmto množstvom nestratil slovenský výber z **Goetheho** poézie **Farebný odlesk** v preklade **Ľubomíra Feldeka**.

Na veľtrhu sa zúčastňujú i verejnoprávne rozhlasové a televízne ustanovizne, nechýbajú spisovateľské, prekladateľské a vydavateľské organizácie ani firmy zaoberajúce sa modernou reprodukčnou technikou.

Zo zápisníka doc. Šimona (na obr.)

Tohtoročný Frankfurtský knižný veľtrh (konal sa 13. - 18. októbra) veľmi pozitívne poznačila skutočnosť, že Nobelova cena za rok 1999 bola udelená nemeckému spisovateľovi

Günterovi Grassovi

a prítomnosť laureáta na veľtrhu bola stredobodom pozornosti. Po **Heinrichovi Böllovi** je **G. Grass** druhým občanom povojnovej Spolkovej republiky Nemecko, ktorý sa dočkal tejto pocty - za celoživotné dielo, v ktorom vyniká jeho prvý rozsiahly román *Plechový bubienok*.

Jarmila Samcová, šéfredaktorka Revue svetovej literatúry, účastníčka veľtrhu

Čerstvý nositeľ Nobelovej ceny podpísal na veľtrhu svoje knihy a usporiadali s ním tlačové konferencie: 15. októbra sa stretol s novinármi spolu s nositeľom „alternatívnej“ Nobelovej ceny **Hermanom Scheerom**, autorom ekologickej knihy *Solárne svetové hospodárstvo*.

G. Grass sedí za stolom s neodmysliteľnou fajkou, najprv v saku, ktoré si vzápätí vyzlieka. Odpovedá na množstvo otázok, hovorí, že každá jeho kniha obsahuje posolstvo. Vedel by písať aj ľahšie alebo artistické texty, ale poslanie spisovateľa v dnešnej dobe vidí práve v konfrontácii s aktuálnymi dobovými problémami.

Udelenie Nobelovej ceny tomuto, dnes už 72-ročnému, predstaviteľovi nemeckej literatúry (narodeniny oslávil na veľtrhu) sa nestretlo so všeobecným súhlasom, ba zaznela aj otázka, či jeho dielo má ešte čo povedať dnešnému mladému čitateľovi. Príčinou takéhoto rozporného prijatia sú iste aj **Grassove** nekonvenčné názory na súčasný svet a provokatívne vystúpenia vyznačujúce sa občianskou odvahou.

Na Frankfurtskom knižnom veľtrhu býva každý rok „fažiskovou

témou“ jedna národná literatúra; v roku 1999 touto úlohou „poverili“

maďarskú literatúru

(v roku 2000 to bude Poľsko). Maďarsko je prvou postkomunistickou krajinou, ktorej sa dostalo tejto pocty - určite aj preto, že práve pred desiatimi rokmi otvorením hraníc s Rakúskom umožnila občanom bývalej NDR prechod na Západ.

Maďari sa „rozložili“ vo veľtržnej hale číslo 3.0, na otvorení nechýbal prezident (a zároveň spisovateľ) **Árpád Göncz** a do Frankfurtu sa „presťahovali“ vari všetci,

Miroslava Bilačičová, komisárka slovenskej expozície

ktorí dnes reprezentujú kultúru našich južných susedov - okrem spisovateľov aj hudobníci, výtvarníci, divadelníci, vydavatelia, novinári. Maďari pripravili pre návštevníkov veľtrhu množstvo propagačných materiálov o krajine a ľuďoch v nemčine a angličtine, medzi nimi aj bohaté informácie o maďarskej literatúre.

Z nich sa dozvedáme, že túto literatúru reprezentoval aj **Lajos Grendel** žijúci na Slovensku (popri viacerých maďarských autoroch z Rumunska). Veľký ohlas na nemeckom knižnom trhu má tvorba už nebohého **Sándora Máraia**, rodáka z Košíc. A napokon hodno zaznamenať mimoriadny úspech knihy **Pála Závadu** *Jadvigin van kúšik*, ktorej dej sa odohráva v prostredí slovenskej menšiny v Maďarsku.

V slovenskej expozícii sa stretávajú zahraniční záujemci o

našu knižnú kultúru (medzi nimi mnohí krajanovia), ale aj slovenskí vydavatelia očakávajúci záujem o licencie i vydavateľskí redaktori, ktorí sa usilujú uzatvoriť dohody so zahraničnými partnermi. Je tu stále živo a útulne, na tomto malom slovenskom ostrove v oceáne svetovej knižnej produkcie. Pravda, niektoré naše vydavateľstvá majú vlastné stánky - a to treba len privítať.

Dva dni vo Frankfurte zďaleka nestačia na absolvovanie všetkého zaujímavého, tituly kníh sa návštevníkovi mihajú pred očami a navyše sa konajú mnohé sprievodné podujatia, autogramiády, autorské čítania a prezentácie. Ešte si odskočil na vyhlasovanie výsledkov hessenskej súťaže pre začínajúcich autorov - vystupujú tu pätnásť-

Margita Bizíková, šéfredaktorka Knižnej revue

roční so svojimi skúsenosťami a zážitkami. Tohtoročný frankfurtský „trh márnosti“ sa pre neho však nekončí - už vo vlaku sa prehŕňa v tlačovinách, z ktorých zasa bude rok „žiť“.

Z poznámok autora
Ladislava Šimona

Vydavateľstvo SSS

Záver zo slovenskej expozície

O fenoméne snov

Dnes, 9. 12. 1999, sa uskutoční prednáška vo vysokoškolskom areáli PU na tému: „O fenoméne snov a o snoch“ U. F. M. Dostojevského. Prednášať bude prof. PhDr. Andrej Červeňák, DrSc., z FF UKF v Nitre. Rusisti a záujemci prídte do učebni č. 90, dozviete sa veľa nového.

ŠPECIFIKÁCIA PRÁCE AS GBF

Činnosť a zameranie Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty sú pre mnohých neznáme. Jednak preto, že je to teologická fakulta, čo sa dnes často spája s niečím archaickým, či prinajmenšom historickým a tiež preto, že tu študujú budúci kňazi a katechéti. Aby sme teda trochu priblížili život na našej fakulte, dotkneme sa v tomto príspevku špecifickosti práce Akademického senátu (AS) a niektorých zvláštností v organizácii výuky.

Terajší AS pracuje už tretí rok pod vedením doc. PhDr. M. Varcholu, CSc., (na obrázku) podpredsedom a zástupcom študentskej obce je Mgr. M. Mekel a

členom Prof. PhDr. M. Mikluš, CSc. Na svoje zasadania AS pravidelne prizýva dekana i prodekanov fakulty. Zúčastňujú sa ho i ŠRVŠ a AS PU.

Najvýraznejšie špecifikum jeho činnosti spočíva v dvojakosti zákonov s ktorými musí počítať a ktorých požiadavky je potrebné zladíť. GBF PU je štátnou inštitúciou, musí teda plniť Zákon o vysokých školách. Štatút fakulty však hovorí, že: „Fakulta podľa kanonického práva podlieha veľkému kancelárovi“ (čl. 2, ods. 2), ktorým je prešovský biskup Mons. Ján Hirka. K právam a povinnostiam veľkého kancelára okrem iného patrí: „dbať na to, aby sa na fakulte dôsledne zachovávala katolícka náuka, cirkevné čítanie a disciplína, a aby sa dôsledne plnili ustanovenia predpisov Svätého stolca“ (čl. 2, ods. 3, § b) „pozastaviť rozhodnutia ktorejkoľvek akademickej autority“ (čl. 2, ods. 3, § d) „udeľovať alebo odnímať učiteľom kanonickú misiu, alebo veniam docenti“ (čl. 2, ods. 3, § h)

Z toho je zjavné, že práca AS vyžaduje hľadanie kompromisu medzi Zákonom o vysokých školách a cirkevným kanonickým právom. To je mnohokrát neľahká úloha, pri ktorej je nevyhnutné znova a znova prehodnocovať kompetencie jednotlivých akademických a cirkevných autorít.

Pre lepšie priblíženie ponúkame niektoré body, ktoré AS rieši na svojich stretnutiach:

- predĺženie pracovného pomeru učiteľom a zamestnancom fakulty v dôchodkovom veku

- vzťahy medzi vedením fakulty a AS pri rozhodovaní a plnení základných úloh fakulty
- výchovnovzdelávacia činnosť fakulty - študijný plán a študijný poriadok
- zásady riadiacej práce v oblasti legislatívno-právnej, ekonomickej a pedagogickej
- vedeckovýskumná činnosť fakulty a kvalifikačný rast učiteľov
- zborník fakulty
- finančné a mzdové otázky

Z hľadiska výuky je GBF PU zatiaľ jedinou teologickou fakultou s dennou formou štúdia všeobecnej katolíckej teológie. Na fakulte teda študujú ako bohoslovci, tak i laickí poslucháči. Študijný plán je zatiaľ pre všetkých rovnaký, hoci istá diferenciácia by určite nebola na škodu. Dúfame, že sa toto hľadisko bude brať do úvahy pri dopracovávaní šesťročnej koncepcie štúdia, na ktorú sme prešli v tomto školskom roku.

Z hľadiska rôznych aktivít fakulty je potrebné vidieť aj nevyhnutnosť komunikácie s Gréckokatolíckym kňazským seminárom b. P. P. Gojdiča. Preto je pre fakultu charakteristické vyučovanie najmä v dopoludňajších hodinách.

Ďalším špecifikom je, že na fakulte študujú i absolventi iných vysokých škôl, ktorí chcú nadobudnúť odbornú spôsobilosť katechéty i tí, ktorí spoznali povolanie do kňazskej služby. Tým je potrebné vychádzať v ústrety napr. vo forme individuálneho študijného plánu.

GBF PU v súčasnosti zápasí s pomerne nízkou kvalifikačnou úrovňou učiteľov. Je to však pochopiteľné, ak si uvedomíme i pastoračné povinnosti vyučujúcich - kňazov.

Na záver by sme chceli vyjadriť nádej v Božie požehnanie do ďalšej práce AS i vedenia fakulty.

**Mgr. Martin Mekel
Michal Glevaňák**

Vzdelávacie stredisko akadémie v Goteborgu — Švédsko

Nordic Folk academy (NFA) bola zriadená na základe rozhodnutia Rady ministrov nordických krajín v roku 1968, ako spoločná vzdelávacia inštitúcia Švédska, Fínska, Nórska, Dánska, Faerských a Alandských ostrovov, Grónska a Islandu. Jej hlavnou úlohou je realizovať kooperáciu medzi inštitúciami vzdelávania dospelých v týchto krajinách, ako i spoluprácu v tejto oblasti s inými krajinami.

Prvým sídlom NFA bolo mesto Kungälv, kde sídlila v spoločnej budove s Nordic Folk High School. Na jej otvorení sa zúčastnil i Olóf Palme.

Súčasná moderná budova v Göteborgu sa stala sídlom pre NFA od roku 1991 a táto skutočnosť akoby predznamenala i nové smerovanie činnosti NFA. Zmenená spoločenská situácia a rozpad bývalého ZSSR umožnil NFA rozšíriť orientáciu v spolupráci VVD i na staronové krajiny z okolia Baltického mora - Estónsko, Litvu a Lotyšsko, ba najnovšie i na severozápadnú oblasť Ruska (St. Peterburg, Pskov a časť územia medzi Lotyšskom a Poľskom v oblasti Kaliningradu).

S rozširujúcou sa spoluprácou, ktorá zapájala do medzinárodnej činnosti čoraz viac inštitúcií a odborníkov z oblasti VVD, vznikla aj potreba založenia medzinárodného strediska pre VVD a NFA, ktoré začalo pracovať 1. januára 1994.

Od roku 1994 NFA vydáva časopis Baltic-Dialogue, ktorý od prvého čísla roku 1998 začal vychádzať s pozmeneným názvom - Baltic Sea Dialogue (Newsletter for Adult Learning in the Baltic Sea Area).

V knižnici NFA, ktorá sa nachádza pod čiastočne presklenným stropom, je v súčasnosti okolo 20 000 zväzkov kníh a približne 250 periodík, zameraných najmä na oblasť vzdelávania dospelých, sociálnu prácu, pedagogiku a pod. Zvláštnosťou, či skôr prednosťou tejto knižnice je to, že účastníkom rôznorodých akcií je prístupná doslova 24 hodín denne, bez akéhokoľvek obmedzenia.

Nordic Folk Academy sa vo svojej rôznorodnej činnosti zameriava najmä na nasledovné aktivity:

- uskutočňovanie medzinárodných konferencií k problematike VVD,
 - organizovanie vzdelávacích kurzov pre členov mimovládnych organizácií s dôrazom na význam týchto organizácií pri vzdelávaní obyvateľstva,
 - zabezpečovanie kontinuálneho vzdelávania učiteľov a lektorov vo VVD,
 - poskytovanie možnosti pre študijné pobyty lektorov a vedeckých pracovníkov z oblasti VVD a i.
- Podrobnejšie informácie získate na adrese: www.nfa.se.

(Autor článku sa na základe projektu TEMPUS-IMG zúčastnil študijného pobytu na tejto inštitúcii.)

**NORDIC FOLK
ACADEMY —
PRIEKOPNÍK
NORDICKO-
BALTICKEJ
SPOLUPRÁCE
V OBLASTI
VZDELÁVANIA
DOSPELÝCH**

PhDr. E. Lukáč

zdôrazňuje pritom potrebu pravidelnejšieho schádzania sa odborníkov zaoberajúcich sa mestom.

Na konferencii sa zúčastnilo 57 popredných odborníkov z oblasti urbán-

Katedra geografie a geoekológie FHPV PU v Prešove, Inštitút turizmu a hotelového manažmentu FF PU v Prešove, v spolupráci s Východoslovenskou pobočkou Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV, usporiadali v dňoch 17. a 18. novembra 1999 medzinárodnú a interdisciplinárnu konferenciu *Urbánný vývin na prelome milénii a pozícia mestského organizmu Prešova v tomto kontexte*.

Podujatie bolo príspevkom uvedených pracovísk k oslavám 700. výročia udeľenia mestských práv Prešovu a súčasne malo pripomenúť 50. výročie vzniku prvého mimobratislavského akademického geografického pracoviska a 40. výročie činnosti Východoslovenskej pobočky Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV v Prešove. Počas slávnostného otvorenia konferencie pri-

nej geografie, geoekológie, ekonómie, manažmentu turizmu, demografie a histórie z Poľska, Francúzska, Rakúska, Česka a Slovenska. Okrem iných

Prof. S. Liszewski z Lodzkej univerzity pri prednese prvého príspevku konferencie

o problematike urbánneho vývinu na prelome milénii

bádateľov s príspevkami vystúpili prof. dr. Michael Bauer zo Savojskej univerzity v Chambéry,

prof. dr. hab. Stanislaw Liszewski - rektor Lodzkej univerzity v Poľsku a prof. dr. Florin Žigrai, CSc., z Rakúskeho ústavu pre východnú a juhovýchodnú Európu vo Viedni. Príspevky odzneli v troch sekciách, venovaných geografickým a demografickým aspektom urbánneho vývinu, geoekologickým a ekonomickým aspektom urbánneho vývi-

kusie medzi jednotlivými bádateľskými smermi. Účastníci poukázali aj na výrazné rozšírenie tematického záberu výskumu miest, v ktorom najaktuálnejšími témami sú

na jednej strane odraz celospoločenských zmien v postkomunistických krajinách v ich sídelnom systéme a vnútornej štruktúre jednotlivých miest, na druhej strane je to odraz civilizačných premien, najmä globalizácie a prechodu k postmodernistickej spoločnosti v sídelných štruktúrach.

Pro. dr. Florin Žigrai, CSc., z Rakúska pri diskusii v pléne

Rokovali o možnostiach rozširovania vzájomnej spolupráce oboch univerzít

nu a pozícií mestského turizmu v procese urbánneho vývinu. Súčasťou programu bola aj exkurzia, venovaná transformácii intraurbánnych štruktúr Prešova v ostatnom decéniu, ktorú viedol RNDr. René Matlovič, PhD. Rokovanie sekcií ako aj ceľ konferencie zavŕšila diskusia, ktorá naznačila trendy výskumu miest v najbližších rokoch. Dominovala tu najmä problematika pluralizácie teoreticko-metodologických východísk a výskumov a s ňou spojená potreba dis-

vítala všetkých účastníkov predsedníckeho organizačného výboru doc. RNDr. **Eva Michaeli**, CSc. S pozdravnými prejavmi vystúpili prorektor PU pre vedeckovýskumnú a umeleckú činnosť doc. PhDr. **Vladimír Leško**, CSc., a riaditeľ ITHM pri FF doc. Ing. **Štefan Kireta**, CSc. Otvorenia sa zúčastnil aj dekan FHPV PU doc. Ing. **Peter Kuzmišín**, CSc. Tajomník Vp SGS RNDr. **René Matlovič**, PhD., naznačil hlavné motívy a ciele usporiadania konferencie,

Celkove možno konferenciu považovať za veľmi úspešnú, čo potvrdili viacerí jej renomovaní účastníci v záverečnej diskusii. Za všetky hodnotenia možno uviesť myšlienku rektora Lodzkej univerzity prof. dr. **S. Liszewského**, ktorý povedal, že v Prešove sa formuje významné centrum geografického bádania a edukácie v stredoeurópskom kontexte.

RNDr. René Matlovič, PhD.

Katedra geografie a geoekológie FHPV PU

Študentský večierok

V stredu 3. novembra t.r. sa v klube Ruského domu v Prešove uskutočnil študentský večierok, ktorý už tradične na začiatku akademického roka organizuje Katedra ukrajinského jazyka a literatúry FF Prešovskej univerzity. Ako predošlé, aj tento večierok bol zameraný na privítanie študentov prvého ročníka odboru ukrajinský jazyk v kombinácii s inými disciplínami.

V tomto akademickom roku, okrem študentov denného štúdia v študijnom odbore ukrajinský jazyk v kombinácii s politológiou a anglickým jazykom, katedra po prvýkrát vo svojej 47-ročnej histórii privítala študentov trojročného bakalárskeho štúdia. Tradične medzi prvákmi nechýbali ani študenti ukrajinského oddelenia Pedagogickej fakulty učiteľstva pre prvý stupeň základných škôl, na ktorom katedra zabezpečuje výučbu materinského jazyka a pedagogickú prax. Na KUJL v súčasnosti ukrajinský jazyk v kombinácii s anglickým, nemeckým, slovenským a ruským jazykom, filozofiou, politológiou, dejepisom a personálnym manažmentom študuje takmer sto poslucháčov. Ich počet by mohol byť vyšší, avšak mnohí uchádzači nespĺňajú vysoké požiadavky kladené na prijímacie skúšky najmä z cudzích jazykov, aj keď absencia učiteľov z týchto disciplín na školách v regiónoch, odkiaľ k nám prichádzajú uchádzači o štúdium, je stále vysoká. V budúcom akademickom roku katedra otvára ďalšiu študijnú kombináciu ukrajinský jazyk - etika.

Študentský večierok sa v klube Ruského domu niesol aj v znamení rozlúčky prešovských študentov s 20-člennou skupinou študentov Fakulty ukrajinskej filológie Národnej pedagogickej univerzity Mychajla Drahomanova v Kyjeve, ktorí boli od 11. októbra na študijnom pobyte v Prešove. Tunajšia katedra prijala

študentov z tejto univerzity už druhýkrát. 25-dňový študijný pobyt študentov z Ukrajiny sa realizoval na základe medzistátnej dohody medzi Ministerstvom školstva SR a tamojším Ministerstvom vzdelávania podľa osobitného študijného plánu v rozsahu 10-12 týždenných hodín so zameraním na disciplíny, ktoré sa neštudujú v Kyjeve (dejiný Slovenska, praktické cvičenia zo slovenčiny, ukrajinská literatúra a kultúra Zakarpatska a východného Slovenska, teória prekladu, sociolingvistika ukrajinských nárečí na východnom Slovensku). Kyjevskí študenti popri štúdiu absolvovali exkurzie do Košíc, Vysokých Tatier a Svidní-

v klube Ruského domu

ka, kde navštívili expozície Múzea ukrajinsko-rusinskej kultúry. V rámci spomínanej dohody naši študenti už viac rokov absolvujú jedno až dvojmesačné jazykové stáže na spomínanej Fakulte ukrajinskej filológie Národnej pedagogickej univerzity M. Drahomanova, kde sa zameriavajú na praktické ovládanie spisovnej ukrajiny, ako aj na spoznanie historických a kultúrnych pamätihodností hlavného mesta Ukrajiny a návštevu múzeí a divadiel.

V kultúrnom programe študentského večierka, ktorý nasledoval po úvodnom slove vedúceho katedry doc. PhDr. J. Kundráta, CSc., a uvítacom ceremoniáli, vystúpili prešovskí aj kyjevskí študenti. V ich podaní si prítomní vypočuli verše ukrajinských spisovateľov, ukrajinské a slovenské piesne. Záver večera patril hudobnej skupine JA-MA-HA pod vedením V. Haščáka, ktorá sa postarala o dobrú zábavu do neskorých večerných hodín. Verím, že o rok sa znova stretne na takomto večierku, aby sme mohli privítať medzi sebou ďalších prvákov. **L. Babotová**

Na Právoslávnej fakulte PU 25. 11. 1999 habilitovali prvého docenta v odbore pravoslávnej teológie. Docentskú habilitačnú prácu obhájil jeden z najvýznamnejších slovenských byzantológov, 57-ročný vedúci vedecký pracovník Historického ústavu SAV, PhDr. Alexander Avenarius, CSc., úspešne obhájil habilitačnú prácu

PhDr. Alexander Avenarius, CSc., úspešne obhájil habilitačnú prácu

PhDr. Téma habilitačnej práce bola: *Byzantská duchovná kultúra a slovanský svet*. Treba podčiarknuť, že ide o významnú vedeckú osobnosť

ÚSPEŠNÁ OBHAJOBA

a vzácného človeka, ktorý už dlhší čas súvisle pedagogicky pôsobí a aktívne vystupuje i v zahraničí. Jeho prácu ocenila aj oponentka prof. PhDr. Ružena Dostalová, CSc., z FF UK v Prahe. Pochválne o práci sa vyjadril aj ďalší oponent prof. Marián Brendza z Kresťanskej akadémie vo Varšave v Poľsku, a člen komisie, pravoslávny prešovský arcibiskup Slovenska Nikolaj.

Predseda habilitačnej komisie, dekan PBF PU prof. ThDr. Štefan Pružinský, CSc., habilitačné konanie vysoko ocenil, pričom zdôraznil, že predložená práca, jej rozsah, vysoko presahuje požadované normy na udelenie pedagogickej hodnosti docenta.

Orientácia katedry

Na výskum regionálnych dejín

Katedra dejín FHPV PU bude v najbližších mesiacoch bilančovať svoju desaťročnú činnosť. Vznikla z potreby umožniť študentom vtedy ešte Pedagogickej fakulty vhodne kombinovať študijné odbory a umožniť im získavať kvalifikáciu aj v tomto dôležitom humanitnom odbore štúdia. Katedra za uplynulé desaťročie pripravila do praxe 78 učiteľov dejepisu, vytvorila si z nich okruh spolupracovníkov najmä v oblasti výskumu metodologickej výučby dejín na základných a stredných školách. V súčasnosti v piatich ročníkoch dejepisu v kombinácii študuje 138 študentov.

Vedeckovýskumná činnosť katedry je orientovaná na výskum regionálnych dejín, katedra rieši inštitucionálnu úlohu venovanú výskumu regionálnych dejín v 19. a 20. storočí. V rámci jej plnenia vyšli viaceré monografie o dejinách mestečiek a obcí východoslovenského regiónu, ktoré autorsky pripravil doc. dr. I. Michnovič, CSc., postupne v tejto línii pokračujú dr. V. Hudečková, CSc., dr. N. Jurčíšinová, dr. M. Kračunová a ostatní členovia katedry. Výstupom vedeckovýskumného snaženia členov pracoviska je aj pravidelné vydávanie zborníka štúdií, ktoré sú venované na pomoc učiteľom dejepisu na školách v

regióne východného Slovenska. Takéto zborníky vychádzajú posledných 5 rokov pravidelne. Členovia katedry sa zúčastňujú na vedeckých podujatiach, ktoré poriadajú iné pracoviská, predovšetkým obe katedry histórie na FF PU, katedra Spoločenských vied FHPV, taktiež Metodické centrum v Prešove, kde úspešná spolupráca s

v 19. a 20. storočí

oddelením dejepisu trvá už niekoľko rokov. Členovia katedry sa pravidelne zúčastňujú na odborných podujatiach okresných školských správ celého kraja (Prešov, Vranov nad Topľou) zameraných na odbornú prípravu a vzdelávanie učiteľov ZŠ a SŠ. Katedra poriadava pravidelné stretnutia a odborné besedy s významnými slovenskými historikmi (dr. D. Kováč, DrSc., dr. I. Kamenec, DrSc., dr. V.

PhDr. V. Hudečková, CSc., vedúca katedry dejín FHPV PU – autorka článku

Kopčana, CSc.), ktoré prispievajú k oživeniu záujmu o históriu aj v širšej obci vedeckých pracovníkov univerzity a jej študentov. Bohatá je aj posudzovateľská a expertízna činnosť jednotlivých členov katedry. Katedra sa v tomto školskom roku rozrástla a omladila. V konkurze boli na pracovisko prijatí Mgr. P. Derfiňák a Mgr. M. Pekár, ktorí vzápätí začali doktorské štúdium, pred jeho ukončením sú aj dr. Jurčíšinová a dr. Kračunová. Týmto krokmi sa bude stabilizovať kvalifikačná skladba pracoviska, čo umožní vytvárať vhodné podmienky aj pre vedenie rigorózných prác na katedre.

Podakovanie

Každý rok sa opakuje ten istý rituál, každý rok prichádzajú noví študenti a tí najstarší odchádzajú. Tento rok to čaká aj nás, preto by sme sa po piatich rokoch spoločného štúdia chceli aspoň takto skromne rozlúčiť s Prešovskou univerzitou a jej pedagógmi, ktorí nám venovali svoj čas. **Ďakujeme.** Do plného počtu skupiny chýbajú M. Salák, R. Franko, M. Bačková a M. Gregorová.

Študenti dejepisu, (5. ročník) na FHPV PU

Kultúra

G + G + E. V. alebo Edita Vološčuková v pražskej galérii

Celkom 33 grafik a malieb - ako výber zo svojej poslednej tvorby - predstavila PhDr. Edita Vološčuková v galérii G + G v Prahe na Vinohradoch. Po predchádzajúcej prezentácii na kolektívnych výstavách je to autorkina prvá samostatná výstava v zahraničí.

Výtvarne vyzretý súbor prác podáva obraz o umeleckom snažení Edity Vološčukovej v rozsahu posledných dvoch rokov. Už vlastné názvy obrazov a grafických listov dávajú tušíť zdroje inšpirácie a aspirácie

autorky - Duše, Prezumpcia nevinny, Anatómia duše. Do stratená, Vyzliekanie z kože, Ad acta, Kráter a pod. Jej zamýšľaný výtvarný obraz vychádza zo zložitého myšlienkového pôdorysu a sleduje mnohovýznamový zámer. Podriaďuje mu už vlastnú techniku či technológiu výtvarného spracovania. Svoje suché ihly doplní o obraz vytvorený slepotlačou. K obrazu na slepotlači tak pridáva obraz grafický. Vzniká tak výtvarne zaujímavé zoskupenie predstáv a vízií na ploche jedného výtvarného obrazu so sprievodnou významovou spleťnosťou a mnohovýznamovosťou. V zmyslovo chápanej obrazovej matematike by to azda mohlo znamenať súčet, súčin, odpočet či odmocninu predstáv a možno aj všetko odrazu - v jednom obraze.

Edita Vološčuková podobne prekračuje aj rá-

mec zaužívaných výtvarno-technických postupov a zvyklostí a v mene svojho umeleckého zámeru sa necháva unášať čarom výtvarného experimentu. Často používa aj vlastný - ručne vyrobený papier, grafiku odtlačá na plátno, maliarsky zúžitkúva štruktúry monotypu alebo ručne domaluje grafiku.

Vonkajšia podoba sveta v jeho vizuálnom zrkadlení je umelecky Editou Vološčukovej

vcelku ľahostajná. Nezaujímajú ju tvarové, farebné či svetelné efekty. Pátra po tom, čo sa skrýva za nimi, po princípoch usporiadania poriadku či chaosu - ide jej skôr o plochu než priestor, skôr o vnútro než povrch, skôr o čas než dej. Zákonite sa tak zrieka niektorých námetových prvkov, ilustračného či sujetového v

Prvá samostatná výstava v zahraničí

obraze a buduje ho z čisto výtvarných foriem. Špirála, trojuholník, výtvarné symboly - akési archetypy predmetného sveta (voda, kameň, detaily antických stavieb) sa tak v obraze stretávajú v jednom rytmicky členenom celku.

Svojím charakterom, výtvarnou metaforou, asociatným priradovaním predstáv a emocionálnosťou evokujú zážitok blízky básnickému. Umocňuje ho decentná farebnosť odtieňov modrých, olivovo-zelených, šedých a zlatých farieb. Ani v grafike sa nezaprie ženské maliarske čítanie.

Komorne ladený priestor galérie G+G a neopakovateľný kolorit veľkomesta, vytvorili skvelú atmosféru pre obrazy a grafiky autorky. Platí to aj naopak - jej diela naplnili galériu podmanivou poéziou. Lepšie si G+G a E.V. nemohli ani vybrať.

PhDr. Ján Bartko
odb. as. KvV FHPV PU

TORYSA ZNOVU ÚSPEŠNÁ

Keď v máji t.r. odznel verdikt poroty, že folklórne súbory Torysa a Šarišán sú spoločne víťazmi Okresnej súťaže programových blokov a postupujú obidva na krajskú súťaž, nikto netušil, čo táto súťaž priniesie. A, stalo sa.

Ešte nestihol vychladnúť motor univerzitnej Karosy z dvanásťdňového zájazdu Torysa v nemeckom Siegene a už bol opäť naštartovaný na ďalšiu cestu. Nadišiel deň krajskej súťaže 30-minútových programových blokov folklórnych súborov - 16. október, ktorého miestom bol Dom kultúry vo Svite. Zišli sa tu však už aj súbory ďalších okresov Prešovského kraja a konkurencia bola zrazu oveľa silnejšia. Torysa aj v tejto konkurencii uspela. Rovnako, ako na okresnej, aj na krajskej súťaži nedala šancu iným súborom, okrem Šarišána, s ktorým vytancovala, vypsievala a doslovné vyhrala postup na celoštátnu prehliadku. Za sebou nechala také renomované folklórne súbory ako Vranovčan, Magura a ďalšie.

Uverejníte?

Do redakcie zatelefonoval občan, ktorý sa predstavil ako študent Jozef. Položil rečnícku otázku: „Viete ako sa študent môže dovolať spravodlivosti?“ a pokračoval: „O vyriešenie študijného problému som požiadal vyučujúceho. Ten rozhodol o ňom s poučením, že ak sa mi toto rozhodnutie javí ako nespravodlivé, môžem sa dovolať nápravy u vedúceho katedry.“ Študent sa teda obrátil na vedúceho katedry. Má však smolu, lebo vedúcim katedry nie je nikto iný ako ten istý vyučujúci, ktorý už o jeho probléme rozhodol. Po vypočutí verdiktu vedúceho katedry, študent je zároveň poučený, že ak z rozhodnutím nie je spokojný, môže sa s problémom obrátiť na dekana fakulty. Sekretárka študenta nasmeruje k príslušnému prodekanovi. Tým je opäť tá istá osoba. „Dostalo sa mi poučenia, že ak nie som spokojný s rozhodnutím prodekana môžem sa usilovať o dosiahnutie spravodlivosti u rektora univerzity“. A tu študent rezignuje.

Súč poučený vlastnou skúsenosťou začína uvažovať o tom, či predsa rozhodnutie vyučujúceho netreba považovať za „absolútne spravodlivé“ (posledné dve slová žiadal dať do úvodzoviek).

Na tento rozhovor nemohla redakcia okamžite reagovať, lebo študent ho ukončil otázkou: „Uverejníte?“

Poznámka redakcie: Redakcia upozorňuje svojich čitateľov, že v našom univerzitnom periodiku nebudeme v budúcnosti publikovať telefonicky prezentované príspevky. **red.**

SPOLOČENSKÉ POSEDENIE

V jedálni študentského domova sa 29. 11. 1999 uskutočnilo spoločenské posedenie členov katedry hudobnej výchovy s dr. Wolfom Peschlom z Rakúska a prof. PhDr. Ladislavom Burlasom, DrSc. Zoorganizovali ho študenti 3. ročníka FHPV PU. Vzácny hosť sa v príjemnej atmosfére podelil so študentami o svoje zážitky a odovzdali im poznatky z hudobného sveta.

Programový blok Vysokoškolského folklórneho súboru Torysa mal názov Lubosc, bože, lubosc.

Aktuálny, ktorý patrí k životu mladých, so všetkými radosťami aj starosťami. Porota vysoko ocenila dramaturgiu programu, jeho spracovanie, ale aj interpretáciu, umocnenú dômyselnou réziou.

Úspech na úspech, ktorý určite hreje, ale i zaväzuje. Ak sa nič mimoriadne neudeje, vo februári roku 2000 bude Vysokoškolský folklórny súbor TORYSA stáť na scéne celoštátnej konkurencie. Verme, že obstojí znovu úspešne. **Ing. L. Bačinský**

S akademikom Mikulášom Mušinkom

* Poslednýkrát sme sa stretli na stránkach PU začiatkom jesene v rozhovore o Medzinárodnom kongrese ukrajínistov v Odeze. Od tých čias si absolvoval ďalšie domáce i zahraničné podujatia. Aké boli?

- V septembri ma Vysoký komisár pre

hotel. Všetko v prevádzke: v maštafiach je dobytok, v chalúpkach sa varí a pečie, na poli sa orie, seje, zbiera úroda, v chrámoch sa slúžia bohoslužby, sobašia, krstia deti. Návštevník má dojem, že sa vrátil do 20. rokov nášho storočia. Toto originálne múzeum má takmer dvesto zamestnancov, platených štátom. V Edmontone a Toronte počas svojho 18-denného pobytu mal som niekoľko prednášok a besied.

Hneď po návrate domov som sa zúčastnil medzinárodnej vedeckej konferencie o jazyku a školstve národnostných menšín v Starej Lesnej. Predniesol som tam referát o pozitívnom vplyve tzv. ukrajinizácie na vzdelanostnú úroveň Rusínov-Ukrajincov východného Slovenska.

* Bol si aj na Ukrajine?

- Tohto roku asi päťkrát. V deň prezidentských volieb 31. októbra som mal prezentáciu knihy *Chodníček od vrát* v obci Bilozirka na Ternopolsku. Sú to životopisné spomienky slepej spisovateľky Teľany Frolovej, vydané v mojom súkromnom „vydavateľstve“ - fundácii Karpaty. Je to už desiaty samostatná publikácia tejto fundácie. Nasledujúci deň som prezentoval túto knihu v Ternopoli, Lvove a Užhor-

de som mal polhodinové relácie o živote Rusínov-Ukrajincov na Slovensku v televízii a rozhlase.

* Kam smerovala Tvoja posledná cesta?

- Do Benátok v Taliansku, kde som sa zúčastnil medzinárodnej vedeckej konferencie Antické a súčasné mýty o Ukrajine a Taliansku. Vo svojom referáte som vyvrátil takmer storočný mýtus o tom, že najstaršia ukrajinská pieseň *Dunaju, Dunaju, čemu smuten tečeš?* (z polovice XVI. st.) bola zapísaná v obci Venecia (dnes súčasť Lukova, okr. Bardejov). V referáte som uviedol presvedčivé dôkazy o tom, že táto jedinečná lyrická pieseň (o ktorej existuje takmer 100 vedeckých prác) bola zapísaná v talianskych Benátkach. Chcem zdôrazniť, že s mojimi závermi súhlasili nielen talianski slavisti, ale aj vedci z Ukrajiny, ktorých bolo na konferencii osem.

* Kto financuje Tvoje zahraničné cesty?

- Žiadnu z vyššie uvedených ciest mi ne-financovala tunajšia fakulta ani iná sponzorská či grantová organizácia. Iba do Kanady mi cestu a pobyt hradila pozývajúca strana. Ostatné cesty som si hradil z vlastných prostriedkov. Keď vedec chce udržiavať kontakty s vonkajším svetom (a bez toho pokrok vo vede nie je možný), musí niečo obetovať. Teraz pripravujem referát na medzinárodnú konferenciu o živote a tvorbe ukrajinského básnika Bohdana Ihora Antonyča, ktorý sa uskutoční v Krakove na budúci týždeň. Aj tam cestujem za vlastné peniaze. Dúfam, že to bude moja posledná tohtoročná zahraničná cesta.

Zhovárал sa Michal Rusinko

Na odporúčanie akademika Mikuláša Mušíka v roku 1977 bol premenovaný Pedagogický inštitút Jaroslava Galana v Ternopoli na Ternopolskú štátnu univerzitu Volodymyra Hnatuka. 9. 10. 1999 prezident Ukrajiny Leonid Kučma pred budovou Univerzity slávnostne odhalil pomník V. Hnatuka. Na fotografii vidíte M. Mušíku (uprostred), rektor Univerzity Volodymyr Kravec (zľava) a vedúci katedry ukrajinskej literatúry Roman Hromiak (zprava)

národnostné menšiny OBSE Max von der Stoel pozval na medzinárodný seminár o Hágske odporúčaniach týkajúcich sa práv na vzdelanie národnostných menšín, ktorý sa konal v Častej-Papierňičke. V októbri som bol na oslavách 10. výročia založenia Katedry ukrajinskej etnografie a kultúry pri Albertskej univerzite v Edmontone (Kanada).

* Na Alberte majú takú katedru?

- Nielen katedru, ale aj univerzitný Ústav ukrajinských štúdií a neďaleko Edmontonu Múzeum ukrajinskej drevenej architektúry, v ktorom je sústredených takmer štyridsať objektov, privezených z ukrajinských fariem celej západnej Kanady. Sú tu tri nádherné drevené cerkvi, desať kompletných farmarských usadlostí, obchod, škola, sklady obilja, kováčska dielňa, ba dokonca aj železničná stanica a

Beseda s PhDr. Dušanom Kováčom, DrSc.

Jedným zo zaujímavých podujatí, ktoré sa na FHPV uskutočnili v priebehu novembra, bola aj prednáška (beseda) popredného slovenského historika PhDr. Dušana Kováča, DrSc., 10. novembra 1999 ju pripravila katedra dejín FHPV. O dobrej propagácii akcie svedčí aj to, že miesta v prednáškovej sále nestačili pre všetkých záujemcov o najnovšie slovenské dejiny.

Po úvodnom slove vedúcej katedry dejín PhDr. Viery Hudečkovej, CSc., ktorá akciu moderovala, vzácný hosť veľmi prístupnou formou naznačil hlavné problémy výskumu slovenských dejín v medzivojnovom období i v čase druhej svetovej vojny. Takmer hodinové vystúpenie venoval najmä otázkam pôsobenia politických strán v tomto období, najnovším výskumom, ktoré boli uskutočnené v archívoch OSN vo Švajčiarsku.

Zvláštnu pozornosť venoval Hlinkovej slovenskej ľudovej strane. I keď bola dlhý čas najsilnejšou a v

období Slovenského štátu dokonca vládnuou stranou, vieme o nej v podstate len veľmi málo. A práve tu je podľa jeho názoru najdôležitejší regionálny výskum, ktorý doteraz viacmenej absentoval.

Do záverečnej diskusie sa okrem študentov zapo-

o najnovších slovenských dejinách

jili aj vyučujúci. Okrem stále aktuálnych a nie celkom objasnených problémov pôsobenia hlavných predstaviteľov klerofašistického štátu – Tuka, Tisa a pod. – otázky smerovali aj do obdobia po prvej svetovej vojne či ku kontraverznej postave Jánoša Esterházyho.

Účastníci besedy – študenti histórie – pozorne sledujú výklad dr. Kováča k najnovším dejinám Slovenska

Popredný slovenský historik dr. Kováč, DrSc., pri úvodnom slove o najnovších slovenských dejinách

O tom, že hudba je špecifickou rečou každého národa, že v nej neexistujú žiadne jazykové bariéry sa presvedčil aj Vysokoškolský folklórny súbor TORYSA, ktorý sa v dňoch 29. 9.—10. 10. 1999 zúčastnil medzinárodného podujatia folklórnych skupín z ôsmich štátov rôznych kútov Európy v nemeckom Freusburgu.

S FOLKLÓROM

Freusburg je vlastne pevnosť na skalnatom brale, ktorej prvá písomná listina pochádza z r. 1048.

Časť dediny pod pevnosťou má rovnomenný názov a patrí k najatraktívnejším prírodným monumentom regiónu Siegerland, ktorý sa nachádza na rozhraní nemeckých spolkových krajín Rheinland-Pfalz a Nordrhein-Westfalen. Dnes táto pevnosť slúži mládeži ako „Jugendherberge“ (mládežnícka ubytovňa) a celý týž-

„Babski verbunk“ v podaní dievčenskej tanečnej skupiny súboru Torysa

deň bola domovom folklórnych skupín zo Švédska, Maďarska, Írska, Holandska, Švajčiarska, Nemecka a nás „Torysanov“.

Dodržiavajúc limit organizátorov, boli sme vo veľmi malej zostave len 20 členov, prevažne tanečníkov s našim choreografom a tajomníkom Rady pre umeleckú činnosť Ing. Ladislavom

Freusburg — pevnosť — dočasný domov Torysanov

O čom nabudúce

8. 11. 1999 bol na základe konkurzného konania menovaný Ministrom školstva SR M. Ftáčnikom do funkcie riaditeľa Metodického centra v Prešove PaedDr. Ivan Pavlov (34). V najbližšom čísle nášho periodika PU s ním prinesieme rozhovor na tému: Spolupráca MC a fakúlt PU na ďalšom vzdelávaní učiteľov.

Taktiež budeme hovoriť s prorektorom PU PaedDr. J. Pavelkom, CSc. a kvestorom Ing. I. Gullom o skúsenostiach a poznatkoch z cesty v Grécku na Aristoteľovej univerzite.

Bačinským v úlohu vedúceho zázjazu a vedúcou KHv Mgr. Irenou Medňanskou, CSc., ktorej úloha tmočnice sa rozšírila aj o moderátorstvo našich programov v nemeckom jazyku i zašívania našich už obratých krojov.

Program týždenného pobytu bol časovo náročný, obsahovo pestrý a bohatý na vzájomné spoznávanie ľudovej kultúry iných národov. V tradičných vystúpeniach v okolitých mestách či, remeselnom múzeu v Hagene, sa Torysa prezentovala svižnými tancami ako sú Šarišská polka, Babski Verbunk, tri rozmanité čardáše Zemplínsky, Abovský, Gemerský, mužský „Kohúti tanec“ a dievčenská „Karička“. Všade sme za svoje vystúpenie zožali veľký aplauz aj s typickým nemeckým búchaním. Cieľom tohto

DO ROKU 2000

„Týždňa folklóru“ bolo naučiť sa niečo z kultúry toho druhého a tak sa každý deň začínal spevom, kde sme sa zakaždým naučili jednu, či dve piesne niektorého zúčastneného národa.

Tam, kde sa stretne toľko ľudí, ktorých spája spoločný záujem pestovať a udržiavať kultúru svojho národa je vždy neopísateľná atmosféra porozumenia, radosti, tolerancie a dobrej nálady. Jedne večer organizátori vymysleli aj súťaž pod názvom „Hra bez hraníc“, kde sme i my museli pripraviť družstvo do súťaže, ale aj súťažnú hru. Obstáli sme na piatom mieste, ale naši dvaja zástupcovia v európskom družstve skončili druhí. I to je dôkaz, že nám to v tej „Európe“ ide lepšie. Rozhodne to bol nezabudnuteľný týždeň pre zúčastnených Torysanov.

Zuzana Vitovičová,
študentka II. roč. Hv-Ped. FHPV PU

LENKA MINARČIKOVÁ Z PF PU MISS VYSOKÝCH ŠKÔL

Príslovná krása prešovských vysokoškoláčok je známa ďaleko za hranicami nášho mesta. Stretávame ich často na chodbách či učebniach našich fakúlt a v každodennom pracovnom zhone len úchytkom vieme oceniť to, čo ich robí príťažlivými. Bolo iba otázkou času, kedy sa po úspechoch teraz už našich bývalých študentiek (Andrey Tatarkovej a Viery Tokarčíkovej), dostane ocenenie aj ďalším. Stalo sa to v utorok 16. 11. 1999, keď pri príležitosti Dňa študentov sa stala Miss vysokých škôl Lenka Minarčíková z PF PU.

Lenka okrem svojich takmer ideálnych telesných proporcií (výška: 170 cm, hmotnosť: 50 kg, miery: 88-60-90), ktoré ku každej takejto súťaži neodmysliteľne patria, je aj úspešnou študentkou a medzi jej koničky patrí šport, najmä hádzaná.

Redakcia jej k úspechu srdečne blahožela. -Red-

III. Reprezentačný ples PU

V poradi už III. reprezentačný ples PU sa uskutoční 29. 1. 2000 vo všetkých priestoroch hotela Dukla. Záujemci hlásia sa u Ing. Bačinského na Rektoráte PU, ktorý je zodpovedný za celkovú organizáciu plesu. O dobrú zábavu je postarané.

PLATONICKÉ SYMPOSION

Katedra filozofie FF PU pripravila pre učiteľov a študentov Platonické symposion. V reštaurácii Mladosť v ten deň (1. 12. 1999) nechýbala večera, hudba, zábava a tombola. Z pekného a nezabudnuteľného večierka, všetci tí, ktorí brali účasť, si odniesli najkrajšie spomienky na posledné dni tohto storočia.

SPOD VYSOKÝCH SIETÍ

Dnes prinášame rozhovor so Stanislavom Vartovníkom, hráčom extraligového družstva VK PU Prešov, študentom 3. ročníka FHPV PU, jednopredmetového štúdia.

* Ako hodnotíš prvú časť účinkovania nášho družstva v extralige?

- Úvod sezóny nám vyšiel nad očakávanie, keď sme dokázali poraziť Humenné na ich palubovke a následne sme potvrdili dobrú formu v domácom prostredí, kde sme nečakane porazili víťazného z Púchova. Vytriezvenie z eufórie prišlo až v piatom kole doma s Dubovou. Tri zápasy sme sa trápili. Za veľmi dôležitý považujem zápas na Interi, ktorý bol pre nás veľmi ťažký hlavne po psychickej stránke. Spadlo z nás určité napätie a viac sme sa priblížili k nášmu cieľu, ktorý sme si dali pred sezónou, skončiť do 6. miesta po základnej časti.

* V dňoch 3.—13. 7. 1999 si sa zúčastnil sa akademickým výberom SR na svetovej letnej Univerziáde na Palma de Mallorca. Kto tvoril výber a ako skončilo družstvo SR?

- Výber do univerzitného družstva mali na starosti páni Ján Tokár a Mikuláš Ortutay z Bratislavy. Bolo tvorené z hráčov, ktorí hrajú najvyššiu súťaž a študujú na Vysoké škole. Objavili sa v ňom aj dvaja reprezentanti Pipa a Barbierik, ktorí patrili k oporám družstva. Na turnaji štartovalo 24 družstiev rozdelených do 4 skupín. My sme mali v skupine Rusko, Nemecko, Brazília, Lotyšsko a domáci Španielov. Najlepší zápas sme odohrali proti neskorším víťazom celého turnaja - Nemcom. Prehrali sme síce 3:0, ale hrali sme proti šiestim nemeckým reprezentantom z národného družstva. Na turnaji sme zohrali 7 zápasov, z toho sme 2 vyhrali a obsadili sme konečné 16. miesto.

* Aké zážitky si si odniesol zo Svetovej Univerziády?

- Zážitkov bolo viac, usporiadatelia neumiestnili športovcov do jednej univerzitnej dediny, ale ich rozmiestnili do hotelových komplexov na pláži. Pre nás bol k dispozícii luxusný 4 hviezdíkový hotel s bazénom a výťahom priamo na pláž. Veľkým zážitkom bol pre mňa aj otvárací ceremoniál pre zaplneným 30 tisícovým hľadiskom a španielskym kráľom Juanom Carlosom.

Mgr. Michal Kudla
manažér VK PU Prešov

FILOZOFI NAHÁŇALI GULATÚ

V rámci osláv 17. novembra, sa tento deň predtým uskutočnil druhý ročník veľkolepého futbalového stretnutia FF PU, v ktorom sa predstavili hviezdne mužstvá pedagógov, „Hviezdy fakulty“ verus študenti „Hviezdy z Hviezdy“. Plná univerzitná športová hala bola svedkom kvalitného zápasu. Hralo sa dvakrát štyridsať minút a od začiatku bola hra dynamická, plná dramatických situácií na obidvoch stranách. K dobrej atmosfére prispeli aj športovo-recesné komentáre spikrov Rádia PaF Slava Milého a „Yxa“, ktorí dokázali dostať publikum do varu. Skóre otvoril v 17. minúte Marek Choma a študenti viedli. Na 1:1 vyrovnával doc. Rudolf Dupkala z pokutového kopu. Počas sa nakoniec skončil 2:1 pre pedagógov. Do druhého polčasu nastupovali študenti s odhodlaním zvrátiť stav zápasu vo svoj prospech a vrátili tak pedagógom minuloročnú prehru (6:7). A veru sa im to aj darilo. V 59.

(Dokončenie na 20. str.)

ŠPORT

Oddiel ženskej hádzanej pri TJ Slávia PU v spolupráci s Pedagogickou fakultou PU v druhej polovici novembra už tradične organizuje turnaj v hádzanej študentiek s medzinárodnou účasťou.

V dňoch 21.–23. 11. 1999 sa uskutočnil už IV. ročník, ktorý sa konal tohto roku nielen z príležitosti Dňa študentstva, ale aj k 50. výročiu vzniku Pedagogickej fakulty v Prešove. Záštitu nad týmto jediným akademickým podujatím v ženskej hádzanej v Sloven-

skej hádzanej v Slovenskej republike mal doc. PhDr. Milan Turek, CSc., dekan PF PU. V príhovore, ktorý bol zverejnený v bulletine, uviedol: „Sme pre-

máme družstvo TJ Slávia PU Prešov. Tohto roku sa nezúčastnilo družstvo z Krakova, ktoré sa tesne pred podujatím ospravednilo. Aj napriek tomu, bo-

Akademická hádzaná

svedčení, že k plnohodnotnému univerzitnému vzdelaniu, okrem získavania kvalitného vysokoškolského vzdelania, patria a sú jeho nenahraditeľnou súčasťou aj študentské zájmové aktivity v oblasti vedy, umenia a športu. Aj z týchto dôvodov budeme tieto aktivity stále podporovať“.

Na turnaji sa pravidelne zúčastňujú študentské univerzitné družstvá UKF Nitra, AZS AWF Krakow, PF Eger a do-

lo to vydaté športové podujatie, ktoré už nesporne píše svoju peknú tradíciu.

Najviac zaujal finálový duel medzi družstvami PU Prešov a UKF Nitra, ktorý bol ozaj parádny vyvrcholením akademického sviatku a priniesol málo

K. Bernátová, Paľová, Štefková, Smičková, Bačová, Pribišová, Kundrátová, Harmanová, Hrivnáková, Mindarčíková, Novická - doc. Rudolf Horváth.

Celkové poradie:

1. UKF Nitra - 4 body
2. Slávia PU Prešov - 2 body
3. PF Eger - 0 bodov

Najlepšou brankárkou turnaja sa stala Lívia Kodayová (UKF Nitra), hráčkou Csiky Varga (PF Eger). Najlepšou streľkyňou turnaja bola Martina Novická (PU Prešov), ktorá nastrelila celkom 17 golv.

doc. PhDr. Rudolf Horváth, CSc.

z príležitosti Dňa študentov

vídanú športovú drámu. V prvom polčase dominovali študentky z UKF Nitra, ktoré za stavu 1:6 neustále svoj náskok zvyšovali a prvý polčas zavŕšili výsledkom 8:15. Do druhej časti hry nastúpili prešovské vysokoškolské družstvo s veľkou aktivitou a začali sa presadzovať aj strelecky. Tri minúty pred koncom viedli 26:25, neskôr 27:26. O víťazný gól Nitraniek, asi 8 sekúnd pred záverečným hvizdom rozhodcov, sa pričínila Sedláková a tak zabezpečila svojej univerzite už štvrté víťazstvo v štyroch ročníkoch turnaja. Stretnutie sledovalo v hľadisku asi 100 divákov. Videli skutočne dramatické športové podujatie s výborným športovým výkonom a so skvelou športovou atmosférou. Prešovskú univerzitu reprezentovali:

Putovný pohár dekana PF doc. Tureka s príležitosti 50. výročia vzniku fakulty, ktorý získala Slávia PU za 2. miesto

Záber z hádzanej študentiek

PU prvé miesto

kých majstrovstiev východoslovenského regiónu v halovom futbale pre školský rok 1999/2000 v Košiciach. Zúčastnili sa aj Košické univerzity: UPJŠ, TU, VVLS.

Prešovskú univerzitu reprezentovali poslucháči:

- FHPV - Richard Stockl V. roč. Tv
- FHPV - Ján Roháč IV. roč. Tv
- FHPV - Pável Marek IV. roč. Tv-Rj
- FHPV - Martin Vasiľ IV. roč. Tv
- FHPV - Tomáš Imrich III. roč. Tv-Ge
- FHPV - Matúš Vasiľ III. roč. Tv-Ge
- FHPV - Roman Lazúr III. roč. Tv
- FHPV - Marek Celec III. roč. Tv-Te
- FHPV - Vladimír Bednár III. roč. Tv
- FHPV - Dušan Durkaj III. roč. Tv
- FHPV - Martin Čizmár II. roč. Tv
- FHPV - Ladislav Kubalík II. roč. Tv
- FHPV - Gabriel Billy II. roč. Tv-Bi
- FF - Ján Vasiľ II. roč. VaVd
- PF - Daniel Velčec I. roč.

Našou vzornou hernou aj spoločenskou reprezentáciou po víťazstve nad UPJŠ Košice (4:4 a po pokutových kopoch 5:3) a Technickou univerzitou Košice 9:1 sme získali I. miesto východoslovenského regiónu. Po príprave sa zúčastníme na akademických majstrovstvách Slovenska plánovaných začiatkom februára roku 2000 v Žiline.

dr. Pavel
Durech

Diplom

ŠKŠS v futbale
Východoslovenský región

Prešovská univerzita
2. a. miesto

Žilina 19. 11. 1999
1999

FILOZOFI NAHÁŇALI GUĽATÚ

(Dokončenie z 19. str.)

minúte to už bolo 3:2 pre študentov. A ako priznal kapitán pedagógov doc. Dupkala, mohlo to byť oveľa viac. V bráne pedagógov však doslova čaroval Rudolf Dupkala junior. V 73. minúte za nerozhodného stavu 4:4 dráma vrcholila. V hľadisku, v ktorom sedeli okrem študentov aj pedagógovia s dekanom FF Prof. F. Mihinom, CSc., a prorektorom PU doc. V. Leškom, CSc., to naozaj vrelo a nad palubovkou sa vznášal otáznik, kto z koho. Keď sa zdalo, že zápas skončí v riadnom hracom čase remízou, pred brankarom študentov sa ocitol nikým nekrytý doc. Dupkala a rozhodol zápas v prospech pedagógov v pomere 5:4. Opäť o jediný gól. Neskrývanú radosť prejavili pedagógovia kolenačkovým vláčikom. Po zápase sa konala „tlačovka“ s výborným gulášom a záverom, že o rok si to rozdáme znova.

Góly: 17., 51. Marek Choma, 22., 81. doc. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc., 24. Ing. Igor Gula, 59., 66. Ivan Kriššák, 63. Mgr. Ján Sabol, 73. Mgr. Martin Trnovský.

Rozhodoval: Marcel Hamza (študent) - 100 divákov, hralo sa v športovej hale PU.

Vydáva: Rektorát PU Prešov. Kontakt na redakciu: tel.: (091) 773 32 31-4, kl. 306, Ulica 17. novembra č. 1, 081 16 Prešov

Predseda redakčnej rady a vedúci redaktor: Doc. PhDr. Michal Rusinko, CSc. Členovia redakčnej rady: Doc. JUDr. Ján Roháč, CSc., doc. PhDr. Rudolf Horváth, CSc., doc. PhDr. Ladislav Šimon, CSc., Andrej Bañas, výtvarník Mgr. František Dancák, PhDr. Anton TAKÁČ, Mgr. Lubomír Krajňák — fotograf.

Univerzitný časopis vychádza ako dvojmesačník, päťkrát ročne pre vlastnú potrebu.

Za grafickú a jazykovú úpravu zodpovedá: Miroslav Mudrák. Tlač: GRAFOTLAČ Prešov

(Nepredajné)